

မုံရွာမြို့နယ်အတွင်းက
မိုးညှင်းတောရ ကိုယ်တော်ကြီးသည်

ရတနာရှင်တို့ မိမိလွယ်အိတ်မှ ပါလာသော ရတနာတို့ကို
အလိုရှိရာ အခါတိုင်းတို့မှာ အသုံးပြုနိုင်ကြတာလို
သတ္တဝါတိုင်းတို့၏ အတွင်းမှာ အချင်းခပ်သိမ်းရှိနေကြသော
ပဋ္ဌာန်းတရားအနှစ် နိဗ္ဗာန်ပေါက် ရတနာများအစစ်တို့ကို
အလိုရှိရာအခါတိုင်းတို့မှာ အထူးလွယ်ကူစွာ နားလည်သိရှိကြပါ၍
ပိပဿနာတရားအစစ်များကို အားသစ်ကြကာ
နိဗ္ဗူတာသို့ လျင်မြန်စွာ ပေါက်ရောက်ကြစေခြင်းအကျိုးငှာ
ဂုဏ်ထူးရှိကြပါသော ပုဂ္ဂလဝိသေသတို့က တောင်းပန်ချက်အရ
ဧရစ်ဇေး ခြလိုက်သေ

ပဋ္ဌာန်းဝိပဿနာကျင့်စဉ်တရားတော်ကြီး

သာသနာ - ၂၅၅၀ ၊ ကောဇာ - ၁၃၆၈ ၊ ခရစ် - ၂၀၀၆

ဒီဇိုင်း - မောင်အေးချို

မုံရွာမြို့နယ်အတွင်းက

မိုးညှင်းတောရ ကိုယ်တော်ကြီးသည်

ရတနာရှင်တို့ မိမိလွယ်အိတ်မှ ပါလာသော ရတနာတို့ကို အလိုရှိရာ အခါတိုင်းတို့မှာ
 အသုံးပြုနိုင်ကြတာလို သတ္တဝါတိုင်းတို့၏ အတွင်းမှာ အချင်းခပ်သိမ်းရှိနေကြသော
 ပဋ္ဌာန်းတရားအနှစ် နိဗ္ဗာန်ပေါက် ရတနာများအစစ်တို့ကို အလိုရှိရာအခါတိုင်းတို့မှာ
 အထူးလွယ်ကူစွာ နားလည်သိရှိကြပါ၍ ဝိပဿနာတရားအစစ်များကို အားသစ်ကြကာ
 နိဗ္ဗူတာသို့ လျင်မြန်စွာ ပေါက်ရောက်ကြစေခြင်းအကျိုးငှာ
 ဂုဏ်ထူးရှိကြပါသော ပုဂ္ဂလဝိသေသတို့ က တောင်းပန်ချက်အရ
 စီ ရ င် ဝေ ရ ။ ပြ လို က် ဝေ ။

ပဋ္ဌာန်းဝိပဿနာကျင့်စဉ်တရားတော်ကြီး

အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတကျေးဇူးတော်ရှင် မိုးညှင်းဆရာတော်ဘုရားကြီးသည်
ပဋ္ဌာန်း ပဝ္ဂယနိဒ္ဒေသ ဝိပဿနာ အားထုတ်နည်း ကျင့်စဉ်တရားတော်ကြီးကို
စ၍ ဟောစဉ်က ရုပ်ပုံတော်

ဓမ္မဒါန
မိုးညှင်းဝိပဿနာဝေယျာဝစ္စအဖွဲ့

ပဋ္ဌာန်းဝိပဿနာကျင့်စဉ် တရားတော်ကြီး မာတိကာ

အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
- ထပ်မံရိုက်နှိပ်ခြင်းအကြောင်း	က
- နိဒါန်း	ဂ
- ပဏာမနှင့် ပဋိညာဉ်	၁
- ပဋ္ဌာန်းကျမ်းကို လေ့လာသူတို့အား တန်ခိုးရှိန်စော် အာနုဘော် ကြီးထွားလာပုံကို ပြခြင်း	၁
- ပဋ္ဌာန်းတရားတော်များ၏ ကျယ်ဝန်းပုံကို ဖော်ပြချက်	၄
- ပဋ္ဌာန်းတရားတော်ကြီး၏ နက်နဲခက်ခဲပုံကို အကျဉ်းမျှဖော်ပြချက်	၁၃
- ပဋိစ္စဝါရ - ကုသလပဒါဝသာနဉ် နက်နဲခက်ခဲပုံကို အကျဉ်းမျှဖော်ပြချက်	၁၆
- ပညာဝါရ ကုသလပဒါဝသာနဉ် နက်နဲခက်ခဲပုံကို အကျဉ်းမျှဖော်ပြချက်	၁၉
- အနတ္တတရား ပဋ္ဌာန်းတရား သာမန်လူစားတို့ပါ လွယ်ကူရာဖို့ ဖော်ပြချက်	၂၃
- နှစ်ဆယ့်လေးပစ္စည်း ပဏာမကြီးနှင့် ၎င်းတို့အဓိပ္ပာယ် အကျဉ်းနည်းကိုဖော်ပြချက်	၂၈
- ပဋ္ဌာန်းပစ္စယနိဒ္ဒေသ ဟေတုအကုသလကို စာပဋ္ဌာန်း ရွာပဋ္ဌာန်း ငါပဋ္ဌာန်းတရားတို့နှင့် ထင်ရှားအောင် ဖော်ပြချက်	၃၄
- ဟေတုကုသလာဗျာကတတို့ကိုလည်း စာပဋ္ဌာန်း ရွာပဋ္ဌာန်း ငါပဋ္ဌာန်းတရားနှင့် ထင်ရှားအောင် ဖော်ပြချက်	၃၈
- ဉာဏသမ္ပယုတ်ဖြစ်ပွားရန်နှင့် တိဟိတ်ဥက္ကဋ္ဌဖြစ်ရန်ကို ဖော်ပြချက်	၃၉
- ဟေတုပစ္စည်းအတိုချုပ် ဝိပဿနာအလုပ်ပေးရန်	၄၄
- အာရမ္မဏပစ္စည်းအရ အကျဉ်းမျှဖော်ပြချက်	၄၅
- အာရမ္မဏပစ္စည်း တရားအစစ် သတ္တဝါတိုင်းမှာ ဖြစ်နေကြတာကို စာမတတ်သူပါသိသာအောင် ဖော်ပြချက်	၄၈

ပဋ္ဌာန်းဝိပဿနာကျင့်စဉ် တရားတော်ကြီး

အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
- အာရမ္မဏပစ္စည်း ပဋ္ဌာန်းနည်းမက ဝိပဿနာလည်း ရှုရပုံကို ဖော်ပြချက်	၄၉
- အဓိပတိပစ္စည်းများ သူငါအစားစားတို့မှာ ဖြစ်နေကြပုံနှင့် ဝိပဿနာရှုရပုံကို ဖော်ပြချက်	၅၂
- အာရမ္မဏာဓိပတိတရား လောကဂုဏ်နှင့် ဆက်သွယ်ပုံ ဝိပဿနာပွားပုံတို့ကိုပြချက်	၅၈
- သူ့ထက်ငါ မသာသာအောင် လှူဒါန်းခြင်း စသည်၌ အဓိပတိပစ္စည်းဖြစ်ပုံကို ဖော်ပြချက်	၆၀
- အနန္တရပစ္စည်းအရ အကျဉ်းမျှပြချက်	၆၆
- သဟဇာတ အညမညပစ္စည်းအရကို အကျဉ်းမျှပြချက်	၇၀
- နိဿယပစ္စည်းအရကို အကျဉ်းမျှပြဆိုချက်	၇၄
- ဝတ္ထာရမ္မဏပုရေဇာတပစ္စည်းအရကို ဝါဒအမျိုးမျိုးတို့နှင့် ထင်ရှားအောင်ပြချက်	၇၈
- ဥပနိဿယပစ္စည်းအရကို အကျဉ်းမျှပြချက်	၈၄
- ငါပဋ္ဌာန်း (၉) စားတို့ ကောက်ချက်ချ၍ သိကြရန် ဝတ္ထုကိုပြဆိုချက်	၉၆
- ပုရေဇာတပစ္စည်းကို အကျဉ်းမျှပြချက်	၁၀၂
- ပစ္ဆာဇာတပစ္စည်းကို အကျဉ်းမျှပြချက်	၁၀၆
- အာသေဝနပစ္စည်းကို အကျဉ်းမျှဖော်ပြချက်	၁၁၀
- ကမ္မပစ္စည်းကို အကျဉ်းမျှဖော်ပြချက်	၁၁၃
- ဇနကကံ စသည်လေးပါးနှင့် ဂရုကံ အာသန္ဓကံတို့ကို ပြချက်	၁၁၆
- အာစိဏ္ဍကံ - ကဋတ္တာကံတို့နှင့် အကျိုးပေးရာကာလ လေးစားဖြစ်ပုံကို ဖော်ပြချက်	၁၂၁
- အတိတ်ကံ, ပစ္စုပ္ပန်ကံတို့နှင့်စပ်၍ အကျိုးပေးပုံ	
- ဝိပဿနာရှုပုံတို့ကို ဖော်ပြချက်	၁၂၄
- ဝိပါကပစ္စည်းကို အကျဉ်းမျှဖော်ပြချက်	၁၂၇
- အာဟာရပစ္စည်းကို အကျဉ်းမျှဖော်ပြချက်	၁၂၉
- ဣန္ဒြိယပစ္စည်းကို အကျဉ်းမျှဖော်ပြချက်	၁၃၄
- ဈာနပစ္စည်းကို အကျဉ်းမျှဖော်ပြချက်	၁၃၈

ပဋ္ဌာန်းဝိပဿနာကျင့်စဉ် တရားတော်ကြီး

အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
- မဂ္ဂပစ္စည်းကို အကျဉ်းမျှဖော်ပြချက်	၁၄၂
- သမ္ပယုတ္တပစ္စည်းကို အကျဉ်းမျှဖော်ပြချက်	၁၄၈
- ဝိပဿယုတ္တပစ္စည်းကို အကျဉ်းမျှဖော်ပြချက်	၁၅၀
- အတ္ထိပစ္စည်းကို အကျဉ်းမျှဖော်ပြချက်	၁၅၃
- နတ္ထိပစ္စည်းကို အကျဉ်းမျှဖော်ပြချက်	၁၅၄
- ပဋ္ဌာန်းပညာဝါရက ကုသလ အကုသလအရတို့ကို ဘာသာခြားတို့ပင် မငြင်းနိုင်အောင် ကျင့်စဉ်ဖော်ပြချက်	၁၅၇
- အာရမ္မဏပစ္စည်း ပဋ္ဌာန်းနည်းနှင့် ဒါနအရကို ဘာသာခြားတို့ပါ ထင်ရှားအောင် ဖော်ပြချက်	၁၆၃
- သီလအရ ကာယဒုစရိုက်သုံးပါး၊ ဝစီဒုစရိုက်လေးပါးနှင့် ကာယသုစရိုက်သုံးပါး၊ ဝစီသုစရိုက်လေးပါးတို့ကို ဘာသာအစားစားတို့ သိသာထင်ရှားအောင် ဖော်ပြချက်	၁၆၇
- ဝစီဒုစရိုက်လေးပါးနှင့် သုစရိုက်လေးပါးသီလ၊ အာဇီဝဋ္ဌမကသီလတို့ကို ဘာသာခြား အစားစားတို့ပါ သိသာထင်ရှားအောင် ဖော်ပြချက်	၁၆၈
- မနောဒုစရိုက်သုံးပါးနှင့် သုစရိုက်သုံးပါး ဒိဋ္ဌိကြီးများကို ဘာသာအစားစားတို့ သိသာထင်ရှားအောင် ဖော်ပြချက်	၁၇၁
- ဒုစရိုက်နှင့် သုစရိုက်တို့ အာရမ္မဏပစ္စည်းအစစ် ဖြစ်ကြပုံကို ဖော်ပြချက်	၁၇၆
- ပုဗ္ဗေ သုစိဏ္ဍာနိ စသည်အရ ကမ္ဘာတိုင်း သတ္တဝါတိုင်းတို့မှာ ဗြဟ္မစိုရ်တရား စသည် ဖြစ်ပွားနေတတ်ကြပုံကို ဖော်ပြချက်	၁၈၁
- ကုသိုလ်အကြောင်းခံ၍ အကုသိုလ်များ ဆန်းကြယ်စွာဖြစ်ပွားကြပုံကို ဖော်ပြချက်	၁၈၉
- ရှေးအကုသလ အကြောင်းရ၍ နောက်ထပ်တစ်ဖန် အကုသိုလ်ဖြစ်ကြပြန်ပုံကို ဖော်ပြချက်	၁၉၆
- အကုသိုလ်ကြောင့် ကုသိုလ်ဖြစ်ပုံ အကုသိုလ် ပယ်ဖျောက်ပုံကို ဖော်ပြချက်	၂၀၁
- အဗျာကတာ ဓမ္မာအရ ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာန် သမုတိသစ္စာ ပညတ်နယ်ကြီးနှင့် ဆားမြည်းရုံ ဖော်ပြချက်	၂၀၈

ပဋ္ဌာန်းဝိပဿနာကျင့်စဉ် တရားတော်ကြီး

အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
- ဝိပါက်ကြိယာ ရုပ် အဗျာကတတို့ကြောင့် ကုသိုလ်ဖြစ်ကြပုံကို ဖော်ပြချက်	၂၁၄
- ရုပ်နာမ် အဗျာကတတို့ကြောင့် အကုသိုလ်အစားစား ဖြစ်ပွားကြပုံကို ဖော်ပြချက်	၂၁၉
- ဤအာရမ္မဏ ပါဠိတော်အရနှင့် လောကကြီးအားလုံးတို့ကို စပ်ဟပ်၍ဖော်ပြချက်	၂၂၂
- ဥပနိဿယပစ္စည်း ဤလောကကြီးမှာ ကုသိုလ်ကြောင့် ကုသိုလ်တို့ ဖြစ်ပွားနေကြပုံကို ဖော်ပြချက်	၂၂၆
- ကုသိုလ်ကြောင့် အကုသိုလ်ဖြစ်ပွားပုံများ ငါပဋ္ဌာန်းတရားကြီးများ အစစ်ကို ဖော်ပြချက်	၂၃၇
- ကုသိုလ်ကြောင့် သုခ၊ ဒုက္ခ စသော အဗျာကတတို့ ဖြစ်ကြပုံကို ဖော်ပြချက်	၂၃၉
- အကုသိုလ်တစ်ခုကို အမှီပြု၍ အကုသိုလ်အစားစား ပဋ္ဌာန်းတရားကြီးများ ဖြစ်ပွားပုံကို ဖော်ပြချက်	၂၄၄
- အကုသိုလ်များ အကြောင်းထား၍ ကုသိုလ်အစားစား ပဋ္ဌာန်းတရားကြီးတို့ ဖြစ်ပွားနေကြပုံကို ဖော်ပြချက်	၂၅၂
- အကုသိုလ်ကြောင့် ချမ်းသာဆင်းရဲ အနည်းနည်းတို့ အမြဲပဋ္ဌာန်းတရား ဖြစ်ပွားပုံကို ဖော်ပြချက်	၂၅၆
- ရှေ့ရုပ်နာမ် အဗျာကတကြောင့် နောက် ချမ်းသာ ဆင်းရဲ စသည်များ ပဋ္ဌာန်းတရားအစားစားတို့ ဖြစ်ပွားနေကြပုံကို ဖော်ပြချက်	၂၆၀
- ချမ်းသာ ဆင်းရဲ ရုပ်နာမ်တို့နှင့်တွဲ၍ ကုသိုလ်အစားစား ပဋ္ဌာန်းတရားကြီးများ ဖြစ်ပွားနေကြပုံကို ဖော်ပြချက်	၂၆၄
- ချမ်းသာ ဆင်းရဲ ရုပ်နာမ်တို့နှင့်တွဲ၍ အကုသိုလ်အစားစား ပဋ္ဌာန်းတရားကြီးများ ဖြစ်ပွားနေကြပုံကို ဖော်ပြချက်	၂၆၇
- ကျမ်းပြီးနိဂုံးနှင့် ဆုတောင်း	၂၇၃

ထပ်မံရိုက်နှိပ်ခြင်းအကြောင်း

ကျမ်းကြီး ပဋ္ဌာန်း၊ ကျမ်းငယ် ဆန်း၊ ကျမ်းလတ် ဓာတုကထာဟု စာသင်လောကတွင် အလွန်နာမည်ကြီးခဲ့သော ပဋ္ဌာန်းကျမ်းကြီးကို ကျေးဇူး ရှင် မိုးညှင်းတောရ ဆရာတော်ဘုရားကြီးသည် မန္တလေး နေပြည်တော် ဒက္ခိဏာရာမဘုရားကြီးတိုက်မှာနေ၍ စာသင်သားဘဝဖြင့် စာလိုက်ခဲ့စဉ် ကပင် အထူးအာရုံစိုက်လေ့လာခဲ့ပါသည်။

ထိုစဉ်က ညဝါအကျော် ဆရာတော်ကြီးများထံ ပဋ္ဌာန်းစာဝါများ လိုက်နာရင်း ထိုဆရာတော်ကြီးများ ပို့ချသော နည်းကို အခြေခံမှီးလျက် မိမိသဘောပေါက်သလို အပုံများစိပ်ပုံ ကာအရကောက်အတွက် မူတစ်ခု ကိုပင် ချမှတ်အသုံးပြုနိုင်ခဲ့ပါသည်။

ထိုမူကိုအသုံးပြုလျက် ကိုယ့်အောက်ငယ်သား စာသင်သားများကို လည်း တစ်ဆင့်ပို့ချခဲ့ပါသည်။ ထိုစဉ်က ဆရာတော်ကြီးထံ စာဝါလိုက်ခဲ့ သော စစ်ကိုင်းမြို့ ရွှေသိမ်တော်တိုက် တပည့်ကြီး ဦးနာဂ၊ ဦးစန္ဒိမာ၊ ဦးကုမာရ စသော စာချဆရာတော်တို့သည် ထိုနည်းအတိုင်း အစဉ် ဆက်လက် အသုံးပြု ပို့ချကြောင်းကိုလည်း ဆရာတော်ကြီး ထေရာပါဒါန် အရ သိရှိရပါသည်။ နောင်အခါ ထိုစာမူကိုပင် မိုးညှင်းညဝါ အကျဉ်း အလင်းပြကျမ်းအမည်ဖြင့် ထုတ်ဝေပေါ်ထွက်လာခဲ့ရာ ၁၃၂၄ ခုနှစ် စာရေးသူမိမိတို့ပင် ကိုင်ခဲ့ရပါသည်။

ဆရာတော်ကြီးသည် ပဋ္ဌာန်းအဘိဓမ္မာကျမ်းကြီးကို စာသင်သား ဘဝကပင် အထူးအာရုံစိုက် လေ့လာခဲ့သည့်အလျောက် ပဋိပတ္တိနယ်ဘက်သို့ ကူးတက်ကာ နယ်လှည့်တရားများ ဟောကြားသောအခါ၌လည်း အများ နားလည်နိုင်သော မြန်မာစကားအသုံးများကိုသာ မြင်မြင်ဖြိုင်ဖြိုင်သုံးကာ နည်းအမျိုးမျိုးဖြင့် ဟောကြားခဲ့ပါသည်။ ထိုစဉ်က ဆရာတော်ကြီး နည်းပြ ဟောကြားခဲ့သော အသုံးတစ်ခုမှာ အခုချိန်ထိ ကြားနာဖူးသူတို့၏ နားထဲတွင် စွဲကျန်လျက်ရှိပါသည်။ ယင်းမှာ စာပဋ္ဌာန်း၊ ရွာပဋ္ဌာန်း၊ ငါပဋ္ဌာန်းဟူ၍ ခွဲခြားသုံးပြုထားခြင်းပင်ဖြစ်ပါသည်။

ဆရာတော်ကြီး ပဋ္ဌာန်းအဘိဓမ္မာဒေသနာတော်ကြီးအား အထူး အလေးထား ဦးစားပေးခဲ့ပုံကို ထင်ရှားသက်သေပြရမည်ဆိုပါက မိုးညှင်း သမ္မုဒ္ဒေကျောင်းတိုက်တွင်းရှိ ဓမ္မာရုံကြီးပင်ဖြစ်ပါသည်။ ဓမ္မာရုံကြီးအတွင်း၌

ပဋ္ဌာန်းဝိပဿနာကျင့်စဉ် တရားတော်ကြီး

ပဋ္ဌာန်းနှင့် ပဋ္ဌာန်းဆက်ပါခဲ့သော လင်းနို့သားငါးရာပုံများကို အမိုး မျက်နှာကြက်၌ ပုံဖော်သရုပ်ပြထားသည့်အပြင် ဓမ္မာရုံကြီး၏ အမည်ကိုပါ ပဋ္ဌာန်းအဓိပတိဓမ္မာရုံကြီးဟု မှည့်ခေါ်ထားခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ မိုးညှင်း သမ္ဗုဒ္ဓေသို့ ရောက်ဖူးသူတိုင်း ဟောကြည့်ဖျ ပဋ္ဌာန်းအဓိပတိဓမ္မာရုံကြီး ဟူသော နတ်လမ်းညွှန်ကမ္မည်းတိုင်ကြီးကို မြင်ကြရမည်ဖြစ်ပါသည်။

စာပဋ္ဌာန်း၊ ရွာပဋ္ဌာန်း၊ ငါပဋ္ဌာန်းဟူ၍ ခေတ်စမ်းထွင် ဟောကြား သော ဆရာတော်ကြီး၏ ပဋ္ဌာန်းတရားတော်ကြီးကို နာကြားရသူတို့က မိမိတို့နှင့်မတန်ဘူးထင်၍ နားအစိမ်းကြီးစိမ်းခဲ့သော ပဋ္ဌာန်းတရားတော် ကြီးကို ကြားနာရင်း တစ်စတစ်စ သဘောပေါက်လာကြပါသည်။ မိမိတို့ သဘောပေါက်သလို လူအများတို့အားလည်း သဘောပေါက်စေချင်ကြ သည်။ ဆရာတော်ကြီး နှုတ်မှ ဟောသည်ကို ကိုယ်တိုင်မနာရသည့်တိုင် တရားစာများကို ဖတ်ရှုလေ့လာခြင်းဖြင့်လည်း သဘောပေါက်စေလိုကြ သည်။ သို့ဖြစ်၍ ပဋ္ဌာန်းအဘိဓမ္မာဒေသနာတော်ကြီး ပိုမိုပျံ့နှံ့ခိုင်မြဲစေရန် ရည်သန်လျက် ဆရာတော်ကြီးအား ပဋ္ဌာန်းကျင့်စဉ်ကျမ်းတော်ကြီးတစ်ဆူ ပြုတော်မူပါရန် လျှောက်ထားတောင်းပန်ကြရာမှ ဤပဋ္ဌာန်းဝိပဿနာ ကျင့်စဉ် ကျမ်းတော်ကြီး ပေါ်ထွန်းခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ထိုကျမ်းကြီး ပေါ်ထွန်းခဲ့သည်မှာ ၁၂၉၈ ခုနှစ်က အစပြုခဲ့သဖြင့် ယခုအခါ နှစ်ပေါင်း (၆၉) နှစ်ပင် ကြာခဲ့ပြီဖြစ်သည်။ မိမိတို့ မိုးညှင်း သမ္ဗုဒ္ဓေမှ ထပ်မံရိုက်နှိပ်ခြင်းမပြုခဲ့သည့်အတွက် အဆက်ပြတ်သကဲ့သို့ပင် ဖြစ်နေပါသည်။ ယခုအခါ၌ စခန်းပွဲ ပဋ္ဌာန်းပွဲတို့ဖြင့် အရပ်ဒေသတိုင်းလိုလို ခြိမ်ခြိမ့်သဲမျှ ကုသိုလ်ပွဲများ ဆင်နွှဲပြုလုပ်လျက်ရှိကြရာ တစ်ချိန်တစ်ခါက ထက်အောက်မကျန် ဓမ္မစည်သံ သောသောညံ့ခဲ့သော မိုးညှင်းဆရာတော်ကြီး ၏ စာပဋ္ဌာန်း၊ ရွာပဋ္ဌာန်း၊ ငါပဋ္ဌာန်း ဘယ်လိုလဲဟု သိလိုသူများ များပြား လာနေပြီဖြစ်သဖြင့် ထိုသမ္မာဆန္ဒ ဓမ္မာမာမကပုဂ္ဂိုလ်တို့အတွက် ဖြည့်စွက် ထောက်ကူသောအားဖြင့် ဤပဋ္ဌာန်းဝိပဿနာကျင့်စဉ်ကျမ်းကြီးကို ထပ်မံ ရိုက်နှိပ်လိုက်ပါသည်။

အဂ္ဂမဟာကမ္မဋ္ဌာနာစရိယ ဘဒ္ဒန္တသုမန

ပဓာနနာယကဆရာတော်

မိုးညှင်းသမ္ဗုဒ္ဓေ ၊ မုံရွာမြို့။

၁၃၆၇ ခုနှစ် ၊ တပို့တွဲလပြည့်ကျော် (၁၀) ရက်။

ပဋ္ဌာန်းဝိပဿနာကျင့်စဉ်တရားတော်ကြီး

နိဒါန်း

ဇေယျတု ။ ။ ဆအသာဓာရဏ ဂုဏ်ပေါင်းခသည့် သမ္မုဒ္ဓစစ် ဘုရား တပည့်သား ဖြစ်တော်မူသော နောင်ကြီးအိုင်ဆရာတော် အရှင်နန္ဒိယ၊ ၎င်းတပည့် မြို့ပြင်ကြီး ဂိုဏ်းအုပ်ဆရာတော် အရှင်စန္ဒမာလာ၊ ၎င်းတပည့် စကုဆရာတော် အရှင်ပဒမ၊ ၎င်းတပည့် ဟံသာဝတီဒီစကြိတ်၊ သန်လျင်မြို့အပိုင် အေးရွာဆရာတော်၊ ၎င်းအေးရွာ ဆရာတော်ထံမှာ ဟံသာဝတီနယ်အဝင် သန်လျင်မြို့အပိုင် ဘားကူးရွာ ကြီးအနီး ဝင်းခနီးရွာ ဖွားရာဇာတိရှိသော မိုးညှင်းကိုယ်တော်ကြီးသည် ရှင်သာမဏေ အဖြစ်ကပင် ညဝါများကို ပေါက်ရောက်အောင်သင်ယူပြီးလျှင် မန်းနဂရသို့ဆန်တက် ကာ ဘုရားကြီးတိုက်ဆရာတော်၊ စံကျောင်းဆရာတော်၊ ရွှေကျင် စသော ဆရာတော် ကြီးများ၏ တပည့်စဉ်လာဖြစ်တော်မူကြသည့် ဆရာဆရာ သာထက်သာကြီးများထံ နည်းခံသင်ယူပြီးနောက် ၁၂၈၃ ခုနှစ်ကစ၍ အထက်အညာဒေသ မိုးညှင်းတောရ တိုက်ဌာနတို့မှာပင် ဝသီဓလေ့ တရားမွေ့ကာ နေထိုင်လေ့ရှိပါသောကြောင့် မိုးညှင်း တောရကိုယ်တော်ကြီးဟူ၍ ထင်ရှားကျော်စောတော်မူသော ထေရ်အရှင်မြတ်ကြီးသည် ၁၂၉၃ ခုနှစ်က အနည်းငယ်သာမကျန်းမာ၍ ဆေးများကုသရန်နှင့် စစ်ကိုင်းမြို့၊ ပြင်ဦးလွင်မြို့တို့ကပင် ပင့်လျှောက်ကြသဖြင့် ကြွမြန်းတော်မူသောအခါတို့မှာလည်း တရားဓမ္မ အစားစားတို့ကို ထိုက်တန်သလောက် ချီးမြှောက်ဟောကြားတော်မူပြီး နောက် ၁၂၉၄ ခုနှစ်၊ ဇေဋ္ဌမာသ နယုန်လအခါ မန်းနဂရမှ ပင့်လျှောက်ကြသဖြင့် ကြွမြန်းကာ တရားရေအေး အမြိုက်ဆေးတို့ကို တိုက်ကျွေးတော်မူပြီးလျှင် ၁၂၉၅ ခုနှစ် နှောင်းတန်ခူးလဆန်းပက္ခ ဒီဝသင်းရက်ကျအခါ မော်လမြိုင်မြို့က ပင့်လျှောက်ချက် အရ ကြွမြန်းတော်မူပြီးလျှင် မကြံစဖူး ထူးဆန်းလှစွာ ရေဒီယိုအသံလွှင့်စက်ကြီးဖြင့် ပရိသတ်သုံးသောင်းကျော်တို့အား တရားရေအေး အမြိုက်ဆေးကို တိုက်ကျွေးတော် မူသဖြင့် ထင်ရှားကျော်စောသည်ထက် ထင်ရှားလာခြင်းကြောင့် မော်လမြိုင်ကျွန်း၊

သရက်တော၊ ဝါးခယ်မ၊ ဘိုကလေး၊ ရန်ကုန်မြို့ စသည်တို့မှာ တရားရေအေး အမြိုက်ဆေးကို တိုက်ကျွေးတော်မူ၏။

၎င်းနောက် ၁၂၉၆ ခုနှစ်၊ ပြာသိုလအခါ ရန်ကုန်မြို့မှ တစ်ဖန် ပင့်လျှောက် ကြပြန်သဖြင့် တရားရေအေး အမြိုက်ဆေးကို တိုက်ကျွေးတော်မူပြီးနောက် ဒေးဒရဲမြို့၊ မအူပင်မြို့၊ နေဖြူမြို့၊ ညောင်တုန်းမြို့၊ ဇလွန်မြို့၊ ဟင်္သာတမြို့ အစရှိသော မြို့ပေါင်းသုံးဆယ်ကျော်တို့သို့ လှည့်လည်တော်မူပြီးလျှင် တရားရေအေး အမြိုက်ဆေးကို တိုက်ကျွေးတော်မူပြန်၏။ ၁၂၉၈ ခုနှစ်၊ တပို့တွဲလအခါ ရန်ကုန်မြို့သူ မြို့သားများနှင့်တကွ မြို့ပေါင်းသုံးဆယ်ကျော်တို့က ပင့်လျှောက်ချက်အရ ရန်ကုန်မြို့သို့ ရှေးဦးစွာ ကြွမြန်းတော်မူပြီးလျှင် ဝိပဿနာအစားစား ပဋ္ဌာန်းတရားတော်ကြီးများကို ဟောကြားတော်မူပြီး၍ ကျေးဇူးတော်ရှင် အေးရွာဆရာတော်ဘုရားကြီးအား ကန်တော့ရန်လည်းတဝ၊ အေးရွာသူ၊ အေးရွာသားတို့က ပင့်လျှောက်ကြပြန်သည်လည်း တစ်ဌာန၊ ထိုသို့သော အကြောင်းအဝဝတို့ကြောင့် အေးရွာဆရာတော်ဘုရားကြီးထံသို့ ကြွသွားဟောပြောရာတွင် အေးရွာဆရာတော်ကြီးက “မောင်မင်း ဟောကြားသော ပဋ္ဌာန်းတရားကြီးသည် စာမတတ်သူတို့ပင် သိမြင်လွယ်ကူလှလေသောကြောင့် ဤပဋ္ဌာန်းဝိပဿနာကျင့်စဉ်တရားတော်ကြီးကို နောင်လာနောက်သား ရဟန်းရှင်လူအများတို့ သိမှတ်ကြသော တို့မြန်မာစကားလုံးပီသသော အသုံးအနှုန်းတို့ဖြင့် ရေးသားရမည်” ဟု တိုက်တွန်းတော်မူသည်က တစ်ဌာန၊ အောက်စာရင်းပါ ဥပါသကာတို့က ရေးသားရန် လျှောက်ထားတောင်းပန်သည်လည်းတစ်ဝ၊ ဤသို့သောအကြောင်းတို့ကြောင့် ဤပဋ္ဌာန်းဝိပဿနာကျင့်စဉ်တရားတော်ကြီးကို ရေးသားတော်မူပေသတည်း။

အဘိယာစက ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏အမည်များ

- ၁။ ဟိုက်ကုတ်လွတ်တော် တရားဝန်ကြီး ဦးမြဘူး
- ၂။ ရွှေတိဂုံဘုရား ဘဏ္ဍာတော်ထိန်းလူကြီးမင်း စက်သူဌေး ဦးသွင်
- ၃။ သမဝါယမမင်းကြီး ဦးတင်ကြီး
- ၄။ မီးရထားဝန်မင်း ဦးဘစိန်
- ၅။ ဗုဒ္ဓဘာသာ အငြိမ်းစားအသင်းကြီး
- ၆။ မိုးညှင်းဩဝါဒခံ အရိယာဝံသ ဂတိဝိသုဒ္ဓိဂရုဓမ္မဘာဝနာအဖွဲ့
- ၇။ ရန်ကုန်မြို့ အရှေ့ပိုင်း ဂတိဝိသုဒ္ဓိအသင်းကြီး
- ၈။ မကွေးမြို့ စာတိုက်ဝန်မင်း ဦးအရိန်
- ၉။ ၎င်းမြို့ အငြိမ်းစားဝန်ထောက်မင်း ဦးဟုတ်ကြင်၏သမီး ခင်မမကြီး
- ၁၀။ ဟင်္သာတမြို့ ဆန်စက်၊ ဆီစက်ပိုင် မင်းတိုင်ပင်အမတ် ဦးမြ
- ၁၁။ ချပ်သင်းသူဌေး မင်းတိုင်ပင်အမတ် ဦးဘတင်

ပဋ္ဌာန်းဝိပဿနာကျင့်စဉ် တရားတော်ကြီး

နမောတဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ

၁။ ပဏာမ နှင့် ပဋိညာဉ်

ပဋ္ဌာနံ သမ္မသန္တဿ ၊ ဆဗ္ဗဏ္ဍရုံသီဇာလေန္တံ ၊
တဒ္ဒေသိတံ နမသိတွာ ၊ လိက္ခိဿာမိ ဣမံ ဂန္ထံ ။

ပဋ္ဌာနံ - အနန္တနယ သမန္တမည်မှန်း ပဋ္ဌာန်းကျမ်းကြီးကို၊ သမ္မသန္တဿ - သုံးသပ်ဆင်ခြင်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရားအား၊ ဆဗ္ဗဏ္ဍရုံသီဇာလေန္တံ - နီလ၊ ပီတ၊ လောဟိတ၊ သြဝါဒ၊ မဇ္ဈိဋ္ဌ၊ ပဘဿရဟုဆိုအပ်သော ခြောက်ပါးသော ရောင်ခြည်တော်တို့ကို ဖြစ်စေတော်မူတတ်သော၊ တဒ္ဒေသိတံ - ထိုအနန္တနယ သမန္တပဋ္ဌာန်းကျမ်းဒေသနာတော်အခန်းခန်းတို့ကို ဟောကြားတော်မူတတ်သော၊ ဗုဒ္ဓံ - ပရမတ်၊ ပညတ်အရပ်ရပ်အလုံးစုံကို အကုန်အစင် သိမြင်တော်မူတတ်သော ဘုရားမြတ်ကို၊ နမသိတွာ နမာမိ-ခြေ၊ လက်၊ နဖူး၊ တံတောင်၊ ဒူးဟုဆိုအပ်သော ငါးဦးသောထိခြင်းဖြင့် ဦးချဝန္တနာ ရှိခိုးပါ၏။ နမသိတွာ-ရှိခိုးပြီး၍၊ ဣမံဂန္ထံ - ဤပဋ္ဌာန်းဝိပဿနာကျင့်စဉ်ကျမ်းကို၊ လိက္ခိဿာမိ - ရေးသားပေအံ့။

၂။ ပဋ္ဌာန်းကျမ်းကို လေ့လာသူတို့အား

တန်ခိုးရှိန်စော် အာနုဘော် ကြီးထွားလာပုံကိုပြခြင်း

ယခုရေးပြမည့် ပဋ္ဌာန်းဝိပဿနာကျင့်စဉ်ကျမ်း၌ ပဋ္ဌာန်းဟူသည် စာစကားတည်း။ ဤစာစကားအရကို ရွာစကားနှင့်ပြောဆိုရမူ “အထူးထူးအပြားပြားသော အကြောင်းပစ္စည်းတရားတွေ” ဟု ဆိုအပ်၏။ ထို့ကြောင့်-

ကေနဋ္ဌေန ပဋ္ဌာနန္တိ နာနပ္ပကာရပစ္စယဋ္ဌေန ပကာရောတိ၊
နာနပ္ပကာရတ္ထံ ဒီပေတိ၊ ဌာနသဒ္ဓေါ ပစ္စယတ္ထံ။

“ကေနဋ္ဌေန-အဘယ်အနက်သဘောကြောင့်၊ ပဋ္ဌာနံ-ပဋ္ဌာန်းမည်သနည်း။ ဣတိစေ-ဤသို့မေးငြားအံ့။ နာနပ္ပကာရပစ္စယဋ္ဌေန-အထူးထူးအပြားပြားသော

အကြောင်းပစ္စည်းတည်းဟူသော အနက်သဘောကြောင့်၊ ပဋ္ဌာနံ - ပဋ္ဌာန်းမည်၏။
 ဟိ - ထိုစကားအရကို အကျယ်ပြဆိုဦးအံ့။ ပကာရော - ပဋ္ဌာနဟူသောပုဒ်မှာ ပအက္ခရာ
 သည်၊ နာနပ္ပကာရတ္ထံ - အထူးထူးအပြားပြားဟူသော အနက်ကို၊ ဒီပေတိ - ပြ၏။
 ဌာနသဒ္ဓေါ - ဌာနသဒ္ဓါသည်၊ ပစ္စယတ္ထံ - အကြောင်းပစ္စည်းဟူသောအနက်ကို၊ ဒီပေ
 တိ - ပြ၏” ဟု ပဋ္ဌာန်းအဋ္ဌကထာ၌ ပြတော်မူအပ်ပေသည့်အတိုင်း စကားအတိုသုံးနှင့်
 ပြောဆိုရမူ “အကျိုးတရားတို့၏ တည်ရာဖြစ်သော (၂၄) ပါးသော အကြောင်းတရား
 တို့ကို ပဋ္ဌာန်းဟုဆိုအပ်၏” ဟု သိကြပါလေ။

ဤပဋ္ဌာန်းတရားကြီးများသည် သာမန်တရားမဟုတ်၊ အလွန်အလွန် တန်ခိုး
 ရှိန်စော် အာနုဘော်ကြီးထွားစေသော တရားကြီးများလည်းဖြစ်၊ အလွန်အလွန်
 ကျယ်ဝန်းလှသော တရားကြီးများလည်းဖြစ်၊ အလွန်အလွန် နက်နဲခက်ခဲ သိမ်မွေ့
 နူးညံ့သော တရားကြီးများလည်း ဖြစ်ကြရုံမက ဤသာသနာတော်ကြီး ကွယ်ပသော
 အခါ၌လည်း အလွန်အလွန် နက်နဲလှ ခက်ခဲလှသော ဤပဋ္ဌာန်းကျမ်းကြီးကစ၍
 ကွယ်ပပျောက်ဆုံးကြမှာလည်းဖြစ်သောကြောင့် ငါတို့ကဲ့သို့သော ဘုရားသားတော်၊
 သမီးတော်အစစ်ဖြစ်ကြသူတို့ ထင်ရှားရှိဆဲအခါထဲတို့မှာ ဤပဋ္ဌာန်းသာသနာတော်
 ကြီး မဆုတ်ယုတ်ကြစေဘဲ တစ်နေ့တခြား လဆန်းပက္ခလတို့ ကြီးပွားထွန်းကားဘိ
 သကဲ့သို့ ဤပဋ္ဌာန်းတရားကြီး အလွယ်ဆုံးနည်းနှင့် ပြထားပြီးဖြစ်သော ဤစာပဋ္ဌာန်း
 ရွာပဋ္ဌာန်း ငါပဋ္ဌာန်းအရများ ဝိပဿနာတရား အစားစားတို့ကို ရဟန်း ရှင် လူ
 ဘယ်သူမဆို မိမိ မိမိတို့လည်း လေ့လာပွားများ အားသစ်ကြ၊ သူတစ်ပါးတို့ကိုလည်း
 အားပေးကူညီ သဘောမှီအောင် ဟောပြောတိုက်တွန်း နှိုးဆော်ကြပါမူ အလွန်အလွန်
 တန်ခိုးရှိန်စော် အာနုဘော်ကြီးထွားကြကုန်ရာ၏။

ကြီးထွားပုံသက်သေကား သူတစ်ပါးမဟုတ်၊ သုံးလူထွင်ထား တို့ဘုရား
 ကိုယ်တော်မြတ် ဖြစ်လတ်သောအခါ တန်ခိုးတေဇာ ရောင်ခြည်တော်အဖြာဖြာတို့
 သည် လေးခုမြောက် ရတနာဃရ သတ္တာဟ၌ စံနေတော်မူသောအခါ အဘိဓမ္မာ
 ခုနစ်ကျမ်း တရားအစားစားတို့ကို ဆင်ခြင်ပွားများ နှလုံးထားသောအခါ ဓမ္မသင်္ဂဏီ၊
 ဝိဘင်း၊ ဓာတုကထာ၊ ပုဂ္ဂလပညတ်၊ ကထာဝတ္ထု၊ ယမိုက် ဤခြောက်ကျမ်းလာ
 ပရမတ္ထတရား အဖြာဖြာတို့ကို အားထုတ်ပါလျက် တန်ခိုးရှိန်စော် အာနုဘော်
 ရောင်ခြည်တော်များ မထွက်ကြချေ။ ယခုဟောပြမည့် ပဋ္ဌာန်းတရားတော်ကြီးများကို
 စတင်ပွားများ နှလုံးထားသောအခါကျမှ အရှေ့၊ အနောက်၊ တောင်၊ မြောက်၊
 အထက်၊ အောက်၊ အရပ်လေးမျက်နှာ၊ အရပ်ခြောက်မျက်နှာတို့၌ အဆုံးအပိုင်းအခြား
 မရှိသော စကြဝဠာ ဖီလာထုတ်ချင်းနှင့် အထက်အောက်တို့မှာ အဆုံးအပိုင်းအခြား
 မရှိပါသော ကောင်းကင်ဟင်းလင်း အနန္တ အာကာသအတွင်းတို့သို့ နီလ၊ ပီတ၊
 လောဟိတ၊ သြဒါတ၊ မဇ္ဈိဋ္ဌ၊ ပဘဿရတည်းဟူသော ခြောက်ဝသော ဘုရား
 ရောင်ခြည်တော်တို့သည် ထွက်ပေါ်ထွန်းလင်းကြကာ တောက်ပပြေးသွားအောင်

တန်ခိုးရှိန်စော် အာနဘော်ကိုဆောင်နိုင်သော ပဋ္ဌာန်းတရားကြီးများအစစ် ဖြစ်ကြလေ သောကြောင့် ယခုအခါ ပွားများအားသစ်သော ရဟန်း ရှင် လူ မည်သူမဆို ထို ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့မှာလည်း ယခုဘဝက နိဗ္ဗာန်ကျအောင် ကောင်းမြတ်သော တန်ခိုးရှိန်စော် အာနဘော်အကျိုး အမျိုးမျိုးတို့ ဧကန်ရကြမည်မလွဲတည်းဟု နှလုံးထား၍ ခဲခဲမဲမဲ သဲသဲကျိတ်ကျိတ် အယုတ်ဆုံး ဟေတုပစ္စယော၊ အာရမ္မဏပစ္စယော အစရှိသော ပဋ္ဌာန်းနှစ်ဆယ့်လေးပစ္စည်း ပစ္စယုဒ္ဒေသပါဌ်အနက်တို့ကို နှုတ်တက်ရမိ သိရှိနားလည် အောင် အားသစ်နိုင်ကြပါစေသတည်း။

ဤရှေးကပြခဲ့ပြီးသော စကားရပ်၌ ရှေးအဘိဓမ္မာခြောက်ကျမ်းမှာ အနန္တ ရောင်ခြည်တော်မထွက်ပါဘဲ ကျယ်ဝန်းနက်နဲ ခက်ခဲသိမ်မွေ့သော ပဋ္ဌာန်းတရားကြီး များကို ဆင်ခြင်သောအခါကျမှ ရောင်ခြည်တော်ထွက်ရပုံကို ဥပမာဆိုသော် ယူဇနာ ငါးရာရှိသော တိမိရ၊ တိပိင်္ဂလမည်သော ငါးကြီး၊ ယူဇနာတစ်ထောင်ရှည်သော အာနန္ဒာငါးကြီးတို့သည် ချောင်းငယ်၊ မြောင်းငယ်များတွင်မက ယူဇနာသုံးရာနက် သော သမုဒ္ဒရာပင်လယ်မှာပင် ကျောဆူးတောင်ရိုးမြုပ်အောင် ရေကိုမရ၍ အလွန်ပင် ကျဉ်းမြောင်းကျပ်တည်းကာ စိတ်မရွှင်မြူးသာသလို ရှေးအဘိဓမ္မာခြောက်ကျမ်း အခန်းခန်းတို့မှာလည်း ကြီးကျယ်ပြန့်ပြောလှသော သဗ္ဗညုတရွှေဉာဏ်တော်ကြီးမှာ မရွှင်ပျော် မမြူးထူးသာဘဲ ကျပ်တည်းကျဉ်းမြောင်းလှသောကြောင့် ရွှေဉာဏ်တော်မှ ဆက်သွယ်ကာ ရောင်ခြည်တော်များ မထွက်ပေါ်လာဘဲ ရှိနေရလေသတည်း။ ယူဇနာ ရှစ်သောင်းလေးထောင် နက်ဆောင်ကျယ်ဝန်းလှစွာသော မဟာသမုဒ္ဒရာကြီး အလယ် သို့ကျတော့မှ ၎င်းတိမိရ၊ တိပိင်္ဂလ၊ အာနန္ဒာ စသော ငါးကြီးတို့သည် ရွှင်မြူး နှစ်ခြိုက်ပျော်ပိုက်ကြကာ သွားလာကျက်စားခြင်းများကို ပြုကြသကဲ့သို့ အလွန်ပင် ခက်ခဲနက်နဲ ကျယ်ဝန်းလှသော အနန္တနယ သမန္တပဋ္ဌာန်းတရားကြီးများကို ဆင်ခြင် သုံးသပ် ပွားများအားထုတ်လတ်သောအခါသို့ကျမှ သဗ္ဗညုတရွှေဉာဏ်တော်ကြီး လောက်လောက်လားလား လေ့လာကျက်စား ပျော်ပါးရွှင်မြူးနိုင်လေသောကြောင့် ၎င်းဉာဏ်တော်မှ ဆက်သွယ်ကြကာ ခြောက်ဖြာသော အနန္တ ရောင်ခြည်တော်တို့သည် အဆုံးအပိုင်းအခြားမရှိသော ခြောက်ရပ်သော အရပ်မျက်နှာတို့သို့ အဆုံးအပိုင်းအခြား မရှိအောင် တောက်ပြောင်ထွန်းပ၍ ယခုထက်တိုင် ကြွချီကွန်မြူးတော်မူကြောင်းကို မဇ္ဈိမနိကာယ် မူလပဏ္ဏာသ၊ ရာသီသုတ်၌-

တံ ဒိဝသံ စ ပန ဘဂဝတော သရီရာ နိက္ခန္တာ၊ ယာဝဇ္ဇဒိဝသာပိ၊
တာ ရသ္မိယော အနန္တ လောကဓာတုယော ဂစ္ဆန္တိ ယေဝ။

အနက်ပြန်မာကား -

ပန-ဆက်၍ဆိုဦးအံ့၊ တံဒိဝသံစ - ရတနာဃရ ဘွဲ့မည်ရသော စတုတ္ထ သတ္တာဟဝယ်၊ အနန္တယ-သမန္တပဋ္ဌာန်းဒေသနာတော်ကို အနန္တသဗ္ဗညုတရွှေဉာဏ်ဖြင့်

ဝေဖန်ဆုံးဖြတ်တော်မူရာ ထိုနေ့အခါ၌ကား၊ ဘဂဝတော - ဘုန်းတော်ဧရာ ကြီးမားစွာ သော မြတ်စွာဘုရား၏၊ သရီရာ - ခြောက်ဖြာသော ကိုယ်တော်အစိတ်အစိတ်မှ၊ နိက္ခန္တာ - တဖိတ်ဖိတ် တလက်လက် ထွက်ကြွကွန်မြူး အဖူးခံတော်မူကုန်သော၊ တာရသ္မိယော - ထိုရောင်ခြည်တော်ခြောက်သွယ်တို့သည်၊ အနန္တ လောကဓာတုယော - အဆုံးအပိုင်းအခြားမရှိသော လောကဓာတ်တို့သို့၊ ယာဝဇ္ဇဒိဝသာပိ - ယနေ့ထက် တိုင်အောင်လည်း၊ ဂစ္ဆန္တိ ယေဝ - အရောင်မစဲ ကြွတော်မူကြဆဲသာလျှင်တည်း။

၃။ ပဋ္ဌာန်းတရားတော်များ၏ ကျယ်ဝန်းပုံကို ဖော်ပြချက်

ဤတန်ခိုးရှိန်စော် အာနုဘော်ကြီးသော ဤပဋ္ဌာန်းတရားတော်ကြီးသည် ပေါင်းစု၍ပြအပ်သော သာမညအားဖြင့် ပဋ္ဌာန်းကျမ်းကြီးတစ်ခုတည်းဟူ၍ပင် ဆိုရ ငြားသော်လည်း ဝိသေသအားဖြင့် ခွဲစိတ်၍ပြရပါမူ ဤပဋ္ဌာန်းကျမ်းကြီး၌ ပစ္စယုဒ္ဒေသ၊ ပစ္စယနိဒ္ဒေသများကို ဟောကြားတော်မူပြီးနောက် ပုစ္ဆာဝါရကို ဟောတော်မူ၏။ ထိုပုစ္ဆာဝါရ၌ -

- ၁။ ဓမ္မအနုလုံ
- ၂။ ဓမ္မပစ္စနိက်
- ၃။ ဓမ္မအနုလောမပစ္စနိက်
- ၄။ ဓမ္မပစ္စနိယာနုလောမ အားဖြင့် ဓမ္မနယလေးပါး အပြားရှိ၏။ ထိုလေးပါး တို့တွင် ဓမ္မအနုလုံ၌ -
- ၁။ တိကပဋ္ဌာန်း
- ၂။ ဒုကပဋ္ဌာန်း
- ၃။ ဒုကတိကပဋ္ဌာန်း
- ၄။ တိကဒုကပဋ္ဌာန်း
- ၅။ တိကတိကပဋ္ဌာန်း
- ၆။ ဒုကဒုကပဋ္ဌာန်း ဟူ၍ အကျဉ်းအားဖြင့် ခြောက်ကျမ်းအပြားရှိ၏။ ဤအတူ ဓမ္မပစ္စနိက်၌လည်း ခြောက်ကျမ်း၊ ဓမ္မအနုလောမပစ္စနိက်၌လည်း ခြောက်ကျမ်း၊ ဓမ္မပစ္စနိယာနုလောမ၌လည်း ခြောက်ကျမ်းအားဖြင့် အားလုံးပေါင်း ပဋ္ဌာန်းအကျဉ်း (၂၄) ကျမ်းဖြစ်သတည်း။

ထိုနှစ်ဆယ့်လေးကျမ်းတို့တွင် ဓမ္မအနုလုံ တိကပဋ္ဌာန်းအကျဉ်းကျမ်း၌လည်း ကုသလတိကပဋ္ဌာန်း၊ ဝေဒနာတိကပဋ္ဌာန်း၊ လ၊ သနိဒဿနပဋိပတိကပဋ္ဌာန်း၊ ကျမ်း အားဖြင့် တိကပဋ္ဌာန်း အကျယ်ကျမ်းပေါင်း (၂၂) ပါးရှိသည်တွင် ရှေ့ဆောင်ပဒ တို့၌ န မြစ်ဘဲ “သိယာ ကုသလံ ဓမ္မံ ပဋိစ္စကုသလော ဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇေယျ ဟေတု ပစ္စယာ” စသည်ဖြင့် တိကပဋ္ဌာန်းကျမ်းပေါင်း (၂၂) ကျမ်းကို ဘုရား ဟောတော်မူ၏။

ထိုမှတစ်ပါး ဓမ္မအနုလုံ ဒုကပဋ္ဌာန်းကျမ်း၌လည်း ဟေတုဒုကပဋ္ဌာန်း ကျမ်း၊ သဟေတုဒုကပဋ္ဌာန်းကျမ်း၊ လ၊ သရဏဒုကပဋ္ဌာန်းကျမ်းအားဖြင့် ဒုကပဋ္ဌာန်း အကျယ်ကျမ်းပေါင်း (၁၀၀) ရှိရာတွင် ရှေ့နောက်ပဒတို့၌ နမမြစ်ဘဲ “သိယာ ဟေတုံ ဓမ္မံ ပဋိစ္စ ဟေတု ဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇေယျ ဟေတုပစ္စယာ” စသည်ဖြင့် ဒုကပဋ္ဌာန်း အကျယ်ကျမ်းပေါင်း (၁၀၀) တို့ကို ဘုရားဟောတော်မူ၏။

ထိုမှတစ်ပါး ဓမ္မအနုလုံ ဒုကတိကပဋ္ဌာန်းကျမ်း၌လည်း ဟေတုဒုက စသော ဒုကပေါင်း (၁၀၀) တို့ကိုမူတည်၍ “ကုသလာဓမ္မာ” အစ “အနိဒဿန အပ္ပဋိဃ ဓမ္မ” အဆုံးရှိသော (၆၆) ပါးသော တိက်ပုဒ်တို့ကို မူလီသွတ်သောကြောင့် ၎င်း ဒုက (၁၀၀) တို့ကို (၆၆) နှင့်မြောက်၍ ဒုကတိကပဋ္ဌာန်း အကျယ်ကျမ်းပေါင်း (၆၆၀၀) ရှိရာတွင် ရှေ့နောက် ပဒတို့၌ နမမြစ်ဘဲ “သိယာ ဟေတုံ ကုသလံ ဓမ္မံ ပဋိစ္စ ကုသလော ဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇေယျ ဟေတုပစ္စယာ” စသည်ဖြင့် ဒုကတိကပဋ္ဌာန်း အကျယ်ကျမ်းပေါင်း (၆၆၀၀) တို့ကို ဘုရားဟောတော်မူ၏။

ထိုမှတစ်ပါး ဓမ္မအနုလုံ တိကဒုကပဋ္ဌာန်းကျမ်း၌လည်း ကုသလတိက် စသော (၂၂) တိက်တို့ကို မူတည်၍ “ဟေတုဓမ္မာ နဟေတုဓမ္မာ၊ လ၊ သရဏာဓမ္မာ အရဏာဓမ္မာ” အဆုံးရှိသော ဒုကပေါင်း (၂၀၀) တို့ကို မူလီသွတ်သောကြောင့် ၎င်းတိက် (၂၂) ကို (၂၀၀) နှင့်မြောက်၍ တိကဒုကပဋ္ဌာန်းကျမ်းပေါင်း လေးထောင့် လေးရာရှိရာတွင် ရှေ့နောက် ပဒတို့၌ နမမြစ်ဘဲ “သိယာ ကုသလံ ဟေတုံ ဓမ္မံ ပဋိစ္စ ကုသလော ဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇေယျ ဟေတု ပစ္စယာ” စသည်တို့ဖြင့် တိကဒုကပဋ္ဌာန်း အကျယ်ကျမ်းပေါင်း (၄၄၀၀) တို့ကို ဘုရားဟောတော်မူ၏။ ထိုမှတစ်ပါး ဓမ္မအနုလုံ တိကပဋ္ဌာန်း၌လည်း ကုသလတိက် စသော (၂၂) တို့ကိုမူတည်ပြီး “ဝေဒနာ သမ္ပယုတ္တာဓမ္မာ၊ အနိဒဿန အပ္ပဋိဃာဓမ္မာ” အဆုံးရှိသော (၆၃) ပါးသော တိက်ပုဒ်တို့ကို မူလီသွတ်သောကြောင့် ၎င်း (၂၂) ကို (၆၃) နှင့်မြောက်၍ တိကတိက ပဋ္ဌာန်း အကျယ်ကျမ်းပေါင်း (၁၃၈၆) ကျမ်းရှိရာတွင် ရှေ့နောက် ပဒတို့၌ နမမြစ်ဘဲ “သိယာကုသလံ သုခါယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တံ ဓမ္မံ ပဋိစ္စ ကုသလော သုခါယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တာ ဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇေယျ ဟေတုပစ္စယာ” စသည်တို့ဖြင့် တိကတိကပဋ္ဌာန်း အကျယ်ကျမ်းပေါင်း (၁၃၈၆) တို့ကို ဟောတော်မူ၏။ ထိုမှ တစ်ပါး ဓမ္မအနုလုံ ဒုကဒုကပဋ္ဌာန်း၌လည်း ဟေတုဒုက စသော ဒုကပေါင်း (၁၀၀) တို့ကို မူတည်ပြီးလျှင် “သဟေတုကာ ဓမ္မာ” အစ “အရဏာ ဓမ္မာ” အဆုံးရှိသော (၁၉၈) ပါးသော ဒုကပုဒ်တို့ကို မူလီသွတ်သောကြောင့် ၎င်းဒုက (၁၀၀) တို့ကို (၁၉၈) နှင့်မြောက်၍ ဒုကဒုကပဋ္ဌာန်း အကျယ်ကျမ်းပေါင်း (၁၉၈၀၀) တို့ရှိရာ တွင် ရှေ့နောက်ပဒတို့၌ နမမြစ်ဘဲ “သိယာ ဟေတုံ သဟေ တုကံ ဓမ္မံ ပဋိစ္စ ဟေတုသဟေတုကော ဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇေယျ ဟေတုပစ္စယာ” စသည်တို့ဖြင့် ဒုကဒုက ပဋ္ဌာန်း အကျယ်ကျမ်းပေါင်း (၁၉၈၀၀) တို့ကို ဘုရားဟောတော်မူ၏။

ဤဓမ္မအနုလုံ၌ ပဋ္ဌာန်းအကျဉ်းခြောက်ကျမ်းတို့၏ အကျယ်ကိုပေါင်းသော် (၃၂၃၀၈) ကျမ်းဖြစ်၏။ ဤအတူ ဓမ္မပစ္စနိက၌လည်း ရှေ့နောက်ပဒတို့၌ နမိတ်၍ “သိယာ ကုသလံ ဓမ္မံ ပဋိစ္စ န ကုသလော ဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇေယျ ဟောတုပစ္စယာ” စသည်တို့ဖြင့် ဓမ္မပစ္စနိက၌ ပဋ္ဌာန်းအကျယ်ကျမ်းပေါင်း (၃၂၃၀၈) တို့ကို ဘုရားဟောတော်မူ၏။ ဤအတူ ဓမ္မအနုလောမပစ္စနိက၌ ရှေ့ပဒကို န မြစ်၊ နောက်ပဒကိုသာ န မြစ်၍ “သိယာကုသလံ ဓမ္မံ ပဋိစ္စ န ကုသလော ဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇေယျ ဟောတုပစ္စယာ” စသည်တို့ဖြင့် ဓမ္မအနုလောမပစ္စနိက အကျယ်ကျမ်းပေါင်း (၃၂၃၀၈) ကျမ်းတို့ကို ဘုရားဟောတော်မူ၏။ ဤအတူ ဓမ္မပစ္စနိယာနုလောမ၌ ရှေ့ပဒကို န မြစ်၊ နောက်ပဒကို န မြစ်ဘဲ “သိယာ နကုသလံ ဓမ္မံ ပဋိစ္စ ကုသလော ဓမ္မောဥပ္ပဇ္ဇေယျ ဟောတုပစ္စယော” စသည်တို့ဖြင့် ဓမ္မပစ္စနိယာနုလောမ၌ အကျယ်ကျမ်းပေါင်း (၃၂၃၀၈) ကျမ်းတို့ကို ဘုရားဟောတော်မူ၏။ ဤသို့လျှင် ရှေးကပြခဲ့ပြီးသော ဓမ္မနယလေးပါးတို့၌ ရထိုက်သောကျမ်းတို့ကို ပေါင်းသည်ရှိသော် ပဋ္ဌာန်းအကျယ်ကျမ်းပေါင်း တစ်သိန်းနှစ်သောင်းကိုးထောင်နှစ်ရာသုံးဆယ်နှစ် (၁၂၉၂၃၂) ဖြစ်လေ၏။

ပဋ္ဌာန်းနှစ်ဆယ့်လေးကျမ်းတို့၏ အကျယ်အရကို လင်္ကာဇယားနှင့်ပြရမူ အောက်ပါအတိုင်း သိကြပါလေ။

ဓမ္မအနုလုံ၌ ခြောက်ကျမ်းကား အောက်အမည်တို့ပါတည်း။

မာတိကာ	သင်္ချာ
တိကပဋ္ဌာန်း	၂၂
ဒုကပဋ္ဌာန်း	၁၀၀
ဒုကတိကပဋ္ဌာန်း	၆၆၀၀
တိကဒုကပဋ္ဌာန်း	၄၄၀၀
တိကတိကပဋ္ဌာန်း	၁၃၈၆
ဒုကဒုကပဋ္ဌာန်း	၁၉၈၀၀
<hr/>	
ဤ၌ အနုလုံကျမ်းပေါင်း	၃၂၃၀၈
ဤအတူ ဓမ္မပစ္စနိက၌ (၆) ကျမ်းပေါင်း	၃၂၃၀၈
ဓမ္မအနုလောမပစ္စနိက၌ (၆) ကျမ်းပေါင်း	၃၂၃၀၈
ဓမ္မပစ္စနိယာနုလောမ၌ (၆) ကျမ်းပေါင်း	၃၂၃၀၈
<hr/>	
ဤ ၂၄ ကျမ်း အကုန်ပေါင်း	၁၂၉၂၃၂

ဆောင်ပုဒ်

- (၁) ပဋ္ဌာန်းတစ်မှာ၊ အကျဉ်းဖြာ၊ လေးဖြာနှစ်ဆယ်ရ။
 - (၂) တိပဋ္ဌာန်းမှာ၊ အကျယ်ရှာ၊ နှစ်ဖြာနှစ်ဆယ်ရ။
 - (၃) ဒုပဋ္ဌာန်းမှာ၊ အကျယ်ဖြာ၊ တစ်ရာကျမ်းပေါင်းရ။
 - (၄) ဒုကတိမှာ၊ အကျယ်ဖြာ၊ ခြောက်ရာခြောက်ထောင်ရ။
 - (၅) တိကဒုမှာ၊ အကျယ်ဖြာ၊ လေးရာလေးထောင်ရ။
 - (၆) တိကတိကျုံး၊ အကျယ်ဆုံး၊ တစ်သုံးရှစ်ခြောက်ရ။
 - (၇) ဒုကဒုပေါင်း၊ တစ်သောင်းကိုးထောင်၊ ရှစ်ရာဆောင်၊ များမြောက် ကျမ်းပေါင်းရ။
 - (၈) ခြောက်စားကိုးပေါင်း၊ သုံးသောင်းနှစ်ထောင်၊ သုံးရာဆောင်၊ များမြောက် ရှစ်ကျမ်းရ။
 - (၉) တစ်နှစ်ကိုးနှစ်၊ သုံးနှင့်နှစ်၊ ပေါင်းလစ်ကျမ်းကုန်ရ။
- (ဤတွင် အထက်ဇယားပါသော သင်္ချာအရေအတွက်တို့၏ ဆောင်ပုဒ်များကို မှတ်သားလွယ်ကြစေခြင်းအကျိုးငှာ ပြဆိုချက်ပေတည်း။)

ဤအထက်ကဖော်ပြခဲ့သော ပဋ္ဌာန်းကျမ်းတို့အရသည် အလွန်ပင်များလှချေ၏တကား။ သို့အတွက် အကိုးအကားမရှိငြားဘဲ ထင်မြင်ရာရေးထားတာလားဟု လျှောက်ထားဖွယ်ရှိသောကြောင့် ပဋ္ဌာန်းအဋ္ဌကထာကြီးအရနှင့် ရေးပြတာဟု သိစေခြင်းအကျိုးငှာ-

သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေန ဟိ အနုလောမပဋ္ဌာနေ ဒွါရိသတိ တိကေ နိဿာယ တိကပဋ္ဌာနံ နာမ နိဒ္ဒိဋ္ဌံ။ သတံဒုကေ နိဿာယ ဒုကပဋ္ဌာနံ နာမ နိဒ္ဒိဋ္ဌံ။ တတော ပရံ ဒွါရိသတိ တိကေ ဂဟေတွာ ဒုကသတေ ပက္ခိပိတွာ ဒုကတိက ပဋ္ဌာနံ နာမ ဒဿိတံ။ တတော ပရံ ဒုကသတံ ဂဟေတွာ ဒွါရိသတိယာ တိကေသုပက္ခိပိတွာ တိကဒုကပဋ္ဌာနံ နာမ ဒဿိတံ။ တိကေ ပန တိကေ သုယေဝ ပက္ခိပိတွာ တိကတိကပဋ္ဌာနံ နာမ ဒဿိတံ။ ဒုကေ စ ဒုကေသုယေဝ ပက္ခိပိတွာ ဒုကဒုကပဋ္ဌာနံ နာမ ဒဿိတံ။

ဟိသစ္စံ - ထိုစကားသည် မှန်၏။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေန-မြတ်စွာဘုရားသည်၊ အနုလောမပဋ္ဌာနေ-အနုလောမပဋ္ဌာန်း၌၊ ဒွါရိသတိတိကေ-နှစ်ဆယ့်နှစ်ပါးသော တိကတို့ကို၊ နိဿာယ-မှီ၍၊ တိကပဋ္ဌာနံနာမ-တိကပဋ္ဌာန်း နှစ်ဆယ့်နှစ်ကျမ်း မည်သည်ကို၊ နိဒ္ဒိဋ္ဌံ -ညွှန်ပြတော်မူအပ်၏။ သတံဒုကေ-တစ်ရာသောဒုက်တို့ကို၊ နိဿာယ-မှီ၍၊ ဒုကပဋ္ဌာနံနာမ-ဒုကပဋ္ဌာန်းကျမ်းပေါင်းတစ်ရာမည်သည်ကို၊ နိဒ္ဒိဋ္ဌံ-ညွှန်ပြတော်မူအပ်၏။ တတောပရံ - ထိုမှနောက်၌၊ ဒွါရိသတိတိကေ-နှစ်ဆယ့်

နှစ်တိက်က ခြောက်ဆယ့်ခြောက်ပုဒ်တို့ကို၊ ဂဟေတွာ-ယူ၍၊ ဒုကသတေ-ဒုက် တစ်ရာ၌၊ ပက္ခိပိတွာ-ထည့်၍၊ ဝါ-မြှောက်၍၊ ဒုကတိကပဋ္ဌာနံနာမ-ဒုကတိက ပဋ္ဌာန်းကျမ်းပေါင်း ခြောက်ထောင့်ခြောက်ရာရှိတာမည်သည်ကို၊ ဒဿိတံ -ပြတော် မှုအပ်၏။ တတောပရံ-ထိုမှနောက်၌၊ ဒုကသတံ-ဒုက်တစ်ရာက ပုဒ်ပေါင်းနှစ်ရာကို၊ ဂဟေတွာ-ယူ၍၊ ဒွါဝိသတိယာတိကေသု -နှစ်ဆယ့်နှစ်တိက်တို့၌၊ ပက္ခိပိတွာ - ထည့်၍၊ ဝါ-မြှောက်၍၊ တိကဒုကပဋ္ဌာနံနာမ -တိကဒုကပဋ္ဌာန်းကျမ်းပေါင်း လေး ထောင့်လေးရာရှိတာမည်သည်ကို၊ ဒဿိတံ -ပြတော်မှုအပ်၏။ ပန-အထူးကိုဆိုဦးအံ့။ တိကေ -မူအတွက် တစ်တိက်ကိုချန်၍ နှစ်ဆယ့်တစ်သိက်က ပုဒ်ပေါင်း ခြောက်ဆယ့် သုံးပုဒ်တို့ကို၊ တိကေသယေဝ-တိက်ပေါင်း နှစ်ဆယ့်နှစ်တိက်တို့၌သာလျှင်၊ ပက္ခိ ပိတွာ -ထည့်၍၊ ဝါ-မြှောက်၍၊ တိကတိကပဋ္ဌာနံနာမ -တိကတိကပဋ္ဌာန်းကျမ်းပေါင်း တစ်ထောင့်သုံးရာရှစ်ဆယ့်ခြောက်ကျမ်းရှိတာမည်သည်ကို၊ ဒဿိတံ -ပြတော်မှုအပ် ၏။ ဒုကေ-မူအတွက် တစ်ဒုက်ကိုချန်၍ ကိုးဆယ့်ကိုးဒုက်က ပုဒ်ပေါင်း တစ်ရာ ကိုးဆယ့်ရှစ်ပုဒ်တို့ကို၊ ဒုကေသယေဝ -ဒုက်ပေါင်း တစ်ရာတို့၌သာလျှင်၊ ပက္ခိပိတွာ - ထည့်၍၊ ဝါ-မြှောက်၍၊ ဒုကဒုကပဋ္ဌာနံနာမ -ဒုကဒုကပဋ္ဌာန်းကျမ်းပေါင်း တစ်သောင်းကိုးထောင့်ရှစ်ရာရှိတာမည်သည်ကို၊ ဒဿိတံ -ပြတော်မှုအပ်၏။ ဟု ပဋ္ဌာန်း အဋ္ဌကထာ၌ မိန့်မှာတော်မူသည့်အတိုင်း ပဋ္ဌာန်းကျမ်းတို့၏ အရေအတွက်သင်္ချာကို ပြအပ်ပါသတည်း။

အနည်းငယ်စောဒနာဖွယ်ရှိသည်ကား ဤအထက်က အဋ္ဌကထာ သာမည ရှိပါလျက် ဘယ်အတွက်ကြောင့် ဒုကတိကပဋ္ဌာန်း စသည်တို့မှာ ဂဃနဏ သေသေ ချာချာ ကျမ်းအရေအတွက်တို့ကို ပုဒ်အရနှင့်မြောက်ပွား၍ အနက်ပေးသနည်းဟူမူ မူလဋီကာ၌-

တတ္ထ ဆသဋ္ဌိယာ တိကပဒေသု၊ ဧကေကေန သံသန္နိတွာ ဆသဋ္ဌိ
 ဟေတုဒုကာ၊ တထာ သဟေတုကဒုကာဒယော စာတိ ဒုကာနံ
 ဆသတာမိကာနိ ဆသဟဿာနိ ဟောန္တိ ဟု မိန့်တော်မူ၏။

တတ္ထ -ထိုစကားရပ်၌၊ ဆသဋ္ဌိယာ တိကပဒေသု -နှစ်ဆယ့်နှစ်တိက်က ခြောက်ဆယ့်ခြောက်ပါးသော တိက်ပုဒ်တို့တွင်၊ ဧကေကေန-တစ်ပုဒ်တစ်ပုဒ်စီနှင့်၊ သံသန္နိတွာ -စပ်၍၊ ဆသဋ္ဌိဟေတုဒုကာ -ခြောက်ဆယ့်ခြောက်ပါးသော ဟေတုဒုက် ကျမ်းပေါင်းတို့သည်၊ ဟောန္တိ -ဖြစ်ကုန်၏။ သဟေတုကဒုကာဒယောစ -သဟေ တုကဒုက် အစရှိသည်တို့သည်လည်း၊ တထာ -ထိုအတူ ခြောက်ဆယ့်ခြောက်ကျမ်းစီ တို့တည်း။ ဣတိတသ္မာ-ထိုသို့၊ ခြောက်ဆယ့်ခြောက် အလီတစ်ရာရှိသောကြောင့်၊ ဒုကာနံ -ဒုကတိကပဋ္ဌာန်းကျမ်းတို့၏၊ ဆသတာမိကာနိ -ခြောက်ရာအလွန် ရှိကုန် သော၊ ဆသဟဿာနိ -ခြောက်ထောင်တို့သည်၊ ဝါ -ခြောက်ထောင့်ခြောက်ရာသော ဒုကတိကပဋ္ဌာန်းကျမ်းတို့သည်၊ ဟောန္တိ -ဖြစ်ကုန်၏။

တိကဒုကပဋ္ဌာန်း၌လည်း ဒုကပုဒ်နှစ်ရာနှစ်ဆယ်နှင့် နှစ်ဆယ်နှစ်တိက်တို့ကို ယှဉ်စပ်၍ (ဝါ) မြောက်ပွား၍ လေးထောင့်လေးရာရသည့်အဖြစ်ကို မူလဋီကာ၌ “သဗ္ဗေသံ စတုသတာဓိကာနိ စတ္တာရိ သဟဿာနိ ဟောန္တိ” ဟု မိန့်တော်မူ၏။

သဗ္ဗေသံ - အလုံးစုံသော တိကဒုကပဋ္ဌာန်းကျမ်းတို့၏။ စတုသတာဓိကာနိ - လေးရာအလွန်ရှိကုန်သော။ စတ္တာရိသဟဿာနိ - လေးထောင်တို့သည်။ ဝါ - လေးထောင့်လေးရာသော တိကဒုကပဋ္ဌာန်းကျမ်းတို့သည်။ ဟောန္တိ - ဖြစ်ကုန်၏။

(ဤမူလဋီကာအဖွင့်နှင့် ဇမ္ဗူမိတ်ဆွေရိုက် ပဋ္ဌာန်းအဋ္ဌကထာနံပါတ် (၃၄၈) မှာ ဖွင့်ပြသော ကျမ်းပေါင်း သင်္ချာအရတို့နှင့်နှီးနှော၍ အထက်က အဋ္ဌကထာအရကို ဂဃနဏ သေသေချာချာ လိုရင်းအချုပ်ကို ရေးထုတ်လိုက် ပါသတည်း။ အကျယ်ကိုသိလိုမှ ၎င်းနံပါတ်က အဋ္ဌကထာနှင့် မူလဋီကာတို့ အဖွင့်ကို ကြည့်ရှုကြပါလေ။ သေသေချာချာသိလိုသူအပေါင်း သူတော်ကောင်း တွေတို့။)

ဤပဋ္ဌာန်းကျမ်းတို့တွင်လည်း တစ်ကျမ်းတစ်ကျမ်း၌ ပဋိစ္စဝါရ၊ သဟဇာတ ဝါရ၊ ပစ္စယဝါရ၊ နိဿယဝါရ၊ သံသဋ္ဌဝါရ၊ သမ္ပယုတ္တဝါရ၊ ပဉ္စာဝါရအားဖြင့် ခုနစ်ဝါရစီရှိပြန်၏။ ခုနစ်ဝါရတို့တွင် ပဋိစ္စဝါရ၌ ပစ္စည်းအနုလုံ၊ ပစ္စည်းပစ္စနိက်၊ ပစ္စည်းအနုလောမပစ္စနိက်၊ ပစ္စည်းပစ္စနိယာနုလောမအားဖြင့် လေးပါးစီပြားပြန်၏။ ထိုလေးပါးတို့တွင် ပစ္စည်းအနုလုံ၌ သုဒ္ဓ၊ ဒုကာဒိအားဖြင့် နှစ်ပါးစီ အပြားရှိပြန်၏။ ထိုနှစ်ပါးတို့တွင် သုဒ္ဓ၌ ဟေတုပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓ၊ အာရမ္မဏပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓ အစရှိသော အားဖြင့် (၂၄) ပါး အပြားရှိ၏။ ထိုတွင် ဟေတုပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓ စသည်ကို ဟောတော်မူပုံကား “သိယာ ကုသလံ ဓမ္မံ ပဋိစ္စ ကုသလော ဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇေယျ ဟေတုပစ္စယာ၊ အာရမ္မဏပစ္စယာ” စသည်ဖြင့် ဟောတော်မူ၏။ ဤသို့ ဟောတော်မူ အပ်သော သုဒ္ဓဝါရ၌ ပဒါဝသာနပေါင်း (၁၁၇၆) နည်းဖြင့် ဟောတော်မူ၏။ သုဒ္ဓကို ဟောတော်မူသည်၏ အခြားမဲ့၌ ဒုကာဒိကို ဟောတော်မူ၏။ ထိုဒုကာဒိ၌ လည်း ဟေတုဒုကာဒိ၊ အာရမ္မဏဒုကာဒိ အစရှိသောအားဖြင့် (၂၄) ပါး အပြားရှိ၏။ ထို (၂၄) ပါးတို့တွင် ဟေတုဒုကာဒိ၌လည်း ဒုက၊ တိက၊ လ၊ စတုဝိသတိကအားဖြင့် (၂၄) ပါး အပြားရှိ၏။

(ဤ၌ မူလီနှင့်တကွ ဒုကယူရသောကြောင့် အဝိဂတမူလီနှင့်တကွ စတုဝိသတိကဟု ပြလိုက်ပါသတည်း။ ဤကားအမှာ)

ထို (၂၄) ပါးတို့တွင် “သိယာ ကုသလံ ဓမ္မံ ပဋိစ္စ ကုသလော ဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇေယျ ဟေတုပစ္စယာ၊ အာရမ္မဏပစ္စယာ” စသည်ဖြင့် ဒုက၌ (၁၁၂၇) ချက် ဟောတော်မူ၏။ ဤအတူ တိက၌ (၁၀၇၈)၊ စတုက၌ (၁၀၂၉)၊ ပဉ္စက၌ (၉၈၀)၊ ဆက္က၌ (၉၃၁)၊ သတ္တက၌ (၈၈၂) စသည်ဖြင့် စတုဝိသတိကကျအောင် ဟေတု

ပစ္စည်း၏ ဒုကာဒိဋ္ဌိ ပဒါဝဿနပေါင်း (၁၃၅၂၄) တို့ကို ဘုရားဟောတော်မူ၏။ ဤဟောတုအတူ အာရမ္မဏဒုကာဒိ၊ အဓိပတိဒုကာဒိ အစရှိသော (၂၄) ဒုကာဒိ မှာလည်း (၁၃၅၂၄) စီရသောကြောင့် ၎င်းအရကို (၂၄) ပစ္စည်းနှင့်မြှောက်သော် (၃၂၄၅၇၆) သော ပဒါဝဿနတို့ဖြင့် ပဋိစ္စဝါရ ပစ္စည်းအနုလုံ၌ ဘုရားဟောတော် မူ၏။ ဤပဋိစ္စဝါရ ပစ္စည်းအနုလုံအတူ ပစ္စည်းပစ္စနိက်၌လည်း “သိယာ ကုသလံ ဓမ္မံ ပဋိစ္စ ကုသလော ဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇေယျ နဟေတုပစ္စယာ” စသည်ဖြင့် သုဒ္ဓါဝါရပေါင်း (၁၁၇၆)၊ ဒုကာဒိပေါင်း (၃၂၄၅၇၆) စသော ပဒါဝဿနတို့ဖြင့် ပဋိစ္စဝါရ ပစ္စည်း ပစ္စနိက်၌ ဘုရားဟောတော်မူ၏။

ပစ္စည်းအနုလောမပစ္စနိက်၌မူကား သုဒ္ဓါဝါရမဖြစ်နိုင်ဘဲ “သိယာ ကုသလံ ဓမ္မံ ပဋိစ္စ ကုသလော ဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇေယျ ဟေတုပစ္စယာ၊ နအာရမ္မဏပစ္စယာ” အစဖြစ်သော ဒုကာဒိပေါင်း (၃၂၄၅၇၆) သော ပဒါဝဿနတို့ကို ပဋိစ္စဝါရ ပစ္စည်းအနုလောမပစ္စနိက်၌ ဘုရားဟောတော်မူ၏။ ဤအတူ ပစ္စည်းပစ္စနိယာနုလောမ ၌လည်း “သိယာ ကုသလံ ဓမ္မံ ပဋိစ္စ ကုသလော ဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇေယျ နဟေတုပစ္စယာ၊ အာရမ္မဏပစ္စယာ” စသည်ဖြင့် အစဖြစ်သော ဒုကာဒိပေါင်း (၃၂၄၅၇၆) သော ပဒါဝဿနတို့ကို ပဋိစ္စဝါရပစ္စည်းပစ္စနိယာနုလောမ၌ ဘုရားဟောတော်မူ၏။ ဤ ပဒါဝဿနအားလုံးတို့ကို ပေါင်းသည်ရှိသော် သုဒ္ဓါပေါင်း (၂၃၅၂)၊ ဒုကာဒိ လေးမျိုး ပေါင်း (၁၂၉၈၃၀၄)၊ သုဒ္ဓါ ဒုကာဒိနှစ်ရပ်ပေါင်း (၁၃၀၀၆၅၆) ခုသော ပဒါဝဿန တို့ဖြင့် ပဋိစ္စဝါရကြီးတစ်ခုမှာ ဘုရားဟောတော်မူ၏။

ဤပဋိစ္စဝါရအတူ ရှေးကပြခဲ့သော သဟဇာတဝါရ၊ ပစ္စယဝါရ၊ နိဿယ ဝါရ၊ သံသဋ္ဌဝါရ၊ သမ္ပယုတ္တဝါရ၊ ပဉ္စာဝါရတို့မှာလည်း ပဒါဝဿနပေါင်း (၁၃၀၀၆၅၆) စီ ရသောကြောင့် ၎င်းကို (၇) ဝါရနှင့်မြှောက်သော် ပဒါဝဿနပေါင်း (၉၁၀၄၅၉၂) တို့ဖြင့် အကျယ်ကျမ်းဝယ် တိကပဋ္ဌာန်း ကုသလတိက်ပဋ္ဌာန်းကျမ်းမှာ ဘုရားဟောတော်မူ၏။ ဤကုသလတိက် ပဋ္ဌာန်းကျမ်းအတူ ဝေဒနာတိက် ပဋ္ဌာန်း ကျမ်း စသော (၂၁) ကျမ်းတို့မှာလည်း (၉၁၀၄၅၉၂) စီရသောကြောင့် ၎င်းကို (၂၂) ကျမ်းနှင့်မြှောက်သော် ပဒါဝဿနပေါင်း (၂၀၀၃၀၁၀၂၄) တို့ဖြင့် ဓမ္မအနုလုံ အကျယ်တိကပဋ္ဌာန်း (၂၂) ကျမ်းတို့မှာ ဘုရားဟောတော်မူ၏။

(ဤရှေ့ဂဏန်းသင်္ချာတို့ဖြင့် ပေါင်း၍ မြောက်၍ ပြခဲ့ခြင်းကား ဂဏန်း သင်္ချာကျမ်းတို့မှာ ပေါင်းခြင်း၊ မြောက်ခြင်း၊ စားခြင်းတို့သည် ဂဏန်းအရေအတွက်မျှဖြင့်သာ အဆုံးသတ်၍ ပြီးလတ်တာမျိုးမဟုတ်။ သူဌေး၊ သူကြွယ်၊ ကုန်သည်အမျိုးမျိုး မင်းစိုးရာဇာတို့ အသုံးပြုကြသည့် စာရင်း စာအုပ်တို့မှာပါသော ပေါင်း၊ မြောက်၊ နုတ်၊ စားကြသည့် သင်္ချာဂဏန်း များကား မှတ်သားအပ် ရေတွက်အပ်သော ရွှေ၊ ငွေ စသော အထည်ဝတ္ထု အနက်သဘောတစ်ခုခုရှိတာလို ရှေးပဋ္ဌာန်းကျမ်းပေါင်း (၁၂၉၂၃၂) ကျမ်းဟု

သိရအောင် ပေါင်းရမြောက်ရသော ပဒါဝသာနပေါင်း (၂၀၀၃၀၁၀၂၄) ပါး
 ဟု သိရအောင် ပေါင်းရမြောက်ရသော ဂဏန်းသင်္ချာများလည်း ဤလောက
 ကြီးအတွင်းမှာ ဘုရားဉာဏ်တော်၌သွင်း၍ ထင်အလင်း ကြည့်တော်မူအပ်၊
 သိတော်မူအပ်၊ ပွားများတော်မူအပ်၊ ဟောကြားတော်မူအပ်၊ ရေတွက်တော်မူ
 အပ်သော အဘိဓမ္မာဓာတ် ပရမတ်သင်္ချေ ပဋ္ဌာန်းတရားတော် မြတ်ကြီးတွေ
 တည်းဟူသော အနက်သဘောတရားတို့ ထင်ရှားစွာ ရှိနေကြပါကုန်၏ဟု
 သိကြပါလေ။ ဤ၌ပြုအပ်သော အရေအတွက် ဂဏန်းသင်္ချာနှင့် ရေတွက်
 အပ်သော အနက်သဘော သင်္ချေအဘိဓမ္မာတရားတို့ ထင်ရှားရှိကြတာကို
 ယုံကြည်စွာသိရှိကြတာလို မီးရထားဝန်မင်း ဦးဘစိန် ရေးသားစီရင်အပ်သော
 အဘိဓမ္မာသင်္ချာကျမ်းမှာလည်း သင်္ချာဂဏန်းတို့ဖြင့် တွက်ချက်၍ အဘိဓမ္မာ
 အနက်သဘောတို့ကို ပြုအပ်တာတို့ချည်း ဖြစ်ကုန်၏။

ထိုသို့ဖြစ်ကြရာဝယ် အနောက်နိုင်ငံသားများ လေ့လာနေကြသည့်
 ဂဏန်းသင်္ချာကျမ်းတွေ၊ ရူပဗေဒကျမ်းတွေ၊ ဓာတုဗေဒကျမ်းတွေနှင့်လည်း
 သက်ဆိုင်နေကြသည့်အဖြစ်ကိုလည်းပြကာ ၎င်းနိုင်ငံသားများလည်း သက်ဝင်
 ယုံကြည်လာအောင် ရေးပြရတာဖြစ်လေသောကြောင့် ဤအကြောင်းကို
 မကြည့်မသိဘဲ အမှတ်တမဲ့ ၎င်းအဘိဓမ္မာသင်္ချာကျမ်းကို ဖတ်ကြည့်သူများ
 တို့စိတ်မှာ ဤကျမ်းရေးဆရာသည် စာရင်းအင်း အရေအတွက် ဇယားများကို
 မီးရထားအလုပ်မှာ နိုင်နင်းတာနှင့် ဤအဘိဓမ္မာကျမ်းစာအလုပ်မှာလည်း
 စာရင်းအင်း ဂဏန်း သင်္ချာအရတွေနှင့် ထိုထိုအဘိဓမ္မာအနက်မှာမရှိကြဘဲ
 ထင်သလိုကြံနေတော့တာပဲဟု အလွဲကိုသာ တွေးတောစရာရှိနေကြပေလိမ့်မည်
 ဖြစ်ကြောင်း။ ဤကဲ့သို့ တွေးတောထင်မြင်ဖွယ်မရှိရန်များ ကျမ်းရေးဆရာ၏
 နှလုံးထားနှင့် ထိုထိုရေတွက်၍ပြုအပ်သော ပရမတ်တရားအစစ်တို့လည်း
 ဤလောကကြီးမှာ ထင်ရှားရှိတာကို ဆန်းကြယ်စွာတွက်ချက်၍ ဘာသာခြား
 အနောက်နိုင်ငံသား ပညာရှိများတို့ပါ နှစ်သက်လာအောင် ကြံဆောင်ရေးသား
 ရသည်များကို သိရှိတော်မူကြကာ နှစ်သက်ဝမ်းမြောက်တော်မူနိုင်ကြပါစေ
 သတည်း။)

ဤပြုအပ်ပြီးသော ပဒါဝသာနတို့ကား ပဋ္ဌာန်းအကျယ် ကျမ်းပေါင်း
 (၁၂၉၉၂၃) ကျမ်းတို့တွင် ဓမ္မအနုလုံ တိကပဋ္ဌာန်း (၂၂) ကျမ်း၌ ရအပ်သော
 ပုစ္ဆာဝါရမျှသာဖြစ်၍ ကြွင်းကျန်သော ပဋ္ဌာန်းကျမ်းပေါင်း (၁၂၉၂၁၀) တို့မှာ
 ဤသို့ရသင့်တိုင်း ပဒါဝသာနတို့သည်ကား အလွန်အလွန်ကြီးများလိမ့်မည်ကို သိရန်
 တစ်ချက်၊ မြတ်စွာဘုရားသခင်သည် ရတနာဃရရွှေအိမ်၌ စိတ်တော်သက်သက်နှင့်
 ဆင်ခြင်တော် မူအပ်သော ပဋ္ဌာန်းတရားတော်မြတ်တို့ကား မည်ရွှေ့မည်မျှ ဂဏန်းချ၍

ပြောပြခြင်းငှာလည်း မတတ်ကောင်း၊ သာမန် ရက်၊ လ၊ နှစ်တို့ဖြင့် ဟောကြားခြင်း ငှာလည်း မတတ်ကောင်းအောင် အရပ်ထက်ဝန်းကျင်တို့မှာ အဘိဓမ္မာဓာတ် ပရမတ် အစစ်ဖြစ်ကြသည့် ပဋ္ဌာန်းတရားတော်ကြီးများ နည်းအစားစားတို့ အဆုံးအပိုင်းအခြား မရှိသည်ကို သိနိုင်ကြရန်တစ်ချက်၊ ၎င်းအချက်ချက်တို့နှင့်ပြည့်စုံသော ပဋ္ဌာန်း တရားကြီးများကို ဆင်ခြင်စဉ်းစား နှလုံးထား၍ ဟောကြားအပ်သော ပဋ္ဌာန်းကျမ်းကြီး ကိုလည်း အလွန်အလွန်ကြီး ပိဋကတ်သုံးပုံတို့တွင် တုဖက်မမြင်အောင် ကြီးကျယ် လှပါသောကြောင့် မဟာပကရဏလည်းမည်ထိုက်လှ၊ ထက်ဝန်းကျင်မှာ အဆုံးအပိုင်း အခြားမရှိသော နည်းနယတို့နှင့်လည်း ပြည့်စုံလှသောကြောင့် အနန္တနယ သမန္တ ပဋ္ဌာန်းကျမ်းကြီးဟူ၍ ဤသာသနာတော်ကြီးတွင် ခေါ်တွင်ဆုံးဖြတ် သမုတ်အပ်ကြပေ သတည်း။

ယခုကာလ ပေအင်္ဂါခြောက်ဆယ်ကျော်လောက်ရှိပြီး သင်ရိုးသင်စဉ် ပြု လုပ်၍နေကြသည်ကား တိကပဋ္ဌာန်းအများတွင် ကုသလတိက်က အတူတွေကို ပေယျာလထားပြီး အကျဉ်းမျှရေးအပ်သော ပါဠိတော်များဖြစ်သည်။ ဤကုသလတိက် က ပဋ္ဌာန်းကိုပင် ရသင့်သလောက် ဖော်ထုတ်ရေးသားရမှု စာအင်္ဂါ (၂၀၀) ကျော် (၃၀၀) ခန့်လောက် ရှိလိမ့်မည်ထင်ရကြောင်း။ ဤရှေးက စိစစ်၍ပြခဲ့သည်ကား မဟာပကရဏ အနန္တနယသမန္တပဋ္ဌာန်းကျမ်းကြီးဟု ဆိုသည့်အတိုင်း ကျယ်ဝန်းသည့် အဖြစ်ကို သိစေလို၍ အဋ္ဌသာလိနိနိဒါန်းလာ သီဟိုဠ်ကျွန်းက ဂမီယတိဿမထေရ် သည် မဟာဗောဓိကိုဖူးမြော်ရန် မဟာသမုဒ္ဒရာကိုကူးသည်ရှိသော် ရှေ့နောက် ကမ်း နှစ်ဘက်ကိုမမြင်ဘဲ ရေပြင်ကြီးအတိသာ ထင်မြင်သောအခါ ဤမဟာသမုဒ္ဒရာနှင့် ပဋ္ဌာန်းကျမ်းဒေသနာတော်တို့ အဘယ်က နက်နဲကျယ်ဝန်းပါသနည်းဟု ဆင်ခြင် သည်ရှိသော် ဤမဟာသမုဒ္ဒရာ၌ အောက်အဆုံးမြေ၊ အထက်အဆုံးကောင်းကင်၊ ဤမှာဘက်ကကမ်းအဆုံး၊ ထိုမှာဘက်က စကြဝဠာတောင်အဆုံးဟူ၍ မဟာသမုဒ္ဒရာ ၏အပိုင်းအခြားကို ထင်မြင်ပြီးနောက် ပဋ္ဌာန်းတရားတော်ကြီး၏ အပိုင်းအခြားကို ဆင်ခြင်သောအခါ အဆုံးကို မထင်မြင်နိုင်ပါဘဲ နှစ်သက်ခြင်း ပီတိသောမနဿကြီး များ ဖြစ်ပွားလာသည်ကို ပယ်ရှား၍ ထိုအဘိဓမ္မာပဋ္ဌာန်းတရား အစားစားတို့ကို ဝိပဿနာပွားများရာ ထိုတစ်ထိုင်တည်းတွင်ပင် ထိုပင်လယ်ပြင်မှာ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်သော ဂမီယတိဿမထေရ်ဝတ္ထုကိုထောက်၍ ဤပဋ္ဌာန်းကျမ်းကြီး ကျယ်ဝန်း သည့်အဖြစ်ကို သိအပ်ကြလှပေသတည်း။

(ဤရှေးကပြအပ်သည်ကား အနည်းငယ်မျှသိကြအောင် အကျဉ်းမျှ ပြအပ်ပါသတည်း။ ပဋ္ဌာန်းဟောစဉ်နှင့်တကွ အကျယ်ကိုသိလိုပါမူ ယခု သာသနာခေတ်အခါတွင် အဘိဓမ္မာညဝါ အားထုတ်လိုကြသော ရဟန်း၊ ရှင်၊ လူ ဟူသမျှတို့ အားထားမှီခိုရာကြီးသဖွယ် ကြီးကျယ်ထွန်းကားတော် မူကြသော အမရပူရမြို့တွင် ဆရာကြီးဦးအုန်းက ဆက်လက်ကြ၍ ယခု

ထက်တိုင် အမြန်ဆုံးနည်းနှင့် အပြီးတိုင် တတ်မြောက်လွယ်အောင် ချပို့နေကြ
သော တပည့်ဆရာတော်အများတို့တွင် ဆရာကြီးဦးအုန်း၏တူအရင်း မင်္ဂလာ
ရာမတိုက်သစ် နာယကဆရာတော် အရှင်ဓမ္မသာမိမထေရ် ရေးသားတော်
မူအပ်သော ညဝါတံခွန်ကျမ်းနှင့် ဆရာကြီးဦးအုန်းရေးသားသော အဘိဓမ္မာ
တံခွန်ကျမ်းတို့မှာလည်း ကြည့်ရှုကြပါလေ အကျယ်ကိုသိလိုသူအပေါင်း
သူတော်ကောင်းတွေတို့။ မကျဉ်းမကျယ်နှင့် ပဋ္ဌာန်းအနက်အဓိပ္ပာယ်ကို
အလွယ်နှင့်သိလိုကြသူတို့ကား ရန်ကုန်မြို့ အဘိဓမ္မာဆရာကြီး ဦးဖိုးလှိုင်
ရေးသားသော ပဋ္ဌာန်းသင်နည်း နိဿရည်းကျမ်းမှာ ကြည့်ရှုမှတ်သားကြ
ပါလေ။)

ဤကား ပဋ္ဌာန်းကျမ်းကြီး ကျယ်ဝန်းပုံကိုပြချက်တည်း။

၄။ ပဋ္ဌာန်းတရားတော်ကြီး၏ နက်နဲခက်ခဲပုံကို အကျဉ်းမျှဖော်ပြချက်

ဤပဋ္ဌာန်းတရားတော်ကြီး၏ နက်နဲခက်ခဲပုံများကို အကျဉ်းမျှပြဆိုရာ၌
နားမလည်တာတွေ ဖတ်ကြည့်နေရ၍ စိတ်မပျက်ကြဘဲ ဤသို့ နားမလည်နိုင်ကြတာ
သည်ပင်လျှင် နက်နဲနေတာတွေ ခက်ခဲနေတာတွေပဲဟု စိတ်ကိုတင်းကာ ဤနက်နဲ
ခက်ခဲသောအချက်တို့ကို ဆုံးအောင်ကြည့်ရှုစဉ်းစား၍ ဖတ်သွားနိုင်ကြပါစေသတည်း။
ဤနက်နဲခက်ခဲသောအဖြစ်ကို သိကြပြီးမှ စာမတတ်သူတို့ပင်လျှင် နားလည်လွယ်
လောက်အောင် နောက်၌ရေးသားဖော်ပြလတ္တံ့ပါသတည်း။ သို့အတွက် ဤခက်ခဲ
သောနေရာတို့က စိတ်ပျက်ကြပြီးနောက် နောင်ကိုလည်း ဆက်လက်ကြပြီး မကြည့်ဘဲ
မရှိကြပါစေသတည်း။

ဤပဋ္ဌာန်းတရားကြီးများကို ဟောကြားတော်မူသော အစဉ်၌ “ဟေတု
ပစ္စယော” ဟူသော ပဋ္ဌာန်းပစ္စယုဒ္ဒေသကို ဟောတော်မူသည်၏ အခြားမဲ့၌ ပစ္စယ
နိဒ္ဒေသကို ဟောတော်မူ၏။ ထိုပစ္စယနိဒ္ဒေသ၌လည်း ဟေတုပစ္စည်း၏ ပစ္စယနိဒ္ဒေသ၊
အာရမ္မဏပစ္စည်း၏ ပစ္စယနိဒ္ဒေသ အစရှိသောအားဖြင့် နှစ်ဆယ့်လေးပါး အပြားရှိ၏။
ထိုနှစ်ဆယ့်လေးပါးတို့တွင် ဟေတုပစ္စည်း၏ ပစ္စယနိဒ္ဒေသကို ရှေးဦးစွာ ဟောတော်
မူ၏။ ထိုဟေတုပစ္စည်း၏ ပစ္စယနိဒ္ဒေသ၌ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗ၊ နိဒဿနာကာရအားဖြင့်
နှစ်ပါးအပြားရှိ၏။ ထိုနှစ်ပါးတို့တွင် နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗကို ရှေးဦးစွာ ဟောတော်မူ၏။
ဟောဟန်ကား “ဟေတုပစ္စယောတိ” ဟူသည်တည်း။ ထိုနောင် နိဒဿနာကာရကို
ဟောတော်မူ၏။ ဟောဟန်ကား “ဟေတူ ဟေတု သမ္ပယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ တံ
သမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ ဟေတုပစ္စယေန ပစ္စယော” ဟူသည်တည်း။

ပစ္စယုဒ္ဓေသဝယ် ပစ္စည်းတို့ကို အကျဉ်းပြရာ၌-

ယောယာဒိသော - အကြင်သို့သဘောရှိသော၊ ပစ္စယော-ပစ္စည်းကို၊ ဟေတု ပစ္စယောတိ - ဟေတုပစ္စည်းဟူ၍၊ ဘဂဝတာ - မြတ်စွာဘုရားသခင်သည်၊ ဥဒ္ဓိဋ္ဌော - အကျဉ်းပြတော်မူအပ်ပြီ။ သောတာဒိသော-ထိုသို့သဘောရှိသော၊ ပစ္စယော - ပစ္စည်းကို၊ ပစ္စယနိဒ္ဓေသေ - ပစ္စည်းတို့ကို မကျဉ်းမကျယ်ပြရာ၌၊ ဟေတူ ဟေတု သမ္ပယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ တံသမုဋ္ဌာနာနုရူပါနံ ဟေတု ပစ္စယေန ပစ္စယောတိ၊ ဟေတူ - (လ)ဟူ၍၊ ဘဂဝတာ-မြတ်စွာဘုရားသည်၊ နိဒ္ဓိဋ္ဌော-ပြအပ်ပြီ။

ဟေတူ - ဟိတ်ခြောက်ပါးတရားတို့သည်၊ ဟေတုသမ္ပယုတ္တကာနံ - ဟိတ်နှင့် ယှဉ်ကုန်သော၊ ဓမ္မာနု - သဟိတ်စိတ် ဧကသတ္တဘိ မောဟမူဒွေး၌ မောဟကြည်သော စေတသိက် ဒွေပညာသတို့အားလည်းကောင်း၊ တံသမုဋ္ဌာနာနံ - ထိုဟိတ်နှင့်ယှဉ်ကုန်သော စိတ်စေတသိက်လျှင် ဖြစ်ကြောင်းရှိကုန်သော၊ ရူပါနု - စိတ္တဇရုပ် ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်တို့အားလည်းကောင်း၊ ဟေတုပစ္စယေန - ဟေတုပစ္စယသတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယော ဥပကာရကော - ကျေးဇူးပြုတတ်သည်၊ ဟောတိ - ဖြစ်၏။

ထိုပါဠိတို့တွင် ဟေတုပစ္စယောဟူသောပါဠိဖြင့် နိဒ္ဓိသိတဗ္ဗကို ပြတော်မူ၏။ ဟေတူ ဟေတုသမ္ပယုတ္တကာနံ၊ လ၊ ယောဟူသောပါဠိဖြင့် နိဒ္ဓိသိတဗ္ဗကို ပြတော်မူ၏။ ထိုနိဒ္ဓိသိတဗ္ဗပါဠိတို့တွင် ဟေတူဟူသော ကတ္တားပါဠိဖြင့် ဟိတ်ခြောက်ပါးပစ္စည်းတရားကို ပြတော်မူ၏။ ဟေတုသမ္ပယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ တံသမုဋ္ဌာနာနု ရူပါနံဟူသော သမ္ပဒါနံပါဠိဖြင့် သဟိတ်စိတ်၊ ဧကသတ္တဘိ၊ မောဟမူဒွေး၌ မောဟကြည်သော စေတသိက်၊ ဒွေပညာသ၊ သဟိတ်စိတ္တဇရုပ်၊ သဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားကို ပြတော်မူ၏။ ဟေတုပစ္စယေနဟူသော ကရိုဏ်းပါဠိဖြင့် တစ်ပြိုင်နက် ယထာရဟတပ်ကောင်းသော ဟေတု၊ အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ ဣန္ဒြိယ၊ မဂ္ဂ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ ဝိပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤတစ်ဆယ့်နှစ်ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် ဟေတုသတ္တိဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသ အားဖြင့် ကျေးဇူးပြုဟန်ကို ပြတော်မူ၏။

ဟေတုပစ္စယေနဟူသော ကရိုဏ်းပါဠိဖြင့် သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ၊ သဟိတ်စိတ္တဇရုပ်၊ သဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်အားတပ်သော ဟိတ်ခြောက်ပါးဖြစ်အံ့။ ဟေတု သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤငါးပစ္စယသတ္တိတို့တွင် ဟေတုသတ္တိဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသ၊ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ ဟဒယဝတ္ထုအားတပ်သော ဟိတ်ခြောက်ပါးဖြစ်အံ့။ ဟေတု၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤခြောက်ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် ဟေတုသတ္တိဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသ၊ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာအားသာတပ်သော ဟိတ်ခြောက်ပါးဖြစ်အံ့။ ဟေတု၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤခုနစ်ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် ဟေတုသတ္တိဟု

ဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသ၊ သဟိတ်စိတ္တဇရုပ်၊ သဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်အား တပ်သော ဟိတ်ခြောက်ပါးဖြစ်အံ့။ ဟေတု၊ သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ ဝိပုယုတ္တ၊ အတ္တိ၊ အဝိဂတ ဤခြောက်ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် ဟေတုသတ္တိဟုဆိုအပ်သော သတ္တိ ဝိသေသဖြင့် ကျေးဇူးပြုဟန်ကို ပြတော်မူ၏။

သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ၊ သဟိတ်စိတ္တဇရုပ်၊ သဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်အားတပ်သော ဝိပါက်ဟိတ်သုံးပါးဖြစ်အံ့။ ဟေတု၊ သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ ဝိပါက၊ အတ္တိ၊ အဝိဂတ ဤခြောက်ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် ဟေတုသတ္တိဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသ၊ သမ္ပယုတ္တ ခန္ဓာအားတပ်သော ဝိပါက်ဟိတ်သုံးပါးဖြစ်အံ့။ အညမညသမ္ပယုတ္တထည့်၍ ရှစ်ပစ္စယ သတ္တိတို့တွင် ဟေတုသတ္တိဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသ၊ သဟိတ်စိတ္တဇရုပ်၊ သဟိတ် ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်အားတပ်သော ဝိပါက်ဟိတ်သုံးပါးဖြစ်အံ့။ ဝိပုယုတ္တထည့်၍ ခုနစ် ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် ဟေတုသတ္တိဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသ။ ဟဒယဝတ္ထုအား တပ်သော ပဋိသန္ဓေဟိတ်သုံးပါးဖြစ်အံ့။ အညမည၊ ဝိပုယုတ္တထည့်၍ ရှစ်ပစ္စယသတ္တိ တို့တွင် ဟေတုသတ္တိဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသဖြင့် ကျေးဇူးပြုဟန်ကို ပြတော် မူ၏။

(သဝိပါက ငါးချက်၊ ပေါင်း သာမညဃဋ္ဌနာကိုးချက်။ ဤနည်းအတူ သဏ္ဍိန္ဒြိယမဂ္ဂ၌ ကိုးချက်၊ သာဓိပတိဏ္ဍိန္ဒြိယမဂ္ဂ၌ ခြောက်ချက်၊ ပစ္စည်းပြိုင် ရာသီစုကအတိုင်း လေ့လာပြု၍ ဆိုလေ။ သို့မှ ဃဋ္ဌနာလွယ်မည်။)

ဤကား ဟေတုပစ္စည်းတစ်ခုမျှ ပရမတ်အစစ် ပဋ္ဌာန်းအနှစ်များအရကို ပဋ္ဌာန်းအရကောက်၌ ပြဆိုချက်ပေတည်း။ ဤပြချက်၌ပင် သာမန်လူစားတို့ ပဋ္ဌာန်း အစစ်တရားကို ဤပြသည့်အတိုင်း ဉာဏ်မြင်ထွားဖို့ နက်နဲလှ၏၊ ခက်ခဲလှ၏။ အကယ်၍ ငါပဋ္ဌာန်းတရားအစစ် သူငါ စသည်တို့မှာ ဖြစ်နေတာကို ဤစာပဋ္ဌာန်း အရမှာပြတိုင်း ထင်မြင်ကြပါမူ ငါကား သာမန်လူစားမဟုတ်။ ဤသာသနာတွင် ဉာဏ်ကြီးရှင်တစ်ဦးဟု အထူးဝမ်းမြောက်ထိုက်ကြသည့်အတိုင်း စာပဋ္ဌာန်းအရတွင်သာ တင်းတိမ်ရောင့်ရဲတော်မမူကြဘဲ ဤစာပဋ္ဌာန်းတွေဟာ သူငါတို့အတွင်းမှာ ဘယ်အခါ ဘယ်လိုဖြစ်နေတာပဲဟု ငါပဋ္ဌာန်းတရားအစစ်နှင့်တွဲကာတွဲကာ ဆင်ခြင်ကြည့်ရှုတော် မူနိုင်ကြပါစေသတည်း။ ဤဟေတုပစ္စည်း နက်နဲခက်ခဲတာလို ကြွင်း (၂၃) ပစ္စည်း၊ ပစ္စယနိဒ္ဒေသတို့မှာလည်း အကုန်လုံးချည်း မိမိတို့သဘောအလျောက် နက်နဲကြ ခက်ခဲကြကုန်၏။

ဤကား ပဋ္ဌာန်းပစ္စယုဒ္ဒေသ၌ နက်နဲခက်ခဲပုံကို အကျဉ်းမျှပြဆိုချက် ပေတည်း။ အကျယ်ကိုသိလိုမူ ထိုပဋ္ဌာန်းအရကောက်ထဲမှာ ကြည့်ရှုကြပါလေ။

၅။ ပဋိစ္စဝါရ ကုသလပဒါဝသာန၌ နက်နဲခက်ခဲပုံကို အကျဉ်းမျှဖော်ပြချက်

ဤပဋ္ဌာန်းကျမ်းကြီး၌ ရှေးကပြခဲ့ပြီးသော ပုစ္ဆာဝါရတွင်ပင် အနန္တနယသမန္တ ပဋ္ဌာန်းကျမ်းကြီး အမည်နာမနှင့်အညီ ကျယ်ဝန်းသည်ကိုပြပြီး၍ ဤဝိသဇ္ဇနာဝါရ ပဋိစ္စ၌ နက်နဲခက်ခဲပုံများကို အနည်းငယ်မျှပြရမူ ပုစ္ဆာဝါရကို ဟောတော်မူသည်၏ အခြားမဲ့၌ ဝိသဇ္ဇနာဝါရကို ဟောတော်မူ၏။ ထိုဝိသဇ္ဇနာဝါရ၌လည်း ဓမ္မအနုလုံ၊ ဓမ္မပစ္စနိက်၊ ဓမ္မအနုလောမပစ္စနိက်၊ ဓမ္မပစ္စနိယာနုလောမအားဖြင့် လေးပါးအပြား ရှိ၏။ ထိုလေးပါးတို့တွင် ဓမ္မအနုလုံကို ရှေးဦးစွာဟောတော်မူ၏။ ထိုဓမ္မအနုလုံ၌ လည်း တိကပဋ္ဌာန်း၊ ဒုကပဋ္ဌာန်း၊ ဒုကတိကပဋ္ဌာန်း၊ တိကဒုကပဋ္ဌာန်း၊ တိကတိက ပဋ္ဌာန်း၊ ဒုကဒုကပဋ္ဌာန်းအားဖြင့် ခြောက်ပါးအပြားရှိ၏။ ထိုခြောက်ပါးတို့တွင် တိကပဋ္ဌာန်းကို ရှေးဦးစွာ ဟောတော်မူ၏။ ထိုတိကပဋ္ဌာန်း၌လည်း ကုသလတိက်၊ ဝေဒနာတိက် အစရှိသောအားဖြင့် (၂၂) ပါးအပြားရှိ၏။ ထို (၂၂) ပါးတို့တွင် ကုသလတိက်ကို ရှေးဦးစွာ ဟောတော်မူ၏။

ထိုကုသလတိက်၌လည်း ပဋိစ္စဝါရ၊ သဟဇာတဝါရ၊ ပစ္စယဝါရ၊ နိဿယ ဝါရ၊ သံသဋ္ဌဝါရ၊ သမ္ပယုတ္တဝါရ၊ ပဉ္စာဝါရအားဖြင့် ခုနစ်ပါးအပြားရှိ၏။ ထိုခုနစ်ပါး တို့တွင် ပဋိစ္စဝါရကို ရှေးဦးစွာ ဟောတော်မူ၏။ ထိုပဋိစ္စဝါရ၌လည်း ပစ္စည်းအနုလုံ၊ ပစ္စည်းပစ္စနိက်၊ ပစ္စည်းအနုလောမပစ္စနိက်၊ ပစ္စည်းပစ္စနိယာနုလောမအားဖြင့် လေးပါး အပြားရှိ၏။ ထိုလေးပါးတို့တွင် ပစ္စည်းအနုလုံကို ရှေးဦးစွာဟောတော်မူ၏။ ထိုပစ္စည်း အနုလုံ၌လည်း ဝိဘင်္ဂဝါရ၊ သင်္ချာဝါရအားဖြင့် နှစ်ပါးအပြားရှိ၏။ ထိုနှစ်ပါးတို့တွင် ဝိဘင်္ဂဝါရကို ရှေးဦးစွာဟောတော်မူ၏။ ထိုဝိဘင်္ဂဝါရ၌လည်း ဟေတုပစ္စည်း၏ ဝိဘင်္ဂဝါရ၊ အာရမ္မဏပစ္စည်း၏ ဝိဘင်္ဂဝါရ၊ အစရှိသောအားဖြင့် (၂၃) ပါး အပြား ရှိ၏။ ထို (၂၃) ပါးတို့တွင် ဟေတုပစ္စည်း၏ ဝိဘင်္ဂဝါရကို ရှေးဦးစွာ ဟောတော် မူ၏။ ထိုဟေတုပစ္စည်း၏ ဝိဘင်္ဂဝါရ၌လည်း ကုသလပဒ၊ အကုသလပဒ၊ အဗျာ ကတပဒ၊ ကုသလာဗျာကတပဒ၊ အကုသလာဗျာကတပဒအားဖြင့် ငါးပါးအပြား ရှိ၏။ ထိုငါးပါးတို့တွင် ကုသလပဒကို ရှေးဦးစွာဟောတော်မူ၏။ ထိုကုသလပဒ၌ လည်း ကုသလပဒါဝသာန၊ အဗျာကတပဒါဝသာန၊ ကုသလာဗျာကတပဒါဝသာန အားဖြင့် သုံးပါးအပြားရှိ၏။ ထိုသုံးပါးတို့တွင် ကုသလပဒါဝသာနကို ရှေးဦးစွာ ဟောတော်မူ၏။ ထိုကုသလပဒါဝသာန၌လည်း ဝီထိ၊ အနုဝါဒအားဖြင့် နှစ်ပါး အပြားရှိ၏။ ထိုနှစ်ပါးတို့တွင် ဝီထိကို ရှေးဦးစွာဟောတော်မူ၏။ ဟောဟန်ကား-

ကုသလံ ဓမ္မံ ပဋိစ္စ ကုသလော ဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဟေတုပစ္စယာ ဟူသည် တည်း။

ဝီထိကို ဟောတော်မူသည်၏ အခြားမဲ့၌ အနုဝါဒကို ဟောတော်မူ၏။ ဟောဟန်ကား-

ကုသလံ ဧကံ ခန္ဓံ ပဋိစ္စ တယော ခန္ဓာ၊ တယော ခန္ဓေ ပဋိစ္စ
ဧကော ခန္ဓော၊ ဒွေ ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ဒွေ ခန္ဓာဟူသည်တည်း။

ကုသလံ - ကုသိုလ်ဖြစ်စေသော၊ ခမ္မံ - တရားကို၊ ပဋိစ္စ - စွဲ၍၊ တစ်နည်း။
ပဋိစ္စ ပဋိဂန္ဓာ - တကွဖြစ်ခြင်းဟုဆိုအပ်သော တူသောအဖြစ်ဖြင့်ရောက်၍၊ ကု
သလော - ကုသိုလ်ဖြစ်သော၊ ခမ္မော - တရားသည်၊ ဟေတုပစ္စယာ - ဟေတုပစ္စည်း
ကြောင့်၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ - ဖြစ်၏။ ကုသလံ - ကုသိုလ်ဖြစ်သော၊ ဧကံ - တစ်ပါးသော၊ ခန္ဓံ -
ဝေဒနာအစရှိသော ခန္ဓာကို၊ ပဋိစ္စ - စွဲ၍၊ တစ်နည်း။ ပဋိစ္စ ပဋိဂန္ဓာ - တကွဖြစ်ခြင်းဟု
ဆိုအပ်သော တူသောအဖြစ်ဖြင့်ရောက်၍၊ တယော - သုံးပါးကုန်သော၊ ခန္ဓာ - သညာ
အစရှိကုန်သော ခန္ဓာတို့သည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ - ဖြစ်ကုန်၏။ တယော - သုံးပါးကုန်သော၊
ခန္ဓေ - ဝေဒနာအစရှိကုန်သော ခန္ဓာတို့ကို၊ ပဋိစ္စ - စွဲ၍၊ တစ်နည်း။ ပဋိစ္စ ပဋိဂန္ဓာ -
တကွဖြစ်ခြင်းဟုဆိုအပ်သော တူသောအဖြစ်ဖြင့်ရောက်၍၊ ဧကော - တစ်ပါးသော၊
ခန္ဓော - ဝိညာဏ် အစရှိသောခန္ဓာသည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ - ဖြစ်၏။ ဒွေ - နှစ်ပါးကုန်သော၊
ခန္ဓေ - ဝေဒနာ အစရှိကုန်သော ခန္ဓာတို့ကို၊ ပဋိစ္စ - စွဲ၍၊ တစ်နည်း။ ပဋိစ္စ ပဋိဂန္ဓာ -
၍၊ ဒွေ - ကုန်သော၊ ခန္ဓာတို့သည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ - ဖြစ်ကုန်၏။

“ကုသလံ ခမ္မံ ပဋိစ္စ ကုသလော ခမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဟေတုပစ္စယာ” ဟူ၍
ဟောတော်မူအပ်သော ဝိထိပါဠိတော်ပါဠိ၌ “ကုသလော ခမ္မော” ဟူသော ကတ္တားပုဒ်
၏အရကား ကုသိုလ်စိတ်ဧကဝိသ၊ စေတသိက်အဋ္ဌတိံသ၊ အစိတ်စိတ် နာမက္ခန္ဓာကို
စွဲ၍ဖြစ်သော ကုသိုလ်စိတ် ဧကဝိသ၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိံသ၊ အစိတ်စိတ်နာမက္ခန္ဓာ
ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ဟေတုပစ္စယောဟူသော ဟိတ်ပါဠိအရကား သမ္ပယုတ္တခန္ဓာအား
တပ်သောကုသိုလ်ဧကဝိသ၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိံသ၊ စိတ္တက္ခဏတစ်ခုတစ်ခုရှိသော
ဒွိဟိတ်ဖြစ်အံ့။ အလောဘ၊ အဒေါသ တိဟိတ်ဖြစ်အံ့။ အလောဘ၊ အဒေါသ၊
အမောဟ၊ ဤဟိတ်နှစ်ပါး သုံးပါး ပစ္စည်းတရားတို့၏ ဟေတုသတ္တိရ၏။ ထိုနှစ်ပါး
တို့တွင် အရကား ပဋ္ဌာနအားဖြင့် ကတ္တားသာတည်း။

ခန္ဓာဝါရကား တစ်ဆယ့်လေးဝါရဖြစ်သတည်း။ တစ်ဆယ့်လေးဝါရ ဟူ
သော်ကား ဧကက လေးဝါရ၊ တိက လေးဝါရ၊ ဒုက ခြောက်ဝါရ၊ ဤသို့အားဖြင့်
တစ်ဆယ့်လေးဝါရဖြစ်သတည်း။

ဧကက လေးဝါရဟူသော်ကား -

“ဧကံ ခန္ဓံ ပဋိစ္စ တယော ခန္ဓာ” ဟူ၍ ဟောတော်မူအပ်သော အနုဝါဒ
ပါဠိတော်ပါဠိ၌-

- ၁။ ဧကံခန္ဓံ၏အရကို ဝေဒနာယူ၍ တယောခန္ဓာ၏အရကို သညာ၊ သင်္ခါရ၊
ဝိညာဏ်ယူ၍ တစ်ဝါရ၊
- ၂။ ဧကံခန္ဓံ၏အရကို သညာယူ၍ တယောခန္ဓာ၏အရကို သင်္ခါရ၊ ဝိညာဏ်၊
ဝေဒနာယူ၍ တစ်ဝါရ၊

- ၃။ ဧကံခန္ဓံ၏အရကို သင်္ခါရယူ၍ တယောခန္ဓာ၏အရကို ဝိညာဏ်၊ ဝေဒနာ၊ သညာယူ၍ တစ်ဝါရ၊
- ၄။ ဧကံခန္ဓံ၏အရကို ဝိညာဏ်ယူ၍ တယောခန္ဓာ၏အရကို ဝေဒနာ၊ သညာ၊ သင်္ခါရယူ၍ တစ်ဝါရ ဤသို့အားဖြင့် ဧကက လေးဝါရဖြစ်သတည်း။

တိက လေးဝါရဟူသော်ကား -

“တယော ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ဧကော ခန္ဓော” ဟူ၍၊ လ၊ ပါဠိ၌-

- ၁။ တယော ခန္ဓေ၏အရကို ဝေဒနာ၊ သညာ၊ သင်္ခါရယူ၍ ဧကောခန္ဓောအရကို ဝိညာဏ်ယူ၍ တစ်ဝါရ၊
- ၂။ တယော ခန္ဓေအရကို သညာ၊ သင်္ခါရ၊ ဝိညာဏ်ယူ၍ ဧကော ခန္ဓောအရကို ဝေဒနာယူ၍ တစ်ဝါရ၊
- ၃။ တယော ခန္ဓေ၏အရကို သင်္ခါရ၊ ဝိညာဏ်၊ ဝေဒနာယူ၍ ဧကော ခန္ဓော၏ အရကို သညာယူ၍ တစ်ဝါရ၊
- ၄။ တယော ခန္ဓေ၏အရကို ဝိညာဏ်၊ ဝေဒနာ၊ သညာယူ၍ ဧကော ခန္ဓော ၏အရကို သင်္ခါရယူ၍ တစ်ဝါရ ဤသို့ တိက လေးဝါရဖြစ်သတည်း။

ဒုက ခြောက်ဝါရဟူသော်ကား -

“ဒွေ ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ဒွေ ခန္ဓော” ဟူ၍ ဟောတော်မူအပ်သော အနုဝါဒ ပါဠိတော်၌-

- ၁။ ဒွေ ခန္ဓေ၏အရကို ဝေဒနာ၊ သညာယူ၍၊ ဒွေ ခန္ဓာ၏အရကို သင်္ခါရ၊ ဝိညာဏ်ယူ၍ တစ်ဝါရ၊
- ၂။ ဒွေ ခန္ဓေ၏အရကို ဝေဒနာ၊ သင်္ခါရယူ၍ ဒွေ ခန္ဓာ၏အရကို သညာ၊ ဝိညာဏ်ယူ၍ တစ်ဝါရ၊
- ၃။ ဒွေ ခန္ဓေ၏အရကို ဝေဒနာ၊ ဝိညာဏ်ယူ၍ ဒွေ ခန္ဓာ၏အရကို သညာ၊ သင်္ခါရယူ၍ တစ်ဝါရ၊
- ၄။ ဒွေ ခန္ဓေ၏အရကို သညာ၊ သင်္ခါရယူ၍ ဒွေ ခန္ဓာ၏အရကို ဝိညာဏ်၊ ဝေဒနာယူ၍ တစ်ဝါရ၊
- ၅။ ဒွေ ခန္ဓေ၏အရကို သညာ၊ ဝိညာဏ်ယူ၍ ဒွေ ခန္ဓာ၏အရကို ဝေဒနာ၊ သင်္ခါရယူ၍ တစ်ဝါရ၊
- ၆။ ဒွေ ခန္ဓေ၏အရကို သင်္ခါရ၊ ဝိညာဏ်ယူ၍ ဒွေ ခန္ဓာ၏အရကို ဝေဒနာ၊ သညာယူ၍ တစ်ဝါရ၊ ဤသို့ ဒုက ခြောက်ဝါရဖြစ်သတည်း။ ဤသို့လျှင် ဧကက လေးဝါရ၊ တိက လေးဝါရ၊ ဒုက ခြောက်ဝါရအားဖြင့် ခန္ဓာဝါရ ကား တစ်ဆယ့်လေးဝါရဖြစ်သတည်း။

ဤကား ကုသလပဒါဝသာနတစ်ခုမျှ၏ ပရမတ်အစစ် ပဋ္ဌာန်းအနှစ်များတို့ ခန္ဓာအချင်းချင်း အကြောင်းအကျိုးဖြစ်အောင် ကျေးဇူးဆောင်ကြပုံအရကို ပြချက်ပေ တည်း။ ဤပြချက်၌ပင် သာမန်လူစားတို့ ဝိသဇ္ဇနာဝါရ ပဋိစ္စကုသလ ပဒါဝသာန ပဋ္ဌာန်းအစစ်တရားတို့ကို ဉာဏ်မြင်ထွားဖို့ နက်နဲလှ၏။ ခက်ခဲလှ၏။ အကယ်၍ ငါ ပဋ္ဌာန်းအစစ် သူငါ စသည်တို့မှာ ဖြစ်နေတာကို ဤစာပဋ္ဌာန်းအရမှာပြတိုင်း ထင်မြင်ကြပါမူ ငါကား သာမန်လူစားမဟုတ်၊ ဤသာသနာတွင် ဉာဏ်ကြီးရှင်တစ်ဦး ဟု အထူးဝမ်းမြောက်ထိုက်ကြသည့်အတိုင်း စာပဋ္ဌာန်းအရတွင်သာ တင်းတိမ်ရောင့်ရဲ တော်မမူကြဘဲ ဤစာပဋ္ဌာန်းတွေဟာ သူငါတို့အတွင်းမှာ ဘယ်လိုအခါ ဘယ်လို ဖြစ်နေတာပဲဟု ငါပဋ္ဌာန်းတရားအစစ်နှင့် တွဲကာ တွဲကာ ဆင်ခြင်ကြည့်ရှုတော်မူနိုင် ကြပါစေသတည်း။

၆။ ပဉ္စာဝါရ ကုသလ ပဒါဝသာနဉ္စ နက်နဲခက်ခဲပုံကို အကျဉ်းမျှ ဖော်ပြချက်

ဤရှေးက ပဋိစ္စဝါရကြီး ကုသလပဒါဝသာနတစ်ခုမှာ နက်နဲကြ ခက်ခဲကြ တာလို ကြွင်းပဋိစ္စဝါရကြီးတစ်ခုလုံးတို့မှာလည်း အကုန်လုံးပင် နက်နဲခက်ခဲကြကုန် ၏။ ဤပဋိစ္စဝါရကြီးမှာ နက်နဲခက်ခဲတာလို ကြွင်းသဟဇာတဝါရ၊ ပစ္စယဝါရ၊ နိဿယဝါရ၊ သံသဋ္ဌဝါရ၊ သမ္ပယုတ္တဝါရတို့မှာလည်း အသီးအသီးပင် နက်နဲကြ ခက်ခဲလှကုန်၏။ ပဉ္စာဝါရဉ္စမူကား ဤလောကတွင် ပြုလုပ်နေကြသော ဒါန၊ သီလ၊ ဥပေါသထ စသည်များတို့ ဤပဋ္ဌာန်းတရားကြီးတို့မှာ ပါဝင်လျက်ရှိနေတာ များကို ဟောပြောတော်မူလေသောကြောင့် အလွန်ပင် မှတ်သားဖွယ်ကောင်းပေသတည်း။ နောင် ဟောစဉ်ကိုပြသောအခါ၌လည်း ထင်ရှားအောင် ရေးပြပါအံ့သတည်း။

ယခု နက်နဲခက်ခဲသည့်အရနှင့် သိကြရဖို့ကား သမ္ပယုတ္တဝါရကို ဟောတော် မူသည်၏ အခြားမဲ့၌ ပဉ္စာဝါရကို ဟောတော်မူ၏။ ထိုပဉ္စာဝါရဉ္စလည်း ပစ္စည်း အနုလုံ၊ ပစ္စည်းပစ္စနိက်၊ ပစ္စည်းအနုလောမပစ္စနိက်၊ ပစ္စည်းပစ္စနိယာနုလောမအားဖြင့် လေးပါးအပြားရှိ၏။ ထိုလေးပါးတို့တွင် ပစ္စည်းအနုလုံကို ရှေးဦးစွာ ဟောတော်မူ၏။ ထိုပစ္စည်းအနုလုံ၌လည်း ဝိဘင်္ဂဝါရ၊ သင်္ချာဝါရအားဖြင့် နှစ်ပါးအပြားရှိ၏။ ထိုနှစ်ပါး တို့တွင် ဝိဘင်္ဂဝါရကို ရှေးဦးစွာ ဟောတော်မူ၏။ ထိုဝိဘင်္ဂဝါရဉ္စလည်း ဟေတု ပစ္စည်း၏ ဝိဘင်္ဂဝါရ အစရှိသောအားဖြင့် (၂၄) ပါး အပြားရှိ၏။ ထိုနှစ်ဆယ့်လေးပါး တို့တွင် ဟေတုပစ္စည်း၏ ဝိဘင်္ဂဝါရကို ရှေးဦးစွာ ဟောတော်မူ၏။ ထိုဟေတုပစ္စည်း ၏ ဝိဘင်္ဂဝါရဉ္စလည်း ကုသလပဒါ၊ အကုသလပဒါ၊ အဗျာကတပဒါအားဖြင့် သုံးပါး

အပြားရှိ၏။ ထိုသုံးပါးတို့တွင် ကုသလပဒကို ရှေးဦးစွာ ဟောတော်မူ၏။ ထိုကုသလ ပဒ၌လည်း ကုသလပဒါဝသာန၊ အဗျာကတပဒါဝသာန၊ ကုသလာဗျာကတ ပဒါဝသာနအားဖြင့် သုံးပါးအပြားရှိ၏။ ထိုသုံးပါးတို့တွင် ကုသလပဒါဝသာနကို ရှေးဦးစွာ ဟောတော်မူ၏။ ထိုကုသလပဒါဝသာန၌လည်း ဝီထိ၊ အနုဝါဒအားဖြင့် နှစ်ပါးအပြားရှိ၏။ ထိုနှစ်ပါးတို့တွင် ဝီထိကို ရှေးဦးစွာဟောတော်မူ၏။ ဟော ဟန်ကား-

ကုသလော ဓမ္မော ကုသလဿ ဓမ္မဿ ဟေတုပစ္စယေနပစ္စယော ဟူသည် တည်း။

ဝီထိကို ဟောတော်မူသည်၏အခြားမဲ့၌ အနုဝါဒကို ဟောတော်မူ၏။ ဟောဟန်ကား-

ကုသလာ ဟေတုသမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ ဟေတုပစ္စယေန ပစ္စယော ဟူသည် တည်း။

ကုသလော - အပြစ်မရှိ ကောင်းကျိုးကို ပေးခြင်းလက္ခဏာရှိသော၊ ဓမ္မော - နိဿတ္တနိဇ္ဈိဝသာဘာဝေါ - သတ္တလည်းမဟုတ်၊ ဇီဝလည်းမဟုတ်သော သဘောတရား သည်၊ ကုသလဿ - အပြစ်မရှိ ကောင်းကျိုးကိုပေးခြင်းလက္ခဏာရှိသော၊ ဓမ္မဿ - နိဿတ္တနိဇ္ဈိဝသာဘာဝဿ - သတ္တလည်းမဟုတ်၊ ဇီဝလည်းမဟုတ်သော သဘောတရား အား၊ ဟေတုပစ္စယေန - ဟေတုပစ္စယသတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယော ဥပကာရကော - ကျေးဇူးပြု သည်၊ ဟောတိ - ဖြစ်၏။

အဓိပ္ပာယ်ကား-

ကုသိုလ်ဓမ္မသည် ကုသိုလ်ဓမ္မအား ဟေတုသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုအပ်၏။ အဘယ်သို့ကျေးဇူးပြုသနည်းဟူမူကား ကုသိုလ်စိတ်၊ ဧကဝီသ၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိံသ၊ စိတ္တက္ခဏ တစ်ခုတစ်ခုရှိသော အလောဘသည်၊ အဒေါသသည်၊ အမောဟသည်၊ အလောဘ အဒေါသသည်၊ အလောဘ၊ အမောဟသည်၊ အဒေါသ အမောဟသည်၊ အလောဘ အဒေါသ အမောဟသည် သမ္ပယုတ္တခန္ဓာအား ဟေတု သတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပေ၏။

“ကုသလော ဓမ္မော ကုသလဿ ဓမ္မဿ ဟေတုပစ္စယေန ပစ္စယော” ဟူ၍ ဟောတော်မူအပ်သော ဝီထိပါဠိတော်၌ ကုသလောဓမ္မောဟူသော ကတ္တားပုဒ်၏ အရကား သမ္ပယုတ္တခန္ဓာအားတပ်သော ကုသိုလ်စိတ် ဧကဝီသ၊ စေတသိက် အဋ္ဌ တိံသ၊ စိတ္တက္ခဏတစ်ခုတစ်ခုရှိသော ဒွိဟိတ်ဖြစ်အံ့။ အလောဘ၊ အဒေါသ၊ တိဟိတ်ဖြစ်အံ့၊ အလောဘ၊ အဒေါသ၊ အမောဟ၊ ဤဟိတ်နှစ်ပါး၊ သုံးပါး ပစ္စည်းတရားရ၏။ ကုသလဿ ဓမ္မဿဟူသော သမ္ပဒါန်ပုဒ်၏အရကား ကုသိုလ် စိတ် ဧကဝီသ၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိံသ၊ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။

ဟေတုပစ္စယေနဟူသော ကရိုဏ်းပါဠိ၏အရကား သမ္ပယုတ္တခန္ဓာအားတပ်သော ကုသိုလ်ဟိတ်သုံးပါးဖြစ်အံ့။ တစ်ပြိုင်နက် ယထာရဟတပ်ကောင်းသော ဟေတု၊ အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဣန္ဒြိယ၊ မဂ္ဂ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤဆယ်ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် ဟေတုသတ္တိဟုဆိုအပ်သော သတ္တိဝိသေသ ရ၏။ ထိုသုံးပါးတို့တွင် အရကား ပဋ္ဌာနအားဖြင့် ကတ္တားသာတည်း။

ခန္ဓာဝါရကား “ကုသလာ ဟေတု သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ” ဟူ၍ ဟော တော်မူအပ်သော အနုဝါဒပါဠိတော်ပါဠိ၌ ဒွိဟိတ်ဖြစ်အံ့။ ကုသလာ ဟေတု၏အရကို အလောဘယူ၍ သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံအရကို သမ္ပယုတ္တခန္ဓာယူ၍ တစ်ဝါရ။ ထို့အတူ အဒေါသသမ္ပယုတ္တခန္ဓာယူ၍ တစ်ဝါရ၊ အလောဘ အဒေါသ သမ္ပယုတ္တ ခန္ဓာယူ၍ တစ်ဝါရ၊ တိဟိတ်ဖြစ်အံ့။ ကုသလာဟေတုအရကို အလောဘယူ၍ သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံအရကို သမ္ပယုတ္တခန္ဓာယူ၍ တစ်ဝါရ၊ ထို့အတူ အဒေါသ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာယူ၍ တစ်ဝါရ၊ အမောဟ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာယူ၍ တစ်ဝါရ၊ အလောဘ အဒေါသ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာယူ၍ တစ်ဝါရ၊ အလောဘ အမောဟ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာယူ၍ တစ်ဝါရ၊ အဒေါသ အမောဟ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာယူ၍ တစ်ဝါရ၊ အလောဘ အဒေါသ အမောဟ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာယူ၍ တစ်ဝါရ၊ ဤသို့ ဒွိဟိတ်ဖြစ်အံ့။ သုံးဝါရ၊ တိဟိတ် ဖြစ်အံ့။ ခုနစ်ဝါရလျှင် သမ္ပယုတ္တခန္ဓာအား ဟေတုသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်၏ အဖြစ်ကို ဟေတုပစ္စယေန ပစ္စယောဟူ၍ ဟောတော်မူ၏။

ပစ္စည်းတပ်ဟန်ကား-လောကီစိတ်ကောသီတိ၊ စေတသိက်ဒွေပညာသ၊ ရုပ်အဋ္ဌဝီသ၊ ပညတ်ဟုဆိုအပ်သော အာရုံခြောက်ပါးတို့တွင် တစ်ပါးပါးကို အာရုံပြု၍ မဟာကုသိုလ် ဉာဏဝိပွယုတ်ဇော ဝီထိစိတ္တုပ္ပါဒ်ဖြစ်လိုလတ်သော် မိမိပဋိသန္ဓေစိတ်နှင့် ဘုမ္မိဇာတိ သမ္ပယုတ္တဓမ္မသင်္ခါရ အာရုံအားဖြင့်တူသော ဘဝင်ဧကုနဝီသတို့တွင် တစ်ခုခုသည် မိမိပဋိသန္ဓေစိတ်နှင့် အာရုံတူသော ကံ၊ ကမ္မနိမိတ်၊ ကတိနမိတ်အားဖြင့် သုံးပါးတို့တွင် တစ်ပါးပါးကို အာရုံပြု၍ ဘဝင်စလန ဘဝင်ပစ္စေဒဟု ဘဝင်ကိစ္စ ဖြစ်၍ ချုပ်၏။

ထိုနောင် လောကီစိတ်၊ ကောသီတိ၊ စေတသိက် ဒွေပညာသ၊ ရုပ် အဋ္ဌဝီသ၊ ပညတ်ဟုဆိုအပ်သော အာရုံခြောက်ပါးတို့တွင် တစ်ပါးပါးကိုအာရုံပြု၍ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ ထို့နောက် မဟာကုသိုလ် ဉာဏဝိပွယုတ်စိတ်လေးခုတို့တွင် တစ်ခုခုသည် ဇောကိစ္စ ခုနစ်ကြိမ်ဖြစ်၍ ချုပ်၏။ ထိုနောင် ဝိဘူတာရုံဝီထိဖြစ်အံ့။ တဒါရုံ ကောဒသတို့တွင် တစ်ခုခုသည် တဒါရုံကိစ္စ နှစ်ကြိမ်ဖြစ်၍ ချုပ်၏။ ထိုနောင် ကာမဘဝင် (၁၀) တို့တွင် တစ်ခုခုသည် ဘဝင်ကိစ္စ ဖြစ်ထိုက်သရွေ့ ဖြစ်၏။ အဝိဘူတာရုံ ဝီထိဖြစ်အံ့။ ဘဝင် ဧကုနဝီသတို့တွင် တစ်ခုခုသည် ဘဝင် ကိစ္စ ဖြစ်ထိုက်သရွေ့ဖြစ်၏။

ထိုသို့ဖြစ်သောအခါ အနုဝါဒပါဠိတော်ပါဠိ၌ ကုသလာဟေတု၏ အရ ဖြစ်သော မဟာကုသိုလ် ဉာဏဝိပွယုတ် ပဋ္ဌမဇော အစရှိသော စိတ္တက္ခဏ တစ်ခုခု

၌ ရှိသော အလောဘကို၊ အဒေါသကို၊ အမောဟကို ပစ္စည်း၏အဖြစ်ဖြင့် ယူတော်မူ၍ ဝီထိ၌ “ကုသလော ဓမ္မော” ဟု ဟောတော်မူ၏။ အနုဝါဒပါဠိတော်ပါဌ်၌ သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ၏အရဖြစ်သော သမ္ပယုတ္တခန္ဓာကို ပစ္စယုပ္ပန်အဖြစ်ဖြင့် ယူတော်မူ၍ ဝီထိ၌လည်း “ကုသလဿ ဓမ္မဿ” ဟု ဟောတော်မူ၏။ ဤဟိတ်တစ်ပါးနှစ်ပါးသည် သမ္ပယုတ္တခန္ဓာအား ဟေတုသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသောအဖြစ်ကို “ဟေတု ပစ္စယေန ပစ္စယော” ဟု ဟောတော်မူ၏။

မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ်ဖြစ်အံ့။ အရဟတ္တမဂ်၊ အရဟတ္တဖိုလ် ကြဉ်သော စိတ် ရှစ်ဆယ့်ခုနစ်ခု၊ စေတသိက် ဒွေပညာသ၊ ရုပ်အဋ္ဌဝီသ၊ နိဗ္ဗာန်၊ ပညတ်ဟုဆိုအပ်သော အာရုံခြောက်ပါးတို့တွင် တစ်ပါးပါးကို အာရုံပြု၍ မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ်စေ ဝီထိစိတ္တုပ္ပါဒ်ဖြစ်လိုလတ်သော် မိမိ၊ လ၊ ပဋိသန္ဓေ စိတ်နှင့်၊ လ၊ ဘဝင်္ဂစလန၊ ဘဝင်္ဂပစ္စေဒ။ ထိုနောင် အရဟတ္တမဂ်၊ အရဟတ္တဖိုလ် ကြဉ်သော စိတ် (၈၇) ခု၊ စေတသိက် ဒွေပညာသ၊ ရုပ်အဋ္ဌဝီသ၊ နိဗ္ဗာန်၊ ပညတ်ဟုဆိုအပ်သော အာရုံခြောက်ပါးတို့တွင် တစ်ပါးပါးကို အာရုံပြု၍ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ ထိုနောင် မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ်လေးခုတို့တွင် တစ်ခုခုသည် ဇောကိစ္စ ခုနစ်ကြိမ်၊ ထိုနောင် ဝိဘူတာရုံဝီထိဖြစ်အံ့။ တဒါရုံဧကာဒသတို့တွင် တစ်ခုခုသည် တဒါရုံကိစ္စနှစ်ကြိမ်၊ ထိုနောင် ကာမဘဝင်၊ အဝိဘူတာရုံ ဝီထိဖြစ်အံ့။ ဘဝင်ဧကုနဝီသတို့တွင် တစ်ခုခုသည် ဘဝင်ကိစ္စ ဖြစ်ထိုက်သရွေ့ဖြစ်၏။

ထိုသို့ဖြစ်သောအခါ အနုဝါဒပါဠိတော်ပါဌ်၌ ကုသလာဟေတု၏ အရဖြစ်သော မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ် ပဌမဇော အစရှိသော စိတ္တက္ခဏတစ်ခုခု၌ ရှိသော အလောဘကို၊ အဒေါသကို၊ အမောဟကို၊ အလောဘ အဒေါသကို၊ အလောဘ အမောဟကို၊ အဒေါသ အမောဟကို၊ အလောဘ အဒေါသ အမောဟကို ပစ္စည်းအဖြစ်ဖြင့် ယူတော်မူ၍ ဝီထိ၌ “ကုသလောဓမ္မော” ဟု ဟောတော်မူ၏။ အနုဝါဒပါဠိတော်ပါဌ်၌ သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ၏အရဖြစ်သော သမ္ပယုတ္တခန္ဓာကို ပစ္စယုပ္ပန်အဖြစ်ဖြင့် ယူတော်မူ၍ ဝီထိ၌လည်း “ကုသလဿ ဓမ္မဿ” ဟု ဟောတော်မူ၏။ ဤဟိတ် တစ်ပါး နှစ်ပါး သုံးပါးသည် သမ္ပယုတ္တခန္ဓာအား ဟေတုသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသောအဖြစ်ကို “ဟေတု ပစ္စယေန ပစ္စယော” ဟု ဟောတော်မူ၏။ ဤနည်းကိုမှီ၍ မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ်၊ လောကုတ္တရာကုသိုလ်တို့ကို ရာသီစုကအတိုင်း ချလေ။

ဤကား ကုသလပဒါဝသာနတစ်ခုမျှ၏ ပရမတ်အစစ် ပဋ္ဌာန်းအနှစ်များကို အချင်းချင်း အကြောင်းအကျိုးဖြစ်အောင် ကျေးဇူးဆောင်ပုံအရကို ပြချက်ပေတည်း။ ဤပြချက်၌ပင် သာမန်လူစားတို့ ဝိသဇ္ဇနာ၊ ပဉ္စာဝါရ ပဋ္ဌာန်းအစစ်တရားတို့ကို ဉာဏ်မြင်ထွားဖို့ နက်နဲလှ၏၊ ခက်ခဲလှ၏။ အကယ်၍ ငါ ပဋ္ဌာန်းအစစ် သူ ငါ စသည်တို့မှာဖြစ်နေတာကို ဤစာပဋ္ဌာန်းအရမှာပြတိုင်း ထင်မြင်ကြပါမူ ငါကား

သာမန်လူစားမဟုတ်၊ ဤသာသနာတွင် ဉာဏ်ကြီးရှင်တစ်ဦးဟု အထူးဝမ်းမြောက် ထိုက်ကြသည့်အတိုင်း စာပဋ္ဌာန်းအရတွင်သာ တင်းတိမ်ရောင့်ရဲတော်မမူကြဘဲ ဤစာ ပဋ္ဌာန်းတွေဟာ သူငါတို့အတွင်းမှာ ဘယ်လိုအခါ ဘယ်လိုဖြစ်နေတာပဲဟု ငါပဋ္ဌာန်း တရားအစစ်နှင့် တွဲကာ တွဲကာ ဆင်ခြင်ကြည့်ရှုတော်မူနိုင်ကြပါစေသတည်း။

ဤရှေးကပြုအပ်ခဲ့ပြီးသည်တို့ကား ပဋ္ဌာန်းတရားတော်မြတ်ကြီး၏ တန်ခိုး ရှိန်စော် အာနုဘော်ကြီးထွား မြင့်မြတ်သွားစေပုံ၊ ၎င်းတရားကြီး၏ အဆုံးအပိုင်းအခြား မရှိသော နည်းအသီးသီးတို့ဖြင့် ပြည့်စုံလှသောကြောင့် မဟာပကရဏအမည်ရအောင် ကြီးကျယ်များပြားလှသော ဂုဏ်ထူးကို ဆောင်တော်မူပုံနှင့် ဆရာများထံက နည်းမရ ကြမူ သာမန်လူစားတို့ မသိမမြင် မဆင်ခြင်နိုင်ကြအောင် အလွန်အလွန်ပင် နက်နဲ ခက်ခဲလှပုံ နည်းအမြွက်မျှကို ပြချက်တို့ပေတည်း။ ၎င်းနက်နဲပုံ အဓိပ္ပာယ်နှင့် အကျယ်ကို သိလိုကြပါမူ ၎င်းအဋ္ဌကထာနှင့် ညဝါအရကောက်တို့မှာ ကြည့်ရှုကြ ပါလေ။

၇။ အနတ္တတရား ပဋ္ဌာန်းတရား သာမန်လူ စားတို့ပါ လွယ်ကူရာဖို့ ဖော်ပြချက်

ဤပြုလတ္တံ့သော ပဋ္ဌာန်းတရားကြီးများ နက်နဲခက်ခဲပုံနှင့် လွယ်နိုင်ပုံကို ဥပမာဆိုသော် အနောတ္တရေအိုင်ကြီးမှာ ယူဇနာ (၅၀) စီ နက်လှ ကျယ်လှသော ကြောင့် သာမန်လူစားတို့ မှီအောင်ထောက်ကြဖို့ နက်လှကြ၊ လက်ပစ်ကူးဖို့ ခက်လှကြတာလို ဘုရားမှတစ်ပါးသော သာဝကအစားစားတို့ ဤပဋ္ဌာန်းတရားကြီး ၏ သဘောရှိသမျှ ကုန်စင်အောင် ထောက်နိုင်ကြဖို့၊ ကူးခတ်နိုင်ကြဖို့၊ အလွန်အလွန် ကြီး နက်နဲလှ၏။ ခက်ခဲလှ၏ဟု နက်နဲခက်ခဲပုံကို သိထိုက်လှ၏။

လွယ်ကူပုံဥပမာကား ၎င်းအနောတ္တရေအိုင်ကြီးသည် မှီအောင်ထောက်ဖို့သာ နက်သည်၊ တစ်ဘက်သို့ ကူးခတ်ဖို့သာခက်သည်၊ အလွန်ထူးမြတ်လှသော အနော တတ္တအိုင်ရေကို မိမိတို့မှီရာအရပ်တွင်က ဆင်း၍ချိုးကြ သောက်ကြသုံးကြရဖို့ကား ပုရွက်ဆိတ်၊ ကမျဉ်းနီသတ္တဝါကလေးများပင် မနက်လှ မခက်လှတာလို ဤပရမတ် အစစ်ဖြစ်သည့် ပဋ္ဌာန်းတရားတော်များကိုလည်း သိရှိဖွယ် သဘောရှိသမျှ ဉာဏ်မမှီ သူတို့ မလိုက်ကြဘဲ မိမိတို့ဉာဏ်မှီနိုင်သလောက် စာပဋ္ဌာန်း၌ စကားတို့ကို လူမျိုး အစားစားတို့ သိလွယ်ကြသော မိမိဘာသာစကားနှင့် ပြောကြားနေကြသော ရွာ ပဋ္ဌာန်းစကားနှင့် သိကြားနားလည်အောင် ပြောကြားကြပြီးလျှင် သတ္တဝါတိုင်းတို့မှာ နေ့စဉ်ထာဝရ အသုံးပြုနေကြသော ငါပဋ္ဌာန်းတရားကြီးကို ဉာဏ်လက်ညှိုးနှင့် ထိုးကာထိုးကာ “ဟောတာ ဘာပဋ္ဌာန်းကွဲ့၊ ဟောတာ ညာပဋ္ဌာန်းကွဲ့” ဟု တည့်

တည့်ကြီးပြကြက မိမိ မိမိတို့ ဉာဏ်မှီသမျှ အားလုံးကုန်၍ သိရှိသုံးဆောင်ကြကုန် ရာ၏။ ဝါ-သိလိုသူအစားစားတို့ ကျမ်းဂန်အရ လမ်းမှန်ပြသော ဤစာကို အခါခါ အထပ်ထပ် ကြည့်ရှုစဉ်းစားကာ ပွားများအားထုတ်ကြပါမူ ပဋ္ဌာန်းတရား အစားစား နှင့်တကွ ဝိပဿနာအလုပ်များကို ဧကန္တ ရတော့မှာပဲဟု အားခဲကာ ဤကျမ်းစာကို လေ့လာပွားများ အားသစ်သွားနိုင်ကြပါစေသတည်း။

ဤအနတ္တတရား ပရမတ္ထတရား ပဋ္ဌာန်းတရားကို သာမန်လူစားတို့ပါ နားလည်အောင်ပြကြရဖို့ကား မလွယ်ကူလှချေ။ အလွန်အလွန်ပင် နက်နဲခက်ခဲလှ ချေ၏။ ထိုသို့ပင် နက်နဲခက်ခဲလှသော်လည်း ၎င်းအနတ္တတရား ပရမတ္ထတရား ပဋ္ဌာန်းတရားကြီးတွေဆိုတာ သူ ငါ စသော သတ္တဝါများတို့ မရောက်မပေါက်နိုင် သော ဟိမဝန္တာတောတောင် မြင့်ခေါင်ကြီးမား မြင်းမိုရ်တောင်ကြီးများ၏ ဖိထား သိုဝှက်သော အောက်နရက်တို့မှာ ရှာကြံသိရှိရတာများ မဟုတ်ကြကုန်။ စင်စစ်မူကား သတ္တဝါအများ အစားစားတို့ တစ်ကိုယ်လုံး တစ်ကောင်လုံးကြီးတို့နှင့်တကွ ထိုထို စကြဝဠာ ကမ္ဘာလောကကြီးအားလုံးတို့မှာပင် အနတ္တတရားတွေ ပရမတ္ထတရားတွေ အဘိဓမ္မာခုနစ်ကျမ်း ယမိုက်ပဋ္ဌာန်းတရားတွေ ရှိနေကြ ဖြစ်နေကြကုန်၏။ ထိုသို့ ရှိနေကြသည်၌ သတ္တဝါအများ အစားစားတို့ မထင်မမြင်နိုင်သည်ကား တခြား မဟုတ်၊ ဓာတ်ပရမတ်တရားတို့ကို ထိုးထွင်း၍မသိခြင်း၊ မဆင်ခြင်ခြင်းကြောင့် လည်းကောင်း၊ အပေါင်းဃနတရားတို့က ဖုံးလွှမ်းနေကြသောကြောင့်လည်းကောင်း မသိမမြင် မထင်မြင်နိုင်ကြကြောင်းကို-

**အနတ္တလက္ခဏံ နာနာဓာတု ဝိနိဗ္ဗောဂဿ အမနသိကာရာ
အပ္ပဋိဝေဓာ ဃနေန ပဋိစ္စန္ဒတ္တာ နဥပဋ္ဌာတိ။**

အနတ္တလက္ခဏံ - ပရမတ်တရားအစစ်တွေဟာ အနှစ်သာရဘာမျှမရှိသည့် အနတ္တလက္ခဏာသည်၊ **နာနာဓာတုဝိနိဗ္ဗောဂဿ** - ဓာတ်ပရမတ်တရားတို့ကို အသီး အသီး ရှိကြပြားသည်ကို၊ **အမနသိကာရာ** - နှလုံးမသွင်း မဆင်ခြင်ခြင်းကြောင့် လည်းကောင်း၊ **အပ္ပဋိဝေဓာ** - ဉာဏ်မှာလင်းလင်း ထိုးထွင်း၍မသိခြင်းကြောင့် လည်း ကောင်း၊ **ဃနေန** - အကောင်အထည် အတုံးအခဲ အတွဲအပြား စသော အပေါင်း ဃနဖြင့်၊ **ပဋိစ္စန္ဒတ္တာ** - ဓာတ်ပရမတ်တွေ အမြင်တုံးအောင် ဖုံးကွယ်အပ်လေသော ကြောင့် လည်းကောင်း၊ **နဥပဋ္ဌာတိ** - သတ္တဝါများ အမြင်ထွားအောင် မထင်ရှားနိုင် လေသတည်းဟု ဝိသုဒ္ဓိမဂ်နှင့် သမ္မောအဋ္ဌကထာတို့မှာ မိန့်မှာတော်မူချက်အရ မထင်မြင်နိုင်ကြကြောင်းကို သိရ၏။ ဤသို့ဖြစ်လျှင် ထင်မြင်နိုင်အောင် အဘယ်သို့ ရွက်ဆောင်ရမည်နည်းဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့်-

**နာနာဓာတုယော ဝိနိဗ္ဗုဒ္ဓိတွာ ဃနဝိနိဗ္ဗောဂေကတေ
အနတ္တလက္ခဏံ ယထာဝ သရသတော ဥပဋ္ဌာတိ။**

နာနာဓာတုယော-အမျိုးမျိုးသော ဓာတ်သဘော ပရမတ်သဘော အဘိဓမ္မာ ခုနစ်ကျမ်း ပဋ္ဌာန်းသဘောတို့ကို၊ **ဝိနိဗ္ဗုဒ္ဓိတွာ** -တစ်မျိုးတစ်မျိုးစီ ထင်မြင်လာအောင် ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာခြင်းကိုပြု၍၊ **ဃနဝိနိဗ္ဗောဂေ** -အကောင်အထည် အတုံးအခဲ အတွဲအပြား စသော အပေါင်းဃနကို ခွဲခြားကြိတ်ချေ ဉာဏ်နှင့်မွေ့ခြင်းကို၊ **ဝါ** -ပရမတ်တရား ပညတ်တရားကို တခြားစီရှိသည်ဟုသိကြရန် အာကာသဓာတ်တရား ထင်မြင်သွား အောင် အားထုတ်ခြင်းကို၊ **ကတေ**-ပြုအပ်သည်ရှိသော်၊ **အနတ္တလက္ခဏံ** -ပရမတ် တရားအစစ်တွေဟာ အနှစ်သာရဘာမျှမရှိကြသည့် အနတ္တလက္ခဏာသည်၊ **ယထာဝ သရသတော**-ဟုတ်မှန်တိုင်းသော မိမိသဘောလက္ခဏာအားဖြင့်၊ **ဥပဋ္ဌာတိ** -ယောဂီ ဉာဏ်အတွင်းမှာ ထင်လင်းစွာသိမြင်လာ၏ဟူသော ဝိသုဒ္ဓိမဂ်အဋ္ဌကထာ၊ သမ္မော အဋ္ဌကထာတို့၌ မိန့်မှာကြသည်နှင့်အညီ အနတ္တတရား ပရမတ္တတရား အဘိဓမ္မာ ခုနစ်ကျမ်း ယမိုက် ပဋ္ဌာန်းတရားတို့သည် အပေါင်းသမူဟဃန၊ ထိုထိုပုံသဏ္ဍာန် အကောင်အထည်ဒြပ် ပညတ်ကြီးတွေ ဖုံးလွှမ်း၍မနေကြရန် ပရမတ်တရား ပညတ် တရားတို့ ခြားနားကြအောင် အစိတ်အစိတ်၊ **ဝါ**-အကြားအကြား အခြားအခြား အာကာသတရားတို့ကို သိရှိကြအောင် ပွားများအားထုတ်ကြကုန်ရာသည်။

အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ဤစကြဝဠာကမ္ဘာလောကကြီးတို့မှာ ပညတ်တရား တွေကလည်း သူတို့ပညတ်နယ်မှာ တကယ်မှန်တာ တစ်မျိုးဖြစ်ကြပြီး၊ ဤသံသရာ နယ်ကြီးထဲ၌ ကောင်းတာဆိုးတာ အဖြာဖြာဖြစ်နိုင်ကြကုန်၏။ ထိုမှတစ်ပါး ပရမတ် တရားတွေကလည်း သူတို့ပရမတ်နယ်မှာ တကယ်မှန်တာ တစ်မျိုးဖြစ်ကြပြီး ဤ သံသရာနယ်ကြီးနှင့်တကွ နိဗ္ဗာန်ကျအောင် ကောင်းတာဆိုးတာ အဖြာဖြာဖြစ်နိုင်ကြ ကုန်၏။ ထိုမှတစ်ပါး ပရမတ်တရားတွေကလည်း သူတို့ပရမတ်နယ်မှာ တကယ် မှန်တာ တစ်မျိုးဖြစ်ကြပြီး ဤသံသရာနယ်ကြီးနှင့်တကွ နိဗ္ဗာန်ကျအောင် ကောင်းတာ ဆိုးတာ အဖြာဖြာဖြစ်နိုင်ကြကုန်၏။ ဤသို့ဖြစ်နိုင်ကြသော အမှန်တရား နှစ်ပါး အစစ်တို့သာ ဤလောကကြီးအတွင်းမှာ ရှိနေကြတာကို-

**ဒုဝေ သစ္စာနိ အက္ခာသိ၊ သမ္ပုဒ္ဓေါ ဝဒတံ ဝရော၊
သမုတိံ ပရမတ္ထဉ္စ၊ တတိယံ နုပလဗ္ဘတိ။**

(အင်္ဂုတ္တိုရ်ကောကနိပါတ်အဋ္ဌကထာ)

ဝဒတံ -သေချာပိုင်းဖြတ် အဓိပ္ပာယ်ရပ်တို့ဖြင့် ဟောကြားကုန်လတ် သူတော် မြတ်တို့ထက်၊ **ဝရော** -ပြိုင်ဘက်ကင်းလတ် အလွန်မြတ်ထသော၊ **သမ္ပုဒ္ဓေါ** -သစ္စာ နှစ်တန် တရားမှန်ကို ဧကန်တိတိ သိရှိတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားသည်၊ **သမုတိံ** - ခေါ်ဝေါ်ပညတ် သမုတ်အပ်သော ထိုထိုအကောင်အထည်ဒြပ်၊ ပညတ်အစားစား သမုတိသစ္စာ အမှန်တရားကိုလည်းကောင်း၊ **ပရမတ္ထဉ္စ** -ရုပ်နာမ်အစားစား၊ ပရမတ္ထ သစ္စာ အမှန်တရားကိုလည်းကောင်း၊ **ဒုဝေ** -သင်္ချာပိုင်းခြား နှစ်ပါးကုန်သော၊

သစ္စာနိ - မယွင်းမမှား အမှန်တရားတို့ကို၊ **အက္ခာသိ** - ဒေသနာအစဉ်စကားဖြင့် ဟောကြား မြွက်ဖော် မိန့်ဟတော်မူ၏။ **တတိယံ** - ထိုသစ္စာနှစ်ပါးမှဆင့်ထောက် သုံးခုမြောက် သော သစ္စာစကား အမှန်တရားကို၊ **နုပလတ္တတိ** - အတ္ထအရပ်ရပ် လောကဓာတ်၌ မရအပ် မရထိုက်ချေဟူ၍ အဋ္ဌကထာလာတိုင်း ပရမတ္ထသစ္စာနယ်က အမှန်တရား တစ်ပါး၊ ပညတ်သမုတိသစ္စာနယ်က အမှန်တရားတစ်ပါး ဤနှစ်ပါး တို့သည် တစ်ပါး နှင့်တစ်ပါး တူလည်းမတူကြကုန်၊ ကင်းလည်းမကင်းကြကုန်ဘဲ ပူးတွဲ၍သာလျှင် ပရမတ္ထလောကနယ်ကြီးထဲမှာ ဖြစ်ပေါ်ကာ ရှိနေကြပါသည်ကား ရုပ်နာမ်နှစ်ပါးတို့တည်း။

ဤ၌ နာမ်တရားကလည်း စိတ်၊ စေတသိက်၊ နိဗ္ဗာန်တရားတို့တည်း။ ရုပ်ကလည်း (၂၈) ပါးရှိကြသည်တွင် ရုပ်ကလာပ် အနည်းဆုံး ရှစ်ပါးစီ ပေါင်းစပ် သော သုဒ္ဓဋ္ဌကလာပ်တို့သည် နိဗ္ဗာန်မှတစ်ပါး မရှိရာအရပ်ဒေသ ကာလဝတ္ထုတို့ ဟူ၍ကား မရှိကြကုန်ဘဲ အမြဲ အခါခပ်သိမ်း ဖြစ်ပျက်၍ တည်ရှိကြကုန်ရာတွင် ပရမတ်တွေ ပေါင်းစုမိကြသည်ရှိသော် ထိုပရမတ်တို့ အပေါ်ရုံ အပြင်စပ်က ကလာပ် ချင်း စပ်ဟပ်ကြကာ ထိုထိုပုံသဏ္ဍာန် အကောင်အထည်ဒြပ် ပညတ်ကြီးငယ်တို့ သမုတိသစ္စာနယ်မှာ ထင်ရှားစွာ ဖြစ်ပေါ်လာကြကုန်၏။ ထိုထိုအကောင်အထည်ဒြပ် ပညတ်ကြီးငယ်တို့ကို တွေ့ရှိပြန်ကလည်း ထိုပညတ်တို့အတွင်းမှာ ပရမတ်အစစ် ဓာတ်အနှစ်တို့ ထင်ရှားစွာရှိနေကြပါသည်ကို သိစေလို၍-

ဝဏ္ဏော ဂန္ဓော ရသော သြဇော၊ စတသောစာပိ ဓာတုယော
 အဋ္ဌဓမ္မသမောဓာနာ၊ ဟောတိ ကေသာဒိသမ္ပတိ။
 တေသံယေဝ ဝိနိဗ္ဗောဂါ၊ နတ္ထိ ကေသာဒိသမ္ပတိ။

ဝဏ္ဏောစ-အဆင်းဟုဆိုအပ်သော ရူပါရုံလည်းကောင်း၊ **ဂန္ဓောစ** - အနံ့ဟု ဆိုအပ်သော ဂန္ဓာရုံလည်းကောင်း၊ **ရသောစ**-အရသာဟုဆိုအပ်သော ရသာရုံ လည်းကောင်း၊ **သြဇောစ**-အာဟာရဓာတ်ဆီဟု ဆိုအပ်သော သြဇာလည်းကောင်း၊ **စတသောပိ** - လေးပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ **ဓာတုယောစ** - ပထဝီဓာတ်၊ အာပေါ ဓာတ်၊ တေဇောဓာတ်၊ ဝါယောဓာတ်တို့လည်းကောင်း၊ **ဣတိ** - ဤသို့၊ **အဋ္ဌဓမ္မ သမောဓာနာ**-ရှစ်ပါးရှစ်ပါးသော ဓာတ်ပရမတ်အများတို့ ပေါင်းစပ်ကြငြားသော ကြောင့်၊ **ကေသာဒိသမ္ပတိ** - ဆံပင်အစရှိသော သမုတိပညတ်သည်၊ **ဟောတိ** - သမုတိသစ္စာနယ်မှာ ထင်ရှားစွာဖြစ်ပေါ်လာ၏။ (ဤကား ပရမတ္ထတရားတွေ ပေါင်းစပ်ကြပေက ပညတ်အကောင်အထည်ဒြပ်တွေ ပေါ်လာကြပုံ ပါဠိအထောက် ပေတည်း)။ **တေသံယေဝ** - ထိုဓာတ်ရှစ်ပါး ကလာပ်အများတို့ကိုသာလျှင်၊ **ဝိနိဗ္ဗော ဂါ**-ဓာတ်ပရမတ်ဆိုက်အောင် ခွဲခြမ်းလိုက်သည်ရှိသော်၊ (ဝါ) အရည်အဖတ် ကလာပ် မှုန့်ဆိုက်အောင် ခွဲခြမ်းလိုက်သည်ရှိသော်၊ **ကေသာဒိသမ္ပတိ** - ဆံ အစရှိသော သမုတိ

ပညတ်သည်။ နတ္ထိ - ဓာတ်အစု၌ တစ်ခုမျှမရှိ၊ ဝါ- အရည်အဖတ် ကလာပ်ထဲမှာ နည်းနည်းမျှမရှိ။ (ဤကား ထိုထိုပညတ် အကောင်အထည်ခြပ်တို့ အတွင်းမှာ ပရမတ္ထတို့သာရှိနေပါ၍ ထိုပရမတ္ထနယ်ထဲမှာ ပညတ်တို့ နည်းနည်းမျှ မပါကြပုံ ပါဠိအထောက်ပေတည်း။)

ဤသို့ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်အဋ္ဌကထာ မိန့်မှာတော်မူသော စကား၏ လိုရင်းအချုပ် ကား ပရမတ္ထသစ္စာတွေ ပေါင်းစုမိကြလျှင် သမုတိသစ္စာပညတ်တွေ ပေါ်လာကြကုန် ၏။ ထိုထိုအကောင်အထည်ခြပ် ပညတ်တို့၏အတွင်းမှာလည်း တင်းကျမ်းပြည့် ပရမတ်တွေသာ ရှိပါသည်ဟု သိရှိကြသည့်အတိုင်း ပရမတ္ထသစ္စာတရားအစစ်များကို ကြည့်ရှုလိုပါမူ ထိုထိုအကောင်အထည်ခြပ် အရပ်ရပ်သောပညတ်တို့၏ အတွင်းအပြင် တို့မှာ နာမ်ရပ်အစစ်တည်းဟူသော ပရမတ္ထသစ္စာတွေသာ ဖြစ်ပျက်၍ အမြဲရှိနေပါ သည်ဟု ဧကန္တမုချ သိရှိကြပြီးမှ ၎င်းပရမတ္ထသစ္စာတို့ကို ဉာဏ်နှင့်မိအောင် ပညတ် တို့အတွင်းကို အာကာသဓာတ်အလင်းနှင့် ဖောက်ထွင်း၍ ကြည့်ရှုကြပြီးလျှင် ဝိပဿနာဉာဏ် အတန်တန်တို့ ပေါက်ရောက်အောင် အားထုတ်သွားကြပါမူ လူ နတ် ဗြဟ္မာတွင်မက နိဗ္ဗာန်ကျအောင် ကောင်းကျိုးချမ်းသာ မင်္ဂလာအစားစားတို့ မဖောက်မပြား မှန်ကန်စွာ ဖြစ်ထွန်းသွားနိုင်ကြသည့်အတွက်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ထိုပရမတ္ထသစ္စာတို့ကို ဉာဏ်နှင့် မိအောင် မကြည့်နိုင်ဘဲ ငါ၊ သူတစ်ပါး၊ ယောက်ျား၊ မိန်းမ စသည် အထင်လွဲ၍ သက္ကာယဒိဋ္ဌိနယ်ထဲတွင်သာ ချွတ်လွဲလျက်ရှိနေကြပါမူ သံသရာထောင်အတွင်းက မည်သည့်အခါမျှ မလွတ်ကင်းနိုင်ကြဘဲ ဆင်းရဲအစားစား တို့ မဖောက်မပြား မှန်ကန်စွာဖြစ်၍ သွားနိုင်ကြသည့်အတွက်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ပရမတ္ထနယ်မှာ တကယ်မှန်သော တရားကြီးများဖြစ်သောကြောင့် ပရမတ္ထသစ္စာ တရားကြီးတစ်ပါးတည်းဟု အဋ္ဌကထာတို့မှာ ဟောထားတော်မူအပ်ပါသတည်း။

(ဤကား ပရမတ္ထသစ္စာတရားတို့ကို အကျဉ်းချုပ်အားဖြင့် ဟောကြား ချက်ပေတည်း။ အကျယ်ကိုသိလိုမူ ငါတို့ရေးသားသော ဝိသုဒ္ဓိကျင့်စဉ်၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကျင့်စဉ်၊ ဝိပဿနာ အလုပ်ပေးကျင့်စဉ် စသည်တို့မှာ ကြည့်ရှု ကြပါလေ။)

သမုတိသစ္စာ တရားအစစ်များကို ကြည့်ရှုလိုပါမူ ထိုပရမတ်အစစ် ဓာတ် အနှစ်တို့၏ အပေါ်ရံအပြင်စပ်က အကောင်အထည်ခြပ် ပုံသဏ္ဍာန်ပညတ်အမျိုးမျိုး တို့တွင် လူ၊ နတ်၊ ကျွဲ၊ နွားမှစ၍ သဝိညာဏက ပုံသဏ္ဍာန်အမျိုးမျိုး၊ တော၊ တောင်၊ ရေ၊ မြေ စသော အဝိညာဏက ပုံသဏ္ဍာန်အမျိုးမျိုးတို့နှင့်တကွ ခေါ်ဝေါ် ပညတ် သမုတ်အပ်တာရှိသမျှတို့သည် သမုတိသစ္စာနယ်မှာ မိန်းမ၊ ယောက်ျား၊ ပုဂ္ဂိုလ်အစားစား ဘုရား သံဃာ ဆရာမိဘ စသည်တို့ တကယ်ဖြောင့်မှန်စွာ ဖြစ်ပေါ်လျက်ရှိနေကြသည့်အတိုင်း ၎င်းနယ်ကပင် မေတ္တာပွားခြင်း၊ ကိုးကွယ်

ဆည်းကပ် အရိုအသေပြုတတ်ခြင်း၊ ဒါန၊ သီလ၊ သမထ စသော တရားများကို ကျင့်ကြံကြခြင်းတို့ကို ကြီးကြီးကုတ်ကုတ် အားထုတ်ကြပါမူ လူ၊ နတ်၊ ဗြဟ္မာက နိဗ္ဗာန်ကျအောင် ကောင်းကျိုးချမ်းသာ မင်္ဂလာအစားစား ပါရမီအစားစားတို့ မဖောက် မပြား မှန်ကန်သောတရားတို့ကို သမုတိသစ္စာနယ်က ဖြစ်ထွန်းသွားနိုင်ကြသည့် အတွက်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ထိုသို့ ဖြောင့်မှန်စွာမကျင့်ကြဘဲ ထိုသမုတိသစ္စာနယ်မှာ ဒုစရိုက်ဆယ်ပါး စသော ကိုယ်၊ နှုတ်၊ နှလုံး သုံးပါးလုံးတို့ဖြင့် မိုက်မှားကျူးလွန်သမျှ အဝဝတို့ဖြစ်ကြပါမူ အပါယ်လေးဘုံတို့နှင့်တကွ သုဂတိဘုံဌာနတို့မှာလည်း သမုတိ သစ္စာနယ်ထဲက ထိုထိုဆင်းရဲအစားစား မဖောက်မပြန် မှန်ကန်စွာ ဖြစ်ထွန်း၍သွားနိုင် သည့်အတွက်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ သမုတိသစ္စာနယ်က တကယ်မှန်သော တရားကြီး တစ်ပါးတည်းဟု အဋ္ဌကထာတို့မှာ ဟောကြားတော်မူအပ်ပါသတည်း။ ဤကား သမုတိသစ္စာတရားကို အကျဉ်းချုပ်အားဖြင့် ဟောကြားချက်ပေတည်း။

၈။ နှစ်ဆယ့်လေးပစ္စည်း ပဏာမကြီးနှင့် ၎င်းတို့အဓိပ္ပာယ် အကျဉ်းနည်းကို ဖော်ပြချက်

ထိုပရမတ္ထသစ္စာ၊ သမုတိသစ္စာနှစ်ပါးတို့တွင် ပရမတ္ထသစ္စာနယ်က အကျယ် ဝေဖန်၍ ဟောကြားတော်မူအပ်သော အဘိဓမ္မာဒေသနာတော်ခုနစ်ကျမ်း အပြားရှိရာ တွင် ရှေ့ရှေ့ခြောက်ကျမ်းတို့ကို ဆင်ခြင်သော်လည်း အနန္တရောင်ခြည်တော် မထွက် ပေါ်လေ။ အနန္တနယ သမန္တပဋ္ဌာန်းကျမ်းကြီးကို ဆင်ခြင်တော်မူသောအခါမှ ရောင် ခြည်တော်အနန္တ ထွက်ပေါ်လာကြလေသတည်း။ ဤသို့ ဆင်ခြင်တော်မူအပ်၊ ဟော ကြားတော်မူအပ်သော ပဋ္ဌာန်းဒေသနာတော်မြတ်သည်ကား ဝိဘင်္ဂဝါရ၊ မဟာဝါရ အားဖြင့် နှစ်ပါးအပြားရှိ၏။ ထိုနှစ်ပါးတို့တွင် ဝိဘင်္ဂဝါရ၌ ပစ္စယုဒ္ဒေသကိုလည်း သိကြရ၊ ဘုရားရှိခိုးပဏာမလည်း ဖြစ်ကြရဖို့ကား-

- ဟေတုပစ္စယော၊ အာရမ္မဏပစ္စယော၊ အဓိပတိပစ္စယော၊ အနန္တရ
- ပစ္စယော၊ သမနန္တပစ္စယော၊ သဟဇာတပစ္စယော၊ အညမညပစ္စယော၊
- နိဿယ ပစ္စယော၊ ဥပနိဿယပစ္စယော၊ ပုရေဇာတပစ္စယော၊
- ပစ္ဆာဇာတပစ္စယော၊ အာသေဝနပစ္စယော၊ ကမ္မပစ္စယော၊ ဝိပါကပစ္စယော၊
- အာဟာရပစ္စယော၊ ဣန္ဒြိယပစ္စယော၊ ဈာနပစ္စယော၊ မဂ္ဂပစ္စယော၊
- သမ္ပယုတ္တပစ္စယော၊ ဝိပွယုတ္တ ပစ္စယော၊ အတ္ထိပစ္စယော၊ နတ္ထိပစ္စယော၊
- ဝိဂတပစ္စယော၊ အဝိဂတပစ္စယောတိ ဣမံပဋ္ဌာနတ္ထံ ဒေသိတံ ဗုဒ္ဓံ
- အဟံဝန္တာမိ၊

ဟေတုပစ္စယော-ဟိတ်ခြောက်ပါးဖြစ်၍ ကျေးဇူးပြုတတ်သော တရားလည်းကောင်း၊ အာရမ္မဏပစ္စယော-အာရုံခြောက်ပါးဖြစ်၍ ကျေးဇူးပြုတတ်သော တရားလည်းကောင်း၊ အဓိပတိပစ္စယော-အကြီးအမှူးဖြစ်၍ ကျေးဇူးပြုတတ်သော တရားလည်းကောင်း၊ အနန္တရပစ္စယော - နာမ်တရားတို့ကိုသာ အခြားမဲ့ဖြစ်၍ ကျေးဇူးပြုတတ်သော တရားလည်းကောင်း၊ သမနန္တရပစ္စယော - နာမ်တရားတို့ကိုသာ ကောင်းစွာ အခြားမဲ့ဖြစ်၍ ကျေးဇူးပြုတတ်သော တရားလည်းကောင်း၊ သဟဇာတပစ္စယော-ရုပ်နာမ်တရားတို့က တကွဖြစ်ကြ၍ ကျေးဇူးပြုတတ်သော တရားလည်းကောင်း၊ အညမညပစ္စယော - ရုပ်နာမ်အချင်းချင်းဖြစ်၍ ကျေးဇူးပြုတတ်သော တရားလည်းကောင်း၊ နိဿယပစ္စယော - မှီရာဖြစ်၍ ကျေးဇူးပြုတတ်သော တရားလည်းကောင်း၊ ဥပနိဿယပစ္စယော-အားကြီးသော အကြောင်းဖြစ်၍ ကျေးဇူးပြုတတ်သော တရားလည်းကောင်း၊ ပုရေဇာတပစ္စယော-ရှေ့၌ဖြစ်၍ ကျေးဇူးပြုတတ်သော တရားလည်းကောင်း၊ ပစ္ဆာဇာတပစ္စယော - နောက်မှဖြစ်၍ ကျေးဇူးပြုတတ်သော တရားလည်းကောင်း၊ အာသေဝနပစ္စယော - အဖန်တလဲလဲ မှီဝဲထုံအပ်သည်ဖြစ်၍ (ဝါ) မှီဝဲထုံတတ်သည်ဖြစ်၍ ကျေးဇူးပြုတတ်သော တရားလည်းကောင်း၊ ကမ္မပစ္စယော - မျိုးစေ့ဖြစ်၍ ကျေးဇူးပြုတတ်သော တရားလည်းကောင်း၊ ဝိပါကပစ္စယော - အကျိုးဖြစ်၍ ကျေးဇူးပြုတတ်သော တရားလည်းကောင်း၊ အာဟာရပစ္စယော-ထောက်ပံ့ ခိုင်မာစေတတ်သည်ဖြစ်၍ ကျေးဇူးပြုတတ်သော တရားလည်းကောင်း၊ ဣန္ဒြိယ ပစ္စယော-အစိုးရသည်ဖြစ်၍ ကျေးဇူးပြုတတ်သော တရားလည်းကောင်း၊ ဈာန ပစ္စယော-ကပ်၍ရှုတတ်သည်ဖြစ်၍ ကျေးဇူးပြုတတ်သော တရားလည်းကောင်း၊ မဂ္ဂပစ္စယော-အကြောင်းဖြစ်၍ ကျေးဇူးပြုတတ်သော တရားလည်းကောင်း၊ ဝါ-ထွက်မြောက်ကြောင်းဖြစ်၍ ကျေးဇူးပြုတတ်သော တရားလည်းကောင်း၊ သမ္ပယုတ္တပစ္စယော - ယှဉ်သည်ဖြစ်၍ ကျေးဇူးပြုတတ်သော တရားလည်းကောင်း၊ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယော-မယှဉ်သည်ဖြစ်၍ ကျေးဇူးပြုတတ်သော တရားလည်းကောင်း၊ အတ္ထိပစ္စယော-ရှိသည်ဖြစ်၍ ကျေးဇူးပြုတတ်သော တရားလည်းကောင်း၊ နတ္ထိပစ္စယော - မရှိသည်ဖြစ်၍ ကျေးဇူးပြုတတ်သော တရားလည်းကောင်း၊ ဝိဂတပစ္စယော-ကင်းသည်ဖြစ်၍ ကျေးဇူးပြုတတ်သော တရားလည်းကောင်း၊ အဝိဂတပစ္စယော-မကင်းသည်ဖြစ်၍ ကျေးဇူးပြုတတ်သော တရားလည်းကောင်း၊ ဣတိ-ဤသို့၊ စတုဝိသတိပစ္စယာ - နှစ်ဆယ့်လေးပစ္စည်းတို့သည်၊ ဝါ - နှစ်ဆယ့်လေးပါး အကြောင်းတရားတို့သည်၊ မဟာပကရဏေ - အနန္တနယဖြစ်သော သမန္တပဋ္ဌာန်းကျမ်းကြီး၌၊ ဌိတာ-တည်ကုန်သည်၊ ဟောန္တိ - ဖြစ်ကုန်၏။ ဣမံပဋ္ဌာနတ္ထံ - သတ္တဝါတွေနှင့်တကွ အနန္တလောကကြီးအတွင်းမှာ တင်းကျမ်းပြည့် တည်ရှိနေကြပါသော ပဋ္ဌာန်းအနက်ပစ္စည်းတွေ အဆက်ဆက်ကို၊ ဒေသိတံ - ဝေနေယျများ နားလည်သွားအောင် ဟောကြားတော်မူတတ်လှပါပေသော၊ ဗုဒ္ဓံ - ကိုယ်တော်မြတ်အစား ရုပ်ပွားစေတီတော်မြတ်နှင့်

တကွ သက်တော်ထင်ရှား သဗ္ဗညုမြတ်စွာဘုရားကိုယ်တော်မြတ်ကြီးကို၊ အဟံ - သံသရာဝဋ်ဆိုး ပဋ္ဌာန်းအကြောင်းအကျိုးအမျိုးမျိုးတို့က နှိပ်စက်သမျှခံနေရသော အကျွန်ုပ်သည်၊ ဝန္တာမိ - ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်းဆင်းရဲကြောင်း အနည်းနည်းတို့အထဲမှ အပြီး လွတ်ကင်းလိုငြား ရိညွတ်တွားကာ ရှိခိုးပါ၏ အရှင်ဘုရား။

ဤပဋ္ဌာန်းပါဠိတော်မြတ် ပါဠိအနက်တို့၏ ကျေးဇူးပြုပုံ သဘောအဓိပ္ပာယ် တို့ကို ၎င်းပဋ္ဌာန်းအဋ္ဌကထာ ဋီကာတို့က ဥပမာစသည်တို့ဖြင့် ဖွင့်ပြသည့်အရကို တို့မြန်မာနှင့်ပြရမှု ဟေတုပစ္စည်းက ကျေးဇူးပြုပုံကား ညောင်ပင်ကြီး အစရှိသည် တို့၏ ရေသောက်မြစ်သည် ထိုသစ်ပင်တို့အား မြဲမြံစွာ တည်စေခြင်းငှာ ကျေးဇူးပြု သကဲ့သို့ လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟ၊ အလောဘ၊ အဒေါသ၊ အမောဟတရားတို့က အမြစ်၏အဖြစ်ဖြင့် စိတ် စေတသိက် ရုပ်တို့အား ဟိတ်အကြောင်းတရားဖြစ်၍ ကျေးဇူးပြုကြကုန်၏။

အာရမ္မဏပစ္စည်းက ကျေးဇူးပြုပုံကား ကြိုးဆွဲတောင်ဝှေး အစရှိသည် တို့သည် မစွမ်းနိုင်သောသူတို့အား ထခြင်း၊ ရပ်ခြင်း၊ အစရှိသော ကိစ္စတို့ကို ပြီးစီးနိုင်အောင် ကျေးဇူးဆောင်သကဲ့သို့ အဆင်း ရူပါရုံ၊ အသံ သဒ္ဒါရုံ၊ အနံ့ ဂန္ဓာရုံ၊ အရသာ ရသာရုံ၊ အတွေ့ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ၊ ပရမတ်ပညတ် ဓမ္မာရုံ ဤအာရုံခြောက်ပါး ပစ္စည်းတရားတို့ကလည်း အာရုံပြုငြား မစွမ်းသန်သည့် ဝိညာဏဓာတ် (၇) ပါး စိတ်စေသိက်တရားတို့အား အာရုံခြောက်ပါး အကြောင်းတရားဖြစ်၍ ကျေးဇူးပြုကြ ကုန်၏။

အဓိပတိပစ္စည်းက ကျေးဇူးပြုပုံကား စကြဝတေးမင်းသည် တစ်ပါးသော သူတို့၏ ပိုင်နင်းစိုးရ ကြီးမှူးကြသော သတ္တိကို ပယ်ပစ်၍ တိုင်းနိုင်ငံသားတို့ကို မိမိတစ်ဦးတည်းအဖြစ်ဖြင့် အစိုးတရ ကျေးဇူးပြုသကဲ့သို့ အားကြီးသောဆန္ဒ၊ ဝီရိယ၊ စိတ္တ၊ ပညာ ဝီမံသလေးပါး အဓိပတိတရားတို့က မိမိနှင့်တကွဖြစ်ငြား စိတ်၊ စေ တသိက်၊ စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့အားလည်းကောင်း၊ တစ်နည်း-အလေးပြုအပ် သော အာရုံခြောက်ပါး အဓိပတိတရားတို့က မိမိကို အလေးပြုငြား စိတ်၊ စေတသိက်၊ ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့အားလည်းကောင်း မိမိကသာ အကြီးအမှူး အဓိပတိဖြစ်ပါ၍ ကျေးဇူးပြုကြကုန်၏။

အနန္တရပစ္စည်းက ကျေးဇူးပြုပုံကား စကြဝတေးမင်း၏ နတ်ရွာလားခြင်း သည် သားကြီးရတနာအား ဘိသိက်ခံခြင်းငှာ ကျေးဇူးပြုပါသကဲ့သို့ ရှေးရှေးစိတ်၊ စေတသိက်တို့ကလည်း အခြားမဲ့ဖြစ်သော နောက်နောက်စိတ်၊ စေတသိက်တို့အား ဖြစ်ခွင့်ကိုပေးသောအားဖြင့် ချုပ်ပျောက်ကြကာ အခြားမဲ့ဖြစ်သည့် အနန္တရသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုကြကုန်၏။

သမနန္တပစ္စည်းက ကျေးဇူးပြုပုံကား စကြဝတေးမင်းသည် တိုင်းပြည် ကိုလွှတ်၍ ရဟန်းပြုခြင်းသည်ပင်လျှင် သားကြီးရတနာအား မင်းအဖြစ်ကိုရခြင်းငှာ

ကောင်းစွာ အခြားမဲ့ဖြစ်၍ ကျေးဇူးပြုသကဲ့သို့ ရှေးရှေးစိတ်၊ စေတသိက်တို့ကလည်း အခြားမဲ့ဖြစ်သော စိတ်၊ စေတသိက်တို့အား ဖြစ်ခွင့်ကို ပေးသောအားဖြင့် ချုပ်ပျောက် ပယ်ရှားကြကာ ကောင်းစွာ အခြားမဲ့ဖြစ်သည့် သမနန္တရသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုကြ ကုန်၏။

သဟဇာတပစ္စည်းက ကျေးဇူးပြုကြပုံကား ဆီမီးသည် တကွအလင်းကို ဖြစ်ကြအောင် ကျေးဇူးဆောင်သကဲ့သို့ တကွဖြစ်သော စိတ်၊ စေတသိက်၊ စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်တို့အား အတူတကွဖြစ်၍ ကျေးဇူးပြုခြင်း သဟဇာတသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုကုန်၏။

အညမညပစ္စည်းက ကျေးဇူးပြုကြပုံကား သစ်သားသုံးခွ တိဒဏ္ဍတို့သည် အချင်းချင်း တစ်ချောင်းသည် တစ်ချောင်းအား ထောက်ပံ့ခိုင်စေသောအားဖြင့် ကျေးဇူး ပြုသကဲ့သို့ စိတ်၊ စေတသိက်အချင်းချင်း၊ မဟာဘုတ်အချင်းချင်း၊ ပဋိသန္ဓေနာမ်၊ ရုပ်အချင်းချင်းတို့သည် တစ်ခုသည် တစ်ခုအား အချင်းချင်း အညမညသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုကြကုန်၏။

နိဿယပစ္စည်းက ကျေးဇူးပြုကြပုံကား မြေကြီးသည် သစ်ပင် အစရှိသည် တို့အား တည်ရာအဖြစ်ဖြင့် ကျေးဇူးပြုသကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ပန်းချီရေးရန် ပုဆိုး အစရှိသည်တို့သည် ပန်းချီဆေးအစရှိသည်တို့အား မှီရာအဖြစ်ဖြင့် ကျေးဇူးပြုသကဲ့သို့ လည်းကောင်း အကျိုးပစ္စယုပ္ပန်ဖြစ်သော နာမ်ရုပ်တို့အား တည်ရာမှီရာဖြစ်သော နိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုကြကုန်၏။

ဥပနိဿယပစ္စည်းက ကျေးဇူးပြုကြပုံကား မိုး လေးလပတ်လုံး ရွာသော မိုးကြီးသည် ရေကိုအမှီပြုသော သစ်ပင်၊ သတ္တဝါ အစရှိသည်တို့အား အားရှိသော အကြောင်း၏အဖြစ်ဖြင့် ကျေးဇူးပြုသကဲ့သို့ အကျိုးပစ္စယုပ္ပန်ဖြစ်သော စိတ်၊ စေတသိက်တရားတို့အား အားကြီးသောအကြောင်း၏အဖြစ်ဖြင့် ကျေးဇူးပြုတတ် သော ဥပနိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုကြကုန်၏။

ပုရေဇာတပစ္စည်းက ကျေးဇူးပြုကြပုံကား ကမ္ဘာဦး၌ဖြစ်သော နေလတို့သည် မိမိတို့၏ ထင်ရှားရှိသောအခိုက်၌ အလင်းကိုမှီသော သတ္တဝါတို့အား ရှေးဦးစွာဖြစ်၍ ကျေးဇူးပြုသကဲ့သို့ နောက်မှဖြစ်ကြကုန်သော စိတ်၊ စေတသိက် ပစ္စယုပ္ပန်တရား တို့အား ပစ္စယုပ္ပန်အာရုံအဖြစ် တည်ရာမှီရာအဖြစ်ဖြင့် ရှေးဖြစ်၍ ပုရေဇာတသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုကြကုန်၏။

ပစ္ဆာဇာတပစ္စည်းက ကျေးဇူးပြုကြပုံကား အစာမစားရသေးသော လင်းတ ငယ်တို့၏ ကိုယ်ကာယအား အမိတို့လာသော် အစာ စားရလိမ့်မည်ဟူသော အာဟာရ၌ ချင်ခြင်းစေတနာက နောက်မှဖြစ်၍ ကျေးဇူးပြုသကဲ့သို့ နောက်နောက် ဖြစ်သော စိတ်၊ စေတသိက်တို့က ရှေးရှေးဖြစ်သော ရုပ်တို့အား နောက်ဖြစ်၍ ပစ္ဆာဇာတသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုကြကုန်၏။

အာသေဝနပစ္စည်းက ကျေးဇူးပြုကြပုံကား ရှေးရှေးထုံအပ်သော နံ့သာသည် နောက်နောက်ထုံအပ်သော နံ့သာအား အဆင်းအနံ့တို့ဖြင့် လွန်စွာကောင်းမြတ်အောင် ကျေးဇူးဆောင်သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ရှေးရှေးသင်အပ်သော ကျမ်းဂန်တို့သည် နောက်နောက်ကျမ်းဂန်တို့အား လေ့ကျက်ခြင်းငှာ အားရှိပါအောင် ကျေးဇူးဆောင် သကဲ့သို့လည်းကောင်း ဇာတ်တူနောက်နောက်ဖြစ်သော ဇောစိတ္တုပ္ပာဒ်တို့အား ရှေးရှေးသော ဇာတ်တူဇောစိတ္တုပ္ပာဒ်တို့က အဖန်တလဲလဲ မှီဝဲထုံအပ်သော သတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုကုန်၏။

ကမ္မပစ္စည်းက ကျေးဇူးပြုကြပုံကား နေလှန်း၍ စီရင်အပ်သော မျိုးစေ့တို့ သည် အပင်၊ အညွန့်တို့ဖြစ်ခြင်းငှာ မျိုးအဖြစ်ဖြင့် ကျေးဇူးပြုသကဲ့သို့ စိတ်တို့မှာ ယှဉ်လျက်ပါသော စေတနာ စေတသိက်တရားတို့က စိတ်၊ စေတသိက် စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်တို့အား ဖြစ်ထွန်းပေါ်ပေါက်စေအောင် မျိုးစေ့အဖြစ်ဖြင့် ကျေးဇူး ဆောင်သော ကမ္မသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုကြကုန်၏။

ဝိပါကပစ္စည်းက ကျေးဇူးပြုကြပုံကား ချမ်းအေးသောလေသည် ချမ်းအေး သောအရိပ်၌ နေသောသူတို့အား ချမ်းအေးစေခြင်းငှာ ကျေးဇူးပြုသကဲ့သို့ အချင်းချင်း မှ ထောက်အပ်သော ဝိပါကနာမက္ခန္ဓာ၊ စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်တို့အား ဝိပါကနာမက္ခန္ဓာတရားတို့က ကံ၏အကျိုးအဖြစ်တည်းဟူသော ဝိပါကသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုကြကုန်၏။

အာဟာရပစ္စည်းက ကျေးဇူးပြုကြပုံကား နောက်မှ ကျားကန်သော တိုင်သစ် သည် ပျက်စီးလုနီး အိမ်ဟောင်းကြီးတို့အား မြဲမြံခိုင်ခံ့အောင် ကျေးဇူးပြုဆောင် သကဲ့သို့ စိတ်စေတသိက်နှင့်တကွ ကလာပ်တူ၊ ကလာပ်ပြားဖြစ်သော စတုရေပ် တို့အား ဖဿ၊ စေတနာ၊ ဝိညာဏ်နှင့်တကွ ဩဇာရုပ်တို့က ခိုင်မြဲတည်တံ့ကြအောင် ထောက်ပံ့ကြသော အာဟာရသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုကြကုန်၏။

ဣန္ဒြိယပစ္စည်းက ကျေးဇူးပြုကြပုံကား တိုင်းပြည်၌ အသီးအသီး အုပ်ချုပ် ကြသော မှူးကြီးမတ်ရာ သေနာပတိ စသော အရာရှိတို့သည် အချင်းချင်း အစိုးရ သော သတ္တိတို့ကို မတားမြစ်ကြဘဲ မိမိတို့၏ ရာထူးဌာနန္တရဖြင့်သာ စိုးမိုးအုပ်ချုပ် သောအဖြစ်ဖြင့် တိုင်းသားပြည်သူတို့အား ကျေးဇူးပြုသကဲ့သို့ စိတ်၊ စေတသိက်၊ စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်တို့အား မိမိ မိမိတို့နယ်နှင့် အသီးအသီး အစိုးရသော ဇီဝိတ၊ စိတ်၊ ဝေဒနာ၊ သဒ္ဓါ၊ ဝီရိယ၊ သတိ၊ ဧကဂ္ဂတာ၊ ပညာ တည်းဟူသော နာမ်ဣန္ဒြိယသတ္တိ၊ စက္ခု၊ သောတ၊ ဃာန၊ ဇိဝှာ၊ ကာယ ဇီဝိတ တည်းဟူသော ရုပ်ဣန္ဒြိယသတ္တိတို့ဖြင့် ကျေးဇူးပြုကြကုန်၏။

ဈာနပစ္စည်းက ကျေးဇူးပြုကြပုံကား တောင်ထွတ်ဖျား သစ်ပင်ဖျားတို့သို့ တက်၍ ကြည့်ကြခြင်းက အဝေးအနီးအရပ်တို့ကို အလွန်ထင်ရှားသိမြင်အောင်

ကျေးဇူးဆောင်သကဲ့သို့၊ ဒွေးပဉ္စဝိညာဏ် တစ်ဆယ်ကြည့်သောတကွဖြစ်သည့် စိတ်၊ စေတသိက်၊ စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်တို့အား ဝိတက်၊ ဝိစာရ၊ ဝီတိ၊ သုခ၊ ဧကဂ္ဂတာဟုဆိုအပ်သော ဈာန်တရားကိုယ်ငါးပါးတို့က ကပ်၍ရူကြမှု၌ ထိုထို အာရုံ ထင်ရှားအောင် ကျေးဇူးဆောင်ခြင်းတည်းဟူသော ဈာန်သတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုကြ ကုန်၏။

မဂ္ဂပစ္စည်းက ကျေးဇူးပြုကြပုံကား မြစ်၌ လကျာဘက်ကမ်းမှ လက်ဝဲဘက် ကမ်းသို့ ကူးသန်းသောအခါ ဤကူးထွက်ရာ လကျာဘက်ကမ်းသည် ၎င်းလှေ၏ ထွက်မြောက်ကြောင်းဖြစ်သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ တစ်နည်း-လက်ဝဲဘက်ကမ်းမှ လကျာဘက်ကမ်းသို့ ကူးသန်းသောအခါ၌လည်း ဤကူးထွက်ရာ လက်ဝဲဘက်ကမ်း သည် ၎င်းလှေ၏ ထွက်မြောက်ကြောင်းဖြစ်သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ သဟိတ်စိတ်၊ စေတသိက်တို့အားလည်းကောင်း၊ စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်တို့အား လည်း ကောင်း၊ ၎င်းသဟိတ်စိတ်၊ စေတသိက်တို့အထဲမှာပါသည့် ပညာ၊ ဝိတက်၊ သမ္မာ ဝါစာ၊ သမ္မာကမ္မန္တ၊ သမ္မာအာဇီဝ၊ ဝီရိယ၊ သတိ၊ ဧကဂ္ဂတာ၊ ဒိဋ္ဌိဟုဆိုအပ်သော မဂ္ဂင်တရားကိုယ် ကိုးပါးတို့က မိမိတို့ဆိုင်ရာ ဘုံဘဝတို့သို့ မဂ္ဂအကြောင်းသတ္တိ တို့ဖြင့်၊ ဝါ-ထွက်မြောက်ကြောင်း မဂ္ဂသတ္တိတို့ဖြင့် ကျေးဇူးပြုကြကုန်၏။

သမ္ပယုတ္တပစ္စည်းက ကျေးဇူးပြုကြပုံကား ထောပတ်၊ ဆီ၊ ပျား၊ သကာ ဟူသော စတုမဂ္ဂအရသာသည် အချင်းချင်း နှီးနှောသောအားဖြင့် ကျေးဇူးပြုသကဲ့သို့ စိတ်၊ စေတသိက် နာမက္ခန္ဓာလေးပါးတရားတို့သည် အချင်းချင်းအား ယှဉ်စပ်ကြ သော သမ္ပယုတ္တသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုကြကုန်၏။

ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စည်းက ကျေးဇူးပြုကြပုံကား အချို၊ အချဉ်၊ အစပ်၊ အငန်၊ အဖန်၊ အခါး ရသာခြောက်ပါးပါသည့် အစာအာဟာရတို့သည် အရသာချင်းပင် မစပ်ယှဉ်ကြဘဲ အနည်းနည်း ကျေးဇူးပြုကြသကဲ့သို့ ပဉ္စဝေါကာရပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ တို့အား ထိုခန္ဓာနှင့်တကွဖြစ်သည့် ဟဒယဝတ္ထုရုပ်ကလည်းကောင်း၊ စိတ္တဇရုပ် ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်တို့အား ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်ကြသော ရုပ်ကိုဖြစ်စေနိုင်သည့် စိတ်စေတသိက်နှင့် ပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာတို့ကလည်းကောင်း အချင်းချင်း မယှဉ်ကြ သည့် ဝိပ္ပယုတ္တသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုကြကုန်၏။

အတ္ထိပစ္စည်းက ကျေးဇူးပြုကြပုံကား ဟိမဝန္တာတောင်မင်းသည် မိမိကို မှီသောအားဖြင့် မြက်သစ်ပင်အစရှိသည်တို့အား ပွားစီးစေခြင်းငှာ မိမိထင်ရှားရှိသော အဖြစ်ဖြင့် ကျေးဇူးပြုသကဲ့သို့ စိတ်၊ စေတသိက်၊ ရုပ်တို့အား မိမိတို့က ထင်ရှား ရှိကြသဖြင့် ကျေးဇူးပြုကြကုန်၏။

နတ္ထိပစ္စည်းက ကျေးဇူးပြုကြပုံကား ညဉ့်၏ကင်းခြင်းသည် နေ့ဖြစ်ခြင်းငှာ ကျေးဇူးပြုသကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ဆီမီး၏ငြိမ်းခြင်း၊ မရှိခြင်းသည် အမိုက်ဖြစ်ခြင်းငှာ ကျေးဇူးပြုသကဲ့သို့လည်းကောင်း နောက်နောက်သော စိတ်၊ စေတသိက်တို့အား

ရှေးရှေးသော စိတ်၊ စေတသိက်တို့က ချုပ်ပျောက်ကြပြီး မရှိခြင်း နတ္ထိပစ္စည်းဖြင့် ကျေးဇူးပြုကြကုန်၏။

ဝိဂတပစ္စည်းက ကျေးဇူးပြုကြပုံကား နေဝင်သောအခါ အရောင်အဝါတို့ ကင်းခြင်းသည် လရောင်ဖြစ်ပေါ်ခြင်းငှာ ကျေးဇူးပြုသကဲ့သို့ နောက်နောက်သောစိတ်၊ စေတသိက်တို့အား ရှေးရှေးသော စိတ်၊ စေတသိက်တို့က ချုပ်ပျောက်ကြပြီး ကင်းရှင်းခြင်း ဝိဂတပစ္စည်းဖြင့် ကျေးဇူးပြုကြကုန်၏။

အဝိဂတပစ္စည်းက ကျေးဇူးပြုကြပုံကား မဟာသမုဒ္ဒရာသည် မိမိကို မှီကုန် သော ငါး၊ လိပ်၊ မကန်း အစရှိသည်တို့၏ ပီတိသောမနဿပွားခြင်းငှာ မိမိနှင့်မကင်း သော သတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသကဲ့သို့ စိတ်၊ စေတသိက်၊ ရုပ်တို့အား မိမိတို့က ထင်ရှားရှိကြပြီး မကင်းသော အဝိဂတပစ္စည်းဖြင့် ကျေးဇူးပြုကြကုန်၏။

(ဤသည်တို့ကား ပဋ္ဌာန်းအဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာတို့က ဥပမာ စသည် တို့ဖြင့် ဖွင့်ပြသည့်အရကို မြန်မာနှင့် အကျဉ်းချုပ် ပြဆိုချက်ပေတည်း။)

၉။ ပဋ္ဌာန်းပစ္စယနိဒ္ဒေသ ဟေတုအကုသလကို စာပဋ္ဌာန်း၊ ရွာပဋ္ဌာန်း၊ ငါပဋ္ဌာန်းတရားနှင့် ထင်ရှားအောင် ဖော်ပြချက်

ဤသို့ ဟောတော်မူအပ်သော ပဋ္ဌာန်းတရားတော်တို့သည် အလွန်တရာမှ ကြီးကျယ်မြင့်မြတ်လှသောကြောင့် စာအတိုင်းသာသင်ကြား၍ သိရှိကြရပါမူ သူ့ ငါ စသည်တို့သည် မဖြစ်နိုင်ကြ၊ မသိနိုင်ကြ၊ မအပ်ကြ၊ မရာကြဟူ၍ လက်လျှော့ ကြကာ အမြို့မြို့အရွာရွာတို့မှာ ရှိနေကြရာ ၁၂၉၇ ခုနှစ်မှာ ငါတို့အောက်မြို့သို့ ကြွလာ၍ သူငါတို့အတွင်းထဲမှာ အမြဲထားဝရ ၎င်းပဋ္ဌာန်းပစ္စည်းတို့ ဖြစ်ပေါ်နေကြ သည်ကို စာပဋ္ဌာန်း၊ ရွာပဋ္ဌာန်း၊ ငါပဋ္ဌာန်းတို့နှင့် စာတတ်သူ၊ မတတ်သူ အစားစား သူငါများတို့ သိကြားနားလည်ကြရန် ရည်သန်ဟောပြတော်မူအပ်သော အကျဉ်း အကျယ် အသွယ်သွယ်သော ဟောကြားစဉ်စကားရပ်တို့တွင် အကျဉ်းနည်း အမြွက် မျှဖြင့် သိကြားနားလည်ကြဖို့ ဤဝိပဿနာကျင့်စဉ်မှာ ရေးသားစီရင်အံ့ပါသတည်း။

ဤဟောပြလတ္တံ့သော အဘိဓမ္မာပရမတ် ပဋ္ဌာန်းတရားတော်မြတ် အစစ် တို့ကား ထိုထိုစာပဋ္ဌာန်းစကား၊ ရွာပဋ္ဌာန်းစကားတို့အထဲမှာမရှိ၊ စင်စစ်မူကား ထိုထို သဝိညာဏကနယ်ကြီး၊ အဝိညာဏကနယ်ကြီးတို့အထဲမှာ အမြဲထားဝရ အကြောင်းအကျိုးဖြစ်လျက် ရှိနေကြရာတွင် သဝိညာဏကနယ်မှာလည်း ပဋ္ဌာန်း တရားအစစ်ကြီးတို့ ဖြစ်ပွားနေကြရာ၌ သတ္တဝါတစ်ကောင်လုံးတို့ကို ဝေဖန်လိုက်က ဟဒယဝတ္ထုနှင့် ခြောက်ဌာန (ဝါ) ခြောက်ဒွါရ (ဝါ) ခြောက်ပေါက်စီမျှသာ

ရှိကြရသည်ကား မျက်စိပေါက်၊ နားပေါက်၊ နှာခေါင်းပေါက်၊ လျှာပေါက်၊ ကိုယ်ပေါက် မနောပေါက်ဟူ၍ ပဋ္ဌာန်းတရားအစစ် ဖြစ်ရာဌာန ခြောက်ဌာန၊ ခြောက်ဒွါရ၊ ခြောက်ပေါက်မျှတို့သာ ရှိကုန်ရာသည်ဟု သိကြရ၏။ ဤခြောက်ဌာနနှင့် ဟဒယဝတ္ထု စိတ်စေတသိက် ပဋ္ဌာန်းစုတို့ကို ပရမတ်နယ်က တစ်ခုစီနုတ်ယူလိုက်က သတ္တဝါရယ်လို့ မရှိကြတော့ပါ။ အကုန်လုံး ကွယ်ပသွားကြကုန်ရာ၏။ တစ်ဖန် ၎င်းခြောက်ဌာနနှင့် ပရမတ္ထများ ပဋ္ဌာန်းတရားတို့ကို ပေါင်းစုလိုက်ပြန်က ထိုထိုသတ္တဝါ သူငါ အစားစားတို့ ဤကမ္ဘာလောကကြီး ပညတ်နယ်မှာ ထင်ရှားစွာ ဖြစ်ပေါ်နေကြပါကုန်၏။

အဝိညာဏကနယ်မှာမူကား အာရုံခြောက်ပါး ရုပ်အဗျာကတပဋ္ဌာန်းတရားတို့သာ ရှိကြကုန်၏။ ဤအဝိညာဏက၊ အဝိညာဏက ကမ္ဘာလောက အနန္တစကြဝဠာကြီးတို့မှာ ပဋ္ဌာန်းနည်းရှိသမျှတို့ကို အကျဉ်းချုံး၍ ထိုရှေ့ကပြခဲ့သော ပစ္စယုဒ္ဒေသ (၂၄) ပစ္စည်းအရကို အနည်းငယ်မျှပေါင်းစု၍ လွယ်ကြအောင် ရှေးဆရာတော်ကြီးများ ကြံဆောင်ပြတော်မူကြသည်ကား-

အာရမ္မဏုပနိဿယ ကမ္မတ္ထိပစ္စယေသု စ သဗ္ဗေပိ ပစ္စယာ သမောဓာနံ ဂစ္ဆန္တိ ။

(အနက်ကား) အာရမ္မဏုပနိဿယ ကမ္မတ္ထိပစ္စယေသု စ -အာရမ္မဏပစ္စည်း၊ ဥပနိဿယပစ္စည်း၊ ကမ္မပစ္စည်း၊ အတ္ထိပစ္စည်းတို့၌လည်း၊ သဗ္ဗေပိပစ္စယာ -အလုံးစုံ သော ပစ္စည်းတို့သည်၊ သမောဓာနံ -ပေါင်းခြင်းသို့၊ ဂစ္ဆန္တိ -ရောက်ကုန်၏။

ဟူသော လက်သန်းအဋ္ဌကထာသဂြိုဟ်၌ မိန့်မှာသည်နှင့်အညီ ခပ်သိမ်းသော (၂၄) ပစ္စည်းတရားတို့သည် အာရမ္မဏပစ္စည်းတစ်ပါး၊ ဥပနိဿယပစ္စည်းတစ်ပါး၊ ကမ္မပစ္စည်းတစ်ပါး၊ အတ္ထိပစ္စည်းတစ်ပါး ဤပစ္စည်းလေးပါးတို့၌ ချုံးချဉ်း၍ သွင်းလိုက်က အကုန်လုံး ဝင်ကြကုန်၏ဟု သိအပ်ကုန်၏။

ဤပစ္စည်းလေးပါးတို့ကို ကျေးဇူးပြုပုံ အမျိုးအစားတို့ကို ခြားနားလိုက်သည် ရှိသော် ပထမအာရမ္မဏပစ္စည်းက ၎င်းတစ်မျိုးသာရှိ၏။ ဒုတိယဥပနိဿယပစ္စည်းက အနန္တရူပနိဿယတစ်မျိုး၊ ပကတူပနိဿယတစ်မျိုးအားဖြင့် နှစ်မျိုးပြား၏။ တတိယကမ္မပစ္စည်းက ၎င်းတစ်မျိုးသာရှိ၏။ စတုတ္ထအတ္ထိပစ္စည်းက သဟဇာတတ္ထိတစ်မျိုး၊ ပုရေဇာတတ္ထိတစ်မျိုး၊ ပစ္စာဇာတတ္ထိတစ်မျိုး၊ အာဟာရတ္ထိတစ်မျိုး၊ ဣန္ဒြိယတ္ထိတစ်မျိုးအားဖြင့် ငါးမျိုးပြား၏။ ဤသို့လျှင် ရှေ့ကပြခဲ့သော ပစ္စည်းလေးမျိုးတို့၌ အမျိုးအစားအားဖြင့် ရေတွက်ပိုင်းခြားလိုက်သည်ရှိသော် (၉) မျိုး (၉) စားရှိ၏ဟု သိထိုက်လှ၏။ အချို့ဆရာကြီးတို့ကား အနန္တရူပနှင့် ပကတူပနိဿယတစ်မျိုးတည်းထား၍ ပစ္စည်းရှစ်မျိုးဟု ဆိုကြ၏။ ၎င်း (၂) မျိုးတို့သည် မတူနိုင်။ အဘယ်ကြောင့်

ဆိုသော် အနန္တရူပနိဿယက အခြားမဲ့ခန္ဓာကိုသာ ကျေးဇူးပြုသည်။ ပကတူပ နိဿယက အခြားမဲ့ခန္ဓာမှတစ်ပါး နောက်နောက်၌ဖြစ်သော ခန္ဓာများကိုသာ ကျေးဇူးပြုလေသောကြောင့် အခြားမဲ့ပစ္စည်း၊ ပစ္စယုပ္ပန်တို့ချင်း မတူကြသည့်အတွက် ပစ္စည်း (၉) မျိုး ထားလိုက်ပါသတည်း။ ဤပစ္စည်း (၉) မျိုးတို့တွင် ဘုရားရှင်စစဦး ဟောတော်မူအပ်သော ပစ္စည်း စသည်ကား သဟဇာတတ္ထိ မျိုးထဲမှာပါသည့် ဟေတု ပစ္စည်းကစ၍ ဟောတော်မူအပ်ပါသတည်း။ ထိုသို့ ဟောတော်မူအပ်သော ပစ္စယ နိဒ္ဒေသစာပဋ္ဌာန်းအရကား-

**ဟေတုပစ္စယောတိ ဟေတူ ဟေတုသမ္ပယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ
တံ သမုဋ္ဌာနာနန္တ ရူပါနံ ဟေတုပစ္စယေန ပစ္စယော။**

ဤကား စာပဋ္ဌာန်းအရတည်း။ ရွာပဋ္ဌာန်းအရတို့ကို မြန်မာနှင့်ပြန်ဆို၍ပြရန်ကား-
ဟေတုပစ္စယောတိ - ဟေတုပစ္စည်းဟူသည်ကား၊ **ဟေတူ** - ဟိတ်ခြောက်ပါး ပစ္စည်းတရားတို့သည်၊ **ဟေတုသမ္ပယုတ္တကာနံ** - ဟိတ်နှင့်ယှဉ်ကုန်သော၊ **ဓမ္မာနန္တ** - စိတ်၊ စေတသိက်တရားတို့အားလည်းကောင်း၊ **တံသမုဋ္ဌာနာနံ** - ထိုဟိတ်ကြောင့် ဖြစ်ကုန်သော၊ **ရူပါနန္တ** - စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်တို့အားလည်းကောင်း၊ **ဟေတု ပစ္စယေန** - အကြောင်းရင်းဖြစ်သော ဟေတုသတ္တိဖြင့်၊ **ပစ္စယောဥပကာရကော** - ခပ်သိမ်း ကိစ္စ ခိုင်မြဲကြမှု ကျေးဇူးပြုသည်၊ **ဟောတိ** - ဖြစ်၏။

ဆောင်ပုဒ်

- (၁) လော ဒေါ မောဟေ၊ မိုက်မှားနေ၊ မှတ်လေဟေတု ကြောင်းရင်းစု၊
- (၂) အလော အဒေါ၊ အမောသုံးထွေ၊ ကောင်းမြတ်နေ၊ မှတ်လေဟေတု ကြောင်းရင်းစု။

(၃) ဟေတုပစ္စယ ဖြစ်ပျက်ကြ၊ အနိစ္စစု မြင်အောင်ရှု။

ဟူသော ဤမြန်မာစကားကို အကျဉ်းချုပ်ပြဆိုသော် ထိုဟိတ်ခြောက်ပါးတို့အရကား လောဘဟိတ်၊ ဒေါသဟိတ်၊ မောဟဟိတ်၊ အလောဘဟိတ်၊ အဒေါသဟိတ်၊ အမောဟဟိတ်အားဖြင့် ခြောက်ပါးတို့တည်း။ (ဝါ) လိုချင်သည့်အကြောင်း၊ ပြစ်မှား သည့်အကြောင်း၊ တွေဝေသည့်အကြောင်း၊ မလိုချင်သည့်အကြောင်း၊ မပြစ်မှားသည့် အကြောင်း၊ မတွေဝေသည့်အကြောင်းအားဖြင့် ခြောက်ပါးတို့တည်း။ ဤခြောက်ပါး တို့ကား ရွာပဋ္ဌာန်းစကားတို့တည်း။

ဤစာပဋ္ဌာန်း၊ ရွာပဋ္ဌာန်းအရတို့ကို သူငါတို့အတွင်းမှာ အချင်းခပ်သိမ်း များသောအားဖြင့် ဖြစ်ပျက်လျက် ရှိနေကြပါသော ငါပဋ္ဌာန်းအရတို့ကို သိရှိလိုကြပါမူ ခြောက်ဒွါရတို့ဖြင့် (ဝါ) မျက်စိပေါက်၊ နားပေါက်၊ နှာခေါင်းပေါက်၊ လျှာပေါက်၊

ကိုယ်ပေါက်၊ မနောပေါက်တို့ဖြင့် အာရုံခြောက်ပါးတို့ကို (ဝါ) အဆင်းဟူသမျှ၊ အသံဟူသမျှ၊ အနံ့ဟူသမျှ၊ အရသာဟူသမျှ၊ အတွေ့ဟူသမျှ၊ သဘောဟူသမျှတို့ကို သတ္တဝါသိ၊ ပုဂ္ဂိုလ်သိ၊ သူသိ၊ ငါသိတို့ ဖြစ်ပေါ်သမျှ သိလုံးတို့ကား ဇောစိတ်နှင့် သိလုံးတို့ချည်းပဲဟူ၍ သိရှိကြကုန်ရာ၏။

ဤဇောကလည်း ကုသိုလ်ဇော၊ အကုသိုလ်ဇော၊ ကြိယာဇောဟူ၍ သုံးပါး ရှိကြရာတွင် ကြိယာဇောကား ဘုရားရဟန္တာတို့မှာသာဖြစ်ကြ၏။ ကြွင်းနှစ်ပါးတို့ကား ပုထုဇော၊ သေက္ခတို့မှာ ဖြစ်ကြရာဝယ် အထက်သို့ အတက်သဘော၊ အဆန်သဘော၊ အလင်းသဘောသို့ ရောက်အောင်ကား ကြံဆောင်အားထုတ်ယူကြရတာလို ကုသလာဓမ္မာဆိုတဲ့ ကောင်းတဲ့သဘောဖြစ်ကြအောင် ယောနိသောမနသိကာရ၊ သံဝရကလျာဏမိတ္တ စသည် အကြောင်းတရားများနှင့် ညီညွတ်အောင် ပြုပြင်အားပေးမှ ဖြစ်နိုင်ကြ၏။ ၎င်းတို့နှင့် ပြုပြင်မပေးကြက အလိုလို အနိမ့်သို့ကျခြင်း၊ အောက်သို့ စုံခြင်း၊ အမှိုက်မှောင်ဖြစ်ခြင်းတို့ တွေ့ကြုံကြရတာလို သတ္တဝါအစားအစားတို့မှာ ဓမ္မတာတရား များသောအားဖြင့် ကောင်းတာတို့ကိုတွေ့ကြုံလျှင် လောဘဟိတ်၊ မောဟဟိတ်၊ မကောင်းတာကို တွေ့ကြုံလျှင် ဒေါဟဟိတ်၊ မောဟဟိတ်၊ သာမညတို့ကိုတွေ့ကြုံလျှင် မောဟဟိတ်တို့ အသီးအသီးဖြစ်တတ်ကြသည်ဟု သိရှိကြပြီးမှ အကုသိုလ်ဖြစ်ရန် မသင့်မတင့်နှလုံးသွင်းခြင်း အယောနိသောမနသိကာရနှင့် မစောင့်စည်းခြင်း အသံဝရစသည် ဖြစ်ကြသူတို့သည် အလိုရှိအပ် နှစ်သက်အပ်သော အာရုံခြောက်ဝ၊ ဣဋ္ဌာရုံဟူသမျှတို့ကို (၆) ဒွါရတို့မှာ ဇောဝီထိတို့နှင့် သိရှိကြသော အခါ များသောအားဖြင့် နှစ်သက်တွယ်တာခြင်းလောဘ ဖြစ်တတ်သမျှ အလုံးစုံတို့သည် လောဘဟိတ်နှင့် ၎င်းအပြစ်ကိုမမြင်သည့် မောဟဟိတ်နှစ်ပါး ရေသောက်မြစ်ကြီးများကြောင့်သာ (ဝါ) လိုချင်သည့်အကြောင်း တွေဝေသည့်အကြောင်းနှစ်ပါးတို့ကြောင့်သာ ကိုယ်အမူအရာ၊ နှုတ်အမူအရာ၊ စိတ်အမူအရာ အမျိုးမျိုး ဟေတုပစ္စည်း၏ အကျိုးပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့ (ဝါ) ဒုစ္စရိတ၊ ဒုရာဇီဝ အကုသလအစားစား ငါပဋ္ဌာန်းတရားတို့ ဖြစ်ပွားကြရာကုန်၏ဟု အကုသိုလ်ဘက်က ငါပဋ္ဌာန်းတရားအရကို သိရှိကြပါလေ။

တစ်နည်း-ထိုထိုအာရုံတို့ကို တွေ့ထိကြရာ အကုသိုလ်ဖြစ်ရန် မသင့်မတင့်နှလုံးသွင်းခြင်း အယောနိသောမနသိကာရနှင့် မစောင့်စည်းခြင်း အသံဝရ စသည် ဖြစ်ကြသူတို့သည် အလိုမရှိအပ်၊ မနှစ်သက်အပ်သော အာရုံခြောက်ဝ အနိဋ္ဌဟူသမျှတို့ကို (၆) ဒွါရ (ဝါ) အပေါက်ခြောက်ပေါက်တို့က ဇောဝီထိတို့ဖြင့် သိရှိကြသော အခါ များသောအားဖြင့် မနှစ်သက်ငြား ကြမ်းကြုတ်ပြစ်မှားခြင်းဒေါသ ဖြစ်တတ်ကြသမျှ အားလုံးတို့သည် ဒေါသဟိတ်နှင့် ၎င်းအပြစ်ကိုမမြင်သည့် မောဟဟိတ်နှစ်ပါး (ဝါ) မနှစ်သက်ငြား ပြစ်မှားသောအကြောင်း၊ တွေဝေသောအကြောင်းနှစ်ပါး ရေ

သောက်မြစ်ကြီးများကြောင့်သာ ကိုယ်အမူအရာ၊ နှုတ်အမူအရာ၊ စိတ်အမူအရာ အမျိုးမျိုး ဟေတုပစ္စည်း၏ အကျိုးပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့ (ဝါ) ဒုစွရိတ၊ ဒုရာဇီဝ အကုသလအစားစား ငါပဋ္ဌာန်းတရားအရတို့ ဖြစ်ပွားကြကုန်၏ဟု အကုသိုလ် ဘက်က ငါပဋ္ဌာန်းတရားအရကို သိရှိကြပါလေ။

တစ်နည်း-ထိုထိုအာရုံတို့ကို တွေ့ရှိကြရာ အကုသိုလ်ဖြစ်ရန် မသင့်မတင့် နှလုံးသွင်းခြင်း၊ အယောနိသောမနသိကာရနှင့် မစောင့်စည်းခြင်း အသံဝရ စသည် ဖြစ်ကြ သူတို့သည် ကောင်းလွန်းသည်၊ ဆိုးလွန်းသည်ဟူ၍ မဆိုလောက်ဘဲ အလယ် အလတ်မျှဖြစ်ကြသော အာရုံခြောက်ဝ ဣဋ္ဌမဇ္ဈတ္တာရုံဟူသမျှတို့ကို (၆) ဒွါရ (ဝါ) အပေါက် ခြောက်ပေါက်တို့က ဇောဝီထိတို့ဖြင့် သိရှိကြသောအခါ များသော အားဖြင့် သိရှိကာ မတ္တပျံ့လွင့်ခြင်းဥဒ္ဒစ္စ၊ သို့လောသို့လော တွေးတောခြင်း၊ ဝိစိကိစ္ဆာ အစားစားတို့ ဖြစ်ပွားတတ်သမျှအားလုံးတို့သည် မောဟဟိတ်တစ်ပါးတည်း (ဝါ) တွေဝေခြင်း အကြောင်းရင်းတစ်ပါးတည်း ရေသောက်မြစ်ကြီးကြောင့်သာ ကိုယ်အမူ အရာ၊ နှုတ်အမူအရာ၊ စိတ်အမူအရာအမျိုးမျိုး ဟေတုပစ္စည်း၏ အကျိုးပစ္စယုပ္ပန် တရားတို့ (ဝါ) ဒုစွရိတ ဒုရာဇီဝ အကုသလအစားစား ငါပဋ္ဌာန်းတရားတို့ ဖြစ်ပွားကြကုန်၏ဟု အကုသိုလ်ဘက်က ငါပဋ္ဌာန်းအရကို သိရှိကြပါလေ။

၁၀။ ဟေတုကုသလာဗျာကတတို့ကိုလည်း

စာပဋ္ဌာန်း၊ ရွာပဋ္ဌာန်း၊ ငါပဋ္ဌာန်းတရားနှင့် ထင်ရှားအောင် ဖော်ပြချက်

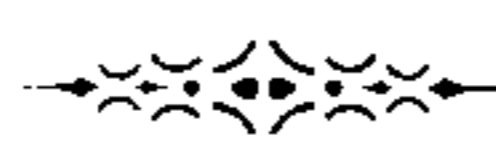
တစ်နည်း-ပုထုဇဉ်၊ သေက္ခရှိသမျှတို့ (၆) ဒွါရတို့မှာ (ဝါ) အပေါက် ခြောက်ပေါက်တို့မှာ အာရုံခြောက်ပါးတို့ ထင်ရှားတွေ့ထိကြသောအခါ ကုသိုလ် ဖြစ်လောက်အောင် (ဝါ) ကောင်းတဲ့သဘောဖြစ်လောက်အောင် အသင့်အတင့် နှလုံးသွင်းခြင်း ယောနိသောမနသိကာရနှင့် စောင့်စည်းခြင်း သံဝရတရား စသည် များတို့ ထင်ရှားရှိသူတို့မှာ အာရုံခြောက်ပါး ဣဋ္ဌာရုံ စသည် အစားစားတို့နှင့် တွေ့ကြုံကြငြားသော်လည်း ဒါန၊ သီလ၊ သမထ၊ ဝိပဿနာ အစဖြာသော ကုသလာ ဓမ္မာဘက် (ဝါ) ကောင်းတဲ့သဘောဘက်သို့သာ စိတ်သွားနှလုံးထား ကူးသွားတတ် ကြရာတွင် အယုတ်ဆုံး ကံ၊ ကံ၏အကျိုးကို ယုံကြည်၍ ပြုကြပါမူ အလောဘဟိတ်၊ အဒေါသဟိတ်၊ အမောဟဟိတ် သုံးပါး (ဝါ) မလိုချင်သည့်အကြောင်း၊ မပြစ်မှား သည့်အကြောင်း၊ မတွေဝေသည့်အကြောင်းသုံးပါး ဉာဏ်မယှဉ်ပါမူ အလောဘဟိတ်၊ အဒေါသဟိတ် (၂) ပါး (ဝါ) မလိုချင်သည့်အကြောင်း၊ မပြစ်မှားသည့်အကြောင်း (၂) ပါး ရေသောက်မြစ်ကြီးများကြောင့်သာ ကိုယ်အမူအရာ၊ နှုတ်အမူအရာ၊ စိတ်

အမူအရာအမျိုးမျိုး ဟေတုပစ္စည်း၏ အကျိုးပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့ (၀၁) သုစရိတ၊ သုရာဇီဝ ကုသလအစားစား တိဟိတ် ငါပဋ္ဌာန်းတရား၊ ဒွိဟိတ် ငါပဋ္ဌာန်းတရားတို့ ဖြစ်ပွားကြကုန်၏ဟု ကုသိုလ်ဘက်က ငါပဋ္ဌာန်းတရားအရကို သိရှိကြပါလေ။

ထိုမှတစ်ပါး ဘုရားပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ရဟန္တာများတို့မှာမူကား ထိုထိုအာရုံတို့ကို (၆) ဒွါရတို့နှင့် တွေ့ရှိကြတိုင်းသောအခါတို့မှာ ယောနိသောမနသိကာရနှင့် စောင့် စည်းခြင်း သံဝရတရား စသည်များတို့နှင့်သာ ကြိယာဇောတို့ချည်း ဖြစ်ကြရာ၌ ကုသိုလ် အကုသိုလ်များတို့ကဲ့သို့ ကောင်းမကောင်းသောအကျိုးကိုလည်း မပေးတတ်ဘဲ ပြုကာမတ္တ အမူအရာ ဗျာပါရမျှတို့ချည်းပဲဖြစ်ကြသည့်အထဲမှာ ဉာဏ်မယှဉ်ပါမူ အလောဘဟိတ်၊ အဒေါသဟိတ် (၂) ပါး၊ ဉာဏ်ယှဉ်ပါမူ အလောဘဟိတ်၊ အဒေါသဟိတ်၊ အမောဟဟိတ် (၃) ပါး ရေသောက်မြစ်ကြီးများကြောင့်သာ ကိုယ်အမူအရာ၊ နှုတ်အမူအရာ၊ စိတ်အမူအရာအမျိုးမျိုး၊ အကျိုးပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့ ဖြစ်ပွားကြကုန်၏ဟု အဗျာကတဘက်က ငါပဋ္ဌာန်းတရားအရကို သိရှိကြပါလေ။ ဤသည်ကား ဘုရားပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ရဟန္တာတို့ သိရှိသမျှ ဆောင်ရွက်သမျှ အားလုံးတို့မှာ ကြိယာ အဗျာကတဇော အစားစားတို့နှင့်သာ ငါပဋ္ဌာန်းတရားအရကို ပြချက်ပေတည်း။

တစ်နည်း-သဟိတ်ကြိယာ အဗျာကတဇောတို့သာ ဟေတုပစ္စည်းများ ငါပဋ္ဌာန်းတရားတို့ဖြစ်နေကြတာမဟုတ်သေး။ သဟိတ်ပဋိသန္ဓေ၊ ဘဝင်စုတိတို့မှာ ပါသည့် ဟိတ် (၂) ပါး၊ (၃) ပါးတို့ကလည်း ဟေတုပစ္စည်းများ ငါပဋ္ဌာန်းတရားတို့ ဖြစ်ကြကုန်၏။ ဤပဋိသန္ဓေ၊ ဘဝင်၊ စုတိတို့ကား (၆) ဒွါရတို့၌ဖြစ်ကြသော စိတ်တို့မဟုတ်ကြကုန်။ ထို (၆) ဒွါရတို့မှ လွတ်ကြသော ဒွါရဝိမုတ်စိတ်တို့ ဖြစ်ကြကုန်၏။ ဤသို့ ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၊ အဗျာကတဟိတ်တို့က သတ္တဝါတိုင်း တို့မှာ ငါပဋ္ဌာန်းတရားအစစ် ဖြစ်နေကြသည်ကို သိစေလို၍ “ဟေတုပစ္စယောတိ ဟေတု ဟေတုသမ္ပယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ တံ သမုဋ္ဌာနာနုဉ္စ ရူပါနံ ဟေတုပစ္စယေန ပစ္စယော” ဟု ပဋ္ဌာန်းပါဠိတော်ကြီးမှာ ဘုရားကိုယ်တော်တိုင် ဟောကြားတော်မူအပ် သည်ကို အလွယ်နည်းနှင့် သိစေလို၍-

လော ဒေါ မောဟေ၊ မိုက်မှားနေ၊ မှတ်လေဟေတု ကြောင်းရင်းစု၊
အလော အဒေါ၊ အမော သုံးထွေ၊ ကောင်းမြတ်နေ၊ မှတ်လေဟေတု
ကြောင်းရင်းစု ဟု ဆောင်ပုဒ်၌ ရေးထုတ်လိုက်ပါသတည်း။

၁၁။ ဉာဏသမ္ပယုတ်ဖြစ်ပွားရန်နှင့် တိဟိတ်ဥက္ကဋ္ဌဖြစ်ရန်ကို ဖော်ပြချက်

ရှေးကပြခဲ့ပြီးသော ကုသိုလ်အဗျာကတဟိတ်သုံးပါး ပစ္စည်းတရားဖြစ်ကြရာ ၌ အယုတ်ဆုံး ကံ၊ ကံ၏အကျိုးကို ယုံကြည်သိရှိ၍ ပြုလုပ်ပြောဆိုကြံစည်ကြပါမူ

ဉာဏသမ္ပယုတ်ဖြစ်ကြောင်း၊ ဤသို့မျှမသိပါမူ ဉာဏဝိပယုတ်ဖြစ်ကြောင်းများကို ထင်ရှားသိစေလို၍-

ကမ္မဉ္စ ဖလဉ္စ သဒ္ဓဟိတွာ ကတံ သမ္ပဇာနကတံနာမ။
ကမ္မံပိ ဖလံပိအဇာနိတွာ ကတံ အသမ္ပဇာနကတံနာမ။
သမ္ပဇာနကရဏံပန စတူဟိဉာဏသမ္ပယုတ္တေဟိ။
အသမ္ပဇာနကရဏံ စတူဟိ ဉာဏဝိပယုတ္တေဟိ။

(အဋ္ဌသာလိနီ)

ကမ္မဉ္စ-ကံကိုလည်းကောင်း၊ ဖလဉ္စ -ကံ၏အကျိုးကိုလည်းကောင်း၊ သဒ္ဓဟိတွာ -ယုံကြည်၍၊ ကတံ -ပြုခြင်းသည်၊ သမ္ပဇာနကတံနာမ-ပညာဖြင့် ဆင်ခြင်၍ ပြုခြင်းမည်၏။ ကမ္မံပိ -ကံကိုလည်းကောင်း၊ ဖလံပိ -အကျိုးကိုလည်းကောင်း၊ အဇာနိတွာ -မသိမူ၍၊ ကတံ -ပြုခြင်းသည်၊ အသမ္ပဇာနကတံနာမ -ပညာဖြင့် မဆင်ခြင်မူ၍ ပြုခြင်းမည်၏။ သမ္ပဇာနကရဏံပန-ပညာဖြင့် ဆင်ခြင်၍ ပြုခြင်းမည်သည်ကား၊ စတူဟိ ဉာဏသမ္ပယုတ္တေဟိ -ဉာဏသမ္ပယုတ်လေးပါးတို့ကြောင့်၊ ဟောတိ -ဖြစ်၏။ အသမ္ပဇာနကရဏံ -ပညာဖြင့်မဆင်ခြင်ဘဲ ပြုခြင်းသည်၊ စတူဟိ ဉာဏဝိပယုတ္တေဟိ -ဉာဏဝိပယုတ်လေးပါးတို့ကြောင့်၊ ဟောတိ -ဖြစ်၏။

ဆောင်ပုဒ်

- (၁) အကျိုးနှင့်ကံ၊ သိသူမှန်၊ ဖြစ်ရန်ဉာဏ သမ္ပယုတ္တ။
- (၂) အကျိုးနှင့်ကံ၊ မသိမှန်၊ ဖြစ်ရန်ဉာဏ ဝိပယုတ္တ။

ဟု အဋ္ဌသာလိနီအဋ္ဌကထာ မိန့်မှာတော်မူတိုင်း ဉာဏသမ္ပယုတ် တိဟိတ်ကုသိုလ်၊ တိဟိတ်အဗျာကတတို့ လက်ငင်းဖြစ်ကြခြင်းကို အသေအချာသိကြပါလေ။

ထိုမှတစ်ပါး ဉာဏ်ဖြစ်ပွားရန် အကြောင်းကံကို ပြုလိုကြပြန်မူ မိမိတို့ ကိုယ်တိုင် သူတစ်ပါးတို့အား တရားသဖြင့် ဟောပြောပြသ ဆုံးမပဲ့ပြင် သွန်သင် ပို့ချခြင်း၊ အပြစ်မရှိသော အသက်မွေးကြောင်းဖြစ်သော အတတ်များ၊ အမှုများ၊ ပညာများကို သင်စေခြင်း၊ ထိုထိုဓမ္မကထိကတို့အား ပူဇော်သက္ကာရကိုပြု၍ တရားဓမ္မ ကို ဟောပြောပို့ချ ဆုံးမပဲ့ပြင် သွန်သင်စေခြင်း၊ ကုသိုလ်ပြုတိုင်းတို့မှာ ပညာကြီး ရပါလို၏ဟု ဆုတောင်းခြင်း စသည်တို့ကို ပြုလုပ်ကြက ပညာကြီးခြင်း၏အကြောင်း ကောင်းမြတ်သော ဉာဏသမ္ပယုတ်ကုသိုလ်ဖြစ်ကြောင်းကို-

ယော ဟိ ပရေသံ ဓမ္မံ ဒေသေတိ၊ အနဝဇ္ဇာနိ သိပ္ပာယတနကမ္မာ
ယတနဝိဇ္ဇာဌာနနိ သိက္ခာပေတိ၊ ဓမ္မကထိကံ သက္ကာရံ ကတွာ
ဓမ္မကထာပေတိ၊ အာယတိ ပညာဝါ ဘဝိဿာမိတိ ပတ္တနံ ပဌပေတွာ

နာနပ္ပကာရံ ဒါနံ ဒေတိ၊ တဿ ဝေရူပံ ကမ္မံ ဥပနိဿာယ ကုသလံ
ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ ဉာဏသမ္ပယုတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။

ဟိ-မှန်၏။ ယော-အကြင်ဓမ္မကထိက စာချ စာသင် စသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊
ပရေသံ-သူတစ်ပါးတို့အား၊ ဓမ္မံ-တရားကို၊ ဒေသေတိ-ဟောပြောပြသ ဆုံးမပဲ့ပြင်
သွန်သင်ပို့ချ၏။ အနဝဇ္ဇာနိ-အပြစ်မရှိကုန်သော၊ သိပ္ပာယတနကမ္မာယတနဝိဇ္ဇာ
ဌာနာနိ-အသက်မွေးကြောင်းဖြစ်ကုန်သော အတတ်အမှု ပညာတို့ကို၊ သိက္ခာပေတိ-
သင်စေတတ်၏။ ဓမ္မကထိကံ-တရားဟောပုဂ္ဂိုလ် စသည်ကို၊ သက္ကာရံ-ကောင်းစွာ
ပြုအပ် ပူဇော်သက္ကာရ အရပ်ရပ်ကို၊ ကတ္တာ-ပြု၍၊ ဓမ္မံ-တရားကို၊ ကထာပေတိ-
ပြောဟောပို့ချ ဆုံးမပဲ့ပြင် သွန်သင်စေ၏။ အာယတိ-နောင်အခါ၌၊ ပညာဝါ-
ပညာရှိသောသူသည်၊ ဘဝိဿာမိ-ဖြစ်ရလို၏။ ဖြစ်ရပါလတ္တံ့။ ဣတိ-ဤသို့၊
ပတ္တနံ-တောင့်တခြင်းကို၊ ပဌပေတွာ-ဖြစ်စေ၍၊ နာနပ္ပကာရံ-အထူးထူးအပြားပြား
များစွာသော၊ ဒါနံ-အလှူကို၊ ဒေတိ-ပေးလှူ၏။ တဿ-ထိုသူ၏၊ (ဝါ) ထိုသူ
အား၊ ဝေရူပံ-ဤသို့သဘောရှိသော၊ ကမ္မံ-အမှုကို၊ ဥပနိဿာယ-မှီ၍၊ ကုသလံ-
ကုသိုလ်သည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ-ဖြစ်သည်ရှိသော်၊ ဉာဏသမ္ပယုတ္တံ-ဉာဏ်နှင့်ယှဉ်သော
ကုသိုလ်သည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ-ဖြစ်၏။

ဆောင်ပုဒ်

ပြောဟောသင်စေ၊ ဟောကြားစေနှင့်၊ တစ်ထွေဆုတောင်း၊
လေးပါးပေါင်း၊ ကြီးကြောင်းဉာဏ မှတ်ကုန်ကြ။

ဟု အဋ္ဌသာလိနီအဋ္ဌကထာ မိန့်မှာတော်မူတိုင်း ဉာဏသမ္ပယုတ်ဖြစ်ကြောင်း နည်း
ကောင်းနည်းမြတ်တို့ကို ရရှိမှတ်မိကြ၍ အရာရာတိုင်းတို့မှာ ဉာဏ်ကြီးကြောင်း
အလုပ်ကို အားထုတ်ပြုလုပ်နိုင်ကြပါစေတည်း။ ဤကား တိဟိတ်ကုသိုလ်အလုပ်ကို
အားထုတ်ရန် အကျဉ်းချုပ်တည်း။

ဤဉာဏသမ္ပယုတ် တိဟိတ်ကုသိုလ်တို့က တိဟိတ်ပဋိသန္ဓေအကျိုးကို
ရအောင်ကား ကုသိုလ်ပြုဆဲအခါ ရှေ့နောက်အဖို့တို့မှာ အကုသိုလ်မခြံရံပါဘဲ
ကုသိုလ်တွေသာ ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာခြံရံ၍ပြုခြင်း၊ ကုသိုလ်ပြုပြီးသောအခါတို့မှာ
လည်း ၎င်းပြုပြီး ကုသိုလ်တို့ကို အဖန်ဖန် လေ့လာပွားများ နှလုံးထားခြင်းအမှုတို့ကို
ပြုက ဉာဏသမ္ပယုတ် တိဟိတ်ဥက္ကဋ္ဌဖြစ်၏။ ထိုမှတစ်ပါး ကုသိုလ်ပြုဆဲအခါ
ရှေ့နောက်အဖို့တို့မှာ အကုသိုလ်ခြံရံ၍ပြုခြင်း၊ ကုသိုလ်ပြုပြီးအခါတို့မှာလည်း
၎င်းကုသိုလ်တို့ကို နှလုံးမသာငြား ဒေါမနဿပွားခြင်း စသည်တို့ကိုပြုပါက ဉာဏ
သမ္ပယုတ် တိဟိတ် ဩမကသာဖြစ်ကြောင်းကို-

ဥက္ကဋ္ဌန္တိ ကုသလပရိဝါရလာဘတော ပစ္ဆာ အာသေဝနပ္ပဝတ္တိယာ
ဝါ ဝိသိဋ္ဌံ။ ယံ ဟိ ကမ္မံ အတ္တနော ပဝတ္တိကာလေ ပုရိမပစ္ဆာ

ဘာဂပဝတ္တေဟိ ကုသလကမ္မေဟိ ပရိဝါရိတံ ပစ္ဆာ ဝါ အာသေဝန
လာဘေန သမုဒါစိဏ္ဏံ ဥက္ကဋ္ဌံ။

ဥက္ကဋ္ဌန္တိ - ဥက္ကဋ္ဌဟူသည်ကား၊ ကုသလပရိဝါရလောဘတော - ကုသိုလ်ခြံရံ
ခြင်းကိုရသောကြောင့်၊ ဝိသိဋ္ဌဝါ - ထူးမြတ်သောကုသိုလ်သည်လည်းကောင်း၊ ပစ္ဆာ -
နောက်မှ၊ အာသေဝနပဝတ္တိယာ - အဖန်ဖန်လွန်စွာ မှီဝဲထုံခြင်း၏ ဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊
ဝိသိဋ္ဌဝါ - ထူးမြတ်သောကုသိုလ်သည်လည်းကောင်း၊ ဥက္ကဋ္ဌံ - ဥက္ကဋ္ဌကုသိုလ်မည်၏။
ဟိ - မှန်၏။ ယံကမ္မံ - အကြင်ကုသိုလ်ကံကို၊ အတ္တနော - မိမိ၏၊ ပဝတ္တိကာလေ -
ဖြစ်ဆဲအခါ၌၊ ပုရိမပစ္ဆာဘာဂပဝတ္တေဟိ - ရှေ့အဖို့ နောက်အဖို့၌ဖြစ်ကုန်သော၊
ကုသလကမ္မေဟိ - ကုသိုလ်ကံတို့ဖြင့်၊ (ဝါ) ကုသိုလ်ကံတို့သည်၊ ပရိဝါရိတံ - ထက်ဝန်း
ကျင်ခြံရံအပ်၏။ ဝါ - တစ်နည်းကား၊ ပစ္ဆာ - နောက်မှ၊ (ဝါ) နောက်၌၊ အာသေဝန
လာဘေန - အာသေဝနပစ္စည်း ပဋ္ဌာန်းနည်းကိုရသဖြင့်၊ (ဝါ) အဖန်ဖန် လွန်စွာမှီဝဲ
ထုံခြင်းကိုရသဖြင့်၊ သမုဒါစိဏ္ဏံ - ပြုအပ်ကျင့်အပ် လေ့လာဆည်းပူးအပ်၏။ တံ -
ထိုကုသိုလ်နှစ်ပါးသည်၊ ဥက္ကဋ္ဌံ - မြတ်သော ဥက္ကဋ္ဌကုသိုလ်မည်၏။

ယံပန ကရုဏာကာလေ အကုသလကမ္မေဟိ ပရိဝါရိတံ ပစ္ဆာဝါ
ဒုက္ကဋ္ဌမေတံ မယာတိ ဝိပုဋိသာရုပ္ပါဒနေန ပရိဘာဝိတံ။ တံဩမကန္တိ
ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ယံပန - အကြင်ကုသိုလ်ကိုကား၊ ကရုဏာကာလေ - ပြုဆဲအခါ၌၊ အကုသလ
ကမ္မေဟိ - အကုသိုလ်ကံတို့ဖြင့်၊ (ဝါ) အကုသိုလ်ကံတို့သည်၊ ပရိဝါရိတံ - ရှေ့နောက်
ခြံရံဝိုင်းဝန်းအပ်၏။ (ဝါ) တစ်နည်းတစ်ဖုံ တစ်ပါးတုံ၊ ပစ္ဆာ - ပြုပြီးသည်နောက်မှ၊
(ဝါ) နောက်၌၊ မယာ - ငါသည်၊ မေတံ - ထိုကုသိုလ်ကို၊ ဒုက္ကဋ္ဌံ - မကောင်းသဖြင့်
ပြုအပ်၏။ ဣတိ - ဤသို့၊ ဝိပုဋိသာရုပ္ပါဒနေန - သဒ္ဓါကင်းပျက် မနှစ်သက်ခြင်း
ဖြစ်သော ဒေါမနဿစိတ်သည်၊ ပရိဘာဝိတံ - ထုံအပ်၏။ တံ - ထိုကုသိုလ်နှစ်ပါးကို၊
ဩမကန္တိ - ယုတ်ညံ့သောကြောင့် ဩမကကုသိုလ်မည်၏ဟူ၍၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ - မှတ်အပ်၏။

ဆောင်ပုဒ်

- (၁) ကုသိုလ်ခြံရံ၊ အဖန်ဖန်ပွား၊ ဤနှစ်ပါး၊ မှတ်သားဥက္ကဋ္ဌ၊
- (၂) အကုခြံရံ၊ ဒေါသမာန်ပွား၊ ဤနှစ်ပါး၊ မှတ်သားဩမက။

ဟု ဝိဘာဝနီဋီကာ မိန့်မှာတော်မူသည်အရ တိဟိတ်ဥက္ကဋ္ဌကုသိုလ်၊ တိဟိတ်ဩမက
ကုသိုလ်များ ဖြစ်ပွားကြောင်းကို သိရှိကြရသည့်အတိုင်း ဤတိဟိတ်ကုသိုလ် အရာ
တိုင်းတို့၌ ရှေ့နောက်အဖို့တို့မှာ လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟတို့ မခြံရံပါမူ တိဟိတ်
ဥက္ကဋ္ဌ ကုသိုလ်တို့ချည်း ဖြစ်ကြပါ၍ ဝိပါက်အကျိုးတို့မှာ ဖြစ်ပွားကြသောအခါ
တိဟိတ်ပဋိသန္ဓေ၊ တိဟိတ်ဘဝင်၊ တိဟိတ်စုတိတို့ချည်းသာ ဖြစ်ကြရာ၏။ အကယ်

၍ ၎င်းတိဟိတ်ဇောတို့၏ ရှေ့နောက်အဖို့တို့မှာ လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟတို့ခြံရံပါမူ တိဟိတ်ဩမက ကုသိုလ်တို့ချည်းသာ ဖြစ်ကြပါ၍ ဝိပါက်အကျိုးများ ဖြစ်ပွားကြသောအခါ ဒွိဟိတ်ပဋိသန္ဓေ၊ ဒွိဟိတ်ဘဝင်၊ ဒွိဟိတ်စုတိတို့ချည်းသာဖြစ်ကြကုန်ရာ၏။ အကယ်၍ ဉာဏ်မယှဉ်ဘဲ ဒွိဟိတ်ဇောကုသိုလ်တို့၏ ရှေ့နောက်အဖို့တို့၌ လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟတို့ မခြံရံပါမူ ဒွိဟိတ်ဥက္ကဋ္ဌကုသိုလ်တို့ချည်းသာ ဖြစ်ကြပါ၍ ဝိပါက်အကျိုးများ ဖြစ်ပွားကြသောအခါ ဒွိဟိတ်ပဋိသန္ဓေ၊ ဒွိဟိတ်ဘဝင်၊ ဒွိဟိတ်စုတိတို့ချည်းသာ ဖြစ်ကြကုန်ရာ၏။

ဤပဋိသန္ဓေ၊ ဘဝင်၊ စုတိတို့မှာလည်း တိဟိတ်ဖြစ်မှု အလောဘ၊ အဒေါသ၊ အမောဟ ဟိတ်သုံးပါး၊ ဒွိဟိတ်ဖြစ်မှု အလောဘ၊ အဒေါသ ဟိတ်နှစ်ပါး ငါ ပဋ္ဌာန်းဟေတုပစ္စည်းတရားတို့နှင့် ပဋိသန္ဓေနေကြ၊ ဘဝင်စိတ်နှင့် အိပ်ပျော်ခြင်း စသည်ဖြစ်ကြ၊ သေခြင်း စုတိစိတ်ဖြစ်ကြသည်။ စိတ်၊ စေတသိက်နှင့် စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်တို့က ဟေတုပစ္စည်း၏ အကျိုးပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့ ဖြစ်ပွားကြသည်များကို အကျယ်တဝင့် ဖွင့်ကာရှုကြည့် သိရှိနိုင်ကြ၊ ပြောဟောနိုင်ကြ၊ ပေါက်ရောက်နိုင်ကြအောင် မကြာမကြာ အခါခါ ရှုကြည့်ကြပါလေ သူတော်ကောင်းတွေတို့။

အကယ်၍ ၎င်းဒွိဟိတ်ဇောတို့၏ ရှေ့နောက်အဖို့တို့မှာ လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟတို့ ခြံရံပါမူ ဒွိဟိတ်ဩမကကုသိုလ်တို့ချည်းဖြစ်ကြပါ၍ ဝိပါက်အကျိုးများ ဖြစ်ပွားကြသောအခါ လူဖြစ်ပါလျက် စက္ခုသောတ စသည် ချို့တဲ့သော သုဂတိအဟိတ် ပဋိသန္ဓေ၊ ဘဝင်၊ စုတိတို့ချည်းသာ ဖြစ်ကြကုန်ရာ၏ဟု ပဋိသန္ဓေ၊ ဘဝင်၊ စုတိတို့ အကျိုးဖြစ်ပုံများကိုလည်း သိကြားနားလည်ကြပါလေ။

ဤသို့ တိဟိတ်ဥက္ကဋ္ဌ ကုသိုလ်အကြောင်းပြုမှ တိဟိတ်ပဋိသန္ဓေ အကျိုးရမည်ကို မသိရှိသူတို့က ဆုတောင်းမှရသည်ဟု ထင်မြင်ကြ၍ ဤကုသိုလ်ကြောင့် တိဟိတ်ပဋိသန္ဓေဆက်တိုင်း နေကြရပါလို၏ဟု ဆုတောင်းခြင်းကိုပြုသော ငါတို့ မိုးညှင်းတောရအနီး ကူတောဘုန်းကြီးတပည့်တို့က ဆုတောင်းကြသည်၌ ၎င်းကူတောဘုန်းကြီးက “ဟဲ့ အမိုက်မသားတို့ တိဟိတ်ဆိုတာ ဆုတောင်း၍ရတာမျိုးမဟုတ် ရှေ့ကပြခဲ့တိုင်း တိဟိတ်ဥက္ကဋ္ဌ ကုသိုလ်တို့ကိုပြုမှ တိဟိတ်ပဋိသန္ဓေအကျိုးကို ပေးနိုင်ကြသောကြောင့် ယခုကာလ ခေတ်ကောင်းတုန်းအခါမှာ မဆိုထားနှင့်ဦး၊ ခေတ်ဆိုးခေတ်ဝါး ကမ္ဘာပျက်သောအခါကြီးများမှာတောင် ဖြစ်ပျက်သမျှ သတ္တဝါအစားစားတို့ တိဟိတ်ချည်းဖြစ်ပွားကြ၍ ဗြဟ္မာ့ပြည်သို့ချည်း လားရသည်ကို ထောက်ထား၍ တိဟိတ်ဆိုတာ ခွေးပေါ ဝက်ပေါ ပေါသည်” ဟု ကူတောဘုန်းကြီးက ဟောပြုလေသတည်း။

ဤသည်တို့ကား ကုသိုလ်အဗျာကတတို့မှာ ဟိတ်သုံးပါး၊ နှစ်ပါးတို့က တကွဖြစ်သော စိတ်၊ စေတသိက်နှင့် ကိုယ်အမှုအရာ စိတ္တဇရုပ်တို့အား ဟေတုသတ္တိ

ဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံ အကျဉ်းချုပ်မျှ ပြအပ်ပါသတည်း။ နောက်မှ ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၊ အဗျာကတတရားတို့၊ ဤလောကကြီးတို့မှာ သူငါ အစားစားတို့ ဖြစ်ပွားနေကြပုံနှင့် ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်း အနည်းနည်းတို့ ကျေးဇူးပြုနေကြပုံများကို အကျယ်တဝင့် ဖွင့်၍ ပြလတ္တံ့ပါသတည်း။

ဟေတုပစ္စည်း အတိုချုပ်၍ ဝိပဿနာအလုပ်ပေးရန်

ဤဟေတုပစ္စည်းကို ရှေးက ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၊ အဗျာကတ သုံးစားတို့နှင့် ပြခဲ့သည်များကို အကျဉ်းချုပ်ပြဆိုရပါမူ (၆) ဒွါရတို့ဖြင့် (၆) အာရုံတို့ကို သိရှိသမျှသော ဇောစိတ်တို့ကား ကုသိုလ်ဖြစ်လောက်အောင် အသင့်အတင့် နှလုံးသွင်းခြင်း ယောနိသောမနသိကာရနှင့် စောင့်စည်းခြင်း သံဝရစသော သူတော်ကောင်း အလေ့မရှိသူတို့ ကောင်းတာတွေကိုမြင်လျှင် ဘာဟိတ်ဖြစ်မလဲ၊ လောဘဟိတ်၊ မောဟဟိတ်ဖြစ်ပါသည်။ တစ်နည်း-အလှကောင်မကို အလှကောင်ထီးကို အလှပစ္စည်းကို အလှကာမဂုဏ်တွေကိုမြင်လျှင် ဘာဟိတ်ဖြစ်မလဲဟု ဤလောကမှာရှိသည့် အကောင်းတွေကို ခွဲစိတ်၍မေးသမျှတို့ကို လောဘဟိတ်၊ မောဟဟိတ်တို့ ဖြစ်ပါသည်ဟုဖြေလေ။ တစ်ဖန် မကောင်းတာတွေကိုမြင်လျှင် ဘာဟိတ်ဖြစ်မလဲ၊ ဒေါသဟိတ်၊ မောဟဟိတ်ဖြစ်ပါမည်။ တစ်နည်း-ရန်သူမကို ရန်သူထီးကို မစင်ကို ခွေးကောင်ပုပ် စသည်တို့ကိုမြင်လျှင် ဘာဟိတ်ဖြစ်မလဲဟု မကောင်းတဲ့အာရုံတွေကို ခွဲစိတ်၍မေးသမျှတို့ကို ဒေါသဟိတ်၊ မောဟဟိတ်တို့ဖြစ်ပါမည်ဟု ဖြေလေ။ တစ်ဖန် သာမညဝတ္ထုတွေကိုမြင်လျှင် ဘာဟိတ်ဖြစ်မလဲ၊ မောဟဟိတ်ဖြစ်ပါမည်။ တစ်နည်း-သာမညဖြစ်ကြသည့် မြေကို မြက်ကို တောကို တောင် စသည်တို့ကိုမြင်လျှင် ဘာဟိတ်ဖြစ်မလဲဟု ခွဲစိတ်၍ မေးသမျှတို့ကို မောဟဟိတ်တို့ဖြစ်ပါမည်ဟုဖြေလေ။ ဤကား အကုသိုလ်ဇောဖြစ်ပုံ အမေးအဖြေတည်း။

ထိုမှတစ်ဖန် ဆရာသမားတို့အထံက ဝိပဿနာရှုရန်ကိုရ၍ တွေ့မြင်သမျှ တိုင်းတို့မှာ ဝိပဿနာရှုလိုပါမူ ကောင်းတာတွေ မြင်သိသမျှတို့လည်းပျက်၊ ဆိုးတာတွေ မြင်သိသမျှတို့လည်းပျက်၊ သာမညတွေကို မြင်သိသမျှတို့လည်းပျက်၊ ၎င်းအပျက်ကို ပါဠိလို အနိစ္စဆို၏။ ၎င်းအပျက် အနိစ္စကို အဖန်ဖန်ရှုမှုကို ဝိပဿနာဆို၏။ ဤမြင်၊ သိ၊ ပျက် အနိစ္စဝိပဿနာကို ထိုထိုဇောဝီထိဖြစ်သမျှတို့မှာ ဟေတုပစ္စည်းတို့နှင့်ချည်းဖြစ်ကြပါသော မြင်၊ သိ၊ ဇောတို့ အသစ်အသစ် ပြောင်းသမျှ အဟောင်းအဟောင်းတို့ အမြဲပျက်ပျက်လိုက်နေသည်တို့ကို ဉာဏ်နှင့် မိမိပြူးပြူးကြည့်၍ “အနိစ္စ၊ အနိစ္စ” ဟု အခါခါရှုကြစေရန် စိတ်ရည်သန်၍ “ဟေတုပစ္စယ၊ ဖြစ်ပျက်ကြ၊ အနိစ္စစု ထင်အောင်ရှု” ဟု ရေးပြအပ်ပါသတည်း။

ဤမျက်စိပေါက်အတူ နားပေါက် စသည်တို့မှာလည်း ကောင်းတာတွေကို ကြားကြ နမ်းကြ စားကြ တွေ့ကြ ကြံကြသည်၌ လောဘဟိတ်၊ မောဟဟိတ်၊ ဆိုးတာတွေကိုတော့ ဒေါသဟိတ်၊ မောဟဟိတ်၊ သာမညတွေကိုတော့ မောဟဟိတ် တို့ ဖြစ်နိုင်ကြောင်းကို မေးလေ ဖြေလေ။ ဝိပဿနာအရာမှာကား ကောင်းတာသိသမျှ တို့လည်းပျက်၊ ဆိုးတာသိသမျှတို့လည်းပျက်၊ သာမညသိသမျှတို့လည်းပျက်၊ ဤသို့ ပျက်ပျက်လိုက်သမျှတို့ကို ဉာဏ်နှင့်မိမိ ပြူးပြူးကြည့်၍ “အနိစ္စ အနိစ္စ” ဟု အခါခါရှုကြပါလေ။ ဤကား လူမဆိုထားနှင့်ဦး တိရစ္ဆာန် အပါယ်သားတို့ပင် (၆) ဒွါရတို့မှာ လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟ စသော ဟေတုပစ္စည်း ပဋ္ဌာန်းတရားကြီး တို့ အသီးသီးဖြစ်နိုင်ကြပုံများကို စာမတတ်သူတို့ပင် သိသာထင်မြင်ကြအောင် ကြံဆောင်ရေးပြချက်တို့ပေတည်း။

ဪ ဤသို့သိလွယ်အောင် ရေးသားထားသည် ကို မသိသိအောင် အထပ်ထပ် ကြည့်ခဲစွ၊ ကြံခဲစွ၊ မေးခဲစွ၊ နှလုံးသွင်းခဲစွ၊ ဤကား သဟဇာတတ္ထိမျိုးထဲမှာပါသည့် ဟေတုပစ္စည်းအရ အကျဉ်းမျှပြချက်ပါတည်း။ ဤသဟဇာတတ္ထိမျိုး၌ ရထိုက်သောပစ္စည်းတို့ကား-

- (၁) ဟေတု (၂) သဟဇာတာဓိပတိ (၃) သဟဇာတ (၄) အညမည (၅) သဟဇာတနိဿယ (၆) သဟဇာတ ကမ္မ (၇) ဝိပါက (၈) နာမ်အာဟာရ (၉) သဟဇာတိန္ဒြိယ (၁၀) ဈာန (၁၁) မဂ္ဂ (၁၂) သမ္ပယုတ္တ (၁၃) သဟဇာတ ဝိပွယုတ္တ (၁၄) သဟဇာတတ္ထိ (၁၅) သဟဇာတအဝိဂတ ဤတစ်ဆယ့်ငါးပါး ပစ္စည်းတရားတို့သည် တကွဖြစ်ကြသော နာမက္ခန္ဓာနှင့် စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ် တို့အား ထိုက်သင့်သည်အားလျော်စွာ မိမိ မိမိတို့၏ ဟေတု စသော သတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုကြကုန်၏ဟု သိကြပါလေ။

ဟေတုပစ္စည်း အကျဉ်းပြီး၏။

၁၂။ အာရမ္မဏပစ္စည်းအရ အကျဉ်းမျှပြချက်

ဟေတုပစ္စည်း၏ ပစ္စယနိဒ္ဒေသကို ဟောတော်မူသည်၏အခြားမဲ့၌ အာရမ္မဏပစ္စည်းများ ရှစ်စားတို့တွင် ပထမ အာရမ္မဏမျိုးကို ဟောကြားတော်မူ၏။ ဤအာရမ္မဏပစ္စည်း၌လည်း စာပဋ္ဌာန်း၊ ရူပဋ္ဌာန်း၊ ငါပဋ္ဌာန်းဟူ၍ သိကြားနားလည် လွယ်ကြရန် သုံးတန်သုံးပါး အပြားရှိရာတွင် စာပဋ္ဌာန်းအရကို ပြဆိုရပါမူ-

အာရမ္မဏပစ္စယောတိ ရူပါယတနံ စက္ခုဝိညာဏဓာတုယာ တံ သမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော။ သဒ္ဓါယတနံ သောတ ဝိညာဏဓာတုယာ တံ သမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ အာရမ္မဏ

ပစ္စယေန ပစ္စယော။ ဂန္ဓာယတနံ ဃာနဝိညာဏဓာတုယာ တံ သမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ အာရမ္မဏ ပစ္စယေန ပစ္စယော။ ရသာယတနံ ဇိဝှာဝိညာဏဓာတုယာ တံ သမ္ပယုတ္တကာ နဉ္စ ဓမ္မာနံ အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော။ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတနံ ကာယဝိညာဏ ဓာတုယာ တံ သမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ အာရမ္မဏပစ္စယေနပစ္စယော။ ရူပါ ယတနံ၊ သဒ္ဓါယတနံ၊ ဂန္ဓာယတနံ၊ ရသာယတနံ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတနံ မနော ဓာတုယာ တံ သမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော။ သဗ္ဗေဓမ္မာ မနောဝိညာဏဓာတုယာ တံ သမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ အာရမ္မဏ ပစ္စယေနပစ္စယော။ ယံ ယံ ဓမ္မံ အာရမ္မ ယေယေ ဓမ္မာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ စိတ္တစေတသိကာဓမ္မာ တေတေ ဓမ္မာ တေသံ တေသံ ဓမ္မာနံ အာရမ္မဏ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

ဤသည်တို့ကား စာပဋ္ဌာန်းအရတည်း။ ဤစာပဋ္ဌာန်းအရကို ရွာပဋ္ဌာန်းအရနှင့် ပြဆိုရပါမူ

အာရမ္မဏပစ္စယောတိ - အာရမ္မဏပစ္စည်းဟူသည်ကား၊ **ရူပါယတနံ** - အဆင်းဝဏ္ဏ ရှိသမျှဥသယံ ရူပါရုံသည်၊ **စက္ခုဝိညာဏဓာတုယာစ** - မြင်၊ သိသဘာဝ စက္ခုဝိညာဏဓာတ်အားလည်းကောင်း၊ **တံ သမ္ပယုတ္တကာနံ** - ထိုစက္ခုဝိညာဏ်နှင့် ယှဉ်ကုန်သော၊ **ဓမ္မာနဉ္စ** - စေတသိက်တရားတို့အားလည်းကောင်း၊ **အာရမ္မဏ ပစ္စယေန** - ဆွဲကိုင်ရာပမာဏ အာရမ္မဏသတ္တိဖြင့်၊ **ပစ္စယောဥပကာရကော** - ဆွဲဆောင်ကြမှု ကျေးဇူးပြုသည်၊ **ဟောတိ** - ဖြစ်၏၊ **သဒ္ဓါယတနံ** - အသံသဒ္ဓ ရှိသမျှဥသယံ သဒ္ဓါရုံသည်၊ **သောတဝိညာဏဓာတုယာစ** - ကြားသိသဘာဝ သောတဝိညာဏဓာတ်အားလည်းကောင်း၊ **တံ သမ္ပယုတ္တကာနံ** - ထိုသောတဝိညာဏ်နှင့်ယှဉ်ကုန်သော၊ **ဓမ္မာနဉ္စ** - စေတသိက်တရားတို့အားလည်းကောင်း၊ **အာရမ္မဏပစ္စယေန** - ဆွဲကိုင်ရာ ပမာဏ အာရမ္မဏသတ္တိဖြင့်၊ **ပစ္စယော ဥပကာရကော** - ဆွဲဆောင်ကြမှု ကျေးဇူးပြုသည်၊ **ဟောတိ** - ဖြစ်၏။ **ဂန္ဓာယတနံ** - အနံ့ဂန္ဓ ရှိသမျှဥသယံ ဂန္ဓာရုံသည်၊ **ဃာန ဝိညာဏဓာတုယာစ** - နံသိသဘာဝ ဃာနဝိညာဏဓာတ်အားလည်းကောင်း၊ **တံ သမ္ပယုတ္တကာနံ** - ထိုဃာနဝိညာဏ်နှင့်ယှဉ်ကုန်သော၊ **ဓမ္မာနဉ္စ** - စေတသိက်တရားတို့အားလည်းကောင်း၊ **အာရမ္မဏပစ္စယေန** - ဆွဲကိုင်ရာပမာဏ အာရမ္မဏသတ္တိဖြင့်၊ **ပစ္စယော ဥပကာရကော** - ဆွဲဆောင်ကြမှု ကျေးဇူးပြုသည်၊ **ဟောတိ** - ဖြစ်၏။ **ရသာယတနံ** - ခြောက်ပါးရသ ရှိသမျှဥသယံ ရသာရုံသည်၊ **ဇိဝှာဝိညာဏဓာတုယာစ** - စားသိသဘာဝ ဇိဝှာဝိညာဏဓာတ်အားလည်းကောင်း၊ **တံ သမ္ပယုတ္တကာနံ** - ထို ဇိဝှာဝိညာဏဓာတ်နှင့် ယှဉ်ကုန်သော၊ **ဓမ္မာနဉ္စ** - စေတသိက်တရားတို့အားလည်းကောင်း၊ **အာရမ္မဏ ပစ္စယေန** - ဆွဲကိုင်ရာပမာဏ အာရမ္မဏသတ္တိဖြင့်၊ **ပစ္စယော ဥပကာရကော** - ဆွဲ

ဆောင်ကြမှု ကျေးဇူးပြုသည်။ ဟောတိ - ဖြစ်၏။ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတနံ - တွေ့ထိအပ်လှ ရှိသမျှဥသံ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံသည်။ ကာယဝိညာဏဓာတုယာစ - တွေ့သိသဘာဝ ကာယ ဝိညာဏဓာတ်အားလည်းကောင်း၊ တံသမ္ပယုတ္တကာနံ - ထိုကာယဝိညာဏ်နှင့် ယှဉ်ကုန် သော၊ ဓမ္မာနဉ္စ - စေတသိက်တရားတို့အားလည်းကောင်း၊ အာရမ္မဏပစ္စယေန - ဆွဲကိုင်ရာပမာဏ အာရမ္မဏသတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယော ဥပကာရကော - ဆွဲဆောင်ကြမှု ကျေးဇူးပြုသည်။ ဟောတိ - ဖြစ်၏။

ရူပါယတနံ - ရူပါရုံသည်လည်းကောင်း၊ သဒ္ဓါယတနံ - သဒ္ဓါရုံသည် လည်းကောင်း၊ ဂန္ဓာယတနံ - ဂန္ဓာရုံသည်လည်းကောင်း၊ ရသာယတနံ - ရသာရုံသည် လည်းကောင်း၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတနံ - ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံသည်လည်းကောင်း၊ မနောဓာတုယာစ - မနောဓာတ်အားလည်းကောင်း၊ တံသမ္ပယုတ္တကာနံ - ထိုမနောဓာတ်နှင့်ယှဉ်ကုန်သော၊ ဓမ္မာနဉ္စ - စေတသိက်တရားတို့အားလည်းကောင်း၊ အာရမ္မဏပစ္စယေန - ဆွဲကိုင်ရာ ပမာဏ အာရမ္မဏသတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယော ဥပကာရကော - ဆွဲဆောင်ကြမှု ကျေးဇူးပြု သည်။ ဟောတိ - ဖြစ်၏။ သဗ္ဗေ - ခပ်သိမ်းကုန်သော၊ ဓမ္မာ - အာရုံခြောက်ပါး ပစ္စည်းတရားတို့သည်။ မနောဝိညာဏဓာတုယာစ - ကြိသိသဘာဝ မနောဝိညာဏ ဓာတ်အားလည်းကောင်း၊ တံသမ္ပယုတ္တကာနံ - ထိုမနောဝိညာဏဓာတ်နှင့်ယှဉ်ကုန် သော၊ ဓမ္မာ နဉ္စ - စေတသိက်တရားတို့အားလည်းကောင်း၊ အာရမ္မဏပစ္စယေန - ဆွဲကိုင်ရာပမာဏ အာရမ္မဏသတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယောဥပကာရကော - ဆွဲဆောင်ကြမှု ကျေးဇူးပြုသည်။ ဟောတိ - ဖြစ်၏။ ယံယံဓမ္မံ - အကြင်အကြင် အာရုံခြောက်ပါး ပစ္စည်းတရားကို၊ အာရပ္ပ - အာရုံပြု၍၊ စိတ္တစေတသိကာဓမ္မာ - စိတ်စေတသိက်တရား ဖြစ်ကုန်သော၊ ယေယေဓမ္မာ - အကြင်အကြင် အာရုံပြုငြား ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ - ဖြစ်ကုန်၏။ တေတေဓမ္မာ - ထိုထိုအာရုံခြောက်ပါး ပစ္စည်းတရားတို့သည်။ တေသံ တေသံဓမ္မာနံ - ထိုထိုအာရုံပြုငြား စိတ်စေတသိက် ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့အား၊ အာရမ္မဏ ပစ္စယေန - ဆွဲကိုင်ရာပမာဏ အာရမ္မဏသတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယောဥပကာရကော - ဆွဲဆောင်ကြမှု ကျေးဇူးပြုသည်။ ဟောတိ - ဖြစ်၏။

ဆောင်ပုဒ်

- (၁) အာရုံငါးထွေ၊ ငါးဝိညေ၊ မှတ်လေအာရမ္မဏ၊ ကြောင်းကျိုးရ။
- (၂) အာရုံငါးရပ်၊ မနောဓာတ်၊ စွဲမှတ်အာရမ္မဏ၊ ကြောင်းကျိုးရ။
- (၃) အာရုံခြောက်ရပ်၊ ဝိညာဏ်ဓာတ်၊ စွဲမှတ်အာရမ္မဏ၊ ကြောင်းကျိုးရ။
- (၄) အာရုံရှိသမျှ၊ ကျိုးဖလမှ၊ စိတ္တစေသော၊ မှတ်ပါအာရမ္မဏ၊ အချုပ်ပြ။
- (၅) အာရုံအာရမ္မဏိ၊ ပြောင်းလေဘိ၊ မှတ်သိအနိစ္စ၊ ရူပါကြ။

ဤသည်တို့ကား ရွာပဋ္ဌာန်းစကားအရတည်း။

ဤပါဠိတော်လာ မြန်မာပြန်စကားကို အကျဉ်းချုပ်ပြဆိုရသော် အဆင်း ကြောင့် မြင်သိဖြစ်၊ အသံကြောင့် ကြားသိဖြစ်၊ အနံ့ကြောင့် နံသိဖြစ်၊ အရသာကြောင့်

စားသိဖြစ်၊ အတွေ့ကြောင့်တွေ့သိဖြစ်၊ အာရုံခြောက်ပါးကြောင့် ကြံသိဖြစ်၊ ပေါင်း
အာရုံခြောက်ပါး အာရမ္မဏပစ္စည်းတရားတို့တည်းဟု ပြဆိုအပ်၏။ ဤမြန်မာပြန်
စကားတို့သည်ကား ရွာပဋ္ဌာန်းစကားတို့တည်း။

အာရမ္မဏပစ္စည်းတရားအစစ် သတ္တဝါတိုင်းမှာ ဖြစ်နေကြတာကို စာမတတ်သူပါ သိသာအောင် ဖော်ပြချက်

ဤစာပဋ္ဌာန်း၊ ရွာပဋ္ဌာန်းအရတို့ကို သူငါတို့အတွင်းမှာ အချင်းခပ်သိမ်း
များသောအားဖြင့် ဖြစ်ပျက်ရှိနေကြသော ဝိပဋ္ဌာန်းအရကို ဘယ်ဘာသာမဆို မဟုတ်ဘူး
မမှန်ဘူးဟု မငြင်းဆန်နိုင်ကြအောင် ထင်ရှားရှိ ထင်ရှားသိနေကြသည်ကို ပြဆိုရပါမူ
မျက်စိပေါက်က တစ်သက်လုံး မြင်သိဖြစ်နေသမျှသော စိတ်စေတသိက်
သဘောတရားတို့သည် မြင်စရာ အဆင်း အာရုံ၊ အကြောင်းအာရမ္မဏပစ္စည်း
ရှိမှသာလျှင် မြင်သိလုံးဖြစ်နိုင်ကြသည်ကို မည်သည့်ဘာသာကမျှ မငြင်းဆိုနိုင်ကြသည်
လည်း တစ်ချက်။

နားပေါက်က တစ်သက်လုံး ကြားသိဖြစ်နေကြသမျှသော စိတ်စေတသိက်
သဘောတရားတို့သည် ကြားရာ အသံ အာရုံ၊ အကြောင်း အာရမ္မဏပစ္စည်း ရှိမှ
သာလျှင် ကြားသိလုံး ဖြစ်နိုင်ကြသည်ကို မည်သည့်ဘာသာကမျှ မငြင်းဆိုနိုင်သည်
လည်း တစ်ချက်။

နှာခေါင်းပေါက်က တစ်သက်လုံး နံသိဖြစ်နေသမျှသော စိတ်စေတသိက်
သဘောတရားတို့သည် နံစရာ အနံ့ ဂန္ဓာရုံ၊ အကြောင်း အာရမ္မဏပစ္စည်းရှိမှသာလျှင်
နံသိလုံးဖြစ်နိုင်သည်ကို မည်သည့်ဘာသာကမျှ မငြင်းဆိုနိုင်ကြသည်လည်း တစ်ချက်။

လျှာပေါက်က တစ်သက်လုံး စားသိဖြစ်သမျှသော စိတ်စေတသိက် သဘော
တရားတို့သည် စားစရာ အရသာဝတ္ထု၊ အာရုံအကြောင်း အာရမ္မဏပစ္စည်း ရှိမှ
သာလျှင် စားသိလုံးဖြစ်နိုင်ကြသည်ကို မည်သည့်ဘာသာကမျှ မငြင်းဆန်နိုင်ကြသည်
လည်း တစ်ချက်။

ကိုယ်ပေါက်က တစ်သက်လုံး တွေ့သိဖြစ်နေကြသမျှသော စိတ်စေတသိက်
သဘောတရားတို့သည် တွေ့စရာ အကြမ်းတွေ့ အနုတွေ့ အပူတွေ့ အအေးတွေ့
အတိုးအငှေ့တွေ့ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ၊ အကြောင်း အာရမ္မဏပစ္စည်းရှိမှသာလျှင် တွေ့သိလုံး
ဖြစ်နိုင်ကြသည်ကို မည်သည့်ဘာသာကမျှ မငြင်းဆန်နိုင်ကြသည်လည်း တစ်ချက်။

မနှောပေါက်က တစ်သက်လုံး ကြံသိဖြစ်နေသမျှသော စိတ်စေတသိက်
သဘောတရားတို့သည် ကြံစရာ ရူပါရုံကိုသော်လည်းကောင်း၊ သဒ္ဓါရုံကိုသော်
လည်းကောင်း၊ ဂန္ဓာရုံ၊ ရသာရုံ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံကိုသော်လည်းကောင်း၊ ထိုအာရုံငါးပါး

တည်းဟူသော ဂေါစရရုပ် ခုနစ်ပါးမှကြွင်းသော ရုပ်နှစ်ဆယ့်တစ်ပါး စေတသိက် များနှင့်တကွ ထိုထိုပညတ်အစားစားတည်းဟူသော ဓမ္မာရုံကိုသော်လည်းကောင်း အာရုံပြုစရာ အာရမ္မဏပစ္စည်းရှိမှသာလျှင် ကြံသိလုံး ဖြစ်နိုင်ကြသည်များကို မည်သည့်ဘာသာကမျှ မငြင်းဆန်နိုင်ကြသည်လည်းတစ်ချက်။

ဤအာရုံအကြောင်းနှင့် စိတ် စေတသိက် အကျိုးတရားပေါင်း ခြောက်စား (ဝါ) ခြောက်ပါး အာရမ္မဏပစ္စည်း၊ ပစ္စယုပ္ပန် ငါပဋ္ဌာန်းတရားတို့ လူ နတ် ကျွဲ နွား သတ္တဝါ အစားစားတို့မှာ ဖြစ်နေကြတာကို မည်သည့်ဘာသာကမျှ မဟုတ်ဘူး မဖြစ်ဘူးလို့ မငြင်းဆန်နိုင်ကြဘဲ ထိုအာရုံခြောက်ပါးတို့အကြောင်းကြောင့် သိလုံး ခြောက်စားတို့ သူငါတိုင်းတို့မှာ စိတ်သိညာဏ်မြင် အထင်အရှား ဖြစ်ကြငြားသော ကြောင့် စာတတ်သူ မတတ်သူအားလုံးတို့က ဟုတ်လှပါပေတယ် မှန်လှပါပေတယ် ဟူ၍သာ လွယ်လွယ်ကလေးနှင့်သာ ဝန်ခံနိုင်ကြကုန်ရာ၏။ (ဝါ) ဝန်မခံဘဲမနေနိုင်ရာ။

ဤသည်တို့ကား သတ္တဝါတိုင်းတို့မှာ နေ့စဉ်ထာဝရမဖြစ်ချင်ပေတဲ့ မနေ ရအောင် အတင်းအဓမ္မအာရုံ၊ အာရမ္မဏိက ငါပဋ္ဌာန်းတရားတွေ ဖြစ်နေကြတာကို ဤပဋ္ဌာန်းတရားကြီးများက လွတ်အောင်ရှောင်ရှားနိုင်ကြပါမူ ဆုငွေ (၁၀၀၀/-) မက ပေးကြမည်ဆိုတောင် လွတ်အောင်မရှောင်ရှားနိုင်သော မြို့ပြပြည်ရွာ အိမ်တကာ နှင့် ဤကမ္ဘာလောကကြီးများအတွင်း ဖြစ်ပျက်ခြင်းရှိနေကြသော စာတတ်သူ စာ မတတ်သူ သတ္တဝါတိုင်းတို့မှာ ငါပဋ္ဌာန်းတရားကြီးများ ထင်ထင်ရှားရှား ပေါပေါ များများကြီး ဖြစ်နေကြချက် နည်းအမြွက်တို့ကို သိစေလို၍ “**ရူပါရမ္မဏံ စက္ခု ဝိညာဏဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော**” စသည်ဖြင့် ဤပဋ္ဌာန်းပါဠိတော်ကြီးမှာ ဘုရားဟောတော်မူအပ်သည်ကို အလွယ်နည်း နှင့် သိစေလိုပြန်၍ “**အာရုံငါးထွေ၊ ငါးဝိညေ၊ မှတ်လေအာရမ္မဏ၊ ကြောင်းကျိုးရ**” စသည်ဖြင့် ဆောင်ပုဒ်ကို ရေးထုတ်လိုက်ပါသတည်း။

၁၅။ အာရမ္မဏပစ္စည်း ပဋ္ဌာန်းနည်းမက ဝိပဿနာလည်း ရှုရပုံကိုပြချက်

ဤအာရမ္မဏပစ္စည်း ပဋ္ဌာန်းကြီးအရနှင့် မျက်စိပေါက်က ဝိပဿနာအလုပ် များကို သွားဆဲအခါတို့မှာ အားထုတ်လိုကြသေးပါမူ အောက်အပြင်ရှိ အဆင်းများကို အထူးသတိထား၍ ကြည့်ရှုသွားကြသောအခါ ပထမခြေလှမ်းအတွင်းမှာ အောက် အဆင်းကို မြင်သိလုံးရှိသမျှတို့ ပျက်ချက်အနိစ္စကိုလည်းကောင်း၊ ဒုတိယခြေလှမ်း စသည်တို့မှာလည်း အောက်အဆင်းကို မြင်သိလုံးရှိသမျှတို့ ပျက်ပျက်လိုက်ချက် အနိစ္စတို့ကိုလည်းကောင်း ဉာဏ်နှင့်မိမိ ပြူးပြူးကြည့်၍ ထိုထိုအရပ်သို့ သွားလာတိုင်း တို့မှာ မျက်စိပေါက်က ဝိပဿနာအလုပ်ရ၍ သွားနိုင်ကြကုန်ရာ၏။

ယခုကာလ ခြေကျင်အဖွဲ့အသင်းကြီးများ ဤပဋ္ဌာန်းတရား မြင်သိပျက် ဝိပဿနာ အစားစားနှင့် ခရီးသွားကြဖို့ အလွန်အလွန်ကြီး သင့်လျော်လှသည့်အတွက် အသင်းခေါင်းဆောင်ကြီးများက အသင်းသူအသင်းသားတို့အား အားလုံးကုန်သိကြား နားလည်ကြပြီး အသီးသီး ဝိပဿနာအလုပ်နှင့် အဟုတ်သွားလာနိုင်ကြရန် တိုက်တွန်း နှိုးဆော်နိုင်ကြပါစေသတည်း။ အကယ်၍ လှည်း၊ မီးရထား၊ ကား၊ လေယာဉ်ပျံ၊ လှေ၊ သမ္ဗန်၊ သင်္ဘော စသည် အစားစားနှင့် ခရီးသွားကြသောအခါ ဘေးဘက်က အောက်မြေ ရေအပြင်ကို ရှုကြည့်ကြသည်ရှိသော် ထိုထိုကွင်းပြင် သစ်ပင် တော တောင် မြေ ရေ စသည်တို့၏ အဆင်းများကို မြင်သိလုံး အစားစားတို့ဖြင့် ရိတ် ရိတ် ရိတ်ရိတ် လျင်မြန်စွာ မြင်သိလုံးအသစ်တို့ ပြောင်းပြောင်းသွားသောအချက်ကို သိရှိရသဖြင့် မြင်သိဟောင်း အစားစားတို့ ကွယ်ကွယ်ပျောက်ပျောက် မရှိမရှိလိုက်ကြ သည့် အနိစ္စအချက်ကြီးများကိုလည်း သတိပြု၍ ကြည့်ရှုလိုက်သူတိုင်းမှာ ထင်ရှားသိရှိ နိုင်ကြသည့်အချက်များကိုသတိထား၍ မြင်သိအသစ်ပြောင်းသမျှ အဟောင်း အဟောင်း တို့ ပျက်ပျက်လိုက်ကြသည့် အနိစ္စအချက်ကို ဉာဏ်သက်ပြီး ဘေးဘက် အောက် အပြင်ကို ကြည့်ရှုသွားက ဘာသာအစားစား သူတော်ကောင်းအစားစားတို့ ပဋ္ဌာန်း အာရမ္မဏပစ္စည်း ဝိပဿနာအလုပ်ကြီးများနှင့် ခရီးသွားနိုင်ကြကုန်ရာသတည်း။ (ဝါ) ဤဝိပဿနာအလုပ်နှင့် ခရီးသွားနိုင်အောင် ခရီးသွားမည်ကြံစည်စက ဝိပဿနာအလုပ် နှင့်ချည်း မလွတ်ရအောင် သွားမည်ဟု အဓိဋ္ဌာန်ပြုကာ ဝိပဿနာအလုပ်နှင့် သွားနိုင် ကြပါစေကုန်သတည်း။ ဤကား သွားခြင်း ဣရိယာပုတ်နှင့် အားထုတ်ပုံတည်း။

ရပ်ခြင်း ထိုင်ခြင်း အိပ်ခြင်း ဣရိယာပုတ်တို့အတွင်းမှာ မြင်သိတွေ အသစ်အသစ်ပြောင်းသမျှ အဟောင်းအဟောင်းတို့ပျက်ကြမှု အနိစ္စစုကို ဝိပဿနာ ရှုကာရှုကာ အားထုတ်ကြစေလိုပါ၍ “အာရုံ အာရမ္မဏံ၊ ပြောင်းလေဘိ၊ မှတ်သိ အနိစ္စရှုပါကြ” ဟု ဝိပဿနာရှုကြရန် လင်္ကာဆောင်ပုဒ်ကို ထုတ်ပြန်ရေးသားအပ်ပါ သတည်း။ တစ်နည်း-အာရမ္မဏပစ္စည်း ပဋ္ဌာန်းကြီးအရနှင့် နားပေါက်က ဝိပဿနာ အလုပ်ကို သွားဆဲအခါတို့မှာ အားထုတ်လိုကြသေးပါမူ အထက်တန်းစား လူငယ်များ တို့ ‘ဝိုဝို’ မည်သော ဖိနပ်စီးသူတို့ အလှမ်းတိုင်းတို့မှာ ဝိုဝိုဟူသော အသံများ ပျက်ပျက်လိုက်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ ခုံဖိနပ်စီးသူတို့ ‘ဂေါက်ဂေါက်’ ဟူသော အသံများ ပျက်ပျက်လိုက်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ ၎င်းဖိနပ်မစီးဘဲသွားသူတို့ ‘ဖျပ်ဖျပ်’ ဟူသော အသံများ ပျက်ပျက်လိုက်သည်ကိုလည်းကောင်း ဉာဏ်နှင့် မိမိ ပြူးပြူး ကြည့်၍ ‘အနိစ္စ အနိစ္စ’ ဟု ပျက်ချက်တိုင်းကို ရှုကာရှုကာ သွားလာခြင်းကိုပြုကြပါမူ ဤအာရမ္မဏပစ္စည်း ပဋ္ဌာန်းဝိပဿနာကြီးနှင့် ခရီးသွားလာသည့် ယောဂီများ အစား စား ဖြစ်ကြရလေ၏။

ထိုမှတစ်ပါး လှည်း၊ ရထား၊ ကား၊ လေယာဉ်ပျံ၊ လှေသမ္ဗန်၊ သင်္ဘော စသည် အစားစားနှင့် ခရီးသွားကြသောအခါ ထိုထိုဝတ္ထုတို့၏ လှည်းသံ၊ စက်သံ၊

ရွက်သံ စသည့် အသံအစားစားတို့ကို အသစ်အသစ် ကြားသိလုံး အစားစားတို့ ပြောင်းသမျှ အဟောင်းအဟောင်းတို့ ပျက်ပျက်လိုက်နေကြသည်ကို ဉာဏ်သက်ပြီး အသံအစားစားတို့ကို နားစိုက်သွားက ဘာသာအစားစား သူတော်ကောင်းအများတို့ ဤအာရမ္မဏပစ္စည်း ပဋ္ဌာန်းဝိပဿနာတရားကြီးနှင့် ခရီးသွားလာသည့် ယောဂီကြီးများ အစားစားတို့ ဖြစ်ကြရလေ၏။ ဤကား သွားခြင်းဣရိယာပုတ်နှင့် အားထုတ်ပုံတည်း။ ရပ်ခြင်း၊ ထိုင်ခြင်း ဣရိယာပုတ်တို့အတွင်းမှာ ကြားသိလုံးတွေ အသစ်အသစ်ပြောင်းသမျှ အဟောင်းအဟောင်းတို့ ပျက်ပျက်လိုက်ကြမှု အနိစ္စစုကို ဝိပဿနာရှုကာရှုကာ အားထုတ်နိုင်ကြပါစေသတည်း။

(တစ်နည်း) အာရမ္မဏပစ္စည်း ပဋ္ဌာန်းကြီးအရနှင့် နှာခေါင်းပေါက် စသည် တို့က ဝိပဿနာအလုပ် အားထုတ်လိုကြသေးပါမူ နှာခေါင်းပေါက်က နံသိလုံး အာရမ္မဏပစ္စည်း၊ ပစ္စယုပ္ပန်ပဋ္ဌာန်းကြီးဖြစ်သမျှတို့ အသစ်အသစ်ပြောင်းလျှင် အဟောင်းအဟောင်းတို့ ပျက်ပျက်လိုက်မှု အနိစ္စစုကိုလည်းကောင်း၊ လျှာပေါက်က စားသိလုံး အာရမ္မဏပစ္စည်း ပဋ္ဌာန်းကြီးဖြစ်သမျှတို့ အသစ်အသစ်ပြောင်းလျှင် အဟောင်းအဟောင်းတို့ ပျက်ပျက်လိုက်မှု အနိစ္စစုကိုလည်းကောင်း၊ ကိုယ်ပေါက်က တွေ့သိလုံး အာရမ္မဏပစ္စည်း ပဋ္ဌာန်းကြီးဖြစ်သမျှတို့ အသစ်အသစ်ပြောင်းလျှင် အဟောင်းအဟောင်းတို့ ပျက်ပျက်လိုက်မှု အနိစ္စစုကိုလည်းကောင်း၊ မနှောပေါက်က ကြံသိလုံး အာရမ္မဏပစ္စည်း ပဋ္ဌာန်းကြီးဖြစ်သမျှတို့ အသစ်အသစ်ပြောင်းလျှင် အဟောင်းအဟောင်းတို့ ပျက်ပျက်လိုက်မှု အနိစ္စစုကိုလည်းကောင်း ဝိပဿနာရှုကာ ရှုကာ အားထုတ်ကြပါလေ ဝိပဿနာအားထုတ်လိုသူအပေါင်း သူတော်ကောင်း တွေတို့။

ဪ ထိုထိုစကြာဝဠာ ကမ္ဘာလောကကြီးအတွင်းမှာ ရှိရှိသမျှသော အာရုံ ခြောက်ပါး ပဋ္ဌာန်းအာရမ္မဏပစ္စည်းတရားတို့က ဒွါရခြောက်ပါးတို့နှင့် တိုက်ခိုက် ပေါင်းစုံကြကာ သိလုံးခြောက်စား အာရမ္မဏပစ္စယုပ္ပန် ပဋ္ဌာန်းတရားကြီးတို့မှ ကင်းလွတ်ကြရန် မည်သူတစ်ဦးတစ်ယောက်မျှ မရှောင်နိုင်မကွင်းနိုင် မကင်းနိုင်ကြ လောက်အောင် များမြောက်ကြီးကျယ်လှသော အာရမ္မဏပစ္စည်း ပဋ္ဌာန်းကြီးတို့ သတ္တဝါများ အစားစားတို့မှာ ဖြစ်နေကြတာကို လွယ်လွယ်ကလေးနှင့် သိနိုင်ကြ၊ ဝိပဿနာတရား အစားစားတို့ကိုလည်း လွယ်လွယ်ကလေးနှင့် အားထုတ်နိုင်ကြ အောင် ကြံဆောင်ရေးသားထားသည်များကို မသိသိအောင် အထပ်ထပ်ကြည့်ခဲ့စွ၊ မေးခဲ့စွ၊ နှလုံးသွင်းခဲ့စွ။ ဤသည်တို့ကား အာရုံခြောက်ပါးတို့က မိမိတို့ကို အာရုံ ပြုကြသော စိတ်စေတသိက်တရားတို့အား အာရမ္မဏပစ္စည်းအရနှင့် အကျဉ်းချုပ် ပြချက်ပေတည်း။ နောက်မှ ပဉ္စာဝါရ ပါဠိတော်ကြီးများကိုပြ၍ အကျယ်ချဲ့သင့် သလောက် ဒါန၊ သီလ၊ ဥပေါသထ စသည်တို့နှင့် အာရုံ၊ အာရမ္မဏိကတရား

ဖြစ်ပွားကြသည်များကို ထင်ရှားအောင် ပြလတ္တံ့ပါသတည်း။ ဤကား အာရမ္မဏ မျိုးကြီးပေတည်း။

ဤအာရမ္မဏပစ္စည်းမျိုး၌ ရထိုက်သောပစ္စည်းတို့ကား -

(၁) အာရမ္မဏ၊ (၂) အာရမ္မဏာဓိပတိ၊ (၃) အာရမ္မဏူပနိဿယ၊ (၄) ဝတ္ထာရမ္မဏ ပုရေဇာတ နိဿယ၊ (၅) အာရမ္မဏ ပုရေဇာတ၊ (၆) ဝတ္ထာရမ္မဏ ပုရေဇာတ ဝိပွယုတ်၊ (၇) ဝတ္ထာရမ္မဏ ပုရောဇာတတ္ထိ၊ (၈) ဝတ္ထာရမ္မဏပုရေဇာတ အဝိဂတ ဤရှစ်ပါးသော ပစ္စည်းတရားတို့သည် မိမိတို့ အာရုံပြုငြား စိတ်စေတသိက် တရားတို့အား ထိုက်သည်အားလျော်စွာ မိမိ မိမိတို့၏ အာရမ္မဏ စသည် သတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုကြကုန်၏ဟု သိကြပါလေ ယောဂီအပေါင်း သူတော်ကောင်းတွေတို့။

အာရမ္မဏပစ္စည်းအကျဉ်းမျှ ပြချက်ပြီး၏။

၁၆။ အဓိပတိပစ္စည်းများ သူငါအစားစားတို့မှာ ဖြစ်နေကြပုံနှင့်

ဝိပဿနာရှုပုံကို ပြချက်

အာရမ္မဏပစ္စည်း၏ ပစ္စယနိဒ္ဒေသကို ဟောတော်မူသည်၏ အခြားမဲ့၌ သဟဇာတမျိုး အာရမ္မဏမျိုးတို့တွင် ပါဝင်သော အဓိပတိပစ္စည်း၏ ပစ္စယနိဒ္ဒေသကို ဟောကြားတော်မူ၏။ ဤအဓိပတိပစ္စည်း၌လည်း စာပဋ္ဌာန်း၊ ရွာပဋ္ဌာန်း၊ ငါပဋ္ဌာန်းဟု သိကြားနားလည်လွယ်ကြရန် သုံးတန် သုံးပါး အပြားရှိရာတွင် စာပဋ္ဌာန်းအရကို ပြဆိုရမူ-

အဓိပတိပစ္စယောတိ ဆန္ဒာဓိပတိ ဆန္ဒသမ္ပယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ တံ သမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ အဓိပတိပစ္စယေန ပစ္စယော။ ဝီရိယာဓိပတိ ဝီရိယ သမ္ပယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ တံ သမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ အဓိပတိပစ္စယေန ပစ္စယော။ စိတ္တာဓိပတိ စိတ္တသမ္ပယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ တံ သမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ အဓိပတိ ပစ္စယေန ပစ္စယော။ ဝိမံသာဓိပတိ ဝိမံသသမ္ပယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ တံ သမုဋ္ဌာနာ နဉ္စ ရူပါနံ အဓိပတိပစ္စယေန ပစ္စယော။ ယံ ယံ ဓမ္မံ ဂရုံ ကတွာ ယေ ယေ ဓမ္မာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ စိတ္တစေတသိကာဓမ္မာ။ တေ တေ ဓမ္မာ တေသံ တေသံ ဓမ္မာနံ အဓိပတိ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

ဤသည်တို့ကား စာပဋ္ဌာန်းစကားအရတည်း။ ဤစာပဋ္ဌာန်းအရကို ရွာပဋ္ဌာန်းအရနှင့် ပြဆိုရပါမူ-

အဓိပတိပစ္စယောတိ - အဓိပတိပစ္စည်းဟူသည်ကား၊ ဆန္ဒာဓိပတိ - အကြီးအမှူးဖြစ်သော ဆန္ဒသည်၊ ဆန္ဒသမ္ပယုတ္တကာနံ - ဆန္ဒနှင့်ယှဉ်ကုန်သော၊ ဓမ္မာနဉ္စ - စိတ်စေတသိက်တရားတို့အားလည်းကောင်း၊ တံသမုဋ္ဌာနာနံ - ထိုအကြီးအမှူးဆန္ဒကြောင့် ဖြစ်ကုန်သော၊ ရူပါနဉ္စ - စိတ္တဇရုပ်တို့အားလည်းကောင်း၊ အဓိပတိပစ္စယေန - အကြီးအမှူးဖြစ်သော အကြောင်းသတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယော ဥပကာရကော - ထိုထိုကိစ္စပြီးစီးကြမှု ကျေးဇူးပြုသည်၊ ဟောတိ - ဖြစ်၏။ ဝီရိယာဓိပတိ - အကြီးအမှူးဖြစ်သော ဝီရိယသည်၊ ဝီရိယသမ္ပယုတ္တကာနံ - ဝီရိယနှင့်ယှဉ်ကုန်သော၊ ဓမ္မာနဉ္စ - စိတ်စေတသိက်တရားတို့အားလည်းကောင်း၊ တံသမုဋ္ဌာနာနံ - ထိုအကြီးအမှူးဝီရိယကြောင့် ဖြစ်ကုန်သော၊ ရူပါနဉ္စ - စိတ္တဇရုပ်တို့အားလည်းကောင်း၊ အဓိပတိပစ္စယေန - အကြီးအမှူးဖြစ်သော အကြောင်းသတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယော - ဥပကာရကော - ထိုထိုကိစ္စ ပြီးစီးကြမှု ကျေးဇူးပြုသည်၊ ဟောတိ - ဖြစ်၏။ စိတ္တာဓိပတိ - အကြီးအမှူးဖြစ်သော စိတ်သည်၊ စိတ္တသမ္ပယုတ္တကာနံ - စိတ်နှင့်ယှဉ်ကုန်သော၊ ဓမ္မာနဉ္စ - စေတသိက်တရားတို့အားလည်းကောင်း၊ တံသမုဋ္ဌာနာနံ - ထိုအကြီးအမှူးစိတ်ကြောင့် ဖြစ်ကုန်သော၊ ရူပါနဉ္စ - စိတ္တဇရုပ်တို့အားလည်းကောင်း၊ အဓိပတိပစ္စယေန - အကြီးအမှူးဖြစ်သော အကြောင်းသတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယောဥပကာရကော - ထိုထိုကိစ္စ ပြီးစီးကြမှု ကျေးဇူးပြုသည်၊ ဟောတိ - ဖြစ်၏။ ဝိမံသာဓိပတိ - အကြီးအမှူးဖြစ်သော ပညာသည်၊ ဝိမံသသမ္ပယုတ္တကာနံ - ပညာနှင့်ယှဉ်ကုန်သော၊ ဓမ္မာနဉ္စ - စိတ်စေတသိက်တရားတို့အားလည်းကောင်း၊ တံသမုဋ္ဌာနာနံ - ထိုအကြီးအမှူးပညာကြောင့် ဖြစ်ကုန်သော။ ရူပါနဉ္စ - စိတ္တဇရုပ်တို့အားလည်းကောင်း၊ အဓိပတိပစ္စယေန - အကြီးအမှူးဖြစ်သော အကြောင်းသတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယော - ဥပကာရကော - ထိုထိုကိစ္စ ပြီးစီးကြမှု ကျေးဇူးပြုသည်၊ ဟောတိ - ဖြစ်၏။ ယံယံဓမ္မံ - အကြင်အကြင်သို့ အလေးပြုအပ် မြတ်သော အာရုံခြောက်ပါး ပစ္စည်းတရားကို၊ ဂရုံကတွာ - အလေးအမြတ်ပြု၍၊ စိတ္တစေတသိကာဓမ္မာ - စိတ်စေတသိက်တရား ဖြစ်ကုန်သော၊ ယေယေဓမ္မာ - အကြင်အကြင် အာရမ္မဏိက ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့သည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ - ဖြစ်ကုန်၏။ တေတေဓမ္မာ - ထိုထိုအာရုံခြောက်ပါး အလေးအမြတ်ပြုအပ်သော ပစ္စည်းတရားတို့သည်၊ တေသံတေသံဓမ္မာနံ - ထိုထိုအလေးအမြတ်ပြုတတ်သော စိတ်စေတသိက် ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့အား၊ အဓိပတိပစ္စယေန - အလေးအမြတ်ပြုအပ်သော အာရုံသတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယော ဥပကာရကော - အလေးပြုအောင် ကျေးဇူးဆောင်မှုသည်၊ ဟောတိ - ဖြစ်၏။

သဟဇာတာဓိပတိ ဆောင်ပုဒ်

- (၁) ဆန္ဒကြီးကာ၊ အားထုတ်ရာ၊ ဆန္ဒာဓိပတိ၊ ကြောင်းကျိုးသိ။
- (၂) ဝီရိယကြီးကာ၊ အားထုတ်ရာ၊ ဝီရိယာဓိပတိ၊ ကြောင်းကျိုးသိ။
- (၃) စိတ်စွဲကြီးကာ၊ အားထုတ်ရာ၊ စိတ္တာဓိပတိ၊ ကြောင်းကျိုးသိ။
- (၄) ပညာကြီးကာ၊ အားထုတ်ရာ၊ မံသာဓိပတိ၊ ကြောင်းကျိုးသိ။

အာရမ္မဏာဓိပတိ ဆောင်ပုဒ်

- (၅) အလေးပြုအပ်၊ အာရုံဓာတ်၊ မှတ်လေဓိပတိ၊ အကြောင်းသိ။
- (၆) အလေးပြုတတ်၊ စိတ်စေဓာတ်၊ မှတ်လေဓိပတိ၊ အကျိုးသိ။

ဝိပဿနာရှုနည်း

- (၇) အားထုတ်တိုင်းမှာ၊ ပျက်လိုက်တာ၊ ရှုပါအနိစ္စ၊ ပွားများကြ။
- (၈) အလေးပြုပြီး၊ ချုပ်ပျက်စီး၊ ရှုနည်းအနိစ္စ၊ ပွားများကြ။

ဟူသော ပါဠိတော်လာ မြန်မာစကားကို အကျဉ်းချုပ်ပြဆိုရသော် ဆန္ဒာဓိပတိ၊ ဝီရိယာဓိပတိ၊ စိတ္တာဓိပတိ၊ ဝိမံသာဓိပတိဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဆန္ဒကို အကြီးအမှူးပြု၍ အားထုတ်ခြင်း၊ ဝီရိယကို အကြီးအမှူးပြု၍အားထုတ်ခြင်း၊ စိတ်ကို အကြီးအမှူးပြု၍ အားထုတ်ခြင်း၊ ပညာကို အကြီးအမှူးပြု၍ အားထုတ်ပြုလုပ်ခြင်းဟူ၍ လည်းကောင်း၊ ရူပါရုံကောင်းကောင်း၊ သဒ္ဓါရုံကောင်းကောင်း၊ ဂန္ဓာရုံကောင်းကောင်း၊ ရသာရုံကောင်းကောင်း၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံကောင်းကောင်း၊ ဓမ္မာရုံကောင်းကောင်းဟူ၍ လည်းကောင်း သဟဇာတာဓိပတိ၊ အာရမ္မဏာဓိပတိ ပစ္စည်းတို့အရမှာ အကျဉ်းပြဆိုရာ၏။ ဤသည်တို့ကား ရွာပဋ္ဌာန်းစကားအရတည်း။

ဤစာပဋ္ဌာန်း ရွာပဋ္ဌာန်းအရကို ငါပဋ္ဌာန်းအရနှင့် သိလွယ်ကြအောင် ပြဆိုရမူ လောကီအကျိုးစီးပွား လောကုတ္တရာအကျိုးစီးပွား အစားစားတို့ကို ကြီးပွားသည်ထက် ကြီးပွားအောင် ကြံဆောင်အားထုတ်သူတိုင်းတို့မှာ ဤအဓိပတိပစ္စည်းအသီးသီးတို့ ပါရှိမှသာလျှင် ကြီးကျယ်မြင့်မြတ် အရပ်ရပ် ဖြစ်ပွားနိုင်ကြကုန်ရာ၏။ ဤဖြစ်ပွားနိုင်ကြပုံကို လောကီ၊ လောကုတ္တရာနှင့် ပြဆိုရမူ မည်သူမဆို မိမိတို့ ရသင့်ရထိုက် ဖြစ်သင့်ဖြစ်ထိုက်ကြသည့် အကြီးအကျယ်ဆုံး ဟူသမျှတို့ကို ရလိုကြက အားထုတ်ကြသောအခါ -

ဆန္ဒဝတော ကိံနာမကမ္မံ နသိဇ္ဈတိ၊
 ဝီရိယဝတော ကိံနာမကမ္မံ နသိဇ္ဈတိ။

ဆန္ဒဝတော - ဆန္ဒအားကြီးစွာသော ပုဂ္ဂိုလ်အား၊ ကိံနာမကမ္မံ - အဘယ်မည်သော အမှုမျိုးသည်၊ နသိဇ္ဈတိ - မပြည့်စုံဘဲ ရှိအံ့နည်း။
 ဝီရိယဝတော - ဝီရိယ အားကြီးစွာရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်အား၊ ကိံနာမကမ္မံ - အဘယ် မည်သော အမှုမျိုးသည်၊ နသိဇ္ဈတိ - မပြည့်စုံဘဲ ရှိပါအံ့နည်း။
 အစရှိသော အဋ္ဌကထာပါဌ် မိန့်အပ်သည်နှင့်အညီ ငါကဲ့သို့ အလိုဆန္ဒရှိသူ အားထုတ်က မပြီးစီးဘဲ ရှိနိုင်ကြအံ့နည်း။ ငါကဲ့သို့ ဝီရိယရှိသူ စိတ်စွဲကြီးသူ ပညာကြီးသူ အားထုတ်က မပြီးစီးဘဲ ရှိနိုင်ကြအံ့နည်းဟု တစ်ခုခုကို အစွဲအမြဲထား၍ လောကီ

အလုပ် လောကုတ္တရာအလုပ်များကို အားထုတ်သမျှသော စိတ်စေတသိက် ကိုယ်အမူ အရာ၊ နှုတ်အမူအရာ၊ စိတ်အမူအရာ စိတ္တဇရုပ်တို့ဖြစ်ကြရာတွင် မိမိတို့အကြီးအမှူး ထားသော ဆန္ဒကပဋ္ဌာန်းသဟဇာတာဓိပတိအကြောင်းပစ္စည်း၊ မိမိနှင့်တကွဖြစ်သော စိတ်၊ စေတသိက်၊ စိတ္တဇရုပ်တို့က သဟဇာတာဓိပတိ အကျိုးပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်း တရားအစစ် ဖြစ်ပွားကြလေ၏။ ထိုမှတစ်ပါး မိမိတို့အကြီးအမှူးထားသော ဝီရိယက၊ စိတ်က၊ ပညာက ပဋ္ဌာန်းသဟဇာတာဓိပတိ အကြောင်းပစ္စည်းဖြစ်ကြမှု မိမိတို့နှင့် တကွဖြစ်ကြသော စိတ်၊ စေတသိက်၊ စိတ္တဇရုပ်တို့က သဟဇာတာဓိပတိ အကျိုး ပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရားအစစ် ဖြစ်ပွားကြလေ၏။ မိမိတို့ရည်ရွယ်၍ ဆောင် ရွက်သမျှသော အမှုကိစ္စတို့လည်း များသောအားဖြင့် ပြီးစီးအောင်မြင်ကြ ကြီးပွား တိုးတက်ကြကုန်ရာ၏။

ဤသဟဇာတာဓိပတိတရားကြီးက ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်းတို့ကား သာမန်လူစား အနံ့စားတို့ မဖြစ်ပွားနိုင်ကြကုန်။ သံသရာခေါင်းဆောင်ကြီးများဖြစ်သော ဘုရား ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ သာဝကအလောင်းလျာကြီးများနှင့် ကမ္ဘာလောကကြီးများ ကြီးပွားအောင် ဆောင်ရွက်ကြသည့် ကမ္ဘာခေါင်းဆောင်ကြီးများတို့မှာ များသောအားဖြင့် ဤအဓိပတိ ပစ္စည်း ငါပဋ္ဌာန်းတရားကြီးများနှင့် မိမိတို့အလုပ် အဟုတ်ပြီးစီးအောင် အထူးသဖြင့် ကြံဆောင်အားထုတ်၍ ထိုထိုအမှုကိစ္စ ပြီးစီးအောင်မြင်ကြသည်ကို သိစေလို၍ “ဆန္ဒာ ဓိပတိ ဆန္ဒသမ္ပယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ တံ သမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ အဓိပတိပစ္စယေန ပစ္စယော” စသည်ဖြင့် ဤပဋ္ဌာန်းပါဠိတော်ကြီးမှာ ဘုရားကိုယ်တော်တိုင် ဟောကြား တော်မူအပ်သည်ကို အလွယ်ဆုံးနည်းနှင့် သိစေလိုပြန်၍ “ဆန္ဒကြီးကာ၊ အားထုတ်ရာ၊ ဆန္ဒာဓိပတိ၊ ကြောင်းကျိုးသိ” စသည်ဖြင့် ဆောင်ပုဒ်ကို ရေးထုတ်လိုက်ပါသတည်း။

ဤကမ္ဘာခေါင်းဆောင်ကြီးများဆိုတာ ချိုပေါက်တာမျိုးမဟုတ်။ ငါကဲ့သို့ လူစားထဲကပင် အဓိပတိတွေဝင်၍ အားထုတ်ကြလိုသာ အဓိပတိခေါင်းဆောင်ကြီး တွေ ဖြစ်ကြတာလို ငါတို့လည်းပဲ ဘယ်အလုပ်မျိုးမဆို ဤအဓိပတိလေးပါးတရား တို့နှင့် တွဲကာတွဲကာ အားထုတ်ကြပါမူ ဤဘဝတွင်လည်း အဓိပတိလူကြီးလူကောင်း များ၊ အစားစားဖြစ်နိုင်၏။ နောက်နောက်သံသရာ ကမ္ဘာလောကကြီးတို့မှာလည်း အဓိပတိအကျိုး အမျိုးမျိုးတို့ ခံစားကြပြီးလျှင် မိမိ မိမိတို့ အဓိပတိပါရမီအားလျော်စွာ ဘုရားအဓိပတိ၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအဓိပတိ၊ သာဝကကြီးတွေအဓိပတိ၊ လူကောင်း နတ် ကောင်း ဗြဟ္မာကောင်း နိဗ္ဗာန်ကျအောင် ရောက်ကြရ ခံစားကြရမည်ကား အဓိပတိ ကြီးတွေအဖြစ်က မလွဲတည်းဟု ယုံမှားမရှိ စိတ်ချကာ အားထုတ်ပြုလုပ်ကြသည့် အရာရာတို့မှာ အထူးသတိထားကြကာ အဓိပတိအလုပ်ကြီးဖြစ်ပါအောင် အားထုတ် ပြုလုပ် ကြံစည်နိုင်ကြပါစေသတည်း။

ဤသို့မဟုတ်ဘဲ ထိုထိုအမှုကို ပြုလုပ်သောအခါတို့မှာ ဆန္ဒ၊ ဝီရိယ၊ စိတ္တ၊ ဝိမံသတို့ နံနဲပြုလုပ်ကြပါမူ လူနဲ့ စသည်တို့ဖြစ်ကြရန် ၎င်းတရားလေးပါးတို့ အလတ်စားနှင့်ပြုကြပါမူ လူ စသည့် အလတ်စားမျှသာဖြစ်ကြရန်ကို သိစေလို၍-

ယဿ ဟိ အာယုဟနက္ခဏေ ဆန္ဒော ဝါ ဟိနော ဟောတိ။
ဝီရိယံဝါ စိတ္တံ ဝါ ဝိမံသံ ဝါ တံ ဟိနံနာမ။ ယဿ တေ ဓမ္မာ မဇ္ဈိမာ
စေဝ ပဏိတာစ။ တံ မဇ္ဈိမဉ္ဇေဝ ပဏိတဉ္ဇ။ ယံ ပန ကတ္ထုကာမတာ
သင်္ခါတံ ဆန္ဒုရုံ ဆန္ဒံ ဇေဋ္ဌကံ ပုဗ္ဗင်္ဂမံ ကတွာ အာယုဟိတံ ဆန္ဒာဓိပတိတော
အာဂတတ္တာ ဆန္ဒာဓိပတေယျနာမ။ ဝီရိယာဓိပတေယျာဒိသု ပိ
ဇေဝေဝနယော။

(အဋ္ဌသာလိနီအဋ္ဌကထာ)

ဟိ - မှန်၏။ ယဿ - အကြင်သူအား၊ အာယုဟနက္ခဏေ - ကုသိုလ်ကို အားထုတ်ဆဲ ပြုဆဲခဏ၌၊ ဆန္ဒောဝါ - အလိုသည်မူလည်း၊ ဟိနော - ယုတ်ညံ့သည်၊ ဟောတိ - ဖြစ်၏။ ဝီရိယံဝါ - အားထုတ်ခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ စိတ္တံဝါ - စိတ်သည် လည်းကောင်း၊ ဝိမံသံဝါ - ပညာသည်လည်းကောင်း၊ ဟိနာ - ယုတ်ညံ့သည်၊ ဟောတိ - ဖြစ်၏။ တံ - ထိုကုသိုလ်သည်၊ ဟိနံနာမ - ယုတ်သော ကုသိုလ်မည်၏။ ယဿ - အကြင်သူ၏၊ အာယုဟနက္ခဏေ - ကုသိုလ်ကိုအားထုတ်ဆဲ ပြုဆဲခဏ၌၊ တေဓမ္မာ - ထိုတရားလေးပါးတို့သည်၊ မဇ္ဈိမာစေဝ - အလတ်သော်လည်း ဖြစ်ကုန်ရာ၏။ ပဏိ တာစ - အမြတ်သော်လည်း ဖြစ်ကုန်ရာ၏။ တဿ - ထိုသူ၏၊ တံ - ထိုကုသိုလ်သည်၊ မဇ္ဈိမဉ္ဇေဝ - အလတ်ကုသိုလ်သော်လည်း မည်၏။ ပဏိတဉ္ဇ - အမြတ်ကုသိုလ်သော် လည်း မည်၏။ ယံပန - အကြင်ကုသိုလ်ကိုကား၊ ကတ္ထုကာမတာ သင်္ခါတံ - ပြုခြင်းငှာ အလိုရှိသောသူ၏ အဖြစ်တည်းဟူသော၊ ဆန္ဒု - ဆန္ဒကို၊ ရုံ - အဦးကို၊ ဆန္ဒံ - ဆန္ဒ ကို၊ ဇေဋ္ဌကံ - အကြီးကို၊ ပုဗ္ဗင်္ဂမံ - ရှေ့သွားကို၊ ကတွာ - ပြ၍၊ အာယုဟိတံ - အားထုတ် အပ်၏။ တံ - ထိုကုသိုလ်သည်၊ ဆန္ဒာဓိပတိတော - ဆန္ဒာဓိပတိမှ၊ အာဂတတ္တာ - လာသောကြောင့်၊ ဆန္ဒာဓိပတေယျနာမ - ဆန္ဒာဓိပတေယျကုသိုလ်မည်၏။ ဝီရိယာ ဓိပတေယျာဒိသုပိ - ဝီရိယာဓိပတေယျ ကုသိုလ်စသည်တို့၌လည်း၊ ဇေဝေဝနယော - ဤနည်းကဲ့သို့သောနည်းကို၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗော - မှတ်အပ်၏။

ဆောင်ပုဒ်

အဓိပတိဖြစ်အောင်၊ စိတ်ကိုဆောင်မူ၊ ဓိပတိယူ၊ ယုတ်မူဟိနမှတ်ကုန်ကြ ဟု အဋ္ဌသာလိနီ အဋ္ဌကထာမိန့်မှာတော်မူတိုင်း အယုတ်အမြတ်နှစ်ပါး ခြားနားလျက် အယုတ်ကိုပယ်ရှား၍ အမြတ်ကိုသာ တိုးပွားရအောင် ကြံဆောင်အားထုတ် ပြုလုပ် ကြပါလေ။

အားထုတ်ပုံနည်းအရကို အမြွက်မျှပြဆိုချက်

အားထုတ်ပုံအရကို အမြွက်မျှပြဆိုရမူ ဆရာခင်သားများကုမ္ပဏီ မြန်မာ ကန်ထရိုက်တာ အသင်းမှာပါသော ရန်ကုန်မြို့ ကန်ထရိုက်တာဆရာ မောင်သက်တင် က တို့ဟောကြားသည့် ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်း အနည်းနည်းတို့ကို မိမိနှင့်ထိုက်တန်သလောက် သိကြားနားလည်လာ၍ ဤပဋ္ဌာန်းအဓိပတိပစ္စည်းတရား အသုံးချနေသည်များကို ငါတို့အထံ လျှောက်ထားလာသည်ကား-

တပည့်တော်တို့မှာ လောကီလောကုတ္တရာအရာရာတို့တွင် တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး ဆက်ဆံပေါင်းသင်းနေကြရာ၌ ရှေးအဖို့က စိတ်စေတနာပင် မပါလှသော်လည်း လောကဝတ္တရား မချွတ်ငြားဖို့ ဝတ္ထုပစ္စည်းပါဝင်ခြင်း၊ လူကိုယ်တိုင် ရွက်ဆောင်ခြင်း မကင်းတရားနှင့် ပြုလုပ်ကြရပါသည်။ ယခု အဓိပတိပစ္စည်းများကို သိကြားနားလည် လာသောအခါကျမှ ငါကဲ့သို့ အလိမ္မာရှိပြီးသားသူဟာ ဤမကင်းတရားနှင့် မပြုချင် ပေတယ်လို့ မနေသာသော အရာရာတိုင်းတို့မှာ ရှေးကလို စိတ်နံ့ကိုယ်နံ့နှင့် မဖြစ် စေဘဲ ယုတ်စွအဆုံး လောကဝတ္တရား သူငါများနှင့် ကျေပွန်အောင် ပြုလုပ်ကြသည့် နေရာများကို မဆိုထားနှင့်ဦး သူတောင်းစားများ ခွေးများကိုပင် ပေးကမ်းစွန့်ကြဲသော အရာတိုင်းတို့မှာ စိတ်ကြီးထွားသန်စွမ်းလာအောင် အဓိပတိပဋ္ဌာန်းတရားကြီးများကို နှလုံးသွင်းကာ ငါကဲ့သို့ အဓိပတိတရားရှိသူဟာ စိတ်ကိုပြင်ကာပြင်ကာ ထက်သန် လာအောင်ပြုလုပ်၍ မပေးလှူနိုင်ဘဲ၊ မကျွေးမွေးနိုင်ဘဲ ရှိပါအံ့နည်းဟု ကြံဆောင် အားသစ်ကာ ပြုလုပ်လှူဒါန်းမိပါသည်ဘုရားဟု လျှောက်ထားသော စကားသည် ကြားသိသူအများ သူတော်ကောင်းအစားစားမှန်သမျှတို့ မပြုချင်တယ်လို့ မနေသာဘဲ မကင်းတရားနှင့် ပြုလုပ်ကြရသမျှ အဝဝတို့မှာ စိတ်နံ့ကိုယ်နံ့နှင့် မဖြစ်ကြစေဘဲ ထက်ထက်သန်သန် ကြီးပွားအကျိုးများကြစေရန် ကန်ထရိုက်တာဆရာကြီး ဘိုးသက်တင်သဘောထားမျိုး အစားစားတို့ ထားကြပြီးလျှင် စိတ်သန်ကိုယ်သန်နှင့် လျင်လျင်မြန်မြန် သန်သန်စွမ်းစွမ်းကြီး အဓိပတိပစ္စည်းဖြစ်အောင် အထူးသဖြင့် ရွက်ဆောင်အားသစ်နိုင်ကြပါစေသတည်း။

အဓိပတိပစ္စည်းတရားနှင့် ဝိပဿနာရှုပုံကိုပြချက်

ဤအဓိပတိပစ္စည်းတရားနှင့် ဝိပဿနာရှုစားပုံကား ဘုရားဖူးသွား၊ တရား နာသွား၊ တရားအားထုတ်သွားခြင်း စသော လောကီလောကုတ္တရာ အရာရာအမှုတို့ကို ပြုလုပ်ရာတို့မှာ အဓိပတိဝိပဿနာအလုပ်နှင့် သွားလာရန် စိတ်ကို သန်သန်ကြီး ထားကြပြီးလျှင် ငါကဲ့သို့ အလိုဆန္ဒနှင့် ဝီရိယကြီး၊ စိတ်စွဲကြီး၊ ပညာအသိ အလိမ္မာ ကြီးသူဟာ အဘယ်မှာ ဤဘုရားသွားခြင်း၊ တရားနာသွားခြင်း၊ တရားအားထုတ်ရန် သွားခြင်း စသော လောကီလောကုတ္တရာ အဖြာဖြာတို့ကို သွားလာပြုလုပ်ရာတိုင်းမှာ အဘယ်ကြောင့် အဓိပတိဝိပဿနာအလုပ်ကို အားမထုတ်နိုင်ဘဲ မပြုလုပ်နိုင်ဘဲ

ရှိပါအံ့နည်း။ ဧကန်မုချ အားထုတ်၍ သွားလာပြုလုပ်မဟဲ့ဟု အဓိဋ္ဌာန်ပြုကာ လှမ်းတိုင်းလှမ်းတိုင်း ပြုလုပ်တိုင်းပြုလုပ်တိုင်းတို့မှာ သွားလိုပြုလိုသော စိတ်နှင့် သွားရပ် ကိုယ်အမှုအရာ ပြုရပ် ကိုယ်အမှုအရာ အဖြာဖြာတို့မှာ သူ့ကိုယ်အမှုအရာနှင့် သူ့စိတ်အမှုအရာတို့ ပျက်ပျက်လိုက်နေသည်များကို ဉာဏ်နှင့် မိမိ ပြူးပြူးကြည့်ကာ “အနိစ္စ အနိစ္စ” ဟု ဝိပဿနာရှု၍ သွားလာကြပါမူ ပြုလုပ်ကြပါမူ အဓိပတိ ဝိပဿနာအလုပ်နှင့် အားထုတ်ပြီး သွားလာနိုင်သည်မည်ကြောင်းကို သိစေလို၍ “အားထုတ်တိုင်းမှာ ပျက်လိုက်တာ၊ ရှုပါအနိစ္စ ပွားများကြ” ဟု ဆောင်ပုဒ်၌ ရေးထုတ်လိုက်ပါသတည်း။

လောကီအလုပ်အတွက်နှင့် သွားလာခြင်း ပြုလုပ်ခြင်းတို့မှာ ဤအဓိပတိ ဝိပဿနာနှင့် မသွားနိုင်ဘူး မပြုလုပ်နိုင်ပါဘူးဟုဆိုမှု ဆိုတန်ပါစေ ကုသိုလ်အလုပ်ကို အားထုတ်ရန် သွားလာသောအခါ ပြုလုပ်သောအခါတို့မှာ အယုတ်ဆုံး နံနက် စောစောထ၍ ဘုရားရှိခိုးကြရာ ရေများ ဆီမီးများ ပူဇော်ကြရာ၊ သီလဆောက်တည် ကြရာ၊ မေတ္တာ စသော သမထကမ္မဋ္ဌာန်းနှင့် ဝိပဿနာကမ္မဋ္ဌာန်းတို့ကို ဝတ်ထားပြီး နေ့စဉ် အားထုတ်ပြုလုပ်ကြရာတိုင်းတို့မှာ တစ်ခါတစ်ရံ ထက်သန်၍ တစ်ခါတစ်ရံ နံနံနံနံနံ ပျင်းပျင်းရိရိဖြစ်တတ်၏။ ဤကဲ့သို့ ပျင်းရိခြင်းများမရှိရန် နံနက်၊ ညဉ့် စသည် အားထုတ်သော အချိန်ကျကကျခြင်း မဆုတ်မဆိုင်း မနှောင့်မနှေးစေဘဲ အလျင်အမြန်ထမယ်ဟဲ့၊ သွားမယ်ဟဲ့၊ ပြုလုပ်မယ်ဟဲ့ဟု မိမိစိတ်ကို မိမိတို့ တစ်နေ့ တခြား ကြီးပွားတိုးတက်လာအောင် နေ့စဉ်နေ့တိုင်း ဤအဓိပတိစိတ်ထား စေတနာ များနှင့် ပြုလုပ်အားထုတ်ပေးကြပါက ဤမျက်မှောက်ဘဝမှာလည်း ကုသိုလ်ပြုသော အရာတိုင်းတို့၌ ကောင်းစွာ ပြီးစီးအောင်မြင်နိုင်ကြရုံမက ယခုဘဝက နိဗ္ဗာန်ကျအောင် လောကီကောင်းကျိုးချမ်းသာ လောကုတ္တရာကောင်းကျိုးချမ်းသာ မင်္ဂလာသုခတို့ ထက်ထက်သန်သန် ကြီးကြီးမားမား ကြီးကြရ၊ ရောက်ကြရ၊ ဖြစ်ကြရမည်ကား လျင်လျင်မြန်မြန် မလွဲတည်းဟု အဓိပတိတရားများ နှလုံးသွင်းထားကာ ပွားများ အားထုတ်နိုင်ကြပါစေသတည်း။ ဤကား သဟဇာတာဓိပတိတရား၌ အမြွက်မျှ ပြဆိုအပ်သော စကားတည်း။

၁၇။ အာရမ္မဏာဓိပတိတရား လောကဂုဏ်နှင့် ဆက်သွယ်ပုံ
ဝိပဿနာပွားပုံတို့ကို ပြချက်

အာရမ္မဏာဓိပတိများ ပဋ္ဌာန်းတရားကြီးဆိုတာကလည်း ငါတို့မှာမရှိ၊ ငါတို့မသိနိုင်သော တရားမျိုးမဟုတ်ချေ။ ဤစကြဝဠာ ကမ္ဘာလောကနယ်ကြီး တစ်လျှောက်လုံးတို့မှာ ဖြစ်ထိုက်ကြသလောက် သူငါ အစားစားတို့မှာ ဖြစ်ပွားနေကြ သော တရားမျိုးတို့ချည်းဟု သိသင့်သိထိုက်လှ၏။ သိရပုံအကြောင်းကား အာရမ္မဏာ ဓိပတိများ ပဋ္ဌာန်းတရားကြီးတွေဆိုတာ အခြားကိုဆိုသည်မဟုတ်။ အလေးအမြတ်

ပြုအပ်သော လှပသည့် အဆင်းရူပါရုံကောင်းကောင်း၊ အေးကြည်လှသည့် အသံ သဒ္ဒါရုံကောင်းကောင်း၊ မွှေးကြိုင်လှသည့် အနံ့ဂန္ဓာရုံကောင်းကောင်း၊ ချိုဆိမ့်သည့် အရသာ ရသာရုံကောင်းကောင်း၊ သိမ်မွေ့နူးညံ့သည့် အတွေ့ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ ကောင်းကောင်း၊ လောကီ လောကုတ္တရာ အရာရာတို့မှာ ကြီးမားမြင့်မြတ် အထူးသဖြင့် အလေးပြုအပ်သော ရုပ်နာမ်နိဗ္ဗာန် ဓမ္မာရုံကောင်းကောင်းများတို့ကိုသာ အာရမ္မဏာ ဓိပတိပစ္စည်းဟု ဆိုအပ်ပါသတည်း။

ဤကောင်းမြတ်လှသော အာရုံခြောက်ပါး အာရမ္မဏာဓိပတိတရားတို့ကို အလေးပြုတတ်သော လောဘမူစိတ်ရှစ်ခု၊ မဟာကုသိုလ်စိတ်ရှစ်ခု၊ မဟာကြိယာဉာဏ သမ္ပယုတ်စိတ် လေးခု၊ လောကုတ္တရာစိတ်ရှစ်ခုတို့က မိမိတို့နှင့် ထိုက်သင့်သည် အားလျော်စွာ အလေးအမြတ်ပြု၍ ဖြစ်ကြတိုင်းသောအခါတို့မှာ အလေးအမြတ် ပြုတတ်သည့် စိတ်စေတသိက် အာရမ္မဏပစ္စယုပ္ပန်တို့အား အလေးအမြတ်ပြုအပ် (ဝါ) အပြုခံရသည့် လှပသော အဆင်းရူပါရုံကောင်းကောင်း အစရှိသော အာရုံ ခြောက်ပါး ပစ္စည်းတရားတို့က အာရမ္မဏာဓိပတိသတ္တိဖြင့် (ဝါ) အလေးအမြတ် မပြုချင်တယ်လို့မနေရ၊ အထူးသဖြင့် အလေးအမြတ်ပြုချင်ကြအောင် အကျိုးဆောင် နိုင်ကြခြင်းအစစ်ဖြစ်သည့် အကြီးအမှူးအာရုံဂုဏ်ထူးရှိသော အာရုံသတ္တိများ အာရမ္မဏာဓိပတိပစ္စည်းတရားတို့ ဖြစ်ကြကုန်၏ဟု မှတ်ကြပါလေ။

ဤစကားကို ထင်ရှားအောင်ဆိုဦးအံ့။ ဤလောကမှာ ရွှေရှိတဲ့ဘုရားနှင့် ချုံနွယ်တွေဖုံးအုပ်နေသောဘုရား ဤနှစ်စားမှာ ဘယ်ဘုရားကို သတ္တဝါတို့ များသော အားဖြင့် အလေးအမြတ်ပြုတတ်ကြပါသနည်းဟု စဉ်းစားကြည့်သောအခါ ရွှေရှိသော ဘုရားကိုသာ များသောအားဖြင့် အလေးအမြတ်ပြုကြ ရှိခိုးပူဇော် လှူဒါန်းကြကုန် ရာ၏။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ထိုဘုရားကိုကပင် အလေးအမြတ်ပြုချင်အောင် မြင့်မြတ်သော စိန်ရွှေရတနာ အဖြာဖြာတို့နှင့် စပ်ကြပြီး ကောင်းမြတ်တင့်တယ်စွာ တည်ရှိသောကြောင့်တည်း။ ဤမှတစ်ပါး ကုသိုလ်ပြုလုပ်သည့် နေရာအစားစားတို့ မှာလည်း အလေးအမြတ်မပြုချင်တယ်လို့ မနေသာအောင် အဓိပတိဂုဏ်ထူးကို ဆောင်နိုင်သော ပန်းအပြောက် အရုပ်ထုလုပ်ခြင်း ရေးသားခြင်း စသည်တို့ဖြင့် ဆန်းကြယ်တင့်တယ်လှပသော အဆင်းသဏ္ဍာန်ရှိသည့် ကျောင်းဇရပ် မဏ္ဍပ် စသည် တို့ကို ပြုလုပ်ကြရတာနှင့် ညံ့ဖျင်းစုတ်နုလှသည့် ကျောင်းဇရပ် စသည်တို့ကို ပြုလုပ်ကြရတာ ထိုနှစ်ဖြာတို့မှာ ဘယ်သင်းကသာလို့ ပဋ္ဌာန်းအာရမ္မဏာဓိပတိပစ္စည်း ငါပဋ္ဌာန်းတရားကြီးများဖြစ်ပွားမည့် ကုသိုလ်ကြီးများ ဖြစ်ပွားနိုင်ကြမည်များကို စဉ်းစား၍ကြည့်သူတိုင်းတို့မှာ ထင်ရှားစွာ သိနိုင်ကြကုန်ရာ၏။

ဤကျောင်းအတူ ဆွမ်း၊ သင်္ကန်း စသော အလှူဝတ္ထုတစ်ခုခုတို့၌လည်း ကောင်းမြတ်သည့်အစား၊ ယုတ်ညံ့သည့်အစား ထိုနှစ်ပါးတို့မှာ များသောအားဖြင့် ကောင်းမြတ်သောအစားတို့က အလေးအမြတ်ပြုအပ်သော အာရမ္မဏာဓိပတိပစ္စည်း

ငါပဋ္ဌာန်းတရားကြီးဖြစ်ကြပြီး ထိုကောင်းမြတ်သော အလှူဝတ္ထုအစုစုတို့ကို အလေးအမြတ်ပြု၍ လှူဒါန်းကြ ဝမ်းမြောက်ကြ ဆင်ခြင်နှလုံးသွင်းကြသော စိတ်စေတသိက် တရား အစားစားတို့ကလည်း ထိုအာရမ္မဏာဓိပတိပစ္စည်း ငါပဋ္ဌာန်းတရားကြီး၏ အကျိုးပစ္စယုပ္ပန်တရား ဖြစ်ကြသည်ကို သိစေလို၍ “ယံ ယံ ဓမ္မံ ဝရံ ကတွာ ယေ ယေ ဓမ္မာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ စိတ္တစေတသိကာ ဓမ္မာ။ တေ တေ ဓမ္မာ တေသံ တေသံ ဓမ္မာနံ အဓိပတိပစ္စယေန ပစ္စယော” ဟူ၍ ဤပဋ္ဌာန်းပါဠိတော်ကြီးမှာ မြတ်စွာဘုရား ကိုယ်တော်တိုင် ဟောကြားတော်မူအပ်သည်ကို လွယ်လွယ်နှင့် သိစေလိုပြန်၍ “အလေးပြုအပ်၊ အာရုံဓာတ်၊ မှတ်လေဓိပတိ၊ အကြောင်းသိ။ အလေးပြုတတ်၊ စိတ်စေတတ်၊ မှတ်လေဓိပတိ၊ အကျိုးသိ” ဟု ဆောင်ပုဒ်၌ ရေးထုတ်လိုက်ပါ သတည်း။

သူ့ထက်ငါ မသာသာအောင် လှူဒါန်းခြင်း စသည်၌ အဓိပတိပစ္စည်းဖြစ်ပုံကို ဖော်ပြချက်

တစ်ထွေတစ်နည်း ဤလောကကြီးမှာ ဆွမ်းတော်ကြီးပွဲ၊ ဘုရားပွဲ၊ ကထိန်ပွဲ စသည့် ကုသိုလ်အလုပ်များကို အားထုတ်ကြသောအခါ ကောသလမင်းကြီးနှင့် သာဝတ္ထိပြည်သူပြည်သားတို့ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး သူ့ထက်ငါ မသာသာအောင် ကြံဆောင်လှူဒါန်းကြတာလို ယခု လူတို့မှာလည်း သူ့ထက်ငါ မသာသာအောင် ဂုဏ်တုဂုဏ်ပြိုင် လှူဒါန်းကြ ပြုလုပ်အားထုတ်ကြသော အရာဌာနတို့၌ ကုသိုလ် နေရာမှာ ပြုလုပ်နေကြပါတကားဟု သတိမထား မစဉ်းစားမိသူတို့က သူတို့ ကုသိုလ်ပြုကြတာ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး သာအောင်ဟူသော ဂုဏ်ကိုယူ၍ ပြုလုပ်နေကြ တာ ဘာကုသိုလ်ရမှာလဲ လောကဂုဏ်ကိုသာ ရမှာပဲဟူ၍ အလွဲကိုသာ မှတ်ထင်တတ် ပြောဆိုတတ်သောသူတို့လည်း ရှိကြကုန်၏။

ထိုမှတစ်ပါး စိတ်ကောင်းထားသူတို့က ဪ သူတို့တစ်တွေဟာ ပစ္စည်းအား၊ ကိုယ်အား၊ ဉာဏ်အား ကြီးမားကြသဖြင့် တစ်ဦးထက်တစ်ဦး အထူးသာအောင် နိုင်အောင် ပြုလုပ်အားထုတ်နိုင်ကြပါပေသည်ဟု ဝမ်းမြောက်နုမော် သာဓုခေါ်သော အားဖြင့် ချီးမွမ်းစကား မြွက်ကြားပြောဆိုသူတို့လည်း ရှိတတ်ကြ၏။ ထိုသူနှစ်ရပ်တို့ စကား၌ ဘယ်သင်းကအမှား၊ အမှန် သိကြရန် သက်သေကား ထိုကောသလမင်းကြီး များ အပြိုင်အဆိုင်လှူဒါန်းကြသည့် ဤဘုရားသာသနာတွင် တုဘက်မမြင် မှတ်တမ်း တင်လောက်အောင် ဂုဏ်ထူးဆောင်နိုင်သော အသဒိသဒါနကြီးများဖြစ်ပွားအောင် အပြိုင်အဆိုင် လှူဒါန်းနေကြသည့် ထိုကောသလမင်းကြီး၏ ကဏှအမတ်ကြီး တစ်ယောက်က “သူတို့ အပြိုင်အဆိုင် အနိုင်ဂုဏ်ထူးကိုရလို၍ လှူဒါန်းနေကြတာ ဘာကုသိုလ်ရမည်လဲ၊ ဝတ္ထုပစ္စည်းများ ကုန်ဆုံးရုံမျှသာဖြစ်ကြပြီး အကုန်လုံး အချည်း

နှီးမျှ ဖြစ်ကြကုန်ရာ၏” ဟု စိတ်ပြစ်မှားလျက် ရှိနေ၏။ ထိုကောသလမင်းကြီး၏ပင် အမတ်ဖြစ်သည့် ဇုဏှအမတ်ကြီးကမူကား “ဪ ဘုရားတစ်ဆူမှာ ကြီးမားမြင့်မြတ် သော ဒါနကြီးများ တစ်လှူသာဖြစ်ပွားနိုင်သည့် အသဒိသဒါနကြီးများ ကိုယ်အား၊ ဉာဏ်အား၊ ပစ္စည်းအားတို့ဖြင့်သာ မနိုင်နိုင်အောင် ကြံဆောင်ပြုလုပ် အားထုတ် လှူဒါန်းနိုင်ကြပါပေတကား” ဟု အထူးသတိပြုကာ ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာလျက် ရှိနေ၏။

ထိုကောသလမင်းကြီးက အနိုင်ရ၍ ၎င်းဒါနကြီးများ၏ အနုမောဒနာတရား ကို မြတ်စွာဘုရားသခင်က တစ်ဂါထာမျှသာ ဟောကြားသောအခါ ကောသလ မင်းကြီးက မကျေနပ်လှ၍ နောက်တစ်နေ့မှာ ဘုရားကိုလျှောက်ထားသည်ကား “ဤမျှလောက်ကြီးကျယ်သော ဒါနကြီးကိုပြုပါလျက် ဘယ်အတွက်ကြောင့် အနု မောဒနာတရား တစ်ဂါထာတည်းသာ ဟောကြားရပါသလဲဘုရား” ဟု လျှောက်ထား သောအခါ “အကယ်၍ ဤအသဒိသဒါန အကျိုးကြီးကြောင်းကို အကျယ်ပွား၍ ငါဘုရားဟောကြားလိုက်သည်ရှိသော် ဤဒါနကြီးကို ချီးမွမ်းဝမ်းမြောက်သော ဇုဏှ အမတ်မူကား သောတာပန်ဖြစ်သော်လည်း ဤကဲ့သို့ ကြီးကျယ်မြင့်မြတ်သော အလှူကြီးများကို စိတ်ပြစ်မှား၍နေသော ကဏှအမတ်ကြီးသည်ကား ဦးခေါင်းရှစ်စိတ် ကဲ့၍ တစ်ခါတည်း သေသွားမည်များကို ကရုဏာရှေ့ထား၍ တစ်ဂါထာတည်းသာ ငါဘုရားဟောကြားသည်” ဟု အမိန့်ရှိသောအခါ ဒါနပြစ်မှားသော ကဏှအမတ် ကိုကား ရာထူးမှချပြီး တိုင်းပြည်မှအပ နှင်ထုတ်လိုက်၏။

ဒါနချီးမွမ်းသော ဇုဏှအမတ်ကိုမူကား ထိုဂါထာ၏အဆုံးမှာ သောတာပန် ဖြစ်လာရုံမက ဤအသဒိသဒါနကြီးနှင့်အတူ ခုနစ်ရက်လှူစေပြီး ရာထူးဌာနန္တရကြီး များကိုလည်း တိုးတက်ခံစံရသော ထိုကောသလမင်းကြီး၏ ဤအသဒိသဒါနဝတ္ထု သက်သေကြီးများကို နာကြားသိရှိရသူ ပညာရှိ သဘောဖြူမှန်သမျှတို့ တစ်ဦးနှင့် တစ်ဦး အနိုင်ရအောင် ပြုလုပ်လှူဒါန်းကြသောသူတို့၏ စိတ်နေနှလုံးထားကို သေသေချာချာ ကြည့်ရှုစဉ်းစားကြသောအခါ သူတို့ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး သာလိုနိုင်လို ကြသည်ကား လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟ အရာမျိုးမဟုတ်ကြဘဲ ကုသိုလ်နယ်ထဲကသာ သာလိုကြတာဖြစ်ပါသောကြောင့် တစ်ဦးထက်တစ်ဦး သာအောင်ကား ပေးလှူအပ် သော အလှူဝတ္ထုတို့ ကောင်းမြတ်သည်ထက် ကောင်းမြတ်အောင် အထူးပြုပြင်ကြရ၊ ငွေကြေး စသည် အထူးအကုန်ခံကြရလေသောကြောင့် ရှေးကပြခဲ့ပြီးသော အာရမ္မဏာ ဓိပတိပစ္စည်းများလည်း ဖြစ်ရုံမက ဆန္ဒာဓိပတိ၊ ဝီရိယာဓိပတိ၊ ဉာဏ်ပညာဝီမံသာ ဓိပတိတရားကြီးများရှိကြပြီး အားထုတ်ပြုလုပ်နိုင်ကြမှ တစ်ဦးထက်တစ်ဦး သာနိုင် ကြသည့် သာဝတ္ထိကောသလနှင့် မလ္လိကာတို့မှာ အသဒိသဒါန အစစ်ဖြစ်ကြတာလို ငါတို့ မန္တလေး၊ ရန်ကုန်၊ သထုံ၊ မော်လမြိုင် စသော မြို့ကြီးမြို့ငယ် ရွာကြီးရွာငယ်

အသွယ်သွယ်တို့က အလှူကောင်းမှု ပြိုင်ဆိုင်ကြသည်ကို ကောသလတို့နှင့် မလ္လိကာ အဖြာဖြာတို့မှာလည်း အသဒိသဒါန အထုကြီးကျယ်မြင့်မြတ်သော အဓိပတိကုသိုလ်စု ဧကန်ဖြစ်နိုင်ကြသည်ဟု ယုံကြည်စိတ်ချကာ တစ်ဦးထက်တစ်ဦး သာအောင် လည်းကောင်း၊ ရှေးက ပြုပြီးကုသိုလ်ထက် နောက်မှပြုမည့်ကုသိုလ်က သာအောင် လည်းကောင်း ကြံဆောင်အားထုတ်နိုင်ကြ၊ လှူဒါန်းနိုင်ကြ၊ လှူပြီးသမျှကိုလည်း ဝမ်းမြောက်နိုင်ကြပါပေသတည်း။

ဤအရာဝယ် အနည်းငယ်ပြောဆိုဖွယ်ရှိသည်ကား “ဤသူများ တစ်ဦးထက် တစ်ဦး နိုင်အောင် အပြိုင်အဆိုင် ပြုလုပ်နေကြသည်ကား ကုသိုလ်ကို လိုလားလို မဟုတ်၊ လောကဂုဏ်ကိုသာလိုလား၍ ပြုလုပ်နေကြပါသည်။ တပည့်တော်တို့က ဤလိုလောကဂုဏ်ကိုလိုလား၍ကား ဘယ်တော့မှမပြုလုပ်ပါ” ဟု တပတ်ရိုက်စကား နှင့် လောကဂုဏ်ကိုယူမှန်း သူတစ်ပါးမသိအောင် ယူဆောင်ပြီး ပြောကြားနေသည်ဟု စဉ်းစား၍ကြည့်သူတို့မှာ သိနိုင်ကြကုန်ရာ၏။ အဘယ်သို့ သိနိုင်ကုန်ရာသနည်းဟူမူ ကုလားများအား “ဟဲ့ ကုလား နင့်မှာ ပိုက်ဆံရှိရဲ့လား” ဟု မေးမြန်သောအခါ “အစ်ကို ကျွန်တော့်မှာ ပိုက်ဆံမရှိဘူး ရှိတယ်” ဟု လိမ်ဖယ်ဖယ် ပြောကြားတတ်ကြ သည့်စကားကို အဓိပ္ပာယ်အဖြောင့်ဆိုသော် “မရှိဘူးဆိုတဲ့ သဘောတရားသည်ပင်လျှင် ကျွန်တော့်မှာရှိနေပါသည်” ဟု ပိုက်ဆံမရှိတာကို ပြောကြားတာလို တပတ်ရိုက်စကား ပြောကြားသူတို့မှာလည်း “တပည့်တော်တို့ကား သူတို့လို လောကဂုဏ်ကို အလိုမရှိ” ဆိုသော စကားထဲတွင် ထိုအလိုမရှိသော အပိစ္ဆာတာဂုဏ်ကိုပင် ယူ၍ ပြောကြားသော စကားအစစ် ဖြစ်နေသည်များကို သူတစ်ပါးမသိအောင် လိမ်ဖယ်ဖယ်စကားနှင့် လောကဂုဏ်ကို အလိုမရှိဘူးဟု ပြောကြားခြင်းအစစ်ဖြစ်နေတာကို သိရှိကြသူ ပညာရှိသဘောဖြူတို့က ထိုသူတို့အား ဘယ်လိုမှမပြောကြားဘဲ ပြုံးစိစိ မျက်နှာထား နှင့် အိမ်းအိမ်းဟု ဦးခေါင်းကို ငြိမ့်၍ငြိမ့်၍သာ နေကြကုန်ရာသတည်း။

ဒါဖြင့် သူတို့က လောကဂုဏ်ကိုအလိုရှိလို လုပ်နေကြတယ်ဟု ပြောကြား သောသူတို့ကို ဘယ်လိုဖြေရမည်နည်းဟူမူ “အိမ်း လောကဂုဏ်ကိုအလိုရှိ၍ လုပ် သဟာ၊ လောကဂုဏ်ကို အလိုရှိသူတို့ကို ခင်ဗျား ဘယ်လိုဆိုချင်သလဲ။ ဤ လောကကြီးမှာ မိမိတို့နှင့်ထိုက်တန်သော လောကဂုဏ်ကို မလိုချင်သူများကို လက်ညှိုးထိုး၍ပြောစမ်းပါ” ဟု ပြန်၍မေးသောအခါ ထိုသူများက ဘုရားဟာ အမြတ်ဆုံးဖြစ်၍ လောကဂုဏ်ကို ဘယ်တော့မှ အလိုမရှိဘူးဟု အကယ်၍ ပြောကြား ငြားအံ့။ အိမ်း သင်းတို့ပြောတဲ့ဘုရားဟာ လောကဂုဏ်ကို အခြားသူများထက် အလိုရှိဆုံး ပုဂ္ဂိုလ်ထူးကြီးဟူ၍ သိကြရမည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် အကယ်၍ လောကုတ္တရာဂုဏ်သက်သက်ကို အလိုရှိပါမူ သုမေဓာဘဝကပင် လောကုတ္တရာ နိဗ္ဗာန်ခွင်သို့ ဧကန်ဝင်မည်စင်စစ်တည်း။ ထိုသို့မဝင်မူ၍ “ငါသည် မထင်မရှား တစ်ယောက်တည်း နိဗ္ဗာန်ကိုသွားသဖြင့် အဘယ်အကျိုးရှိအံ့သနည်း။ လောကသုံးပါး

တွင် အထင်အရှား ကြီးမားမြင့်မြတ်သည့် ဘုရား၏ အနန္တဂုဏ်ထူးကိုရ၍ နိဗ္ဗာန်သို့ ကူးမှသာလျှင် သာ၍ပင်ကောင်းမည်” ထင်၍ ဘုရားဆုကို ပန်ဆင်ပြီးလျှင် လေး သင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတစ်သိန်းအတွင်းတို့မှာ အရိုးကြေကြေ အရေစုတ်စုတ် နောက် မဆုတ်ငြား အလွန်အလွန်ကြီးထွားသော အဓိပတိစိတ်ကြီးများနှင့် အားထုတ်နိုင်မှ ထိုထိုဂုဏ်တို့နှင့်ပြည့်စုံသည့် ဘုရားအဖြစ်ကိုရသည့် ထုံးကိုလည်းကောင်း၊ ထိုမှတစ်ပါး အရှင်ပစ္စေကဗုဒ္ဓါနှင့် အရှင်သာရိပုတ္တရာ၊ အရှင်မောဂ္ဂလ္လာန် စသော အရိယာသာဝက ကြီးတို့သည်လည်း မိမိတို့နှင့် ထိုက်တန်သောဂုဏ်များ ဧတဒဂ်များကို လိုလား တောင့်တကြ၍ ထိုဂုဏ်ကိုရအောင် နှစ်သင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတစ်သိန်း၊ တစ်သင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတစ်သိန်း၊ ကမ္ဘာတစ်သိန်းသက်သက်တို့အတွင်းမှာ ဆင်းရဲဒုက္ခအမျိုးမျိုး ခံကြရာ ကိုယ်အသက်နှင့်တကွ ဝတ္ထုပစ္စည်းများကို စွန့်လွှတ်ကြကာ အားထုတ်ကြပါ၍ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါနှင့် အရိယာသာဝကကြီးအသီးသီးတို့ ဖြစ်ကြသည့်ထုံးကိုလည်းကောင်း နှလုံးမသွင်းမိသူတို့ကသာ ဂုဏ်ကိုလို၍ ပြုသူတို့ကို ယုတ်ညံ့သည်ဟူ၍ချည်း ထင်မှတ်ပြောဆိုတတ်ကြလေသတည်း။

ဤဘုရားပစ္စေကဗုဒ္ဓါ သာဝကတို့ဂုဏ်ကို လိုချင်ကြတယ်ဆိုတာကိုပင် ဉာဏ်မသက်ဝင်သူတို့က “ယခုကာလဂုဏ်ကို လိုချင်ကြတယ်ဆိုတာ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ၊ အရိယာသာဝကကြီးတို့လို လောကုတ္တရာဂုဏ်ကို အလိုရှိတာမဟုတ်ဘူးဘုရား။ ဤလူစုက လောကီဂုဏ်ကိုအလိုရှိ၍ ပြုလုပ်နေကြတာ” ဟု ထိုအရိယာတို့ အလိုရှိတဲ့ ဂုဏ်ဟာ လောကီဂုဏ်ပါမပါကို မသိသူတို့က မေးမြန်းချင်ကြပေလိမ့်မည်။ စင်စစ် မူကား သူတစ်ပါးနှင့်မဆက်ဆံသော ဘုရားဂုဏ်ထူးတို့ကား-

- ၁။ သတ္တဝါတို့ ဣန္ဒြေရင့် မရင့်ကိုသိသော ဣန္ဒြိယပရောပရိယတ္တိဉာဏ်၊
- ၂။ သတ္တဝါတို့ အလိုဆန္ဒ အာသယနှင့် ထိုသတ္တဝါတို့အတွင်းမှာရှိသော ကိလေသာနုသယတို့ကို တတ်တတ်ထင်ထင် သိမြင်နိုင်သော အာသယာ နုသယဉာဏ်၊
- ၃။ ခပ်သိမ်းဥသယံ အလုံးစုံကို အကုန်အစင် သိမြင်နိုင်သော သဗ္ဗညုတဉာဏ်၊
- ၄။ အဆီးအတား အပိတ်အပင်မရှိဘဲ အတိတ်၊ အနာဂတ်၊ ပစ္စုပ္ပန်သုံးတန်လုံး တို့မှာ ဖြစ်ထိုက်သမျှ စသော လောကီ၊ လောကုတ္တရာ အရာရာတို့ကို တပ်တပ်ထင်ထင် သိမြင်နိုင်သော အနာဝရဏဉာဏ်၊
- ၅။ ရေ မီး အစုံအစုံသော တန်ခိုးပြာဋိဟာတို့ကို တစ်ပြိုင်နက်လိုလျှင် ထင်မြင်ရအောင် ပြသနိုင်သော ယမကပါဋိဟာရိယဉာဏ်၊
- ၆။ သတ္တဝါအများ အစားစားတို့ကို ကြီးထွားမြင့်မြတ်သော သနားခြင်း မဟာကရုဏာသမာပတ္တိဉာဏ်။

ဤခြောက်တန်သော ဂုဏ်ထူးကိုပင် လောကီလား လောကုတ္တရာလားဟု စဉ်းစား ဆင်ခြင်၍ ကြည့်လိုက်ကြသည်ရှိသော် “ဪ လောကုတ္တရာအစစ်ဆိုတာ မဂ်

လေးတန်၊ ဖိုလ်လေးတန်၊ နိဗ္ဗာန်ကိုသာ ဆိုပါတကား ၎င်းကိုးပါးမှ ကြွင်းသော ကာမ၊ ရူပ၊ အရူပစေတသိက်တို့ကား လောကီတရားတို့ချည်းသာ ဖြစ်နေကြသည့် အထဲတွင် ပါဝင်နေသော ၎င်းဉာဏ်ခြောက်ပါးထဲက မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် နှင့် ကြိယာဣဒ္ဓိဝိမ အဘိညာဉ်တရားတို့သာ ဖြစ်နေကြပါတကား” ဟု စဉ်းစား ကြည့်သူ စဉ်းစားမိသူ ပညာရှိသဘောဖြူမှန်သမျှတို့ “ဪ...ဘုရားဂုဏ်တွေ၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါဂုဏ်တွေ၊ အဂ္ဂသာဝက မဟာသာဝကဂုဏ်တွေဆိုတာ အကုန်လုံး လောကုတ္တရာချည်း မဟုတ်ပါဘဲ လောကီဂုဏ်နှင့် တွဲကာတွဲကာ ထိုထိုလောကုတ္တရာ ဂုဏ် အလုံးစုံတို့ကို ရအောင် ရောက်အောင် ယူနေကြ ယူအောင်လည်း ပြောဟော နေကြပါတကား” ဟု အမှန်ကိုသိရှိ စဉ်းစားမိကြပေလိမ့်မည်။

ထိုစကားကို ထင်ရှားအောင် ဆိုဦးအံ့။ ဤလောကမှာ လာဘ်ပေါများခြင်း သည် လောကီဂုဏ်နှင့် တွဲကာတွဲကာ မဂ်ဖိုလ်ကိုလည်း ယူကြရန် လာဘ်ပေါများသည့် ရှင်သီဝလိမထေရ်မြတ်ကို (၁) နံပါတ် ချန်ပီယံ ဧတဒဂ်ထား၍ ဟောကြားလိုက်က ကြားသိသူအပေါင်း သူတော်ကောင်းတို့ကလည်း ၎င်းလာဘ်ပေါများချင်သည့် ဂုဏ်နှင့် ဆက်သွယ်ကာ ငါတို့လည်း ဤမထေရ်ကဲ့သို့ ဖြစ်ရပါလို၏ဟု ဆုတောင်း၍ ကုသိုလ်ပြုကြက ထိုလာဘ်ပေါများခြင်းနှင့်တကွ အရိယာအဖြစ်သို့ ရောက်ကြ ကုန်၏။

ထိုမှတစ်ပါး ဧတဒဂ်အစားစား လောကီဂုဏ်ထူးများနှင့်လည်း တွဲကာတွဲကာ သတ္တဝါတို့ စိတ်ပါလာအောင် လောကီဧတဒဂ်များ ဟောကြားချီးမြှောက်၍ လောကုတ္တရာဂုဏ်ထူးသို့ရောက်အောင် တင်ဆောင်သော မြတ်စွာဘုရား ကိုယ်တော် မြတ်ကြီး၏ နိဗ္ဗာန်လမ်းကို ဖြောင့်တန်းအောင် ညွှန်ကြားပြသဆုံးမဩဝါဒများကို စဉ်းစားကြည့်သူ စဉ်းစားမိသူ ပညာရှိသဘောဖြူမှန်သမျှတို့ ဪ ဤလောကဂုဏ် ထဲတွင် ပျော်ရွှင်နေကြသော လောကီဘုံသူ ဘုံသား သတ္တဝါအစားစား သူငါများတို့ကို မိမိတို့၏ ကြိုက်နှစ်သက်ကြသည့် လောကီဂုဏ်အစားစားနှင့် ဖြားယောင်းသွေးဆောင် ပြီးလျှင် လောကုတ္တရာနိဗ္ဗာန်ခွင်သို့ ဘုရားကိုယ်တော်မြတ်ကြီး ရွှေဉာဏ်တော် အသီးသီးနှင့် တင်ဆောင်တော်မူပါတကားဟု သိရှိကြကုန်သဖြင့် အယုတ်ဆုံး တို့မိုးညှင်းအနီးအပါး ဘုရားပွဲပြုလုပ်ကြသောအခါ တစ်အိမ်တစ်အိမ်မှာ ဆန် ဘစ်တင်း နှစ်တင်းကုန်အောင် မုန့်များပြုလုပ်ကြော်လှော်၍ အရွာရွာက မိတ်ဆွေများ ကို ဝေငှပေးကမ်းကြ၏။ အခြားသောရွာတို့ကလည်း မိမိတို့ဘုရားပွဲမှာ ဤအတူ ကြော်လှော်ကြကာ ပြန်၍ ဝေငှရာ၌ အချို့က မုန့်အကြွေးပေးခြင်း မုန့်အချေး ဆပ်ခြင်းတို့ဟာ ဘာကုသိုလ်ရမှာလဲဟူ၍လည်းကောင်း၊ မသာအလှူတို့မှာ ငွေကူခံ ကြတာကိုလည်း ထမင်းရောင်းသည် ငွေချေးသည်ဟူ၍လည်းကောင်း သူ့အကျိုးမနပ် ငါ့အကျိုးမနပ် စိမ်းဆတ်ဆတ်စကား ပြောကြားတတ်၏။

ဤကဲ့သို့ မပြောကြားဘဲ “မင်းတို့ မုန့်ဝေလှူဒါန်းတာ တစ်တင်းမျှ ကုန်တာနှင့် နှစ်တင်းကုန်လောက် အခြားမိတ်ဆွေများက ပြန်လှန်၍ ပေးကမ်းကြ သဖြင့် ယခုမျက်မှောက်တွင် ဒိဋ္ဌဓမ္မအကျိုးကို ခံစားနေရပြီကွ။ နောင်သံသရာအကျိုး ကိုကား ပြောစရာမရှိ” ဟု လည်းကောင်း ငုံးတိတိ မလိမ့်တပတ် ပြောကြားကာ ထိုစကားကို မစဉ်းစားမိသူတို့လည်း ဝမ်းမြောက်သွားလိမ့်မည်။ စဉ်းစားမိသူတို့ကား ငါ လောကီကိုသာဇွဲ၍ ပေးကမ်းမိသောကြောင့် နောင်သံသရာအကျိုးကား ပြောစရာ မရှိဟု စဉ်းစားမိအောင် ထိုသူကကြံဆောင်၍ အလိမ္မာစကားနှင့် ဆုံးမသွားသည်ကို စဉ်းစားမိတိုင်း စဉ်းစားမိတိုင်း ပြုံးရယ်ကြကာ နောက်နောင်ကို လောကုတ္တရာသံသရာ အကိုးအကားများကိုလည်း မျှော်ကိုး၍ ရှေးကဖြစ်သည့်အတိုင်း မကင်းတရားနှင့် ပြုကြရမည့် နေရာတိုင်းတို့တွင် ကန်ထရိုက်ဆရာကြီး မောင်သက်တင်ကဲ့သို့ အဓိပတိ စိတ်ကောင်းဝင်အောင် မိမိစိတ်ကိုပြုပြင်ကာ ပေးကမ်းပါ၍ အထူးအပေးခံသူများ ကလည်း လက်စားပြန်၍ လှူရန်ကိစ္စလည်း ပြီးစီးကြမည့်အချက်များကို စဉ်းစားမိကြ ကာ အဓိပတိလောကုတ္တရာဘက်သို့လည်း ပါအောင် မုန့်လက်စားပေးခြင်း၊ မသာ အလှူတို့မှာ ငွေ စသည်ကုခြင်းများကို ပြုနိုင်ကြပါစေသတည်း။ ဤသည်တို့ကား ငါပဋ္ဌာန်းတရားအရတည်း။

ဤအာရမ္မဏာဓိပတိပစ္စည်း၌ ဝိပဿနာရှုလိုသော ယောဂီပျိုတို့သည် ဘုရားကို အထူးအလေးအမြတ်ပြုကာ ရှိခိုးခြင်း၊ ဗုဒ္ဓါနုဿတိအလုပ်ကို အားထုတ် ခြင်းတို့ကို ပြုလုပ်ပြီးတိုင်းသောအခါတို့မှာ ဪ ငါ ယခု ဘုရားဂုဏ်ကို အလေး အမြတ်ပြုသမျှသော စိတ်၊ စေတသိက်တို့သည် အာရုံအဆင့်ဆင့်တို့ကို အာရုံပြုကာ ပြုကာ ချုပ်ပျက်၍ လိုက်နေကြတာတို့ကို ဉာဏ်နှင့် မိမိ ပြူးပြူးကြည့်၍ “အနိစ္စ၊ အနိစ္စ၊ အနိစ္စ” ဟု အဖန်ဖန် ရှုကြစေလိုသောကြောင့် “အလေးပြုပြီး ချုပ်ပျက်စီး၊ ရှုနည်းအနိစ္စ၊ ပွားများကြ” ဟု ရှေ့ကဆောင်ပုဒ်မှာ ရေးပြအပ်ပါ သတည်း။

ဤဘုရားရှိခိုးခြင်း ဗုဒ္ဓါနုဿတိအလုပ်ကို အားထုတ်ခြင်း၌ ဝိပဿနာနည်း ကို ပြအပ်သည့်အတူ ထိုထိုဒါနပြုတိုင်းတို့မှာလည်း အဓိပတိစိတ်ထားနှင့် အထူး သတိထား၍ ပေးလှူကြ၊ သီလဆောက်တည်ကြတိုင်းတို့မှာလည်း အဓိပတိ စိတ်ထား နှင့် အထူးသတိထား၍ ဆောက်တည်ကြ၊ သမထဝိပဿနာ ဘာဝနာပွားများတိုင်းတို့ မှာလည်း အဓိပတိစိတ်ထားနှင့် အထူးသတိထား၍ ပွားများကြ၊ အယုတ်ဆုံး လောကီ လောကုတ္တရာအရေးနှင့် သွားလာပြုလုပ် ကြံစည်တိုင်းတို့မှာလည်း အဓိပတိစိတ်ထား နှင့် အထူးသတိထား၍ သွားလာကြံစည်ကြပြီးမှ မိမိတို့လှူခဲ့ပြီးသော အဓိပတိစိတ်တို့ ချုပ်ပျက်ချက်၊ ဆောက်တည်ခဲ့ပြီးသော သီလတို့ ချုပ်ပျက်ချက်၊ ပွားများခဲ့သော အဓိပတိဘာဝနာစိတ်တို့ ချုပ်ပျက်ချက်၊ သွားလာပြုလုပ် ကြံစည်ခဲ့သော အဓိပတိ စိတ်တို့ ချုပ်ပျက်ချက်ကိုလည်း ဉာဏ်နှင့် မိမိ ပြူးပြူးကြည့်ကာ “အနိစ္စ အနိစ္စ

အနိစ္စ အနိစ္စ” ဟု မကြာမကြာ အခါခါ အဓိပတိဝိပဿနာအလုပ်ကို အားထုတ် ကြပါလေ ယောဂီမြတ်တွေတို့။

အဓိပတိပစ္စည်း အကျဉ်းပြီး၏။

၁၈။ အနန္တရပစ္စည်းအရ အကျဉ်းမျှပြချက်

အဓိပတိပစ္စည်း၏ ပစ္စယနိဒ္ဒေသကို ဟောတော်မူသည်၏ အခြားမဲ့၌ အနန္တ ရူပမျိုးတွင်ပါဝင်သော အနန္တ ရပစ္စည်း၏ ပစ္စယနိဒ္ဒေသကို ဟောတော်မူ၏။ ဤအနန္တ ရပစ္စည်း၌ စာပဋ္ဌာန်း၊ ရွာပဋ္ဌာန်း၊ ငါပဋ္ဌာန်းအားဖြင့် သုံးပါးအပြားရှိ၏။ ထိုသုံးပါးတို့တွင် စာပဋ္ဌာန်းအရကို အကျဉ်းဆုံးနည်းနှင့် ပြဆိုရမူ -

ယေသံ ယေသံ ဓမ္မာနံ အနန္တရာ ယေ ယေ ဓမ္မာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ
စိတ္တစေတသိကာ ဓမ္မာ။ တေ တေ ဓမ္မာ တေသံ တေသံ ဓမ္မာနံ
အနန္တရပစ္စယေန ပစ္စယော

ဟူ၍ အကျဉ်းဆုံးနည်းနှင့် စာပဋ္ဌာန်းအရကို ပြတော်မူ၏။ (စာများအံ့စိုး၍ အကျယ် ပါဠိတော်စကားကို အကုန်ထည့်သွင်း မရေးသားလိုက်ပေသတည်း။) ဤစာပဋ္ဌာန်း အရကို ရွာပဋ္ဌာန်းအရနှင့် ပြဆိုရမူ -

ယေသံယေသံ - အကြင်အကြင် ရှေးရှေး၌ဖြစ်ကုန်သော၊ ဓမ္မာနံ - စိတ် စေတသိက်တရားတို့၏၊ အနန္တရာ - အခြားမဲ့၌ဖြစ်ကုန်သော၊ ယေယေဓမ္မာ - အကြင် အကြင် နောက်နောက်၌ဖြစ်ကုန်သော၊ စိတ္တစေတသိကာဓမ္မာ - စိတ်စေတသိက် တရား တို့သည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ - ဖြစ်ကုန်၏။ တေတေဓမ္မာ - ထိုထိုရှေးရှေး၌ဖြစ်ကုန်သော တရား တို့သည်၊ တေသံတေသံ ဓမ္မာနံ - ထိုထိုနောက်နောက်၌ဖြစ်ကုန်သော စိတ်စေတသိက် တရားတို့အား၊ အနန္တရပစ္စယေန - အခြားမဲ့စု ကျေးဇူးပြုသည့် အနန္တရပစ္စယသတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယောဥပကာရကော - နောက်နောက်တရား ဖြစ်ပွားလေအောင် ကျေးဇူးဆောင် သည်၊ ဟောတိ - ဖြစ်၏။

ဆောင်ပုဒ်

- (၁) နာမ်ခန္ဓာများ၊ ဖြစ်လေငြား၊ လေးပါးဆုံ၍သာ။
- (၂) စိတ္တက္ခဏချင်း၊ ဖြစ်တုံလျင်း၊ ပူးခြင်းမရှိပါ။
- (၃) ပုတီးကုံးသွင်၊ စိ၍ပင်၊ ဖြစ်အင်ဓမ္မတာ။
- (၄) ရှေ့ခန္ဓာများ၊ ပစ္စည်းထား၊ နောက်ကားပစ္စုပ္ပန်သာ။
- (၅) စကြာမင်းသေ၊ နန်းရစေ၊ အမွေသားကြီးသာ။
- (၆) ဤပမာရ၊ ချုပ်သမျှ၊ ပြုကြကျေးဇူးသာ။
- (၇) ရှေးချုပ်သမျှ၊ အနိစ္စ၊ ရှုကြဝိပဿနာ။

၎င်းအနန္တရပစ္စည်း၌ တိက်ပုဒ်အရနှင့် အကျဉ်းချုပ်မှတ်ရန်ကား -

- ၁။ ရှေးရှေးကုသိုလ်က နောက်နောက်အခြားမဲ့ကုသိုလ်၊ အဗျာကတတို့အား ကျေးဇူးပြု၏။
- ၂။ ရှေးရှေးအကုသိုလ်က နောက်နောက်အခြားမဲ့ အကုသိုလ်၊ အဗျာကတတို့အား ကျေးဇူးပြု၏။
- ၃။ ရှေးရှေးအဗျာကတက နောက်နောက်အခြားမဲ့ အဗျာကတကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်တို့အား ကျေးဇူးပြု၏။ ဤသည်တို့ကား ရွာပဋ္ဌာန်းစကား အရတည်း။

ဤစာပဋ္ဌာန်း၊ ရွာပဋ္ဌာန်းအရကို ငါပဋ္ဌာန်းအရနှင့် သိလွယ်ကြအောင် ပြဆိုရမူ ဤလောကကြီးအားလုံးကို ပရမတ်နယ်က အကျဉ်းချုံး၍ပြရမူ ရုပ်နာမ်နှစ်ပါးသာ ရှိကုန်ရာ၏။ ဤနှစ်ပါးတို့တွင် ရုပ်တရားတို့၏ ဖြစ်ကြပုံမှာမူကား တစ်ခုစီ တစ်ခုစီ မဖြစ်ကြဘဲ အနည်းဆုံး ရှစ်ပါး ရှစ်ပါးစုမှ ကိုးပါးစု၊ ဆယ်ပါးစု၊ ဆယ့်တစ်ပါးစု၊ ဆယ့်နှစ်ပါးစု၊ ဆယ့်သုံးပါးစုအားဖြင့် ခြောက်မျိုးခြောက်စားတို့ အစုလိုက် အစုလိုက် ဖြစ်ပျက်၍နေကြရာတွင် ရုပ်ဝီထိဖြစ်စဉ်ကား ပဋိသန္ဓေစိတ်ဥပါဒ်က စုတိစိတ်ရှေ့ စိတ္တက္ခဏ တစ်ဆယ့်ခုနစ်ချက်ကျအောင် ကမ္မဇကလာပ်ကိုးစည်းတို့ ခဏငယ်တိုင်းတို့မှာ ထိုက်သင့်သည်အားလျော်စွာ ဖြစ်၍ ဖြစ်၍ ပျက်ကြကုန်၏။

ပဋိသန္ဓေနှောင် ပထမဘဝင်စိတ်ကစ၍ စုတိကျအောင် ရုပ်ကိုဖြစ်စေတတ်သော စိတ်တို့၏ ဥပါဒ်တိုင်း ဥပါဒ်တိုင်းတို့မှာ စိတ္တဇကလာပ် ခြောက်စည်းတို့ ထိုက်သင့်သည်အားလျော်စွာ ဖြစ်၍ဖြစ်၍ ပျက်ကြကုန်၏။ ပဋိသန္ဓေစိတ်၏ ဋီကာစ၍ သေသောမသာလောင်း ကုန်ဆုံးသည်တိုင်အောင် ခဏတိုင်း ခဏတိုင်းတို့မှာ ဥတုဇကလာပ် လေးစည်းတို့ ထိုက်သင့်သည်အားလျော်စွာ ဖြစ်၍ဖြစ်၍ ပျက်ကြကုန်၏။ ဗဟိဒ္ဓက အာဟာရအထောက်အပံ့ ရသည်ကစ၍ စုတိကျအောင် ခဏတိုင်းခဏတိုင်းတို့မှာ အာဟာရဇကလာပ်နှစ်စည်းတို့ ထိုက်သင့်သည်အားလျော်စွာ ဖြစ်၍ဖြစ်၍ ပျက်ကြကုန်၏။

[ဤကား ရုပ်ခန္ဓာတို့ဖြစ်စဉ် (၀၁) ရုပ်ဝီထိတို့ ဖြစ်စဉ်အကျဉ်းချုပ်တည်း။ အကျယ်ကိုလိုမူ မိုင်းခိုင်းဆရာတော် ရေးသားသော ရုပ်ဝီထိအစဉ်နှင့် ငါတို့ရေးပြအပ်သော (ဝိပဿနာဝီထိ အစားစား ကျင့်စဉ်တရားကြီး) ၌ ရုပ်ဝီထိအစားစားတို့ကို သာမညလူစားတို့ပင် သိကြားနားလည်လောက်အောင် ထင်ထင်ရှားရှား ရေးသားထားသည်မှာ ကြည့်ရှုပါလေ။]

ထိုမှတစ်ပါး နာမ်တရားတို့၏ ဖြစ်စဉ်ကား ထိုနာမ်တရားတို့လည်း တစ်ပါးစီ တစ်ပါးစီမဖြစ်ကြဘဲ စိတ်စေတသိက်တို့နှင့် ယှဉ်တွဲကာ နာမ်ခန္ဓာလေးပါးစီ အတွဲလိုက် အတွဲလိုက် ဖြစ်ကြသည်ကို သိစေလို၍ “နာမ်ခန္ဓာများ၊ ဖြစ်လေငြား၊

လေးပါးဆုံ၍သာ” ဟူ၍ ရှေ့ဆောင်ပုဒ်မှာ ရေးပြအပ်ပါသတည်း။ ထိုနာမ်ခန္ဓာ လေးပါးတို့ ဖြစ်စဉ်မှာလည်း ရုပ်များကဲ့သို့ ကလာပ်အစားစားတို့ တပူးတည်း တပေါင်းတည်း ဖြစ်ကြတာလို နာမ်ခန္ဓာ လေးပါးစီ လေးပါးစီတို့ချင်း တပူးတည်း တပေါင်းတည်း မဖြစ်ကြဘဲ ရှေ့နောက်ခန္ဓာတို့ တစ်တွဲစီ တစ်တွဲစီ ချုပ်ပြီးမှ တစ်ခုစီ တစ်ခုစီ ပုတီးကုံးများစီသကဲ့သို့ တစ်တွဲစီ တစ်တွဲစီ ဖြစ်ပေါ်နေကြသည် ကိုရည်၍ စိတ္တက္ခဏာချင်း၊ ဖြစ်တုံလျင်း၊ ပူးခြင်းမရှိပါ။ ပုတီးကုံးသွင်၊ စီ၍ပင်၊ ဖြစ်အင်ဓမ္မတာ ဟု ရှေ့ဆောင်ပုဒ်မှာ ရေးပြအပ်ပါသတည်း။

ဤရှေးကပြခဲ့တိုင်း နာမ်ခန္ဓာလေးပါးစီ လေးပါးစီ အစဉ်အတိုင်း တစ်စုံစီ ချုပ်ပျက်ပြီးမှ တစ်စုံစီ တစ်စုံစီ ဖြစ်ပေါ်၍နေကြရာတွင် ရှေးချုပ်ပြီးသော နာမ်ခန္ဓာက အကြောင်းပစ္စည်းတရား၊ နောက်နောက်မှ နာမ်ခန္ဓာလေးပါးစီ အသစ်အသစ် ဖြစ်ပေါ် လာကြတာက အနန္တရအကျိုး ပစ္စယုပ္ပန်တရား ဖြစ်ပွားကြလေ၏။ ဤသို့ အကြောင်း အကျိုးဖြစ်ကြသည်ကို ဥပမာဆိုသော် စကြာမင်းကြီးများ နတ်ရွာလားခြင်းသည် အချည်းနှီး အလကားသေသွားသည်မဟုတ်ဘဲ သားကြီးဩရသကို ထီးနန်းအမွေကို ရရန် ကောင်းကောင်းကြီးကျေးဇူးပြုသောအားဖြင့် နတ်ရွာလားရတာလို ရှေးရှေး နာမက္ခန္ဓာလေးပါး လေးပါးတို့ ချုပ်ပျက်သွားကြရာတို့မှာလည်း အလကား အချည်း နှီး မချုပ်ကြဘဲ နောက်နောက်က အခြားမဲ့ဖြစ်ကြမည့် နာမက္ခန္ဓာလေးပါးတို့အား ကောင်းကောင်းကြီးဖြစ်ခွင့်ကို ပေးသောအားဖြင့် ကျေးဇူးပြုကြသည်ကို သိစေလို၍ ဤပဋ္ဌာန်းပါဠိတော်ကြီး၌ “ယေသံ ယေသံ ဓမ္မာနံ အနန္တရာ ယေ ယေ ဓမ္မာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ စိတ္တစေတသိကာ ဓမ္မာ။ တေ တေ ဓမ္မာ တေသံ တေသံ ဓမ္မာနံ အနန္တရ ပစ္စယေန ပစ္စယော” ဟု မြတ်စွာဘုရားသခင်သည် ဟောကြားတော်မူအပ် သည်ကို အကျဉ်းအားဖြင့် သိစေလိုပြန်၍ “ရှေးခန္ဓာများ၊ ပစ္စည်းထား၊ နောက်ကား ပစ္စုပ်သာ။ စကြာမင်းသေ၊ နန်းရစေ၊ အမွေသားကြီးသာ။ ဤပမာရ၊ ချုပ်သမျှ၊ ပြုကြ ကျေးဇူးသာ” ဟု ဆောင်ပုဒ်၌ ရေးပြအပ်ပါသတည်း။

ဤသည်တို့ကား တိက်နှင့်မပိုင်းခြားဘဲ သာမညနာမ်ခန္ဓာတို့ အစဉ်ဖြစ်၍ ကျေးဇူးပြုပုံကို ပြချက်ပေတည်း။ တိက်နှင့်ပိုင်းခြား၍ ပြရပါမူ ရှေးရှေးကုသိုလ် နာမ်ခန္ဓာတို့က နောက်နောက် အခြားမဲ့ နာမ်ခန္ဓာကုသိုလ်အားလည်းကောင်း၊ နောက် နောက် အခြားမဲ့ ဘဝင်၊ တဒါရုံ၊ စုတိ၊ ဖိုလ်အဗျာကတ နာမ်ခန္ဓာတို့အား လည်းကောင်း၊ အနန္တရသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုကြ၏။ (တစ်နည်း) ရှေးရှေးကုသိုလ် နာမ်ခန္ဓာတို့က နောက်နောက် အခြားမဲ့ကုသိုလ် နာမ်ခန္ဓာတို့အားလည်းကောင်း၊ နောက်နောက် အခြားမဲ့ဘဝင်၊ တဒါရုံ၊ စုတိ၊ အဗျာကတ နာမ်ခန္ဓာတို့အား လည်းကောင်း အနန္တရသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုကြကုန်၏။ (တစ်နည်း) ရှေးရှေးဝိပါက် ကြိယာ အဗျာကတ နာမက္ခန္ဓာလေးပါးတို့က နောက်နောက် အခြားမဲ့ ဝိပါက် ကြိယာ အဗျာကတ နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့အားလည်းကောင်း၊ နောက်နောက် အခြားမဲ့

ကုသိုလ် နာမက္ခန္ဓာ လေးပါးတို့အားလည်းကောင်း၊ နောက်နောက် အခြားမဲ့ အကုသိုလ် နာမက္ခန္ဓာလေးပါးတို့အားလည်းကောင်း အနန္တ ရပစ္စည်းဖြင့် ကျေးဇူးပြု ကြသည်၏ အဖြစ်များကို ပါဠိတော်၌ ဟောပြသည့်အတိုင်း ဆောင်ရွက်လွယ်ကြ စေခြင်းအကျိုးငှာ “ရှေးရှေးကုသိုလ်က နောက်နောက် အခြားမဲ့ ကုသိုလ် အဗျာကတ အား ကျေးဇူးပြု၏” စသည်ဖြင့် ရွာပဋ္ဌာန်းစကားအရမှာ ပြခဲ့ပါသတည်း။ ဤကား နာမက္ခန္ဓာတို့ဖြစ်စဉ် (ဝါ) နာမ်ဝိထိတို့ ဖြစ်စဉ်အကျဉ်းချုပ်တည်း။

(အကျယ်ကိုမူ ဝိထိလက်ရိုး ရာသီစုနှင့်တကွ ငါတို့ရေးပြအပ်သော ဝိပဿနာဝိထိ အစားစား ကျင့်စဉ်တရားကြီး၌ နာမ်ဝိထိတို့ အစားစားကို သာမညလူစားတို့ပင် သိကြားနားလည်လောက်အောင် ထင်ထင်ရှားရှား ရေးသားထားသည်မှာ ကြည့်ရှုကြပါလေ။ ဤသည်တို့က ငါပဋ္ဌာန်းတရား အရတည်း)

ဤအနန္တ ရပစ္စည်း၌ ဝိပဿနာရှုလိုသော ယောဂီပျိုတို့သည် ရှေးကပြခဲ့သည့် တစ်ခုတစ်ခုစီသော နာမ်ခန္ဓာတို့သည် အခြားမဲ့တရားကို ကျေးဇူးပြုသောအားဖြင့် ချုပ်ပျက်ကြသည့် ပစ္စုပ္ပန် ခဏပျက် အနိစ္စကိုမူကား ယခုအခါ သာမန်လူစားတို့ပင် မထင်မြင်နိုင်ကြကုန်ငြားသော်လည်း သိလုံး နာမ်ဝိထိတို့ ရှေ့နောက် သန္တတိအစဉ် အားဖြင့် ဖြစ်ပျက်သည်ကိုမူကား ဝိပဿနာဉာဏ်မျက်စိနှင့် မိအောင်ဖမ်းနိုင်ကြကုန် ရာ၏။ (ဝါ) ရှေးရှေးက အနိစ္စဝိပဿနာရှုလိုက်ပြီး ချုပ်သွားသောစိတ်ကို နောက် နောက် ဝိပဿနာစိတ်က အနိစ္စဟု ရှုပြန်ပြီး ပျက်စီးသည့် ရှေ့ဝိပဿနာစိတ် အဆက်ဆက်တို့ကို ဉာဏ်နှင့်မိမိ ပြူးပြူးကြည့်၍ နောက်ဝိပဿနာစိတ် အဆက်ဆက် တို့နှင့် အနိစ္စ အနိစ္စဟု ထင်မြင်အောင် ဝိပဿနာဇောချင်း ရှုကြရန်ကိုရည်၍ “ရှေးချုပ်သမျှ၊ အနိစ္စ၊ ရှုကြဝိပဿနာ” ဟု ရှေ့ဆောင်ပုဒ်မှာ ရေးပြအပ်ပါသတည်း။ ဤသည်တို့ကား ငါပဋ္ဌာန်းတရားအရ အကျဉ်းမျှ ပြချက်ပေတည်း။ ဤပစ္စည်းကား အနန္တ ရူပနိဿယပစ္စည်းမျိုးချည်းပေတည်း။

ဤအနန္တ ရူပနိဿယမျိုး၌ ရထိုက်သော ပစ္စည်းတို့ကား -

၁။ အနန္တ ရူပနိဿယ၊ ၂။ အနန္တ ရ၊ ၃။ သမနန္တ ရ၊ ၄။ အာသေဝန၊ ၅။ နတ္ထိ၊ ၆။ ဝိဂတ ဤခြောက်ပါးသော ပစ္စည်းတရားတို့သည် မိမိတို့၏ အခြားမဲ့ ဖြစ်ငြား နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့အား ထိုက်သည့်အားလျော်စွာ မိမိတို့၏ သတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုကြကုန်၏ဟု သိကြပါလေ ယောဂီအပေါင်း သူတော်ကောင်းတွေတို့။ အနန္တ ရပစ္စည်း အကျဉ်းမျှပြချက် ပြီးရုံမက သမနန္တ ရပစ္စည်းလည်း ဤအတိုင်း မထူးပြီဖြစ်သောကြောင့် ပါဝင်၍ ပြီးစီးလေ၏။

အနန္တ ရ၊ သမနန္တ ရပစ္စည်းကို အကျဉ်းမျှပြချက် ပြီး၏။

၁၉။ သဟဇာတ၊ အညမညပစ္စည်းအရကို အကျဉ်းမျှပြချက်

သမနန္တရပစ္စည်း၏ ပစ္စယနိဒ္ဒေသကို ဟောတော်မူသည်၏ အခြားမဲ့၌ သဟဇာတတ္ထိမျိုးထဲမှာပါသည့် သဟဇာတပစ္စည်း၏ ပစ္စယနိဒ္ဒေသကို ဟောတော်မူ၏။ ဤသဟဇာတပစ္စည်း၌လည်း စာပဋ္ဌာန်း၊ ရွာပဋ္ဌာန်း၊ ငါပဋ္ဌာန်းဟူ၍ သုံးမျိုး သုံးစားရှိရာတို့တွင် စာပဋ္ဌာန်းအရကို ပြဆိုရပါမူ-

သဟဇာတပစ္စယောတိ စတ္တာရောခန္ဓာ အရူပိနော အညမညံ
သဟဇာတ ပစ္စယေန ပစ္စယော။ စတ္တာရော မဟာဘူတာ အညမညံ
သဟဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော။ ဩက္ကန္တိကွဏေ နာမရူပံ အညမညံ
သဟဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော။ စိတ္တစေတသိကာ ဓမ္မာ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ
ရူပါနံ သဟဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော။ မဟာဘူတာ ဥပါဒါရူပါနံ
သဟဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော။ ရူပိနော ဓမ္မာ အရူပိနံ ဓမ္မာနံ ကိစ္ဆိကာလေ
သဟဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော။ ကိစ္ဆိကာလေန သဟဇာတပစ္စယေန
ပစ္စယော-

ဟု စာပဋ္ဌာန်းအရကို ပြဆိုရာ၏။ ဤစာပဋ္ဌာန်းအရကို ရွာပဋ္ဌာန်းအရနှင့် ပြဆိုရမူ
သဟဇာတပစ္စယောတိ - သဟဇာတပစ္စည်းဟူသည်ကား၊ စတ္တာရော-
လေးပါးကုန်သော၊ အရူပိနော - နာမ်ဖြစ်ကုန်သော၊ ခန္ဓာ - ဝေဒနာက္ခန္ဓာ၊ သညာက္ခန္ဓာ၊
သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၊ ဝိညာဏက္ခန္ဓာတို့သည်၊ အညမညံ - အချင်းချင်း၊ သဟဇာတပစ္စယေန -
အတူတကွဖြစ်ကြသည့် သဟဇာတသတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယောဥပကာရကော - တကွဖြစ်မှု
ကျေးဇူးပြုသည်။ ဟောတိ - ဖြစ်၏။ စတ္တာရော - လေးပါးကုန်သော၊ မဟာဘူတာ -
ပထဝီ၊ အာပေါ၊ တေဇော၊ ဝါယောဟု ဆိုအပ်သော မဟာဘုတ်တို့သည်၊ အည
မညံ - အချင်းချင်း၊ သဟဇာတပစ္စယေန - အတူတကွဖြစ်ကြသည့် သဟဇာတသတ္တိဖြင့်၊
ပစ္စယောဥပကာရကော - တကွဖြစ်မှု ကျေးဇူးပြုသည်၊ ဟောတိ - ဖြစ်၏။ ဩက္ကန္တိ
ကွဏေ - ပဉ္စဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေခဏ၌၊ နာမရူပံ - ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာနှင့် ဟဒယ
ဝတ္ထုရုပ်သည်၊ အညမညံ - အချင်းချင်း၊ သဟဇာတပစ္စယေန - အတူတကွဖြစ်ကြသည့်
သဟဇာတသတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယောဥပကာရကော - တကွဖြစ်မှုကျေးဇူးပြုသည်၊ ဟောတိ -
ဖြစ်၏။ စိတ္တစေတသိကာ - စိတ်စေတသိက်ဖြစ်ကုန်သော၊ ဓမ္မာ - နာမက္ခန္ဓာတရား
လေးပါးတို့သည်၊ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ - စိတ်လျှင်ဖြစ်ကြောင်းရှိကုန်သော၊ ရူပါနံ -
စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်တို့အားလည်းကောင်း၊ သဟဇာတပစ္စယေန - အတူ
တကွဖြစ်ကြသည့် သဟဇာတပစ္စယသတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယော ဥပကာရကော - တကွဖြစ်မှု
ကျေးဇူးပြုသည်၊ ဟောတိ - ဖြစ်၏။ မဟာဘူတာ - ပထဝီ၊ အာပေါ၊ တေဇော၊
ဝါယောဟု ဆိုအပ်သော မဟာဘုတ်တို့သည်၊ ဥပါဒါရူပါနံ - အတူတကွဖြစ်ကြသော

ဥပါဒါရုပ်တို့အား၊ သဟဇာတပစ္စယေန-အတူတကွဖြစ်ကြသည့် သဟဇာတပစ္စယ သတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယောဥပကာရကော-တကွဖြစ်မှု ကျေးဇူးပြုသည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏။ ရူပိနော-ရုပ်ဖြစ်ကုန်သော၊ ဓမ္မာ-ဟဒယဝတ္ထုရုပ်တို့သည်၊ အရူပိနံ-နာမ်ဖြစ်ကုန် သော၊ ဓမ္မာနံ-ပဉ္စဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာတို့အား၊ ကိဉ္စိကာလေ-ပဋိသန္ဓေ ကာလ၌၊ သဟဇာတပစ္စယေန-အတူတကွဖြစ်ကြသည့် သဟဇာတပစ္စယသတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယောဥပကာရကော-တကွဖြစ်မှု ကျေးဇူးပြုသည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏။ ကိဉ္စိကာ လေ-ပဝတ္တိကာလ၌၊ သဟဇာတပစ္စယေန-အတူတကွဖြစ်ကြသည့် သဟဇာတသတ္တိ ဖြင့်၊ ပစ္စယောဥပကာရကော-တကွဖြစ်မှု ကျေးဇူးပြုသည်၊ နဟောတိ-မဖြစ်။

ဆောင်ပုဒ်

- (၁) နာမ်ခန္ဓာများ၊ ဘုတ်လေးပါး၊ ဖြစ်ငြားသဟပစ္စည်းရ။
- (၂) ပဋိသန္ဓေ၊ ဟဒယေ၊ မှတ်လေသဟပစ္စည်းရ။
- (၃) နာမ်ခန္ဓာကား၊ ရုပ်တရား၊ ဖြစ်ငြားသဟပစ္စည်းရ။
- (၄) မဟာဘူတာ၊ ဥပါဒါ၊ မှတ်ပါသဟပစ္စည်းရ။
- (၅) တကွဖြစ်ပြီး၊ ချုပ်ပျက်စီး၊ ရှုနည်းအနိစ္စ ပွားများကြ။

တစ်နည်းဆောင်ပုဒ်

- (၁) တကွဖြစ်သည့် နာမ်ခန္ဓာအချင်းချင်းနှင့် စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်အား ကျေးဇူးပြု၏။
- (၂) ရုပ်မဟာဘုတ်ချင်းချင်းနှင့် ဥပါဒါရုပ်အား ကျေးဇူးပြု၏။
- (၃) ပဋိသန္ဓေနှင့် ဟဒယဝတ္ထုရုပ်ချင်းချင်း ကျေးဇူးပြု၏။

ဤသည်တို့ကား ရွာပဋ္ဌာန်းစကားအရတည်း။

ဤစာပဋ္ဌာန်း ရွာပဋ္ဌာန်းအရကို ငါပဋ္ဌာန်းအရနှင့် သိလွယ်အောင် ပြဆိုရပါမူ ရှေးအနန္တ ရပစ္စည်းက အကျဉ်းချုပ်နည်းနှင့် ရုပ်ဝီထိ၊ နာမ်ဝီထိတို့ အတွဲလိုက် အတွဲလိုက်ဖြစ်ကြသည့် အစဉ်ကိုပြခဲ့သည့်အတိုင်းတွင် တစ်ပြိုင်နက်ဖြစ်ကြသော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့ကလည်း အချင်းချင်း သဟဇာတသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုကြ၏။ တကွနက်ဖြစ်ကြသော ရုပ်မဟာဘုတ်လေးပါးတို့ကလည်း အချင်းချင်း သဟဇာတ သတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုကြ၏။ ပဉ္စဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာနှင့် ဟဒယဝတ္ထုရုပ်တို့ ကလည်း အချင်းချင်း သဟဇာတသတ္တိဖြင့် အချို့သော ပဋိသန္ဓေအခါမှာသာ ကျေးဇူးပြုကြကုန်၏။ ပဝတ္တိအခါတို့မှာ ကျေးဇူးမပြုကြကုန်။

ရုပ်ကိုဖြစ်စေတတ်သော နာမက္ခန္ဓာတို့က ၎င်းစိတ္တဇရုပ်တို့အား သဟဇာတ သတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုကြ၏။ ပဉ္စဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာတို့ကလည်း အတူတကွ ဖြစ်ကြသော ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်တို့အား သဟဇာတသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုကြကုန်၏။

ဤသို့ ကျေးဇူးပြုနေကြသော ငါပဋ္ဌာန်းအရတို့ကို သိစေလို၍ “သဟဇာတ ပစ္စယော တိ စတ္တာရော ခန္ဓာ အရူပိနော အညမညံ သဟဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော” စသည်ဖြင့် ဘုရားဟော စာပဋ္ဌာန်းအရနှင့် ဟောပြတော်မူတိုင်း မှတ်လွယ်ဆောင်လွယ် ကြရန် စိတ်ရည်သန်၍ ဆောင်ပုဒ်၌ “နာမ်ခန္ဓာများ၊ ဘုတ်လေးပါး၊ ဖြစ်ငြားသဟ၊ ပစ္စည်းရ” စသည်ဖြင့် လင်္ကာဆောင်ပုဒ်ကို ရေးထုတ်အပ်ပါသတည်း။

ဤရှေးကပြခဲ့ပြီးသော ပဋ္ဌာန်းသဟဇာတပစ္စည်းတို့ နာမ်ခန္ဓာ၊ ရုပ်ခန္ဓာတိုင်း တို့မှာ ဖြစ်နေကြတာကို မသိသူတို့က ပဋ္ဌာန်းတရားကြီးများဆိုတာ တကယ့် အထက်တန်း တရားကြီးတွေဖြစ်၍ အလွန်အလွန်မြင့်မြတ်သော တရားကြီးများ ဖြစ်ပွားလေသောကြောင့် ငါတို့လူ့ပြည်မှာ မဟောကြားဘဲ တာဝတိံသာနတ်ပြည် မှာသာ ဟောကြားလေသဖြင့်၊ ၎င်းပဋ္ဌာန်းတရားကြီးများဆိုတာ တို့လူ့ပြည်မှာမရှိဘဲ တို့မသိနိုင်သော တရားကြီးများအစစ်ဖြစ်သည်ဟု ထင်မှတ်နေသောသူများကို ရုပ် မှန်သမျှ ပဋ္ဌာန်းတရားအစစ်ဖြစ်နေသည်ကို သိရှိသူတို့က ၎င်းသူကို ဟဲ့ ဟဲ့ မင်း တို့ ပဋ္ဌာန်းတရားအစစ်များကို နင်းထားမိနေသည်ဟုပြောဆိုက ပေါက်ဆတ် ပေါက် ဆတ်နှင့် အဟုတ်များနင်းထားသလားဟု ခြေကို ကြွ၍ ကြွ၍ ကြည့်ရှုကြပြီးလျှင် ဘယ်မှာ ငါပဋ္ဌာန်းတရားကို နင်းထားရမလဲဟု ပြန်လှန်၍ ပြောကြားသူတို့အား ယခု မင်းနင်းထားတဲ့ အောက်ကြမ်း၊ မြေ၊ ဖျာသင်ဖြူး စသည်တို့ဟာ ရုပ်ပဋ္ဌာန်း ကြီးတွေအစစ်ဖြစ်တာကို ဘုရားကသိစေလို၍ “စတ္တာရော မဟာဘူတာ အညမညံ သဟဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော” ဟု ဟောတော်မူသည်။

စာပဋ္ဌာန်းစကားအရ ပဋ္ဌာန်းအစစ်ဖြစ်ကြသော သင်တို့နင်းထားသည့် ကလာပ်တိုင်းတို့မှာပါသော ခက်မာ ပထဝီ၊ ဖွဲ့စည်း အာပေါ၊ အေးလျှင် သီတ တေဇော၊ ငြိမ်လျှင် ထောက်ကန်ဝါယောတို့ဟာ ပဋ္ဌာန်းတရားအစစ်များကို သင် နင်းထားတာပဲဟု သေချာစွာပြောဟောပြသမှ နိမ့်ချသောစိတ်ဓာတ်အစစ် ရှိသူမှန်သမျှ တို့မှာကား “ဪ ပရမတ်တရား ပဋ္ဌာန်းတရားကြီးတွေဆိုတာ အထက်နတ်ပြည်မှာ ဟောကြားတော်မူတာဖြစ်၍ ၎င်းတို့မှာသာ ရှိနေပါသည်ဟု ရှေးက ငါတို့ထင်မှတ် ထားတိုင်း မဖြစ်ကြဘဲ ခြောက်ခွါရ စသည်တို့မှာ ဖြစ်နေကြသည့် နာမ်ခန္ဓာဟူသမျှ ထိုထိုအရပ်တိုင်းတို့မှာ အကောင်အထည်ခြပ် ပညတ်တို့အတွင်း တင်းကျမ်းပြည့်ရှိနေ ကြသော ရုပ်ဓာတ်ကလာပ်တိုင်းတို့ဟာ အဘိဓမ္မာပရမတ်တရား ပဋ္ဌာန်းတရားကြီး တွေအစစ် ဖြစ်နေကြပါတကား” ဟု များများကြီး ဝမ်းမြောက်ခြင်းကို ဖြစ်ကြပေလိမ့် သတည်း။ ဤကဲ့သို့ နိမ့်ချခြင်းမရှိသူတို့ကား ခွ ကန်လန်စကား အစားစားနှင့် ပြောချင်တာများကို လွန်စွာရိုင်းပျသောစကားနှင့် ပဋ္ဌာန်းတရားကြီးတွေကိုနင်းသော ဘာသောဟု ပြောကြားရမလား စသည်ဖြင့် ပြောကြားကြပေလိမ့်သတည်း။ ထိုသို့ ပြောကြားသည်များကို အမျက်ဒေါသမရှိကြဘဲ မသိ၍သာ ဤကဲ့သို့ ပြောကြားပေ သည်ဟု ကရုဏာရှေ့ထားကာ ပြုံးစိစိသာ နေကြကုန်ရာသတည်း။

ဤသဟဇာတပစ္စည်း၌ ဝိပဿနာရှုလိုသော ယောဂီပျိုတို့သည် ထိုထို စကြဝဠာ သဝိညာဏက၊ အဝိညာဏက ဖြစ်ပျက်၍နေကြသည့် ကမ္ဘာလောကကြီး အားလုံးတို့၌ ဘယ်ရုပ် ဘယ်နာမ်မဆို သဟဇာတပစ္စည်းမှကင်း၍ ဖြစ်ခြင်းမရှိကြ ကုန်၊ သဟဇာတပစ္စည်း အကြောင်းရမှသာလျှင် ဖြစ်ပေါ်ကြပြီးမှ အသီးသီး ခဏတိုင်း ခဏတိုင်းတို့မှာ ချုပ်ပျက်နေကြပါသော်လည်း ယခုအခါ သာမန်လူစားတို့ ခဏပျက် အနိစ္စကို မရှုနိုင်ကြလေသောကြောင့် သန္တတိပျက် အနိစ္စနှင့်သာ ရှုကြကုန်ရာ၏။ ထိုသန္တတိပျက် အနိစ္စမှာလည်း မိမိတို့စိတ်တွင် ကြောင်ကြောင်ကြီး ထင်မြင်နိုင်သော ရှေးကပြခဲ့သည့် ညာလှမ်းလှမ်းလိုသော တကွဖြစ်သည့် စိတ်နှင့်ညာလှမ်း၊ ကိုယ် အမူအရာပျက် ဘယ်လှမ်းလှမ်းလိုသော တကွဖြစ်သော စိတ်နှင့်ဘယ်လှမ်း၊ ကိုယ်အမူ အရာပျက် စသော သွားတိုင်းသွားတိုင်းသော ကိုယ်စိတ်အမူအရာပျက်တို့ကို ဉာဏ်နှင့် မိမိ ပြူးပြူးကြည့်၍ “အနိစ္စ အနိစ္စ၊ အနိစ္စ အနိစ္စ” ဟု ရှုကာ သွားကြကုန်ရာ၏။

ဤအတူ ရပ်လိုသော တကွဖြစ်သည့်စိတ်နှင့် ရပ်ရပ်အမူအရာ၊ ထိုင်လိုသော တကွဖြစ်သည့်စိတ်နှင့် ထိုင်ရပ်အမူအရာ၊ အိပ်လိုသော တကွဖြစ်သည့်စိတ်နှင့် အိပ်ရပ်အမူအရာ၊ ထွက်သက်လေကို အပြင်ဘက်သို့ရှုထုတ်လိုသော တကွဖြစ်သည့် စိတ်နှင့် တစ်ကိုယ်လုံးကြီး ရှုံ့သွားသည့် ကိုယ်အမူအရာ၊ ဝင်သက်လေကို အတွင်းသို့ ရှိုက်သွင်းလိုသော တကွဖြစ်သည့်စိတ်နှင့် တစ်ကိုယ်လုံးကြီးပွလာသည့် ကိုယ်ရပ် အမူအရာ စသော ကိုယ်အမူအရာအမျိုးမျိုး၊ ပြောဆိုလိုသည့် တကွဖြစ်သော စိတ်နှင့် ပြောရပ်အမူအရာအမျိုးမျိုး စသော မိမိဉာဏ်မှာ ထင်ရှားသိသာသည့် ကိုယ်စိတ် အမူအရာ၊ နှုတ်စိတ်အမူအရာ အဖြာဖြာတို့ ဖြစ်ပေါ် ဖြစ်ပေါ်လာကြပြီး ပျောက် ပျောက်ပျက်ပျက် လိုက်နေကြသော အချက်ကြီးတို့ကို ဉာဏ်နှင့် မိမိ ပြူးပြူး ကြည့်ကာ “အနိစ္စ အနိစ္စ” ဟု ရှုကြပါမူ ထိုထိုနာမ် သန္တတိပျက်တို့အတွင်းမှာ သဟဇာတပစ္စည်းပျက်တို့လည်း အကုန်လုံးပါပြီးသား ဖြစ်ကြသည်ကို သိစေလို၍ “တကွဖြစ်ပြီး၊ ချုပ်ပျက်စီး၊ ရှုနည်းအနိစ္စ၊ ပွားများကြ” ဟု ရှေ့ဆောင်ပုဒ်မှာ ရေးထုတ်လိုက်ပါသတည်း။ ဤသည်တို့ကား ငါပဋ္ဌာန်းတရားအရကို ဝိပဿနာနည်း နှင့်တကွ အကျဉ်းမျှပြချက်ပါတည်း။ ဤပစ္စည်းကား သဟဇာတတ္ထိပစ္စည်းမျိုးချည်း ပေတည်း။ ဤပစ္စည်းမျိုး၌ တစ်ဆယ့်ငါးပစ္စည်း သဘောတူရရှိသည့်အဖြစ်ကို ရှေ့ ဟောတုပစ္စည်းက ပြခဲ့ပါသတည်း။ ဤတွင် သဟဇာတပစ္စည်းပြီးရုံမက အညမည ပစ္စည်းတို့လည်း သဟဇာတမှာ နာမ်နာမ်ချင်း ကျေးဇူးပြု၊ မဟာဘုတ်ချင်းချင်း ကျေးဇူးပြု၊ ပဋိသန္ဓေခန္ဓာနှင့် ဟဒယဝတ္ထုချင်းချင်း ကျေးဇူးပြုသည့် သုံးချက်တွင် ပါဝင်၍ ပြီးလေ၏။

သဟဇာတပစ္စည်းနှင့် အညမညပစ္စည်း ပြီး၏။

၂၀။ နိဿယပစ္စည်းအရကို အကျဉ်းမျှပြဆိုချက်

အညမညပစ္စည်း၏ ပစ္စယနိဒ္ဒေသကို ဟောတော်မူသည်၏ အခြားမဲ့၌ သဟဇာတတ္ထိ၊ ပုရေဇာတတ္ထိမျိုးထဲတွင် ပါဝင်သည့် နိဿယပစ္စည်း၏ ပစ္စယနိဒ္ဒေသကို ဟောတော်မူ၏။ ဤနိဿယပစ္စည်းသည်လည်း သဟဇာတနိဿယ၊ ပုရေဇာတနိဿယအားဖြင့် နှစ်ပါးအပြားရှိ၏။ ထိုနှစ်ပါးတို့တွင် သဟဇာတနိဿယ ပစ္စည်းသည် ရှေ့ကပြခဲ့ပြီးသော သဟဇာတပစ္စည်းနှင့် အလုံးစုံတူလေ၏။ ပုရေဇာတနိဿယပစ္စည်း၌လည်း ဝတ္ထုပုရေဇာတပစ္စည်း၊ ဝတ္ထာရမ္မဏ ပုရေဇာတပစ္စည်းအားဖြင့် နှစ်ပါးရှိရာတွင် ဝတ္ထုပုရေဇာတပစ္စည်းကို ရှေးဦးစွာ ဟောတော်မူ၏။ ဝတ္ထုပုရေဇာတပစ္စည်း၌လည်း စာပဋ္ဌာန်း၊ ရွာပဋ္ဌာန်း၊ ငါပဋ္ဌာန်းဟူ၍ သုံးမျိုးသုံးစားရှိရာတို့တွင် စာပဋ္ဌာန်းအရကို ပြဆိုရပါမူ-

နိဿယပစ္စယောတိ စက္ခာယတနံ စက္ခာဝိညာဏဓာတုယာ တံ သမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ နိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။ သောတာယတနံ သောတဝိညာဏဓာတုယာ တံ သမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ နိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။ ဃာနာယတနံ ဃာနဝိညာဏဓာတုယာ တံ သမ္ပယုတ္တကာနဉ္စဓမ္မာနံ နိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။ ဇိဝှာယတနံ ဇိဝှာဝိညာဏဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ နိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။ ကာယာယတနံ ကာယဝိညာဏဓာတုယာ တံ သမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ နိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။ ယံ ရူပံ နိဿာယ မနောဓာတု စ မနောဝိညာဏာတု စ ဝတ္တန္တိ။ တံ ရူပံ မနောဓာတုယာ စ မနောဝိညာဏ ဓာတုယာ စ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ နိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော

ဟု စာပဋ္ဌာန်းအရကို ပြဆိုရာ၏။ ဤစာပဋ္ဌာန်းအရကို ငါပဋ္ဌာန်းအရနှင့် ပြဆိုရမူ နိဿယပစ္စယောတိ - နိဿယပစ္စည်းဟူသည်ကား၊ စက္ခာယတနံ - ရှေ့အဖို့က ဖြစ်နေကြသည့် စက္ခပသာဒရုပ်အကြည်သည်၊ စက္ခာဝိညာဏဓာတုယာစ - မိမိအပေါ်မှာ မှီ၍ဖြစ်ပေါ်လာသည့် စက္ခာဝိညာဏဓာတ်အားလည်းကောင်း၊ တံသမ္ပယုတ္တကာနံ - ထိုစက္ခာဝိညာဏဓာတ်နှင့် ယှဉ်ကုန်သော၊ ဓမ္မာနဉ္စ - စေတသိက် တရားတို့အားလည်းကောင်း၊ နိဿယပစ္စယေန - တည်မှီရာနိဿယသတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယော ဥပကာရကော - တည်နေနိုင်အောင် ကျေးဇူးဆောင်သည်၊ ဟောတိ - ဖြစ်၏။ သောတာယတနံ - ရှေ့အဖို့က ဖြစ်နေကြသည့် သောတပသာဒ ရုပ်အကြည်သည်၊ သောတဝိညာဏဓာတုယာစ - မိမိအပေါ်မှာ မှီ၍ ဖြစ်ပေါ်လာသည့် သောတဝိညာဏဓာတ်အားလည်းကောင်း၊ တံသမ္ပယုတ္တကာနံ - ထိုသောတဝိညာဏဓာတ်နှင့် ယှဉ်ကုန်သော၊ ဓမ္မာနဉ္စ - စေတသိက်တရားတို့အားလည်းကောင်း၊ နိဿယပစ္စယေန - တည်မှီရာ

နိဿယသတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယောဥပကာရကော-တည်နေနိုင်အောင် ကျေးဇူးဆောင်သည်။
ဟောတိ -ဖြစ်၏။ **ဃာနာယတနံ** -ရှေ့အဖို့က ဖြစ်နေကြသည့် ဃာနပသာဒ ရုပ်
 အကြည်သည်။ **ဃာနဝိညာဏဓာတုယာစ**-မိမိအပေါ်မှာ မှီ၍ဖြစ်ပေါ်လာသည့် ဃာန
 ဝိညာဏဓာတ်အားလည်းကောင်း၊ **တံသမ္ပယုတ္တကာနံ** -ထိုဃာနဝိညာဏဓာတ်နှင့်
 ယှဉ်ကုန်သော။ **ဓမ္မာနဉ္စ** -စေတသိက်တရားတို့အားလည်းကောင်း၊ **နိဿယ**
ပစ္စယေန-တည်မှီရာနိဿယသတ္တိဖြင့်၊ **ပစ္စယော ဥပကာရကော** -တည်နေနိုင်အောင်
 ကျေးဇူးဆောင်သည်။ **ဟောတိ** -ဖြစ်၏။ **ဇိဝှာယတနံ** -ရှေ့အဖို့ကဖြစ်နေကြသည့်
 ဇိဝှာပသာဒ ရုပ်အကြည်သည်။ **ဇိဝှာဝိညာဏဓာတုယာစ**-မိမိအပေါ်မှာမှီ၍ ဖြစ်ပေါ်
 လာသည့် ဇိဝှာဝိညာဏဓာတ်အားလည်းကောင်း၊ **တံသမ္ပယုတ္တကာနံ** -ထိုဇိဝှာဝိညာဏ
 ဓာတ်နှင့် ယှဉ်ကုန်သော။ **ဓမ္မာနဉ္စ** -စေတသိက်တရားတို့အားလည်းကောင်း၊ **နိဿယ**
ပစ္စယေန -တည်မှီရာနိဿယသတ္တိဖြင့်၊ **ပစ္စယောဥပကာရကော**-တည်နေနိုင်အောင်
 ကျေးဇူးဆောင်သည်။ **ဟောတိ**-ဖြစ်၏။ **ကာယာယတနံ** -ရှေ့အဖို့က ဖြစ်နေကြသည့်
 ကာယပသာဒရုပ်အကြည်သည်။ **ကာယဝိညာဏဓာတုယာ** -မိမိအပေါ်မှာ မှီ၍ ဖြစ်
 ပေါ်လာသည့် ကာယဝိညာဏဓာတ်အားလည်းကောင်း၊ **တံသမ္ပယုတ္တကာနံ** -ထိုကာယ
 ဝိညာဏဓာတ်နှင့် ယှဉ်ကုန်သော။ **ဓမ္မာနဉ္စ** -စေတသိက်တရားတို့အားလည်းကောင်း၊
နိဿယပစ္စယေန-တည်မှီရာ နိဿယသတ္တိဖြင့်၊ **ပစ္စယောဥပကာရကော** -တည်နေ
 နိုင်အောင် ကျေးဇူးဆောင်သည်။ **ဟောတိ** -ဖြစ်၏။ **ယံ** -အကြင်ရှေ့အဖို့က ဖြစ်နေ
 ကြသည့် ဟဒယဝတ္ထုရုပ်ကို၊ **နိဿယ** -အမှီပြု၍၊ **မနောဓာတုစ**-မနောဓာတ်သည်
 လည်းကောင်း၊ **မနောဝိညာဏဓာတုစ** -မနောဝိညာဏဓာတ်သည်လည်းကောင်း၊
ဝတ္တန္တိ -ဖြစ်ကုန်၏။ **တံရူပံ** -ထိုရှေ့အဖို့က ဖြစ်နေကြသည့် ဟဒယဝတ္ထုရုပ်သည်။
မနောဓာတုယာစ-မနောဓာတ်အားလည်းကောင်း၊ **မနောဝိညာဏဓာတုယာစ**-မနော
 ဝိညာဏဓာတ်အားလည်းကောင်း၊ **တံသမ္ပယုတ္တကာနံ** -ထိုမနောဓာတ် မနောဝိညာဏ
 ဓာတ်တို့နှင့် ယှဉ်ကုန်သော။ **ဓမ္မာနဉ္စ** -စေတသိက်တရားတို့အားလည်းကောင်း၊
နိဿယပစ္စယေန-တည်မှီရာ နိဿယသတ္တိဖြင့်၊ **ပစ္စယော ဥပကာရကော**-တည်နေ
 နိုင်အောင် ကျေးဇူးဆောင်သည်။ **ဟောတိ** -ဖြစ်၏။

ဆောင်ပုဒ်

- (၁) တကွဖြစ်ပြန်၊ ရုပ်နှင့်နာမ်၊ မှတ်ရန်သဟ နိဿယ။
- (၂) မျက်စိ၊ နား၊ နှာ၊ လျှာ၊ ကိုယ် ဟဒယံ၊ ဤခြောက်တန်၊ မှတ်ရန်
သဟနိဿယ။
- (၃) မြင် ကြား နံ လျက်၊ တွေ့သိချက်၊ ဆက္ကနိဿယ အကျိုးရ။
- (၄) မှီအပ်မှီတတ်၊ ထိုနှစ်ရပ်၊ ပျက်လတ်အနိစ္စ ရှုပါကြ။

တစ်နည်းဆောင်ပုဒ်

- ၁။ မျက်စိအကြည်ကိုမှီ၍ မြင်သိဖြစ်။
- ၂။ နားအကြည်ကိုမှီ၍ ကြားသိဖြစ်။
- ၃။ နှာခေါင်းအကြည်ကိုမှီ၍ နံသိဖြစ်။
- ၄။ လျှာအကြည်ကိုမှီ၍ စားသိဖြစ်။
- ၅။ ကိုယ်အကြည်ကိုမှီ၍ တွေ့သိဖြစ်။
- ၆။ ဟဒယဝတ္ထုရုပ်ကိုမှီ၍ ကြံသိဖြစ်။

ဤသည်တို့ကား ရွာပဋ္ဌာန်းစကားအတည်း။

ဤစာပဋ္ဌာန်း၊ ရွာပဋ္ဌာန်းအရကို ငါပဋ္ဌာန်းအရနှင့် သိလွယ်အောင် ပြဆိုရပါမူ ထိုထိုစကြဝဠာ ကမ္ဘာလောကဓာတ်ကြီးအတွင်းမှာ ဖြစ်ပျက်ခြင်းရှိနေကြသော ရုပ်နာမ်ခန္ဓာတို့သည် မှီရာတည်ရာ ဤနိဿယပစ္စည်း အကြောင်းအကျိုးကင်း၍ မည်သည့်တရားမျှ ဖြစ်နိုင်ကြခြင်းမရှိကုန်။ ဤမှီရာတည်ရာ နိဿယပစ္စည်း အကြောင်းရမှ ဖြစ်နိုင်ကြရာတွင် ၎င်းမှီရာပစ္စည်းက တကွဖြစ်တဲ့ မှီရာတည်ရာ၊ ရှေ့ကဖြစ်တဲ့ မှီရာတည်ရာနှစ်မျိုးတို့တွင် တကွဖြစ်ပြီး အသီးသီး မှီရာဖြစ်ကြသည် ကား သဟဇာတပစ္စည်းမှာ ပြခဲ့သည့်အတိုင်း နာမက္ခန္ဓာအချင်းချင်းနှင့်တကွ စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်တို့အား တကွဖြစ်ကြသည့် နာမက္ခန္ဓာလေးပါးက တည်ရာမှီရာ နိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုကြကုန်၏။

ထိုထိုသဝိညာဏက၊ အဝိညာဏကအတွင်းတို့၌ ရှိရှိသမျှသော ကလာပ်စည်းအရနှင့် အတွဲလိုက် အတွဲလိုက်ဖြစ်နေကြသော ရုပ်အပေါင်းတို့တွင် မဟာဘုတ်အချင်းချင်းနှင့်တကွ ဥပါဒါရုပ်တို့အား တကွဖြစ်ကြသော မဟာဘုတ်လေးပါးတို့က မှီရာတည်ရာ နိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုကြကုန်၏။ ပဉ္စဝေါကာရပဋိသန္ဓေ - နာမက္ခန္ဓာနှင့် ဟဒယဝတ္ထုရုပ်တို့သည် အချင်းချင်း မှီရာတည်ရာ သဟဇာတနိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုကြကုန်၏။ ဤသို့ ကျေးဇူးပြုသည်ကိုရည်၍ “တကွဖြစ်ပြန်၊ ရုပ်နှင့်နာမ်၊ မှတ်ရန်သဟ နိဿယ” ဟု ဆောင်ပုဒ်၌ ပြဆိုအပ်ပါသတည်း။ ဤကား တကွဖြစ်ပြီး ကျေးဇူးပြုသည့် သဟဇာတနိဿယပစ္စည်းအရတည်း။

ရှေးကဖြစ်ပြီး ကျေးဇူးပြုတဲ့ ပုရေဇာတနိဿယပစ္စည်းကား မှီတတ်တဲ့ နာမ်ဝိညာဏ်တို့ မဖြစ်မီ ရှေ့အဖို့နားက ဖြစ်ပေါ်လာကြသည့် မြန်မာလို မျက်စိဟု ဆိုအပ်တဲ့ စက္ခုအကြည်၊ နားဟုဆိုအပ်တဲ့ သောတအကြည်၊ နှာခေါင်းဟုဆိုအပ်တဲ့ ယာနအကြည်၊ လျှာဟုဆိုအပ်တဲ့ ဇိဝှါအကြည်၊ ကိုယ်ဟုဆိုအပ်တဲ့ ကာယပသာဒအကြည်၊ နှလုံးအိမ်တွင်းမှာရှိနေပါသည့် ဟဒယဝတ္ထုရုပ်အကြည် ဤခြောက်လီတို့ကို အသီးသီးမှီကြ၍ မြန်မာလို မြင်သိဟုဆိုအပ်သော စက္ခုဝိညာဏ်နှင့် စေတသိက်ကလည်း အမှီရမှ ကြားသိဟုဆိုအပ်သော သောတဝိညာဏ်နှင့် စေတသိက်ကလည်း

အမှီရမှ၊ နံသိဟုဆိုအပ်သော ဃာနဝိညာဏ်နှင့် စေတသိက်ကလည်း အမှီရမှ၊ စားသိဟုဆိုအပ်သော ဇိဝှါဝိညာဏ်နှင့် စေတသိက်ကလည်း အမှီရမှ၊ တွေ့သိဟု ဆိုအပ်သော ကာယဝိညာဏ်နှင့် စေတသိက်ကလည်း အမှီရမှ၊ ကြံသိဟုဆိုအပ်သော မနောဝိညာဏ်တို့က (ဝါ) မနောဓာတ်၊ မနောဝိညာဏဓာတ်တို့နှင့် စေတသိက်တို့ ကလည်း အမှီရမှ ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်ကြကုန်၏။

ဤသို့ ဖြစ်ပေါ်လာကြသည်တို့၌ အကြည်ရုပ်ခြောက်ခုတို့က ရှေ့အဖို့က ဖြစ်ကြပြီး မှီရာအကြောင်း ပစ္စည်းဖြစ်သောကြောင့် ပုရေဇာတနိဿယပစ္စည်းများ ငါပဋ္ဌာန်းတရား ဖြစ်ကြကုန်၏။ ထိုခြောက်ဝတ္ထုရုပ် အကြည်တို့အပေါ်မှာ တည်မှီကာ ဖြစ်ပေါ်လာကြသော နာမ်ဝိညာဏ်ခြောက်ပါး စေတသိက်တရားတို့က ထိုမှီရာ နိဿယပစ္စည်း အကြောင်းရမှ ဖြစ်ပေါ်လာရသည့် နိဿယပစ္စည်း၏ အကျိုးပစ္စယုပ္ပန် များ ငါပဋ္ဌာန်းတရား ဖြစ်ပွားကြကုန်၏။ ဤသို့ အသီးသီးမှီရာ နိဿယပစ္စည်း ခြောက်မျိုးနှင့် မှီ၍ဖြစ်သည့် အကျိုးခြောက်မျိုးတို့ကို သိစေလို၍ “နိဿယပစ္စယောတိ စက္ခာယတနံ စက္ခဝိညာဏဓာတုယာ တံ သမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ နိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော” စသည်ဖြင့် ဤပဋ္ဌာန်းပါဠိတော်ကြီးမှာ ဘုရားဟောတော်မူအပ်သည်ကို အကျဉ်းချုပ်အားဖြင့် သိစေလိုပြန်၍ ရှေ့ဆောင်ပုဒ်၌ “မျက်စိ နား နှာ၊ လျှာ၊ ကိုယ် ဟဒယံ၊ ဤခြောက်တန် မှတ်ရန်နိဿယ ပစ္စည်းရ။ မြင်ကြားနံလျက်၊ တွေ့သိချက်၊ ဆက္ကနိဿယအကျိုးရ” စသည်ဖြင့် ပါဠိတော်အသွားကို လွယ်ကူအောင် ရေးသား အပ်ပါသတည်း။

ဤနိဿယပစ္စည်း၌ ဝိပဿနာရှုလိုသော ယောဂီပျိုတို့သည် သဟဇာတ နိဿယပစ္စည်း၌ ဝိပဿနာရှုရန်ကို သဟဇာတပစ္စည်းအတိုင်းရှုပါ။ ပုရေဇာတ နိဿယပစ္စည်း၌ကား ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သော နာမ်ခန္ဓာရှိသမျှတို့သည် တည်မှီရာ ပုရေဇာတ နိဿယပစ္စည်းအကြောင်းရမှ နာမ်ခန္ဓာတိုင်းတို့ အသီးသီးဖြစ်ပေါ်ကြပြီး အကုန်လုံးချုပ် ပျက်စီးနေကြသည်၌လည်း ခဏငယ်ပျက် အနိစ္စကို မရှုနိုင်ကြရာသော ကြောင့် မြင်သိ ကြားသိ စသော နာမ်ဝိညာဏ်ခြောက်မျိုးတို့ အသီးသီး သိလုံး (ဝါ) တစ်မျိုးစီ တစ်မျိုးစီ သိလုံးဝီထိအစဉ်သန္တတိတို့ အသစ်ပြောင်းတိုင်း ပြောင်း တိုင်းတို့မှာ မှီရာဝတ္ထုရုပ်နှင့်တကွ မှီ၍ဖြစ်သော နာမ်ခန္ဓာ အဟောင်းအဟောင်းတို့ ပျက်၍ ပျက်၍ (ဝါ) အနိစ္စရောက်၍ရောက်၍ လိုက်ကြကုန်သည့် သန္တတိပျက် အနိစ္စကို ရှုကာရှုကာ ဝိပဿနာပွားများကြကုန်ရာ၏။

ပွားများရပုံအချက်ကား ရှေးက သွားလာရင်း စသည်တို့မှာ မြင်၊ သိ၊ ပျက်၊ ကြား၊ သိ၊ ပျက် စသည်တို့ ခြေလှမ်းတိုင်း လှမ်းတိုင်း စသည်တို့မှာ မြင်သိအသစ် ပြောင်းသမျှ အဟောင်းပျက်ကြသည့် အနိစ္စထဲမှာ မှီရာစက္ခ ဝတ္ထုရုပ်လည်း တွဲ၍ ပျက်သည်ကို ရှုရုံမျှထူးတော့၏။ နောက် သောတ စသော ငါးဝိညာဏ်ပျက်တို့မှာ

လည်း ကြားသိပျက် အနိစ္စထဲမှာ မှီရာ သောတဝတ္ထုရုပ်လည်း တွဲ၍ပျက်၊ နံသိပျက် အနိစ္စထဲမှာ မှီရာ ဃာနဝတ္ထုရုပ်လည်း တွဲ၍ပျက်၊ စားသိပျက် အနိစ္စထဲမှာ မှီရာ ဇီဝါဝတ္ထုရုပ်လည်း တွဲ၍ပျက်၊ တွေ့သိပျက် အနိစ္စထဲမှာ မှီရာ ကာယဝတ္ထုရုပ်လည်း တွဲ၍ပျက်၊ ကြံသိပျက် အနိစ္စထဲမှာ မှီရာ ဟဒယဝတ္ထုရုပ်လည်း တွဲ၍ပျက်ကြသည်ကို ရှုရုံမျှကို သိစေလို၍ “မှီတတ်မှီအပ်၊ ထိုနှစ်ရပ်၊ ပျက်လတ်အနိစ္စ ရှုပါကြ” ဟု ဆောင်ပုဒ်၌ ပြဆိုအပ်ပါသတည်း။ ဤမျှသာ ရှေးကပြခဲ့သည့် အာရမ္မဏပစ္စည်းက ဝိပဿနာရှုနည်းထက် ထူးတော့၏။ အကြွင်းကို အာရမ္မဏပစ္စည်းခြောက်ပါး၊ ဝိညာဏ်ကို ဝိပဿနာရှုနည်းအတိုင်း ရှုကြပါလေ။ ဤသည်တို့ကား ငါပဋ္ဌာန်းတရား အရကို ဝိပဿနာနည်းနှင့်တကွ အကျဉ်းမျှပြချက်ပါတည်း။ ဤပစ္စည်းကား ပုရေဇာတတ္ထိ ပစ္စည်းမျိုးချည်းပေတည်း။

ဤပုရေဇာတတ္ထိပစ္စည်းမျိုး၌ -

- (၁) ဝတ္ထုပုရေဇာတနိဿယ၊ (၂) ဝတ္ထုပုရေဇာတ၊ (၃) ပုရေဇာတိန္ဒြိယ၊ (၄) ပုရေဇာတဝိပ္ပယုတ်၊ (၅) ဝတ္ထုပုရေဇာတတ္ထိ၊ (၆) ဝတ္ထုပုရေဇာတအဝိဂတ ဤခြောက်ပါးသော ပစ္စည်းတို့သည် မိမိတို့၌ မှီ၍ဖြစ်ကြသော နာမက္ခန္ဓာတို့အား ထိုက်သည့်အားလျော်စွာ မိမိတို့၏သတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုကုန်၏ဟု သိကြပါလေ ယောဂီအပေါင်း သူတော်ကောင်းတွေတို့။

၂။ ဝတ္ထာရမ္မဏပုရေဇာတပစ္စည်းအရကို ဝါဒအမျိုးမျိုးနှင့် ထင်ရှားအောင် ပြချက်

ရှေးကပြခဲ့ပြီးသော သဟဇာတနိဿယ၊ ဝတ္ထုပုရေဇာတနိဿယပစ္စည်း တို့ကား ဝိဘင်္ဂါဝါရ၌ ပါဠိတော်တိုက်ရိုက်လာသော ပစ္စည်းတို့တည်း။ ဤယခု ပြလတ္တံ့သော ဝတ္ထာရမ္မဏပုရေဇာတ၊ နိဿယပုရေဇာတပစ္စည်းတို့မူကား ထိုဝိဘင်္ဂါ ဝါရ၌မလာ၊ သင်္ချာဝါရ၌သာ “နိဿယပစ္စယာ အာရမ္မဏေ တိဏိ” ဟု ဟောတော် မူ၏။ **နိဿယပစ္စယာ** - နိဿယပစ္စည်းကြောင့်၊ **အာရမ္မဏေ** - အာရမ္မဏပစ္စည်း၌၊ **တိဏိ** - သုံးပါးကုန်သော၊ **ဝိသဇ္ဇနာနိ** - အဖြေတို့ကို၊ **လဗ္ဘန္တိ** - ရအပ်ကုန်၏။ တိဏိ ဟူသော်ကား အဗျာကတော အဗျာကတဿ၊ အဗျာကတော ကုသလဿ၊ အဗျာက တော အကုသလဿတို့ပေတည်း။

ဤပစ္စည်းသည်ကား အလွန်အလွန် နက်နဲခက်ခဲစွာ သိရှိအပ်၏။ အဘယ် ကြောင့်ဆိုသော် ဝတ္ထာရမ္မဏ ပုရေဇာတနိဿယပစ္စည်းဟူသော ပါဠိစကားအရ ဝတ္ထုလည်းဖြစ်၊ အာရုံလည်းဖြစ်၊ ရှေးလည်းဖြစ်၊ မှီရာလည်းဖြစ်ကြပြီး အကြောင်း

ပစ္စည်းဖြစ်သော တစ်ခုတည်းသောတရားကို ကောက်ယူရာ၏။ ထိုသို့ ကောက်ယူရာ ဝယ် အကျိုးပစ္စယုပ္ပန်မှုကား အဗျာကတကုသိုလ်၊ အကုသိုလ် သုံးမျိုးသုံးစားရနိုင်ကြ သော အရာဌာနတို့ကို ရှာဖွေသောအခါ စုတိမရဏာသန္ဓအခါ၌သာ တကွနက် မှီရာလည်းဖြစ်၊ အာရုံလည်းဖြစ်နိုင်သည့်အဖြစ်ကို မဏိသာရမဉ္ဇူ၊ မဏိဒီပ စသော ဆရာကြီးများ အကျယ်တဝင့် ဖွင့်ပြတော်မူသည့်အတိုင်း ညဝါအရကောက်ဆရာတို့က ကောက်ကြသည်ကား -

ဝတ္ထာရမ္မဏ ပုရေဇာတနိဿယ၌ ပစ္စည်း၊ ပစ္စယုပ္ပန်၊ ပစ္စနိက်အားဖြင့် သုံးပါးအပြားရှိကုန်၏။ ထိုသုံးပါးတို့တွင် မရဏာသန္ဓအခါ စုတိစိတ်မှ ပြန်၍ ရေသည်ရှိသော် (၁၇) ချက်မြောက်သော စိတ်နှင့်အတူ ဥပါဒ်သော ဟဒယဝတ္ထု၊ ဤတရားတို့သည် ဝတ္ထာရမ္မဏ ပုရေဇာတနိဿယ ပစ္စည်းတပ်သော တရားတို့ မည်ကုန်၏။

မရဏာသန္ဓအခါ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ ကာမဇောတစ်ခုယုတ် (၃၀)၊ တဒါရုံ ဧကာဒသ၊ ဣဿာ၊ မစ္ဆရိယ၊ ကုက္ကုစ္စ၊ ဝိရတီ၊ အပ္ပမညာကြဉ်သော စေတသိက် စတုစတ္တာလီသ၊ ဤတရားတို့သည် ဝတ္ထာရမ္မဏ ပုရေဇာတပစ္စည်း၏ ပစ္စယုပ္ပန် ဖြစ်သော တရားတို့မည်ကုန်၏။

ဝတ္ထာရမ္မဏပုရေဇာတပစ္စည်းကို မရခိုက် မရနေ စိတ် တစ်ခုယုတ် (၉၀)၊ စေတသိက်ဒွေပညာသ၊ စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်၊ ဗာဟီရရုပ်၊ အာဟာရဇရုပ်၊ ဥတုဇရုပ်၊ အသညသတ်ကမ္မဇရုပ်၊ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်၊ ဤတရားတို့သည် ဝတ္ထာရမ္မဏ ပုရေဇာတနိဿယပစ္စည်း၏ ပစ္စနိက်ဖြစ်သော တရားတို့မည်ကုန်၏” ဟု ပစ္စည်း အရကောက်ကို ရေးပြတော်မူသည့်၌ မရဏာသန္ဓအခါမတိုင်မီက မိမိတို့သေခါနီး ကရဇကာယတို့ကို အာရုံပြု၍ ဝိပဿနာရှုခြင်း၊ နှစ်သက်သာယာခြင်း၊ နှလုံး မသာယာခြင်း၊ တွေဝေမိန်းမောခြင်းတည်းဟူသော ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်တရားတို့ ဖြစ်ပွားကြပြီးနောက် သေပေါက်အနီးသို့ရောက်၍ မရဏာသန္ဓဝိသိဖြစ်သာအခါတို့မှာ ထိုရှေ့က ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်အဖြစ်နှင့် အာရုံပြုခဲ့ကြသော သေခါနီး ကရဇကာယ တို့အတွင်းထဲတွင် ပါဝင်သည့် စုတိစိတ်မှ ပြန်၍ရေသည်ရှိသော် (၁၇) ချက်မြောက် သော စိတ်နှင့်အတူဥပါဒ်သော ဟဒယဝတ္ထုရုပ်သည် ထိုရှေ့ကပြုခဲ့သော ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ် ကမ္မနိမိတ်ဖြစ်၍ မနောဒွါရ မရဏာသန္ဓဝိသိစိတ်တို့၏ အာရုံလည်းဖြစ်၊ မှီရာလည်းဖြစ်ကြ၍ သေနိုင်ကြကုန်၏။ ထိုသို့ သေနိုင်ကြသောအခါတို့မှာ ထိုမရဏာ သန္ဓဟဒယဝတ္ထုရုပ်ကို အာရုံလည်းပြု မှီလည်းမှီကြပြီး မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း တဒါရုံတို့ ဖြစ်ကြသောအခါတို့မှာ “အဗျာကတော အဗျာကတဿ” ဟူသော သင်္ချာတစ်ပါး ကို ရ၏။

(တစ်နည်း) ထိုမရဏာသန္ဓ ယဒယဝတ္ထုရုပ်ကို အာရုံလည်းပြု၊ မှီရာလည်း ဖြစ်ကြပြီး ကုသိုလ် မရဏာသန္ဓဇောဖြစ်ကြသောအခါတို့မှာ “အဗျာကတော

ကုသလဿ” ဟူသော သင်္ချာတစ်ပါးကိုရ၏။ (တစ်နည်း) ထိုမရဏာသန္ဓ ဟဒယ ဝတ္ထုရုပ်ကို အာရုံလည်းပြု၊ မှီရာလည်းဖြစ်ကြပြီး အကုသိုလ် မရဏာသန္ဓဇော ဖြစ်ကြသောအခါတို့မှာ “အဗျာကတော အကုသလဿ” ဟူသော သင်္ချာတစ်ပါးကို ရ၏။ ဤသို့ ရအပ်သည်ကိုရည်၍ ဘုရားဟောတော်မူသည်၏အဖြစ်ကို ပဋ္ဌာန်းအရ ကောက်နှင့်တကွ သုံးချက်စုဆရာတော်များ ရေးသားတော်မူကြ၏။ ဤကား ဘယ်ဝါဒကမှ မလှုပ် ချောက်ချားနိုင်သော မြဲမြံခိုင်ခံ့သော ဝတ္ထာရမ္မဏ ပုရေဇာတ နိဿယပစ္စည်းအရကြီးပေတည်း။

အချို့သုံးချက်စုတို့မှာကား အဘိညာဉ်ဒွေးထည့်၍ ကောက်ကြ၏။ ၎င်း အတွက် ရှေးရွှေကျောင်း သံဃရာဇာဆရာတော်များ၊ စတုရင်္ဂဗလအမတ်ကြီးများနှင့် ပဋ္ဌာနသာရဒီပနီဆရာတော်များ အမျိုးမျိုးအစားစား ယူဆကြပြီးလျှင် ဤပဋ္ဌာန်း ပစ္စည်းကို ပဝတ္တိအခါ၌လည်း ယူကြကာ များစွာအဆုံးအဖြတ်များကို ရေးသားတော် မူကြ၏။ ထိုသို့ပင် ရေးသားသော်လည်း ၎င်းအဘိညာဉ်ဒွေးကို စုတိအခါတို့၌လည်း မရကုန်၊ ပဝတ္တိအခါတို့မှာလည်း မဖြစ်နိုင်ကြကုန်ဟု ဆရာဆရာ သာထက်သာတို့ ဆုံးဖြတ်တော်မူကြကုန်၏။ ဤသို့ ဆုံးဖြတ်သည်များကို အကျဉ်းချုပ်အားဖြင့်ပြရမူ မရဏာသန္ဓဝိထိ၌ ရဟန္တာတို့ အဘိညာဉ်ဇောနောင် စုတိကျ၍ သေနိုင်ကြသော်လည်း ပုထုဇဉ်၊ သေက္ခတို့ သေခါနီး မရဏာသန္ဓုဏ္ဍိဝိဓ အဘိညာဉ်တို့သည် ၎င်းရေးအဖို့ က အာရုံပြုခဲ့ကြသော ကမ္မနိမိတ်ဖြစ်သည့် ဟဒယဝတ္ထုရုပ်ကို ဣဒ္ဓိဝိဒအဘိညာဉ် စိတ်၏ အာရုံလည်းပြု၊ မှီရာလည်းဖြစ်၍ သေပြီးနောက် ဗြဟ္မာ့ပြည်သို့လည်း မရောက်နိုင်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ဗြဟ္မာ့ဘုံက ပဋိသန္ဓေစိတ်၏ အာရုံဖြစ်သည့် ပညတ်ကမ္မနိမိတ်၊ မဟဂ္ဂုတ်ကမ္မနိမိတ်တို့မဖြစ်ကြဘဲ မရဏာသန္ဓဇောက အာရုံပြုကြ သည့် အလွဲဟဒယဝတ္ထု ကမ္မနိမိတ် ဖြစ်နေသောကြောင့်တည်း။

အကယ်၍ ၎င်းအဘိညာဉ်ရသောပုဂ္ဂိုလ်သည် ဗြဟ္မာ့ပြည်သို့မသွားလိုဘဲ ကာမသုဂတိ၌သာဖြစ်လိုသော နိကန္တိတဏှာဖြစ်၍ ထိုဟဒယဝတ္ထုကမ္မနိမိတ်ကို အာရုံပြုပြီး ကာမဘုံမှာ ပဋိသန္ဓေနေပါသည်ဟုဆိုပါမူ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် ဈာန်တို့ကိုပင် သေခါနီးအခါတို့မှာ မလေ့လာဘဲ လျောကျပြီးမှသာဖြစ်၍သွားသောကြောင့် အဘိညာဉ် နှင့်လည်း မသေနိုင်ခဲ့ရာ။ သို့အတွက်ကြောင့် အဘိညာဉ်ဒွေးကို မရဏာ သန္ဓအခါ မရနိုင်တာကို သိကြပါလေ။ အကယ်၍ ၎င်းအခါမရသဖြင့် ပဝတ္တိအခါတို့မှာ ရနိုင် ကြဖို့ ဖြစ်စရာတို့ကို ကြံဆရေးသားကြသည်တို့ကား မိမိတို့ဖြစ်ဆဲ ဟဒယဝတ္ထုရုပ်ကို အာရုံလည်းပြု၍ ဝိပဿနာရှုခြင်း၊ သာယာခြင်း စသည်ဖြစ်ကြသောအခါ ၎င်းဝတ္ထု ရုပ်ကို အာရုံလည်းပြု မှီရာလည်းဖြစ်၍ ကုသိုလ်ဇော၊ အကုသိုလ်ဇော၊ ကြိယာဇော နှင့်တကွ အဘိညာဉ်ဇောတို့ပါ ဖြစ်နိုင်ကြကုန်၏ဟု ယူဆတော်မူကြကုန်၏။ ဤသို့ ယူဆသည်၌ ၎င်းဖြစ်ဆဲဖြစ်သော ဟဒယဝတ္ထုရုပ်တစ်ခုတည်းကို အာရုံကား ဖြစ်နိုင်

ကြကုန်၏။ မှီရာဝတ္ထုကား မဖြစ်နိုင်ပေ။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ ဖြစ်ကြသော မနောဓာတ်၊ မနောဝိညာဏဓာတ်တို့သည် ရှေးစိတ္တက္ခဏ တစ်ချက်နှင့် ပြိုင်သော ဟဒယဝတ္ထုရုပ်ကိုသာ မှီနိုင်ကြပါသည်ကို သိစေလို၍ ၎င်းပဋ္ဌာန်းအနုဋီကာ ဆရာက-

“ပုရိမ ပုရိမ စိတ္တက္ခဏပုဗ္ဗေ ဟဒယဝတ္ထိသ္မိံ ဥတ္တရတ္တရာနိပဝတ္တန္တိ”

အနက်မြန်မာကား။ ။ ပုရိမ ပုရိမ စိတ္တက္ခဏပုဗ္ဗေ - ရှေးရှေး အနန္တတရစိတ်၏ဥပါဒ် ခဏ၌ဖြစ်သော၊ ဟဒယဝတ္ထုသ္မိံ - ဟဒယဝတ္ထု၌၊ ဥတ္တရတ္တရာနိ - အထက်ထက်ဖြစ်သော နောက်စိတ်တို့သည်၊ ပဝတ္တန္တိ - မှီ၍ဖြစ်ကုန်၏။

ဤသို့ အနုဋီကာ၌ပြအပ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ထိုမှတစ်ပါး ဝိသုဒ္ဓိမဂ် အဋ္ဌကထာ၌လည်း-

ပဋိသန္ဓိစိတ္တဿ ဥပါဒက္ခဏေ ဥပ္ပန္နံ ဌာနပတ္တံ ပုရေဇာတံ ဝတ္ထုနိဿယ ဒုတိယဘဝံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ တေန သဒ္ဓိံ ဥပ္ပန္နံ ဌာနပတ္တံ ပုရေဇာတံ ဝတ္ထု နိဿယ တတိယဘဝံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဣမိနာ နယေန ယာဝတာယုကံ စိတ္တပဝတ္တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

အနက်မြန်မာကား။ ။ ပဋိသန္ဓိစိတ္တဿ-ပဋိသန္ဓေစိတ်၏၊ ဥပါဒက္ခဏေ-ဥပါဒက္ခဏ၌၊ ဥပ္ပန္နံ -ဖြစ်သော၊ ဌာနပတ္တံ -ဌာသို့ရောက်ပြီးသော၊ ပုရေဇာတံ -ပုရေဇာတ ဖြစ်သော၊ ဝတ္ထု-ဟဒယဝတ္ထုကို၊ နိဿယ-မှီ၍၊ ဒုတိယဘဝံ -ဒုတိယ ဘဝင်သည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ -ဖြစ်၏။ တေန - ထိုဘဝင်စိတ်နှင့်၊ သဒ္ဓိံ -တကွ၊ ဥပ္ပန္နံ -ဖြစ်သော၊ ဌာနပတ္တံ -ဌာသို့ရောက် ပြီးသော၊ ပုရေဇာတံ -ပုရေဇာတဖြစ်သော၊ ဝတ္ထု-ဟဒယဝတ္ထုကို၊ နိဿယ-မှီ၍၊ တတိယဘဝံ -တတိယဘဝင်သည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ -ဖြစ်၏။ ဣမိနာ နယေန-ဤနည်းဖြင့်၊ ယာဝတာယုကံ -အသက်ထက်ဆုံး၊ စိတ္တ ပဝတ္တိ -စိတ်၏ဖြစ်ခြင်းကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ -သိအပ်၏။

ဟု မိန့်ဆိုသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ အကြောင်းထူးမရှိဘဲ ပြကတော့အခါတို့မှာကား ဤအဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာတို့လာတိုင်း ရှေးစိတ္တက္ခဏတစ်ချက်နှင့် ဥပါဒ်ပြိုင်၍ ဌာသို့ ရောက်သဖြင့် အားရှိသောဟဒယဝတ္ထုရုပ်ကိုသာ မှီကြကုန်၏။

မရဏသန္ဓအခါတို့မှာကား ဤကဲ့သို့ ဟဒယဝတ္ထုရုပ် မရှိသည့်အတွက် စုတိစိတ်မှ ပြန်၍ရေသော် (၁၇) ချက်သော စိတ်နှင့်အတူ ဥပါဒ်သော ဟဒယဝတ္ထုကို ချည်းသာ မှီကြသည်အဖြစ်ကို သိစေလို၍ အဘိဓမ္မတ္ထဝိကာသနီ ဋီကာ၌-

ကေစိတ္တက္ခဏာတိက္ကမောတိ စ အနတိတေကစိတ္တက္ခဏဿ
ဒုပ္ပလတာယ ကေစိတ္တက္ခဏာတိက္ကမေန တဿ ဗလဝဘာဝဒဿနတ္ထံ
ဝုတ္တံ။ န ပန ဒွိတိစတုစိတ္တက္ခဏာတိတာနံ နိဿယဘာဝါဘာဝတော။

စသည်ဖြင့် ပြဆိုအပ်၏။

အနက်မြန်မာကား။ ။ ကေစိတ္တက္ခဏာတိက္ကမောတိစ - နောက်
နောက် စိတ်၏ ရှေးရှေးစိတ် နှင့်အတူ ဥပါဒ်သော ဟဒယဝတ္ထုကို
မှီကြောင်းကို ပြရာဝယ် ကေစိတ္တက္ခဏာတိက္ကမဟူသော စကားကိုလည်း၊
အနတိတေကစိတ္တက္ခဏဿ - စိတ္တက္ခဏတစ်ချက်ကိုမျှ မလွန်သေးသော
ဟဒယဝတ္ထု၏၊ ဒုပ္ပလတာယ - အားနည်းသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ကေ
စိတ္တက္ခဏာတိက္ကမေန - စိတ္တက္ခဏ တစ်ချက်ကို လွန်သဖြင့်၊ တဿ -
ထိုဟဒယဝတ္ထု၏၊ ဗလဝဘာဝဒဿ နတ္ထံ - အားရှိသည်အဖြစ်ကိုပြခြင်းငှာ၊
ဝုတ္တံ - ဆိုအပ်၏။ ဒွိတိစတုစိတ္တက္ခဏာတိတာနံ - စိတ္တက္ခဏ နှစ်ချက်
သုံးချက် လေးချက်ကို လွန်ခြင်းရှိကုန်သော ဟဒယဝတ္ထုတို့၏၊ နိဿယ
ဘာဝါဘာဝတော - စိတ်၏မှီရာ မဖြစ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ နပနဝုတ္တံ -
ဆိုအပ်သည်မဟုတ်။

ဤသို့ စသည်ဖြင့် မိန့်ဆိုအပ်ကြလေသောကြောင့် ပဉ္စဝေါကာရပဋိသန္ဓေ
အခါနှင့် ၎င်းစုတိအခါတို့မှတစ်ပါး အခြားသောအခါတို့မှာကား ရှေးစိတ္တက္ခဏ
တစ်ချက်လွန်နှင့် ဥပါဒ်၌ ဌိသို့ရောက်ပြီး အားရှိသောဟဒယဝတ္ထုတို့ကိုသာ မှီကြရ
လေသောကြောင့် ရှေးကပြခဲ့သော ပဝတ္တိအခါ ဟဒယဝတ္ထုတစ်ခုတည်းကို အာရုံ
လည်းပြု၊ နောက်နောက် စိတ္တက္ခဏတိုင်းတို့ မှီရာလည်းဖြစ်နိုင်သော ဝတ္ထာရမ္မဏ
ပစ္စည်းအရ မဖြစ်နိုင်ကြသောကြောင့် အာရုံတစ်ပါး မှီရာတစ်ခြားဖြစ်သဖြင့် ဝတ္ထာ
ရမ္မဏပစ္စည်း စိတ္တက္ခဏတစ်ခုတည်းမှာ ပဝတ္တိအခါတို့ မရထိုက်သည်အဖြစ်ကိုစင်စစ်
သိရှိကြပါလေ။ ဤရှေးကပြခဲ့သည့်အတိုင်း မရဏာသန္ဓေအခါမှတစ်ပါး ပဝတ္တိအခါ
တို့မှာ ရကောင်း၏ဟု ယူဆကြသော ဆရာဆရာတို့ အဆုံးအဖြတ်သည် သူတို့
အထင်နှင့် ယူဆကာမျှသာဖြစ်ကောင်းကို သိစေလို၍ မဏိမဉ္ဇူသာ ဆရာတော်က-

ကေစိ ပန ဣမမတ္ထမသလ္လက္ခေတွာ ကေက္ခဏေ နိဿယာရမ္မဏ
ပစ္စယဘာဝဝိနိစ္ဆယေ အတိဝိယ ကိလမန္တိ ။ ဝိနိစ္စိန္တန္တာစ အညထာ ဝိနိစ္စိန္တိ ။
တံ တေသံ မတိမတ္ထံ။

အနက်မြန်မာကား။ ။ ကေစိပန - အချို့သော ဆရာတို့သည်ကား၊
ဣမမတ္ထံ - ဤယခု ငါပြဆိုခဲ့ပြီးသော စုတိစိတ်မှ ပြန်၍ရေသော် (၁၇)
ချက်မြောက်သော စိတ်နှင့်အတူ ဥပါဒ်သော ဟဒယဝတ္ထုတစ်ခုတည်း၏
မရဏာသန္ဓေဝိတိ၌ အကျုံးဝင်သော မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ ဇောတဒါရုံတို့အား

တစ်ခုတည်းသောခဏ၌ အာရမ္မဏသတ္တိ၊ နိဿယသတ္တိနှစ်ပါးစုံအားဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်၏ အဖြစ်တည်းဟူသော အနက်သဘောကို၊ **အသလ္လက္ခေတ္တာ** - မမှတ်နိုင်ကုန်သည်ဖြစ်၍၊ **ဧကက္ခဏေ** - တစ်ပြိုင်တည်းသော ခဏ၌၊ **နိဿယာရမ္မဏပစ္စယဘာဝဝိနိစ္ဆယေ** - တစ်ခုတည်းသော ဟဒယဝတ္ထု၏ နိဿယသတ္တိ အာရမ္မဏသတ္တိနှစ်ပါးစုံဖြင့် ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၊ အဗျာကတဖြစ်သော ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့အား ကျေးဇူးပြုသည်၏ အဖြစ်ကို ဆုံးဖြတ်ခြင်း၌၊ **အတိဝိယကိလမန္တိ** - အလွန်လျှင်ပင်ပန်းကြကုန်၏။ **ဝိနိစ္စိနန္တာ၁** - ဆုံးဖြတ်ကြကုန်သော်လည်း၊ **အညထာ** - ပဋ္ဌာန်းပါဠိတော်နှင့် အညီ ငါပြဆိုခဲ့ပြီးသော် ဝိနိစ္ဆာယမှတစ်ပါးသော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ **ဝိနိစ္စိနန္တိ** - ဆုံးဖြတ်ကြကုန်၏။ **တံ** - ထိုကေစိဆရာတို့၏ အဆုံးအဖြတ်သည်၊ **တေသံ** - ထိုကေစိဆရာတို့၏၊ **မတိမတ္တံ** - အလိုမျှသာတည်းဟု မိန့်တော်မူသည့်အတိုင်း မရဏာသန္ဓကာလမှတစ်ပါး ပဝတ္တိကာလကိုယူမူ တစ်ပြိုင်နက် တစ်ချက်တည်း ဟဒယဝတ္ထုတစ်ခုကိုသာ အာရုံလည်းဖြစ် မှီရာလည်းဖြစ်သော အချက်များ မရနိုင်သည်ကို ရှေးက ရေးပြခဲ့ပြီးသည့် အတိုင်း အကျဉ်းချုပ်အားဖြင့် သိရှိကြပါလေ။

ဤကဲ့သို့ တစ်ပြိုင်နက်ပင်မရသော်လည်း မှီရာအသီးသီး ယူကြပါမူ ပဋ္ဌာန်းပါဠိတော်မှာ တစ်ပြိုင်နက်တစ်ချက်တည်း ပစ္စည်းပြိုင်၍ ကျေးဇူးပြုကြသည်နှင့် များများကြီး ဆန့်ကျင်လေသောကြောင့် ပဝတ္တိအခါ ရနိုင်ပါသည်ဟု ယူဆသော ဆရာတို့၏ ဝါဒကို လှလှကြီး ပယ်နိုင်ကြလေ၏ဟု မဏိမဇ္ဈ၊ ဆရာတော်၊ မဏိဒီပ ဆရာတော်များ ရေးသားဖော်ပြသည့်အတိုင်း မှတ်ကြပါလေ။ ဤကား လိုရင်း အကျဉ်းမျှပြအပ်သော အဆုံးအဖြတ်ပါတည်း။ အကျယ်ကိုလိုမူ မဏိမဇ္ဈ၊ မဏိဒီပ နှင့်တကွ မြို့ပြင်ကြီးဆရာတော် ရေးသားဆုံးဖြတ်အပ်သော ပုစ္ဆာဗျာကရဏကျမ်းမှာ ကြည့်ရှုကြပါလေ။ ဤဝတ္ထု ရမ္မဏာပစ္စည်းကား အယူအဆ ဝါဒအမျိုးမျိုး ပြားကြ သည့်အတွက် လိုရင်းအချက်မျှ သိသာလွယ်ကြရုံသာ ရေးပြအပ်သော ဝတ္ထုရမ္မဏ ပုရေဇာတနိဿယပစ္စည်း အကျဉ်းမျှနှင့် အပြီးသတ်လိုက်ရသတည်း။ ခြောက်ဝိညာဏ် တို့ ဝိပဿနာရှုနည်းအတိုင်း ရှုကြပါလေ။ ဤသည်တို့ကား ငါပဋ္ဌာန်းတရားအရကို ဝိပဿနာနည်းနှင့်တကွ အကျဉ်းမျှပြချက်ပါတည်း။ ဤပစ္စည်းကား ပုရေဇာတတ္ထိ ပစ္စည်းမျိုးချည်းပေတည်း။

ဤပုရေဇာတတ္ထိပစ္စည်းမျိုး၌-

- (၁) ဝတ္ထုပုရေဇာတနိဿယ၊ (၂) ဝတ္ထုပုရေဇာတ၊ (၃) ပုရေဇာတိန္ဒြိယ၊ (၄) ပုရေဇာတဝိပ္ပယုတ်၊ (၅) ဝတ္ထုပုရေဇာတတ္ထိ၊ (၆) ဝတ္ထုပုရေဇာတအဝိဂတ ဤခြောက်ပါးသော ပစ္စည်းတို့သည် မိမိတို့၌ မှီ၍ဖြစ်ကြသော နာမက္ခန္ဓာတို့အား

ထိုက်သည်အားလျော်စွာ မိမိတို့၏သတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုကြကုန်၏ဟု သိကြပါလေ
ယောဂီအပေါင်း သူတော်ကောင်းတွေတို့။

နိဿယပစ္စည်း အကျဉ်းပြီး၏။

၂၂။ ဥပနိဿယပစ္စည်းအရကို အကျဉ်းမျှပြချက်

နိဿယပစ္စည်း၏ ပစ္စယနိဒ္ဒေသကို ဟောတော်မူသည်၏ အခြားမဲ့၌
ဥပနိဿယပစ္စည်းကို ဟောတော်မူ၏။ ဤဥပနိဿယပစ္စည်း၌လည်း အာရမ္မဏူပ
နိဿယပစ္စည်း၊ အနန္တရူပနိဿယပစ္စည်း၊ ပကတူပနိဿယပစ္စည်းအားဖြင့် သုံးမျိုး
သုံးစား အပြားရှိ၏။ ဤသုံးစားတို့တွင် အာရမ္မဏူပနိဿယပစ္စည်းအရသည် ရှေးက
ပြခဲ့ပြီးသော အာရမ္မဏာဓိပတိပစ္စည်းအရနှင့် အလုံးစုံတူ၏။ အနန္တရူပ နိဿယ
ပစ္စည်းအရသည်လည်း ရှေးကပြခဲ့ပြီးသော အနန္တရပစ္စည်းနှင့် အလုံးစုံတူ၏။ ပကတူပ
နိဿယပစ္စည်း၌လည်း စာပဋ္ဌာန်း၊ ရွာပဋ္ဌာန်း၊ ငါပဋ္ဌာန်းဟူ၍ သုံးမျိုးသုံးစားရှိရာတို့
တွင် စာပဋ္ဌာန်းအရကို ပြဆိုရမူ-

ဥပနိဿယပစ္စယောတိ ပုရိမာ ပုရိမာ ကုသလာ ဓမ္မာ ပစ္စိမာနံ
ပစ္စိမာနံ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။ ပုရိမာ
ပုရိမာ ကုသလာ ဓမ္မာ ပစ္စိမာနံ ပစ္စိမာနံ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ကေသဉ္စိ
ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။ ပုရိမာ ပုရိမာ ကုသလာ ဓမ္မာ ပစ္စိမာနံ
ပစ္စိမာနံ အဗျာကတာနံ ဓမ္မာနံ ဥပနိဿယ ပစ္စယေန ပစ္စယော။ ပုရိမာ
ပုရိမာ အကုသလာ ဓမ္မာ ပစ္စိမာနံ ပစ္စိမာနံ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ
ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။ ပုရိမာ ပုရိမာ အကုသလာ ဓမ္မာ ပစ္စိမာနံ
ပစ္စိမာနံ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ကေသဉ္စိဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။
ပုရိမာ ပုရိမာ အကုသလာ ဓမ္မာ ပစ္စိမာနံ ပစ္စိမာနံ အဗျာကတာနံ
ဓမ္မာနံ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။ ပုရိမာ ပုရိမာ အဗျာကတာ
ဓမ္မာ ပစ္စိမာနံ ပစ္စိမာနံ အဗျာကတာနံ ဓမ္မာနံ ဥပနိဿယပစ္စယေန
ပစ္စယော။ ပုရိမာ ပုရိမာ အဗျာကတာ ဓမ္မာ ပစ္စိမာနံ ပစ္စိမာနံ ကုသလာနံ
ဓမ္မာနံ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။ ပုရိမာ ပုရိမာ အဗျာကတာ
ဓမ္မာ ပစ္စိမာနံ ပစ္စိမာနံ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။
ဥတုဘောဇနမ္ပိ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။ ပုဂ္ဂလောပိ ဥပနိဿယ
ပစ္စယေန ပစ္စယော။ သေနာသနမ္ပိ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော

ဟု စာပဋ္ဌာန်း အရကို ပြဆိုအပ်ပါသတည်း။ ၎င်းစာပဋ္ဌာန်းအရကို ရွာပဋ္ဌာန်းအရနှင့်
ပြဆိုရပါမူ-

ကုသိုလ်တရားတို့အား၊ ဥပနိဿယပစ္စယေန-အားကြီးသော မှီရာအကြောင်း သတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယော ဥပကာရကော-ထိုထိုကုသလ ပြီးစီးကြမှု ကျေးဇူးပြုသည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏။ ပုရိမာ ပုရိမာ-ရှေးရှေး၌ဖြစ်ကုန်သော၊ အဗျာကတာဓမ္မာ- အဗျာကတတရားတို့သည်၊ ပစ္ဆိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ-နောက်နောက်၌ဖြစ်ကုန်သော၊ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ-အကုသိုလ်တရားတို့အား၊ ဥပနိဿယပစ္စယေန-အားကြီး သော မှီရာအကြောင်းသတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယောဥပကာရကော-ထိုထိုအကုသလ ပြီးစီးကြမှု ကျေးဇူးပြုသည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏။

ဥတုဘောဇနမ္မိ-ဥတုနှင့် ဘောဇဉ်တို့ကလည်း၊ ဥပနိဿယပစ္စယေန- အားကြီးသော မှီရာအကြောင်းသတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယောဥပကာရကော-ကျေးဇူးပြုသည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏။ ပုဂ္ဂလောပိ-ပုဂ္ဂိုလ်ကလည်း၊ ဥပနိဿယပစ္စယေန-အားကြီးသော မှီရာအကြောင်းသတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယောဥပကာရကော-ကျေးဇူးပြုသည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏။ သေနာသနမ္မိ-အိပ်ရာ နေရာ ကျောင်းသည်လည်း၊ ဥပနိဿယပစ္စယေန-အားကြီး သော မှီရာအကြောင်းသတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယောဥပကာရကော-ကျေးဇူးပြုသည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။

ဆောင်ပုဒ်

- (၁) တွင်း၊ ပ ကုက၊ အကြောင်းပြ၊ ကု၊ အကုဗျာ အကျိုးသာ။
- (၂) တွင်း၊ ပ အကု၊ အကြောင်းပြ၊ အကု၊ ကု၊ ဗျာ အကျိုးသာ။
- (၃) တွင်း၊ ပ အဗျာ၊ အကြောင်းသာ၊ အဗျာ၊ ကု၊ ကု အကျိုးစု။
- (၄) ဥတု၊ အစာ၊ ပုဂ္ဂလာ၊ သေနာ အကြောင်းစု။
- (၅) ကု၊ ကု၊ အဗျာ၊ ဖြစ်ပေါ်လာ၊ မှတ်ပါအကျိုးစု။
- (၆) ဖြစ်သိပေါ်ပေါက်၊ ရှေ့ဖြစ်ပျောက်၊ မှတ်လောက်အစုစု၊ ဝိပဿ်ရှု။
(ကု၊ ကု ကို၊ ကု၊ အကု ဟု ပုဒ်ဖြတ်ပါလေ၊ ဤကား-အမှာ။)

၂၂-ဥပနိဿယပစ္စည်းအရကို အကျဉ်းပြချက်

ဤဥပနိဿယ ပစ္စည်း၌ တိက်ပုဒ်အရနှင့် အကျဉ်းချုပ်မှတ်ရန်ကား -

- (၁) ကုသိုလ်ကြောင့် ကုသိုလ်ဖြစ်။
- (၂) ကုသိုလ်ကြောင့် အကုသိုလ်ဖြစ်။
- (၃) ကုသိုလ်ကြောင့် အဗျာကတဖြစ်။
- (၄) အကုသိုလ်ကြောင့် အကုသိုလ်ဖြစ်။
- (၅) အကုသိုလ်ကြောင့် ကုသိုလ်ဖြစ်။
- (၆) အကုသိုလ်ကြောင့် အဗျာကတဖြစ်။
- (၇) အဗျာကတကြောင့် အဗျာကတဖြစ်။

- (၈) အဗျာကတကြောင့် ကုသိုလ်ဖြစ်။
- (၉) အဗျာကတကြောင့် အကုသိုလ်ဖြစ်။

ဤကား ရွာပဋ္ဌာန်းစကားအရတည်း။

ဤဥပနိဿယပစ္စည်းက စာပဋ္ဌာန်း၊ ရွာပဋ္ဌာန်းတို့အရကို ငါပဋ္ဌာန်းအရ တရားစစ်များနှင့် ပြရန်အချက်၌ ဤလောကကြီးအတွင်း သူငါ စသည်တို့ အထင် အမြင် လွဲမှားနေတတ်ကြသည်ကား တခြားမဟုတ်၊ ဤပဋ္ဌာန်း တရားအစစ်ကြီးတွေ ဆိုတာ တခြားမှာရှိနေတာမဟုတ်၊ ပဋ္ဌာန်းကျမ်းစာထဲမှာသာရှိ၍ ၎င်းကျမ်းစာများကို သင်ကြားပို့ချ ပြန်အံသရဇ္ဈာယ်ခြင်းကို ပြုနိုင်ကြမှ ၎င်းကျမ်းထဲမှာသာရှိသည့် ပဋ္ဌာန်း တရားအစစ်ကြီးများကို ရယူသိရှိနိုင်ကြကုန်၏ဟု အထင်အမြင် မှားနေတတ်ကြ ကုန်၏။ စင်စစ်မူကား ထိုထိုပဋ္ဌာန်းကျမ်းစာတို့ အတွင်းမှာ ပဋ္ဌာန်းတရားအစစ် များကို သိကြောင်းစာပဋ္ဌာန်းစကား ဒေသနာဒတော်အစဉ်များသာ ရှိကြ၏။ ငါပဋ္ဌာန်း တရားအစစ်တို့ မဖြစ်ကြကုန်။ ထိုတရားအစစ်တို့ ဖြစ်ရာဌာနတို့ကား ထိုထိုစကြဝဠာ ကမ္ဘာလောကကြီးတို့အတွင်း ထိုထိုမြို့ရွာ သူငါအတွင်းမှာ ပဋ္ဌာန်းအကြောင်းအကျိုး တရား မည်သည့်အခါမျှ မကင်းငြားကြသော ရုပ်နာမ် ငါပဋ္ဌာန်းတရား အစစ်များကို တိုးတက်ကြမည့် ဥပနိဿယပစ္စည်း ဘက်က ထင်ရှားစွာ ဖြစ်ရှိနေကြပါမူ၊ လောက ဓမ္မ နှစ်ဌာနတို့၌ တစ်နေ့တခြား လူ နတ် ဗြဟ္မာတွင်သာမက နိဗ္ဗာန်ကျအောင် ကြီးပွားတိုးတက်နိုင်ကြကုန်၏။ (ဝါ) တစ်နေ့တခြား ကြီးပွားတိုးတက်သမျှ လောက၊ ဓမ္မအားလုံးတို့သည် ဥပနိဿယစသော ငါပဋ္ဌာန်းအကြောင်းအကျိုး တရားတို့ချည်း တည်းဟု သိကြပါလေ။

(တစ်နည်း) ထိုထိုစကြဝဠာ ကမ္ဘာလောကကြီးအတွင်း ထိုထိုမြို့ရွာသူငါတို့ အတွင်းမှာ ပဋ္ဌာန်းအကြောင်းအကျိုးတရားတို့ မည်သည့်အခါမျှ မကင်းငြားကြသော ရုပ်နာမ် ငါပဋ္ဌာန်းတရား အစစ်များတို့ ဆုတ်ယုတ်ကြမည့် ဥပနိဿယ ပစ္စည်းဘက် က ထင်ရှားစွာရှိနေကြပါမူ၊ လောက၊ ဓမ္မ နှစ်ဌာနတို့၌ တစ်နေ့တခြား ဆုတ်ယုတ် သောဗြဟ္မာကြီးစသည်တို့က ဗြဟ္မာကလေးတွေဖြစ်၊ နတ်ကလေးတွေ၊ လူကလေးတွေ ဖြစ်ကြရုံမက အသက်တန်းတွေပါ ဆုတ်ယုတ်ကြရ၊ ကပ်ဆေးကြရ၊ စကြဝဠာ ကမ္ဘာလောကကြီးပေါင်း ကုဋေတစ်သိန်းတို့ပါ အကုန်လုံးကြီးတို့ ပျက်ကြရသော လောကဓမ္မ အားလုံးတို့သည် ဤဥပနိဿယစသော ငါပဋ္ဌာန်း အကြောင်းအကျိုး တရားတို့ချည်းတည်းဟု သိစေခြင်းအကျိုးငှာ “ပုရိမာ ပုရိမာ ကုသလာ ဓမ္မာ ပစ္ဆိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ အဗျာကတာနံ ဓမ္မာနံ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော” ဟု ကုသိုလ်ကြောင့် ရုပ်နာမ် အဗျာကတ ဤလောကကြီးဖြစ်ပေါ်လာပုံတည်း။

ထို့ကြောင့် “ပုရိမာ ပုရိမာ အကုသလာ ဓမ္မာ ပစ္ဆိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ အဗျာ - ကတာနံ ဓမ္မာနံ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော” ဟု အကုသိုလ်ကြောင့် ပျက်စီးရသော ရုပ်နာမ် အဗျာကတ ကမ္ဘာလောကကြီးဖြစ်ကြပုံတည်း။ ထို့ကြောင့်-

“**ကိံကာရဏာ ဧဝံ လောကော ဝိနဿတိ၊ အကုသလမူလကာရဏာ**”
ဝိသုဒ္ဓိမဂ် အဋ္ဌကထာ ပုဗ္ဗေနိဝါသ အဘိညာဉ်အဖွင့်မှာ မိန့်ဆိုအပ်ပါသတည်း။

ကိံကာရဏာ - အဘယ်အကြောင်းကြောင့်။ **ဧဝံ** - ဤသို့။ **လောကော** -
ထိုထိုစကြဝဠာ ကမ္ဘာလောကကြီးသည်။ **ဝိနဿတိ** - အကုန်လုံးပြုန်းတီးအောင်
ပျက်စီးရပါသတည်း။ **ဣတိ** - ဤကားအမေးတည်း။ **အကုသလမူလကာရဏာ** -
အကုသိုလ်လျှင် အရင်းရှိသောအကြောင်းကြောင့်။ **ဧဝံ** - ဤသို့။ **လောကော** -
ထိုထိုစကြဝဠာ ကမ္ဘာလောကကြီးသည်။ **ဝိနဿတိ** - အကုန်လုံး ပြုန်းတီးအောင်
ပျက်စီးရလေ၏။ **ဤတိ** - ဤကား အဖြေတည်း။

ဤသို့ မိန့်မှာတော်မူကြသည့်အတိုင်း ကမ္ဘာလောကကြီး ဖြစ်ပေါ်လာရာ
မှာလည်း သတ္တဝါများ၏ ကုသိုလ်အကြောင်းအရင်း ကံမကင်းဘဲ ဖြစ်ပေါ်လာကြ
ရာ၏။ ကမ္ဘာကြီး ပျက်စီးရာ၌လည်း သတ္တဝါများ၏ အကုသိုလ်အကြောင်းအရင်း
ကံမကင်းဘဲ ပျက်စီးကြရကုန်၏။

ထိုမှတစ်ပါး ဤကမ္ဘာလောကကြီးအတွင်းမှာ ဖြစ်နေကြသော သတ္တဝါ
တို့၏ အသက်တိုခြင်း၊ ရောဂါများခြင်း စသော ဆုတ်ယုတ်ပျက်ပြားခြင်း အရာတို့
၌လည်းကောင်း၊ အသက်ရှည်ခြင်း၊ ရောဂါကင်းခြင်းစသော ကြီးပွားတိုးတက်ခြင်း
အရာတို့၌လည်းကောင်း ပုဂ္ဂိုလ်ကို အကြောင်းပြု၍လည်း ဖြစ်နိုင်ကြကုန်၏။ ဥတု
အာဟာရ စသည်တို့ အကြောင်းကြောင့်လည်း ဖြစ်နိုင်ကြကြောင်းကို “**ဥတုဘောဇနမ္ပိ
ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။ ပုဂ္ဂလောပိ ဥပနိဿယ ပစ္စယေန ပစ္စယော။
သေနာသနမ္ပိ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော**” ဟု မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတော်
မူ၏။ ဤသို့ ဟောကြားတော်မူအပ်သော ပါဠိတော်စကားကို အကျဉ်းအားဖြင့်
သိစေလို၍ “**ဥတုအစာ၊ ဖြစ်ပေါ်လာ၊ သေနာအကြောင်းစု၊ ကုကုအဗျာ၊ ဖြစ်ပေါ်လာ၊
မှတ်ပါအကျိုးစု**” ဟု ဆောင်ပုဒ်ကို ရေးထုတ်လိုက်ရပါသတည်း။

ဤပဋ္ဌာန်းပါဠိတော်မှာ လာတိုင်း ဤလောကကြီး ပျက်စီးခြင်း၊ ကြီးပွားခြင်း
သုတ်မဟာဝါ အဋ္ဌကထာ၌လာသော အကြောင်းရင်းတို့ကား မင်းစသော ရှေ့သွား
ခေါင်းဆောင်များ အစားစားတို့ကြောင့် ဖြစ်ကြရကုန်၏။ ထိုစကားကို ထင်ရှားအောင်
ပြဦးအံ့။ ဤလောကကြီးမှာ ပြည့်ရှင်မင်းကြီးက တရားမစောင့်ပါမူ အိမ်ရှေ့မင်းစသော
မှူးကြီးမတ်ရာ သေနာပတိနှင့်တကွ တိုင်းသူပြည်သား လူအများတို့ပါ အကုန်လုံး
ထိုထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို အတုလိုက်၍ မတရားကျင့်ကြကုန်၏။ ထိုလူတို့က တရား မကျင့်
ကြမူ ထိုလူတို့ကို စောင့်သောနတ်၊ ၎င်းနတ်တို့နှင့်စပ်သော ဘုမ္မဋ္ဌနတ်၊ အကာသဋ္ဌ
နတ်၊ တိမ်နတ်သား၊ မိုးနတ်သားစသော အထက်ဗြဟ္မာ ဘဝဂ်တိုင်အောင် အရိယာ
နတ်၊ ဗြဟ္မာတွေကို ထား၍ ရှိရှိသမျှသော ပုထုဇဉ်နတ်တွေ ထိပ်ချွန်ကြီးနှင့်
ဗြဟ္မာကြီးတွေပါ မတရားကျင့်ကြတာကို-

သဗ္ဗာ ဒေဝဗြဟ္မပရိသာပိ အဓမ္မိကာဝ ဟောန္တိ။

သဗ္ဗာ - အလုံးစုံကုန်သော။ ဒေဝဗြဟ္မပရိသာပိ - ပုထုဇဉ် နတ်ဗြဟ္မာ တို့၏ ပရိသတ်တို့သည်လည်း။ အဓမ္မိကာဝ - တရားမစောင့်ကုန်သည် သာလျှင်။ ဟောန္တိ - ဖြစ်ကြကုန်၏။

စသည်ဖြင့် သုတ်မဟာဝါ အဋ္ဌကထာ မဟာပဒါနသုတ်အဖွင့်မှာ လာသည့်အတိုင်း ပုဂ္ဂိုလ်တွေက လောဘ၊ ဒေါသ၊ မာန်မာန စသော ကိလေသာဒုစရိုက် အမိုက်အမှား တို့ဖြင့် မတရားကျင့်ကြသောအခါ မိုးတွေ၊ လေတွေ၊ ဥတုတွေကလည်း မမှန်ကန် သောကြောင့် စပါး ဆန်စသော စားဖွယ် သောက်ဖွယ် ဘောဇဉ် အဟာရတို့ကလည်း ဖောက်ပြန်ကြကုန်၏။ ဤသို့ ဖောက်ပြန်သော အစာအာဟာရများကို စားသုံးသော သတ္တဝါတို့မှာ ရောဂါအနာများခြင်း၊ အသက်တိုခြင်း စသော ဆုတ်ယုတ်လျော့ပါး ခြင်းဖြစ်ကြ၍ အန္တရကပ် ဆေးသည့်တိုင်အောင် လည်းကောင်း၊ ကမ္ဘာကြီးအကုန် လုံး ပျက်စီးသည့်တိုင်အောင်လည်းကောင်း ဖြစ်ကြကုန်၏။

ကြီးပွားခြင်းဖြစ်ရာတို့၌လည်း မင်းစသော ရှေ့သွားခေါင်းဆောင်တို့က တရားကျင့်သဖြင့် ဥတု၊ အဟာရစသည်တို့ကို သုံးဆောင်မှီဝဲကြရသဖြင့် ရောဂါကင်း ခြင်း၊ အသက်ရှည်ခြင်း၊ လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟ စသည်နည်းပါး၍ မေတ္တာ၊ ဂရုဏာစသော ဗြဟ္မစိုရ်တရား ကြီးပွားတိုးတက်လာကြသည့်အတိုင်း အသက်တန်းနှင့် တကွ ဤကမ္ဘာလောကကြီး တစ်နေ့တခြား ကြီးပွားတိုးတက်လာကြကုန်၏။ ထို့ကြောင့် သုတ်မဟာဝါအဋ္ဌကထာမဟာပဒါနသုတ် အဖွင့်၌ “ယဒါ ပန ရာဇာနော ဓမ္မိကာ ဟောန္တိ၊ တဒါ ဥပရာဇာနောပိ ဓမ္မိကာဝ ဟောန္တိ တိ။ ပုမနယေန ယာဝဗြဟ္မ လောကာ သဗ္ဗေပိ ဓမ္မိကာ ဟောန္တိ” စသည်ဖြင့် မိန့်မှာတော်မူတိုင်း၊ ဤလောကကြီး ပျက်စီးခြင်း၊ ကြီးပွားခြင်း အကြောင်းအရင်းတို့ကို ပုဂ္ဂိုလ်တည်းဟူသော ဥပနိဿယ ပစ္စည်း ဥတုဘောဇဉ်တည်းဟူသော ဥပနိဿယပစ္စည်း၊ ကျောင်း၊ အိမ်၊ အိပ်ရာ၊ နေရာ တည်းဟူသော ဥပနိဿယပစ္စည်း၊ ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၊ အဗျာကတ တည်းဟူသော ဥပနိဿယပစ္စည်း၊ ငါပဋ္ဌာန်းတရားကြီးတို့ကြောင့်သာ ဖြစ်ကုန်ရာ သတည်းဟု ဤပဋ္ဌာန်းပါဠိတော် ဥပနိဿယပစ္စည်းမှာ ဟောပြုတော်မူအပ်ပါသ တည်း။ ဤကား သာမညအားဖြင့် ဥပနိဿယပစ္စည်းကြောင့် လောကကြီး ကြီးပွား ခြင်း၊ ပျက်စီးခြင်းနည်းအမြွက်ကို ပြဆိုချက်ပေတည်း။

ဝိသေသအားဖြင့် ကုသိုလ်ကြောင့် ကုသိုလ်ဖြစ်ကြကြောင်း၊ ကုသိုလ်ကြောင့် အချို့ အကုသိုလ်ဖြစ်ကြကြောင်း ဥပနိဿယပစ္စည်းအရကို လောကတွင် ထင်ရှား အောင် ပြဆိုရမူ ဓမ္မပဒပါဠိတော်မှာ ဘုရားဟောတော်မူသည်ကား “ဤလောကမှာ ကုသိုလ်ပြုမှု လေးစားနှင့် အကျိုးဖြစ်ပွားပုံ လေးစားတို့ ရှိကြရာတွင်-

- ၁။ အချို့သူတို့သည် မိမိသာကောင်းမှု ဒါနကိုပြု၍ သူတစ်ပါးကို မတိုက်တွန်း။
- ထိုသူတို့သည် ပစ္စည်းဥစ္စာသာများ၍ သားသမီး စသော အခြံအရံမရှိကြ။

- ၂။ အချို့သူတို့သည် သူတစ်ပါးကိုသာ ဒါနပြုရန် တိုက်တွန်းနှိုးဆော် ဟောကြားဖော်ရပြီး မိမိမူကား ကောင်းမှုဒါနကိုမပြု။ ထိုသူတို့သည် သားသမီးစသော အခြံအရံသာများ၍ ပစ္စည်းဥစ္စာမရှိကြ။
- ၃။ အချို့သူတို့သည် မိမိလည်းကောင်းမှုဒါနကိုမပြု၊ သူတစ်ပါးကိုလည်း ပြုရန်မတိုက်တွန်း၊ ထိုသူတို့သည် သားသမီး စသော အခြံအရံနည်းပါးရုံ မျှမက ဥစ္စာပစ္စည်းများပါ မရှိကြပြီး သူတောင်းစားကြီးများဖြစ်၍ အတိဒုက္ခ ရောက်ကြရ၏။
- ၄။ အချို့သူတို့သည် မိမိလည်း ကောင်းမှုဒါနကိုပြု၍ သူတစ်ပါးကိုလည်း ပြုရန် တိုက်တွန်းကြကုန်၏။ ထိုသူတို့သည် သားသမီး စသော အခြံ အရံလည်းများ၍ ဥစ္စာပစ္စည်းပေါများစွာရှိကြကုန်၏။”

ဟုလေးဖို့လေးဖုံပြု၍ ဟောကြားတော်မူသည်၌-

ရှေးကုသိုလ်ကြောင့် နောက်ကုသိုလ်တို့ သန္တာန်တူ၊ သန္တာန်ပြား ပဋ္ဌာန်း ပစ္စည်းများ ဖြစ်ကြပုံကား- ရှေးရှေးက ဘုရားပွဲ တရားပွဲ စာပြန်ပွဲကြီးများ ပြုလုပ် ကြသောအခါ ဆွမ်း သင်္ကန်းစသော ဒါနကုသိုလ်ရှင်ကြီးများ ပြုခဲ့ဖူးသောကြောင့် နောက်နောက်နှစ်အခါ စသည်တို့မှာလည်း ရှေးရှေးက ပြုခဲ့ဖူးသည့်အကြောင်း ဥပနိဿယကုသိုလ်အတွက် နောက်အဆက်တို့မှာလည်း ထိုအတူလည်းကောင်း၊ ထိုထက်သာ၍လည်းကောင်း မိမိလည်း ကိုယ်တိုင်ပြုကြ၏။ သူတစ်ပါးကိုလည်း ၎င်းဥပနိဿယပစ္စည်းအရဖြင့် အမျိုးမျိုးတိုက်တွန်းနှိုးဆော်ခြင်းကြောင့် သူတစ်ပါး တို့မှာလည်း ၎င်းဒါနကုသိုလ်အလုပ် အားထုတ်ကြသည်ကား ဤလောကကြီးမှာ အထင်အရှားရှိနေကြသည်၌ သန္တာန်တူမှာ ရှေးရှေးနှစ်အခါက မိမိကုသိုလ်ဒါန စသည်ကြောင့် နောက်နောင် နှစ်အခါတို့မှာလည်း မိမိပင် ဒါနကုသိုလ်စသည့် ငါပဋ္ဌာန်းတရားအစစ်တို့ကို ပြုလုပ်ကြကုန်၏။ သန္တာန်ပြားတို့မှာလည်း သူတစ်ပါး တို့က တိုက်တွန်းကြသည့် ရှေးရှေးကုသိုလ်ကြောင့် မိမိတို့လိုက်နာဆောင်ရွက် ပြုလုပ် အားထုတ်ကြသည့် နောင်နောက်ကုသိုလ် ငါပဋ္ဌာန်းတရားအစစ်တို့ ဖြစ်ပွား ကြကုန်၏ဟု သိစေရန် ရည်သန်၍ “ပုရိမာ ပုရိမာ ကုသလာ ဓမ္မာ ပစ္စိမာနံ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ဥပနိဿယပစ္စယေနပစ္စယော” ဟု ဤပဋ္ဌာန်းပါဠိတော်ကြီးမှာ ဟောတော်မူအပ်ပါသတည်း။

(တစ်နည်း) ရှေးကုသိုလ်ကြောင့် နောက်အကုသိုလ်တို့ သန္တာန်တူ၊ သန္တာန် ပြား ဖြစ်ကြပုံကား- ရှေးရှေးနှစ်ကာလတို့က ဒါနစသည့်အလုပ်ကို အားထုတ်ကြရာ၌ စိတ်နှလုံး မသာယာဖွယ် အသွယ်သွယ်ဖြစ်နေကြသည့်အထဲမှာ သူတစ်ပါးကလည်း လာရောက်၍ ကုသိုလ်စိတ်သဘောထားနှင့် တိုက်တွန်းကြငြားသော်လည်း အချို့သူ တို့မှာ ကုသိုလ်မဖြစ်ပါပဲ၊ နှလုံးမသာယာမြဲ ဒေါမနဿ စသည်တို့ဖြစ်တတ်ကြ

သည်တို့၌ သန္တာန်တူမှာ ရှေးရှေးကပြုကြသည့် မိမိကုသိုလ် ဥပနိဿယပစ္စည်းကြောင့် နောက်နောက် တစ်ခါတစ်ရံတို့မှာ နှလုံးမသာမယာခြင်းစသော အကုသိုလ် ငါပဋ္ဌာန်း တရားအစစ်တို့ ဖြစ်ကြကုန်၏။ သန္တာန်ပြားတို့မှာလည်း သူတစ်ပါးတို့က တိုက်တွန်း ကြသည့် ကုသိုလ် ဥပနိဿယပစ္စည်းတို့ကြောင့် အချို့သူတို့မှာ နှလုံးမသာမယာ ခြင်း စသော အကုသိုလ် ငါပဋ္ဌာန်းတရားအစစ်တို့ ဖြစ်ကြကုန်၏ဟု သိစေရန် ရည်သန်၍ “ပုရိမာ ပုရိမာ ကုသလာ ဓမ္မာ ပစ္ဆိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ကေသန္တိ ဥပနိဿယ ပစ္စယေန ပစ္စယော” ဟု ဤပဋ္ဌာန်းကျမ်းကြီးမှာ ဟောတော် မူအပ်ပါသတည်း။

(တစ်နည်း) ကုသိုလ်ကြောင့် အဗျာကတဖြစ်ပုံမှာ ဤဘဝ ရှေးဘဝတို့က ပြုကြသည့် ကုသိုလ်စေတနာတို့ကြောင့် ယခုဘဝ နောက်ဘဝတို့၌ ပဋိသန္ဓေပဝတ္တိ တို့မှာ ကောင်းမြတ်သော ဝိပါက်၊ ရုပ်၊ နာမ်ခန္ဓာတို့ ဖြစ်ပေါ်လာရခြင်း ယခုဘဝ ပစ္စက္ခ၌ ကုသိုလ်အတွက် လုံးပန်းအားထုတ်ချက် အကြောင်းကြောင့် ကိုယ်၏ ဆင်းရဲခြင်း ကာယိကဒုက္ခ၊ ကိုယ်၏ချမ်းသာခြင်း ကာယိကသုခ၊ အကျိုးဝိပါက် အဗျာကတ စသည်တို့ ဖြစ်ကြရာတို့၌ ရှေးရှေးက မိမိတို့ပြုခဲ့သမျှသော ကုသိုလ် ဥပနိဿယပစ္စည်းကြောင့် နောက်နောက်ဘဝ နောက်နောက်ကာလတို့မှာ ကောင်းကျိုး သုခ အဗျာကတတို့နှင့် ဤဘဝတွင် ဆင်းရဲဒုက္ခ ရောက်တန်သမျှ ရောက်ကြရသည့် ကာယိကဒုက္ခ၊ အဗျာကတ ငါပဋ္ဌာန်းတရားအစစ်တို့ ဖြစ်ကြကုန်၏ဟု သိစေရန် ရည်သန်၍ “ပုရိမာ ပုရိမာ ကုသလာ ဓမ္မာ ပစ္ဆိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ အဗျာကတာနံ ဓမ္မာနံ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော” ဟု ဤပဋ္ဌာန်းပါဠိတော်ကြီးမှာ ဟောတော်မူအပ်ပါ သတည်း။ ဤသို့ဟောတော်မူအပ်သော ပါဠိတော်သုံးပုဒ်ကို အကျဉ်းချုပ်နှင့် သိစေ လို၍ “တွင်းပကုကာ၊ အကြောင်းပြ၊ ကု အကုဗျာ၊ အကျိုးသာ။” ဟု ဆောင်ပုဒ်ကို ရေးထုတ်လိုက်ပါသတည်း။ ဤရှေးကကုသိုလ်ကြောင့် အကျိုးသုံးစား ဖြစ်ပွားကြ သည့် ငါပဋ္ဌာန်းတရားကို နည်းရကြရုံ အမြွက်မျှ ပြဆိုအပ်ပါသတည်း။

ဤနည်းကိုမှီ၍ မိမိ၊ သူတစ်ပါး ကုသိုလ်များကို အကြောင်းခံ၍ သံဝရ တရား စသည်များရှိသော မိမိ၊ သူတစ်ပါးတို့မှာ ကုသိုလ်ဖြစ်ပွားနေကြသမျှ အားလုံးကြီးတို့အတွင်းသို့ ဉာဏ်သွင်းကာ သွင်းကာ ကြည့်ရှုကြပါ၍ ကုသိုလ်ဖြစ်သမျှ ငါပဋ္ဌာန်းတရားအစစ်တို့ချည်း ဖြစ်ကြသည်ကိုလည်းကောင်း၊ မိမိ၊ သူတစ်ပါး ကုသိုလ်များကိုအကြောင်းခံ၍ အကုသိုလ်ဖြစ်ပွားနေကြသမျှ အားလုံးကြီးတို့အတွင်း သို့ ဉာဏ်သွင်းကာ သွင်းကာ ကြည့်ရှုကြပါ၍ အကုသိုလ်ဖြစ်သမျှ ငါပဋ္ဌာန်းတရား အစစ်တို့ချည်း ဖြစ်ကြသည်ကိုလည်းကောင်း၊ မိမိ၊ သူတစ်ပါး ကုသိုလ်များကို အကြောင်းခံ၍ မိမိ၊ သူတစ်ပါးတို့မှာ ကောင်းကျိုး မကောင်းကျိုး ဝိပါက် ကြိယာ ရုပ် နာမ် အဗျာကတတရားတို့ အားလုံးကြီးဖြစ်ပွားနေကြသည့်အတွင်းသို့ ဉာဏ်

သွင်းကာ သွင်းကာ ကြည့်ရှုကြပါ၍ အဗျာကတတရားဖြစ်သမျှ ငါပဋ္ဌာန်းတရားအစစ် တို့ ဖြစ်နေကြသည်ကိုလည်းကောင်း ဉာဏ်လက်ညှိုးနှင့် ထိုးကာထိုးကာ “ဟော့ဟဲ့- ဟော့ဟဲ့” ဟု ကုသိုလ်ကြောင့် ကုသိုလ်ဖြစ်၊ ကုသိုလ်ကြောင့် အကုသိုလ်ဖြစ်၊ ကုသိုလ်ကြောင့် အဗျာကတဖြစ်ဟု အကျဉ်းချုပ် ပြဆိုခဲ့သော စကားအရနှင့် တစ်သက်လုံး၊ တစ်ကမ္ဘာလုံး သိ၍မဆုံးနိုင်အောင် ပြောဟော၍မဆုံးနိုင်အောင် ကြံဆောင်အားသစ်တော်မူနိုင်ကြပါစေသတည်း။ (အကုသိုလ်မူနှင့် အဗျာကတမူတို့ ကို ဖော်ပြချက်)

(တစ်နည်း) ရှေးအကုသိုလ်ကြောင့် နောက်အကုသိုလ်တို့ သန္တာန်တူ၊ သန္တာန်ပြား ငါပဋ္ဌာန်းပစ္စည်းများ ဖြစ်နေကြပုံကား-ရှေးရှေးက အလှအာရုံ ကာမဂုဏ် တို့ကို မိမိခံစားဖူးသည်ကိုလည်းကောင်း၊ သူတစ်ပါးတို့ ခံစားကြသည်ကိုလည်းကောင်း အကြောင်းပြု၍ နောက်နောက်အခါတို့မှာလည်း မကြာမကြာ ခံစားချင်လာသော လောဘအကုသိုလ်အစု၊ ရှေးရှေးက မနှစ်သက်ဖွယ်သော မိမိ၏ အနိဋ္ဌရုပ် ဒုက္ခ ဝေဒနာ၊ သူတစ်ပါးတို့၏အနိဋ္ဌရုပ် ဒုက္ခဝေဒနာတို့အတွက် စိတ်ပျက်ကြရမှု ဒေါမနဿ အစုကို အကြောင်းပြု၍ နောက်နောက်အခါတို့မှာလည်း မကြာမကြာ သတိရပြီး စိတ်ပျက်စရာ နှလုံးမသာယာဖွယ်သော ဒေါသအကုသိုလ်အစု၊ ရှေးရှေးကပြုခဲ့သမျှ သော လောဘမှု၊ ဒေါသမှုတို့အတွက် နောက်နောက်အခါတို့မှာ ရာဇဝတ်ရေး လောကဘေးကြီးများ ဖြစ်ပွားလိမ့်လား၊ မလိမ့်လားဟု အမျိုးမျိုး တွေးတောခြင်းကို ပြုသည့် ဝိစိကိစ္ဆာ၊ စိတ်ပျံ့လွင့်ခြင်း ဖြစ်ပွားနေရသည့် ဥဒ္ဓစ္စ၊ မောဟအကုသိုလ်စုတို့ ဖြစ်နေကြသည်တို့၌ ရှေးရှေးက မိမိတို့ပြုခဲ့သမျှသော သန္တာန်တူ၊ သန္တာန်ပြား အကုသိုလ်တရားတို့ကြောင့် နောက်နောက်အခါတို့မှာ ထိုက်သင့်သည်အားလျော်စွာ ဖြစ်ပေါ်လာကြသော လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟ စသည် ငါပဋ္ဌာန်းတရားအစစ်တို့ ဖြစ်ကြကုန်၏ဟု သိစေရန် ရည်သန်၍ “ပုရိမာ ပုရိမာ အကုသလာ ဓမ္မာ ပစ္ဆိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ဥပနိဿယပစ္စယေနပစ္စယော” ဟု ဤပဋ္ဌာန်းပါဠိတော် ကြီးမှာ ဘုရားဟောတော်မူအပ်ပါသတည်း။

(တစ်နည်း) ရှေးအကုသိုလ်ကြောင့် နောက်ကုသိုလ်တရားတို့ သန္တာန်တူ၊ သန္တာန်ပြား ဖြစ်ပွားကြပုံတို့ကား-ရှေးရှေးနှစ်ကာလ စသည်တို့က လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟဖြစ်ခြင်း နှလုံးသွင်းခြင်းနှင့် မိမိ၊ သူတစ်ပါးတို့ ထိုထိုအမှုတို့ကို ပြုနေကြ သည်တို့၌ နောက်နောက်အခါ အချို့သူတို့မှာ ၎င်းအကုသိုလ်တရားတို့ ဖြစ်ပွားနေ ကြခြင်းများ အပြစ်ဒေါသ အာဒိနဝတရားတို့ ကြီးမားစွာ ခံစံရမည်များကို သိကြား နားလည်လာကြ၍ ထိုထိုအကုသိုလ်တရားတို့ကို ရှောင်ကြဉ်ခြင်း သံဝရတရားနှင့် ထိုထိုအကုသိုလ်တို့ ကင်းငြားအောင် ဒါန သီလ စသော ကုသိုလ်ဖြစ်ပွားရန် ကြံ ဆောင်ပြုလုပ်ကြသည်၌ ရှေးရှေးက မိမိ၊ သူတစ်ပါးတို့ ပြုနေကြသည့် အကုသိုလ် တရား သတိထားဖွယ်တို့ကြောင့် နောက်နောက်အခါတို့မှာလည်း ထိုက်သင့်သည်

အားလျော်စွာ ကုသိုလ်ဖြစ်အောင် ကြံဆောင်အားထုတ်မှု ကုသိုလ်အစု ငါပဋ္ဌာန်းတရား အစစ်တို့ ဖြစ်ကုန်၏ဟု သိစေရန် ရည်သန်၍ “ပုရိမာ ပုရိမာ အကုသလာ ဓမ္မာ ပစ္စိမာနံ ပစ္စိမာနံ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ကေသဉ္စိ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော” ဟု ဤပဋ္ဌာန်းတရားကြီးမှာ ဟောတော်မူအပ်ပါသတည်း။

(တစ်နည်း) အကုသိုလ်ကြောင့် အဗျာကတဖြစ်ကြပုံမှာ ဤဘဝ ရှေးဘဝ တို့က ပြုခဲ့ကြသည့် အကုသိုလ် စေတနာတို့ကြောင့် ယခုဘဝ နောက်နောင်ဘဝတို့၌ ပဋိသန္ဓေ၊ ပဝတ္တိတို့မှာ မကောင်းသောဝိပါက် ရုပ် နာမ် ခန္ဓာတို့ဖြစ်ပေါ်လာကြရခြင်း၊ ယခုဘဝ ပစ္စုကဉ္စ၌ အကုသိုလ်အတွက် လုံးပန်းအားထုတ်ချက်အကြောင်းကြောင့် ကိုယ်၏ ဆင်းရဲခြင်း ကာယိကဒုက္ခ၊ အနည်းငယ်မျှ ခံစံကြရသည့် ကာယိကသုခ အကျိုးဝိပါက် အဗျာကတ စသည်တို့ ဖြစ်ကြရာတို့၌ ရှေးရှေးက မိမိတို့ပြုခဲ့သမျှသော အကုသိုလ် ဥပနိဿယပစ္စည်းကြောင့် နောက်နောက်ဘဝ နောက်နောက်ကာလတို့မှာ မကောင်းကျိုးဆင်းရဲ အဗျာကတနှင့် ဤဘဝတွင် သုခရတန်သမျှ ရကြသည့် ကာယိကသုခ၊ အဗျာကတ ငါပဋ္ဌာန်းတရားအစစ်တို့ ဖြစ်ကြကုန်၏ဟု သိစေရန် ရည်သန်၍ “ပုရိမာ ပုရိမာ အကုသလာ ဓမ္မာ ပစ္စိမာနံ ပစ္စိမာနံ အဗျာကတာနံ ဓမ္မာနံ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော” ဟု ဤပဋ္ဌာန်းပါဠိတော်ကြီးမှာ ဟောတော် မူအပ်ပါသတည်း။ ဤသို့ဟောတော်မူအပ်သော ပါဠိတော်သုံးပုဒ်ကို အကျဉ်းချုပ်နှင့် သိစေလို၍ “တွင်းပအကု၊ အကြောင်းပြု၊ အကုကုဗျာ အကျိုးသာ။” ဟု ဆောင်ပုဒ် ကို ရေးထုတ်လိုက်ပါသတည်း။

ဤရှေးက အကုသိုလ်ကြောင့် အကျိုးသုံးစားဖြစ်ပွားကြသည်၌ ငါပဋ္ဌာန်း တရားအရကို နည်းရရုံ အမြွက်မျှ ပြဆိုအပ်ပါသတည်း။ ဤနည်းကိုမှီ၍ မိမိ၊ သူတစ်ပါး အကုသိုလ်များကိုအကြောင်းခံ၍ မိမိ၊ သူတစ်ပါးတို့မှာ အကုသိုလ်တရား၊ ကုသိုလ်တရား ဖြစ်ပွားနေကြသမျှ အားလုံးကြီးတို့အတွင်းသို့ ဉာဏ်သွင်းကာ သွင်းကာ ကြည့်ရှုကြပါ၍ အကုသိုလ်ဖြစ်သမျှ၊ ကုသိုလ်ဖြစ်သမျှ ငါပဋ္ဌာန်းတရား အစစ်တို့ချည်း ဖြစ်ကြသည်ကိုလည်းကောင်း၊ မိမိ၊ သူတစ်ပါး အကုသိုလ်များကို အကြောင်းခံ၍ မိမိ၊ သူတစ်ပါးတို့မှာ ကောင်းကျိုး မကောင်းကျိုး ဝိပါက် ရုပ် နာမ် အဗျာကတတရားတို့ အားလုံးကြီးဖြစ်ပွားနေကြသည့်အတွင်းသို့ ဉာဏ်သွင်းကာ သွင်းကာ ကြည့်ရှုကြပါ၍ အဗျာကတတရားဖြစ်သမျှ ငါပဋ္ဌာန်းတရားအစစ်တို့ ဖြစ်နေကြသည်ကိုလည်းကောင်း ဉာဏ်လက်ညှိုးနှင့် ထိုးကာထိုးကာ “ဟော့ဟဲ့- ဟော့ဟဲ့” ဟု အကုသိုလ်ကြောင့် အကုသိုလ်ဖြစ်၊ အကုသိုလ်ကြောင့် ကုသိုလ်ဖြစ်၊ အကုသိုလ်ကြောင့် အဗျာကတဖြစ်ဟု အကျဉ်းချုပ် ပြဆိုခဲ့သော စကားအရနှင့် တစ်သက်လုံး၊ တစ်ကမ္ဘာလုံး သိရှိ၍ မဆုံးနိုင်အောင် ကြံဆောင်အားသစ်တော်မူနိုင် ကြပါစေသတည်း။ (အဗျာကတမှုကို ဖော်ပြချက်)။

ရှေးရှေး အဗျာကတကြောင့် နောက်နောက် အဗျာကတတို့ သန္တာန်တူ၊ သန္တာန်ပြား ငါပဋ္ဌာန်းတရားများ ဖြစ်နေကြပုံကား-ရှေးရှေးက မိမိ၊ သူတစ်ပါးတို့ တွေ့ကြုံခံစားရသော ကိုယ်၏ ချမ်းသာခြင်းကို အရင်းပြု၍ နောက်နောက်အခါတို့မှာ လည်း ထိုအတူ ချမ်းသာအောင် ကြံဆောင်နေကြသူတို့မှာလည်းကောင်း၊ သို့မဟုတ် ရှေးကခံစားဖူးသည်ထက် ခံစားရအောင် ကြံဆောင်အားထုတ်သောအခါ ကိုယ်၏ဆင်းရဲခြင်း တွေ့ကြုံရသောသူတို့မှာလည်းကောင်း၊ (တစ်နည်း) မဂ်ဖိုလ်ရပြီး အရိယာကြီးတို့သည် ကိုယ်၏ချမ်းသာခြင်းနှင့် ပြည့်စုံသည့်အခါ ဖလသမာပတ်ကို များစွာဝင်စားသောသူတို့မှာလည်းကောင်း၊ ရှေးရှေး မိမိ၊ သူတစ်ပါးတို့ ချမ်းသာက ဥပနိဿယပစ္စည်းကိုရ၍ နောက်နောက် မိမိချမ်းသာကို ခံစားခြင်း၊ ဆင်းရဲအောင်လုပ်ခြင်း၊ ဖလသမာပတ်ဝင်စားခြင်း သုခ၊ ဒုက္ခ၊ ဖလသမာပတ် အဗျာကတ အကျိုးတရားတို့ ဖြစ်ပွားကြကုန်၏။

(တစ်နည်း) မိမိ၊ သူတစ်ပါးတို့ ဆင်းရဲဒုက္ခနှင့် တွေ့ကြုံရသောအခါတို့၌ လည်းကောင်း၊ ကောင်း၊ မကောင်းသော ဥတု၊ ကောင်း၊ မကောင်းသော ဘောဇဉ်၊ ကောင်း၊ မကောင်းသော ကျောင်း အိမ် အိပ်ရာ နေရာ စသည်တို့နှင့် တွေ့ကြုံရသော အခါတို့မှာ ကိုယ်၏ချမ်းသာခြင်း ဆင်းရဲခြင်းတို့ ဖြစ်ကြရခြင်း၊ ဖလသမာပတ် ချမ်းသာကို ခံစားရခြင်း ဖြစ်နေကြသည်တို့၌ ရှေးရှေးဖြစ်သော မိမိ၊ သူတစ်ပါး ဒုက္ခ၊ ဥတု ဘောဇဉ် ကျောင်း အိမ် အိပ်ရာ နေရာစသော ချမ်းသာဖြစ်ကြောင်း ဆင်းရဲဖြစ်ကြောင်း ရုပ် နာမ်တို့က ဥပနိဿယပစ္စည်း၊ နောက်နောက်အခါတို့မှာ ချမ်းသာနှင့် တွေ့ကြုံရခြင်း၊ ဆင်းရဲနှင့် တွေ့ကြုံရခြင်း၊ ဖလသမာပတ် ဝိပါက်ကြိယာ အဗျာကတတို့ ဖြစ်ပွားရခြင်း အကျိုးဥပနိဿယ ပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရား အစစ်တို့ ဖြစ်ပွားနေကြသည်ကိုရည်၍ “ပုရိမာ ပုရိမာ အဗျာကတာ ဓမ္မာ ပစ္ဆိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ အဗျာကတာနံ ဓမ္မာနံ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော” ဟု ဤပဋ္ဌာန်းပါဠိတော်ကြီးမှာ ဟောတော်မူအပ်ပါသည်။

(တစ်နည်း) ရှေးရှေး အဗျာကတကြောင့် နောက်နောက်ကုသိုလ်တို့ သန္တာန်တူ၊ သန္တာန်ပြား ငါပဋ္ဌာန်းတရားများ ဖြစ်နေကြပုံကား-ရှေးရှေးက မိမိ၊ သူတစ်ပါးတို့မှာ မကြာမကြာ တွေ့ကြုံနေကြရပါသော ချမ်းသာသောအခါ၊ ဆင်းရဲသောအခါတို့မှာလည်းကောင်း၊ ကောင်းသော ဥတု၊ ဘောဇဉ်၊ ကျောင်း အိမ် အိပ်ရာ နေရာ၊ မကောင်းသော ဥတု၊ ဘောဇဉ်၊ ကျောင်း အိမ် အိပ်ရာ နေရာ စသည်တို့နှင့် တွေ့ကြုံရသောအခါတို့၌လည်းကောင်း၊ စောင့်စည်းခြင်း သံဝရတရား ကုသိုလ်ဖြစ်အောင် ကြံဆောင်နှလုံးသွင်းခြင်း ယောနိသော မနသိကာရတရား၊ သတိ သမ္ပဇဉ်တရား လက်ကိုင်ထားသူတို့မှာ ဤချမ်းသာ၊ ဆင်းရဲနှင့် ကောင်းမကောင်း၊ နှစ်တွဲတို့ကို တွေ့ကြုံရသောအခါတို့မှာ ကုသိုလ်ပုည များများကြီးဖြစ်ပွားကြရန် ဒါနပြုခြင်း၊ သီလသီတင်း ဆောက်တည်ကျင့်သုံးခြင်း၊ ကမ္မဋ္ဌာန်းဘာဝနာကို ပွားများ

ခြင်းစသော ကုသိုလ်ကောင်းမှုတို့ကို ပြုကြသောအခါတို့၌ မိမိသူတစ်ပါးတို့မှာ ရှေးရှေးအခါက တွေ့ကြုံကြရသော သုခ ဒုက္ခနှင့် ကောင်း၊ မကောင်းသော ဥတု၊ ဘောဇဉ်၊ ကျောင်း၊ အိမ် အိပ်ရာ နေရာ စသည်တို့က အကြောင်းဥပနိဿယ ပစ္စည်းကိုရ၍ နောက်နောက်အခါတို့မှာ အားထုတ်ကြကာ ဖြစ်ပွားလျက်ရှိကြပါသော ကုသိုလ်တရားတို့က ဥပနိဿယ အကျိုးပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရားတို့ ဖြစ်ပွား နေကြသည်ကို ရည်၍ “ပုရိမာ ပုရိမာ အဗျာကတာ ဓမ္မာ ပစ္ဆိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော” ဟု ဤပဋ္ဌာန်းတရားကြီးမှာ ဟောတော်မူအပ်ပါသည်။

(တစ်နည်း) ရှေးရှေး အဗျာကတကြောင့် နောက်နောက်အကုသိုလ်တို့ သန္တာန်တူ၊ သန္တာန်ပြား ငါပဋ္ဌာန်းပစ္စည်းများ ဖြစ်နေကြပုံကား-ရှေးရှေးအခါတို့က မိမိ၊ သူတစ်ပါးတို့မှာ မကြာမကြာ တွေ့ကြုံနေကြရပါသော ချမ်းသာသောအခါ၊ ဆင်းရဲသောအခါတို့မှာလည်းကောင်း၊ ကောင်းသော ဥတု၊ ဘောဇဉ်၊ ကျောင်း၊ အိမ်၊ အိပ်ရာ၊ နေရာ၊ မကောင်းသော ဥတု၊ ဘောဇဉ်၊ ကျောင်း၊ အိမ်၊ အိပ်ရာ၊ နေရာ စသည်တို့နှင့် တွေ့ကြုံရသောအခါတို့၌လည်းကောင်း၊ မစောင့်စည်းခြင်း အသံဝရတရား ကုသိုလ်ဖြစ်အောင် ကြံဆောင်နှလုံးသွင်းခြင်းမရှိသော အယောနိသော မနသိကာရတရား၊ သတိသမ္ပဇဉ်တရား လက်ကိုင်မထားသူတို့မှာ ဤချမ်းသာ၊ ဆင်းရဲနှင့် ကောင်း-မကောင်း နှစ်တွဲတို့ကို တွေ့ကြုံရသောအခါတို့မှာ များစွာ ခံစံလိုသော လောဘ၊ စိတ်နှလုံးမသာယာခြင်း ဒေါသ၊ တွေဝေမိုက်မှားခြင်း မောဟ၊ မာန်မာန စသော အကုသိုလ်တရားတို့ ဖြစ်ပွားသောအခါတို့၌ မိမိသူတစ်ပါးတို့မှာ ရှေးရှေးအခါက တွေ့ကြုံကြရသော သုခ ဒုက္ခနှင့် ကောင်း-မကောင်းသော ဥတု၊ ဘောဇဉ်၊ ကျောင်း အိမ် အိပ်ရာ နေရာ စသည်တို့က ဥပနိဿယ ပစ္စည်းကိုရ၍ နောက်နောက်အခါတို့မှာ ဖြစ်ပွားလျက် ရှိကြပါသော လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟ၊ မာန်မာန စသော အကုသိုလ်တရားတို့က ဥပနိဿယ အကျိုးပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်း တရားတို့ ဖြစ်ပွားနေကြသည်ကိုရည်၍ “ပုရိမာ ပုရိမာ အဗျာကတာ ဓမ္မာ ပစ္ဆိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော” ဟု ဤကမ္မဋ္ဌာန်း တရားကြီးမှာ ဟောတော်မူအပ်ပါသည်။ ဤသို့ ဟောတော်မူသော ပါဠိသုံးပုဒ်ကို အကျဉ်းချုပ်နှင့် သိစေလို၍ “တွင်းပအဗျာ၊ အကြောင်းသာ၊ အဗျာကုကု အကျိုးစု” ဟု ဆောင်ပုဒ်ကို ရေးထုတ်လိုက်ပါသတည်း။

ဤရှေးက အဗျာကတကြောင့် အကျိုးသုံးစားဖြစ်ပွားကြသည်၌ ငါပဋ္ဌာန်း တရားကို နည်းရကြ၍ အမြွက်မျှ ပြဆိုအပ်ပါသတည်း။ ဤနည်းကိုမှီ၍ မိမိ၊ သူတစ်ပါးတို့ ချမ်းသာခြင်း၊ ဆင်းရဲခြင်းနှင့်တကွ ကောင်း၊ မကောင်းသော ဥတု၊ ဘောဇဉ်၊ ကျောင်း အိမ် အိပ်ရာ နေရာစသည် အဗျာကတတရားတို့ကို အကြောင်းခံ ၍ မိမိ သူတစ်ပါးတို့မှာ ကောင်းကျိုး၊ မကောင်းကျိုး ဝိပါက်ကြိယာ ရုပ် နာမ်

အဗျာကတတရားတို့ အားလုံးကြီးဖြစ်ပွားနေကြသည့် အတွင်းသို့ ဉာဏ်သွင်းကာ သွင်းကာ ကြည့်ရှုကြပါ၍ အဗျာကတတရားဖြစ်သမျှ ငါပဋ္ဌာန်းတရားအစစ်တို့ ဖြစ်နေကြသည်ကိုလည်းကောင်း၊ မိမိ၊ သူတစ်ပါးတို့ ချမ်းသာခြင်း၊ ဆင်းရဲခြင်းနှင့် တကွ ကောင်း၊ မကောင်းသော ဥတု၊ ဘောဇဉ်၊ ကျောင်း အိမ် အိပ်ရာ နေရာ စသည် အဗျာကတတရားတို့ကို အကြောင်းခံ၍ အသံဝရတရား စသည်များရှိကြသော မိမိ၊ သူတစ်ပါးတို့မှာ ကုသိုလ်ဖြစ်ပွားနေကြသမျှ အားလုံးကြီးတို့ အတွင်းသို့ ဉာဏ်သွင်းကာ သွင်းကာ ကြည့်ရှုကြပါ၍ ကုသိုလ်ဖြစ်သမျှ ငါပဋ္ဌာန်းတရားအစစ်တို့ ချည်း ဖြစ်နေကြသည်ကိုလည်းကောင်း၊ မိမိ သူတစ်ပါးတို့ ချမ်းသာခြင်း၊ ဆင်းရဲခြင်း နှင့်တကွ ကောင်း၊ မကောင်းသော ဥတု၊ ဘောဇဉ်၊ ကျောင်း အိမ် အိပ်ရာ နေရာ စသည် အဗျာကတတို့ကို အကြောင်းခံ၍ သံဝရတရား စသည်များရှိကြသော မိမိ၊ သူတစ်ပါးတို့မှာ လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟ၊ မာန်မာန စသော အကုသိုလ်ဖြစ်ပွား နေကြသမျှ အားလုံးကြီးတို့ အတွင်းသို့ ဉာဏ်သွင်းကာ သွင်းကာ ကြည့်ရှုကြပါ၍ အကုသိုလ်ဖြစ်သမျှ ငါပဋ္ဌာန်းတရားအစစ်တို့ ဖြစ်ကြသည်ကိုလည်းကောင်း၊ ဉာဏ် လက်ညှိုးနှင့် ထိုးကာထိုးကာ “ဟော့ဟဲ့-ဟော့ဟဲ့” ဟု အဗျာကတကြောင့် အဗျာ ကတဖြစ်၊ အဗျာကတကြောင့် ကုသိုလ်ဖြစ်၊ အဗျာကတကြောင့် အကုသိုလ်ဖြစ်ဟု အကျဉ်းချုပ်အားဖြင့် ပြဆိုခဲ့သော စကားအရနှင့် တစ်သက်လုံး၊ တစ်ကမ္ဘာလုံး ပြောဟော၍ မဆုံးနိုင်အောင် ကြံဆောင်အားသစ်တော်မူနိုင်ကြပါစေသတည်း။ ဤသည်တို့ကား ပါဠိတော်၌ ဟောကြားသည့် ဥပနိဿယ (၉) စား ဖြစ်ပုံများကို နည်းရရုံ အကျဉ်းမျှပြချက်ပါတည်း။

၂၃။ ငါပဋ္ဌာန်း ၉ - စားတို့ ကောက်ချက်ချ၍ သိကြရန် ဝတ္ထုကို ပြဆိုချက်

ဤငါပဋ္ဌာန်းကိုးစားတို့ကို ကောက်ချက်ချ၍ သိကြရန်ဝတ္ထုကို သိလိုကြပါမူ ရှေးကကုသိုလ်ပြုရာတို့မှာ ကိုယ်သာလျှင် သူ့ကို မတိုက်တွန်း၊ သူ့သာ တိုက်တွန်း၍ ကိုယ်မလှူ၊ သူတစ်ပါးကိုလည်း မတိုက်တွန်း ကိုယ်လည်းမလှူ၊ သူ့ကိုလည်း တိုက်တွန်း ကိုယ်လည်းလှူဟု အကြောင်းလေးစားနှင့် အကျိုးပေးပုံ လေးစားတို့ကို မြတ်စွာဘုရားက ဟောကြားသောအခါ ယခုကာလ နိဗ္ဗာန်ဆော်ကြီးငယ်တို့ နည်းယူ လောက်သော ပညာရှိကြီးတစ်ယောက်က သားသမီး အခြွေအရံနှင့်တကွ ပစ္စည်း တွေပါ ပေါများကြသည့် အကျိုးနှစ်ပါးစုံရရန် ရည်သန်၍ ဘုရားနှင့်တကွ သံဃာ တော်အကုန် ဆွမ်းစားပင့်ဖိတ်ပြီးလျှင် မြို့တွင်းသို့ဝင်၍ “အမိတို့ အမောင်တို့ ဘုရားနှင့်တကွ သံဃာတော်များအား နက်ဖြန်ခါ ဆွမ်းယာဂတို့ကို လှူဒါန်းရန် အတွက်နှင့် ဆန်၊ ဆီစသော တတ်အားသမျှ ဝတ္ထုအစုစုတို့ကို ပါဝင်လှူဒါန်းကြပါ”

စသည် ပြောကြားပြီး အလှူခံ၍ ခံ၍ သွားသောအခါ များစွာသောလူတို့သည် နှစ်ထောင်းအားရ ပေးလှူကြသော်လည်း သူဌေးကြီးတစ်ဦးက စိတ်ကူးချက်လွဲမှားပြီး “သည်ကောင်တွေဟာ ကိုယ်တတ်နိုင်သလောက် ပင့်ဖိတ်၍သာ မလှူကြပါဘဲ အများကိုပင့်ပြီး သူတစ်ပါးကိုလည်း တိုက်တွန်းနှိုးဆော်ခြင်းဟာ သက်သက်မကောင်း တာပဲ” ဟု အမျက်ထွက်ပြီးလျှင် ထိုအလှူခံသူတို့အား လက်သုံးချောင်းနှင့် ဆန်ကို ယူ၍ ထည့်ရုံမက အနည်းမျှစီသော ပဲနောက်၊ ပဲကြီး၊ ထောပတ်၊ ဆီ၊ တင်လဲ စသည်တို့ကို သရော်လှောင်ပြောင်သောစိတ်ထားနှင့် ပေးလှူသောအခါ ထိုနိဗ္ဗာန်ဆော် ပညာရှိကြီးက အလွန်အလွန်ကြီး စိတ်သဘောပြည့်ဝလှ၍ ပေးလှူသမျှ အလှူဝတ္ထု အစုစုတို့ကို အခြားဝတ္ထုတို့နှင့် မရောဘဲ တသီးတခြားစီသာ ယူဆောင်ပါသောအခါ ထိုသူဌေးကြီးက “ဤအကောင်တွေဟာ ငါပေးလှူတာပြု၍ ငါ့အရှက်ကို ခွဲကြလိမ့် မည်” ဟူသော မယုံသင်္ကာစိတ်ထားနှင့် အစေခံငယ်တစ်ယောက်အား ငါ့ကို သူတို့ ဘယ်လို ပြောကြားမည်ကို သေချာစွာစုံထောက်ခဲ့ဟု စေလွှတ်သော်လည်း ထိုပညာရှိ ကြီးတို့က ဘယ်လိုမျှ မပြောကြားကြဘဲ လက်သုံးချောင်းနှင့် အနည်းငယ်စီ ပေးလှူ လိုက်သော ဆန်ကိုလည်း ဆွမ်းချက်သည့်အထဲ၊ ယာဂုကြိုသည့်အထဲ၊ မုန့်လုပ်သည့် အထဲ စသည်တို့၌ အနည်းငယ်မျှစီ အစေ့အငှပါကြစေရန် အသီးသီးထည့်၍ ချက်ပြုတ်လုပ်ကိုင်ကြကုန်၏။

ဤသို့ လုပ်ကိုင်ခြင်းစသော အကြောင်းတရားများကို အစေခံကပြန်၍ သူဌေးကြီးအား ပြောကြားသော်လည်း “သည်ကောင်တွေဟာ ယခုပင် မပြောကြား သော်လည်း ပရိသတ်အလယ်မှာ ငါ၏ မတင့်မတယ် ဂုဏ်ယုတ်ဖွယ်စကား ပြောကြား လိမ့်မည်၊ ထိုအခါ ဤသန်လျက်ဓားနှင့် ထိုးသတ်ခုတ်ဖြတ်မည်” ဟု သန်လျက် ကိုယူ၍ ဆွမ်းကျွေးသော ပရိသတ်သို့ လာရောက်သောအခါ ထိုနိဗ္ဗာန်ဆော် ပညာရှိကြီး အသီးသီးများက ဘုရားနှင့်တကွ သံဃာတော်တို့အား လှူဒါန်းကြ၍ လျှောက်ထားကြသည်ကား “အရှင်ဘုရား ဤအလှူကြီးကို မြို့သူမြို့သား အစားစား တို့ နည်းများမဆို ပေါင်းစု၍ လှူဒါန်းခြင်းကိုပြုကြပါသည်ဘုရား၊ ထိုသို့ပင် အနည်းအများပါဝင်၍ ပြုကြငြားသော်လည်း ကုသိုလ်အဖို့ဘာဂတို့ကိုမူကား ရကြ သောအခါ ထပ်တူထပ်မျှ ကြီးမားသောအကျိုးကို ရကြပါစေလို၏ အရှင်ဘုရား” ဟု လျှောက်ထားသောစကားကိုကြားရမှ များများကြီး ထိတ်လန့်ပြီးလျှင် “ငါသည် ဤပညာရှိကြီးအား မကန်တော့ငြားအံ့၊ ငါ့ခေါင်းကို ကွဲအက်ကြေမွအောင် နတ်များ လာ၍ ဧကန္တနက်ကြလိမ့်မည်” ဟု ထင်မှတ်ခြင်းကိုပြု၍ ထိုပညာရှိ၏ ခြေရင်းမှာ ဝပ်စင်းကာ “သည်းခံတော်မူပါ သည်းခံတော်မူပါ” ဟု တောင်းပန်သောအခါမှ အကြောင်းမျိုးစုံမေးကြည့် သိရှိရလေသည်။

ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားက ထိုသူဌေးအား ဟောကြားတော်မူအပ်သည်ကား-
ဤသို့ အနည်းငယ်မျှ ပေးလှူကြသော သူတို့၏ ကုသိုလ်မည်သည် နည်းသည်ဟူ၍
အမှတ်တမဲ့ မထိမဲ့မြင် မပြုရာ၊ ငါကဲ့သို့သော ဘုရားနှင့်တကွသော သံဃာတော်
တို့အားနည်းများမဆို ပေးလှူသော ကုသိုလ်ကို နှပ်ဖွဲသေးငယ်သည်ဟု မဆိုအပ်။
ဥပမာဆိုသော် အိုးစရည်းကြီးမှာ ရေတစ်ပေါက် တစ်ပေါက် ကျဖန်များသောအခါ
ပြည့်လျှံလာသကဲ့သို့ အနည်းငယ်မျှသော ကုသိုလ်များကိုပေါင်းစု၍ ကုသိုလ်အစားစား
ကြီးမားမြင့်မြတ်သည့်အဖြစ်သို့ ရောက်နိုင်ကြောင်းနှင့် စပ်ဟပ်၍-

မာဝမညေထ ပုညဿ၊ န မန္တံ အာဂမိဿတိ။
ဥပဗိန္ဒု နိပါတေန၊ ဥဒကုမ္ဘောပိ ပူရတိ။
ဓိရော ပူရတိ ပုညဿ၊ ထောက် ထောက်ပိ အာစိနံ။

(ဓမ္မပဒ ပါဠိတော်)

မန္တံ - အနည်းငယ်သော ကောင်းမှုအကျိုးသည်။ န အာဂမိဿတိ - မလာ
လတ္တံ့။ (ဝါ) အကျိုးမပေးလတ္တံ့ဟု။ ပုညဿ - ကောင်းမှုကို။ မာဝမညေထ -
မထိမဲ့မြင် မအောက်မေ့ရာ။ ဥပဗိန္ဒုနိပါတေန - မိုးရေပေါက် ကျဖန်များသဖြင့်၊ ဥဒ
ကုမ္ဘောပိ - ရေအိုးစရည်းကြီးလည်း၊ ပူရတိယထာ - ပြည့်သကဲ့သို့၊ ဧဝံတထာ -
ထို့အတူ။ ဓိရော - ပညာရှိသည်။ ထောက်ထောက်ပိ - အနည်းငယ်အနည်းငယ်လည်း၊
အာစိနံ အာစိနန္တော - ဆည်းပူးဖန်များသည်ရှိသော်၊ ပုညဿ - ကောင်းမှုဖြင့်၊ ပူရတိ -
ပြည့်၏ ဟုဟောကြားသောအခါ ထိုဒေါသကြီးသော သူဌေးကြီးမှာ သောတာပန်
ဖြစ်လာ၍ ရှေးနာမည်ပျောက်ပြီး ကြောင်ခြေရာမျှ လှူဒါန်းလှသောကြောင့် ဗိဇ္ဇာလပ
ဒက သူဌေးကြီးဟု အလှူရှင်နာမည် ပုပ်ကြီး အမည်တွင်လေ၏။

မှတ်ချက်။ ။ ဤဝတ္ထုကို ကြားသိသူတို့ နည်းယူရန်ကား ယခုကာလ နိဗ္ဗာန်ဆော်
မှန်သမျှတို့မှာလည်း နည်းယူကြ၍ အများပေါင်းစုက အကောင်းဆုံးကြီး
ဖြစ်သွားနိုင်ကြ၏ဟု အသိဉာဏ်ကလည်း ခပ်နည်းနည်း၊ သဒ္ဓါတရား
ကလည်း ခပ်မဲ့မဲ့၊ ရွှေနှုတ်တော်ကလည်း ခပ်ရဲရဲတို့နှင့် ခွကန်လန်စကား
ပြောကြားတတ်သည်များကို အထူးသည်းခံကြကာ ချိုသာသောစကားဖြင့်
မိမိတို့လိုလားသောစခန်းသို့ ရောက်ကြအောင်သာ ဖြောင့်မှန်စွာ အားထုတ်
ကြရန် တစ်ချက်၊ ဤဝတ္ထုမှာ ဘုရားဟောပါသည့် ကုသိုလ်အနည်းငယ်တွေ
ပေါင်းစုက အများကြီးဖြစ်ကြသည်ဟု ဟောတော်မူသော စကားဖြင့်
သောတာပန်ဖြစ်သွားသော သူဌေးကြီးကို နည်းမှီ၍ အိုး စသည် တစ်ခုခု
ထားပြီး နံနက် ညချမ်းအခါတို့၌ ထမင်းချက်တိုင်းတို့မှာ တစ်အိမ်လုံး
ကုသိုလ်အတူတကွ ဖြစ်ကြရအောင် တိုင်ပင်၍ ဆန်တစ်ဆုပ် တစ်ဆုပ်စီ

ဖြစ်စေ၊ ပိုက်ဆံတစ်ပြားစီ တစ်ပြားစီဖြစ်စေ နေ့စဉ် နိဗ္ဗာန် ဖြစ်ကြရအောင် ဟု သတိပြုကာ ထည့်ထည့်သွားကြပါမူ ၎င်းတို့ကို နောင်မိမိတို့ အလိုရှိရာ အလှူခံ အစားစား ကျောင်းကန် ဘုရား စသည်များကို စိတ်အားထက်သန် စွာဖြင့် ပေးလှူနိုင်ကြကုန်ရာသည်လည်း တစ်ချက်တို့ပေတည်း။

ဤဝတ္ထုမှာ ငါပဋ္ဌာန်းဖြစ်ကြရာသည်ကား နိဗ္ဗာန်ဆော် ပညာရှိကြီးမှာ ရှေ့ကပြုလုပ်မည့် အကြံရှိသည့် ကုသိုလ်ကြောင့် နောက်ပြုလုပ်မည့်ကုသိုလ် ငါပဋ္ဌာန်း တရားဖြစ်၊ ထိုတိုက်တွန်းသည့် ရှေးကုသိုလ်ကြောင့် မြို့သူမြို့သားတို့ ပါဝင် လှူဒါန်းသည့်ကုသိုလ် ငါပဋ္ဌာန်းဖြစ်၊ ဤကား ကုသိုလ်ကြောင့် ကုသိုလ်ဖြစ်ပုံတည်း။ ထိုတိုက်တွန်းသည့် ကုသိုလ်ကြောင့် ထိုသူဌေးကြီး အချို့မှာ နှလုံးမသာယာသည့် ဒေါမနဿအကုသိုလ် ငါပဋ္ဌာန်းဖြစ်၊ ဤကားကုသိုလ်ကြောင့် အကုသိုလ်ဖြစ်ပုံတည်း။ ထိုကုသိုလ် ပြုလုပ်ရသောကြောင့် ဆောင်ရွက်သူတို့မှာ ကိုယ်၏ဆင်းရဲလာခြင်း အဗျာကတ၊ စားသုံးရသူတို့မှာ ကိုယ်၏ ချမ်းသာလာခြင်း အဗျာကတ ငါပဋ္ဌာန်း တရားတို့ ဖြစ်ပွားကြကုန်၏။ ဤကား ကုသိုလ်ကြောင့် အဗျာကတ ဖြစ်ပုံတည်း။

(တစ်နည်း) ထိုသူဌေးကြီးက ထိုနိဗ္ဗာန်ဆော်တို့အား ပထမဒေါမနဿ အကုသလကြောင့် နောက်နောက်အခါတို့မှာ သတ်လိုသော စခန်းစိုက်လာအောင် အကုသိုလ် ငါပဋ္ဌာန်းတရားတွေဖြစ်။ ဤကား အကုသိုလ်ကြောင့် အကုသိုလ် ဖြစ်ပုံတည်း။

(တစ်နည်း) ထိုမိုက်မှားမိသော အကုသိုလ်များကို သတိထား၍ စဉ်းစား မိရုံမျှကမ ကန်တော့ဝန်ချသော ကုသိုလ်က သောတာပန် အဖြစ်ရအောင် ကုသိုလ် ငါပဋ္ဌာန်းတရားတို့ ထိုသူဌေးကြီးမှာဖြစ်။ ဤကား အကုသိုလ်ကြောင့် ကုသိုလ်ဖြစ်ပုံ တည်း။

(တစ်နည်း) ထိုပြစ်မှားမိတာ သိရှိလာသဖြင့် ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာ ပြင်းစွာ ဆင်းရဲပူပန်လာခြင်း အဗျာကတစသည် ငါပဋ္ဌာန်းတရားတို့ ဖြစ်ပွားကြကုန်၏။ ဤကားအကုသိုလ်ကြောင့် အဗျာကတဖြစ်ပုံတည်း။

(တစ်နည်း) ထိုနိဗ္ဗာန်ဆော်များ လိုလားကြသော ကောင်းကျိုးဖလ အဗျာ ကတကြောင့် အားထုတ်ကြရသည့် ဆင်းရဲ ကာယိကဒုက္ခ နောက်နောင်ခံစံရသည့် ကာယိကသုခ အဗျာကတ ငါပဋ္ဌာန်းတရားတို့ ဖြစ်ပွားကြကုန်၏။ ဤကား အဗျာ ကတကြောင့် အဗျာကတဖြစ်ပုံတည်း။

(တစ်နည်း) ထိုနိဗ္ဗာန်ဆော်ကြီးမှာ ဘုရားတရားတော်အရ အလိုရှိအပ် သော နှစ်ပါးစုံ အကျိုးကြီးမားလှသည့် အကျိုးဝိပါက အဗျာကတကြောင့် တိုက် တွန်းသည့် ကုသိုလ်ပြုလုပ် အားထုတ်သည့် ငါပဋ္ဌာန်းတရားတွေဖြစ်။ ဤကား အဗျာကတကြောင့် ကုသိုလ်ဖြစ်ပုံတည်း။

(တစ်နည်း) ထိုတိုက်တွန်းသော အသံများ အဗျာကတ တရားကြောင့် ထိုအသံကို မကြားလိုသော ဒေါမနဿ ငါပဋ္ဌာန်းတရားတို့ ထိုသူဌေးကြီးမှာဖြစ်။ ဤကားအဗျာကတကြောင့် အကုသိုလ်ဖြစ်ပုံတည်း။

[ဤသည်တို့ကား ငါပဋ္ဌာန်း (၉)စားတို့ကို ယခုကာလ ဖြစ်ပျက်နေကြ သူတိုင်းတို့မှာ ကောက်ချက်ချ၍ ပြတတ်ကြရန်ရည်သန်၍ ဤဗိဇ္ဇာလပဒက သူဌေးကြီးဝတ္ထု၌ ငါပဋ္ဌာန်း (၉)စား ကောက်ချက်ပြထားလိုက်ပါသတည်း။]

ဤဥပနိဿယပစ္စည်း၌ ဝိပဿနာရှုလိုသော ယောဂီပျိုတို့သည် ရှေးက ဤပဋ္ဌာန်းနည်းအရနှင့် သန္တာန်တူ၊ သန္တာပြား ကုသိုလ်ကြောင့် ကုသိုလ်ဖြစ်ပွားနေ ကြသည်၌ ရှေးရှေးနှစ် ရှေးရှေးအခါတို့က မိမိကိုယ်တိုင်ပြုခဲ့သော ဒါန၊ သီလ၊ ဘာဝနာ အစဖြစ်သော ကုသိုလ်အလေ့အလာ အထုံပါ၍လည်းကောင်း၊ သူတစ်ပါး က တိုက်တွန်း၍ လည်းကောင်း၊ နောက်နောင်နှစ် နောက်နောင်အခါတို့မှာ ၎င်းဒါန၊ သီလ၊ ဘာဝနာ အစဖြစ်သော ငါပဋ္ဌာန်းတရား ကုသိုလ်တွေဖြစ်ပွားကြသည့် ကိုယ်၊ နှုတ်၊ စိတ် အမူအရာတို့ ယခုစီးဖြန်းမည့်အခါ ဘာတစ်ခုမျှ မရှိကြပါဘဲ ချုပ်ပျောက် သေစဲသည့် အနိစ္စအချက်တွေကို ဉာဏ်နှင့်မိမိ ပြူးပြူးကြည့်၍ “အနိစ္စ အနိစ္စ အနိစ္စ အနိစ္စ” ဟု အခါခါ ကြည့်ရှုပွားများကြပါလေ။

(တစ်နည်း) ရှေးက မိမိ၊ သူတစ်ပါးတို့ ပြုလုပ်အားထုတ်ကြသည့် ဒါန၊ သီလ၊ ဘာဝနာ အစဖြစ်သော ကုသိုလ်များကို သာယာနှစ်သက်သည့် တဏှာ၊ နှလုံးမသာယာသည့် ဒေါမနဿ၊ သို့လော-သို့လော တွေးတောကြသည့် ဥဒ္ဒစ္စ၊ မောဟ စသော အကုသိုလ် ငါပဋ္ဌာန်းတရားတွေ ဖြစ်ပွားကြသည့် ကိုယ်၊ နှုတ်၊ စိတ် အမူအရာတို့ ယခုစီးဖြန်းမည့်အခါ ဘာတစ်ခုမျှ မရှိကြပါဘဲ ချုပ်ပျောက် သေစဲသည့် အနိစ္စအချက်တွေကို ဉာဏ်နှင့်မိမိ ပြူးပြူးကြည့်၍ “အနိစ္စ အနိစ္စ အနိစ္စ အနိစ္စ” ဟု အခါခါကြည့်ရှု ပွားများကြပါလေ။

(တစ်နည်း) ရှေးရှေးက မိမိ၊ သူတစ်ပါးတို့ ပြုလုပ်အားထုတ်ကြသည့် ဒါန၊ သီလ၊ ဘာဝနာ အစဖြစ်သော ကုသိုလ်များကို အကြောင်းထား၍ များစွာ ကိုယ်ပင်ပန်းခံခဲ့ရခြင်း ကာယိကဒုက္ခ၊ ကိုယ်၏ ချမ်းမြေ့စွာ ခံစံခဲ့ရသည့် ကာယိက သုခစသော ဝိပါက်ကြိယာ အဗျာကတ ငါပဋ္ဌာန်းတရားတွေ ဖြစ်ပွားနေကြသည့် ကိုယ်၊ နှုတ်၊ စိတ် အမူအရာတို့ ယခုစီးဖြန်းမည့်အခါ ဘာတစ်ခုမျှ မရှိကြပါဘဲ ချုပ်ပျောက် သေစဲသည့် အနိစ္စအချက်တွေကို ဉာဏ်နှင့်မိမိ ပြူးပြူးကြည့်၍ “အနိစ္စ အနိစ္စ အနိစ္စ အနိစ္စ” ဟု အခါခါကြည့်ရှု ပွားများကြပါလေ။

ဤကား ကုသိုလ်ကြောင့် ကုသိုလ်ဖြစ်၊ ကုသိုလ်ကြောင့် အကုသိုလ်ဖြစ် ကုသိုလ်ကြောင့် အဗျာကတဖြစ်ကြသည့် ဥပနိဿယပစ္စည်း၌ ဝိပဿနာ အကျဉ်းချုပ်

ရှုနည်းပါတည်း။ အကုသိုလ်ကြောင့် အကုသိုလ်၊ ကုသိုလ်၊ အဗျာကတ ဥပနိဿယ ပစ္စည်းဖြစ်ကြသည်၌လည်း မိမိ၊ သူတစ်ပါးတို့မှာ အကုသိုလ်တွေ ဖြစ်ပွားနေမှုကို အကြောင်းပြု၍ နောက်နောင်အခါတို့မှာ အတုံ့အပြန်အားဖြင့် အကုသိုလ်ဖြစ်ခြင်း ငါပဋ္ဌာန်းတရား၊ ၎င်းအကုသိုလ်ကိုပင် အကြောင်းခံ၍ သတိသမ္ပဇေ နှလုံးသွင်းခြင်း အားဖြင့် သံဝေဂ စသည် ကုသိုလ်ဖြစ်ခြင်း ငါပဋ္ဌာန်းတရား၊ ၎င်းအကုသိုလ်ကို အကြောင်းခံ၍ ကိုယ်ဆင်းရဲခြင်း၊ ချမ်းသာခြင်းနှင့် တွေ့ကြုံရသော အဗျာကတ ငါပဋ္ဌာန်းတရား ကိုယ်၊ နှုတ်၊ စိတ် အမူအရာများတို့ ယခုစီးဖြန်းမည့်အခါ ဘာ တစ်ခုမျှ မရှိကြသည့် အနိစ္စအချက်တွေကို ဉာဏ်နှင့်မိမိ ပြူးပြူးကြည့်၍ “အနိစ္စ အနိစ္စ အနိစ္စ” ဟု အခါခါကြည့်ရှု ပွားများကြပါလေ။

(တစ်နည်း) အဗျာကတကြောင့် အဗျာကတ၊ ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ် ဥပနိဿယပစ္စည်း ဖြစ်ကြသည်၌လည်း မိမိ၊ သူတစ်ပါးတို့မှာ ကိုယ်ချမ်းသာသည့် ကာယိကသုခ၊ ကိုယ်ဆင်းရဲသည့် ကာယိကဒုက္ခစသော ဝိပါက်ကြိယာ အဗျာကတ ကိုအကြောင်းပြု၍ နောက်နောင်အခါတို့မှာ ထိုသုခကို ခံ၊ စံရန် ဒုက္ခကို ပယ်ဖျောက် ရန် ပြုလုပ်အားထုတ်ကြသောအခါ တွေ့ကြုံဖြစ်ပေါ်လာကြသည့် သုခ၊ ဒုက္ခ၊ ဝိပါက်ကြိယာ၊ အဗျာကတ ငါပဋ္ဌာန်းတရား၊ ထိုသုခကို ခံ၊ စံရန် ထိုဒုက္ခကို ပယ်ဖျောက်ရန် ပြုလုပ်အားထုတ်ကြသောအခါတို့မှာ ဖြစ်ပေါ်လာကြသည့် ကုသိုလ် ငါပဋ္ဌာန်းတရား၊ အကုသိုလ် ငါပဋ္ဌာန်းတရား အစားစားတို့ ယခုဝိပဿနာတရား စီးဖြန်းမည့်အခါ ဘာတစ်ခုမျှ မရှိကြသည့် အနိစ္စအချက်ကို ဉာဏ်နှင့်မိမိ ပြူးပြူး ကြည့်၍ “အနိစ္စ အနိစ္စ အနိစ္စ အနိစ္စ” ဟု အခါခါကြည့်ရှု ပွားများကြပါလေ။

ဤကား ဥပနိဿယပစ္စည်းတို့၌ ဝိပဿနာရှုနည်းအရကို အကျဉ်းမျှ ပြချက်တို့ပါ တည်း။ ဤသို့ ရှုကြရမည့်အဖြစ်ကို သိစေလို၍ “ဖြစ်သည့်ပေါ်ပေါက်၊ ရှေးဖြစ် ပျောက်၊ မှတ်လောက်စုစု ဝိပဿ်ရှု” ဟု ရှေ့ဆောင်ပုဒ်မှာ ရေးထုတ်လိုက်ပါသတည်း။ ဤသည်တို့ကား ငါပဋ္ဌာန်းတရားအရတို့ကို စာမတတ်သူတို့ပင် လွယ်လွယ်ကလေး နှင့် သိနိုင်ကြအောင် ဝိပဿနာနည်းနှင့်တကွ အကျဉ်းမျှပြချက်ပါတည်း။ အကျယ်ကို မူကား ပဉ္စာဝါရ ပါဠိတော်များအရနှင့် နောက်၌ပြလတ္တံ့ပါတည်း။ ဤပစ္စည်းကား ဥပနိဿယ ပစ္စည်းမျိုးချည်းပေတည်း။

ဤပစ္စည်းမျိုး၌ -

နာနာကွဏိက ကမ္မပစ္စည်း တစ်စိတ်သာ သဘောတူ ရအပ်ပါသတည်း။
 ဥပနိဿယပစ္စည်း အကျဉ်းမျှပြီး၏။

၂၄။ ပုရေဇာတပစ္စည်းကို အကျဉ်းမျှ ပြချက်

ဥပနိဿယပစ္စည်း၏ ပစ္စယနိဒ္ဒေသကို ဟောတော်မူသည်၏ အခြားမဲ့၌ ပုရေဇာတပစ္စည်း၏ ပစ္စယနိဒ္ဒေသကို ဟောတော်မူ၏။ ဤပုရေဇာတပစ္စည်း၌လည်း ဝတ္ထုပုရေဇာတပစ္စည်း၊ အာရမ္မဏပုရေဇာတပစ္စည်းအားဖြင့် နှစ်ပါးအပြားရှိ၏။ ထိုနှစ်ပါးတို့တွင် ဝတ္ထုပုရေဇာတပစ္စည်းအရသည် ရှေးကပြခဲ့ပြီးသော ပုရေဇာတ နိဿယပစ္စည်းနှင့် အလုံးစုံတူ၏။ ဤအာရမ္မဏပုရေဇာတပစ္စည်း၌လည်း စာပဋ္ဌာန်း၊ ရွာပဋ္ဌာန်း၊ ငါပဋ္ဌာန်းအားဖြင့် သုံးမျိုးသုံးစားရှိရာတို့တွင် စာပဋ္ဌာန်းအရကို ပြဆိုရမူ-

ပုရေဇာတပစ္စယောတိ ရူပါယတနံ စက္ခုဝိညာဏဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ ပုရေဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော။ သဒ္ဓါယတနံ သောဝိညာဏဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ ပုရေဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော။ ဂန္ဓာယတနံ ဃာနဝိညာဏဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ ပုရေဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော။ ရသာယတနံ ဇိဝှိဝိညာဏဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ ပုရေဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော။ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတနံ ကာယဝိညာဏဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ ပုရေဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော။ ရူပါယတနံ၊ သဒ္ဓါယတနံ၊ ဂန္ဓာယတနံ၊ ရသာယတနံ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယ တနံ၊ မနောဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ ပုရေဇာတ ပစ္စယေန ပစ္စယော။ ယံ ရူပံ နိဿာယ မနောဓာတုစ မနောဝိညာဏဓာတု စ ဝတ္တန္တိ ။ တံ ရူပံ မနောဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ ပုရေဇာတ ပစ္စယေန ပစ္စယော။ မနောဝိညာဏဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ ကိစ္ဆိကာလေ ပုရေဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော။ ကိစ္ဆိကာလေ နပုရေဇာတ ပစ္စယေန ပစ္စယော -

ဟု စာပဋ္ဌာန်းအရကို ပြဆိုရာ၏။ ဤစာပဋ္ဌာန်းအရကို ရွာပဋ္ဌာန်းအရနှင့် ပြဆိုရမူ-
ပုရေဇာတပစ္စယောတိ - ပုရေဇာတပစ္စည်းဟူသည်ကား၊ ရူပါယတနံ - အဆင်း ဝဏ္ဏ ရှိသမျှဥသည့် ရူပါရုံသည်၊ စက္ခုဝိညာဏဓာတုယာစ - စက္ခုဝိညာဏဓာတ်အား လည်းကောင်း၊ တံသမ္ပယုတ္တကာနံ - ထိုစက္ခုဝိညာဏဓာတ်နှင့် ယှဉ်ကုန်သော၊ ဓမ္မာနဉ္စ - စေတသိက်တရားတို့အားလည်းကောင်း၊ ပုရေဇာတပစ္စယေန - ဆွဲကိုင်ရာ ပမာဏ ရှေးဖြစ်ကြသည့် အာရမ္မဏ ပုရေဇာတသတ္တိဖြင့်။ ပစ္စယော ဥပကာရကော - ရှေး၌ဖြစ်မှု ကျေးဇူးပြုသည်၊ ဟောတိ - ဖြစ်၏။ သဒ္ဓါယတနံ - အသံသဒ္ဓ ရှိသမျှ ဥသည့် သဒ္ဓါရုံသည်၊ သောဝိညာဏဓာတုယာစ - ကြားသိသဘာဝ သောဝိညာဏ ဓာတ်အားလည်းကောင်း၊ တံသမ္ပယုတ္တကာနံ - ထိုသောဝိညာဏဓာတ်နှင့် ယှဉ်ကုန် သော၊ ဓမ္မာနဉ္စ - စေတသိက်တရားတို့အား လည်းကောင်း၊ ပုရေဇာတပစ္စယေန - ဆွဲကိုင်ရာ ပမာဏ ရှေးဖြစ်ကြသည့် အာရမ္မဏ ပုရေဇာတသတ္တိဖြင့်။ ပစ္စယော

ဥပကာရကော - ရှေး၌ဖြစ်မှု ကျေးဇူးပြုသည်။ ဟောတိ - ဖြစ်၏။ ဂန္ဓာယတနံ - အနံ့ဂန္ဓ ရှိသမျှဥသံ ဂန္ဓာရုံသည်။ ဃာနဝိညာဏဓာတုယာစ - နံသိသဘာဝ ဃာနဝိညာဏဓာတ်အားလည်းကောင်း၊ တံသမ္ပယုတ္တကာနံ - ထိုဃာနဝိညာဏဓာတ်နှင့် ယှဉ်ကုန်သော၊ ဓမ္မာနဉ္စ - စေတသိက်တရားတို့အားလည်းကောင်း၊ ပုရေဇာတ - ပစ္စယေန - ဆွဲကိုင်ရာ ပမာဏ ရှေးဖြစ်ကြသည့် အာရမ္မဏ ပုရေဇာတ သတ္တိဖြင့်။ ပစ္စယော ဥပကာရကော - ရှေး၌ဖြစ်မှု ကျေးဇူးပြုသည်။ ဟောတိ - ဖြစ်၏။ ရသာယတနံ - ခြောက်ပါးရသ ရှိသမျှဥသံ ရသာရုံသည်။ ဇိဝှိဝိညာဏဓာတုယာစ - စားသိသဘာဝ ဇိဝှိဝိညာဏဓာတ်အားလည်းကောင်း၊ တံသမ္ပယုတ္တကာနံ - ထိုဇိဝှိဝိညာဏဓာတ်နှင့် ယှဉ်ကုန်သော၊ ဓမ္မာနဉ္စ - စေတသိက်တရားတို့အားလည်းကောင်း၊ ပုရေဇာတပစ္စယေန - ဆွဲကိုင်ရာ ပမာဏ ရှေးဖြစ်ကြသည့် အာရမ္မဏ ပုရေဇာတ သတ္တိဖြင့်။ ပစ္စယော ဥပကာရကော - ရှေး၌ဖြစ်မှု ကျေးဇူးပြုသည်။ ဟောတိ - ဖြစ်၏။ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတနံ - တွေ့ထိအပ်လှ ရှိသမျှဥသံ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံသည်။ ကာယဝိညာဏဓာတုယာစ - တွေ့သိ သဘာဝ ကာယဝိညာဏဓာတ်အားလည်းကောင်း၊ တံသမ္ပယုတ္တကာနံ - ထိုကာယ ဝိညာဏဓာတ်နှင့် ယှဉ်ကုန်သော၊ ဓမ္မာနဉ္စ - စေတသိက်တရားတို့အားလည်းကောင်း၊ ပုရေဇာတပစ္စယေန - ဆွဲကိုင်ရာ ပမာဏ ရှေးဖြစ်ကြသည့် အာရမ္မဏ ပုရေဇာတသတ္တိဖြင့်။ ပစ္စယော ဥပကာရကော - ရှေး၌ဖြစ်မှု ကျေးဇူးပြုသည်။ ဟောတိ - ဖြစ်၏။

ရူပါယတနံ - ရူပါရုံသည်လည်းကောင်း၊ သဒ္ဓါယတနံ - သဒ္ဓါရုံသည်လည်းကောင်း၊ ဂန္ဓာယတနံ - ဂန္ဓာရုံသည်လည်းကောင်း၊ ရသာယတနံ - ရသာရုံသည်လည်းကောင်း၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတနံ - ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံသည်လည်းကောင်း၊ မနောဓာတုယာစ - မနောဓာတ်အား လည်းကောင်း၊ တံသမ္ပယုတ္တကာနံ - ထိုမနောဓာတ်နှင့် ယှဉ်ကုန်သော၊ ဓမ္မာနဉ္စ - စေတသိက်တရားတို့အားလည်းကောင်း၊ ပုရေဇာတပစ္စယေန - ဆွဲကိုင်ရာ ပမာဏ ရှေးဖြစ်ကြသည့် အာရမ္မဏ ပုရေဇာတသတ္တိဖြင့်။ ပစ္စယော ဥပကာရကော - ရှေး၌ဖြစ်မှု ကျေးဇူးပြုသည်။ ဟောတိ - ဖြစ်၏။ ယံရူပံ - အကြင် ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော နိပ္ပန္နရုပ် အဋ္ဌာရသကို၊ နိဿာယ - အာရုံသဘာဝ အမှီရ၍၊ မနောဓာတုစ - မနောဓာတ်သည်လည်းကောင်း၊ မနောဝိညာဏဓာတုစ - မနောဝိညာဏဓာတ်သည်လည်းကောင်း၊ ဝတ္တန္တိ - ဖြစ်ကုန်၏။ တံရူပံ - ထိုပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော နိပ္ပန္နရုပ် အဋ္ဌာရသသည်။ မနောဓာတုစ - မနောဓာတ်အားလည်းကောင်း၊ တံသမ္ပယုတ္တကာနံ - ထိုမနောဓာတ်နှင့် ယှဉ်ကုန်သော၊ ဓမ္မာနဉ္စ - စေတသိက်တရားတို့အားလည်းကောင်း၊ ပုရေဇာတပစ္စယေန - ဆွဲကိုင်ရာ ပမာဏ ရှေးဖြစ်ကြသည့် အာရမ္မဏ ပုရေဇာတ သတ္တိဖြင့်။ ပစ္စယော ဥပကာရကော - ရှေး၌ဖြစ်မှု ကျေးဇူးပြုသည်။ ဟောတိ - ဖြစ်၏။ မနောဝိညာဏဓာတုစ - မနောဝိညာဏဓာတ်အားလည်းကောင်း၊ တံသမ္ပယုတ္တ

ကာနံ-ထိုမနောဝိညာဏဓာတ်နှင့် ယှဉ်ကုန်သော၊ ဓမ္မာနဉ္စ -စေတသိက်တရားတို့အား လည်းကောင်း၊ ကိဉ္စိကာလေ - အချို့သော ပဝတ္တိကာလ၌၊ ပုရေဇာတပစ္စယေန- ဆွဲကိုင်ရာပမာဏ ရှေးဖြစ်ကြသည့် ပုရေဇာတသတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယောဥပကာရကော- ရှေး၌ဖြစ်မှု ကျေးဇူးပြုသည်၊ ဟောတိ - ဖြစ်၏။ ကိဉ္စိကာလေ - အချို့သော ပဋိသန္ဓေ ကာလ၌၊ ပုရေဇာတပစ္စယေန - ဆွဲကိုင်ရာပမာဏ ရှေးဖြစ်ကြသည့် အာရမ္မဏ ပုရေ ဇာတသတ္တိဖြင့်။ ပစ္စယောဥပကာရကော - ရှေး၌ဖြစ်မှု ကျေးဇူးပြုသည်၊ နဟောတိ - မဖြစ်။

ဆောင်ပုဒ်

- (၁) ပစ္စုပ္ပန်တွေ၊ နိပ္ပန္နံ၊ ပုရေဇာတ ပစ္စည်းရ။
- (၂) အာရုံငါးတွေ၊ ငါးဝိညေ၊ မှတ်လေအာရမ္မဏ ပုဇာတ။
- (၃) အာရုံငါးရပ်၊ မနောဓာတ်၊ စွဲမှတ်အာရမ္မဏ ပုဇာတ။
- (၄) အာရုံခြောက်ရပ်၊ ဝိညာဏ်ဓာတ်၊ စွဲမှတ်အာရမ္မဏ ပုဇာတ။
- (၅) အာရုံအာရမ္မဏိ၊ ပြောင်းလေဘိ၊ မှတ်သိအနိစ္စ ရှုပါကြ။

တစ်နည်းဆောင်ပုဒ်

- (၁) ရှေးပစ္စုပ္ပန်အဆင်းကြောင့် မြင်သိဖြစ်။
- (၂) ရှေးပစ္စုပ္ပန်အသံကြောင့် ကြားသိဖြစ်။
- (၃) ရှေးပစ္စုပ္ပန်အနံ့ကြောင့် နံသိဖြစ်။
- (၄) ရှေးပစ္စုပ္ပန်အရသာကြောင့် စားသိဖြစ်။
- (၅) ရှေးပစ္စုပ္ပန်ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံကြောင့် တွေ့သိဖြစ်။
- (၆) ရှေးပစ္စုပ္ပန်အာရုံငါးရပ်ကြောင့် မနောဓာတ်ကြံသိဖြစ်။
- (၇) ရှေးပစ္စုပ္ပန်နိပ္ပန္နံ အာရုံခြောက်ပါးကြောင့် မနောဝိညာဏဓာတ်ကြံသိဖြစ်။

ဤသည်တို့ကားဈာပဋ္ဌာန်းစကားအရတည်း။ ဤစာပဋ္ဌာန်း၊ ဈာပဋ္ဌာန်းအရကို ငါပဋ္ဌာန်းအရနှင့် သိလွယ်အောင်ပြဆိုရ ပါမူ ဤပုရေဇာတပစ္စည်း၌ ပစ္စုပ္ပန်ဝတ္ထုရုပ် ခြောက်ပါးတို့က မိမိတို့ကိုမှီ၍ဖြစ်ကြသော ဝိညာဏ်ခုနှစ်ပါးတို့အား ဝတ္ထုပုရေဇာတသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုကြသည့် ငါပဋ္ဌာန်းအရ ကို ရှေးပုရေဇာတနိဿယ ပစ္စည်းက ပြအပ်ခဲ့လေပြီ၊ ဤပြလတ္တံ့သော အာရမ္မဏ ပုရေဇာတပစ္စည်း၌ ရှေးအာရမ္မဏပစ္စည်းထက် အထူးကား-ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော နိပ္ပန္နံရုပ် (၁၈) ခုတို့ကသာ မိမိတို့ကို အာရုံပြုကြပါသော ဝိညာဏ်ခြောက်စား (၀၁) ဝိညာဏ ဓာတ် ခြောက်ပါးတို့အား အာရမ္မဏပုရေဇာတသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုကြသည့် ငါပဋ္ဌာန်း အရကို သိစေလို၍ “ပစ္စုပ္ပန်တွေ၊ နိပ္ပန္နံ၊ ပုရေဇာတပစ္စည်းရ” ဟု ဆောင်ပုဒ်၌ ရေးထုတ်အပ်ပါသတည်း။

(တစ်နည်း) အာရမ္မဏပစ္စည်းက ဘာသာခြား တစ်ပါးအယူရှိသူတို့ပင် မငြင်းဆန်၊ မကန့်ကွက်နိုင်လောက်အောင် ရေးပြခဲ့သည့်အတူ ဤပုရေဇာတပစ္စည်း မှာလည်း ရှေးအဖို့က ထင်ရှားရှိဆဲဖြစ်သော အဆင်းအာရုံ ပုရေဇာတ အကြောင်းရမှ ရွာစကားနှင့်မြင်သိ၊ စာစကားနှင့် စက္ခုဝိညာဏ် စိတ်၊ စေတသိက်ဟု ဆိုအပ်သော ပုရေဇာတအကျိုးများ ငါပဋ္ဌာန်းတရားတို့ ဖြစ်ကြကုန်၏။

(တစ်နည်း) ရှေးအဖို့က ထင်ရှားရှိဆဲဖြစ်သော အသံအာရုံ ပုရေဇာတ အကြောင်းရမှ ရွာစကားနှင့် ကြားသိ၊ စာစကားနှင့် သောတဝိညာဏ် စိတ်၊ စေတသိက်ဟု ဆိုအပ်သော ပုရေဇာတအကျိုးများ ငါပဋ္ဌာန်းတရားအစစ်တို့ ဖြစ်ကြ ကုန်၏။

(တစ်နည်း) ရှေးအဖို့က ထင်ရှားရှိဆဲဖြစ်သော အနံ့အာရုံ ပုရေဇာတ အကြောင်းရမှ ရွာစကားနှင့် နံသိ၊ စာစကားနှင့် ယာနဝိညာဏ် စိတ်၊ စေတသိက်ဟု ဆိုအပ်သော ပုရေဇာတအကျိုးများ ငါပဋ္ဌာန်းတရားအစစ်တို့ ဖြစ်ကြကုန်၏။

(တစ်နည်း) ရှေးအဖို့က ထင်ရှားရှိဆဲဖြစ်သော အရသာအာရုံ ပုရေဇာတ အကြောင်းရမှ ရွာစကားနှင့် စားသိ၊ စာစကားနှင့် ဇီဝါဝိညာဏ် စိတ်၊ စေတသိက်ဟု ဆိုအပ်သော ပုရေဇာတအကျိုးများ ငါပဋ္ဌာန်းတရားအစစ်တို့ ဖြစ်ကြကုန်၏။

(တစ်နည်း) ရှေးအဖို့က ထင်ရှားရှိဆဲဖြစ်သော အတွေ့အာရုံ ပုရေဇာတ အကြောင်းရမှ ရွာစကားနှင့် တွေ့သိ၊ စာစကားနှင့် ကာယဝိညာဏ် စိတ်၊ စေတသိက် ဟု ဆိုအပ်သော ပုရေဇာတအကျိုးများ ငါပဋ္ဌာန်းတရားအစစ်တို့ ဖြစ်ကြကုန်၏။

ဤသို့ ပစ္စုပ္ပန်အာရုံငါးပါးက ဝိညာဏ်ငါးစားအား ပုရေဇာတသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်ကို သိစေလို၍ “ပုရေဇာပစ္စယောတိ ရူပါယတနံ စက္ခုဝိညာဏ - ဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ ပုရေဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော” စသည်ဖြင့် ဤပဋ္ဌာန်းပါဠိတော်ကြီးမှာ ဘုရားဟောတော်မူအပ်ပါသတည်း။ ဤသို့ ဟောတော်မူ အပ်သည့် ဘုရားစကားတော်ကို အလွယ်နည်းနှင့် သိစေလိုပြန်၍ “အာရုံငါးထွေ၊ ငါးဝိညေ၊ မှတ်လေအာရမ္မဏ ပုဇာတ” ဟု ဆောင်ပုဒ်၌ ရေးထုတ်လိုက်ပါသတည်း။

(တစ်နည်း) ဤထင်ရှားရှိဆဲဖြစ်သော အာရုံငါးပါး အကြောင်းတရားရမှ ထိုပဉ္စဝိညာဏ် ငါးဝီထိတို့မှာပါသည်။ ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်းနှင့် သမ္ပင်္ဂါဏ်းဒွေး တည်း ဟူသော မနောဓာတ်သုံးပါး စိတ်၊ စေတသိက်တရား ပုရေဇာတအကျိုးများ ငါပဋ္ဌာန်း တရားတို့ ဖြစ်ကြသည်ကို သိစေလို၍ “ရူပါယတနံ၊ သဒ္ဓါယတနံ၊ ဂန္ဓာယတနံ၊ ရသာယတနံ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာ ယတနံ၊ မနောဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ ပုရေဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော” ဟု ဤပဋ္ဌာန်းပါဠိတော်ကြီးမှာ ဘုရားဟောတော် မူအပ်ပါသတည်း။ ဤသို့ မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတော်မူအပ်သည်ကို အလွယ် နည်းနှင့် သိစေလိုပြန်၍ “အာရုံငါးရပ်၊ မနောဓာတ်၊ စွဲမှတ်အာရမ္မဏ ပုဇာတ” ဟု ဆောင်ပုဒ်၌ ပါဠိတော်အရကို ရေးထုတ်လိုက်ပါသတည်း။

(တစ်နည်း) ရှေးအဖို့က ထင်ရှားရှိဆဲဖြစ်သော ပစ္စုပ္ပန် နိပ္ပန္နရုပ်များ အာရုံ
 ခြောက်ပါး အစားစားတို့ အကြောင်းရမှ အဘိညာဏ်ဒွေးနှင့်တကွ ကာမ မနော
 ဝိညာဏဓာတ် စိတ်၊ စေတသိက်တရား ပုရေဇာတအကျိုးများ ငါပဋ္ဌာန်းတရားတို့
 ဖြစ်ကြသည်ကို သိစေလို၍ “ယံရူပံ နိဿယ မနောဓာတု စ မနောဝိညာဏဓာတု
 စ ဝတ္တန္တိ။ တံ ရူပံ မနောဓာတုယာ” စသည်ဖြင့် ဘုရားဟောတော်မူအပ်ပါသတည်း။
 ဤသို့ ဘုရားဟောတော်မူအပ်သည်ကို အလွယ်နည်းနှင့် သိစေလို ပြန်၍
 “အာရုံခြောက်ရပ်၊ ဝိညာဏ်ဓာတ်၊ စွဲမှတ်အာရမ္မဏ ပုဇာတ” ဟု ဆောင်ပုဒ်၌
 ရေးထုတ်လိုက်ပါသတည်း။

ဤပုရေဇာတပစ္စည်း၌ ဝိပဿနာရှုလိုသော ယောဂီပျိုတို့သည် ဝတ္ထု
 ပုရေဇာတပစ္စည်းကို ရှေးကပြခဲ့သည့် ပုရေဇာတ နိဿယပစ္စည်းအတိုင်း ရှုကြပါလေ။
 ဤအာရမ္မဏ ပုရေဇာတပစ္စည်း၌လည်း ရှေးအာရမ္မဏပစ္စည်းကပြခဲ့သည့် အတိုင်း
 မြင်သိ၊ ကြားသိ၊ နံသိ၊ လျက်သိ၊ တွေ့သိ၊ ကြံသိတို့ အသစ်အသစ်ပြောင်းလျှင်
 ရှေးက အဟောင်းအဟောင်းဖြစ်ကြသည့် ပစ္စုပ္ပန် အာရုံခြောက်စားနှင့် အာရမ္မဏိက
 အချိုးခြောက်စားတို့ အနိစ္စဖြစ်ချက်များကို သိစေလို၍ “အာရုံအာရမ္မဏိ၊ ပြောင်း
 လေဘိ၊ မှတ်သိအနိစ္စ ရှုပါကြ” ဟု ဆောင်ပုဒ်၌ အာရမ္မဏကအတိုင်းသာ ရေးထုတ်
 လိုက်ပါသတည်း။ ဤသည်တို့ကား ငါပဋ္ဌာန်းတရားအရကို စာမတတ်သူတို့ပင်
 လွယ်လွယ်ကလေးနှင့် သိနိုင်ကြအောင် ဝိပဿနာနည်းနှင့်တကွ အကျဉ်းမျှ ပြချက်ပါ
 တည်း။ ဤပစ္စည်း၌ ဝတ္ထု ပုရေဇာတပစ္စည်းသည် ရှေးပုရေဇာတတ္ထိမျိုးအတွင်းမှာ
 ပါသောကြောင့် ၎င်းအတိုင်း ပစ္စည်းတရားခြောက်စားတို့ ထိုက်သင့်သည် အားလျော်
 စွာ ပြိုင်၍ဖြစ်ကြကုန်၏။ အာရမ္မဏ ပုရေဇာတ ပစ္စည်းသည်လည်း ရှေးအာရမ္မဏ
 မျိုးထဲမှာပါသောကြောင့် ၎င်းအတိုင်း ပစ္စည်းတရား ရှစ်စားတို့ ထိုက်သင့်သည့်
 အားလျော်စွာ ပြိုင်၍ ဖြစ်ကြကုန်၏။ ဝါ ပြိုင်၍ ကျေးဇူးပြုကြကုန်၏။

ပုရေဇာပစ္စည်း အကျဉ်းမျှပြီး၏။

၂၅။ ပစ္ဆာဇာတပစ္စည်းကို အကျဉ်းမျှ ဖော်ပြချက်

ပုရေဇာတပစ္စည်း၏ ပစ္စယနိဒ္ဒေသကို ဟောတော်မူသည်၏ အခြားမဲ့၌
 ပစ္ဆာဇာတပစ္စည်း၏ ပစ္စယနိဒ္ဒေသကို ဟောတော်မူ၏။ ဤပစ္ဆာဇာတပစ္စည်း၌လည်း
 စာပဋ္ဌာန်း၊ ရွာပဋ္ဌာန်း၊ ငါပဋ္ဌာန်းအားဖြင့် သုံးမျိုးသုံးစား ရှိရာတို့တွင် စာပဋ္ဌာန်း
 အရကို ပြဆိုရမူ-

ပစ္စာဇာတပစ္စယောတိ ပစ္စာဇာတာ စိတ္တစေတသိကာ ဓမ္မာ
ပုရေဇာတဿ ဣမဿ ကာယဿ ပစ္စာဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော။

ဟု စာပဋ္ဌာန်းအရကို ပြဆိုရာ၏။ ဤစာပဋ္ဌာန်းအရကို ငါပဋ္ဌာန်းအရနှင့် ပြဆိုရပါမူ-
ပစ္စာဇာတပစ္စယောတိ -ပစ္စာဇာတပစ္စည် ဟူသည်ကား၊ ပစ္စာဇာတာ -
ပဉ္စဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေ၏ နောက်နောက်၌ဖြစ်ကုန်သော၊ စိတ္တစေတသိကာဓမ္မာ -
စိတ်စေတသိက်တရားတို့သည်၊ ပုရေဇာတဿ -ရှေ့စိတ်နှင့်အတူ ဥပါဒ်၍ ရုပ်၏
ဌီသို့ ရောက်သော၊ ဣမဿ ကာယဿ -ဤဧကဏောယ၊ ဒွိဧကောယ၊ တိဧကောယ၊
စတုဧကောယအား၊ ပစ္စာဇာတ ပစ္စယေန -နောက်မှဖြစ်၍ ကျေးဇူးပြုသည့် ပစ္စာဇာတ
ပစ္စယသတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယော ဥပကာရကော -ရှေးဖြစ်ပြီးသမျှ အကျိုးရအောင်
ကျေးဇူးဆောင်သည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏။

ဆောင်ပုဒ်

- (၁) ပဉ္စဝေါကာရာ၊ ဘုံ၌သာ၊ ပစ္စာဇာတ ပစ္စည်းရ။
- (၂) ကံ၊ စိတ်၊ ဥ၊ ဟာ၊ ဌီရောက်လာ၊ ပစ္စာဇာတ အကျိုးရ။
- (၃) ပဉ္စဝေါကာရ၊ တစ်ဘဝချင်းမှာ၊ ရှေးရုပ်သာ၊ နောက်လာနာမ်က၊ ပစ္စည်းရ။
- (၄) နာမ်ခန္ဓာကား၊ အကြောင်းထား၊ ရုပ်ကားပစ္စ၊ အကျိုးရ။
- (၅) ရုပ်နာမ်နှစ်ဖြာ၊ ဖြစ်လေရာ၊ ပစ္စာဇာတာ၊ ကြောင်းကျိုးရ။
- (၆) ရုပ်နာမ်နှစ်ဖြာ၊ ပျက်တိုင်းမှာ၊ ပစ္စာအနိစ္စ၊ ရှုပါကြ။

တစ်နည်းဆောင်ပုဒ်

တစ်ဘဝတွင်းမှာ ရှေးစိတ်နှင့် အတူဥပါဒ်သော ရုပ်တို့အား နောက်နောက်
စိတ်တို့က ကျေးဇူးပြုကြကုန်၏။ ဤသည် တို့ကား ရွာပဋ္ဌာန်းစကားအရတည်း။

ဤစာပဋ္ဌာန်း၊ ရွာပဋ္ဌာန်းအရကို ငါပဋ္ဌာန်းအရနှင့် ပြဆိုရပါမူ ဤပစ္စာဇာတ
ပစ္စည်းသည် နာမ်ကအကြောင်း၊ ရုပ်ကအကျိုးဖြစ်သည့် ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌သာ
ဖြစ်နိုင်၏။ အခြားဘုံ၌ မဖြစ်နိုင်။ ဤပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ ပဋိသန္ဓေကစ၍ ဖြစ်ကြသော
ရုပ်တို့တွင် ရှေးပဋိသန္ဓေစိတ်နှင့် အတူဥပါဒ်၍ ဌီသို့ရောက်သော ကမ္မဇရုပ်များ
ဧကဏောယ တရားတို့အား ပထမဘဝင် နာမက္ခန္ဓာတို့က နောက်ဖြစ်ကြပြီး ငါပဋ္ဌာန်း
ပစ္စာဇာတပစ္စည်းဖြင့် ကျေးဇူးပြုကြကုန်၏။ ဤပထမဘဝင် ဥပါဒ်သောအခါ အတူ
ဖြစ်ပေါ်၍ ဌီသို့ရောက်သော ကမ္မဇရုပ်များ ဒွိဧကောယတရားတို့အား ဒုတိယ
ဘဝင် နာမက္ခန္ဓာတို့က နောက်မှဖြစ်ကြပြီး ငါပဋ္ဌာန်း ပစ္စာဇာတပစ္စည်းဖြင့် ကျေးဇူး
ပြုကြကုန်၏။

တစ်နည်း။ ။ ဤပထမဘဝင်စိတ်မှာ ဥတုဇရုပ် ဖြစ်ပေါ်လာမူ ၎င်းနှင့်တကွ
ဌီသို့ရောက်ကြသော ကမ္မဇ၊ စိတ္တဇ၊ ဥတုဇများ တိဧကောယတရားတို့အား ဒုတိယ

ဘဝင် နာမက္ခန္ဓာတို့က နောက်ဖြစ်ကြပြီး၊ ငါပဋ္ဌာန်း ပစ္ဆာဇာတပစ္စည်းဖြင့် ကျေးဇူး ပြုကြကုန်၏။ ၎င်းနောက် အာဟာရဇရုပ် မဖြစ်ခင်အတွင်းမှာ ရှေးရှေးစိတ်နှင့် အတူဥပါဒ်၍ ဌိသိုရောက်တိုင်း ရောက်တိုင်းသော ကံ၊ စိတ်၊ ဥတု တည်းဟူသော တိဇကာယတို့အား နောက်နောက် နာမက္ခန္ဓာတို့က နောက်မှာဖြစ်ကြပြီး ငါပဋ္ဌာန်း ပစ္ဆာဇာတပစ္စည်းဖြင့် ကျေးဇူးပြုကြကုန်၏။

တစ်နည်း။ ။ အကြင်စိတ်၏ ဥပါဒ်အခါတို့မှာ အာဟာရဇရုပ် ဖြစ်ပေါ် လာမှု ၎င်းနှင့်တကွ ဌိသိုရောက်ကြသော ကံ၊ စိတ်၊ ဥတု၊ အာဟာရ တည်းဟူသော စတုဇကာယတို့အား နောက်နောက်စိတ် နာမက္ခန္ဓာတို့က နောက်မှဖြစ်ကြပြီး ငါပဋ္ဌာန်း ပစ္ဆာဇာတပစ္စည်းဖြင့် ကျေးဇူးပြုကြကုန်၏။ အာဟာရဇရုပ် ဖြစ်သည်မှစ၍ ရုပ်ကိုမဖြစ်စေနိုင်သော ဒွေးပဉ္စဝိညာဏ် (၁၀) တို့ မဖြစ်ပေါ်ခင်အတွင်း၌ ရှိရှိသမျှ သော စိတ်တို့နှင့် အတူဥပါဒ်ကြပြီး ဌိသိုရောက်ကြသော ကံ၊ စိတ်၊ ဥတု၊ အာဟာရ တည်းဟူသော စတုဇကာယတို့ကိုချည်းသာ နောက်နောက်စိတ် နာမက္ခန္ဓာတို့က နောက်မှဖြစ်ကြပြီး ငါပဋ္ဌာန်း ပစ္ဆာဇာတပစ္စည်းဖြင့် ကျေးဇူးပြုကြကုန်၏။ အကြင် အခါ ဒွေးပဉ္စဝိညာဏ်စိတ်တို့ ဖြစ်ပေါ်လာကြကုန်၏။ ထိုစိတ်တို့က ရုပ်ကို မဖြစ်စေ နိုင်ကြသောကြောင့် ထိုစိတ်ဥပါဒ်တို့မှာ အတူတကွဖြစ်ကြပြီး ဌိသိုရောက်သော ကံ၊ ဥတု၊ အာဟာရတည်းဟူသော တိဇကာယတို့အား သမ္ပဋိဇ္ဈိဏ်း နာမက္ခန္ဓာတို့က နောက်မှဖြစ်ကြပြီး ငါပဋ္ဌာန်း ပစ္ဆာဇာတပစ္စည်းဖြင့် ကျေးဇူးပြုကြကုန်၏။ ဤပဉ္စ ဝိညာဏ်စိတ် ဖြစ်သည်မှနောက်၌ စုတိမှပြန်၍ ရေသည်ရှိသော် (၁၆) ချက်မြောက် သောစိတ်တိုင်အောင် ပဉ္စဝိညာဏ်စိတ်တို့ဖြစ်သည့်နောက် ရှေးရှေးစိတ်နှင့် အတူဥပါဒ် ၍ ဌိသိုရောက်သော စိတ္တဇဖြစ်မှု စတုဇကာယအားမဖြစ်မှု တိဇကာယအား နောက် နောက်စိတ် နာမက္ခန္ဓာတို့က ငါပဋ္ဌာန်း ပစ္ဆာဇာတသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုကြကုန်၏။

ထို (၁၆) ချက်မြောက်သောစိတ်က စုတိကျအောင် စိတ်၊ ဥတု၊ အာဟာရ တည်းဟူသော တိဇကာယတို့အား နောက်နောက်စိတ် နာမက္ခန္ဓာတို့က ငါပဋ္ဌာန်း ပစ္ဆာဇာတသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုကြကုန်၏။ ဤသို့ အကြောင်းအကျိုးများ ငါပဋ္ဌာန်း တရားတို့ကို သိစေလို၍ “ပစ္ဆာဇာတာ စိတ္တစေတသိကာဓမ္မာ ပုရေဇာတဿ ဣမဿ ကာယဿ ပစ္ဆာဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော” ဟု စာပဋ္ဌာန်းစကားနှင့် ဘုရားဟောတော် မူအပ်သည်ကို အကျဉ်းချုပ် ရွာပဋ္ဌာန်းစကားနှင့် သိစေလို၍ “ပဉ္စဝေါကာရာ၊ ဘုံ၌သာ၊ ပစ္ဆာဇာတာ၊ ပစ္စည်းရ။ ကံ၊ စိတ်၊ ဥ၊ ဟာ၊ ဌိရောက်လာ၊ ပစ္ဆာဇာတာ၊ အကျိုးရ။ ပဉ္စဝေါကာ၊ တစ်ဘဝချင်းမှာ၊ ရှေးရပ်သာ၊ နောက်လာနာမ်က၊ ပစ္စည်းရ” ဟု ဆောင်ပုဒ်၌ ရေးထုတ်လိုက်ပါသတည်း။

တစ်နည်း။ ။ စာမတတ်သောသူတို့ပါ သိလွယ်ကြရာဖို့ကား ပဉ္စဝေါကာရ သတ္တဝါတိုင်းတို့ ပဋိသန္ဓေကစ၍ စုတိကျအောင် ရုပ်၊ နာမ်တရား နှစ်ပါးတို့

ရုပ်ဝီထိ၊ နာမ်ဝီထိ အစဉ်အားဖြင့် ဖြစ်ပွားတည်ရှိနေကြရာတွင် ခဏကာလချင်း ပြိုင်ဆိုင်၍ ဖြစ်ကြသည်၌ ရှေးရှေးစိတ္တက္ခဏနှင့် အတူဥပါဒ်ပြိုင်၍ ဌီသိုရောက်ကြသော တစ်ကိုယ်လုံးရှိ တစ်ကောင်လုံးရှိ တစ်ဘဝလုံးရှိ ရုပ်တွေ ဟူဟူသမျှတို့အား နောက်နောက် နာမက္ခန္ဓာ ရှိရှိသမျှ အကုန်လုံးတို့က ပစ္စာဇာတသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၍ ပြု၍ ဖြစ်ကြကုန်၏ဟု အကျဉ်းချုပ် ငါပဋ္ဌာန်းတရားအရကို သိစေလို၍ “နာမ်ခန္ဓာ ကား၊ အကြောင်းထား၊ ရုပ်ကားပစ္စ၊ အကျိုးရ။ နာမ်ရုပ်နှစ်ဖြာ၊ ဖြစ်လေရာ၊ ပစ္စာဇာတ၊ ကြောင်းကျိုးရ” ဟု ဆောင်ပုဒ်၌ ရေးထုတ်လိုက်ပါသတည်း။

ဤပစ္စာဇာတပစ္စည်း၌ ဝိပဿနာရှုလိုသော ယောဂီပျိုတို့သည် ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ်တရားတို့ ဖြစ်ပွားနေကြသော သတ္တဝါတိုင်းတို့မှာ နာမ်တရားတွေက ပစ္စာဇာတပစ္စည်း အကြောင်းတရား၊ ရုပ်တရားတွေက ပစ္စာဇာတ ပစ္စယုပွန် အကျိုးတရားတို့ မပျက်မကွက် ခဏကာလတိုင်းတို့မှာ ဖြစ်ပေါ်တည်ရှိနေကြရာတွင် ခဏကာလနှင့် ရှုကြရာဖို့ကား ယခုကာလ သူငါတို့လိုလူစား မရှုနိုင်ကြသည့်အတွက် သန္တတိပျက်နှင့်သာ ရှုကြကုန်ရာ၏။ ဤသန္တတိပျက်သည်လည်း ရှေးကပြခဲ့တိုင်း ဣရိယာပုတ်လေးပါးတို့ကိုပြုသော ကိုယ်အမူအရာနှင့် ပြုလိုသော စိတ်အမူအရာတို့ အတွဲလိုက် အတွဲလိုက် ပျက်ကြသည်ကို ဉာဏ်နှင့်မိမိ ပြူးပြူးကြည့်၍ “အနိစ္စ အနိစ္စ အနိစ္စ အနိစ္စ” ဟု ရှုကြပါမှ ပစ္စာဇာတပစ္စည်းများကို ဝိပဿနာရှုပြီးသား ဖြစ်လေ၏။ ဤသို့ဖြစ်ချက်ကို သိစေလို၍ “ရုပ်နာမ်နှစ်ဖြာ၊ ပျက်တိုင်းမှာ၊ ပစ္စာအနိစ္စ၊ ရှုပါကြ” ဟု ဆောင်ပုဒ်၌ ရေးထုတ်လိုက်ပါသတည်း။ ဤသည်တို့ကား ငါပဋ္ဌာန်း တရားအရကို လွယ်လွယ်ကလေးနှင့် သိနိုင်ကြအောင် ဝိပဿနာနည်းနှင့်တကွ အကျဉ်းမျှပြချက် ပါတည်း။ ဤပစ္စည်းကား ပစ္စာဇာတတ္ထိ ပစ္စည်းမျိုးချည်းပေတည်း။

ဤပစ္စာဇာတတ္ထိမျိုး၌-

(၁) ပစ္စာဇာတ၊ (၂) ပစ္စာဇာတဝိပွယုတ်၊ (၃) ပစ္စာဇာတတ္ထိ၊ (၄) ပစ္စာဇာတ အဝိဂတ ဟူ၍ ဤလေးပါးသော ပစ္စည်းတို့သည် ရှေးရှေးစိတ်နှင့် အတူဥပါဒ်၍ ဌီသိုရောက်သော တစ်ကိုယ်လုံး တစ်ကောင်လုံးရှိ ရုပ်တို့အား ထိုက်သင့်သည့်အား လျော်စွာ မိမိတို့သတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုကြကုန်၏ဟု သိကြပါလေ ယောဂီအပေါင်း သူတော်ကောင်းတွေတို့။

ပစ္စာဇာတပစ္စည်း အကျဉ်းမျှပြီး၏။

၂၆။ အာသေဝနပစ္စည်းကို အကျဉ်းမျှ ဖော်ပြချက်

ပစ္စာဇာတပစ္စည်း၏ ပစ္စယနိဒ္ဒေသကို ဟောတော်မူသည်၏ အခြားမဲ့၌ အာသေဝနပစ္စည်း၏ ပစ္စယနိဒ္ဒေသကို ဟောတော်မူ၏။ ဤအာသေဝနပစ္စည်းသည် လည်း စာပဋ္ဌာန်း၊ ရွာပဋ္ဌာန်း၊ ငါပဋ္ဌာန်းအားဖြင့် သုံးမျိုးသုံးစာရှိရာတို့တွင် စာပဋ္ဌာန်း အရကို ပြဆိုရမူ -

အာသေဝနပစ္စယောတိ ပုရိမာ ပုရိမာ ကုသလာ ဓမ္မာ ပစ္စိမာနံ
ပစ္စိမာနံ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ အာသေဝနပစ္စယေန ပစ္စယော၊ ပုရိမာ
ပုရိမာ အကုသလာ ဓမ္မာ ပစ္စိမာနံ ပစ္စိမာနံ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ
အာသေဝနပစ္စယေန ပစ္စယော၊ ပုရိမာ ပုရိမာ ကိရိယာဗျာကတာ ဓမ္မာ
ပစ္စိမာနံ ပစ္စိမာနံ ကိရိယာဗျာကတာနံ ဓမ္မာနံ အာသေဝနပစ္စယေန ပစ္စယော

ဟု စာပဋ္ဌာန်းအရကို ပြဆိုရာ၏။ ဤစာပဋ္ဌာန်းအရကို ရွာပဋ္ဌာန်းအရနှင့် ပြဆိုရပါမူ-

အာသေဝနပစ္စယောတိ - အာသေဝနပစ္စည်းဟူသည်ကား၊ ပုရိမာ ပုရိမာ -
ရှေးရှေး၌ ဖြစ်ကုန်သော၊ ကုသလာ ဓမ္မာ - ကုသိုလ်တရားတို့သည်၊ ပစ္စိမာနံ ပစ္စိမာနံ -
နောက်နောက်၌ဖြစ်ကုန်သော၊ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ - ကုသိုလ်တရားတို့အား၊
အာသေဝနပစ္စယေန - အဖန်တလဲလဲ မှီဝဲထုံအပ်သည့် အာသေဝနသတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယော
ဥပကာရကော - အထုံရအောင် ကျေးဇူးဆောင်သည်၊ ဟောတိ - ဖြစ်၏။ ပုရိမာ
ပုရိမာ - ရှေးရှေး၌ ဖြစ်ကုန်သော၊ အကုသလာ ဓမ္မာ - အကုသိုလ်တရားတို့သည်၊
ပစ္စိမာနံ ပစ္စိမာနံ - နောက်နောက်၌ ဖြစ်ကုန်သော၊ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ - အကုသိုလ်
တရားတို့အား၊ အာသေဝနပစ္စယေန - အဖန်တလဲလဲ မှီဝဲထုံအပ်သည့် အာသေဝန
သတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယော ဥပကာရကော - အထုံရအောင် ကျေးဇူးဆောင်သည်၊ ဟောတိ -
ဖြစ်၏။ ပုရိမာ ပုရိမာ - ရှေးရှေး၌ဖြစ်ကုန်သော၊ ကိရိယာဗျာကတာ ဓမ္မာ - ကိရိယာ
အဗျာကတာ တရားတို့သည်၊ ပစ္စိမာနံ ပစ္စိမာနံ - နောက်နောက်၌ဖြစ်ကုန်သော၊
ကိရိယာဗျာကတာနံ - ကိရိယာအဗျာကတာဖြစ်ကုန်သော၊ ဓမ္မာနံ - တရားတို့အား၊
အာသေဝနပစ္စယေန - အဖန်တလဲလဲ မှီဝဲထုံအပ်သည့် အာသေဝနသတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယော
ဥပကာရကော - အထုံရအောင် ကျေးဇူးဆောင်သည်၊ ဟောတိ - ဖြစ်၏။

ဆောင်ပုဒ်

- (၁) ကုအကုဗျာ၊ ဇောတို့သာ၊ မှတ်ပါသေဝန၊ ကြောင်းကျိုးရ။
- (၂) ဇာတ်တူဇောသာ၊ ကြောင်းကျိုးဖြာ၊ မှတ်ပါသေဝန၊ ပစ္စည်းရ။
- (၃) သိလုံးဇောတွေ၊ ချုပ်ပျက်ပေ၊ ရှုလေအနိစ္စ၊ ပွားများကြ။

တစ်နည်းဆောင်ပုဒ်

- (၁) ရှေးရှေးကုသိုလ်ဇောက နောက်နောက်အခြားမဲ့ ကုသိုလ်ဇောအား ကျေးဇူးပြု၏။
- (၂) ရှေးရှေးအကုသိုလ်ဇောက နောက်နောက်အခြားမဲ့ အကုသိုလ်ဇောအား ကျေးဇူး ပြု၏။
- (၃) ရှေးရှေးကြိယာ အဗျာကတဇောက နောက်နောက်အခြားမဲ့ ကြိယာ အဗျာကတဇောအား ကျေးဇူးပြု၏။

ဤသည်တို့ကား ရွာပဋ္ဌာန်းစကားအရတည်း။

ဤစာပဋ္ဌာန်း၊ ရွာပဋ္ဌာန်းအရကို ငါပဋ္ဌာန်းအရနှင့် သိလွယ်အောင် ပြဆိုရမူ- သတ္တဝါတိုင်းတို့မှာ ထိုက်သင့်သည်အားလျော်စွာ ကုသိုလ်ဇောတွေ၊ အကုသိုလ်ဇောတွေ၊ ကြိယာအဗျာကတဇောတွေ ဖြစ်နေကြသည်တို့၌ ကုသိုလ်ဇော၊ အကုသိုလ်ဇော၊ ကြိယာအဗျာကတဇောသာ ငါပဋ္ဌာန်း အာသေဝနသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်၏အဖြစ်ကို သိစေလို၍ “ကုအကုဗျာ၊ ဇောတို့သာ၊ မှတ်ပါသေဝန၊ ကြောင်းကျိုးရ” ဟု ဆောင်ပုဒ်၌ ပြဆိုအပ်ပါသတည်း။ ဤကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၊ အဗျာကတဇော သုံးစားတို့တွင်လည်း ဇာတ်ကုကုသိုလ်ဇောတစ်ဝိထိစီ ဖြစ်နေကြသည်၌ ဝိထိတူ ရှေးရှေးကုသိုလ်ဇောက အာသေဝနအကြောင်းပစ္စည်း၊ နောက်နောက်ဝိထိတူ ကုသိုလ်ဇောက အကျိုးပစ္စယုပ္ပန် ဖြစ်နေပြန်သည်ကို သိစေလို၍ “ပုရိမာ ပုရိမာ ကုသလာ ဓမ္မာ ပစ္ဆိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ အာသေဝန ပစ္စယေန ပစ္စယော” ဟု စာပဋ္ဌာန်းစကား ဘုရားဟောတော်မူသည်။

တစ်နည်း။ ။ ဇာတ်တူ အကုသိုလ်ဇောတစ်ဝိထိစီ ဖြစ်နေကြသည်၌ ဝိထိတူ ရှေးရှေးအကုသိုလ်ဇောက အာသေဝနအကြောင်းပစ္စည်း၊ နောက်နောက်ဝိထိတူ အကုသိုလ်ဇောက အကျိုးပစ္စယုပ္ပန်ဖြစ်နေပြန်သည်ကို သိစေလို၍ “ပုရိမာ ပုရိမာ အကုသလာ ဓမ္မာ ပစ္ဆိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ အာသေဝနပစ္စယေန ပစ္စယော” ဟု စာပဋ္ဌာန်းစကား ဘုရားဟောကြားတော်မူ၏။

တစ်နည်း။ ။ ဘုရား၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ၊ ရဟန္တာတို့ ဇာတ်တူကြိယာ အဗျာကတဇော တစ်ဝိထိစီ ဖြစ်နေကြသည်၌ ဝိထိတူ ရှေးရှေးကြိယာ အဗျာကတဇောက အာသေဝနအကြောင်းပစ္စည်း၊ နောက်နောက် ဝိထိတူ ကြိယာအဗျာကတဇောက အကျိုးပစ္စယုပ္ပန် ဖြစ်နေကြပြန်သည်ကို သိစေလို၍ “ပုရိမာ ပုရိမာ ကိရိယာ ဗျာကတာ ဓမ္မာ ပစ္ဆိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ ကိရိယာဗျာကတာနံ ဓမ္မာနံ အာသေဝနပစ္စယေန ပစ္စယော” ဟု စာပဋ္ဌာန်းစကားအရကို ဘုရားဟောကြားတော်မူ၏။ ဤသို့ ဟောကြားသည်ကို အကျဉ်းချုပ်ရွာပဋ္ဌာန်းစကားနှင့် သိစေလို၍ “ဇာတ်တူဇောသာ၊ ကြောင်းကျိုးဖြာ၊ မှတ်ပါသေဝန၊ ပစ္စည်းရ” ဟု ဆောင်ပုဒ်၌ ပြဆိုအပ်ပါသတည်း။

ဤအာသေဝနပစ္စည်း၌ ဝိပဿနာရှုလိုသော ယောဂီပျိုတို့သည် ဤ အာသေဝနပစ္စည်း ငါပဋ္ဌာန်းတရားကြီး အစစ်တို့သည်လည်း သူ၊ ငါ စသည်တို့မှာ မရှိနိုင်ကြ၊ မသိနိုင်ကြသော တရားမျိုးမဟုတ်ကုန်၊ သတ္တဝါအစားစား သူ၊ ငါများ တို့မှာ နေ့စဉ်နေ့တိုင်း ဘဝတိုင်း ကာလတိုင်းတို့မှာ အမြဲထားဝရ ဖြစ်ပေါ်နေကြ သိရှိနေကြ အသုံးပြုနေကြသော သိလုံးဇောတို့ချည်းသာ ဖြစ်နေကြသည်ကို စာပဋ္ဌာန်း အရနှင့် မသိကြသူတို့အား မိမိတို့ဘာသာများ မြန်မာ၊ တရုတ်၊ ကုလား၊ ကရင်၊ ကချင် အစားအစားတို့၏ စကားနှင့် ပါဠိတော်အသွားအတိုင်း ကျနစွာ ပြောကြား ကြပါမူ ဪ...ပဋ္ဌာန်းတရားအစစ်ကြီးများဆိုတာ တို့မှာမရှိ တို့မှာမသိနိုင်ကြသော တရားမျိုးမဟုတ်ကြကုန်ဘဲ နေ့စဉ် အများသိလုံး အစားစားတို့ဖြင့် သိရှိနေကြ အသုံး ပြုနေကြသော သဘောတရားတို့ပင် အာသေဝနပစ္စည်း တရားချည်း ဟူ၍ သိရှိ ဝမ်းမြောက်ကြလေကုန်ရာသတည်း။

ဘယ်သတ္တဝါမဆို နိုးကြားနေသောအခါတို့မှာ ပုဂ္ဂိုလ်သိ သတ္တဝါသိအနေ အားဖြင့် ဘာပဲ ညာပဲ စသည်တို့ဖြင့် သိရှိသမျှအကုန် အလုံးစုံတို့သည် ပုထုဇဉ် သေက္ခမှန်သမျှတို့ ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်ဇောများ အာသေဝနပစ္စည်းတရား ငါပဋ္ဌာန်း များနှင့်သာ ဖြစ်နေကြကုန်၏။ ရဟန္တာတို့မှာကား ကြိယာ အဗျာကတဇောများ အာသေ ဝနပစ္စည်းတရားနှင့်သာ ဖြစ်ကြရကုန်၏။ အယုတ်ဆုံး အိပ်ပျော်နေဆဲအခါတို့မှာပင် အိပ်မက်မက်ကြရာ ညဉ့်တို့၌လည်း ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်ဇောများ အာသေဝန ပစ္စည်းတရားနှင့် ဖြစ်ကြရကုန်၏။ ဤသို့ ဖြစ်နေကြသည်တို့၌ စိတ္တက္ခဏ တစ်ခု တစ်ခုတို့ ပျက်နေကြသည့် အနိစ္စကို မရှုနိုင်ကြသည့်အတွက် နာမ်သန္တတိ ပျက်အစဉ် အားဖြင့် သိလုံးအသစ်တွေ တစ်မျိုးတစ်မျိုး ပြောင်းသမျှ သိလုံးအဟောင်းတွေ ပျက်ပျက်လိုက်နေကြသည်ကို ဉာဏ်နှင့်မိမိ ပြူးပြူးကြည့်၍ “အနိစ္စ အနိစ္စ” ဟု ရှုကြပါမူ အာသေဝနပစ္စည်းများ ငါပဋ္ဌာန်းတရားကို ဝိပဿနာရှုပြီးသား ဖြစ်လေ ၏။ ဤသို့ ဖြစ်ချက်ကို သိစေလို၍ “သိလုံးဇောတွေ၊ ချုပ်ပျက်ပေ၊ ရှုလေအနိစ္စ၊ ပွားများကြ” ဟု ဆောင်ပုဒ်၌ ရေးထုတ်လိုက်ပါသတည်း။ ဤသည်တို့ကား ငါ ပဋ္ဌာန်းတရားအရကို လွယ်လွယ်ကလေးနှင့် သိနိုင်ကြအောင် ဝိပဿနာနည်းနှင့်တကွ အကျဉ်းမျှ ပြချက်ပါတည်း။ ဤပစ္စည်းကား အနန္တ ရူပနိဿယပစ္စည်းမျိုးတည်း။

ဤအနန္တ ရူပနိဿယမျိုး၌—

- (၁) အနန္တ ရူပနိဿယ၊ (၂) အနန္တ ရ၊ (၃) သမနန္တ ရ၊ (၄) အာသေဝန၊ (၅) နတ္ထိ၊ (၆) ဝိဂတ၊ (၇) ပကတူပနိဿယ ဟူ၍ ခုနစ်ပါးသောပစ္စည်းတို့သည် နောက်နောက်သော ဇာတ်တူ နာမက္ခန္ဓာဇောတို့အား ထိုက်သင့်သည်အားလျော်စွာ ရှေးရှေးသော ဇောတို့က မိမိတို့သတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုကြကုန်၏ဟု သိကြပါလေ ယောဂီအပေါင်း သူတော်ကောင်းတွေတို့။

အာသေဝနပစ္စည်း အကျဉ်းမျှပြီး၏။

၂၇။ ကမ္မပစ္စည်းကို အကျဉ်းမျှ ဖော်ပြချက်

အာသေဝနပစ္စည်း၏ ပစ္စယနိဒ္ဒေသကို ဟောတော်မူသည်၏ အခြားမဲ့၌ ကမ္မပစ္စည်း၏ ပစ္စယနိဒ္ဒေသကို ဟောတော်မူ၏။ ထိုကမ္မပစ္စည်း၌လည်း နာနာက္ခဏိကကမ္မ၊ သဟဇာတကမ္မဟူ၍ နှစ်မျိုးနှစ်စား ခွဲခြားဟောကြားတော်မူ၏။ ဤသို့ ဟောကြားတော်မူသည်၌လည်း စာပဋ္ဌာန်း၊ ရွာပဋ္ဌာန်း၊ ငါပဋ္ဌာန်းအားဖြင့် သုံးမျိုး သုံးစားရှိရာတွင် စာပဋ္ဌာန်းအရကို ပြဆိုရမူ-

ကမ္မပစ္စယောတိ ကုသလာကုသလံ ကမ္မံ ဝိပါကာနံ ခန္ဓာနံ ကဋတ္တာ
စ ရူပါနံ ကမ္မပစ္စယေန ပစ္စယော၊ စေတနာ သမ္ပယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ
တံသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ ကမ္မပစ္စယေန ပစ္စယော။

ဤသည်တို့ကား စာပဋ္ဌာန်းစကားအရတည်း။ ဤစာပဋ္ဌာန်းအရကို ရွာပဋ္ဌာန်းအရနှင့် ပြဆိုရပါမူ-

ကမ္မပစ္စယောတိ - ကမ္မပစ္စည်းဟူသည်ကား၊ ကုသလာ ကုသလံ - ကုသိုလ် အကုသိုလ်ဖြစ်သော၊ ကမ္မံ - နာနာက္ခဏိက စေတနာကံသည်၊ ဝိပါကာနံ - အကျိုး ဝိပါက်ဖြစ်ကုန်သော၊ ခန္ဓာနဉ္စ - နာမက္ခန္ဓာတို့အားလည်းကောင်း၊ ကဋတ္တာရူပါနဉ္စ - ကမ္မဇရုပ်တို့အားလည်းကောင်း၊ ကမ္မပစ္စယေန - မျိုးစေ့သဘာဝ ကမ္မသတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယော ဥပကာရကော - ဖြစ်ပေါ်လာအောင် ကျေးဇူးဆောင်သည်။ ဟောတိ - ဖြစ်၏။ စေတနာ - စိတ်တစ်ခု ရုပ်ကိုးဆယ်၌ဖြစ်သော စေတနာတစ်ခု ရုပ်ကိုးဆယ် သည်၊ သမ္ပယုတ္တကာနံ - ယှဉ်၍ဖြစ်ကုန်သော၊ ဓမ္မာနဉ္စ - စိတ်စေတသိက် တရားတို့ အားလည်းကောင်း၊ တံသမုဋ္ဌာနာနံ - တိုစေတနာကြောင့် ဖြစ်ကုန်သော၊ ရူပါနဉ္စ - စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်တို့အားလည်းကောင်း၊ ကမ္မပစ္စယေန - မျိုးစေ့သဘာဝ ကမ္မသတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယောဥပကာရကော - ဖြစ်ပေါ်လာအောင် ကျေးဇူးဆောင်သည်။ ဟောတိ - ဖြစ်၏။

ဆောင်ပုဒ်

- (၁) ကုသလာ ကုသလ၊ ကမ္မစေတနာ၊ ခြားမဲ့ခါ၊ ဖြစ်လာအကျိုးရ။
- (၂) စေတနာကုန်မူ၊ ကံဟုယူ၊ ဖြစ်တူသဟ၊ အကျိုးရ။
- (၃) မျက်စိသိနှစ်ခု၊ နားသိနှစ်ခု၊ နှာခေါင်းသိနှစ်ခု၊ လျှာသိနှစ်ခု၊ ကိုယ်သိနှစ်ခု၊ ပဋိသန္ဓေဘဝင်စုတိ အစုစု။
- (၄) ပဋိသန္ဓေ၊ ပဝတ္တိ၊ နှစ်မျိုးရှိ၊ ဝိပါက်ကဋတ္တာ။
- (၅) ဖြစ်ပွားစေမှု၊ ကျေးဇူးပြု၊ ကုကုဇနကာ။
- (၆) ထောက်ပံ့သမှု၊ ကျေးဇူးပြု၊ ဥပတ္တကမ္မကာ။

- (၇) နှိပ်စက်ညှဉ်းပန်း၊ ညှိုးနွမ်းစေမှု၊ ဖိစီးပြု၊ ဥပပိဋ္ဌကာ။
- (၈) ပြတ်ဆုံးစေမှု၊ အတင်းပြု၊ ဥပယာတကာ။
- (၉) ကံတစ်ပါးကို၊ မတားနိုင်ရာ၊ အားကြီးစွာ၊ သညာဂရကာ။
- (၁၀) သေဆုံးလှမှု၊ ပြုသော်လည်းကောင်း၊ အဟောင်းပေါ်လာ၊ ကံနှစ်ဖြာ၊ သညာ အာသန္န။
- (၁၁) နေ့ရှည်လေ့ကျက်၊ ရက်ရှည်စွဲမြဲ၊ အထုံသဲ၊ ခေါ်မြဲအာစိဏ္ဏ။
- (၁၂) သုံးပါးမှလျှင်၊ အလွတ်ထင်၊ သညာကဋ္ဌတ္တ။
- (၁၃) ဒိဋ္ဌဓမ္မ၊ ဥပပဇ္ဇာ၊ ပရာပရိ၊ အဟောသိ၊ ရှိသည့်ကံလေးဖြာ။
- (၁၄) မျက်မှောက်ဘဝ၊ အကျိုးရ၊ ဒိဋ္ဌဦးစောသာ။
- (၁၅) ခြားမဲ့ဘဝ၊ အကျိုးရ၊ ဥပဇောဆုံးသာ။
- (၁၆) ပရံပရ၊ အနမတင်္ဂ၊ အဆက်ဆက်ဝယ်၊ အကျိုးကြွယ်၊ အလယ်ဇောငါးသာ။
- (၁၇) ကံအဟောသိ၊ ကျိုးမရှိ၊ တြိစေတနာ။
- (၁၈) အကျိုးဖြစ်ပြီး၊ ချုပ်ပျက်စီး၊ ရှုနည်းအနိစ္စ၊ ပွားများကြ။

တစ်နည်းဆောင်ပုဒ်

- (၁) ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ် စေတနာကံကြောင့် မိမိအခြားမဲ့ကာလ၌ ဝိပါက် ကုသုတ္တာရုပ်ကို ဖြစ်စေနိုင်သော နာနာက္ခဏိက ကမ္မပစ္စည်းလည်းဖြစ်၊ တကွဖြစ်သော စိတ်၊ စေတသိက်၊ စိတ္တဇရုပ်တို့အား ကျေးဇူးပြုသော သဟဇာတ ကမ္မပစ္စည်းလည်း ဖြစ်ကြကုန်၏။
- (၂) ဝိပါက်ကြိယာ စေတနာကံကြောင့်ကား တကွဖြစ်သော စိတ်၊ စေတသိက်၊ စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်တို့အား ထိုက်သည်အားလျော်စွာ သဟဇာတ ကမ္မပစ္စည်းသာ ဖြစ်ကြကုန်၏။

ဤသည်တို့ကား ရွာပဋ္ဌာန်းစကားအရတည်း။

ဤစာပဋ္ဌာန်း၊ ရွာပဋ္ဌာန်းအရကို ငါပဋ္ဌာန်းအရနှင့် ပြဆိုရမှု စေတနာ စေတသိက်ကို ကံဟုဆို၏။ ထိုကံတို့တွင်လည်း ကုသိုလ်ကံ၊ အကုသိုလ်ကံသည် မိမိတို့ဖြစ်ပြီးမှ အခြားမဲ့ကာလ၌ မိမိတို့၏ဖြစ်ရာဘဝတို့၌ ဝိပါက်ကုသုတ္တာရုပ် ငါပဋ္ဌာန်းတရား အကျိုးများကို ဖြစ်ပွားစေနိုင်၏။ ဤသို့ဖြစ်ခြင်းကို နာနာက္ခဏိက ကမ္မပစ္စည်းဟု ဆိုအပ်၏။

တစ်နည်း။ ။ တစ်ဘဝလုံးတို့မှာ ဖြစ်ပေါ်နေကြသည့် စိတ်တစ်ခု ရုပ် ကိုးဆယ်၌ပါသော စေတနာတို့က မိမိနှင့် အတူတကွဖြစ်ကြသော စိတ်၊ စေတသိက် နာမက္ခန္ဓာတို့အားလည်းကောင်း၊ စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်တို့အားလည်းကောင်း တကွဖြစ်သည့် သဟဇာတကမ္မသတ္တိများ ငါပဋ္ဌာန်းတရား အကျိုးများကို ဖြစ်ပွား စေနိုင်၏။ ဤသို့ဖြစ်ပွားစေနိုင်ခြင်းကို သဟဇာတကမ္မပစ္စည်းဟု ဆို၏။ ဤသို့

နာနာကွဏိက ကမ္မသတ္တိ သဟဇာတကမ္မသတ္တိ သတ္တဝါတိုင်းတို့မှာ အခါခပ်သိမ်း ဖြစ်ပေါ်နေသည်ကို သိစေလို၍ “ကမ္မပစ္စယောတိ ကုသလာကုသလံ ကမ္မံ ဝိပါကာနံ ခန္ဓာနံ ကဋတ္တာ စ ရူပါနံ ကမ္မပစ္စယေန ပစ္စယော၊ စေတနာ သမ္ပယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ တံ သမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ ကမ္မပစ္စယေန ပစ္စယော” ဟု စာပဋ္ဌာန်းစကားနှင့် ဘုရား ဟောတော်မူအပ်သည်ကို အကျဉ်းချုပ် ရွာပဋ္ဌာန်းစကားနှင့် သိစေလို၍ “ကုသလာ ကုသလ၊ ကမ္မစေတနာ၊ ခြားမဲ့ခါ၊ ဖြစ်လာအကျိုးရ။ စေတနာကုန်မှု၊ ကံဟုယူ၊ ဖြစ်တူသဟ၊ အကျိုးရ” ဟု ဆောင်ပုဒ်၌ ရေးထုတ်လိုက်ပါသတည်း။

တစ်နည်း။ ။ ဤနာနာကွဏိက ကမ္မပစ္စည်းတရားကြောင့် သတ္တဝါ အစားစားတို့မှာ အခါခပ်သိမ်း ထင်ရှားရှိ ထင်ရှားသိ ထင်ရှားအသုံးပြုနေကြရသော ငါပဋ္ဌာန်းတရားအရကို ပြဆိုရမူ သတ္တဝါတိုင်းတို့မှာ အခါခပ်သိမ်း မျက်စိနှင့် မြင်ရသမျှအဝဝတို့ကို ပိုင်းခြားလိုက်သည်ရှိသော် လှပတင့်တယ်ဖွယ်ရာ လျှောက်ပတ် မွန်မြတ်လှသော အဆင်းတည်းဟူသော ကောင်းသော ဣဋ္ဌာရုံကို မြင်ရသမျှတို့သည် ကုသိုလ်ကံ နာနာကွဏိက အစားစား ငါပဋ္ဌာန်းတရားတို့ကြောင့်ချည်း မြင်ကြရ ကုန်၏။

တစ်နည်း။ ။ ဆိုးဝါးယုတ်ညံ့လှ စက်ဆုပ်ရွံရှာဖွယ်ဖြစ်ကြသော မစင်၊ ခွေးကောင်ပုပ်၊ အယုတ်အညံ့ အစားစား အဆင်းတည်းဟူသော မကောင်းသော အနိဋ္ဌာရုံကို မြင်ရသမျှတို့သည် အကုသိုလ်ကံ နာနာကွဏိက အစားစား ငါပဋ္ဌာန်း တရားတို့ကြောင့်ချည်း မြင်ကြရကုန်၏။

ကြားခြင်း စသည်တို့မှာလည်း တစ်ဘဝလုံး တစ်ကမ္မာလုံး တစ်သံသရာလုံး ကြားကြားသမျှတို့ကို နှစ်ပုံနှစ်စားခွဲ၍ အလိုရှိအပ် ကောင်းမြတ်သောအသံကို ကြား ကြားသမျှတို့ကား ကုသိုလ်နာနာကွဏိက အစားစား ငါပဋ္ဌာန်းတရားတို့ကြောင့်ချည်း ကြားကြရကုန်၏။ အလိုမရှိအပ်သည့် မကောင်းသောအသံကို ကြားကြားသမျှတို့ကား အကုသိုလ် နာနာကွဏိက အစားစား ငါပဋ္ဌာန်းတရားတို့ကြောင့်ချည်း ကြားကြ ရကုန်၏။ အနံ့တို့မှာလည်း အလိုရှိအပ် ကောင်းမြတ်သောအနံ့ကို နံရသမျှတို့၌ လည်းကောင်း၊ အလိုမရှိအပ် မကောင်းမြတ်သော အနံ့ကို နံရသမျှတို့၌လည်းကောင်း ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ် နာနာကွဏိက အစားစား ငါပဋ္ဌာန်းတရားတို့ကြောင့်ချည်း ဖြစ်ကြရကုန်၏။ အရသာတို့မှာလည်း အလိုရှိအပ် ကောင်းမြတ်သော အရသာကို စားရသမျှတို့၌လည်းကောင်း၊ အလိုမရှိအပ် မကောင်းမြတ်သော အရသာကို စားရ သမျှတို့၌လည်းကောင်း ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ် နာနာကွဏိက အစားစား ငါပဋ္ဌာန်း တရားတို့ကြောင့်ချည်း စားကြရကုန်၏။ အတွေ့ကို တွေ့ရာတို့မှာလည်း အလိုရှိအပ် ကောင်းမြတ်သော အတွေ့ကို တွေ့ထိသမျှတို့၌လည်းကောင်း၊ အလိုမရှိအပ် မကောင်းမြတ်သောအတွေ့ကို တွေ့ထိသမျှတို့၌လည်းကောင်း ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်

နာနာက္ခဏိက အစားစား ငါပဋ္ဌာန်းတရားတို့ကြောင့်ချည်း တွေ့ကြရကုန်၏။ လူနတ်ဗြဟ္မာနှင့် အပါယ်သတ္တဝါတို့၏ စစဦးဖြစ်ကြသည့် ပဋိသန္ဓေစု၊ နောက်ဆုံး ပိတ် သေကြရသည့် စုတိစုတို့သည်လည်းကောင်း၊ အိပ်ပျော်ကြသည့် ဘဝင်စု၊ မေ့လျော့မျောပါသွားကြသည့်အခါတို့မှာ ဖြစ်ပေါ်နေကြသည့် ဘဝင်စု ထိုထိုဝီထိတို့ အကြား၌ ဖြစ်ပွားနေကြသော ဘဝင်စုတို့သည်လည်းကောင်း သတ္တဝါတို့လိုက်၍ ရှေးရှေးကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်ကံ အစားစား နာနာက္ခဏိက ငါပဋ္ဌာန်း တရားတို့ ကြောင့်ချည်း ပဋိသန္ဓေနေကြ သေကြ အိပ်ပျော်ခြင်း စသည်ဖြစ်ကြရကုန်၏။ ဤသည်တို့ကား အကျဉ်းချုံး၍ နည်းရရုံပြောကြားချက်တို့ပေတည်း။

အကျယ်ကို ပွားများ၍ ခပ်ကြွားကြွား ပြောဆိုကြပါမူ သတ္တဝါအစားစား တို့မှာ လက်ဖျစ်တစ်တွက်အတွင်းတွင် နာနာက္ခဏိက ကမ္မပစ္စည်း ကင်းစင်ကြအောင် ရှောင်ကွင်းနိုင်ကြပါမူ ရှောင်ကွင်းနိုင်သည့်အချက်ကို ပြသနိုင်ကြပါမူ ဆုငွေ (၁၀၀၀) မက ပေးကြမည်ကို ရဲရဲကြီး ပြောဆိုဝံ့နိုင်အောင် နာနာက္ခဏိက ကမ္မပစ္စည်း အသီးသီးတို့ကို ဉာဏ်အထင်အမြင် ပေါက်ရောက်နိုင်ကြကုန်ရာ၏။ အဘယ်ကြောင့် ဆိုသော် လက်ဖျစ်တစ်တွက်အတွင်းမှာ နာမ်ခန္ဓာတို့ ကုဋေတစ်သိန်းမက ဖြစ်နေကြ သည်၌ မြင်သိ စသော ဝီထိစိတ်များစွာတို့ အကြားအကြားမှာ အကျိုးဝိပါက်ဘဝင် တွေ ဖြစ်ပွားနေသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ အသညသတ် ဗြဟ္မာနှင့် နိရောဓ သမာပတ်ဝင်စားသော အရိယာတို့မှာလည်း အကျိုးကမ္မဇရုပ်တရားတို့ ခဏတိုင်းတို့ မှာ ဖြစ်ပွားနေကြသောကြောင့်လည်းကောင်း ထိုဆုငွေ (၁၀၀၀) ကို လိုချင်ကြငြား သော်လည်း နာနက္ခဏိက ကမ္မလွတ်အောင် မကွင်းရှောင်နိုင်သည့်အချက်များ နာနာက္ခဏိက ငါပဋ္ဌာန်းတရားတို့ကို ဘယ်သူမဆို အလွယ်ဆုံးကလေးနှင့် သိကြား နားလည်စေလို၍ “မျက်စိသိနှစ်ခု၊ နားသိနှစ်ခု၊ နှာခေါင်းသိနှစ်ခု၊ လျှာသိနှစ်ခု၊ ကိုယ်သိနှစ်ခု၊ ပဋိသန္ဓေဘဝင်စုတိ အစုစု” ဟု ဆောင်ပုဒ်၌ ရေးထုတ်လိုက်ပါ သတည်း။ ဤ ဆောင်ပုဒ်များအရ အဓိပ္ပာယ်သွားကို ရှေးက ပြထားခဲ့သည့်အတိုင်း မြင်သိ ကြားသိ သည်တို့မှာ ဉာဏ်လက်ညှိုးနှင့် ထိုးကာထိုးကာ “ဟောဟဲ့ ဟောဟဲ့” ဟု ပြသ ဟောပြောကြ၊ ကြံစည်နှလုံးသွင်းကြပါလေ ယောဂီအပေါင်း သူတော်ကောင်းတွေတို့။

၂၈။ ဇနကကံ စသည်လေးပါးနှင့် ဂရုကံ အာသန္နကံတို့ကို ဖော်ပြချက်

(တစ်နည်း) နာနာက္ခဏိက ကံတို့သည် ပြုဆဲဘဝ၌လည်းကောင်း၊ ဒုတိယ ဘဝ၌လည်းကောင်း၊ တတိယဘဝ စသည်တို့၌လည်းကောင်း ဝိပါက်ကဋတ္တာရုပ်ကို ဇနက ဥပတ္တမ္ဘက စသည်တို့ဖြင့် ဖြစ်စေနိုင်၏။ ထိုသို့ဖြစ်စေရာ၌ ထိုနာနာက္ခဏိက

ကံမှတစ်ပါး အကျိုးပေးခါနီး ကာလများဝယ် တွေ့ကြုံဆုံဆည်းသော သမ္ပတ္တိစက် အကြောင်း၊ ဝိပတ္တိစက်အကြောင်းတို့ ထောက်ပံ့ကူညီကြသဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပစ္စုပ္ပန် ဘဝ ပြုလုပ်ကြသည့် ဝုမ္ဘိဘာဂိယ ဌတိဘာဂိယ ဟာနဘာဂိယ ကံအကြောင်းတို့ ထောက်ပံ့ကူညီကြသဖြင့်လည်းကောင်း ဖြစ်စေနိုင်ကြကုန်၏။ ထိုသို့ ဖြစ်စေနိုင် ကြောင်းကို သိစေလို၍ ပဋ္ဌာန်းအဋ္ဌကထာ ဤကမ္မပစ္စည်းအဖွင့်၌-

ယသ္မိံ ပန ခဏေ တံ ကတံ တတော အညသ္မိံ ခဏေ အဝိဇ္ဇမာနမ္ပိ
ကေဝလံ ကဋတ္တ ယေဝ ဒိဋ္ဌေဝ ခမ္မေ ဥပပဇ္ဇေ ဝါ အပရေ ဝါ ပရိယာယေ
အဝသေသပစ္စယသမာယောဂေ သတိဖလံ ဥပ္ပါဒေတိ၊ နိရုဒ္ဓါပိ
ပုရိမသိပ္ပာဒိကြိယာ ဝိယ ကာလန္တရေ ပစ္ဆိမသိပ္ပာဒိကြိယာယ တသ္မာ
နာနာက္ခဏိကကမ္မပစ္စယောတိ ဝုစ္စတိ။

အနက်မြန်မာပြန်ကား။ ။ ပန-အဖို့တစ်ပါးကို ဆိုဦးအံ့၊ ယသ္မိံခဏေ -
အကြင်ခဏ၌၊ တံ -ထိုကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်ကံကို၊ ကတံ -ပြုအပ်၏။ တတော -
ထိုကံကိုပြုသည့်ခဏ ပစ္စုပ္ပန်မှ၊ အညသ္မိံခဏေ -တစ်ပါးသော နောက်ခဏ၌၊
အဝိဇ္ဇမာနမ္ပိ -ထိုပြုအပ်ပြီးသောကံ ထင်ရှားမရှိသော်လည်း၊ ကေဝလံ -သက်သက်၊
ကဋတ္တယေဝ -ပြုအပ်ပြီးသည်၏အဖြစ်ကြောင့်သာလျှင်၊ ဒိဋ္ဌေဝ ခမ္မေ -မျက်မှောက်
သော ကိုယ်၏အဖြစ်၌လည်းကောင်း၊ ဥပပဇ္ဇေဝါ -အခြားမဲ့သော ဒုတိယဘဝ၌လည်း
ကောင်း၊ အပရေဝါ -ထိုဒုတိယဘဝကိုထား၍ အဆက်ဆက်သော နောက်ဘဝများ၌
လည်းကောင်း၊ ပရိယာယေ -အကြောင်းပရိယာယ် ဆက်သွယ်၍ဖြစ်သော၊ အဝသေသ
ပစ္စယ သမာယောဂေ -ထိုအတိတ်ပြုရင်း ကံမှကြွင်းသော ကောင်းကျိုး မကောင်း
ကျိုးပေးသောအခါ ဆုံဆည်းလာသည့် ကာလသမ္ပတ္တိ၊ ကာလဝိပတ္တိအကြောင်း၊
မျက်မှောက်ဘဝ ပြုလုပ်ကြသည့် ဝုမ္ဘိဘာဂိယကံ၊ ဌတိဘာဂိယကံ၊ ဟာနဘာဂိယကံ
အကြောင်းတို့ ကောင်းစွာညီညွတ်ခြင်းသည်၊ သတိ -ရှိသော်၊ ဖလံ -ဝိပါက်ကဋတ္တ
ရုပ်အကျိုးကို၊ ဥပ္ပါဒေတိ -ဖြစ်စေ။ ကိဝိယ -နှိုင်းခိုင်းစရာ ဥပမာ အဘယ်လိုနည်း
ဟူမူကား၊ ပုရိမသိပ္ပာဒိကြိယာ -ရှေး၌ပြုခဲ့ဖူးသော အတတ်ပညာ စသည် လေ့ကျင့်မှု
ကြိယာတို့သည်၊ နိရုဒ္ဓေပိ -နောက်မရှိငြား ချုပ်ငြိမ်းသွားသော်လည်း၊ ကာလန္တရေ -
ကာလတစ်ပါး နောက်နောက်များ၌၊ ပစ္ဆိမသိပ္ပာဒိကြိယာယ -နောက်၌ပြုသော
အတတ်ပညာ စသည် လေ့ကျင့်မှုကြိယာအား၊ ပစ္စယော-တိုးတက်လာအောင် ကျေးဇူး
ဆောင်ခြင်းသည်၊ ဟောတိ ဝိယ -ဖြစ်သကဲ့သို့တည်း။ တသမ္မာ -ထိုသို့ မိမိဖြစ်ဆဲ
ခဏကလွဲသောအခါမှ အကျိုးကိုပေးတတ်လှသောကြောင့်၊ နာနာက္ခဏိက ကမ္မ
ပစ္စယောတိ -နာနာက္ခဏိက ကမ္မပစ္စည်းဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ -ဆိုအပ်၏။

ထိုကံတို့၏ အကျိုးဖြစ်ပုံကို အနည်းငယ် အကျယ်ချဲ့၍ပြဦးအံ့။ ရှေးအတိတ်
ဘဝက ကောင်းမှုကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်တို့ကို ပြုခဲ့ကြသည့် စေတနာ နာနာက္ခဏိက

နေကကံကြောင့် လူ၊ နတ်၊ ဗြဟ္မာ၊ ပါယ်လေးရွာတို့၌ ပဋိသန္ဓေ၊ ပဝတ္တိအကျိုး ဝိပါက် နာက္ခန္ဓာလေးပါး ရုပ်ဇီဝိတ တရားနှင့် မျက်စိ၊ နား၊ နှာ၊ လျှာ၊ ကိုယ်၊ ဟဒယ ဘာဝအစားစား နာနာက္ခန္ဓာက ငါပဋ္ဌာန်းအကျိုး တရားအစစ်တို့ ထိုက်သင့် သည်အားလျော်စွာ တစ်ဘဝလုံးတို့မှာ ဖြစ်ပေါ်၍လာကြကုန်၏။ ဤသို့ ဝိပါက် ကဋတ္တာရုပ်တို့ကို ဖြစ်စေသော ကံကို နေကကံဟု ဆိုလို၏။

တစ်နည်း။ ။ ထိုနေကကံကိုလည်းကောင်း၊ အကျိုးကိုလည်းကောင်း မယိမ်းမယိုင် မပျက်စီးနိုင်အောင်နှင့် မိမိတို့ကုသိုလ်အချင်းချင်း အကုသိုလ်အချင်း ချင်းတို့ ထောက်ပံ့ကူညီသော အမျိုးအစား ကုသိုလ်ကံ အကုသိုလ်ကံများ ငါပဋ္ဌာန်း တရားတို့ကို ဥပတ္တမ္ဘကကံဟု ဆို၏။

တစ်နည်း။ ။ ထိုဘဝမှာ ဖြစ်ပေါ်လာစေသော နေကကံကိုလည်းကောင်း၊ ထိုကံ၏ အကျိုးတို့ကိုလည်းကောင်း ချွတ်ချော်တိမ်းပါး ယိမ်းယိုင်သွားအောင် ကုသိုလ်ကံက အကုသိုလ်ကံကို၊ အကုသိုလ်ကံက ကုသိုလ်ကံကို ကပ်၍ နှိပ်စက် နှောင့်ယှက်သော ကံအမျိုးမျိုး အစားစား ငါပဋ္ဌာန်းတရားတို့ကို ဥပပိဋကကံဟု ဆို၏။

တစ်နည်း။ ။ ထိုနေကကံကိုလည်းကောင်း၊ ထိုနေကကံ၏ အကျိုးကို လည်းကောင်း ဖြစ်ခွင့်မရအောင် အပြီးအပြတ် ကပ်၍ ကုသိုလ်ကံက အကုသိုလ်ကံကို၊ အကုသိုလ်ကံက ကုသိုလ်ကံကို သတ်တတ်သော အမျိုးမျိုး အစားစား ငါပဋ္ဌာန်း တရားတို့ကို ဥပဃာတကကံဟု ဆို၏။ ဤသို့ ကံအကျိုးပေးသော ကိစ္စလေးပါး အပြားတို့ကို သိစေလို၍-

- (၁) ပဋိသန္ဓိ၊ ပဝတ္တိ၊ နှစ်မျိုးရှိ၊ ဝိပါက်ကဋတ္တ။
 - (၂) ဖြစ်ပွားစေမှု၊ ကျေးဇူးပြု၊ ကုကုနေက။
 - (၃) ထောက်ပံ့စေမှု၊ ကျေးဇူးပြု၊ ဥပတ္တမ္ဘက။
 - (၄) နှိပ်စက်ညှဉ်းပန်း၊ ညှိုးနွမ်းစေမှု၊ ဖိစီးပြု၊ ဥပပိဋက။
 - (၅) ပြတ်ဆုံးစေမှု၊ အတင်းပြု၊ ဥပဃာတက-
- ဟု လင်္ကာဆောင်ပုဒ်၌ ရေးထုတ်လိုက်ပါသည်။

ဂရုကံဖြစ်ပုံ

တစ်နည်း။ ။ ထိုနာနာက္ခန္ဓာက ကမ္မစေတနာတို့ အကျိုးပေးပုံ အစဉ် တို့ကား ဘယ်သတ္တဝါမဆို အတိတ်ကာလ ပြုခဲ့ကြသော ကုသိုလ်ကံကြီးငယ် အစားစား၊ အကုသိုလ်ကံကြီးငယ် အစားစားတို့ အများအပြား အသီးသီးရှိကြကုန်၏။ ထိုသို့ရှိကြကုန်သော ကံအများတို့တွင် အလွန်အားကြီးသော ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ် ဂရုကံ၊ သေခြင်းအနီး၌ ပြုလုပ်ဖြစ်ပေါ်လာသော ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ် အာသန္နကံ၊ ရှေးအဖို့က လေ့လာပွားများ နှလုံးမကြာမကြာထားခဲ့သော အာစိဏ္ဍကံ၊ ရှေးရှေးက

ပြုကာမျှဖြစ်ခဲ့သော ကဋကဏ္ဍကံများ ဤလေးစားတို့တွင် ထိုသတ္တဝါ တစ်ယောက်
ယောက်တို့ သေခါနီးအခါတို့၌ ကုသိုလ်ဘက်က ဈာန်တရားများ ရှိထားပါမူ
ထိုကံကသာ ဗြဟ္မာဘုံတို့မှာ ဝိပါကနာမက္ခန္ဓာ ကမ္မဇရုပ်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရားတို့ကို
ဖြစ်ပွားစေကြကုန်၏။ သို့မဟုတ် အမိကို သတ်မိ၊ အဖကို သတ်မိ၊ ရဟန္တာကို
သတ်မိ၊ ဘုရားကို သွေးစိမ်းတည်အောင် ပြုမိ၊ သံဃာကို သင်းခွဲမိ၊ နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ
ကံသုံးပါးကို ယူမှားမိကြပါမူ ၎င်းအနန္တရိယကံငါးပါးနှင့် နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ဂရုကံ
ကြီးများကြောင့်သာ အပါယ်ဘုံတို့မှာ ဝိပါကနာမက္ခန္ဓာ ကမ္မဇရုပ်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရား
တို့ကို ဖြစ်ပွားစေကုန်၏။

ဤစာစကားရပ်ဝယ် အမိကိုသတ်မိ၊ အဖကိုသတ်မိ ဆိုသောစကားရပ်၌
အထူးသတိထားဖွယ်ကား မိဘတို့ကို တုတ်၊ ဓား စသည် လက်နက်များနှင့်
သတ်ဖြတ်ကြမှ သတ်သည်ဟု ထင်မြင်နေကြ၏။ ဤသို့ ထင်မြင်တိုင်းထက်မက
မိဘသတ်မှု ဖြစ်နေတတ်ကြသည်ကား မိဘတို့ မကျန်းမာသောအခါတို့မှာ မတည့်
သော ဆေးဝါးဓာတ်စာတို့ကို စားလိုပါသည်ဟု ပူဆာတောင်းဆိုသောအခါ သားသမီး
ဖြစ်သူတို့က မနေသာကြဘဲ သည်အဘိုးကြီး၊ အမယ်ကြီးတို့ သည့်လောက်တောင်
ပူဆာတောင်းဆိုလှတာ သေချင်သေဟဲ့ ဟူ၍ နှလုံးထားပြီး မသင့်တင့်သော ဓာတ်စာ
ဆေးဝါးတို့ကို ပေးမှားမှုအတွက်ကြောင့် ထိုအသက်သေကြပါမူ မာတုဃာတက၊
ပိတုဃာတကကံကြီးများ ဖြစ်ပွားကြကုန်၏။

တစ်နည်း။ ။ သေခါနီးဆဲဆဲ အခါထဲတို့မှာ လင်မယား သားသမီး
စသည် အသီးသီးတို့ကို တွေ့ရှိပြောဆိုလိုသော စိတ်ကဆောင်နေသဖြင့်လည်းကောင်း၊
တစ်ပါးသော အကြောင်းကြောင့်လည်းကောင်း အသက်မထွက်နိုင်အောင် ရှိနေကြဆဲ
ထဲမှာ ငါတို့မိဘ အသက်မထွက်နိုင်ကြဘဲ ဆင်းရဲဒုက္ခ ခံနေရတကား။ မည်သူ
မည်ဝါကို မတွေ့ရခြင်း စသည်ကြောင့် ဤမျှလောက် ဆင်းရဲကို ခံနေရ၏။
ထိုသူကို တွေ့ရမူကား မြန်မြန်ကြီးသေရ၍ ဤဆင်းရဲဒုက္ခမှ လွတ်ရလိမ့်မည်ဟု
စိတ်ရည်သန်၍ ထိုတွေ့လိုသောသူကို မြန်မြန်တွေ့အောင် ခေါ်ဆောင်၍ပေးခြင်း၊
အမြန်သေလွယ်အောင် အမိုးကို ဖောက်ခြင်း၊ နံရံကိုဖျက်ခြင်း၊ ရေခဲအအေး အုပ်ပေး
ခြင်း စသော အမှုများကို ပြုမိတတ်ကြကုန်၏။ ဤသို့ ပြုမိတတ်ကြသည့် အကြောင်း
ရ၍ အမြန်သေလွယ်သွားကြပါမူ ထိုသူတို့မှာလည်း မာတုဃာတက၊ ပိတုဃာတက
ဂရုကံကြီးများ ငါပဋ္ဌာန်းတရားတို့ ဖြစ်ပွားတတ်ကြကုန်၏။ ဤသို့ ကံကြီးများ
မဖြစ်ပွားကြရအောင် အထူးသတိဆောင်နိုင်ကြပါစေသည်။ ဤကား ဂရုကံများ
ငါပဋ္ဌာန်းတရား ဖြစ်ပွားစေကြပုံတည်း။

အာသန္ဓကံဖြစ်ပုံ

တစ်နည်း။ ။ သေခါနီးကာလတို့မှာ မိတ်ကောင်း၊ ဆရာကောင်း၊
ဆွေမျိုးညာတိကောင်းတို့ကို ရ၍ ဂတိဝိသုဒ္ဓိကျင့်စဉ်ကျမ်းမှာ ပေါ်လွင်ထင်ရှားအောင်

ရေးပြ ဆုံးမထားသည့်အတိုင်း ဒါနနှင့် ပြုပြင်ပေးခြင်း၊ သရဏဂုံသီလနှင့် ပြုပြင်ပေးခြင်း၊ သမထ၊ ဝိပဿနာနှင့် ပြုပြင်ပေးခြင်း၊ ပရိတ်တရား၊ ပဋ္ဌာန်းတရား စသည်များကို နာကြားမှု လေ့လာပွားများမှု စသည်တို့နှင့် ပြုပြင်ပေးခြင်း၊ ရှေးက ပြုခဲ့ပြီးသော ဒါန၊ သီလ၊ ဘာဝနာတို့၏ စာရင်းကို ဖတ်ကြားခြင်း၊ သတိဖြစ်ပွားအောင် ပြောကြား၍ ပြုပြင်ပေးခြင်း စသော ကုသိုလ်တရား အားသစ်ပွားလာအောင် လည်းကောင်း၊ ဖြစ်ပြီးတရားကုသိုလ်များကို သတိရနေအောင်လည်းကောင်း ပြုပြင်ပေးပါမူ ၎င်းကံတို့က အာသန္နကံဖြစ်ကြ၍ အကျိုးပေးခွင့်ရပြီး လူနတ်ရွာတို့မှာ ပဋိသန္ဓေစ၍ တစ်ဘဝလုံးတို့၌ ကောင်းကျိုးချမ်းသာ မင်္ဂလာသုခတို့ကို ခံ၊ စံရသည့် ဝိပါက်နာမက္ခန္ဓာ ကမ္မဇရုပ်များ နာနာက္ခဏိက ငါပဋ္ဌာန်းတရားတို့ ဖြစ်ပွားကြလေကုန်၏။

ဤကဲ့သို့ ပြုပြင်ပေးခြင်းမရှိက သေခါနီးကာလတို့မှာ ကျင်နာခံခက် ဒုက္ခအတွက်နှင့်လည်း ဒေါမနဿ အသီးသီးဖြစ်ပေါ်လာမှု အာသန္နကံစု၊ သားသမီးနှင့် ပစ္စည်းအာရုံ ကာမဂုဏ်တို့ကို သေခါနီးအခါတို့မှာ မခွဲခွာ မစွန့်လွှတ်လိုပါပဲ အမြဲတွယ်တာလာမှု အာသန္နကံစု၊ ဤဒုက္ခဘေးနှင့် ချစ်ခင်သမျှသောသူတို့မှ ကင်းလွတ်ရသောဘေး အရေးရေး အရာရာတို့ကြောင့် ပျံ့လွင့်ခြင်း ဥဒ္ဓစ္စ၊ သို့လော သို့လော တွေးတောကြံစည်ခြင်း ဝိစိကိစ္ဆာ အဖြာဖြာတို့ဖြင့် တွေဝေမိန်းမောခြင်းတို့ အတင်းဖြစ်ပေါ်လာမှု အာသန္နအကုသိုလ်ကံစုတို့ကား အလိုလိုဖြစ်ပွားကြရုံမက သားသမီး အလုပ်အကျွေးတို့က ပြုပြင်မပေးတတ်ကြဘဲ လူမမာ ဒေါမနဿ ဖြစ်အောင် ပြု၍လည်းကောင်း၊ လူမမာက မခွဲချင်ဘဲ တကတည်း ခင်မင်အောင် ပြုလုပ်၍လည်းကောင်း၊ မတည့်သောဓာတ်စာ ဆေးဝါး စသည်များကြောင့် တွေဝေမိန်းမော နစ်မြောနေအောင် ပြုလုပ်၍လည်းကောင်း၊ ထိုလူမမာမှာ မဖြစ်ချင်ပေမယ့် မနေသာအောင် ထိုသေခြင်းအနီးတို့မှာ လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟတို့ ဖြစ်ပေါ်လာ ကြပါမူလည်းကောင်း ထိုအာသန္နကံတို့က အပါယ်ဘုံ၌ အကျိုးပေးခွင့်ရရန် စီမံ ပြုလုပ်သဖြင့် ထိုထိုအပါယ်ဘုံတို့၌ ပဋိသန္ဓေကစ၍ တစ်ဘဝလုံးတို့၌ ဆင်းရဲဒုက္ခ အဝဝတို့ကို ခံစားရသည့် ဝိပါက်နာမက္ခန္ဓာ ကမ္မဇရုပ်များ နာနာက္ခဏိက ငါပဋ္ဌာန်း တရားတို့ ဖြစ်ပွားကြလေကုန်၏။ ဤသည်တို့ကား ရှေးကပြခဲ့သော ကုသိုလ်ဂရုကံ အကုသိုလ်ဂရုကံတို့ မရှိကြသူတို့မှာ သေခြင်းအနီးတို့၌ ရုတ်တရက် အသစ်ဖြစ်ပေါ် လာသည့် ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ် အာသန္နကံ၊ သို့မဟုတ် သေခါနီးအခါတို့မှာ သူတစ်ပါးက ပြောကြားလိုဖြစ်စေ၊ မိမိတို့အလိုလိုဖြစ်စေ၊ ရှေးကပြခဲ့ဖူးသော ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်များကို ဘွားခနဲ သတိရလာသော အာသန္နကံတို့က သေသည့် အခြားမဲ့တို့မှာ အကျိုးပေးခွင့်ရလာချက် နည်းအမြွက်တို့ပေတည်း။

၂၉။ အာစိဏ္ဏကံ ကုသုတ္တကံတို့နှင့် အကျိုးပေးရာကာလ လေးစားဖြစ်ပုံကို ဖော်ပြချက်

တစ်နည်း။ ။ ဤ ရှေးကပြခဲ့သည့်အတိုင်း ဂရုကံ၊ အာသန္နကံတို့ မရှိကြပါမူ ရှေးအဖို့က လေ့လာပွားများ ထာဝရအားထုတ်ထားသော ဒါန၊ သီလ၊ ဘာဝနာ အစဖြစ်သော ပုညကြိယာမူ အာစိဏ္ဏကံ ကုသိုလ်စုတို့ကြောင့် လူ့ဌာန် နတ်ရွာတို့မှာ ပဋိသန္ဓေကစ၍ တစ်ဘဝလုံးတို့၌ ကောင်းကျိုးချမ်းသာ မင်္ဂလာသုခ တို့ကို ခံစံရသည့် ဝိပါက်နာမက္ခန္ဓာ ကမ္မဇရုပ်များ နာနာက္ခဏိက ငါပဋ္ဌာန်းတရား တို့ ဖြစ်ပွားကြလေကုန်၏။

ဤကဲ့သို့ ကုသိုလ်တရား လေ့လာခြင်းဖြစ်ပွားအောင် ကြံဆောင်ပြုလုပ် ထားသူတို့ကား ရှားပါးလှတတ်၏။ အကုသိုလ်ဘက်ကမူကား မိမိတို့ အလေ့အလာ အထုံပါပြီး အသီးအသီး သားမယားခြွေရုံ သင်းပင်းနှင့် အခါခပ်သိမ်း လေ့လာ ပျော်ပါးခြင်း အာစိဏ္ဏကံ၊ အစားအသောက် အမော်အကြွား စသည်များနှင့် လေ့လာ ပျော်ပါးခြင်း အာစိဏ္ဏကံ၊ အိမ်သူအိမ်သား သူတစ်ပါးနှင့် အားထုတ်သမျှ အဝဝတို့ အပေါ်မှာ သည်းခံခြင်းနည်းပါး၍ မကြာမကြာ ဒေါမနဿတရား ဖြစ်ပွားလေ့ရှိသော အာစိဏ္ဏကံ၊ မကောင်းသော ဒုစရိုက် အမိုက်အမှားတို့နှင့် ရောင်းဝယ်ဖောက်ကား ကြီးပွားတိုးတက်အောင် ကြံဆောင်လေ့လာခြင်း အာစိဏ္ဏကံ အတန်တန်တို့ကြောင့် အပါယ်လေးရွာ ဘုံတကာတို့မှာ ပဋိသန္ဓေကစ၍ တစ်ဘဝလုံးတို့၌ အနိဋ္ဌရုပ် ဒုက္ခဝေဒနာ ဆင်းရဲမှု အဖြာဖြာတို့ကို ခံစံရသည့် ဝိပါက်နာမက္ခန္ဓာ ကမ္မဇရုပ်များ နာနာက္ခဏိက ငါပဋ္ဌာန်းတရားတို့ ဖြစ်ပွားကြလေကုန်၏။

တစ်နည်း။ ။ ဤရှေးက ပြခဲ့ပြီးသော ဂရုကံ၊ အာသန္နကံ၊ အာစိဏ္ဏကံ တရားသုံးပါးတို့ မရှိကြပါမူ အတိတ်သံသရာ ဘဝဘဝါ ကမ္ဘာ့ကမ္ဘာတို့က အမြဲ ထာဝရ ဖြစ်ပေါ်လိုက်နေကြသော ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ် အလယ်ဇော ငါးချက်များ ကုသုတ္တကံတရားတို့ကြောင့် သုဂတိ၊ ဒုဂ္ဂတိဘုံဌာနတို့မှာ ပဋိသန္ဓေကစ၍ တစ်ဘဝ လုံးတို့ သုခ၊ ဒုက္ခ ဝိပါက်နာမက္ခန္ဓာ ကမ္မဇရုပ်များ နာနာက္ခဏိက ငါပဋ္ဌာန်းတရားတို့ ဖြစ်ပွားကြလေကုန်၏။ ဤသို့ အားရှိမရှိသောက် အစားစားတို့ အကျိုးပေးပုံလေးပါး ကို သိစေလို၍ -

- (၁) ကံတစ်ပါးကို၊ မတားနိုင်ရာ၊ အားကြီးစွာ၊ သညာဂရုက။
- (၂) သေဆုံးလုမှ၊ ပြုသော်လည်းကောင်း၊ အဟောင်းပေါ်လာ၊ ကံနှစ်ဖြာ၊ သညာအာသန္န။
- (၃) နေ့ရှည်လေ့ကျက်၊ ရက်ရှည်စွဲမြဲ၊ အထုံသဲ၊ ခေါ်မြဲအာစိဏ္ဏ။
- (၄) သုံးပါးမှလျှင်၊ အလွတ်ထင်၊ သညာကုသုတ္တ -

ဟု ဆောင်ပုဒ်၌ နာနာက္ခဏိကကံ အကျိုးပေးပုံများ သိကြားနားလည်လွယ်အောင် ရေးသွင်းလိုက်ပါသတည်း။

တစ်နည်း။ ။ ထိုနာနာက္ခဏိက ကမ္မစေတနာတို့ အကျိုးပေးပုံကာလ တို့ကား မိမိတို့ ဖြစ်ဆဲဘဝတို့မှာ ဘယ်သတ္တဝါမဆို ကာမကုသိုလ်၊ အကုသိုလ် ကြီးငယ်များကို ဖြစ်ပွားပြုလုပ်နေကြသည်တို့၌ များသောအားဖြင့် ဇောရုနစ်ကြိမ် ရုနစ်ကြိမ်စီတို့ ဖြစ်ပွားတတ်ကြကုန်၏။ ထိုသို့ ဖြစ်ပွားကြသော ဇောတို့တွင် ပထမဇောတို့က ယခုဘဝတွင် ကောင်းကျိုး၊ မကောင်းကျိုးများ နာနာက္ခဏိက ငါပဋ္ဌာန်းတရားတို့ကို ဖြစ်ပွားစေကြကုန်၏။ ဤစကားကို အနည်းငယ်ချဲ့၍ဆိုဦးအံ့။ မျက်မြင်ဒိဋ္ဌ ဤလောက၌ ဒါနမူ အကြီးအကျယ် စသည်တို့ကို ပြု၍ ဤဘဝတွင် ပေါ်လွင်ထင်ရှားခြင်း၊ လူအများချစ်ခင်နှစ်သက် စုံမက်မြတ်နိုးခြင်း၊ မိမိတို့ကြံတိုင်း အောင် ဆောင်တိုင်းမြောက်ခြင်း စသော အကျိုးထူး အစားစား ပထမဇော စေတနာ နာနာက္ခဏိက ငါပဋ္ဌာန်းအကျိုးတရားတို့ ဖြစ်ပွားရကုန်၏။ သီလကို အထူးစောင့်ရှောက်သူ၊ ဘာဝနာကို အထူးပွားများသူတို့လည်း ပေါ်လွင်ထင်ရှားခြင်း၊ ဂုဏ်သတင်း မှစ၍ လာဘ်သပ်ပကာ ပေါများခြင်း၊ အလေးတမူ အရေးယူရန် အကြည်အညို အရိုအသေခံရခြင်း စသော ကောင်းကျိုးသူခတရား အစားစား ပထမဇောစေတနာ နာနာက္ခဏိ ငါပဋ္ဌာန်းအကျိုးတရားတို့ ဖြစ်ပွားကြကုန်၏။

အကုသိုလ်ဘက်ကလည်း ဒုစရိုက် အမိုက်အမှားတို့ကို ပြုကြသောသူတို့မှာ ဤဘဝတွင်ပင် တစ်ပါးသူတို့က ယုံကြည်လေးစား ဂရုထားဖွယ်မဟုတ်၊ သေးနပ် ပြိန်ဖျင်း ဂုဏ်သတင်း ဆုတ်ယုတ်ခြင်းနှင့် တစ်ပါးသူက ပြန်လှန်ချေပ နှိပ်စက်ခံရခြင်း၊ ဒုက္ခအမျိုးမျိုး မင်းမှုမင်းဒဏ် ရန်အမျိုးမျိုးတို့နှင့် တွေ့ကြုံရခြင်း၊ ကပ်ဥပါဒ် အရပ် ရပ်တို့နှင့် တွေ့ကြုံကြရုံမက မကောင်းမှုကံက ကြီးကျယ်လှပါမူ ၎င်းအကုသိုလ် ပထမဇောက မြေမျိုခြင်း၊ ကားစင်တင်ခြင်း၊ ကြိုးမိန့်ခံရခြင်း စသော အပြစ်တို့ကို ခံရအောင် ဘေးဒုက္ခအစားစား နာနာက္ခဏိက ငါပဋ္ဌာန်းအကျိုးတရားတို့ ဖြစ်ပွားကြ ကုန်၏။ ဤသို့ ယခုဘဝတွင် ကောင်းမြတ်သောအချက်ကြောင့် ကောင်းကျိုး ချမ်းသာများ ခံစားရမှု၊ မိုက်မှားသောအချက်ကြောင့် မကောင်းကျိုး ဆင်းရဲများ အစားစားတို့ကို ခံစားကြရမှု သုခ ဒုက္ခစုသည် ဤဘဝတွင် ပြုလုပ်ကြသော ပထမဇော စေတနာတို့ကချည်း နာနာက္ခဏိကကမ္မပစ္စည်း ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနိယကံတို့ ချည်းတည်းဟု သိကြပါလေ။ အကယ်၍ ဖြစ်တိုင်းသော ပထမဇောတို့က ဤဘဝ တွင် ကောင်းကျိုး မကောင်းကျိုးပေးခွင့် မရကြပါမူ အဟောသိကံ ဖြစ်ကုန်၏ဟု မှတ်ယူကြပါလေ။

တစ်နည်း။ ။ ထိုဇောရုနစ်ကြိမ်တို့တွင် နောက်ဆုံး သတ္တမဇောစေတနာ သည် အခြားမဲ့ကာလ ဒုတိယဘဝတို့မှာ အကျိုးပေးခွင့်ကာလကို ရနိုင်ကြကုန်၍

ထိုထိုသုဂတိ၊ ဒုဂ္ဂတိဘဝတို့မှာ ပဝတ္တိ၊ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ကဋတ္တာရုပ်များကို လည်းကောင်း၊ သတ္တမဇောစေတနာက ဥပပဇ္ဇဝေဒနိယ နာနာက္ခဏိက ငါပဋ္ဌာန်း တရားတို့ ဖြစ်ပွားနိုင်ကြကုန်၏။ မဟဂ္ဂုတ်ကံတို့မှာကား သတ္တမဇောမဟုတ်ဘဲ အားရှိသောကံတစ်ခုခုကသာ ဒုတိယဘဝတို့မှာ ဥပပဇ္ဇဝေဒနိယ နာနာက္ခဏိက ငါပဋ္ဌာန်းတရားတို့ ဖြစ်ပွားနိုင်ကြကုန်၏။ အကယ်၍ သတ္တမဇောစေတနာ တစ်ခုခု ကလည်းကောင်း၊ ထိုမဟဂ္ဂုတ်စေတနာ တစ်ခုခုကလည်းကောင်း ဒုတိယဘဝတို့မှာ ဝိပါက် ပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာ ကဋတ္တာရုပ်တို့ကို ဥပပဇ္ဇဝေဒနိယအဖြစ်နှင့် အကျိုးပေး ကြပါမူ ထိုမှကြွင်းသည့် တစ်ဘဝလုံးဖြစ်သမျှ ကုသိုလ် အကုသိုလ် သတ္တမဇောနှင့် လေ့လာပွားများ ဝင်စားသမျှသော မဟဂ္ဂုတ်ဈာန်ဇော စေတနာ အကုန်လုံးတို့သည် ပဋိသန္ဓေဝိပါက်အကျိုးကို မပေးနိုင်ဘဲ အဟောသိကံချည်း ဖြစ်ကြကုန်၏ဟု သိကြပါလေ။

တစ်နည်း။ ။ ထိုထိုသတ္တဝါများ အစားစားတို့ တစ်ဘဝလုံး တစ်ကမ္မာလုံး တစ်သံသရာလုံးတို့မှာ ဇောခုနစ်ကြိမ်စီနှင့် ဖြစ်ပွားလာကြသော ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ် ဇောတို့တွင် အလယ်ဇောငါးချက် စေတနာ အပရာပရိယကံ အဖြာဖြာတို့က သေပြီးသည်နောက် တတိယဘဝရောက်သည်ကစ၍ နိဗ္ဗာန်စံဝင်သည်တိုင်အောင် ဘဝတိုင်း ကာလတိုင်းတို့မှာ ဇောတစ်ခုတစ်ခုက ပဋိသန္ဓေတစ်ကြိမ်ကျ တစ်ကြိမ်ကျ၊ ပဝတ္တိအခါတို့မှာကား ဘဝများစွာ ကာလများစွာ ကောင်းကျိုး၊ မကောင်းကျိုးများ ဝိပါက်ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ကမ္မဇရုပ် အစားစား အပရာပရိယအကျိုးတရား နာနာက္ခဏိကအကျိုးများ ဖြစ်ပွားစေနိုင်ကြကုန်၏။ အကယ်၍ ထိုကုသိုလ်ကံရှင်တို့ က နိဗ္ဗာန်စံဝင်ကြပါမူ အကြွင်းရှိသမျှသော အကျိုးကိုမပေး၊ အကြွင်းရှိသမျှသော ကုသိုလ်ကံ၊ အကုသိုလ်ကံ အတန်တန်တို့သည် အကုန်လုံး အဟောသိကံတို့ချည်း ဖြစ်ကြလေကုန်၏ဟု သိကြပါလေ။ နောက် အဟောသိကံအရကား ရှေးဖြစ်ပြီးသော ဒိဋ္ဌဓမ္မအကျိုး မပေးရသော ပထမဇောစု၊ ဥပပဇ္ဇဝေဒနိယ အကျိုးမပေးရသော သတ္တမဇောစုနှင့် ဈာန်ဇောစု၊ အပရာပရိယ အကျိုးမပေးရသော အလယ်ဇောစု တို့သည် ကံဖြစ်ကာမျှသာ အကျိုးကို မပေးရပါသောကြောင့် အဟောသိကံတို့ချည်း ဖြစ်ကုန်၏ဟု သိကြပါလေ။ ဤသို့လျှင် ကံ အစားစားတို့၏ အကျိုးပေးရာကာလ မပေးကြသည်ကို သိစေလို၍-

- (၁) ဒိဋ္ဌဓမ္မ၊ ဥပပဇ္ဇာ၊ အပရာပရိ၊ အဟောသိ၊ ရှိသည့်ကံလေးဖြာ။
- (၂) မျက်မှောက်ဘဝ၊ တစ်ကျိုးရ၊ ဒိဋ္ဌဦးဇောသာ။
- (၃) ခြားမဲ့ဘဝ၊ အကျိုးရ၊ ဥပဇောဆုံးသာ။
- (၄) ပရံပရ၊ အနမတင်္ဂ၊ အဆက်ဆက်ဝယ်၊ အကျိုးကြွယ်၊ အလယ်ဇောငါးဖြာ။
- (၅) ကံအဟောသိ၊ ကျိုးမရှိ၊ တြိစေတနာ -

ဟု ဆောင်ပုဒ်၌ နာနာက္ခဏိကကံ အကျိုးပေးပုံများ သိကြားနားလည်အောင် ရေးသွင်းလိုက်ပါသတည်း။

၃၀။ အတိတ်ကံ, ပစ္စုပ္ပန်ကံတို့နှင့်စပ်၍ အကျိုးပေးပုံ ဝိပဿနာရှုရပုံတို့ကို ဖော်ပြချက်

ထိုကံတို့၏ မျက်မှောက်ဘဝတို့မှာ အကျိုးပေးကြပုံကို အနည်းငယ်ချဲ့၍ ဆိုဦးအံ့။ ဤလောက၌ ဆင်းရဲ၊ ချမ်းသာ နှစ်ပါးထင်ရှားရှိကြသည်၌ ရှေးကံကောင်း လိုသာ ဤဘဝမှာ ချမ်းသာသည်၊ ရှေးကံညံ့လိုသာ ဤဘဝမှာ ဆင်းရဲသည်ဟု ရှေးကံတစ်ခုတည်းကိုသာ စွဲယူထင်မှတ်လျက် ရှိကြကုန်၏။ ထိုသို့ကားမဟုတ်၊ ရှေးအတိတ်ဘဝကံ အမျိုးမျိုးတို့ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ယခုပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌ ကိုယ်ဖြင့် စေ့ဆော်ကြောင့်ကြ ပြုလုပ်ကြမှု ကာယကံစု၊ နှုတ်ဖြင့် စေ့ဆော်ကြောင့်ကြ ပြောဆို ကြမှု ဝစီကံစု၊ စိတ်ဖြင့် စေ့ဆော်ကြောင့်ကြ ကြိဖန်ကြမှု မနောကံစု အမျိုးမျိုး တို့ကြောင့်လည်းကောင်း ကောင်းကျိုး မကောင်းကျိုး အမျိုးမျိုးတို့ ဖြစ်ကြကုန်၏။ ဤအကျိုးပေးပုံကို ကျမ်းဂန်၌လာသည်ကား ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်ကို ဖြစ်စေတတ်သော ဇနကကံတစ်မျိုး၊ ၎င်းဇနကကံကို ထောက်ပံ့တတ်သော ဥပတ္တမ္ဘကကံတစ်မျိုး၊ ၎င်းဇနကကံအကျိုးကိုကပ်၍ ဖျက်ဆီးနှိပ်စက်တတ်သော ဥပပီဠကကံတစ်မျိုး၊ ၎င်း ဇနကကံအကျိုးကို အဆုံးအဖြတ် ကပ်၍သတ်တတ်သော ဥပဃာတကကံတစ်မျိုး အားဖြင့် လေးမျိုးလေးစား အပြားရှိသည်တွင် အတိတ်ဇနကကံကလည်း အားကြီး သော မဟန္တဇနကကံကြောင့် မိမိတို့၏ မြို့ရွာဒေသတို့၌ ပထမတန်းစားဖြစ်သော သူဌေး၊ သူကြွယ်၊ အစိုးရ၊ လူမင်း၊ နတ်မင်း၊ ဗြဟ္မာမင်းတို့ ဖြစ်ကြကုန်၏။ တစ်နည်း - အတိတ်ဖြစ်သော မဇ္ဈိမဇနကကံကြောင့် မိမိတို့၏ မြို့ရွာဒေသတို့၌ ဒုတိယတန်းစားဖြစ်သော လူ၊ နတ်၊ ဗြဟ္မာတို့ဖြစ်ကြကုန်၏။ တစ်နည်း - အတိတ် ဖြစ်သော အပ္ပကဇနကကံကြောင့် မိမိတို့ မြို့ရွာဒေသတို့၌ ယုတ်ညံ့သော တတိယ တန်းစား လူ၊ နတ်၊ ဗြဟ္မာတို့ ဖြစ်ကြကုန်၏ဟု အယုတ်၊ အညံ့ ဇနကကံ သုံးစားတို့ အကျိုးပေးပုံကို ယုံကြည်သိရှိအပ်၏။

ထိုမှတစ်ပါး ပစ္စုပ္ပန် ဥပတ္တမ္ဘကကံစု၏ ထောက်ပံ့သောအားဖြင့် အကျိုးပေးပုံ ကို အတိတ်ကံ သုံးစားတို့ကြောင့် ဤလူ့ဘုံမှာ ရှေးကပြခဲ့တိုင်း ပထမတန်းစား၊ ဒုတိယတန်းစား၊ တတိယတန်းစား သုံးပါးတို့၌ ယခုဘဝတို့မှာ တစ်နေ့တခြား ကြီးပွားသောအဖို့၌တည်သော လောကီ၊ လောကုတ္တရာ ကြီးပွားရာအမှုတို့ကို ကိုယ်ဖြင့် ပြုပြုသမျှသော ကာယကံစု၊ နှုတ်ဖြင့်ပြောပြောသမျှသော ဝစီကံစု၊ စိတ်ဖြင့်

ကြံကြံသမျှသော မနောကံစု တည်းဟူသော ဝုဗ္ဗိဒ္ဓိက ဥပတ္တန္တက ရှိသူတို့မှာ ရရှိရင်း စည်းစိမ်ချမ်းသာ အကြီးစား၊ အလတ်စား၊ အညံ့စားတို့သည် တစ်နေ့တခြား အတိုင်းထက်အလွန် ကြီးပွားတိုးတက်၍ ဖြစ်ပေါ်လာခြင်းတို့ကား ထိုအတိတ်နေက ကံတို့ကို ဤပစ္စုပ္ပန် အတိတ်ဥပတ္တန္တကကံတို့က ကူညီထောက်ပံ့ကြမှု ကျေးဇူးပြုချက် ကြောင့် ကြီးပွားကြကုန်၏ဟု အတိတ် ပစ္စုပ္ပန် ကံနှစ်ကံ စပ်ဟပ်၍ အကျိုးပေးအပ် သည်ကို သိရှိအပ်၏။

တစ်နည်း။ ။ အတိတ်ကံ သုံးစားတို့ကြောင့် ဤလူ့ဘုံတို့မှာ ရှေးက ပြခဲ့တိုင်း ပထမတန်းစား၊ ဒုတိယတန်းစား၊ တတိယတန်းစား သုံးပါးတို့ ဖြစ်ပေါ် တည်ရှိကြသည်၌ ယခုဘဝမှာ မတိုးမပျက် အလယ်ချက်အဖို့၌တည်သော လောကီ၊ လောကုတ္တရာ အလတ်ဖြစ်ရာ အမှုတို့ကို ကိုယ်ဖြင့် ပြုပြုသမျှသော ကာယကံစု၊ နှုတ်ဖြင့် ပြောပြောသမျှသော ဝစီကံစု၊ စိတ်ဖြင့် ကြံကြံသမျှသော မနောကံစု တည်းဟူသော ဌိတိဘာဂိယကမ္မ ဥပတ္တန္တက ရရှိသူတို့၌ ရရှိရင်း စည်းစိမ်ချမ်းသာ အကြီးစား၊ အလတ်စား၊ အညံ့စားတို့သည် မတိုးမပျက် ရရှိရင်းသက်သက်၌သာ တည်တံ့စွာဖြစ်နေကြခြင်းတို့ကား ထိုအတိတ်နေကံကို ပစ္စုပ္ပန် အတိတ်ဥပတ္တန္တက ကံတို့က ကူညီထောက်ပံ့ကြမှု ကျေးဇူးပြုချက်ကြောင့် ရှေးအတိုင်းသာ တည်ရှိကြ ကုန်၏ဟု သိရှိအပ်၏။

တစ်နည်း။ ။ အတိတ်ကံ သုံးစားတို့ကြောင့် ဤလူ့ဘုံတို့မှာ ရှေးက ပြခဲ့တိုင်း ပထမတန်းစား၊ ဒုတိယတန်းစား၊ တတိယတန်းစား သုံးပါးတို့ ဖြစ်ပေါ် တည်ရှိကြသည်၌ ယခုဘဝမှာ ဆုတ်ယုတ်လျော့ပါး ဖောက်ပြန်ချွတ်ယွင်းသောအဖို့၌ တည်ရှိသော လောကီ၊ လောကုတ္တရာ အရာရာတို့၌ ယုတ်ညံ့သော အမှုတို့ကို ကိုယ်ဖြင့်ပြုပြုသမျှသော ကာယကံစု၊ နှုတ်ဖြင့်ပြောပြောသမျှသော ဝစီကံစု၊ စိတ်ဖြင့် ကြံကြံသမျှသော မနောကံစုတည်းဟူသော အားနည်းသော ဟာနဘာဂိယကမ္မ ဥပတ္တန္တက ရရှိသူတို့၌ ရရှိရင်းစည်းစိမ်ချမ်းသာ အကြီးစား၊ အလတ်စား၊ အညံ့စား တို့သည် တစ်နေ့တခြား ဆုတ်ယုတ်လျော့ပါး ပျက်ပြားခြင်းသို့ ရောက်ကြခြင်း တို့ကား ထိုအတိတ်နေကံတို့ကို ဤယုတ်ညံ့သော ပစ္စုပ္ပန် အတိတ် ဥပတ္တန္တက ကံတို့က ကူညီထောက်ပံ့ကြမှု ကျေးဇူးပြုချက်ကြောင့် ဆုတ်ယုတ်လျော့ပါး ပျက်ပြား ၍သာ ဖြစ်ကြကုန်၏ဟု သိအပ်၏။

ဤပဋ္ဌာန်းပစ္စည်းများကို ကြားသိရသဖြင့် အတိတ်ကံ အကြောင်းမရှိဘဲ ဤ လောကကြီးမှာ လူသုံးမျိုးသုံးစား ခြားနားခြင်းမရှိရာ၊ အကယ်၍ တစ်စုံတစ်ယောက် သောသူက မေတ္တာရှေ့ထား၍ ဖန်ဆင်းလိုဖြစ်ကြသည်ဟု ယူဆကြပါမူ ပထမ တန်းစားချည်း ဖြစ်ကြကုန်ရာ၏။ မုန်းလို ဖန်ဆင်းပါမူလည်း အယုတ်အညံ့ချည်း ဖြစ်ကြကုန်ရာ၏။ ဤသို့ တစ်စားတည်းမဖြစ်ဘဲ အကြောင်းသုံးစားတို့ကြောင့်သာ

အကျိုးသုံးစားတို့ ဖြစ်ကြကုန်ရာ၏ဟု အတိတ်ကံ အကြောင်းသုံးစားတို့ကြောင့် အနုမာနဉာဏ် တွေးဆ၍ပင် သိကြရသည့်အပြင် ရှေးကပြခဲ့တိုင်း ယခုပစ္စုပ္ပန် ကာယကံ၊ ဝစီကံ၊ မနောကံ သုံးစားတို့ ကူညီချက်အရကြောင့်လည်း တိုးပွားချက်၊ တည်တံ့ချက်၊ ဆုတ်ယုတ်ချက် သုံးစားတို့မှာ ပစ္စုပ္ပန်ကံကြောင့်သာ ဖြစ်ကြကုန်ရာ ၏ဟု သိစေခြင်းအကျိုးငှာ “သဗ္ဗေသတ္တာ ကမ္မဿကာ။ သဗ္ဗေ - ခပ်သိမ်းကုန်သော၊ သတ္တာ - သတ္တဝါရှိရှိသမျှတို့သည်။ ကမ္မဿကာ - အတိတ်ကံသုံးစား ပစ္စုပ္ပန်ကံ သုံးစားတို့ကြောင့်သာ အကျိုးတရား အစားစားတို့ ဖြစ်ကြကုန်ရာ၏” ဟု ဘုရားရှင် ဟောတိုင်း ယုံကြည်အားထားစွာ သိရှိကြကုန်ရာ၏။

ထိုမှတစ်ပါး အတိတ်၊ ပစ္စုပ္ပန်၊ ကုသိုလ်ကံသုံးစားကြောင့် ဖြစ်ပွားတည်ရှိနေ ကြသော ကိုယ်ခန္ဓာနှင့် စည်းစိမ်ချမ်းသာ ရှိကြသူတို့ကို ရှိသည့်အတိုင်း တည်တံ့စွာ မနေနိုင်ကြအောင် အတိတ်ဘဝက မကောင်းမှုကံနှင့် ယခုဘဝတွင် မစဉ်းစား မဆင်ခြင်ဘဲ ဖောက်လွဲဖောက်ပြန်ပြုမှုကြခြင်း၊ မကောင်းမှုကံစုက ထိုနေကံတို့ကို ကပ်၍ နှိပ်စက်ကြပြန်သောကြောင့် ကိုယ်၏မကျန်းမာခြင်း၊ စိတ်၏မချမ်းသာခြင်း၊ စည်းစိမ်ဥစ္စာခြေရံသင်းပင်းတို့ ပျက်စီးခြင်းတို့ ဖြစ်ကြကုန်ရာ၏ဟု ကပ်၍ နှိပ်စက် တတ်သော ဥပပိဋကကံ၏ အကျိုးပေးချက်တို့ကို သိရှိအပ်၏။ ထိုမှတစ်ပါး ဤ အတိတ်ကုသိုလ်ကံသုံးစား၊ ပစ္စုပ္ပန်သုံးစားတို့ကြောင့် ဖြစ်ပွားတည်ရှိနေကြသော ကိုယ်ခန္ဓာနှင့် စည်းစိမ်ချမ်းသာရှိကြသူတို့ကို ချွတ်ချော်တိမ်းပါးအောင် ဥပပိဋက အကုသိုလ်ကံ နှိပ်စက်ရုံမျှနှင့် မတင်းတိမ်ကြဘဲ၊ အကုန်လုံး သေဆုံးပျက်ပြားအောင် ဖြတ်ကြချက် ဥပဃာတကကံ၏ အကျိုးပေးချက်တို့ကို သိရှိအပ်၏။ ဤသည်ကား မည်သည့်ဘာသာမဆို တွေးဆ၍ သိထိုက်လှသော အတိတ်က နာနာက္ခဏိက ကမ္မပစ္စည်း၊ ယခုဘဝမှ ပြုကြရသည့် နာနာက္ခဏိကကမ္မပစ္စည်းတို့ ရွာစကား ငါတရားအရကို အနည်းငယ် အကျဉ်းမျှပြချက်ပေတည်း။ ထိုထိုပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာတို့မှာကား ကံ၏အရကို များစွာချဲ့ထွင်၍ ဟောကြားရေးသားကြကုန်၏ဟု သိကြပါလေ။ ဤရှေးကပြခဲ့သော ရွာစကား ငါတရားတို့ကို စာစကားနှင့် သိလိုကြ ပါမူ “ကမ္မ ပစ္စယောတိ ကုသလာကုသလံ ကမ္မံ ဝိပါကာနံ ခန္ဓာနံ ကဋတ္တာ စ ရူပါနံ ကမ္မပစ္စယေန ပစ္စယော၊ စေတနာ သမ္ပယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ တံသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ ကမ္မပစ္စယောန ပစ္စယော” ဟု စာပဋ္ဌာန်းအရနှင့် သိကြပါလေ။

ဤနာနာက္ခဏိကကမ္မပစ္စည်းအရ အဝဝတို့ကို ဝိပဿနာရှုလိုသော ယောဂီ ပျိုတို့သည်ကား များစွာခက်ခဲဖို့ မရှိကြတော့ပေ။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ရှေးက ပြခဲ့ပြီးသော မြင်သိလုံးပျက်၊ ကြားသိလုံးပျက်၊ နံသိလုံးပျက်၊ စားသိလုံးပျက်၊ တွေ့သိလုံးပျက်တို့သည်ပင်လျှင် နာနာက္ခဏိကကမ္မပစ္စည်း အကျိုးတရားပျက်ဖို့ချည်း ဖြစ်ကြကုန်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ပဋိသန္ဓေခဏနှင့်တကွ အိပ်ပျော်ခြင်း၊ မေ့မြော

ခြင်း စသည်တို့ ဖြစ်ပေါ်ကြပြီး အသီးသီးတို့ မရှိပျက်ပျောက် အနိစ္စရောက်သည် တို့ပင်လျှင် နာနာက္ခဏိကကမ္မပစ္စည်း အကျိုးတရားပျက်ဖို့ချည်း ဖြစ်ကြသောကြောင့် လည်းကောင်း၊ ထိုရှေးကဖြစ်သော မြင်သိပျက် စသည်ကိုပင် ဉာဏ်နှင့်မိမိ ပြူးပြူး ကြည့်၍ “အနိစ္စ အနိစ္စ အနိစ္စ အနိစ္စ” ဟု ရှုကြပါမူ နာနာက္ခဏိက ကမ္မပစ္စည်းများ ငါပဋ္ဌာန်းတရားကို ဝိပဿနာရှုပြီးသား ဖြစ်လေ၏။ ဤသို့ ဖြစ်ချက်ကို သိစေလို၍ “အကျိုးဖြစ်ပြီး၊ ချုပ်ပျက်စီး၊ ရှုနည်းအနိစ္စ၊ ပွားများကြ” ဟု ဆောင်ပုဒ်၌ ရေးထုတ် လိုက်ပါသတည်း။ ဤသည်တို့ကား ငါပဋ္ဌာန်းတရားတို့ကို လွယ်လွယ်ကလေးနှင့် သိနိုင်ကြအောင် ဝိပဿနာနည်းနှင့်တကွ အကျဉ်းမျှ ပြချက်ပါတည်း။ ဤပစ္စည်းကား ကမ္မပစ္စည်းမျိုးချည်းပေတည်း။ ဤနာနာက္ခဏိကပစ္စည်းမျိုး၌ ပကတူပနိဿယပစ္စည်း တစ်စိတ်သာ ရအပ်ပါသတည်း။

ကမ္မပစ္စည်း အကျဉ်းပြချက် ပြီး၏။

၃၁။ ဝိပါကပစ္စည်းကို အကျဉ်းမျှဖော်ပြချက်

ကမ္မပစ္စည်း၏ ပစ္စယနိဒ္ဒေသကို ဟောတော်မူသည်၏ အခြားမဲ့၌ ဝိပါက ပစ္စည်း၏ ပစ္စယနိဒ္ဒေသကို ဟောတော်မူ၏။ ထိုဝိပါကပစ္စည်း၌လည်း စာပဋ္ဌာန်း၊ ရွာပဋ္ဌာန်း၊ ငါပဋ္ဌာန်းအားဖြင့် သုံးပါးအပြားရှိ၏။ ထိုသုံးပါးတို့တွင် စာပဋ္ဌာန်းအရကို ပြဆိုရပါမူ -

ဝိပါကပစ္စယောတိ ဝိပါကာစတ္တရောခန္ဓာ အရူပိနော အညမညံ

ဝိပါကပစ္စယေန ပစ္စယော-

ဟု စာပဋ္ဌာန်းအရကို ပြဆိုရာ၏။ ဤစာပဋ္ဌာန်းအရကို ရွာပဋ္ဌာန်းအရနှင့် ပြဆိုရပါမူ-

ဝိပါကပစ္စယောတိ - ဝိပါကပစ္စည်းဟူသည်ကား၊ ဝိပါကာ - အကျိုးဝိပါက ဖြစ်ကြကုန်သော၊ စတ္တာရော - လေးပါးကုန်သော၊ အရူပိနော - နာမ်ဖြစ်ကုန်သော၊ ခန္ဓာ - ပဝတ္တိ၊ ပဋိသန္ဓေခန္ဓာတို့သည်၊ အညမညံ - အချင်းချင်း၊ ဝိပါကပစ္စယေန - အကျိုးဖလံ ဝိပါကသတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယော ဥပကာရကော - အကျိုးဖြစ်မှု ကျေးဇူးပြုသည်၊ ဟောတိ - ဖြစ်၏။

ဆောင်ပုဒ်

- (၁) ပဋိသန္ဓိ၊ ပဝတ္တိနှင့်၊ ရှိရှိသမျှ၊ ဝိပါက၊ ပြုကြချင်းချင်းသာ။
- (၂) သာဝသေသ၊ ဟောထုတ်ပြ၊ ရ၏ရုပ်တို့ပါ။
- (၃) မြင်၊ ကြား၊ နံ၊ လျက်၊ တွေ့သိချက်၊ ဝိပါကအကုန်သာ။
- (၄) ထိုဝိပါကများ၊ ချုပ်ပျက်ငြား၊ ရှုစားဝိပဿနာ။

တစ်နည်းဆောင်ပုဒ်

ရှိရှိသမျှ ဝိပါက်နာမက္ခန္ဓာ ချင်းချင်းနှင့် စိတ္တဇရုပ် ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ် တို့အား ဝိပါကသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုကြကုန်၏ဟု ရွာပဋ္ဌာန်းအရကို ပြဆိုအပ်ပါ သတည်း။

၎င်းရွာပဋ္ဌာန်းအရကို ငါပဋ္ဌာန်းအရနှင့် ပြဆိုရပါမူ ပဉ္စဝေါကာရသတ္တဝါ၊ စတုရဝေါကာရ သတ္တဝါမှန်သမျှတို့သည် နာမ်ဝိပါက် ပဋိသန္ဓေ၊ ဘဝင်၊ စုတိတို့၌ လည်းကောင်း၊ ပဉ္စဝိညာဏ်နှင့် တဒါရုံကျသော ဝီထိ၊ ဖိုလ်ဇောကျသော ဝီထိတို့၌ လည်းကောင်း ဝိပါက်အဗျာကတခန္ဓာတို့ ဖြစ်ကြကုန်၏။ ထိုကာမ၊ ရူပ၊ အရူပဖိုလ် ဝိပါက်ခန္ဓာတို့အချင်းချင်း ဝိပါကသတ္တိများ ငါပဋ္ဌာန်းတရားဖြင့် ကျေးဇူးပြုကြ ကုန်၏။ ကျေးဇူးပြုကြကုန်သည့်အဖြစ်ကို သိစေလို၍ “ဝိပါကပစ္စယောတိ ဝိပါကာ စတ္တရောခန္ဓာ အရူပိနော အညမညံ ဝိပါကပစ္စယေန ပစ္စယော” ဟု ဘုရားရှင် ဟောတော်မူသည်ကို အကျဉ်းချုပ်နှင့် သိစေလိုပြန်သောကြောင့် “ပဋိသန္ဓိ၊ ပဝတ္တိနှင့်၊ ရှိရှိသမျှ၊ ဝိပါက၊ ပြုကြချင်းချင်းသာ” ဟု ဆောင်ပုဒ်၌ ရေးထုတ်အပ်ပါသတည်း။

ဤသို့ ဘုရားဟောတော်မူခြင်းသည် မကျဉ်းမကျယ် အလယ်အလတ် ဟောတော်မူသောကြောင့် စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်တို့ကို ထည့်သွင်း၍ မဟောဘဲ အကြွင်းထား၍ ဟောကြားတော်မူအပ်သည်ကို သိစေလို၍ ၎င်းပဋ္ဌာန်းအဋ္ဌကထာ၌ “သာဝသေသဒေသနာကတာ။ သာဝသေသဒေသနာ - အကြွင်းထား၍ ဟောကြား တော်မူခြင်းကို၊ ကတာ - ပြုအပ်၏” ဟု ဟောကြားတော်မူတိုင်း သိပါလေ။ စင်စစ်မူ ကား ရုပ်ကိုဖြစ်စေနိုင်သော ဝိပါက်နာမက္ခန္ဓာတို့က မိမိတို့အချင်းချင်းအားလည်း ကောင်း၊ စိတ္တဇရုပ်အားလည်းကောင်း ပဋိသန္ဓေအခါဖြစ်မူပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်အား လည်းကောင်း ဝိပါကသတ္တိများ ငါပဋ္ဌာန်းပစ္စည်းတရားဖြင့် ကျေးဇူးပြုကြသည်ကို သိစေလို၍ “သာဝသေသ၊ ဟောထုတ်ပြ၊ ရ၏ရုပ်တို့ပါ” ဟု ဆောင်ပုဒ်၌ ရေးထုတ် အပ်ပါသတည်း။

ဤစကားကို သူ၊ ငါများတို့ ထင်ရှားသိလွယ်အောင် ပြဆိုရမူ သတ္တဝါတွေ နေ့ရှိသမျှ ဘဝအဆက်ဆက် ကမ္ဘာအဆက်ဆက် သံသရာအဆက်ဆက်တို့မှာ မြင်သိလုံးတွေဟူသမျှတို့ ဝိပါကပစ္စည်းများ ငါပဋ္ဌာန်းတရားတို့ချည်း ဖြစ်နေကြ ကုန်၏။ ထို့အတူ ကြားသိလုံးတွေဟူသမျှတို့၊ နံသိလုံးတွေဟူသမျှတို့၊ စားသိလုံး တွေဟူသမျှတို့၊ တွေ့သိလုံးတွေဟူသမျှတို့ ဝိပါကပစ္စည်းများ ငါပဋ္ဌာန်းတရား တို့ချည်း ဖြစ်ကြကုန်၏။ ထိုမှတစ်ပါး ၎င်းဝီထိတို့မှာ ပါကြသော သမ္ပဋိဇ္ဈိဏ်ဒွေး၊ သန္တီရဏ သုံးခု၊ တဒါရုံစုတို့သည်လည်းကောင်း၊ ပဉ္စဝေါကာရ၊ စတုရဝေါကာရ သတ္တဝါမှန်သမျှတို့သည် နာမ်ဝိပါက်ပဋိသန္ဓေ အိပ်ပျော်နေခြင်း စသောအခါတို့မှာ ဖြစ်ကြသည့် ဘဝင်၊ စုတိတို့ ဖိုလ်ဇောတို့ အခါတိုင်းတို့မှာလည်း ဝိပါကပစ္စည်းများ

ငါပဋ္ဌာန်းတရားနှင့်ချည်း ဖြစ်ကြကုန်၏။ ဤပဋ္ဌာန်းပစ္စည်းကိုလည်း ၎င်းပုဂ္ဂိုလ်တို့ လက်ဖျစ်တစ်တွက်အတွင်းမှာ လွတ်ကင်းအောင် ရှောင်ကွင်းနိုင်ကြပါမူ ဆုဋ္ဌေ (၁၀၀၀) မက ပေးကမ်းကြမည် ဆိုစေကာမူ ဆုယူလိုလျက် မရှောင်ကွင်းနိုင်သည့် အတွက် လက်မှိုင်ချလောက်အောင် ဝိပါကပစ္စည်းတရား ပေါများလှသည့်အဖြစ်ကို သိစေလို၍ “မြင်၊ ကြား၊ နံ၊ လျက်၊ တွေ့သိချက်၊ ဝိပါကအကုန်သာ” ဟု ဆောင်ပုဒ်၌ ရေးထုတ်အပ်ပါသတည်း။

ဤဝိပါကပစ္စည်းကို ဝိပဿနာရှုလိုသော ယောဂီပျိုတို့သည်ကား များစွာ ခက်ခဲဖို့ မရှိကြတော့ပေ။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ရှေးကပြခဲ့ပြီးသော မြင်သိလုံးပျက်၊ ကြားသိလုံးပျက်၊ နံသိလုံးပျက်၊ စားသိလုံးပျက်၊ တွေ့သိလုံးပျက်၊ တို့သည်ပင်လျှင် ဝိပါကပစ္စည်းပျက်တို့ချည်း ဖြစ်ကြကုန်သောကြောင့် ပဋိသန္ဓေခဏနှင့်တကွ အိပ်ပျော်ခြင်း၊ မေ့မြောခြင်း စသည်တို့ ဖြစ်ပေါ်ကြပြီး အသီးသီးတို့ မရှိပျက်ပျောက် အနိစ္စခြင်းတို့သည်ပင်လျှင် ဝိပါကပစ္စည်းပျက်တို့ချည်း ဖြစ်ကြသောကြောင့်လည်း ကောင်း၊ ထိုရှေးကပြခဲ့ပြီးသော မြင်သိပျက်တို့ကိုပင် ဉာဏ်နှင့်မိမိ ပြူးပြူးကြည့်၍ “အနိစ္စ အနိစ္စ” ဟု ရှုကြပါမူ ဝိပါကပစ္စည်းများ ငါပဋ္ဌာန်းတရားကို ဝိပဿနာရှုပြီး သား ဖြစ်လေ၏။ ဤသို့ ဖြစ်ချက်ကို သိစေလို၍ “ထိုဝိပါကများ၊ ချုပ်ပျက်ငြား၊ ရှုစားဝိပဿနာ” ဟု ဆောင်ပုဒ်၌ ရေးထုတ်လိုက်ပါသတည်း။ ဤသည်တို့ကား ငါပဋ္ဌာန်းတရားတို့ကို လွယ်လွယ်ကလေးနှင့် သိနိုင်ကြအောင် ဝိပဿနာနည်းနှင့် တကွ အကျဉ်းမျှပြချက်ပါတည်း။ ဤဝိပါကပစ္စည်းကား သဟဇာတတ္ထိမျိုးချည်း ပေတည်း။

ဤသဟဇာတတ္ထိမျိုး၌ -

- (၁) သဟဇာတ၊ (၂) အညမည၊ (၃) နိဿယ၊ (၄) သမ္ပယုတ္တ၊ (၅) ဝိပွယုတ္တ၊ (၆) အတ္ထိ၊ (၇) အဝိဂတ အားဖြင့် ခုနစ်ပစ္စည်းတို့သည် ထိုက်သင့်သည်အားလျော်စွာ မိမိ မိမိတို့သတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုကြကုန်၏ဟု သိကြပါလေ ယောဂီအပေါင်း သူတော်ကောင်းတွေတို့။

ဝိပါကပစ္စည်း အကျဉ်းမျှပြီး၏။

၃၂။ အာဟာရပစ္စည်းကို အကျဉ်းမျှဖော်ပြချက်

ဝိပါကပစ္စည်း၏ ပစ္စယနိဒ္ဒေသကို ဟောတော်မူသည်၏ အခြားမဲ့၌ အာဟာရပစ္စည်း၏ ပစ္စယနိဒ္ဒေသကို ဟောတော်မူ၏။ ထိုအာဟာရပစ္စည်း၏ ပစ္စယနိဒ္ဒေသ၌ လည်း စာပဋ္ဌာန်း၊ ရွာပဋ္ဌာန်း၊ ငါပဋ္ဌာန်းအားဖြင့် သုံးမျိုးသုံးစားရှိရာတို့တွင် စာပဋ္ဌာန်းအရကို ပြဆိုရပါမူ-

အာဟာရပစ္စယောတိ ကဗဠိကာရော အာဟာရော ဣမဿ
ကာယဿ အာဟာရပစ္စယေန ပစ္စယော၊ အရူပိနော အာဟာရာ
သမ္ပယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ တံသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ အာဟာရပစ္စယေန
ပစ္စယော-

ဟု စာပဋ္ဌာန်းအရကို ပြဆိုရာ၏။ ဤစာပဋ္ဌာန်းအရကို ရွာပဋ္ဌာန်းအရနှင့် ပြဆိုရပါမူ-
အာဟာရပစ္စယောတိ - အာဟာရပစ္စည်းဟူသည်ကား၊ ကဗဠိကာရော -
အလုပ်အလေ့ကို မပြုတတ်သော်လည်း ပြုတတ်သကဲ့သို့သော၊ အာဟာရော -
အာဟာရသည်၊ ဣမဿ - ဤသို့သဘောရှိသော၊ ကာယဿ - ရူပကာယအား၊
အာဟာရပစ္စယေန - အိမ်ကျားပမာ မြဲမြံစေလှပါသော အာဟာရသတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယော
ဥပကာရကော - ထောက်ပံ့ကြမှု ကျေးဇူးပြုသည်၊ ဟောတိ - ဖြစ်၏။ အရူပိနော -
နာမ်ဖြစ်ကုန်သော၊ အာဟာရာ - ဖဿ၊ စေတနာ၊ ဝိညာဏ်ဟု ဆိုအပ်သော အာဟာရ
တို့သည်၊ သမ္ပယုတ္တကာနံ - ယှဉ်၍ဖြစ်ကုန်သော၊ ဓမ္မာနဉ္စ - စိတ်စေတသိက်တရား
တို့အားလည်းကောင်း၊ တံသမုဋ္ဌာနာနံ - ထိုအာဟာရကြောင့် ဖြစ်ကုန်သော၊ ရူပါနဉ္စ -
စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်တို့အားလည်းကောင်း၊ အာဟာရပစ္စယေန - အိမ်ကျား
ပမာ မြဲမြံစေလှပါသော အာဟာရသတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယောဥပကာရကော - ထောက်ပံ့ကြမှု
ကျေးဇူးပြုသည်၊ ဟောတိ - ဖြစ်၏။

ဆောင်ပုဒ်

- (၁) တွင်းပြင်ဩဇာ၊ ပစ္စည်းသာ၊ လေးဖြာအဇ္ဈ၊ အကျိုးရ။
- (၂) ဖဿ၊ စေတနာ၊ ဝိညာဏ်ပါ၊ သုံးဖြာဟာရ၊ ပစ္စည်းရ။
- (၃) စိတ္တနှင့်၊ ကမ္မပဋိ၊ နာမ်ကုန်ညှိ၊ ရ၏ကျိုးဖလ။
- (၄) ဆာ၊ ဝနှစ်ဖြာ၊ အနိစ္စာ၊ တစ်ဖြာပျက်မှ၊ တစ်ဖြာရ။
- (၅) သိလုံးပျက်ကြ၊ နာမ်ဟာရေ၊ ရှုလေအနိစ္စ၊ ပွားများကြ။

တစ်နည်းဆောင်ပုဒ်

- (၁) အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓဩဇာက ကလာပ်တူ၊ ကလာပ်ပြား စတုဇရုပ်တို့အား
အာဟာရသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုကြကုန်၏။
- (၂) ဖဿ၊ စေတနာ၊ ဝိညာဏ် နာမ်အာဟာရတို့က တကွဖြစ်သည့် စိတ်၊
စေတသိက်၊ စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်တို့အား အာဟာရသတ္တိဖြင့်
ကျေးဇူးပြုကြကုန်၏။

ဤသည်တို့ကား ရွာပဋ္ဌာန်းစကားအရကို ပြဆိုအပ်ပါသတည်း။
၎င်းစာပဋ္ဌာန်းအရကို ငါပဋ္ဌာန်းအရနှင့် ရုပ်အာဟာရကို ပြဆိုရပါမူ ကာမ
တစ်ဆယ့်တစ်ဘုံတို့မှာ ပဋိသန္ဓေဖြစ်ပေါ်လာသော သတ္တဝါတိုင်းတို့၌ ကဗဠိကာရ

အာဟာရဟု ဆိုအပ်သော ဆွမ်းခဲဖွယ်ဘောဇဉ် စသည်တို့မှာပါသော ဗဟိဒ္ဓုဩဇာက အထောက်အပံ့ပစ္စည်းကို ရသည်မှစ၍ စုတိကျအောင် ၎င်းဗဟိဒ္ဓုဩဇာနှင့်တကွ အဇ္ဈတ္တရှိ ကမ္မဇ, စိတ္တဇ, ဥတုဇ, အာဟာရဇ ကာလပ်တိုင်းတို့မှာပါသော ဩဇာရုပ် တို့က အာဟာရရုပ်သစ်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရားတို့ကိုလည်း ဖြစ်ပွားစေကြကုန်၏။ ကာလပ်တူ, ကာလပ်ပြား အချင်းချင်းတို့အားလည်း ထောက်ပံ့သမှု ငါပဋ္ဌာန်း အဖြစ်ဖြင့် ကျေးဇူးပြုကြကုန်၏။ ဤကဗဠိကာရ အာဟာရ စသော ရုပ်အာဟာရ ပစ္စည်းသည် အလွန်အလွန် အရေးကြီးသော ပစ္စည်းဟု ဆိုအပ်၏။ အဘယ်ကြောင့် ဆိုသော် သင့်တင့်လျောက်ပတ်သော ဆွမ်းခဲဖွယ်, ဘောဇဉ် စသော ဗဟိဒ္ဓုဩဇာတို့ကို စားသုံးသောအခါ ထိုဗဟိဒ္ဓုအာဟာရဇရုပ် ဘုတ်ကလာပ် အဆက်ဆက်တို့မှာပါသည့် ဩဇာက သတ္တဝါတို့အား ကျန်းမာသောဘက်သို့ များစွာတက်စေသောအား ငါ ပဋ္ဌာန်းတရားဖြင့် ကျေးဇူးပြုကြရုံမက ၎င်းသင့်တင့်သော ဗဟိဒ္ဓုဩဇာ အထောက် အပံ့ကို ရကြသော အဇ္ဈတ္တ စတုသမုဋ္ဌာနိက ရုပ်ဩဇာတို့ကလည်း မိမိနှင့် ကလာပ် တူ, ကာလပ်ပြား ရုပ်တို့အားလည်း ကျန်းမာမှုတအောင် ကျေးဇူးဆောင်သောအား ငါပဋ္ဌာန်းတရားတို့ကိုလည်း ဖြစ်စေကြကုန်၏။ မျှတသော အာဟာရဇရုပ်သစ်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရားတို့ကိုလည်း ဖြစ်ပွားစေနိုင်ကြကုန်၏။

အကယ်၍ မသင့်တင့် မလျောက်ပတ်သော ဆွမ်း, ခဲဖွယ်, ဘောဇဉ် စသော ဗဟိဒ္ဓုဩဇာတို့ကို စားသုံးသောအခါ ထိုဗဟိဒ္ဓု အာဟာရဇရုပ် ဘုတ်ကလာပ် အဆက်ဆက်တို့မှာပါသည့် ဩဇာက သတ္တဝါတို့အား မကျန်းမာသောဘက်သို့ များစွာ တိုးတက်သောအား ငါပဋ္ဌာန်းတရားဖြင့် ကျေးဇူးပြုကြရုံမက ၎င်းမသင့် တင့်သော ဩဇာအထောက်အပံ့ကို ရကြသော အဇ္ဈတ္တစတုသမုဋ္ဌာနိကရုပ်ဩဇာ တို့ကလည်း မိမိနှင့် ကလာပ်တူ, ကလာပ်ပြား ရုပ်တို့အားလည်း မကျန်းမာ မမျှတအောင် ကျေးဇူးဆောင်သောအား ငါပဋ္ဌာန်းတရားကိုလည်း ဖြစ်စေကြကုန်၏။ အကယ်၍ မသင့်တင့်မလျောက်ပတ်သော ဆွမ်း, ခဲဖွယ်, ဘောဇဉ် စသော ဗဟိဒ္ဓု ဩဇာတို့ကို စားသုံးသောအခါ ဗဟိဒ္ဓုအာဟာရဇရုပ် ဘုတ်ကလာပ် အဆက်ဆက် တို့မှာပါသည့် ဩဇာက သတ္တဝါတို့အား မကျန်းမာသောဘက်သို့ များစွာ တိုးတက် စေသောအား ငါပဋ္ဌာန်းတရားဖြင့် ကျေးဇူးပြုကြရုံမက ၎င်းမသင့်မတင့်သော ဩဇာ အထောက်အပံ့ကို ရကြသော အဇ္ဈတ္တစတုသမုဋ္ဌာနိကရုပ် ဩဇာတို့ကလည်း မိမိနှင့် ကလာပ်တူ ကလာပ်ပြားရုပ်တို့အားလည်း မကျန်းမာ မမျှတအောင် ကျေးဇူးဆောင် သောအား ငါပဋ္ဌာန်းတရားကိုလည်း ဖြစ်စေကြကုန်၏။ မမျှတသော အာဟာရဇာတ် များ ငါပဋ္ဌာန်းတရားကိုလည်း ဖြစ်ပွားစေနိုင်ကုန်၏။ ထို့ကြောင်း ကျန်းမာခြင်း, မကျန်းမာခြင်း စသည်နှင့်စပ်၍ အလွန်အလွန် အရေးကြီးသော ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်းဟု ဆိုအပ်ပေသတည်း။

ဤရုပ်အာဟာရပစ္စည်းသည်လည်း ကာမသတ္တဝါတိုင်းတို့မှာ ဗဟိဒ္ဓုဩဇာက အထောက်အပံ့ကို ရသောအခါကစ၍ ဘယ်ခဏ ဘယ်ကာလမျှ လစ်လပ်ခြင်းမရှိ ကြဘဲ သေစဲသည့် စုတိကျအောင် အမြဲထားဝရ အာဟာရပစ္စည်း ငါပဋ္ဌာန်းတရား ကြီးတို့ ဖြစ်နေကြသောကြောင့် ၎င်းပစ္စည်းတို့မှာ ၎င်းကာလအတွင်းတို့မှာ လွတ် အောင်ရှောင်နိုင်ကြပါမူ ဆုဋ္ဌေ (၁၀၀၀) ပေးမည်ဟူ၍ပင် ဆိုသော်လည်း လွတ်ရန် မရှောင်နိုင်လောက်အောင် မြားမြောင်ကြီးမား တစ်ကိုယ်လုံး တစ်ကောင်လုံး ဖြစ်ပွား နေသည်ကို သိကြပါလေ သူတော်ကောင်းတွေတို့။ ဤသို့ ဗဟိဒ္ဓုဩဇာက အထောက် အပံ့ကိုရ၍ အဇ္ဈတ္တ စတုသမုဋ္ဌာနိက ရုပ်ကလာပ်တို့မှာပါသည့် ဩဇာရုပ်တို့ကပါ အာဟာရသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးအပြုကို အာဟာရသမုဋ္ဌာနိက ရုပ်နှင့်တကွ ကြွင်းတိဇ ရုပ်တို့ပါ အာဟာရပစ္စည်း အထောက်အပံ့ကြီးကိုရ၍ ငါပဋ္ဌာန်းတရား အစားစားတို့ ဖြစ်ပွားနေကြသည်ကို သိစေလို၍ “အာဟာရပစ္စယောတိ ကဗဠိကာရော အာဟာရော ဣမဿကာယဿ အာဟာရပစ္စယေန ပစ္စယောတိ” ဟူ၍ ဘုရားဟောတော်မူအပ်၏။ ဤသို့ ဘုရားဟောအပ်သည်ကို အကျဉ်းမျှနှင့် သိစေလို၍ “တွင်းပဩဇာ၊ ပစ္စည်းသာ၊ လေးဖြာအဇ္ဈ၊ အကျိုးရ” ဟု ဆောင်ပုဒ်၌ ပြဆိုအပ်ပါသတည်း။

နာမ်အာဟာရမှာလည်း ဘယ်စိတ်မဆို ဖြစ်တိုင်းဖြစ်တိုင်းသော စိတ်တို့မှ နာမက္ခန္ဓာ စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်တို့အား ထိုစိတ်တိုင်းတို့မှာပါသည့် ထိုထို အာရုံတိုင်းနှင့် တွေ့ထိခြင်း ဖဿာဟာရဖြင့် ထောက်ပံ့ခြင်း၊ စေ့ဆော်ခြင်း၊ စေတနာ အာဟာရဖြင့် ထောက်ပံ့ခြင်း၊ သိရှိခြင်း ဝိညာဏာဟာရဖြင့် ထောက်ပံ့ခြင်းအာဟာရ ပစ္စည်းများ ငါပဋ္ဌာန်းတရား အစားစားတို့ ဖြစ်ပွားကြကုန်၏။ ဤသို့ ဖြစ်ပွားကြ သော နာမ်အာဟာရပစ္စည်း ငါပဋ္ဌာန်းတရားကြီးတို့သည်လည်း အသညသတ် သတ္တဝါနှင့် နိရောဓမာပတ် ဝင်စားသောအခါကိုထား၍ ရှိရှိသမျှသော သတ္တဝါနှင့် ရှိရှိသမျှသော ကာလတို့မှာ နာမ်ခန္ဓာတရားတို့ တမြဲဖြစ်ပွားတိုင်းတို့အထဲမှာ နာမ်အာဟာရပစ္စည်းတို့လည်း အတွဲလိုက် အတွဲလိုက်ပါနေကြပြန်သောကြောင့် နာမ်အာဟာရမှ လွတ်အောင် မကွင်းရှောင်နိုင်ဘဲ အမြဲထားဝရ ဖြစ်နေကုန်၏ဟု သိကြပါလေ။ ဤသို့ ဖြစ်ပွားသည်ကို သိစေလိုဘိ၍ “အရူပိနော အာဟာရာ သမ္ပယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ တံသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ အာဟာရပစ္စယေန ပစ္စယော” ဟူ၍ ဘုရားဟောတော်မူအပ်၏။ ဤသို့ ဘုရားဟောတော်မူအပ်သည်ကို အကျဉ်းမျှနှင့် သိစေလို၍ “ဖဿစေတနာ၊ ဝိညာဏ်ပါ၊ သုံးဖြာဟာရ၊ ပစ္စည်းရ။ စိတ္တဇနှင့်၊ ကမ္မပဋိ၊ နာမ်ကုန်ညှိ၊ ရ၏ကျိုးဖလ” ဟု ဆောင်ပုဒ်၌ ပြဆိုအပ်ပါသတည်း။

ဤရုပ်အာဟာရပစ္စည်းကို ဝိပဿနာရှုလိုသော ယောဂီပျိုတို့သည် ဤ ရူပကာယ တစ်ကိုယ်လုံးကြီး၌ ပြည့်ဖြိုးဝအီနေသောအဖြစ်မှ ဆာလောင်မွတ်သိပ်ခြင်း တို့ ဖြစ်ကြသော အခါတိုင်အောင် အားနည်းသော ရုပ်သစ်တို့ ပြောင်းပြောင်းသွားကြ

သောအခါတို့မှာ ဝအိအားရှိသော ရုပ်ဟောင်းတို့ ပျက်ပျက်လိုက်နေကြသော အနိစ္စ အချက်ကိုလည်းကောင်း၊ တစ်နည်း-ဆာလောင်ချည့်နဲ့သောအဖြစ်မှ ပြည့်ဖြိုး ဝအိသော အခါတိုင်အောင် ထိုထိုအာဟာရ အထောက်အပံ့ကိုရ၍ အားရှိသောရုပ်တို့ တက်တက်သွားသောအခါတို့မှာ အားနည်းသော ရုပ်ဟောင်းတို့ ပျက်ပျက်လိုက်နေ သော အနိစ္စအချက်တို့ကိုလည်းကောင်း ဉာဏ်နှင့်မိမိ ပြူးပြူးကြည့်၍ “အနိစ္စ အနိစ္စ အနိစ္စ” ဟု အာဟာရပစ္စည်း စတုသမုဋ္ဌာနိကရုပ်ကြီးတို့ကို အသီးသီး စူးစိုက်ကာ ဝိပဿနာရှုကြပါလေ။ ဤသို့ရှုခြင်းကို သိစေလို၍ “ဆာဝနှစ်ဖြာ၊ အနိစ္စာ၊ တစ်ဖြာပျက်မှ၊ တစ်ဖြာရ” ဟု ဆောင်ပုဒ်ကို ပြဆိုအပ်ပါသတည်း။

တစ်နည်း- နာမ်အာဟာရကို ဝိပဿနာရှုလိုသော ယောဂီပျိုတို့သည် မိမိ တို့၏ အာရုံတို့ကို ပဋိသန္ဓေသိ၊ ဘဝင်သိ၊ စုတိသိတို့ကို ဝိပဿနာရှုလိုပါမူ ငါတို့၏ ပဋိသန္ဓေအခါက ဖြစ်ပေါ်ကြသော ရုပ်နာမ်အာဟာရပစ္စည်း ငါပဋ္ဌာန်း ကြီးတို့ ယခုမရှိကြဘဲ သေပျောက်စဲသည်ကိုလည်းကောင်း၊ ရှေးရှေးက အိပ်ပျော်ကြဆဲ အခါ ဖြစ်ပေါ်နေကြပါသော ဘဝင်ရုပ်နာမ်ခန္ဓာ အာဟာရပစ္စည်း ငါပဋ္ဌာန်းကြီးတို့ ယခု မရှိကြဘဲ သေပျောက်စဲသည်ကိုလည်းကောင်း၊ ရှေးရှေးဘဝတိုင်းတို့က ဖြစ်ကြရ သော စုတိရုပ်နာမ်ခန္ဓာ အာဟာရပစ္စည်း ငါပဋ္ဌာန်းတရားကြီးတို့ ယခုမရှိကြဘဲ သေပျောက်စဲသည်ကိုလည်းကောင်း ဉာဏ်နှင့်မိမိ ပြူးပြူးကြည့်၍ “အနိစ္စ အနိစ္စ အနိစ္စ အနိစ္စ” ဟု ဝိပဿနာရှုကြပါလေ ယောဂီမြတ်တွေတို့။

တစ်နည်း- ခြောက်ဒွါရတို့၌ ဖြစ်ပေါ်နေကြသော ထိဝိစိတ်အစားစား နာမ် ခန္ဓာများကို ဝိပဿနာရှုလိုသော ယောဂီပျိုတို့သည် ရှေးရှေးပစ္စည်းတို့က သေချာ ဂနစွာ ပြခဲ့သည့်အတိုင်း မြင်သိတွေ အသစ်ပြောင်းသမျှ အဟောင်းတွေ ပျက်ကြသည့် အနိစ္စစုကိုလည်းကောင်း၊ ထို့အတူ ကြားသိတွေ၊ နံသိတွေ၊ စားသိတွေ၊ တွေ့သိတွေ၊ ကြံသိတွေ အသစ်ပြောင်းသမျှ အဟောင်းပျက်ကြသည့် အနိစ္စစုကိုလည်းကောင်း ဉာဏ်နှင့်မိမိ ပြူးပြူးကြည့်၍ “အနိစ္စ အနိစ္စ အနိစ္စ အနိစ္စ” ဟု ဝိပဿနာရှုကြပါလေ ယောဂီမြတ်တွေတို့။ ဤသို့ ဝိပဿနာရှုခြင်းကို သိစေလို၍ “သိလုံးပျက်ကြေ၊ နာမ်ဟာရေ၊ ရှုလေအနိစ္စ၊ ပွားများကြ” ဟု ဆောင်ပုဒ်၌ ပြဆိုအပ်ပါသတည်း။ ဤ သည်တို့ကား ငါပဋ္ဌာန်းအရကို လွယ်လွယ်ကလေးနှင့် သိနိုင်ကြအောင် ဝိပဿနာနည်း နှင့်တကွ အကျဉ်းမျှပြချက်ပါတည်း။ ဤပစ္စည်း၌ အာဟာရပစ္စည်းသည် အာဟာရတ္ထိ ပစ္စည်းမျိုးချည်းပေတည်း။

ဤအာဟာရတ္ထိမျိုး၌ -

- (၁) ရုပ်အာဟာရ၊ (၂) အာဟာရတ္ထိ၊ (၃) အာဟာရ အဝိဂတဟု သုံးပစ္စည်းတို့သည် ထိုက်သင့်သည်အားလျော်စွာ ကျေးဇူးပြုကြကုန်၏။ နာမ်အာဟာရ ပစ္စည်းကား သဟဇာတတ္ထိမျိုးဖြစ်၍ သဟဇာတအတိုင်း (၁၅) ပစ္စယသတ္တိတို့ဖြင့်

ထိုက်သင့်သည်အားလျော်စွာ ကျေးဇူးပြုကြကုန်၏ဟု သိကြပါလေ ယောဂီအပေါင်း သူတော်ကောင်းတွေတို့။

အာဟာရပစ္စည်း အကျဉ်းမျှပြချက် ပြီး၏။

၃၃။ ဣန္ဒြိယပစ္စည်းကို အကျဉ်းမျှဖော်ပြချက်

အာဟာရပစ္စည်း၏ ပစ္စယနိဒ္ဒေသကို ဟောတော်မူသည်၏ အခြားမဲ့၌ ဣန္ဒြိယပစ္စည်း၏ ပစ္စယနိဒ္ဒေသကို ဟောတော်မူ၏။ ထိုဣန္ဒြိယပစ္စည်း၏ ပစ္စယနိဒ္ဒေသ၌လည်း ပုရောဇာတိန္ဒြိယပစ္စည်း၊ ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယပစ္စည်း၊ သဟဇာတိန္ဒြိယပစ္စည်း အားဖြင့် သုံးပါးအစဉ်ထား၍ ဟောကြားတော်မူ၏။ ထိုသုံးပါးတို့တွင် ပုရောဇာတိန္ဒြိယပစ္စည်းသည် ဝတ္ထုပုရောဇာတပစ္စည်းနှင့် အလုံးစုံတူ၏။ ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယပစ္စည်း၊ သဟဇာတိန္ဒြိယပစ္စည်းတို့၌လည်း စာပဋ္ဌာန်း၊ ရွာပဋ္ဌာန်း၊ ငါပဋ္ဌာန်းအားဖြင့် သုံးပါးအပြားရှိ၏။ ထိုသုံးပါးတို့တွင် စာပဋ္ဌာန်းအရကို ပြဆိုရပါမူ-

ဣန္ဒြိယပစ္စယောတိ ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယံ ကဋတ္တာရူပါနံ ဣန္ဒြိယပစ္စယေန
ပစ္စယော၊ အရူပိနော ဣန္ဒြိယာ သမ္ပယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ တံသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ
ရူပါနံ ဣန္ဒြိယပစ္စယေန ပစ္စယော -

ဟု စာပဋ္ဌာန်းအရကို ပြဆိုအပ်ပါသတည်း။ ဤစာပဋ္ဌာန်းအရကို ရွာပဋ္ဌာန်းအရနှင့် ပြဆိုပါမူ -

ဣန္ဒြိယပစ္စယောတိ - ဣန္ဒြိယပစ္စည်းဟူသည်ကား၊ ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယံ - ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြိယသည်၊ ကဋတ္တာရူပါနံ - ကဋတ္တာ ဖြစ်ကြသည့် ကမ္မဇရုပ်တို့အား၊ ဣန္ဒြိယပစ္စယေန - အသီးသီး အစိုးရကြသည့် ဣန္ဒြိယသတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယောဥပကာရကော - စိုးအုပ်ကြမှု ကျေးဇူးပြုသည်၊ ဟောတိ - ဖြစ်၏။ အရူပိနော - နာမ်ဖြစ်ကုန်သော၊ ဣန္ဒြိယာ - နာမ်ဇီဝိတ၊ စိတ်၊ ဝေဒနာ၊ သဒ္ဓါ၊ ဝိရိယ၊ သတိ၊ ဧကဂ္ဂတာ၊ ပညာဟု ဆိုအပ်သော ဣန္ဒြိယတို့သည်၊ သမ္ပယုတ္တကာနံ - ယှဉ်၍ဖြစ်ကုန်သော၊ ဓမ္မာနဉ္စ - စိတ်၊ စေတသိက်တရားတို့အားလည်းကောင်း၊ တံသမုဋ္ဌာနာနံ - ထိုဣန္ဒြိယတို့ကြောင့် ဖြစ်ကုန်သော၊ ရူပါနဉ္စ - စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်တို့အားလည်းကောင်း၊ ဣန္ဒြိယပစ္စယေန - အသီးအသီး အစိုးရကြသည့် ဣန္ဒြိယသတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယော ဥပကာရကော - စိုးအုပ်ကြမှု ကျေးဇူးပြုသည်၊ ဟောတိ - ဖြစ်၏။

ဆောင်ပုဒ်

- (၁) ပြည်ရွာအပေါင်း၊ ကောင်းမကောင်း၊ အကြောင်းအစိုးရ၊ ပမာပြ။
- (၂) ရုပ်နာမ်အပေါင်း၊ ကောင်းမကောင်း၊ အကြောင်းဣန္ဒြိယ၊ ပမေယျ။

- (၃) ပဉ္စိန္ဒြိယ၊ ထက်သန်က၊ ပဉ္စဝိည၊ ထက်သန်ရ။
- (၄) ရုပ်ဇီဝိတ၊ ထက်သန်က၊ ကမ္မဇရူပ၊ ထက်သန်ရ။
- (၅) ဇီဝိတနှင့်၊ စိတ္တဝေဒနာ၊ သဒ္ဓါဝီရိ၊ သတိဧကဂ္ဂတာ၊ မြတ်ပညာ၊ ရှစ်ဖြာ နာမ်က၊ ပစ္စည်းရ။
- (၆) စိတ္တဇနှင့်၊ ကမ္မပဋိ၊ နာမ်ကုန်သိ၊ ရ၏ကျိုးဖလ။
- (၇) ရုပ်နာမ်မူရာ၊ ဖြစ်ပျက်လာ၊ ရူပါအနိစ္စ၊ ဣန္ဒြိယ။

တစ်နည်းဆောင်ပုဒ်

- (၁) စက္ခု၊ သောတ၊ ဃာန၊ ဇိဝှာ၊ ကာယ၊ ပစ္စုပ္ပန်အကြည် ငါးပါးတို့က ပဉ္စဝိညာဏ်တို့အား ပုရောဇာတိန္ဒြိယ သတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုကုန်၏။
- (၂) ရုပ် ဇီဝိတိန္ဒြိယက ကလာပ်တူ ကမ္မဇရုပ် ကိုးစည်းတို့အား ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယ သတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုကြကုန်၏။
- (၃) ဇီဝိတ၊ စိတ်၊ ဝေဒနာ၊ သဒ္ဓါ၊ ဝီရိယ၊ သတိ၊ ဧကဂ္ဂတာ၊ ပညာ ဤ နာမ်ဣန္ဒြိယတို့က တကွဖြစ်သော စိတ်၊ စေတသိက်၊ စိတ္တဇရုပ် ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်တို့အား သဟဇာတိန္ဒြိယသတ္တိဖြင့် ထိုက်သင့်သည်အားလျော်စွာ ကျေးဇူးပြုကြကုန်၏ -

ဟု ရူပဋ္ဌာန်းအရကို ပြဆိုအပ်ပါသတည်း။

၎င်းစာပဋ္ဌာန်း၊ ရူပဋ္ဌာန်းအရကို ငါပဋ္ဌာန်းအရနှင့် ပြဆိုရပါမူ ထိုထိုမြို့ပြ ပြည်ရွာ ရပ်တကာတို့မှာ အုပ်ချုပ်စီမံသော အစိုးရတို့က ကောင်းမွန်ကြမှု ကောင်းမွန် သလို ကြီးပွားစည်ကား တိုးတက်သွားကြသလို၊ ၎င်းအုပ်ချုပ်သော အစိုးရတို့က ယုတ်ညံ့ကြမှု ယုတ်ညံ့သလို ဆုတ်ယုတ်လျော့ပါး ဆုံးပါးပျက်စီးသွားကြရသလို၊ ၎င်းသတ္တဝါတို့ ဤခန္ဓာအစဉ်တို့မှာလည်း ရုပ်နာမ်ဣန္ဒြိယပစ္စည်း အစိုးရချည်းတို့က ကြီးပွားအားရှိကြမှု ထိုသတ္တဝါကိုယ်ခန္ဓာ ရုပ်နာမ်တို့ တစ်နေ့တခြား ကြီးထွားမြင့်မြတ် အရပ်ရပ်ကောင်းမွန်ကြကုန်၏။ ထိုဣန္ဒြိယပစ္စည်း အသီးသီးတို့က ယုတ်ညံ့ကြမှု ထိုသတ္တဝါ ကိုယ်ခန္ဓာတို့ တစ်နေ့တခြား ဆုတ်ယုတ်လျော့ပါး ပျက်ပြားကြကုန်၏။ ဤသို့ ဣန္ဒြိယပစ္စည်းတို့က အစိုးရမှုကို သိစေလို၍ “ပြည်ရွာအပေါင်း၊ ကောင်း မကောင်း၊ အကြောင်းအစိုးရ၊ ပမာပြ” ဟု ဆောင်ပုဒ်၌ ပြဆိုအပ်ပါသတည်း။

ထိုဣန္ဒြိယပစ္စည်းတို့တွင် စက္ခုအကြည်ဟု ဆိုအပ်သော ငါပဋ္ဌာန်းဣန္ဒြိယ ပစ္စည်းက ကြည်လင်သန်ရှင်း အစိုးရခြင်း ရှိကြပါမူ ထိုစက္ခုကို အမှီရ၍ မြင်သိလုံး ရှိသမျှတို့က အလွန်အလွန် အသေးနှင့်အဝေး၌ရှိသော အဆင်းရူပါရုံတို့ကို မြင်နိုင် ၏။ ၎င်းစက္ခုဣန္ဒြိယပစ္စည်း ငါပဋ္ဌာန်းတရားကြီးက အနည်းနည်းယုတ်ညံ့ကြပါမူ အနီးကပ်တွင် ရှိငြားသည့် ထင်ရှားသော ရုပ်အဆင်းကိုပင် သာမန်မျှ ထင်မြင်ကြ ကုန်ရာ၏။ ထိုအတူ သောတိန္ဒြိယတို့၏ ထက်သန်ခြင်း၊ ယုတ်ညံ့ခြင်းသို့ လိုက်၍

ကြားသိလုံးတို့ ထက်သန်ခြင်း၊ ထိုင်းမှိုင်းခြင်းများကိုလည်းကောင်း၊ ဃာနိန္ဒြိယ၊ ဇိဝိန္ဒြိယ၊ ကာယိန္ဒြိယတို့၏ ထက်သန်ခြင်း၊ ထိုင်းမှိုင်းခြင်းသို့လိုက်၍ နံသိလုံး၊ စားသိလုံး၊ တွေ့သိလုံးတို့လည်း ထက်သန်ခြင်း၊ ထိုင်းမှိုင်းခြင်းများကိုလည်းကောင်း ဤလောကတွင် အထင်အရှား သိရှိနေကြသည်ကား အခြားမဟုတ်၊ ဤဣန္ဒြိယ ပစ္စည်း ငါပဋ္ဌာန်းတရားကြီးတို့က စိုးအုပ်ကြသည့်အဖြစ်ကို သိစေလို၍ “စက္ခုန္ဒြိယံ စက္ခုဝိညာဏဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ ဣန္ဒြိယပစ္စယေန ပစ္စယော” စသည်ဖြင့် ဘုရားဟောတော်မူအပ်၏။ ဤပါဠိတော်စကားကို အလွယ်နှင့် သိစေလို၍ “ပဉ္စိန္ဒြိယ၊ ထက်သန်က၊ ပဉ္စဝိညာ၊ ထက်သန်ရ” ဟု ဆောင်ပုဒ်၌ ရေးထုတ်လိုက်ပါ သတည်း။

တစ်နည်း— သတ္တဝါတိုင်းတို့ တစ်ကိုယ်လုံး တစ်ကောင်လုံးတို့မှာ ထိုက်သင့်သည်အားလျော်စွာ ပဋိသန္ဓေဥပါဒ်ကစ၍ စုတိကျမှ ပြန်၍ရေသည်ရှိသော် တစ်ဆယ့်ခုနစ်ချက်မြောက်သော စိတ်၏ဥပါဒ်ကျအောင် ခဏတိုင်း ခဏတိုင်းတို့၌ ကိုယ်ကောင်ကြီးနှင့် အပြည့်ပြည့် ရှေးရှေးကံကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာကြသော ပဋိသန္ဓေကမ္မဇ၊ ပဝတ္တိကမ္မဇ၊ အသညသတ်ကမ္မဇ ကလာပ်အသီးသီး ငါပဋ္ဌာန်းတရားကြီးတို့မှာ ပါကြသည့် ရုပ်ဇီဝိတဣန္ဒြိယပစ္စည်းက ကြီးပွားအားရှိမှု အားရှိသလို ကလာပ်တူကမ္မဇကလာပ်ကိုးစည်းတို့ ထက်သန်ကြီးမား အားရှိကြကုန်၏။ ယုတ်ညံ့မှုလည်း ယုတ်ညံ့သလို အားနည်းစွာ ဖြစ်ပေါ်လာပြီး ချုပ်ပျက်စီးရသည့် ငါပဋ္ဌာန်းအရကို သိစေလို၍ “ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယံ ကဋတ္တာရူပါနံ ဣန္ဒြိယပစ္စယေန ပစ္စယော” ဟု ဘုရားဟောတော်မူအပ်၏။ ဤဘုရားဟော ပါဠိတော်အရကို အလွယ်နှင့် သိစေလိုပြန်၍ “ရုပ်ဇီဝိတ၊ ထက်သန်က၊ ကမ္မဇရူပ၊ ထက်သန်ရ” ဟု ဆောင်ပုဒ်ကို ရေးထုတ်လိုက်ပါသတည်း။

တစ်နည်း— သတ္တဝါတိုင်းတို့ နေ့စဉ်ထာဝရ အသုံးချ အသုံးကျ အသုံးပြုနေကြသော မျက်စိသိ ဝီထိစိတ်စု စသော ခြောက်ဒွါရရှိ ဝီထိစိတ်စုနှင့်တကွ ဒွါရဝိမုတ်စိတ် ရှိရှိသမျှတို့နှင့် အတူတကွဖြစ်ကြသော နာမက္ခန္ဓာတို့အထဲမှာ ထိုက်သင့်သည်အားလျော်စွာ ပါကြသည့် ဇီဝိတ၊ စိတ်၊ ဝေဒနာ၊ သဒ္ဓါ၊ ဝီရိယ၊ သတိ၊ ဧကဂ္ဂတာ၊ ပညာ တည်းဟူသော ငါပဋ္ဌာန်းတရားအသီးသီး နာမ်ဣန္ဒြိယပစ္စည်း အစိုးရကြီးတို့က ကြီးပွားမှု ကြီးပွားကြသလို ထိုထိုစိတ်စေတသိက် နာမက္ခန္ဓာ စိတ္တဇရုပ် ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်တို့ပါ အဖြာဖြာတို့က ကြီးပွားကြ၍ နိဗ္ဗာန်ကျအောင် ပေါက်ရောက်နိုင်ကြသည့် ဣန္ဒြိယ အကျိုးပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရားတို့ ဖြစ်ပွားကြလေကုန်၏။ ထိုထိုကောင်းမြတ်သော နာမ်ဣန္ဒြိယပစ္စည်း အသီးသီးတို့က ယုတ်ညံ့ကြမှု ယုတ်ညံ့သလို သူတော်ကောင်းတရား သေးသိမ်မှေးမှိန်သွားရုံမက အပါယ်သို့ကျ ကပ်ဆေးကြကမ္ဘာကြီးများ ပျက်စီးကြအောင် ဆုတ်ယုတ်လျော့ပါးသွားနေကြသည့်အဖြစ်ကို

သိစေလို၍ “အရူပိ နော ဣန္ဒြိယာ သမ္ပယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ တံသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ ဣန္ဒြိယပစ္စယေန ပစ္စယော” ဟု ဘုရားဟောတော်မူအပ်၏။ ဤပါဠိတော်အရကို အလွယ်နှင့် သိစေ လို၍ “ဇီဝိတနှင့်၊ စိတ္တဇဝေဒနာ သဒ္ဓါဝီရိ၊ သတိဇကဂ္ဂတာ၊ မြတ်ပညာ၊ ရှစ်ဖြာ နာမ်က၊ ပစ္စည်းရ။ စိတ္တဇနှင့်၊ ကမ္မပဋိ၊ နာမ်ကုန်သိ၊ ရ၏ ကျိုးဖလ” ဟု ဆောင်ပုဒ်ကို ရေးထုတ်လိုက်ပါသတည်း။

ဤဣန္ဒြိယပစ္စည်းအရကို ဝိပဿနာရှုလိုသော ယောဂီပျိုတို့သည် ဤ ဣန္ဒြိယပစ္စည်း အသီးသီးတို့၌ မိမိ မိမိတို့ သတ္တိထူးတို့ဖြင့် ဖြစ်ပေါ်လာဆဲ အခါထဲ တို့၌ ကျေးဇူးပြုကြကာ ချုပ်ပျက် သေဆုံးကြပါသော အနိစ္စတို့ကိုမူကား သာမန် လူစားတို့ မရှုစားနိုင်ကြကုန်၊ ထိုထိုရုပ်သန္တတိ၊ နာမ်သန္တတိပျက်တို့နှင့်သာ ရှုစား ကြရာ ထိုထို ကိုယ်၊ နှုတ်၊ စိတ် အမူအရာတို့ ပျက်တိုင်း ပျက်တိုင်းတို့မှာ ထို ရုပ်ဣန္ဒြိယ၊ နာမ်ဣန္ဒြိယပစ္စည်းတို့သည် ပျက်စီးကြရကုန်လေသောကြောင့် အာဟာရ ပစ္စည်းက ဝိပဿနာရှုကြတာလို ပဋိသန္ဓေ၊ ဘဝင်၊ စုတိတို့၏ အနိစ္စ ခြောက်ဒွာရ တို့၌ ဖြစ်ကြသော ဝီထိစိတ်အမူအရာတို့၏ အနိစ္စကို ပွားများရှုကြည့်လိုက်က ထိုထိုအမူအရာတို့နှင့် အတွဲလိုက် အတွဲလိုက် ပျက်ကြသော ရုပ်ဣန္ဒြိယပစ္စည်း၊ နာမ်ဣန္ဒြိယပစ္စည်း အနည်းနည်းတို့လည်း ပျက်စီး၍ လိုက်ပါကြသည်ကို သိစေလို၍ “ရုပ်နာမ်မူရာ၊ ဖြစ်ပျက်လာ၊ ရူပါအနိစ္စ၊ ဣန္ဒြိယ” ဟု ဆောင်ပုဒ်၌ ရေးထုတ်လိုက်ပါ သတည်း။ ဤသည်တို့ကား ငါပဋ္ဌာန်းတရားအရကို လွယ်လွယ်ကလေးနှင့် သိနိုင် ကြအောင် ဝိပဿနာနည်းနှင့်တကွ အကျဉ်းမျှပြချက်ပါတည်း။ ဤပစ္စည်းကား အတ္တိ ပစ္စည်းမျိုးချည်းပေတည်း။

ထိုအတ္တိပစ္စည်းငါးမျိုးတို့တွင် -

ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယပစ္စည်းသည်လည်း ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယတ္ထိမျိုးတွင် ပါဝင်သော ကြောင့် (၁) ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယ၊ (၂) ဣန္ဒြိယတ္ထိ၊ (၃) ဣန္ဒြိယအဝိဂတ၊ ဤသုံးပစ္စယ သတ္တိတို့ဖြင့် ကလာပ်တူ ကမ္မဇရုပ်တို့အား အသီးသီး တစ်ပြိုင်နက် ကျေးဇူးပြုကြ ကုန်၏ဟု သိကြပါလေ။ သဟဇာတိန္ဒြိယပစ္စည်းလည်း သဟဇာတတ္ထိမျိုးတွင် ပါဝင် လေသောကြောင့် ထိုသဟဇာတတ္ထိက တစ်ဆယ့်ငါးပစ္စယသတ္တိတို့ဖြင့် ထိုက်သင့် သည်အားလျော်စွာ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာနှင့် စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်တို့အား မိမိတို့၏ သတ္တိဖြင့် အသီးအသီးတစ်ပြိုင်နက် ကျေးဇူးပြုကြကုန်၏ဟု သိကြပါလေ ယောဂီ အပေါင်း သူတော်ကောင်းတွေတို့။

ဣန္ဒြိယပစ္စည်း အကျဉ်းမျှပြီး၏။

၃၄။ ဈာနပစ္စည်းကို အကျဉ်းမျှဖော်ပြချက်

ဣန္ဒြိယပစ္စည်း၏ ပစ္စယနိဒ္ဒေသကို ဟောတော်မူသည်ကို အခြားမဲ့၌ ဈာနပစ္စည်း၏ ပစ္စယနိဒ္ဒေသကို ဟောတော်မူ၏။ ထိုဈာနပစ္စည်း၏ ပစ္စယနိဒ္ဒေသ၌လည်း စာပဋ္ဌာန်း၊ ရွာပဋ္ဌာန်း၊ ငါပဋ္ဌာန်းအားဖြင့် သုံးပါးအပြားရှိကုန်၏။ ထိုသုံးပါးတို့တွင် စာပဋ္ဌာန်းအရကို ပြဆိုရမူ -

ဈာနပစ္စယောတိ ဈာနင်္ဂါနိ ဈာနသမ္ပယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ
တံသမုဋ္ဌာနာနန္တ ရူပါနံ ဈာနပစ္စယေန ပစ္စယော။

ဤကား စာပဋ္ဌာန်းစကားအရတည်း။ ၎င်းစာပဋ္ဌာန်းအရကို ငါပဋ္ဌာန်းအရနှင့် ပြဆိုရပါမူ -

ဈာနပစ္စယောတိ - ဈာနပစ္စည်းဟူသည်ကား၊ ဈာနင်္ဂါနိ - ဒွိပဉ္စဝိညာဏ် တစ်ဆယ်ကြည့်သော စိတ်တစ်ခုယုတ် ရှစ်ဆယ်၌ရှိသော ဝိတက်၊ ဝိစာရ၊ ပီတိ၊ ဧကဂ္ဂတာ၊ ဝေဒနာ တည်းဟူသော ဈာန်အင်္ဂါငါးပါးတို့သည်၊ ဈာနသမ္ပယုတ္တကာနံ - ဈာန်နှင့်ယှဉ်ကုန်သော၊ ဓမ္မာနန္တ - စိတ်စေတသိက်တရားတို့အားလည်းကောင်း၊ တံသမုဋ္ဌာနာနံ - ထိုဈာန်ကြောင့် ဖြစ်ကုန်သော၊ ရူပါနန္တ - စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ် တို့အားလည်းကောင်း၊ ဈာနပစ္စယေန - ကပ်၍ရှုငြား ဈာနပစ္စည်းတရားဖြင့်၊ ပစ္စယော ဥပကာရကော - အာရုံအစားစား ထင်ရှားလာအောင် ကျေးဇူးဆောင်သည်၊ ဟောတိ - ဖြစ်၏။

ဆောင်ပုဒ်

- (၁) ဈာနပစ္စည်း၊ ဈာန်ကြီးကိုရ၊ ဤနှစ်ဝ၊ ခွဲခြားသိကုန်ကြ။
- (၂) သမာပတ်ဈာန်၊ ရှစ်တန်တို့မှာ၊ မဟဂ္ဂုတ်သာ၊ ရရာဈာန၊ ထူးခြားကြ။
- (၃) ဝိတက်၊ ဝိစာ၊ ကဂ္ဂတာ၊ ပီတိ၊ ဝေဒနာထည့်၊ မှတ်သိဈာန၊ ပစ္စည်းရ။
- (၄) ပဉ္စဝိညာဏ်နုတ်၊ ကြွင်းနာမ်ရုပ်၊ အဟုတ်ဈာန၊ ပစ္စည်းရ။
- (၅) ပဉ္စဝိညာဏ၊ ပယ်ချရုပ်နာမ်၊ ဖြစ်ပျက်ပြန်၊ ရှုရန်အနိစ္စ၊ ပွားများကြ။

တစ်နည်းဆောင်ပုဒ်

ဒွေးပဉ္စဝိညာဏ် တစ်ဆယ်ကြည့်သော စိတ်တစ်ခု ရုပ်ရှစ်ဆယ်၌ ထိုက်သင့်သည်အားလျော်စွာ ယှဉ်ကြသည့် ဝိတက်၊ ဝိစာရ၊ ပီတိ၊ ဧကဂ္ဂတာ၊ ဝေဒနာ ဤဈာန်အင်္ဂါ ငါးပါးတို့က မိမိနှင့်ယှဉ်ကြသည့် စိတ်စေတသိက်နှင့် စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်တို့အား ဈာနသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုကြကုန်၏။ ဤသည်တို့ကား ရွာပဋ္ဌာန်းအရကို ပြဆိုအပ်ပါသတည်း။

၎င်းပစ္စည်းအရကို ငါပစ္စည်းအရနှင့် ပြဆိုရပါမူ ဤလောက၌ ဈာန်ရ သည်ဟုဆိုလျှင် မဟဂ္ဂုတ်၊ လောကုတ္တရာဈာန်များကိုသာ သိရှိကြ အမှတ်ပြုကြ ကုန်၏။ စင်စစ်မူကား ဤပစ္စည်းပစ္စည်းက ဈာနပစ္စည်းနှင့် အကျိုးအကြောင်းဖြစ်ကြ သည့် ဈာန်ပစ္စည်းကို ရတာက တစ်မျိုး၊ ထိုမဟဂ္ဂုတ်၊ လောကုတ္တရာဈာန်အင်္ဂါတို့နှင့် ပြည့်စုံသော ဈာန်တရားကြီးများကို ရတာက တစ်မျိုးဟူ၍ နှစ်မျိုးနှစ်စား ခွဲခြား၍ သိစေလိုကြသောကြောင့် “ဈာနပစ္စည်း၊ ဈာန်ကြီးကိုရ၊ ဤနှစ်ဝ၊ ခွဲခြားသိကုန်ကြ။ သမာပတ်ဈာန်၊ ရှစ်တန်တို့မှာ၊ မဟဂ္ဂုတ်သာ၊ ရရာဈာန၊ ထူးခြားကြ” ဟု ဆောင်ပုဒ်၌ ရေးထုတ်လိုက်ပါသတည်း။

ထိုဈာနပစ္စည်း ပစ္စည်းတရားကြီးတို့သည်ကား သာမညလူများ သူငါ အစားစားတို့ မသိနိုင်ကြ မရှိနိုင်ကြသော တရားမျိုးမဟုတ်၊ အမြဲထာဝရ ၎င်းဈာန ပစ္စည်းအသီးသီးတို့နှင့် အသုံးကျနေကြ အသုံးချနေကြသော ငါပစ္စည်းတရားတို့ ဖြစ်နေပုံတို့ကား တခြားမဟုတ်ပါ။ ဒွေးပဉ္စဝိညာဏ် (၁၀) မှတစ်ပါး ကုသိုလ်ဟူသမျှ အကုသိုလ်ဟူသမျှ ဝိပါက်ကြိယာ အဗျာကတတို့မှာ အမြဲထာဝရ ထိုက်သည့် အားလျော်စွာ ယှဉ်စပ်ဖြစ်ပေါ်လျက်ရှိနေကြသော ဝိတက်၊ ဝိစာရ၊ ပီတိ၊ ဧကဂ္ဂတာ၊ ဝေဒနာဟု ဆိုအပ်သော စေတသိက်တရား ငါးပါးတို့ပင် ဈာနပစ္စည်း အသီးသီး တို့ဖြင့် အမြဲထာဝရ ကျေးဇူးပြုကြသည်ကိုလည်းကောင်း၊ ထိုဈာန်အင်္ဂါငါးပါး အစားစားတို့နှင့် ထိုက်သည်အားလျော်စွာ ယှဉ်စပ်ဖြစ်ပေါ်လာကြသော စိတ် စေတသိက်၊ စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်တို့က ၎င်းဈာနပစ္စည်း ကျေးဇူးတရား ကြီးများကို ခံစံကြ၍ အမြဲထာဝရ သတ္တဝါတိုင်းတို့မှာ ကုသိုလ်ဈာန်တရားများ၊ အကုသိုလ်ဈာန်တရားများ၊ ဝိပါက်ကြိယာ အဗျာကတဈာန်တရားများ ပစ္စည်း အစားစား ငါပစ္စည်းတရားတို့ အချင်းခပ်သိမ်း မပြတ်မစဲ အမြဲထာဝရ ဖြစ်ပေါ်နေကြ သည်ကို သိစေလို၍ “ဈာနပစ္စယောတိ၊ ဈာနင်္ဂါနိ ဈာနသမ္ပယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ တံသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ ဈာနပစ္စယေန ပစ္စယော” ဟု စာပစ္စည်းအရကို ဘုရား ဟောတော်မူ၏။ ဤပါဠိတော်အရကို အလွယ်ကလေးနှင့် သိနိုင်ကြအောင် “ဝိတက်၊ ဝိစာ၊ ကဂ္ဂတာ၊ ပီတိ၊ ဝေဒနာထည့်၊ မှတ်သိဈာန၊ ပစ္စည်းရ။ ပဉ္စဝိညာဏ်နတ်၊ ကြွင်းနာမ်ရုပ်၊ အဟုတ်ဈာန ပစ္စည်းရ” ဟု ဆောင်ပုဒ်၌ ရေးထုတ်လိုက်ပါသတည်း။

ဤဈာနပစ္စည်းသည်လည်း ဧကဂ္ဂတာ ဝေဒနာ ဈာန်အင်္ဂါတို့က စိတ်တိုင်းမှာ ယှဉ်နေကြသောကြောင့် ဤဈာနပစ္စည်းတို့ကို ဒွေးပဉ္စဝိညာဏ်မှတစ်ပါး လွတ်အောင် ရှောင်ရှားနိုင်သူတို့အား ဆုငွေများ ပေးသနားမည်ဆိုစေကာမူ လွတ်အောင်မရှောင် နိုင်လောက်အောင် သတ္တဝါများ အစားစားတို့မှာ အခါခပ်သိမ်း ဖြစ်နေကြရသော ဈာနပစ္စည်း ငါပစ္စည်းတရားကြီးတို့သည် ငါတို့သိနိုင်တာတို့တည်း၊ ငါတို့မှာ ရှိနေကြတာတို့တည်းဟု အလွန်အလွန်ကြီး ဝမ်းမြောက်သွားကြ ကုန်ရာသတည်း။

ဤသည်ကား ဈာန်ပစ္စည်းနှင့် ဈာန်ရပုံတို့တည်း။ ဤဈာန် ပစ္စည်းအရနှင့် ဈာန်ရ သည်များကို သိရှိသူ ပညာရှိသဘောဖြူအချင်းချင်းတို့ တစ်ယောက်နှင့်တစ်ယောက် အငြင်းမထွက်ကြရစေဘဲ တရားဒေသနာ ဆန်းကြယ်စွာ သဘောစုကို ကြည့်ရှုကြကာ အဆန်းတရား အစားစားနှင့် ၎င်းစကားပြောကြားလိုပါမူ “ဤလောကကြီး၌ ခုနစ်နှစ်သားအရွယ်မှာ ဈာန်အဘိညာဉ်နှင့်တကွ မဂ်ဖိုလ်ကိုရသည်” စသည်ဖြင့်သာ ပြောကြားနေကြကုန်၏။

ယခု ဈာန်ပစ္စည်းအရနှင့် ပြောကြားကြရမူကား ပဋိသန္ဓေနေဆဲ အခါထဲမှာ ဈာန်ကိုရသော ပုဂ္ဂလဝိသေသတို့ကား အဘယ်သူတို့ပါနည်းဟူသော ပုစ္ဆာကို တစ်ယောက်ကထုတ်သောအခါ ပဋိသန္ဓေနေတိုင်းသော အပါယ်သတ္တဝါနှင့် သုဂတိ သတ္တဝါတိုင်းတို့ ထိုပဋိသန္ဓေနေဆဲမှာ ဈာန်ကိုရကြပါသည်ဟု ဖြေပြီးလျှင် ဤဈာန်ပစ္စည်းအရကို သိကြသော မိန်းမတို့ချင်းပင် အေးတော့ အေးတော့နှင့်ပင် ပြီးရှင်သော မျက်နှာထားတို့နှင့် အယုတ်ဆုံးအပါယ်သတ္တဝါတို့ ဧကဂ္ဂတာ ဝေဒနာ ဈာန်နှစ်ပါးကို ရကြတယ်တော့၊ သုဂတိသတ္တဝါတွေကလည်း ဘယ်ဈာန် ဘယ်ဈာန် တို့ကို ရကြတယ်တော့ဟု တစ်ယောက်က ပြောကြားမူ တစ်ယောက်က အေးတော့ အေးတော့နှင့် ဝန်ခံနိုင်ကြကုန်ရာ၏။ ဤအတူ မွေးလျှင်မွေးချင်း ဈာန်ရသူ၊ ငါးမျှား ရင်း ဈာန်ရသူ၊ မုဆိုးလုပ်ရင်း ဈာန်ရသူ၊ အိပ်ပျော်နေတုန်း ဈာန်ရသူ စသော အမျိုးမျိုး အစားစား ဈာန်ရကြခြင်း အဆန်းတရားများကို ဟောကြားသမျှ အေးတော့ အေးတော့နှင့် အကုန်လုံး လိုက်နိုင်ရာသတည်း။

ထိုမှတစ်ပါး ဈာန်ဟူသော ပါဠိစကားကို မြန်မာနှင့်ဆိုသော် ထိုထိုအာရုံကို ထင်မြင်အောင်ကပ်၍ ကြံစည်အောက်မေ့ခြင်းဟု ဆိုရသည့်အတိုင်း ရှေ့ဥပမာက တောင်ထွတ်တောင်ဖျား သစ်ပင်များတို့သို့တက်၍ ကြည့်ကြခြင်းက အဝေး၊ အနီး အရပ်တို့ကို အလွန်ထင်ရှား သိမြင်အောင် ကျေးဇူးဆောင်သကဲ့သို့ ၎င်းဈာန်ပစ္စည်းက ထိုထိုကောင်းသည့်ကိစ္စ၊ မကောင်းသည့်ကိစ္စ အဝဝတို့ကို အဖန်ဖန် လေ့လာပွားများ ကြသူတို့အား ပြီးစီးအောင်မြင်အောင် ကျေးဇူးဆောင်နိုင်ကြကုန်၏။ ၎င်းဈာန်ပစ္စည်း အရကို အကုသိုလ်၌ ထင်ရှားအောင်ပြရမူ ၎င်းဈာန်တရားကို အဖန်ဖန်ပွားများသူတို့ မှသာ မိမိတို့ တန်ခိုးရှိန်စော် အာနုဘော် ကြီးထွား၍ လိုအပ်သော အလိုဆန္ဒကို ပြီးစီးအောင်မြင် ထမြောက်သွားနိုင်ကြကုန်ရာသည်တို့ကား တစ်စုံတစ်ခု တပ်နှစ်သက် သောကိစ္စကို အလိုရှိသောသူသည် ၎င်းအမှု ပြီးစီးရာပြီးစီးကြောင်း အမှုကိစ္စများကို မကြာမကြာ ဝိတက်ဈာန်နှင့် ရှေးရှုကြခြင်း၊ ဝိစာရဈာန်နှင့် စုစမ်းခြင်း၊ ပီတိဈာန်နှင့် နှစ်သက်ခြင်း၊ ဧကဂ္ဂတာဈာန်နှင့် တည်ကြည်စွာ စူးစိုက်စွဲမြဲခြင်း၊ သောမနဿဈာန်နှင့် အဖန်ဖန်ဝမ်းမြောက်ခြင်းတို့ နေ့စဉ်အခါခပ်သိမ်း ကြံစည်ပွားများ အားထုတ်သွား ကြပါမူ ၎င်းဈာန်အင်္ဂါများအရနှင့် မကြာခင်သော်လည်းကောင်း၊ ကြာမှသော်လည်း ကောင်း ထိုထိုအကြံအစည်အတိုင်း ပြီးစီးထမြောက်တတ်ကြကုန်၏။ ၎င်းအကြံအစည်

အတိုင်း လိုအပ်သောဝတ္ထုကို မရစေကာမူ ၎င်းဈာန်အင်္ဂါတို့က မိမိနှင့်တကွဖြစ်ကြသော စိတ်စေတသိက်နှင့် ကိုယ်နှုတ်အမှုအရာတို့ပါ ပြီးစီးအောင်မြင်သည်ဘက်သို့ တိုးတက်ကြသော ၎င်းအကုသိုလ်ဈာန်တရား၏ အကျိုးပစ္စယုပ္ပန်တရား အစားစားတို့ ဖြစ်ပွားနိုင်ကြကုန်၏။

ဒေါသအရာတို့မှာလည်း ၎င်းအကုသိုလ်ဈာန်တရားတို့နှင့် အဖန်ဖန် ကြံစည်စုံစမ်း စူးစိုက်ကြကာ ဒေါမနဿဝေဒနာ အဖြာဖြာတို့ဖြင့် အခါခါပြုလုပ်သော အတွက်နှင့် အောင်မြင်ချက် အစားစား ဖြစ်ပွားနေကြသည်များကို သိရှိနိုင်ကြကုန် ရာ၏။ ကုသိုလ်ဘက်ကလည်း မိမိတို့ အလိုရှိအပ်သော ဒါနပြီးစီးရန်၊ သီလပြည့်စုံ ရန်၊ ဘာဝနာပေါက်ရောက်ရန် အတန်တန်တို့ကိုလည်း ရှေးရှုကြိယန် စုံစမ်းနှစ်သက် စူးစိုက်ဝမ်းမြောက်စွာနှင့် အခါခါအားထုတ်သူတို့မှာလည်း လိုအပ်သောဆန္ဒနှင့် ပြည့်ဝပြီးစီးနိုင်ကြကုန်သည်များကို စဉ်းစားကြကာ ၎င်းဈာန်အင်္ဂါငါးပါး အစားစား တို့ကို အခါခါပွားများ၍ အားထုတ်ကြပါမူ လောကီ၊ လောကုတ္တရာ အဖြာဖြာတို့ ပြီးစီးသမျှတွေဟာ ဤအဖန်ဖန်ပွားအပ်သော ဈာန်ပစ္စည်းအကြောင်းတို့ကြောင့်ချည်းပဲ ဖြစ်ကြသည်ဟု ဇောတို့က ဧကန္တမလွဲနိုင်ကြကုန်ရာ။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် ပြုပြုသမျှဇောတို့မှာ ၎င်းဈာန်ပစ္စည်းတွေ ပါနေသောကြောင့်တည်းဟု ဤဈာန်ပစ္စည်း အရ သဘာဝတို့ကို လောကကြီးထဲမှာ ဉာဏ်သွင်းကာ သွင်းကာ ရှုကြည့်ကြပါမူ ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ် အရာတိုင်းတို့မှာ အထူးသဘောကျကာ မြတ်စွာဘုရားနှင့် ပဋ္ဌာန်းဒေသနာတော်များကို များစွာ ယုံကြည်အားထား ကြည်ညိုသဒ္ဓါအဖြာဖြာတို့ အခါခါတိုးတက်နိုင်ကြပေလိမ့်သတည်း။ ဤကား ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်ဇောများ ဈာန်အင်္ဂါအစားစားနှင့် လောကကြီးအားလုံးတို့မှာ ပြီးစီးအောင် ဖြစ်နေကြပုံတို့ကို ပြချက်တို့ပေတည်း။

ဤဈာန်ပစ္စည်းကို ဝိပဿနာ ပွားများလိုသော ယောဂီပျိုတို့သည် ဒွေး ပဉ္စဝိညာဏ်မှ တစ်ပါးသော စိတ်တစ်ခု ရုပ်ရှစ်ဆယ်တို့ ခဏတိုင်းတို့မှာ ဈာန်ပစ္စည်း အကြောင်းအကျိုးဖြစ်ကြပြီး အနိစ္စရောက်ကြသော ထိုထိုဈာန်ပစ္စည်း၏ ခဏပစ္စုပ္ပန် ပျက် ဝိပဿနာအချက်ကို ဉာဏ်မိအောင်လိုက်၍ မရှုနိုင်ကြသောကြောင့် သန္တ တိ ပျက်နှင့် ရှုကြရဖို့မှာကား ဤဈာန်ပစ္စည်းဆိုတာ သူငါအစားစားတို့ မသိနိုင်ကြသော တရားမျိုးမဟုတ်၊ သတ္တဝါအစားစားတို့ နေ့စဉ်ထာဝရ အသုံးကျ အသုံးချနေကြသော လိုချင်မှုလောဘ အစားစားတို့ ဖြစ်ပေါ်လာကြပြီး ချုပ်ပျက်စီးသည့် အနိစ္စစု၊ နှလုံးမသာယာခြင်း ဒေါသအစားစား၊ တွေဝေမိန်းမောခြင်း မောဟအစားစားတို့ ဖြစ်ပေါ်ကြပြီး ချုပ်ပျက်စီးသော အနိစ္စစု၊ ဒါန၊ သီလ၊ ဘာဝနာ အစဖြာသော ကုသိုလ်ဇောများ အစားစားတို့ ဖြစ်ပေါ်ကြပြီး ချုပ်ပျက်စီးသည့် အနိစ္စစု၊ အိပ်ပျော်ခြင်း စသော ဘဝင်အစားစား အဗျာကတတရားတို့ ဖြစ်ပေါ်ကြပြီး ချုပ်ပျက်စီးသည့်

အနိစ္စစုနှင့်တကွ ကိုယ်၊ နှုတ်၊ အမူအရာပျက် အနိစ္စအချက်တို့ကိုပါ တစ်ခုခုတို့ကို ဉာဏ်နှင့်မိမိ ပြူးပြူးကြည့်၍ “အနိစ္စ အနိစ္စ အနိစ္စ အနိစ္စ” ဟု ဝိပဿနာ ရှုကြ ပါမူ ဤဈာနပစ္စည်း ငါပဋ္ဌာန်းတရားကြီးကို ဝိပဿနာရှုသည်မည်၏။ ဤအချက်ကို သိစေလို၍ “ပဉ္စဝိညာဏ၊ ပယ်ချရုပ်နာမ်၊ ဖြစ်ပျက်ပြန်၊ ရှုရန်အနိစ္စ၊ ပွားများကြ” ဟု ဆောင်ပုဒ်ကို ရေးထုတ်လိုက်ပါသတည်း။ ဤသည်တို့ကား ငါပဋ္ဌာန်းတရားအ ရကို စာမတတ်သူတို့ပါ လွယ်လွယ်ကလေးနှင့် သိနိုင်ကြအောင် ဝိပဿနာနည်းနှင့် တကွ အကျဉ်းမျှပြချက်ပါတည်း။

ဤပစ္စည်းကား သဟဇာတမျိုးထဲတွင် ပါဝင်သောကြောင့် ဒွေးပဉ္စဝိညာဏ် တစ်ဆယ်ကြည့်သော စိတ်တစ်ခု ယုတ်ရှစ်ဆယ်နှင့်တကွ စေတသိက်၊ စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်တို့အား (၁၅) ပါးသော သဟဇာတပစ္စည်း အသီးသီးတို့ ထိုက်သင့် သည်အားလျော်စွာ တစ်ပြိုင်နက် တစ်ချက်တည်းတို့မှာ တကွနက် ကျေးဇူးပြုကာ အကြောင်း၊ အကျိုး ဖြစ်ပေါ်လာကြကုန်၏ဟု သိကြပါလေ ယောဂီအပေါင်း သူတော်ကောင်းတွေတို့။

ဈာနပစ္စည်း အကျဉ်းမျှ ဖော်ပြချက်ပြီး၏။

၃၅။ မဂ္ဂပစ္စည်းကို အကျဉ်းမျှ ဖော်ပြချက်

ဈာနပစ္စည်း၏ ပစ္စယနိဒ္ဒေသကို ဟောတော်မူသည်၏ အခြားမဲ့၌ မဂ္ဂပစ္စည်း ၏ ပစ္စယနိဒ္ဒေသကို ဟောတော်မူ၏။ ထိုမဂ္ဂပစ္စည်း၏ ပစ္စယနိဒ္ဒေသသည်လည်း စာပဋ္ဌာန်း၊ ရွာပဋ္ဌာန်း၊ ငါပဋ္ဌာန်းအားဖြင့် သုံးပါး အပြားရှိကုန်၏။ ထိုသုံးပါးတို့တွင် စာပဋ္ဌာန်းအရကို ပြဆိုရပါမူ—

မဂ္ဂပစ္စယောတိ မဂ္ဂင်္ဂီနိ မဂ္ဂသမ္ပယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ တံသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ
ရူပါနံ မဂ္ဂပစ္စယေန ပစ္စယော—

ဟု စာပဋ္ဌာန်းအရကို ဘုရားဟောတော်မူ၏။ ဤစာပဋ္ဌာန်းအရကို ရွာပဋ္ဌာန်းအရနှင့် ပြဆိုရပါမူ—

မဂ္ဂပစ္စယောတိ - မဂ္ဂပစ္စည်း ဟူသည်ကား၊ မဂ္ဂင်္ဂီနိ - သဟိတ်စိတ်၌ရှိသော ပညာ၊ ဝိတက်၊ သမ္မာဝါစာ၊ သမ္မာကမ္မန္တ၊ သမ္မာအာဇီဝ၊ ဝီရိယ၊ သတိ၊ ဧကဂ္ဂတာ၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဟု ဆိုအပ်သော မဂ္ဂင်တရားကိုးပါးတို့သည်၊ မဂ္ဂသမ္ပယုတ္တကာနံ - မဂ်နှင့် ယှဉ်ကုန်သော၊ ဓမ္မာနဉ္စ - စိတ်၊ စေတသိက်တရားတို့အားလည်းကောင်း၊ တံသမုဋ္ဌာ နာနံ - ထိုမဂ်ကြောင့် ဖြစ်ကုန်သော၊ ရူပါနဉ္စ - စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်တို့အား လည်းကောင်း၊ မဂ္ဂပစ္စယေန - ထွက်မြောက်ကြောင်းဟု ဆိုအပ်သော မဂ္ဂပစ္စယသတ္တိ

ဖြင့်၊ ပစ္စယော ဥပကာရကော - ထွက်မြောက်လေအောင် ကျေးဇူးဆောင်သည်။
ဟောတိ - ဖြစ်၏။

ဆောင်ပုဒ်

- (၁) မဂ္ဂပစ္စည်း၊ မဂ်ကြီးကိုရ၊ ဤနှစ်ဝ၊ ခွဲခြားသိကုန်ကြ။
- (၂) မဂ်စိတ်လေးထွေ၊ မဂ်အင်္ဂေ၊ ရလေမဂ္ဂ၊ အရိယ။
- (၃) ဝိတက်ပညာ၊ ဝါစာကမ္မန္တ၊ အာဇီဝနှင့်၊ ဝီရိယသတိ၊ သမာဓိ၊ ဒိဋ္ဌိမဂ္ဂ၊
ကိုးပါးရ။
- (၄) ၎င်းတို့ပင်၊ သဟိတ်ယှဉ်၊ ဖြစ်လျှင်မဂ္ဂ၊ အကြောင်းရ။
- (၅) စိတ္တဇနှင့်၊ ကမ္မပဋိ၊ သဟိတ်ရှိ၊ ရ၏ကျိုးဖလ။
- (၆) အဟိတ်ကြည်ဖယ်၊ နှစ်သွယ်ရပ်နာမ်၊ ဖြစ်ပျက်ပြန်၊ ရှုရန်အနိစ္စ၊ ပွားများကြ။

တစ်နည်းဆောင်ပုဒ်

သဟိတ်စိတ် ဧကသတ္တတိ၌ ထိုက်သင့်သည်အားလျော်စွာ ယှဉ်ကြသည့် ပညာ၊ ဝိတက်၊ သမ္မာဝါစာ၊ သမ္မာကမ္မန္တ၊ သမ္မာအာဇီဝ၊ ဝီရိယ၊ သတိ၊ ဧကဂ္ဂတာ၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ၊ ဤမဂ္ဂင်တရား ကိုးပါးတို့က မိမိနှင့်ယှဉ်ကြသည့် စိတ်စေတသိက်နှင့် စိတ္တဇရပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရပ်တို့အား မဂ္ဂသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုကြကုန်၏ဟု ရွာပဋ္ဌာန်းအရကို ပြဆိုအပ်ပါသတည်း။

၎င်းစာပဋ္ဌာန်း၊ ရွာပဋ္ဌာန်းအရကို ငါပဋ္ဌာန်းအရနှင့် ပြဆိုရပါမူ ဤလောက၌ မဂ်ကိုရသည်ဟုဆိုလျှင် လောကုတ္တရာ မဂ်လေးပါးကိုသာ ရသည်ဟု သိရှိကြ အမှတ်ပြုကြကုန်၏။ စင်စစ်မူကား ဤမဂ္ဂပစ္စည်း ပဋ္ဌာန်းတရားကြီး၌ ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၊ အဗျာကတတို့မှာ ထိုက်သင့်သည့်အားလျော်စွာ ပါသည့် မဂ်အင်္ဂါတို့က မဂ္ဂပစ္စည်းဖြင့် ကျေးဇူးပြုကြသည့် မဂ္ဂပစ္စည်းကို ရသည်ကတစ်မျိုး၊ ထိုမဂ်စိတ်လေးခု တို့မှာပါသည့် အရိယာမဂ်တို့ကို ရသည်ကတစ်မျိုးဟူ၍ နှစ်မျိုးနှစ်စား ရှိနေသည် များကို ခွဲခြား၍ သိစေလိုသောကြောင့် “မဂ္ဂပစ္စည်း၊ မဂ်ကြီးကိုရ၊ ဤနှစ်ဝ၊ ခွဲခြား သိကုန်ကြ၊ မဂ်စိတ်လေးထွေ၊ မဂ်အင်္ဂေ၊ ရလေမဂ္ဂ၊ အရိယ” ဟု ဆောင်ပုဒ်၌ ရေးထုတ်လိုက်ပါသတည်း။

ဤမဂ္ဂပစ္စည်း ပဋ္ဌာန်းတရားကြီးဆိုသည်ကား သာမညလူများ သူငါ အစားစားတို့ မသိနိုင်ကြ မရှိနိုင်ကြသော တရားမျိုးမဟုတ်၊ အမြဲထားဝရ ၎င်းမဂ္ဂ ပစ္စည်း အသီးသီးတို့နှင့် အသုံးကျနေကြ အသုံးချနေကြသော ငါပဋ္ဌာန်းတရားတို့ ချည်း ဖြစ်နေကြပုံတို့ကား တခြားမဟုတ်၊ အဟိတ်စိတ် အဋ္ဌာရသမှတစ်ပါး ကုသိုလ် ဟူသမျှ အကုသိုလ်ဟူသမျှ ဝိပါက်ကြိယာ အဗျာကတတို့မှာ အမြဲထားဝရ ထိုက်သင့် သည့်အားလျော်စွာ ယှဉ်စပ်ဖြစ်ပေါ်လျက်ရှိနေကြသော ပညာ၊ ဝိတက်၊ သမ္မာဝါစာ၊

သမ္မာကမ္မန္တ၊ သမ္မာအာဇီဝ၊ ဝီရိယ၊ သတိ၊ ဧကဂ္ဂတာ၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဟု ဆိုအပ်သော မဂ္ဂင်တရားကိုးပါးတို့ကပင် မဂ္ဂပစ္စည်းအသီးသီးတို့ဖြင့် အမြဲထာဝရ ကျေးဇူးပြုကြ သည်ကိုလည်းကောင်း၊ ထိုမဂ္ဂပစ္စည်း အသီးသီးတို့နှင့် ထိုက်သင့်သည်အားလျော်စွာ ယှဉ်စပ်ဖြစ်ပေါ်၍လာကြသော သဟိတ်စိတ် စေတသိက် သဟိတ်စိတ္တဇရုပ် သဟိတ် ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်တို့က ၎င်းမဂ္ဂပစ္စည်း ကျေးဇူးတရားကြီးများကို ခံစံကြရ၍ အမြဲ ထာဝရ သတ္တဝါတိုင်းတို့မှာ ကုသိုလ်မဂ်တရားကြီး အကုသိုလ်မဂ်တရားကြီး ဝိပါက် ကြိယာ အဗျာကတ မဂ်တရားကြီးများ ပစ္စည်းအစားစား ငါပဋ္ဌာန်းတရားကြီးတို့ မပြတ်မစဲ အမြဲထာဝရ ဖြစ်ပေါ်နေကြသည်ကိုလည်းကောင်း သိစေလို၍ “မဂ္ဂပစ္စယော တိ မဂ္ဂင်္ဂါနိ မဂ္ဂသမ္ပယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ တံသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ မဂ္ဂပစ္စယေနပစ္စယော” ဟု စာပဋ္ဌာန်းအရကို မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတော်မူ၏။ ဤဘုရားဟော ပါဠိတော် အရကို လွယ်လွယ်ကလေးနှင့် သိနိုင်ကြအောင် “ဝိတက်ပညာ၊ ဝါစာ ကမ္မန္တ၊ အာဇီဝနှင့်၊ ဝီရိယသတိ၊ သမာဓိ၊ ဒိဋ္ဌိမဂ္ဂ၊ ကိုးပါးရ။ ၎င်းတို့ပင်၊ သဟိတ်ယှဉ်၊ ဖြစ်လျှင်မဂ္ဂ၊ အကြောင်းရ။ စိတ္တဇနှင့်၊ ကမ္မပဋိ၊ သဟိတ်ရှိ၊ ရ၏ကျိုးဖလ” ဟူ၍လည်းကောင်း။

(တစ်နည်း) သဟိတ်စိတ်ဧကသတ္တဝါတို့၌ ထိုက်သင့်သည့်အားလျော်စွာ ယှဉ်ကြသည့် ပညာ၊ ဝိတက်၊ သမ္မာဝါစာ၊ သမ္မာကမ္မန္တ၊ သမ္မာအာဇီဝ၊ ဝီရိယ၊ သတိ၊ ဧကဂ္ဂတာ၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ၊ ဤမဂ္ဂင်တရားကိုးပါးတို့က မိမိနှင့်ယှဉ်ကြသည့် စိတ်စေတသိက်နှင့် စိတ္တဇရုပ် ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်တို့အား မဂ္ဂသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုကြ ကုန်၏ဟူ၍လည်းကောင်း ဆောင်ပုဒ်၌ ရေးထုတ်လိုက်ပါသတည်း။

ဤမဂ္ဂပစ္စည်းသည်လည်း ဝီရိယနှင့် ဧကဂ္ဂတာ မဂ်အင်္ဂါတို့က သဟိတ်စိတ် တိုင်းတို့မှာ ယှဉ်နေကြပါသောကြောင့် ဤမဂ္ဂပစ္စည်းမှ အဟိတ်စိတ်မှတစ်ပါး လွတ်အောင် ရှောင်ရှားနိုင်သူတို့အား ဆုဋ္ဌေအများ ပေးသနားမည်ဟု ဆိုစေကာမူ လွတ်အောင်မရှောင်နိုင်လောက်အောင် သတ္တဝါအများ အစားစားတို့မှာ အခါခပ်သိမ်း ဖြစ်နေကြရသော မဂ္ဂပစ္စည်း ငါပဋ္ဌာန်းတရားကြီးတို့လည်း ငါတို့သိနိုင်တာတည်း။ ငါတို့မှာ ရှိနေတာတို့တည်းဟု အလွန်အလွန်ကြီး ဝမ်းမြောက်ကြကုန်ရာသတည်း။ ဤသည်ကား၊ မဂ္ဂပစ္စည်းနှင့် မဂ်ရပုံတို့တည်း။

ဤမဂ္ဂပစ္စည်းအရနှင့် မဂ်ရသည်များကို သိရှိရသူ ပညာရှိ သဘောဖြူ အချင်းချင်းတို့ တစ်ယောက်နှင့်တစ်ယောက် အငြင်းမထွက်ကြရစေဘဲ တရားဒေသနာ ဆန်းကြယ်စွာ သဘောစုကို ကြည့်ရှုကြကာ အဆန်းတရား အစားစားနှင့် ၎င်းစကား ပြောကြားလိုကြပါမူ ဤလောကကြီး၌ မြတ်စွာဘုရား ဓမ္မစကြာတရားကို သာတာဂိရိ နှင့် ဟေမဝတနတ်ဘီလူးတို့ ရာဇဂြိုဟ်ပြည် ပဋိသန္ဓေ အရင့်အမာရှိသော ကာဠီ မည်သော အမျိုးသမီး၏ ပြာသာဒ်အထက်၌ မေးမြန်းပြောဆိုနေကြသော အသံများကို

ကြားနာရ၍ အသွယ်သွယ်သော တရားအရကို ဆင်ခြင်ပွားများ အားထုတ်သွားသဖြင့် ၎င်းကာဠိသတို့သမီးမှာ အာရုံလည်းတက် သားကောင်းရတနာကိုလည်း ဖွားမြင်သောတာပန်အရိယာဝင်လည်း ဖြစ်ကြသည်များကို အဆန်းထား၍ ပြောကြားကြ။ ခုနစ်နှစ်သား ခုနစ်နှစ်သမီးနှင့် မဂ်ရသည်များကိုလည်း ပြောကြားနေကြကုန်၏။

ယခု မဂ္ဂပစ္စည်းအရနှင့် ပြောကြားကြမှုကား ပဋိသန္ဓေနေဆဲအခါထဲမှာ မဂ်ကိုရသော ပုဂ္ဂလဝိသေသတို့ကား အဘယ်သူတို့ပါနည်း ဟူသော ပုစ္ဆာကို တစ်ယောက်က ထုတ်သောအခါ သဟိတ်ပဋိသန္ဓေနေဆဲတိုင်းသော သတ္တဝါတို့သည် မဂ်ကိုရပါသည် ဟု ဖြေပြီးလျှင် ဤမဂ္ဂပစ္စည်းအရကို သိကြသော မိန်းမချင်းတို့ပင် အေးတော့ အေးတော့နှင့်ပင် ပြီးရှင်သော မျက်နှာထားတို့နှင့် အယုတ်ဆုံး သုဂတိသတ္တဝါတို့မှာ ကုသိုလ် အကုသိုလ် စသည်တို့၌ ဝီရိယနှင့် ဧကဂ္ဂတာ မဂ်အင်္ဂါနှစ်ပါးကို ရကြတယ် တော့ဟု တစ်ယောက်က ပြောကြားမှု အေးတော့ အေးတော့နှင့် ဝန်ခံနိုင်ကြကုန်ရာ ၎င်း၏။ ဤအတူ မွေးမွေးချင်း မဂ်ရသူ၊ ငါးမျှားရင်း မဂ်ရသူ၊ မုဆိုးလုပ်ရင်း မဂ်ရသူ၊ အိပ်ပျော်နေတုန်း မဂ်ရသူ စသော အမျိုးမျိုး အစားစား မဂ်ရခြင်း အဆန်းတရားများ ကို တစ်ယောက်ယောက်က ပြောကြားသမျှ အေးတော့ အေးတော့နှင့် အကုန်လုံး လိုက်နိုင်ကြကုန်ရာသတည်း။

ဤရှေးက ပြခဲ့ပြီးသော မဂ္ဂင်တရားကိုယ် ကိုးပါးတို့တွင် သေဘဏစိတ် တစ်ခု ယုတ်ခြောက်ဆယ်တို့၌ကား မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကြည့်သော မဂ္ဂင်တရားကိုယ် ရှစ်ပါးကို ထိုက်သင့်သည်အားလျော်စွာ ယှဉ်စပ်ကြကာ မဂ္ဂသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုကြကုန်၏။ အကုသိုလ်စိတ်တို့၌ကား ဝိတက်၊ ဝီရိယ၊ ဧကဂ္ဂတာ၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ဤမဂ္ဂင်တရားကိုယ် လေးပါးတို့ ထိုက်သင့်သည်အားလျော်စွာ ယှဉ်စပ်ကြကာ မဂ္ဂသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု ကြသည်ကို သဂြိုဟ်၌ “ဒွါဒသ မဂ္ဂင်္ဂါနိ” ဟု ဟောကြားတော်မူ၏။ ထိုမှတစ်ပါး ဝိဘင်း စသော ပါဠိ အဋ္ဌကထာ ဋီကာတို့မှာကား မိစ္ဆာဝါစာ၊ မိစ္ဆာကမ္မန္တ၊ မိစ္ဆာ အာဇီဝ၊ မိစ္ဆာသတိနှင့်တကွ အကုသိုလ်တို့မှာလည်း မဂ္ဂင်တရားရှစ်ပါးတို့ ဖြစ်နိုင်ကြ ကုန်၏ဟု ဟောပြောတော်မူကြ၏။ ဤသို့ပင် နောက်လေးချက်ကို ဟောပြောသော် လည်း မဂ္ဂင်တရားကိုယ်ဖြစ်သည့် စေတသိက်အစစ်တို့ကား မရှိကြကုန်။ ထိုထို ဝစီဒုစရိုက်တို့ကို လွန်ကျူးဆဲ နာမက္ခန္ဓာလေးပါးတို့ကို မိစ္ဆာဝါစာဟု ဆို၏။ ကာယဒုစရိုက်သုံးပါးတို့ကို လွန်ကျူးဆဲ နာမက္ခန္ဓာလေးပါးကိုပင် မိစ္ဆာကမ္မန္တဟု ဆို၏။ ဤရှေ့ကပြခဲ့သည့် ဒုစရိုက်ခုနစ်ပါးတို့နှင့် အသက်မွေးရန် လွန်ကျူးဆဲ နာမက္ခန္ဓာလေးပါးတို့ကို မိစ္ဆာအာဇီဝဟု ဆို၏။ သတိကင်းငြား၍ ဒုစရိုက်မှု အကုသိုလ်စုကို ပြုကြဆဲ နာမက္ခန္ဓာလေးပါးတို့ကိုပင် မိစ္ဆာသတိဟု ဆို၏။ ဤ ဆိုကြောင်းကို -

ဝိဘင်္ဂေ ပန သုတ္တန္တေ သု စ မိစ္ဆာဝါစာ မိစ္ဆာကမ္မန္တော မိစ္ဆာအာဇီဝေါ
မိစ္ဆာသတိတိ ဣမေ စတ္တာရော အာဂတာ။ ဣမေ ပန ဝိသု စေတသိကာ
ဓမ္မာ န ဟောန္တိ၊ တထာ တထာ ပဝတ္တာနံ စတုန္တံ ခန္ဓာနံ အဓိဝစနန္တိ
ကတွာ ဣဓ န ဂဟိတာ။

အနက်မြန်မာကား—

ပန - အဖို့တစ်ပါးကို ဆိုဦးအံ့။ ဝိဘင်္ဂေ - ဝိဘင်းပါဠိတော်၌လည်းကောင်း၊
သုတ္တန္တေ သု စ - ထိုထိုသုတ္တန်တို့၌လည်းကောင်း၊ မိစ္ဆာဝါစာ - ဝစီဒုစရိုက်လေးပါးကို
ပြောဆိုခြင်း မိစ္ဆာဝါစာလည်းကောင်း၊ မိစ္ဆာကမ္မန္တော - ကာယဒုစရိုက်သုံးပါးကို
ပြုကျင့်ခြင်း မိစ္ဆာကမ္မန္တလည်းကောင်း၊ မိစ္ဆာအာဇီဝေါ - မကောင်းမှုနှင့် အသက်မွေးခြင်း
မိစ္ဆာအာဇီဝလည်းကောင်း၊ မိစ္ဆာသတိ - သတိချွတ်ယွင်း၍ မကောင်းမှုကိုပြုခြင်း
မိစ္ဆာသတိလည်းကောင်း၊ ဣတိ - ဤသို့၊ ဣမေ စတ္တာရော - ဤလေးပါးတို့သည်၊
အာဂတာ - လာကုန်၏။ ပနတထာပိ - ထိုသို့ပင် လာကုန်သော်လည်း၊ ဣမေ
စတ္တာရော - ဤမိစ္ဆာမဂ္ဂင်လေးပါးတို့သည်၊ ဝိသု - အသီးအခြား၊ စေတသိကာဓမ္မာ -
တရားကိုယ်စေတသိက်တရားတို့သည်၊ နဟောန္တိ - မဖြစ်ကုန်။ တထာတထာ -
ထိုထိုသို့သောအခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ပဝတ္တာနံ - ဖြစ်ကုန်သော၊ စတုန္တံ - လေးပါး
ကုန်သော၊ ခန္ဓာနံ - နာမက္ခန္ဓာလေးပါးတို့၏၊ အဓိဝစနံ - အမည်တည်း။ ဣတိကတွာ
ဣတိတသ္မာ - ထို့ကြောင့်၊ ဣဓ - ဤမဂ္ဂင်တရားကိုယ်အစစ်ကိုပြရာ၌၊ နဂဟိတာ -
မယူအပ်ကုန်ဟု ပရမတ္ထဒီပနီဋီကာ၌ မိန့်မှာတော်မူသည်အရ ထိုထိုဝိဘင်္ဂ သုတ္တန်
ပါဠိတို့မှာလာတိုင်း မိစ္ဆာမဂ္ဂင်ရှစ်ပါးနှင့် အကုသိုလ်အစားစားတို့ ဖြစ်ပွားနေတိုင်း
တို့မှာ မဂ္ဂပစ္စည်းအရဖြင့် မဂ်ကိုရနေကြသည့် အဆန်းတရားများကို တစ်ယောက်
ယောက်က ပြောသမျှ နားလည်သူချင်း ဖြစ်ကြပါမူ အေးတော့ အေးတော့နှင့်ပင်
ပြုံးရွှင်သော မျက်နှာထားနှင့် ကောင်းကောင်းကြီး ဝန်ခံသွားနိုင်ကြကုန်ရာသတည်း။

ဤမဂ္ဂပစ္စည်း ဈာနပစ္စည်း အဆန်းတရားကြီးတို့ကို အထူးသဘောမစိုက်မိ
သူတို့ အထံမှ ရှေးက မဂ္ဂပစ္စည်းအရကို နားလည်အောင် မပြောကြားဘဲ အဖျားဆွတ်
၍ ကုသိုလ်ပြုဆဲ အခါထဲတို့မှာ ဈာန်မဂ်ကိုရသည် စသည်တို့ဖြင့် မပြောကြားကြလေ
နှင့်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် တစ်ယောက်နှင့်တစ်ယောက် ငြင်းခုံကြပြီးမှ ဖြေရှင်း
ချက်ကိုပြရမူ ပါးကိုရိုက်ပြီးမှ ကန်တော့ပါ၏ဟု တောင်းပန်သော်လည်း မကျေနပ်နိုင်
တာလို တစ်ဖက်သားတို့ ထောင့်အောင် မှားအောင် ပြောကြားပြီးမှ အဖြေကိုပြရခြင်း
သည် စင်စစ်မကောင်းကြမှာ ဖြစ်သောကြောင့်ပင် အဆန်းကို ပြောဆိုရန် ဆင်ခြင်ကြ
ပါလေ သူတော်ကောင်းတွေတို့။

ထိုမှတစ်ပါး မဂ်ဟူသော ပါဠိစကားကို မြန်မာနှင့်ဆိုသော် ထွက်မြောက်
ကြောင်းတရားတို့ဟူ၍ ဆိုရသည့်အတိုင်း ရှေးဥပမာက ဤမှာဘက်ကမ်းသည်

ထိုမှာဘက်ကမ်းသို့ ထွက်မြောက်ကြောင်း ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ထိုမှာဘက်ကမ်း သည်လည်း ဤမှာဘက်ကမ်းသို့ ထွက်မြောက်ကြောင်းဟူ၍လည်းကောင်း ပြဆိုခဲ့ သည့်အတိုင်း ကောင်းသောမဂ္ဂင်တို့သည် မကောင်းသောအဖြစ်မှ ထွက်မြောက် ကြောင်းဖြစ်၏။ မကောင်းသော မဂ္ဂင်တို့သည်လည်း ကောင်းသောဘုံဘဝ သူတော် ကောင်း စသည်အဖြစ်မှ ထွက်ကြောင်း၊ ဝါ၊ လွန်မြောက်ကြောင်းဖြစ်ကြသည်အဖြစ်ကို သိရှိကြကာ အကုသိုလ်လောဘအရာတို့၌ ထင်ရှားအောင်ပြရပါမူ ငါသူတစ်ပါး ယောက်ျား မိန်းမဟု မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိမဂ်ကို ဝင်စား၍ အမြင်မှားခြင်း၊ ထိုထိုနှစ်သက်ဖွယ် အာရုံကို မိစ္ဆာဝိတက်မဂ်ကို ဝင်စား၍ ရှေးရှုကြံစည်ခြင်း၊ ထိုထိုနှစ်သက်ဖွယ် အာရုံ အတွက် ဝစီဒုစရိုက်များကို မိစ္ဆာဝါစာမဂ်ကို ဝင်စား၍ ပြောဆိုလွန်ကျူးခြင်း၊ ထိုထိုနှစ်သက်ဖွယ် အာရုံအတွက် ကာယဒုစရိုက်တို့ကို မိစ္ဆာကမ္မန္တမဂ်ကို ဝင်စား၍ ကျူးလွန်ခြင်း၊ ၎င်းအာရုံအတွက် ဒုစရိုက်များနှင့် အသက်မွေးခြင်း မိစ္ဆာအာဇီဝမဂ်ကို ဝင်စား၍ ကျူးလွန်ခြင်း၊ ၎င်းနှစ်သက်ဖွယ် အာရုံတို့အတွက် မိစ္ဆာဝါယာမမဂ်၊ မိစ္ဆာသတိမဂ်၊ မိစ္ဆာသမာဓိမဂ်တို့ကိုလည်း ဝင်စားသောအားဖြင့် ကျူးလွန်ကြခြင်း အကုသိုလ်မှုတို့မှာ မိစ္ဆာမဂ္ဂင်ရှစ်ပါးတို့ ထိုက်သင့်သင်အားလျော်စွာ ဝင်စားကြတာကို တစ်ယောက်ယောက်က ပြောကြားသမျှတို့ကိုလည်းကောင်း၊ ကုသိုလ်နှင့် စပ်ဆိုင် သော အရာတိုင်းတို့မှာလည်းကောင်း၊ သဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ အိပ်ပျော်ဆဲအခါထဲတို့မှာ လည်းကောင်း၊ ကုသိုလ်အဗျာကတမဂ္ဂင်ရှစ်ပါးတို့ ထိုက်သင့်သည်အားလျော်စွာ မဂ်ဝင်စားကြတာကိုလည်းကောင်း၊ တစ်ယောက်ယောက်က ပြောကြားသမျှကို လည်း ကောင်း ဤမဂ္ဂပစ္စည်းများကို နားလည်ပြီးသားချင်းတို့ ဖြစ်ကြသူတို့ အစစ်အမှန်က အေးတော့ အေးတော့နှင့်ပင် ပြီးရှင်သော မျက်နှာထားနှင့်ပင် အကုန်လုံး လိုက်နိုင်ကြ ကုန်ရာသတည်း။

ဤမဂ္ဂပစ္စည်းကို ဝိပဿနာ ပွားများလိုသော ယောဂီပျိုတို့သည် သဟိတ် စိတ် (၇၁) ပါးတို့၌ ခဏတိုင်း ခဏတိုင်းတို့မှာ မဂ္ဂပစ္စည်း အကြောင်းအကျိုး ဖြစ်ကြပြီး အနိစ္စရောက်ကြသော ထိုထိုမဂ္ဂပစ္စည်း၏ ခဏပစ္စုပ္ပန်ပျက် ဝိပဿနာ အချက်တို့ကို ဉာဏ်မီအောင်လိုက်၍ မရှုနိုင်ကြလေသောကြောင့် သန္တတိပျက်နှင့် ရှုရဖို့မှာကား ဤမဂ္ဂပစ္စည်းဆိုတာ သူငါအစားစားတို့ မသိနိုင်ကြသော တရား များမဟုတ်၊ သတ္တဝါအစားစားတို့ နေ့စဉ်ထာဝရ အသုံးကျ အသုံးချနေကြသော လိုချင်မှုလောဘနှင့်တကွဖြစ်သော မဂ္ဂပစ္စည်းများ ငါပဋ္ဌာန်းတရားတို့ ဖြစ်ပေါ်ပြီး ချုပ်ပျက်စီးသည့် အနိစ္စစု၊ နှလုံးမသာယာခြင်း ဒေါသ၊ တွေဝေမိန်းမောခြင်း မောဟနှင့်တကွဖြစ်သော မဂ္ဂပစ္စည်းများ ငါပဋ္ဌာန်းတရားအစစ်တို့ ဖြစ်ပေါ်ကြပြီး ချုပ်ပျက်စီးသည့် အနိစ္စစု၊ ဒါန၊ သီလ၊ ဘာဝနာ အစဖြာသော ကုသိုလ်ဇောများ အစားစားတို့ ဖြစ်ပေါ်လာကြပြီး ချုပ်ပျက်စီးသည့် အနိစ္စစု၊ အိပ်ပျော်ခြင်း စသော

ဘဝင်အစားစား အဗျာကတ မဂ္ဂပစ္စည်းတရားတို့ ဖြစ်ပေါ်ကြပြီး ချုပ်ပျက်စီးသည့် အနိစ္စစုနှင့်တကွ ကိုယ်နှုတ်အမှုအရာ ပျက်အနိစ္စအချက်တို့ကိုပါ တစ်ခုခုတို့ကို ဉာဏ်နှင့် မိမိ ပြူးပြူးကြည့်၍ “အနိစ္စ အနိစ္စ အနိစ္စ အနိစ္စ” ဟု ဝိပဿနာ ရှုကြပါမူ ဤ မဂ္ဂပစ္စည်း ငါပဋ္ဌာန်းတရားကြီးကို ဝိပဿနာရှုသည်မည်၏။ ဤအချက်ကို သိစေလို၍ “အဟိတ်ကြည်ဖယ်၊ နှစ်သွယ်ရုပ်နာမ်၊ ဖြစ်ပျက်ပြန်၊ ရှုရန်အနိစ္စ၊ ပွားများကြ” ဟု ဆောင်ပုဒ်ကို ရေးထုတ်လိုက်ပါသတည်း။ ဤသည်တို့ ကား ငါပဋ္ဌာန်းတရားအရ ကို စာမတတ်သူတို့ပါ လွယ်လွယ်ကလေးနှင့် သိနိုင်ကြ အောင် ဝိပဿနာနည်းနှင့် တကွ အကျဉ်းမျှ ပြချက်ပါတည်း။

ဤပစ္စည်းကား -

သဟဇာတတ္ထိမျိုးတွင် ပါဝင်နေသောကြောင့် သဟိတ်စိတ် ဧကသတ္တတိနှင့် တကွ စေတသိက်၊ စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်တို့အား ၁၅ ပါးသော သဟဇာတ ပစ္စည်း အသီးသီးတို့ဖြင့် ထိုက်သင့်သည်အားလျော်စွာ တစ်ပြိုင်နက် တစ်ချက်တည်း တို့မှာ တကွနက် ကျေးဇူးပြုကာ အကြောင်းအကျိုး ဖြစ်ပေါ်လာကြကုန်၏ဟု သိကြပါလေ ယောဂီအပေါင်း သူတော်ကောင်းတွေတို့။

မဂ္ဂပစ္စည်း အကျဉ်းမျှပြီး၏။

၃၆။ သမ္ပယုတ္တပစ္စည်းကို အကျဉ်းမျှဖော်ပြချက်

မဂ္ဂပစ္စည်း၏ ပစ္စယနိဒ္ဒေသကို ဟောတော်မူသည်၏ အခြားမဲ့၌ သမ္ပယုတ္တ ပစ္စည်း၏ ပစ္စယနိဒ္ဒေသကို ဟောတော်မူ၏။ ထိုသမ္ပယုတ္တပစ္စည်း၏ ပစ္စယနိဒ္ဒေသ၌ လည်း စာပဋ္ဌာန်း၊ ရွာပဋ္ဌာန်း၊ ငါပဋ္ဌာန်းအားဖြင့် သုံးပါးအပြားရှိ၏။ ထိုသုံးပါး တို့တွင် စာပဋ္ဌာန်းအရကို ပြဆိုရပါမူ-

သမ္ပယုတ္တပစ္စယောတိ စတ္တာရော ခန္ဓာ အရူပိနော အညမညံ
 သမ္ပယုတ္တပစ္စယေန ပစ္စယော -

ဟု စာပဋ္ဌာန်းအရကို ဘုရားဟောတော်မူ၏။ ဤစာပဋ္ဌာန်းအရကို ရွာပဋ္ဌာန်းအရနှင့် ပြဆိုရပါမူ-

သမ္ပယုတ္တပစ္စယောတိ - သမ္ပယုတ္တပစ္စည်း ဟူသည်ကား၊ စတ္တာရော - လေးပါး ကုန်သော၊ အရူပိနော - စိတ်စေတသိက် ရှိသမျှအကုန်လုံး နာမ်ဖြစ်ကြကုန်သော၊ ခန္ဓာ - အတွဲလိုက် အတွဲလိုက်ဖြစ်ကြကုန်သည့် ပေဒနာက္ခန္ဓာ၊ သညာက္ခန္ဓာ၊ သင်္ခါ ရက္ခန္ဓာ၊ ဝိညာဏက္ခန္ဓာတို့သည်၊ အညမညံ - အချင်းချင်း၊ သမ္ပယုတ္တပစ္စယေန -

စပ်ယှဉ်ခြင်းဟု ဆိုအပ်သော သမ္မယုတ္တသတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယော ဥပကာရကော -ယှဉ်စပ်ကြမှု ကျေးဇူးပြုသည်။ ဟောတိ -ဖြစ်၏။

ဆောင်ပုဒ်

- (၁) ကုသလာကုသလ၊ ဗျာကတစု၊ ဖြစ်ပေါ်မှု၊ လေးခုနာမ၊ ခန္ဓာရ။
- (၂) ခန္ဓာလေးဝ၊ ဖြစ်သမျှ၊ ရ၏ပစ္စယ၊ သမ္မယုတ္တ။
- (၃) ကုကုအဗျာ၊ သမ္မယုတ္တာ၊ ရှုပါအနိစ္စ၊ ပွားများကြ။

တစ်နည်းဆောင်ပုဒ်

စိတ်တစ်ခု ယုတ်ကိုးဆယ်၊ စေတသိက် ဋ္ဌေပညာသ၊ ဘယ်စိတ်စေတသိက်မဆို အချင်းချင်း သမ္မယုတ္တပစ္စည်း ဖြစ်ကြကုန်၏ဟု ရွာပဋ္ဌာန်းအရကို ပြဆိုအပ်ပါ သတည်း။

၎င်းစာပဋ္ဌာန်း၊ ရွာပဋ္ဌာန်းအရကို ငါပဋ္ဌာန်းအရနှင့် ပြဆိုရပါမူ ဤသမ္မယုတ္တပစ္စည်း ပဋ္ဌာန်းတရားကြီး ဆိုသည်ကား သာမညလူများ သူငါအစားစားတို့ မသိနိုင်ကြ မရှိနိုင်ကြသော တရားမျိုးမဟုတ်၊ အမြဲထာဝရ ၎င်းသမ္မယုတ္တပစ္စည်း အသီးသီးတို့နှင့် အသုံးကျ အသုံးချနေကြသော ငါပဋ္ဌာန်းတရားတို့ချည်း ဖြစ်နေကြပုံတို့ကား တခြားမဟုတ်၊ ထိုထိုဝတ္ထုအာရုံ ကာမဂုဏ်တို့ကို သာယာခြင်း နှစ်သက်ခြင်း ဖြစ်ကြက ဪ...ငါသည် သမ္မယုတ္တပစ္စည်း နာမက္ခန္ဓာ ငါပဋ္ဌာန်းတရားကြီးနှင့် သာယာနေပါတကားဟု ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်းဖြစ်မှုကို သိနိုင်ကြကုန်ရာ၏။ ၎င်းပြင် နှလုံးမသာမယာခြင်း၊ ဒေါသဖြစ်သောအခါ တွေဝေမိန်းမောခြင်း၊ မောဟဖြစ်သောအခါတို့မှာလည်း သမ္မယုတ္တပစ္စည်း နာမက္ခန္ဓာငါပဋ္ဌာန်း တရားကြီးတို့နှင့် ဖြစ်နေကြပါ တကားဟု ငါပဋ္ဌာန်းပစ္စည်းဖြစ်မှုကို သိနိုင်ကြကုန်ရာ၏။ ၎င်းပြင် ဒါန၊ သီလ၊ သမထ၊ ဝိပဿနာ အစဖြာသော ကုသိုလ်တရား အစားစားတို့ ဖြစ်ပွားသောအခါတို့မှာလည်း သမ္မယုတ္တပစ္စည်းနာမက္ခန္ဓာ ငါပဋ္ဌာန်းတရားကြီးတို့နှင့် ဖြစ်နေကြကုန်ပါတကားဟု ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်းဖြစ်မှုကို သိနိုင်ကြကုန်ရာ၏။ ၎င်းပြင် အိပ်ပျော်ခြင်း စသော ဘဝင်ဝိပါက်ကြိယာ အဗျာကတတို့ ဖြစ်ပွားနေကြသောအခါတို့မှာလည်း သမ္မယုတ္တပစ္စည်း နာမက္ခန္ဓာ ငါပဋ္ဌာန်းတရားကြီးတို့နှင့် ဖြစ်နေကြကုန်ပါတကားဟု ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်းဖြစ်မှုကို သိနိုင်ကြကုန်ရာ၏။ ဤသို့ နာမ်တရား ဖြစ်သမျှတို့မှာ နာမက္ခန္ဓာလေးပါးနှင့် သမ္မယုတ္တပစ္စည်းများ ဖြစ်နေကြပုံကို သိစေလို၍ “သမ္မယုတ္တပစ္စယောတိ စတ္တာရော ခန္ဓာ အရူပိနော အညမညံ သမ္မယုတ္တပစ္စယေန ပစ္စယော” ဟု စာပဋ္ဌာန်းအရကို မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတော်မူ၏။ ဤဘုရားဟောပါဠိတော်အရကို လွယ်လွယ်ကလေးနှင့် သိစေလို၍ “ကုသလာ ကုသလ၊ ဗျာကတစု၊ ဖြစ်ပေါ်မှု၊ လေးခုနာမ၊ ခန္ဓာရ၊ ခန္ဓာလေးဝ၊ ဖြစ်သမျှ၊ ရ၏ပစ္စယ၊ သမ္မယုတ္တ။

တစ်နည်း— ဘယ်စိတ်စေတသိက်မဆို အချင်းချင်း သမ္ပယုတ္တပစ္စည်း ဖြစ်ကြကုန်၏” ဟု ဆောင်ပုဒ်၌ ရေးထုတ်လိုက်ပါသတည်း။

ဤသမ္ပယုတ္တပစ္စည်းကို ဝိပဿနာ ပွားများလိုသော ယောဂီပျိုတို့သည် စိတ္တက္ခဏတိုင်းတို့မှာ သမ္ပယုတ္တပစ္စည်း အကြောင်းအကျိုးဖြစ်ကြပြီး အနိစ္စရောက်နေကြသော ထိုသမ္ပယုတ္တပစ္စည်း၏ ခဏပစ္စုပ္ပန်ပျက် ဝိပဿနာအချက်တို့ကို ဉာဏ်နှင့် မိအောင်လိုက်၍ မရှုနိုင်ကြလေသောကြောင့် သန္တတိပျက်နှင့် ရှုကြရဖို့မှာကား သတ္တဝါအစားစားတို့သည် နေ့စဉ်ထာဝရ အသုံးချနေကြသော လိုချင်မှုလောဘ အစားစားတို့ ဖြစ်ပေါ်ကြပြီး ချုပ်ပျက်စီးသည့် အနိစ္စစု၊ နှလုံးမသာယာခြင်း ဒေါသ အစားစား၊ တွေဝေမိန်းမောခြင်း မောဟအစားစားတို့ ဖြစ်ပေါ်ကြပြီး ချုပ်ပျက်စီးသော အနိစ္စစု၊ ဒါန သီလ ဘာဝနာ အစပြောသော ကုသိုလ်ဇောများ အစားစားတို့ ဖြစ်ပေါ်ပြီး ချုပ်ပျက်စီးသည့် အနိစ္စစု၊ အိပ်ပျော်ခြင်း စသော ဘဝင်အစားစား အဗျာကတတရားတို့ ဖြစ်ပေါ်ကြပြီး ချုပ်ပျက်စီးသည့် အနိစ္စအချက်တို့ကိုပါ ဉာဏ်နှင့်မိမိ ပြူးပြူးကြည့်၍ “အနိစ္စ အနိစ္စ အနိစ္စ အနိစ္စ” ဟု ဝိပဿနာ ရှုကြပါမူ ဤသမ္ပယုတ္တပစ္စည်း ငါပဋ္ဌာန်းတရားကြီးကို ဝိပဿနာရှုသည်မည်၏။ ဤအချက်တို့ကို သိစေလို၍ “ကုကုအဗျာ၊ သမ္ပယုတ္တာ၊ ရှုပါအနိစ္စ၊ ပွားများကြ” ဟု ဆောင်ပုဒ်ကို ရေးထုတ်လိုက်ပါသတည်း။ ဤသည်တို့ကား ငါပဋ္ဌာန်းတရား အရကို စာမတတ်သူတို့ပါ လွယ်လွယ်ကလေးနှင့် သိနိုင်ကြအောင် ဝိပဿနာနည်းနှင့် တကွ အကျဉ်းမျှ ပြချက်ပါတည်း။

ဤပစ္စည်းကား -

သဟဇာတပစ္စည်းမျိုးထဲတွင် ပါဝင်သောကြောင့် စိတ်တစ်ခုယုတ် ကိုးဆယ် နှင့်တကွ စေတသိက်နာမက္ခန္ဓာတို့အား (၁၄) ပါးသော သဟဇာတပစ္စည်း အသီးသီး တို့ ထိုက်သင့်သည်အားလျော်စွာ တစ်ပြိုင်နက် တစ်ချက်တည်းတို့မှာ တကွနက် ကျေးဇူးပြုကာ အကြောင်းအကျိုး ဖြစ်ပေါ်လာကြကုန်၏ဟု သိကြပါလေ ယောဂီ အပေါင်း သူတော်ကောင်းတွေတို့။

သမ္ပယုတ္တပစ္စည်းအကျဉ်းပြီး၏။

၃၇။ ဝိပုယုတ္တပစ္စည်းကို အကျဉ်းမျှဖော်ပြချက်

သမ္ပယုတ္တပစ္စည်း၏ ပစ္စယနိဒ္ဒေသကို ဟောတော်မူသည်၏ အခြားမဲ့၌ ဝိပုယုတ္တပစ္စည်း၏ ပစ္စယနိဒ္ဒေသကို ဟောတော်မူ၏။ ထိုဝိပုယုတ္တပစ္စည်းသည်လည်း စာပဋ္ဌာန်း၊ ရွာပဋ္ဌာန်း၊ ငါပဋ္ဌာန်းအားဖြင့် သုံးပါးအပြားရှိ၏။ ထိုသုံးပါးတို့တွင် စာပဋ္ဌာန်းအရကို ပြဆိုရပါမူ -

ဝိပုယုတ္တပစ္စယောတိ ရူပိနော ဓမ္မာ အရူပိနံ ဓမ္မာနံ ဝိပုယုတ္တပစ္စယေန
ပစ္စယော၊ အရူပိနော ဓမ္မာ ရူပိနံ ဓမ္မာနံ ဝိပုယုတ္တပစ္စယေန ပစ္စယော-

ဟု စာပဋ္ဌာန်းအရကို ပြဆိုအပ်ပါသတည်း။ ၎င်းစာပဋ္ဌာန်းအရကို ရွာပဋ္ဌာန်းအရနှင့်
ပြဆိုရပါမူ-

ဝိပုယုတ္တပစ္စယောတိ - ဝိပုယုတ္တပစ္စည်းဟူသည်ကား၊ ရူပိနော - ရုပ်ဖြစ်ကုန်
သော၊ ဓမ္မာ - ဝတ္ထုရုပ်ခြောက်ပါးတို့သည်၊ အရူပိနံ - နာမ်ဖြစ်ကုန်သော၊ ဓမ္မာနံ -
နောက်နောက်၌ဖြစ်ကုန်သော၊ ပဉ္စဝေါကာရ ပဝတ္တိ နာမက္ခန္ဓာ - တကွဖြစ်သော
ပဉ္စဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာတို့အား၊ ဝိပုယုတ္တပစ္စယေန - မစပ်ယှဉ်ခြင်းဟု
ဆိုအပ်သော ဝိပုယုတ္တပစ္စယသတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယောဥပကာရကော - အကျိုးဖြစ်အောင်
ကျေးဇူးဆောင်သည်။ ဟောတိ - ဖြစ်၏။ အရူပိနော - နာမ်ဖြစ်ကုန်သော၊ ဓမ္မာ -
တကွဖြစ်ကြသည်၊ ပဉ္စဝေါကာရပဝတ္တိ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ - နောက်နောက်၌
ဖြစ်ကြသည်ပဉ္စဝေါကာရပဝတ္တိနာမက္ခန္ဓာတို့သည်၊ ရူပိနံ - ရုပ်ဖြစ်ကုန်သော၊ ဓမ္မာနံ -
တကွဖြစ်ကြသည့် စိတ္တဇရုပ် ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ် ရှေးရှေးစိတ္တက္ခဏတစ်ချက်နှင့်
အတူဥပါဒ်ပြိုင်သော ဧကဇကာယ ဒွိဇကာယ တိဇကာယ စတုဇကာယတို့အား၊
ဝိပုယုတ္တပစ္စယေန - မစပ်ခြင်းဟု ဆိုအပ်သော ဝိပုယုတ္တသတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယော ဥပကာ
ရကော - အကျိုးဖြစ်အောင် ကျေးဇူးဆောင်သည်၊ ဟောတိ - ဖြစ်၏။

ဆောင်ပုဒ်

- (၁) ရုပ်ကြောင်းနာမ်ကျိုး၊ နမ်ကြောင်းရုပ်ကျိုး၊ ထိုနှစ်မျိုး၊ ကြောင်းကျိုးဝိပုယုတ္တ၊
ပစ္စည်းရ။
- (၂) သဟပုရေ၊ ပစ္စာဇေ၊ သုံးထွေဝိပုယုတ္တ၊ ပစ္စည်းရ။
- (၃) ၎င်းသုံးဖြာ၊ အနိစ္စာ၊ ရှုရာနည်းက၊ ရှေးတိုင်းပြ။

တစ်နည်းဆောင်ပုဒ်

- (၁) ရှေ့ဝတ္ထုရုပ်ခြောက်ပါးက မှီ၍ဖြစ်သော နောက်ဝိညာဏခုနစ်စား နာမက္ခန္ဓာ
အား ပုရေဇာတဝိပုယုတ္တသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။
- (၂) နောက်ဝိညာဏ်နာမက္ခန္ဓာ အစားစားက ရှေးစိတ်နှင့်အတူ ဥပါဒ်သော
စတုဇကာယအား ပစ္စာဇာတဝိပုယုတ္တသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။
- (၃) နာမက္ခန္ဓာလေးပါးက စိတ္တဇရုပ် ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်တို့အားလည်းကောင်း၊
ဟဒယဝတ္ထုရုပ်က ပဉ္စဝေါကာရပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာတို့အားလည်းကောင်း
သဟဇာတဝိပုယုတ္တသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပေ၏။

ဟု ရွာပဋ္ဌာန်းအရကို ပြဆိုအပ်ပါသတည်း။

၎င်းစာပဋ္ဌာန်း၊ ရွာပဋ္ဌာန်းအရကို ငါပဋ္ဌာန်းအရနှင့် ပြဆိုရပါမူ ဤ ဝိပဿနာပစ္စည်း၌ ပုရေဇာတဝိပဿနာပစ္စည်း၊ သဟဇာတဝိပဿနာပစ္စည်း၊ ပစ္စာဇာတ ဝိပဿနာပစ္စည်းဟု သုံးမျိုးရှိရာတွင် နောက်မှ ဖြစ်ပေါ်လာကြသည့် သတ္တဝါညာဏ ဓာတ် နာမက္ခန္ဓာတို့အား ရှေး၌ဖြစ်ပေါ်ပြီး အသီးသီး ပဉ္စဝေါကာရ မိရာအဖြစ်ဖြင့် ကျေးဇူးပြုကြသော စက္ခု၊ သောတ၊ ဃာန၊ ဇိဝှာ၊ ကာယ၊ ဟဒယဝတ္ထုရုပ်တို့ တည်းဟူသော ပုရေဇာတပစ္စည်း၊ ပဉ္စဝေါကာရပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာတို့အား မိရာ အဖြစ်ဖြင့်တကွဖြစ်ပြီး ကျေးဇူးပြုသည့် ဟဒယဝတ္ထုရုပ်တည်းဟူသော သဟဇာတ ဝိပဿနာပစ္စည်းတရား ဤနှစ်ပါးတို့သည် ရုပ်ကအကြောင်းဖြစ်၍ နာမ်က အကျိုးဖြစ် ကြောင်းကို သိစေလို၍ “**ရူပိနော ဓမ္မာ အရူပိနံ ဓမ္မာနံ ဝိပဿနာပစ္စယေန ပစ္စယော**” ဟု ဘုရားဟောတော်မူအပ်ပါသတည်း။

ထိုနောက်တစ်ဖန် ရုပ်ကိုဖြစ်စေတတ်သော ပဉ္စဝေါကာရ ပဝတ္တိ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် မိမိတို့က ဖြစ်စေကြသည့် စိတ္တဇရုပ်နှင့် ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်တို့အား ကျေးဇူးပြုကြသည့် သဟဇာတဝိပဿနာပစ္စည်း၊ ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ ပဋိသန္ဓေနှင့် ပထမဘဝင်ကစ၍ နောက်နောက်သော စိတ် စေတသိက် နာမက္ခန္ဓာ တို့က ရှေးရှေးသောစိတ်နှင့် အတူဥပါဒ်၍ ရုပ်၏ဌီသို့ရောက်သော ကမ္မဇရုပ်တည်း ဟူသော ဧကဏောယ၊ ကမ္မဇ စိတ္တဇ တည်းဟူသော ဒွိဇကောယ၊ ကမ္မဇ စိတ္တဇ ဥတုဇ တည်းဟူသော တိဇကောယ၊ ကမ္မဇ စိတ္တဇ ဥတုဇ အာဟာရဇ တည်းဟူသော စတုဇကောယတို့အား နောက်မှဖြစ်ပြီး ကျေးဇူးပြုကြသည့် ပစ္စာဇာတဝိပဿနာ ပစ္စည်းတရား ဤနှစ်ပါးတို့သည် နာမ်က အကြောင်းဖြစ်၍ ရုပ်က အကျိုးဖြစ်ကြောင်း ကို သိစေလို၍ “**အရူပိနော ဓမ္မာ ရူပိနံ ဓမ္မာနံ ဝိပဿနာပစ္စယေန ပစ္စယော**” ဟု ဘုရားဟောတော်မူအပ်ပါသတည်း။ ဤပါဠိတော်များကို အလွယ်နှင့် သိစေလို၍ “**ရုပ်ကြောင်းနာမ်ကျိုး၊ နာမ်ကြောင်းရုပ်ကျိုး၊ ထိုနှစ်မျိုး၊ ကြောင်းကျိုးဝိပဿနာ ပစ္စည်းရ**” ဟု ဆောင်ပုဒ်၌ ရေးထုတ်လိုက်ပါသတည်း။

ဤပါဠိတော် တစ်ရပ်တစ်ရပ်မှာ ပစ္စည်းနှစ်မျိုး နှစ်မျိုးစီပင် ပါသော်လည်း အားလုံးပေါင်းလိုက်သည်ရှိသော် (၁) ပုရေဇာတဝိပဿနာပစ္စည်း၊ (၂) ပစ္စာဇာတ ဝိပဿနာပစ္စည်း၊ (၃) သဟဇာတဝိပဿနာပစ္စည်း။ ဤပစ္စည်းသုံးမျိုးသာရှိကြောင်းကို သိစေလို၍ “**သဟပုရေ၊ ပစ္စာဇေ၊ သုံးထွေ ဝိပဿနာ၊ ပစ္စည်းရ**” ဟူ၍လည်းကောင်း ဆောင်ပုဒ်၌ ရေးထုတ်လိုက်ပါသတည်း။ ဤဝိပဿနာပစ္စည်းကို ဝိပဿနာရူပိသော ယောဂီပျိုတို့သည် ရှေးကပြအပ်ခဲ့သော သဟဇာတ နိဿယပစ္စည်းက ဝိပဿနာ နည်းအတိုင်းကိုလည်းကောင်း၊ ရှေးကပြခဲ့ပြီးသော ဝတ္ထုပုရေဇာတပစ္စည်း အာရမ္မဏ ပုရေဇာတပစ္စည်းက ဝိပဿနာနည်းအရကိုလည်းကောင်း ကြည့်၍ သိ၍ ၎င်းတို့ အတိုင်း ဤဝိပဿနာပစ္စည်းမှာလည်း ဝိပဿနာတရား ပွားများကြစေလိုခြင်းကို

သိစေလို၍ “၎င်းသုံးဖြာ၊ အနိစ္စာ၊ ရှုရာနည်းက၊ ရှေးတိုင်းပြ” ဟု ဆောင်ပုဒ်ကို ရေးထုတ်လိုက်ပါသတည်း။

ဤဝိပုယုတ္တပစ္စည်း သုံးပါးတို့သည်လည်း ရပ်သူရွာသား သူငါ့ စသည်များ တို့မှာ မရှိနိုင်သောတရားမျိုး၊ မသိနိုင်သောတရားမျိုး၊ မသိကောင်းသောတရားမျိုး မဟုတ်ကြကုန်။ ပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌ ဖြစ်ဖြစ်သမျှသော အပါယ်ဘုံသားနှင့်တကွ သုဂတိဘုံသားတို့ နာမ်တရားဖြစ်သမျှတို့မှာ ထိုက်သင့်သည်အားလျော်စွာ သဟဇာတ ဝိပုယုတ် ပုရေဇာတဝိပုယုတ်၊ ပစ္စုပ္ပန်ဘဝဝိပုယုတ် အစားစား ငါပဋ္ဌာန်းတရားတို့ နှင့်ချည်း အခါခပ်သိမ်း ဖြစ်နေကြရ အသုံးကျနေကြရ အသုံးချနေကြရသောကြောင့် ၎င်းတို့မှကင်း၍ မဖြစ်နိုင်ဘဲ လက်ဖျစ်တစ်တွက်အတွင်းမှာ ၎င်းဝိပုယုတ္တပစ္စည်း သုံးစားမှ ရှောင်ရှားနိုင်သူတို့အား ဆုငွေတွေ အများ ပေးသနားတော်မူမည်ဆိုစေကာမူ လွတ်ကင်းအောင် မရှောင်ကွင်းနိုင်ကြ၊ ၎င်းပစ္စည်းတို့ ပေါများနေသည်ကို သိရှိကြရ သဖြင့် ဤပဋ္ဌာန်းတရားကြီးများကို သိရှိဖတ်ကြည့်ရသူ ကြားနာရသူ ပညာရှိ သဘောဖြူမှန်သမျှတို့ အားကြီးစွာ ဝမ်းမြောက်ကြဖို့ပေတည်း။ ဤသည်တို့ကား ငါပဋ္ဌာန်းတရားအရကို စာမတတ်သူတို့ပါ လွယ်လွယ်ကလေးနှင့် သိနိုင်ကြအောင် ဝိပဿနာနည်းနှင့်တကွ အကျဉ်းမျှ ပြချက်ပါတည်း။

ဤပစ္စည်း၌ပါသော ပစ္စည်းသုံးစားတို့ကား -

သဟဇာတမျိုး၊ ပုရေဇာတမျိုး၊ ပစ္စုပ္ပန်ဘဝမျိုးအားဖြင့် သုံးမျိုးသုံးစားရှိရာ တို့တွင် မိမိတို့ အမျိုးအစားနှင့် ရှေးကပြထားသည့်အတိုင်း ထိုက်သင့်သည်အားလျော် စွာ ပစ္စယသတ္တိများ ငါပဋ္ဌာန်းတရားတို့ တစ်ပြိုင်နက် တစ်ချက်တည်း အသီးသီး ကျေးဇူးပြုကြကုန်၏ဟု သိကြပါလေ ယောဂီအပေါင်း သူတော်ကောင်းတွေတို့။

ဝိပုယုတ္တပစ္စည်းအကျဉ်းပြီး၏။

၃၉။ အတ္ထိပစ္စည်းကို အကျဉ်းမျှဖော်ပြချက်

ဝိပုယုတ္တပစ္စည်း၏ ပစ္စယနိဒ္ဒေသကို ဟောတော်မူသည်၏ အခြားမဲ့၌ အတ္ထိပစ္စည်း၏ ပစ္စယနိဒ္ဒေသကို ဟောတော်မူ၏။ ထိုအတ္ထိပစ္စည်းသည်လည်း သဟဇာတတ္ထိ၊ ပုရေဇာတတ္ထိ၊ ပစ္စုပ္ပန်ဘဝတ္ထိ၊ အာဟာရတ္ထိ၊ ဣန္ဒြိယတ္ထိအားဖြင့် ပစ္စည်းအမျိုးအပြား ငါးပါးရှိရာတို့တွင် သဟဇာတတ္ထိသည် ရှေးကပြအပ်ခဲ့ပြီးသော သဟဇာတပစ္စည်းနှင့် အလုံးစုံတူ၏။ ပုရေဇာတတ္ထိသည်လည်း ရှေးကပြခဲ့ပြီးသော ပုရေဇာတနှင့် အလုံးစုံတူ၏။ ပစ္စုပ္ပန်ဘဝတ္ထိသည်လည်း ရှေးကပြခဲ့ပြီးသော ပစ္စုပ္ပန်ဘဝ ပစ္စည်းနှင့် အလုံးစုံတူ၏။ အာဟာရတ္ထိပစ္စည်းသည်လည်း ရှေးကပြခဲ့ပြီးသော ရုပ် အာဟာရနှင့် အလုံးစုံတူ၏။ ဣန္ဒြိယတ္ထိပစ္စည်းသည်လည်း ရှေးကပြခဲ့ပြီးသော

ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယပစ္စည်းနှင့် အလုံးစုံတူ၏ဟု မှတ်ကြပါလေ ယောဂီအပေါင်း သူတော် ကောင်းတွေတို့။

အတ္ထိပစ္စည်း အကျဉ်းမျှပြချက်ပြီး၏။

၃၉။ နတ္ထိပစ္စည်းကို အကျဉ်းမျှဖော်ပြချက်

အတ္ထိပစ္စည်း၏ ပစ္စယနိဒ္ဒေသကို ဟောတော်မူသည်၏ အခြားမဲ့၌ နတ္ထိ ပစ္စည်း၏ ပစ္စယနိဒ္ဒေသကို ဟောတော်မူ၏။ ထိုနတ္ထိပစ္စည်း၏ ပစ္စယနိဒ္ဒေသသည် လည်း စာပဋ္ဌာန်း၊ ရွာပဋ္ဌာန်း၊ ငါပဋ္ဌာန်းအားဖြင့် သုံးပါး အပြားရှိ၏။ ထိုသုံးပါး တို့တွင် စာပဋ္ဌာန်းအရကို ပြဆိုရပါမူ -

နိတ္ထိပစ္စယောတိ သမနန္တရနိရုဒ္ဓါ စိတ္တစေတသိကာ ဓမ္မာ ပဋုပ္ပန္နာနံ
စိတ္တစေတသိကာနံ ဓမ္မာနံ နတ္ထိပစ္စယေနပစ္စယော -

ဟု စာပဋ္ဌာန်းအရကို မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတော်မူ၏။ ဤစာပဋ္ဌာန်းအရကို ရွာပဋ္ဌာန်းအရနှင့် ပြဆိုရပါမူ -

နိတ္ထိပစ္စယောတိ - နတ္ထိပစ္စည်းဟူသည်ကား၊ သမနန္တရနိရုဒ္ဓါ - မိမိ၏ အခြားမဲ့၌ ကောင်းစွာချုပ်ကုန်ပြီးသော၊ စိတ္တစေတသိကာ - စိတ်စေတသိက်ဖြစ်ကုန်သော၊ ဓမ္မာ - ရဟန္တာတို့၏ စုတိကြည်သော နမက္ခန္ဓာတရားတို့သည်၊ ပဋုပ္ပန္နာနံ - မိမိအတူဖြစ် ကုန်သော၊ ဝါ - နောက်ဆက်တစ်ဖန် ဖြစ်ကြပြန်ကုန်သော၊ စိတ္တစေတသိကာနံ - စိတ်စေတသိက်ဖြစ်ကုန်သော၊ ဓမ္မာနံ - ရဟန္တာတို့ စုတိစိတ်နှင့်တကွ နာမက္ခန္ဓာတို့ အား၊ နတ္ထိပစ္စယေန - မိမိချုပ်ငြား မရှိသောအားဖြင့်၊ ပစ္စယော ဥပကာရကော - နောက်နာမ်ဖြစ်အောင် ကျေးဇူးဆောင်သည်၊ ဟောတိ - ဖြစ်၏။

ဆောင်ပုဒ်

- (၁) အလင်းမရှိ၊ မိုက်ရောက်ဘိ၊ ဖြစ်သည့်ပမာ၊ နတ္ထိမှာ။
- (၂) ချုပ်ပြီးနမ်ကား၊ အကြောင်းထား၊ ဖြစ်ပွားနောက်မှာ၊ အကျိုးသာ။
- (၃) ဝိပဿနာမူ၊ နန္တရတူ၊ နည်းယူအားထုတ်ပါ။

တစ်နည်းဆောင်ပုဒ်

ရှေးရှေးနာမက္ခန္ဓာက နောက်နောက်အခြားမဲ့ နာမက္ခန္ဓာအား နတ္ထိပစ္စယ သတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏ဟု ရွာပဋ္ဌာန်းအရကို ပြဆိုအပ်ပါသတည်း။ ဤစာပဋ္ဌာန်း၊ ရွာပဋ္ဌာန်းအရကို ငါပဋ္ဌာန်းအရနှင့် ပြဆိုရပါမူ နတ္ထိပစ္စည်းက ကျေးဇူးပြုကြပုံကို ဥပမာဆိုသော် ဤလောကတွင် မျက်မှောက်ဒိဋ္ဌ သိရှိကြသည်ကား

မီးရောင် နေရောင် ကြယ်ရောင် စသော အလင်းရောင်၏ ပျောက်ကင်းခြင်းအကြောင်း ရမှ အမိုက်ပြစ်ပေါ်ခြင်း အကျိုးတရား ဖြစ်ပွားကြရသလို သတ္တဝါတိုင်းတို့မှာ နာမက္ခန္ဓာတွေ အတွဲလိုက် အတွဲလိုက် ပုတီးကုံးအစဉ်များကဲ့သို့ သံသရာတစ်လျှောက် လုံးကြီးတို့မှာ အစဉ်အတိုင်း ဖြစ်ပေါ်လာကြပြီး ချုပ်ပျက်စီး၍နေကြသည့် ရှေးရှေး နာမက္ခန္ဓာတိုင်းတို့က ချုပ်ပျက်၍ မရှိကွယ်ပျောက် အနိစ္စရောက်ခြင်းသည် နောက် နောက် နာမက္ခန္ဓာတိုင်းတို့ ဖြစ်ပေါ်လာအောင် မရှိခြင်းက ကျေးဇူးဆောင်နေကြ သည်ကိုပင် နတ္ထိပစ္စည်း ငါပဋ္ဌာန်းတရားကြီးတို့ အစစ်ဖြစ်နေကြသည်ကို သိစေလို၍ “နတ္ထိပစ္စယောတိ အနန္တ ရနိရုဒ္ဓါစိတ္တစေတသိကာ ဓမ္မာ ပဋုပ္ပန္နာနံ စိတ္တစေတသိကာနံ ဓမ္မာနံ နတ္ထိပစ္စယေန ပစ္စယော” ဟု စာပဋ္ဌာန်းအရကို မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတော် မူ၏။ ဤပါဠိတော်စကားအရကို ဥပမာနှင့်တကွ အကျဉ်းချုပ်အားဖြင့် သိစေလို၍ “အလင်းမရှိ၊ မိုက်ရောက်ဘိ၊ ဖြစ်သည့်ပမာ၊ နတ္ထိမှာ။ ချုပ်ပြီးနာမ်ကား၊ အကြောင်း ထား၊ ဖြစ်ပွားနာမ်မှာ၊ အကျိုးသာ” ဟူ၍လည်းကောင်း၊ “ရှေးရှေးနာမက္ခန္ဓာက နောက်နောက် အခြားမဲ့ နာမက္ခန္ဓာအား နတ္ထိပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပေ၏” ဟု ဆောင်ပုဒ်၌ ရေးထုတ်လိုက်ပါသတည်း။

ဤနတ္ထိပစ္စည်း ငါပဋ္ဌာန်းတရားကြီးသည်လည်း သာမညလူစား သူငါများ တို့မှာ မရှိနိုင်ကြ မသိနိုင်ကြသော တရားမျိုးမဟုတ်၊ နာမ်ဖြစ်သမျှသော အပါယ် ဘုံသား သုဂတိဘုံသား အစားစားတို့မှာ ခြောက်ဒွါရ၌ သိလုံးတွေ ဖြစ်ပေါ်နေကြတာ ကို လူတိုင်းပင် သိရှိကြ၏။ ဤသို့သိရှိကြသည့် သိလုံးနာမ်တရားတွေကား တခြား မဟုတ်။ ဤနတ္ထိပစ္စည်း၏ အကျိုးများ ငါပဋ္ဌာန်းတရားတည်းဟု မကြောက်မရွံ့ မတွန့်မဆုတ်ဘဲ ရဲရဲကြီး သိရှိကြဟောပြောကြပါလေ။ အယုတ်ဆုံးဘာကိုမျှ မသိဘဲ အိပ်ပျော်နေဆဲ အခါတို့မှာတောင် ဘဝင်အစဉ်တို့မှာ နတ္ထိပစ္စည်းအကျိုး အမျိုးမျိုးဖြစ် ကြရသောကြောင့် ဤနတ္ထိပစ္စည်းက မည်သူမဆို လွတ်အောင် မရှောင်နိုင်ကြကုန် အောင် နတ္ထိပစ္စည်းတရား ပေါများကြသည်ကို သိရှိကြသူ ပညာရှိသဘောဖြူ မှန်သမျှ တို့သည် ဪ... ဤနတ္ထိပစ္စည်းကိုပင် ငါတို့ နေ့စဉ် အခါခပ်သိမ်း အသုံးကျ အသုံးချနေရပါတကားဟု များများကြီး ဝမ်းမြောက်ကြကုန်ရာသတည်း။ ဤနတ္ထိ ပစ္စည်းကို ဝိပဿနာရှုလိုသော ယောဂီပျိုတို့သည်ကား—ရှေးအနန္တရပစ္စည်းက ပြအပ်ခဲ့ ပြီးသော ဝိပဿနာနည်းအတိုင်းသာ ရှုကြစေလိုပါသောကြောင့် “ဝိပဿနာမူ၊ နန္တ ရတူ၊ နည်းယူအားထုတ်ပါ” ဟု ဆောင်ပုဒ်၌ ပြဆိုအပ်ပါသတည်း။ ဤသည် တို့ကား ငါပဋ္ဌာန်းတရားအရကို စာမတတ်သူတို့ပါ လွယ်လွယ်ကလေးနှင့် သိနိုင်ကြ အောင် ဝိပဿနာနည်းနှင့်တကွ အကျဉ်းမျှပြချက်ပါတည်း။

ဤပစ္စည်းကား အနန္တ ရူပနိဿယပစ္စည်းမျိုးဖြစ်၍ ထိုအနန္တ ရနှင့်အတူ ခြောက်ပစ္စယသတ္တိတို့ဖြင့် တစ်ပြိုင်နက် တစ်ချက်တည်း ထိုက်သင့်သည့်အားလျော်စွာ

အသီးအသီး တကွနက် ကျေးဇူးပြုကာ အကြောင်းအကျိုး ဖြစ်ပေါ်လာကုန်၏ဟု သိကြပါလေ ယောဂီအပေါင်း သူတော်ကောင်းတွေတို့။

နတ္ထိပစ္စည်း အကျဉ်းပြီး၏။

ဝိဂတပစ္စည်းကား - ဤနိတ္ထိပစ္စည်းနှင့် အလုံးစုံတူ၏။ အဝိဂတပစ္စည်းသည် လည်း ရှေးကပြခဲ့သည့် အတ္ထိပစ္စည်းနှင့် အလုံးစုံတူကြ၏။

ဤရှေးက ပြအပ်ခဲ့ပြီးသည်တို့ကား ပဋ္ဌာန်းပစ္စယနိဒ္ဒေသ ပါဠိတော်များ စာပဋ္ဌာန်းတရားတော်ကြီးများအရကို စာမတတ်သူ လူအစားစားတို့ သိကြားနားလည် နိုင်အောင် ၎င်းပါဠိတော်အသွားအတိုင်း ရွာစကားနှင့် ရေးသားပြီးလျှင် မိမိ မိမိတို့ နှင့်တကွ ထိုထိုကမ္ဘာလောကကြီးတိုင်းတို့မှာ အမြဲထားဝရ ဖြစ်ပေါ်လျက် ရှိနေကြ သော ငါပဋ္ဌာန်းတရားအစစ်များကို အကျဉ်းမျှ ညွှန်ကြားခြင်းအရတို့ပါတည်း။

အကျယ်ကိုမူကား ဤပြအပ်ခဲ့ပြီးသော အကျဉ်းနည်းကို မိုးကာ မိုးကာ ဤအနန္တလောကကြီးထဲမှာ ဉာဏ်လက်ညှိုးနှင့် ထိုးကြပြီးလျှင် ဤပဋ္ဌာန်းတရားအစစ် တို့ကား သူငါတို့အတွင်းမှာ ဟောတာတွေပဲဟဲ့ ဟောတာတွေပဲဟဲ့ တစ်ခုစီ တစ်ခုစီ၊ ဝါ-တစ်ပစ္စည်း တစ်ပစ္စည်းစီ အနုစိတ်ကာ စိတ်ကာ လောကကြီးလည်း အဆုံးမရှိ၊ ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်းလည်း အဆုံးမရှိ။ ထိုတရားကို သိတော်မူသော သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော် ကြီးလည်း အဆုံးမရှိ၊ ထိုအလွန်အလွန် တန်ခိုးကြီးမား အဆုံးမရှိသော ဤပဋ္ဌာန်း တရားတော်ကြီးများကို ငါးခုမြောက် ရတနာဃရ ရွှေအိမ်တော်မှာ ဆင်ခြင်တော်မူ သော အလွန်အလွန် တန်ခိုးရှိန်စော် အာနုဘော်ကြီးမားသော ဉာဏ်တော်ကြီးတို့နှင့် ဆက်သွယ်ကြပြီး တစ်ကိုယ်လုံးကြီးတို့မှ ထွက်ပေါ်ကြသော ခြောက်သွယ်သော ရောင်ခြည်တော်တို့လည်း အဆုံးမရှိသည်များကို ပဋ္ဌာန်းတရားတော်နှင့်တကွ ဘုရား ဉာဏ်တော်များကို ကြည်ညိုအားထားကြကာ မိမိ မိမိတို့ ဉာဏ်မှီသလောက် ပဋ္ဌာန်းတရားကြီးများ ပေါက်ရောက်သွားအောင် ကြိုးစားအားထုတ်တော်မူနိုင်ကြပါစေ သတည်း။ ဝါ-မိမိတို့ ဉာဏ်မှီသလောက် မသိသိအောင် ပစ္စည်းတစ်မျိုး တစ်မျိုးစီ အကျယ်ဖြန့်ကာ ဖြန့်ကာ ဝိပဿနာအလုပ်လည်း ပေါက်ရောက်ကြပါအောင် အားထုတ်နိုင်ကြ၍ ဝိပဿနာတရား အစားစားတို့ တက်သစ်သောနေဝန်း ထွန်းသစ် သော လကဲ့သို့ တစ်နေ့တခြား ကြီးပွားတိုးတက်ကြသဖြင့် နိဗ္ဗာန်တိုင် ထုတ်ချောက် လျင်မြန်စွာ ရောက်ကြပါစေသတည်းဟု မေတ္တာကရုဏာ ကြီးကြီးပြု၍ ရေးထုတ်အပ် သော ပစ္စယနိဒ္ဒေသစကားရပ် ဤတွင် အပြီးသတ်လိုက်ရပါသတည်း။

ပဋ္ဌာန်းပစ္စယနိဒ္ဒေသစကားရပ် ဤတွင် အပြီးသတ်ပြီးပြီ။

၄၀။ ပဋ္ဌာန်းပညာဝါရက ကုသလ၊ အကုသလအရတို့ကို ဘာသာခြားတို့ပင် မငြင်းနိုင်အောင် ကျင့်စဉ်ဖော်ပြချက်

ပဋ္ဌာန်းပစ္စယနိဒ္ဒေသကို ဟောတော်မူသည်၏ အခြားမဲ့၌ ပဋ္ဌာန်းပုစ္ဆာဝါရ၊ ဝိသဇ္ဇနာဝါရ အဝဝကို ဟောပြတော်မူရာတွင် ပဋိစ္စဝါရ၊ သံသဋ္ဌဝါရ စသော ဝါရကြီး ခုနစ်ဝါရတို့ကို ဟောပြတော်မူလေသတည်း။ ထိုခုနစ်ဝါရတို့၏ အရများကို အထိုက်အလျောက် သိသာထင်ရှားအောင် ရေးပြသင့် ရေးပြထိုက်သော်လည်း စာအုပ်ကြီးသွားသဖြင့် ကြည့်ရှုသူများ ဝန်လေးသွားမည်လည်းတစ်ကြောင်း၊ ဉာဏ်မမီသူများ ရှုပ်ထွေးသွားမည်လည်း တစ်ကြောင်းတို့ကြောင့် ကျမ်းလည်း မကြီးမကျယ်နှင့် သူငါအစားစားတို့ ဉာဏ်မီလွယ်လောက်သော နောက်ဆုံး ပညာဝါရအထဲက ၁ရမ္မဏ၊ ဥပနိဿယပစ္စည်းများ သူငါအစားစားတို့ နေ့စဉ် ဖြစ်ပွားနေသည်ကို ဘုရားကိုယ်တော်မြတ်ကြီး ဤပဋ္ဌာန်းဒေသနာတော်ကြီးဖြင့် ဟောဖော်ပြချက်ကို နည်းအမြောက်မျှ သိရှိကြရန် ထုတ်ပြန်ရေးသားလတ္တံ့သည်၌ ယခုဟောပြဆို ပဋ္ဌာန်းကား ကုသလတိက ပဋ္ဌာန်းကြီးဖြစ်ပေသတည်း။

ဤပဋ္ဌာန်းကြီး၌လည်း “ဒါနံ ဒတွာ သီလံ သမာဒိယိတွာ” အစဖြစ်သော သမုတိသစ္စာနယ်နှင့် ပရမတ္ထသစ္စာနယ် နှစ်သွယ်နှစ်ရပ် ပေါင်းစပ်၍ ဟောပြတော်မူသည့် ဒေသနာတော် အစားစားတို့ကို ဘုရားရှင်ကိုယ်တော်မြတ်ကြီးက ဟောပြတော်မူသည်ကား အကြင်သတ္တဝါတို့သည် ပညာရင့်သန်ကြပါ၍ သမုတိသစ္စာမဖက် ပရမတ္ထသစ္စာသက်သက်နှင့် နိဗ္ဗာန်ဘက်သို့ ကူးတက်နိုင်အံ့ဟု သိရှိတော်မူပါမူ ထိုသတ္တဝါတို့အား ပရမတ္ထသစ္စာ အဘိဓမ္မာကျမ်းဂန်လာ ဒေသနာအစားစားတို့ဖြင့် ဝိပဿနာအစားစားတို့ကို ဟောကြားတော်မူပြီးလျှင် နိဗ္ဗာန်ခွင်သို့ ကယ်တင်တော်မူလေ၏။ အကြင်သတ္တဝါ အစားစားတို့သည် ပညာမရင့်သန်သေးဘဲ သမုတိသစ္စာ ပညတ်နယ်ထဲက လောကီ လောကုတ္တရာ အသိအလိမ္မာ ဉာဏ်ပညာအမျိုးမျိုး တိုးပွားကြစေ၍ ဒါနသီလ သမထ အစားစား ပါရမီများကို ရင့်သန်ကြစေရန် ပညတ်နယ် အစားစားတို့ဖြင့် သိကြားနားလည်လွယ်အောင် သုတ္တန်ကျမ်းဂန်လာ ဒေသနာအစားစားတို့ကို ဟောကြားရင့်သန်စေပြီးမှ ဉာဏ်ရင့်သန်လာသောအခါသို့ ကျလျှင် သစ္စာလေးပါး ပရမတ်တရားတို့ဖြင့် ဝိပဿနာဉာဏ် အတန်တန်တို့ မြန်မြန်ကြီး ပေါက်ရောက်အောင် ဟောကြားတော်မူပြီးလျှင် နိဗ္ဗာန်ခွင်သို့ ပို့တင်တော်မူပေ၏။ ထိုသို့ ပို့တင်သောအားဖြင့် မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတော်မူအပ်သော ဒေသနာတော်အရပ်ရပ်တို့ အဆုံးသတ်ရည်ရွယ်ချက်ကား နိဗ္ဗာန်တည်းဟူသော ဝိမုတ္တိရသတစ်ခုမျှကိုသာ တောင့်တလိုလား၍ ဟောကြားတော်မူခြင်း တစ်မျိုးတည်း၌ သတ္တဝါစရိုက်သို့ မလိုက်ဘဲ ပရမတ္ထသစ္စာနယ်သတ်သတ်နှင့်သာ ဟောကြားတော်

မူအပ်သော ဒေသနာတော်မြတ်တို့ကို ဓမ္မာဓိဋ္ဌာန် ဟောနည်းဟူ၍လည်းကောင်း၊ သတ္တဝါတို့ စရိုက်လိုက်ပြီး သမုတိသစ္စာနယ်နှင့် တွဲဖက်၍ ဟောပြောတော်မူအပ်သော ဒေသနာတော်မြတ်တို့ကို ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာန် ဟောနည်းတည်းဟူ၍လည်းကောင်း ထိုထို အဋ္ဌကထာ ဋီကာတို့မှာ ဟောပြောနည်း နှစ်စားတို့ကို မိန့်ကြားတော်မူအပ်ပါ သတည်း။

ထိုနှစ်ပါးတို့တွင် ပရမတ္ထသစ္စာတရား အစားစားတို့ကို မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတော်မူအပ်သော ဒေသနာတော်အရပ်ရပ်တို့ကို ပေါင်းစပ်၍ ပြအပ်သည် ရှိသော် ဓမ္မသင်္ဂဏီအစ ပဋ္ဌာန်းအဆုံးထား၍ ခုနစ်ကျမ်းအပြားရှိရာတွင် ဤပဋ္ဌာန်း ကျမ်း ပဉ္စာဝါရ ပါဠိတော်များကို အလွယ်ကလေးနှင့် သိနိုင်ကြရန် ကုသလတိတ်၌ စာစကား၊ ရွာစကား၊ ငါတရားအရနှင့် အမြဲထားဝရ ဤကမ္ဘာလောကကြီးထဲမှာ ပဋ္ဌာန်းပရမတ်စစ် တရားနှစ်တို့ ရှိနေကြတာကို ဘာသာခြား ကုလားများ မငြင်း ဆန်နိုင်အောင် ပြရမူ “ကုသလာ ဓမ္မာ၊ အကုသလာ ဓမ္မာ၊ အဗျာကတာ ဓမ္မာ” စသည်တို့ဖြင့် ဟောကြားတော်မူအပ်သော ထိုပါဠိတော်စကားကို မြန်မာလိုဆိုသော် ကုသလာဟူသော ပါဠိစကားကို မြန်မာက (ကောင်း)، ဓမ္မာ ဟူသော ပါဠိစကားကို မြန်မာက (သဘော) ဟူ၍ စကားနှစ်ခွန်းစီရှိရာတွင် ပါဠိစကားသက်သက်နှင့် ပြောဟောလိုမူ (ကုသလာ ဓမ္မာ) မြန်မာသက်သက်နှင့် ပြောဟောလိုမူ ကောင်းတဲ့ သဘောဟူ၍လည်းကောင်း၊ အကုသိုလ်မှာလည်း ပါဠိသက်သက်နှင့် ပြောဟောလိုမူ အကုသလာဓမ္မာ၊ မြန်မာသက်သက်နှင့် (မကောင်းတဲ့သဘော) ဟူ၍လည်းကောင်း၊ အဗျာကတာမှာလည်း ပါဠိသက်သက်နှင့် ပြောဟောလိုမူ (အဗျာကတာ ဓမ္မာ) မြန်မာသက်သက်နှင့် ပြောဟောလိုမူ (ကောင်း၊မကောင်း မဆိုရတဲ့သဘော) ဟူ၍ လည်းကောင်း စကားနှစ်ရပ်စီရှိကြသည်ကို သိရှိကြပြီးမှ ၎င်းစကားတို့၏ အနက် သဘာဝ ပရမတ္ထအနှစ် ဓာတ်အစစ်ကို ရှာဖွေသိရှိလိုကြပါမူ ထိုထိုသတ္တဝါတို့၏ စိတ်စေတသိက်တို့အထဲမှာ အပြစ်လည်းမရှိ၊ ကောင်းသောအကျိုးကိုလည်း ပေးစွမ်း နိုင်ခြင်း သဘောလက္ခဏာ ရှိရှိသမျှသော ကုသိုလ်စိတ် စေတသိက်တရား တို့သည် ကုသလာဓမ္မာ=ကောင်းတဲ့သဘောဟု ပြောဟောအပ်သော ပါဠိ၊ မြန်မာဘာသာ သဒ္ဒါစကားနှစ်ရပ်တို့၏ အနက်ဖြစ်သော ပရမတ္ထအစစ် ဓာတ်အနှစ်တို့ပေတည်း။

တစ်နည်း - ထိုစိတ်စေတသိက်တို့အထဲမှာ အပြစ်လည်းရှိ၊ မကောင်းသော အကျိုးကိုလည်း ပေးစွမ်းနိုင်ခြင်း သဘောလက္ခဏာ ရှိရှိသမျှသော အကုသိုလ်စိတ် စေတသိက်တရားတို့သည် အကုသလာဓမ္မာ=မကောင်းတဲ့သဘောဟု ပြောဟောအပ် သော ဤပါဠိမြန်မာဘာသာ သဒ္ဒါစကားနှစ်ရပ်တို့၏ အနက်ဖြစ်သော ပရမတ္ထအစစ် ဓာတ်အနှစ်တို့ပေတည်း။

တစ်နည်း - ထိုထို စကြဝဠာ အနန္တ ကမ္ဘာလောကဓာတ်ကြီးတို့၌ ရှိရှိသမျှ သော ထိုထိုရုပ်ဓာတ် ကလာပ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ သတ္တဝါတိုင်းတို့မှာ အမြဲ

ထာဝရ ခြောက်ဒွါရတို့၌ တွေ့ကြုံခံစားနေကြရပါသော ကောင်းကျိုးဝိပါက၊ မကောင်းကျိုးဝိပါကတို့သည်လည်းကောင်း၊ ထိုထိုကြိယာ စိတ်စေတသိက် အမူအရာ တို့သည်လည်းကောင်း၊ ဒုက္ခခပ်သိမ်း ကင်းငြိမ်းရာမှန် မြတ်နိဗ္ဗာန်တရားတို့သည် လည်းကောင်း ကုသိုလ်တို့ကဲ့သို့ ကောင်းကျိုးကိုလည်း မပေးတတ်၊ အကုသိုလ်တို့ ကဲ့သို့လည်း မကောင်းကျိုးကိုလည်း မပေးတတ်ဘဲ ကောင်း၊မကောင်း မဆိုရတဲ့ နယ်ထဲတွင်သာ ရှိနေကြပါသော ဝိပါက်ကြိယာဖြစ်သည့် စိတ် စေတသိက်နှင့်တကွ ရှိရှိသမျှသော ရုပ်၊ နိဗ္ဗာန်တရားတို့သည် အဗျာကတာ ဓမ္မာ=ကောင်း၊ မကောင်းမဆို ရတဲ့ သဘောဟု ပြောဟောအပ်သော ဤပါဠိ၊ မြန်မာဘာသာ သဒ္ဒါစကားနှစ်ရပ် တို့၏ အနက်ဖြစ်သော ပရမတ္ထအစစ် ဓာတ်အနှစ်တို့ပေတည်း။

ဤကုသလတိက်အရ၏ သတ္တဝါအစားစားတို့၌ ဖြစ်နေကြသည်ကို ထင်ရှားအောင် ပြဆိုဦးအံ့။ ဤအဘိဓမ္မာဓာတ် ပရမတ်အစစ်တရားတို့သည် ဤ ကမ္ဘာလောကကြီးအတွင်းမှာ ဘုရားပွင့်သည်ဖြစ်စေ၊ မပွင့်သည်ဖြစ်စေ အမြဲထာဝရ ဖြစ်နေကြသည်တို့၏ အထောက်သက်သေတို့ကား - ဤကမ္ဘာလောကကြီးမှာ သုဂတိဘုံဘဝ လူနတ်ဗြဟ္မာ သတ္တဝါတို့၏ ပဋိသန္ဓေနှင့်တကွ ကောင်းကျိုးချမ်းသာ မင်္ဂလာအမျိုးမျိုး များအကျိုးတရားတို့နှင့် မြင့်မြတ်သော ရုပ်ဓာတ်အကျိုး အမျိုးမျိုး တို့သည် ထင်ရှားစကန် ဖြစ်နေကြပြန်သည်ကို မျက်မြင်ဒိဋ္ဌသူငါတို့ တွေ့ကြုံရသဖြင့် သိသင့်သိထိုက်လှ၏။ ဤသိထိုက်သော ဝိပါက်ရုပ်နာမ်တရားတို့ကို အဗျာကတာ ဓမ္မာပုဒ်အရဟု ဆိုအပ်၏။ ဤဝိပါက် အဗျာကတာ ဓမ္မာပုဒ်အရတို့ကား ရှေးရှေးဘဝ ယခုဘဝတို့က ပြုခဲ့ကြသော ကုသလာ ဓမ္မာ=ကောင်းတဲ့သဘော တည်းဟူသော အကြောင်းတရားတို့ကြောင့်သာ ဖြစ်ကြပါကုန်သည်ဟု သိအပ်၏။

တစ်နည်း - ငရဲ၊ တိရစ္ဆာန်၊ ပြိတ္တာ၊ အသုရကာယ် အပါယ်ဘုံဘဝတို့၏ ပဋိသန္ဓေနှင့်တကွ မကောင်းကျိုးဆင်းရဲ အနည်းနည်းသော ဘေးဒုက္ခအမျိုးမျိုးများ အကျိုးတရားတို့နှင့် ယုတ်ညံ့သော ရုပ်ဓာတ်အမျိုးမျိုးတို့သည် ထင်ရှားစကန် ဖြစ်နေပြန်သည်ကို မျက်မြင်ဒိဋ္ဌ သူငါတို့ တွေ့ကြုံရသဖြင့် သိသင့်သိထိုက်လှ၏။ ဤသိထိုက်သော ဝိပါက်ရုပ်နာမ်တရားတို့ကို အဗျာကတာ ဓမ္မာပုဒ်အရဟု ဆိုအပ် ၏။ ဤဝိပါက် အဗျာကတာပုဒ်အရတို့ကား - ရှေးရှေးဘဝ၊ ယခုဘဝတို့က ပြုခဲ့ ကြသော အကုသလာ ဓမ္မာ=မကောင်းတဲ့သဘောတည်းဟူသော အကြောင်းတရားတို့ ကြောင့်သာ ဖြစ်ကုန်ပါသည်ဟု သိအပ်၏။ ဤသို့ သိအပ်သော ကုသလာဓမ္မာ၊ အကုသလာဓမ္မာ ပုဒ်နှစ်ဖြာတို့၏ အဘိဓမ္မာပရမတ်အစစ်တို့ ဤလောကကြီးတွင် ထင်ရှားဖြစ်နေကြသော တရားကြီးများဖြစ်၍ အကြောင်းအကျိုး အမျိုးမျိုးတို့ကို ထောက်ဆသိရှိတတ်သူမှန်က မည်သူတစ်ဦးတစ်ယောက်မျှ မဟုတ်မမှန်ဘူးဟူ၍ မငြင်းဆန်နိုင်ရာ၊ ဗုဒ္ဓဘာသာ၊ ဟိန္ဒူဘာသာ၊ ခရစ်ယာန်ဘာသာ၊ မဟာမေဒင်

ဘာသာ အစဖြာသော ဘာသာရာထောင် သိန်းသန်းတို့၏ ပညတ်နယ်က ကိုးကွယ် ရာ အစားစား သူ့ဘုရား၊ ငါ့ဘုရား အစားစားနှင့် မိမိတို့အယူဝါဒ ဖောက်ပြားကြ သော ဘာသာတရား အစားစားတို့ကို သူ့ဟာမှန်သည် ငါ့ဟာမှန်သည် အလီလီ အဝဝ ငြင်းဆိုလိုကြမှု ငြင်းနိုင်ကြကုန်ရာ၏။ ပရမတ်နယ်ကမူကား မငြင်းဆန်နိုင် ကြပုံကို စံတင်၍ ပြဆိုရမှု ကုသိုလ်တရား အကုသိုလ်တရား ပရမတ်အစားစား တို့သည် သတ္တဝါအစားစားတို့မှာ မရှိနိုင်တာ မသိနိုင်တာမျိုးမဟုတ်၊ ထိုထိုဟိမဝန္တာ တောတောင်နှင့် ကောင်းကင်ဟင်းလင်းမြေအတွင်းတို့မှာ ခဲယဉ်းစွာ ဖြစ်နေနိုင်ကြ တာမျိုးလည်း မဟုတ်ကြကုန်။ စင်စစ်မူကား မိမိတို့ အိမ်ကျောင်း စသည်တို့အတွင်း၌ နေရင်း ထိုင်ရင်း သွားလာပြုလုပ် အားထုတ်ရင်းတို့မှာပင် အမြဲဖြစ်နေကြသော တရားမျိုးအစစ် ဖြစ်နေကြကုန်၏ဟု သိကြပါလေ။

ဖြစ်ကြပုံကား— ထိုထိုအိမ်ကျောင်း စသည်တို့၌ သားသမီး မြေးမြစ် တပည့် ငယ်သား အိမ်သူမယား စသည်များတို့က မိဘဘိုးဘွား ဆရာမသား လင်သားများနှင့် တကွ အသက်သိက္ခာ ထေရ်ဝါကြီးသူတို့အား ရိုသေခြင်းဟု ဆိုအပ်သော ဂါရဝ မင်္ဂလာ၊ နိမ့်ချ၍ ဆည်းကပ်ခြင်းတည်းဟူသော နိဝါတမင်္ဂလာ၊ ကောင်းသောစကား ကို လိုက်နာခြင်းတည်းဟူသော သောဝစ္စသတတမင်္ဂလာ၊ ကောင်းစွာလုပ်ကျွေးခြင်း တည်းဟူသော ဥပဋ္ဌာနမင်္ဂလာ အစဖြာသော ကောင်းမြတ်သောအမှု အစုစုတို့ကို ကိုယ်နှင့် ကောင်းစွာပြုစုကြ၊ နှုတ်နှင့် ကောင်းစွာပြောဆိုကြ၊ စိတ်နှင့် ကောင်းစွာ နာယူကြသမျှသော စိတ်စေတနာတို့ ကောင်း၊မကောင်းကို စဉ်းစားကြည့်သူတို့မှာ ကောင်းတဲ့စိတ်သဘော ဖြစ်ကြတာကို သိရှိနိုင်ကြကုန်ရာ၏။ မည်သည့်အယူဝါဒ၊ မည်သူကမျှ မကောင်းဘူးဟူ၍ မငြင်းဆန်နိုင်ကြကုန်ရာ။

ထိုသို့ သိရှိအပ်သည့် ကောင်းသောစိတ်စေတနာကို ပါဠိလို ကုသလာဓမ္မာ၊ မြန်မာလို ကောင်းတဲ့သဘောကြီးများ မင်္ဂလာတရားဟု ပြောဆိုအပ်၏။ တရုတ်၊ ကုလား စသည်တို့မှာလည်း သူတို့ဘာသာစကားနှင့် (ဒွတ်ဒက်) ဟူ၍လည်းကောင်း၊ (ရွတ်ရှက်) ဟူ၍လည်းကောင်း စသည်ဖြင့် ပြောဆိုအပ်သော စကားအစားစားတို့ ရှိကြမှာချည်း ဖြစ်ကြကုန်ရာ၏။ ဤသို့ဖြစ်ကြသော စကားဟူသမျှတို့သည် ယခင်က ပြခဲ့သည့် ရိုသေခြင်းဂါရဝမင်္ဂလာ အစဖြာသော ကုသိုလ်ငါပရမတ်တရား အစစ်တို့ ချည်း ပြောဆိုကြသောကြောင့် စာပရမတ်စကား၊ ရွာပရမတ်စကားဟူ၍သာ ခြားနား ၍ သိကုန်ရာ၏။ ဂါရဝမင်္ဂလာ အစဖြာသော ကုသိုလ်ငါပရမတ် တရားအစစ်တို့မူ ကား မခြားနားကြကုန်ဟု သိရှိကြကုန်၏။ ဤကား ကုသလာ—ပုဒ်အရ ပရမတ် တရားအစစ်တို့သည် မိမိတို့အိမ်အတွင်း၌ နေရင်းထိုင်ရင်း သွားလာပြုလုပ် အားထုတ် ရင်းတို့မှာပင် အမြဲထာဝရ ဖြစ်နေကြသည်ကို အကျဉ်းမျှပြဆိုချက်ပေတည်း။

ထိုမှတစ်ပါး အကုသိုလ်ပရမတ် တရားအစစ်တို့ ဖြစ်ကြသည်၌လည်း အခြားမှာ ခဲယဉ်းစွာ ဖြစ်နေကြတာမျိုးမဟုတ်။ မိမိတို့အိမ်ကျောင်း စသည်တို့အတွင်း

၌ နေရင်း ထိုင်ရင်း သွားလာပြုလုပ် အားထုတ်ရင်းတို့မှာပင် အမြဲဖြစ်နေသော တရားမျိုးအစစ်တို့ ဖြစ်ကြကုန်၏။ ဖြစ်ပုံကား- ထို အိမ် ကျောင်း စသည်တို့၌ သားသမီး မြေးမြစ် တပည့်ငယ်သား အိမ်သူမယား စသည်များတို့က မိဘဘိုးဘွား ဆရာသမား လင်သားများနှင့်တကွ အသက်သိက္ခာ ထေရ်ဝါကြီးသောသူတို့အား မရိုသေခြင်းဟု ဆိုအပ်သော အမင်္ဂလာ၊ ကောင်းစွာမလုပ်ကျွေးခြင်း အကတဝေဒီ အဖြစ် တည်းဟူသော အမင်္ဂလာ အစပြောသော ယုတ်ညံ့သောအမှု အစုစုတို့ကို ကိုယ်နှင့် ယုတ်ညံ့စွာ ပြုစုကြ၊ နှုတ်နှင့် ယုတ်ညံ့စွာ ပြောဆိုကြ၊ စိတ်နှင့် ယုတ်ညံ့စွာ ကျင့်ကြံသမျှသော စိတ်စေတနာတို့ ကောင်း၊မကောင်းကို စဉ်းစားကြည့်သူတို့မှာ မကောင်းတဲ့စိတ်သဘော ဖြစ်ကြတာကို သိရှိနိုင်ကြကုန်ရာ၏။ မည်သည့်အယူဝါဒ မည်သူကမျှ ကောင်းတယ်ဟူ၍ မငြင်းဆန်နိုင်ကြရာ။

ထိုသို့ သိရှိအပ်သည့် မကောင်းတဲ့ စိတ်စေတနာ ပရမတ်စစ်တရားကို ပါဠိလို အကုသလာဓမ္မာ၊ မြန်မာလို မကောင်းတဲ့သဘောကြီးများ အမင်္ဂလာတရားဟု ပြောဆိုအပ်၏။ တရုတ်၊ ကုလား စသည်တို့မှာလည်း သူတို့ဘာသာစကားနှင့် (မဒွတ်ဒက်) ဟူ၍လည်းကောင်း၊ (မရွတ်ရှက်) ဟူ၍လည်းကောင်း စသည်ဖြင့် ပြောဆိုအပ်သော စကားအစားစားတို့ ရှိကြမှာချည်း ဖြစ်ကြကုန်ရာ၏။ ဤသို့ ဖြစ်ကြသော စကားဟူသမျှတို့သည် ယခင်ကပြခဲ့သည့် မရိုသေခြင်း၊ အဂါရဝ အစရှိသော အကုသိုလ် ငါပရမတ် တရားအစစ်တို့ကိုချည်း ပြောဆိုကြသောကြောင့် စာပရမတ်စကား၊ ရွာပရမတ်စကားဟူ၍သာ ခြားနား၍ သိကြကုန်ရာ၏။ အဂါရဝ အစရှိသော အကုသိုလ် ငါပရမတ်တရားတို့ အစစ်တို့မူကား မခြားနားကုန်ဟု သိရှိကုန်ရာ၏။ ဤကား အကုသလာဓမ္မာ-ပုဒ်အရ ပရမတ်တရားအစစ်တို့သည် မိမိတို့အိမ်အတွင်း၌ နေရင်းထိုင်ရင်း သွားလာပြုလုပ် အားထုတ်ရင်းတို့မှာပင် အမြဲဖြစ်နေကြသည်ကို အကျဉ်းမျှ ပြဆိုချက်ပေတည်း။

(ဤသည်တို့ကား ကုသလတိက်အရကို ဘာသာခြား ကုလားများ တို့ပါ ပရမတ်တရား မဟုတ်ပါဘူး၊ မမှန်ပါဘူးဟု အထူးမငြင်းဆန်နိုင်ကြဘဲ ဟုတ်ပါပေတယ်၊ မှန်ပါပေတယ်ဟု တကယ်ယုံကြည်နိုင်အောင် အကျဉ်းမျှ ပြချက်ပါတည်း။)

ဤရှေးက တိကအရနှင့် ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၊ အဗျာကတ သုံးစားအရ ပရမတ်အားလုံးတို့ကို ပရမတ်နယ်က ထင်မြင်ကြအောင် ဟောပြတော်မူအပ်သော ဓမ္မာဓိဋ္ဌာန်အရ ပရမတ္ထဒေသနာတော်အဝဝတို့တွင် ကုသလာဓမ္မာ ပုဒ်အရကို သတ္တဝါတို့ ထင်မြင်လွယ်ကြအောင် ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာန်အရ သမုတိသစ္စာနယ်အဝဝတို့ဖြင့် ဟောပြတော်မူပုံကား ပါဠိစကားနှင့် ကုသလာဓမ္မာ၊ မြန်မာစကားနှင့် ကောင်းတဲ့ သဘောဟူ၍ သာမညအားဖြင့် ဟောပြတော်မူသည်၌ ဝိသေသအားဖြင့် အကျယ်

ပွား၍ ထိုကောင်းတဲ့သဘောကို ဟောကြားလိုကြမူ “ကုသလာ ဓမ္မာ၊ ဒါနနဲ့ ကောင်းတဲ့သဘော၊ သီလနှင့်ကောင်းတဲ့သဘော၊ ဘာဝနာနှင့် ကောင်းတဲ့သဘော” အစရှိသော ပုညကြိယာအစားစားနှင့် ကောင်းတဲ့သဘော စသည်ဖြင့် လောက၌ ကုသိုလ်ဖြစ်ကြတာဟူသမျှတို့ကို ထည့်သွင်း၍ ဟောပြောသိရှိကြရသည်တွင် ဒါနနှင့်ကောင်းတဲ့သဘော တစ်ခုတည်းကလည်း အဘိဓမ္မာနယ် ရူပါရုံဒါနနဲ့ ကောင်းတဲ့သဘော၊ သဒ္ဓါရုံ၊ ဂန္ဓာရုံ၊ ရသာရုံ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ၊ ဓမ္မာရုံဒါနနှင့် ကောင်းတဲ့သဘော။ ဝိနည်းနယ်က ဆွမ်းဒါနနှင့် ကောင်းတဲ့သဘော၊ သင်္ကန်းဒါနနှင့်၊ ကျောင်းဒါနနှင့်၊ ဆေးဒါနနှင့် ကောင်းတဲ့သဘော။ သုတ္တန်နယ်ကလည်း အန္ဓ = ထမင်းဒါနနှင့် ကောင်းတဲ့သဘော၊ ပါန = အဖျော်ဒါနနှင့် ကောင်းတဲ့သဘော၊ ဃရ = အိမ်ကျောင်းဒါနနှင့် ကောင်းတဲ့သဘော၊ ဝတ္ထ = အဝတ်ပုဆိုး သင်္ကန်းဒါနနှင့် ကောင်းတဲ့သဘော စသည်ဖြင့် ဒါနဝတ္ထုလည်း အဆုံးမရှိ၊ ဒါနကုသလာ ဓမ္မာတို့လည်း အဆုံးမရှိဟု သိပါ။

သီလကုသလာ ဓမ္မာ၌လည်း ရဟန်းရှင်လူတို့ သီလအစားစား၊ ဘာဝနာ ကုသလာဓမ္မာ၌လည်း သမထဘာဝနာ အစားစား၊ ဝိပဿနာ ဘာဝနာအစားစား စသည်အားဖြင့် အဆုံးအပိုင်းအခြားမရှိကြအောင် ပေါများလှသော ကုသလာဓမ္မာ ပုဒ်အရကို တစ်သက်ပတ်လုံး တစ်ကမ္ဘာပတ်လုံး ဟောကြား၍ မဆုံးနိုင်အောင် ဆိတ်ငြိမ်ရာအရပ်တွင် ဉာဏ်သက်ဝင်အောင် ဆင်ခြင်စဉ်းစားတော်မူနိုင်ကြပါစေ သတည်း။ ဝါ - ထင်မြင်အောင် ဆင်ခြင်စဉ်းစားတော်မူကြပြီးလျှင် ကုသလာ ဓမ္မာ ဒေသနာတစ်ခု၌ပင် ဉာဏ်သက်ဝင်၍ လောကကြီးအားလုံးကို အကျဉ်းချုံးကာ ကုသလာဓမ္မာဟု ဟောကြားတော်မူနိုင်လှပေသော မြတ်စွာဘုရားကိုယ်တော်မြတ်ကြီး ကိုပင် ယခုချက်ချင်း ထ၍ရှိခိုးချင်အောင် ကျေးဇူးတော်ဂုဏ် ဉာဏ်တော်အစုံတို့အရကို အနည်းငယ်မျှ ဆားမြည်းနိုင်ကြအောင် ကုသလာ ဓမ္မာပုဒ်အရကို ရေးပြတော်မူခြင်းပေ တည်း။

ဝအောင်စားလိုကြပါမူ ရှေးကပြခဲ့ပြီးသော နည်းကိုမှီးကာ မှီးကာ ကာလ အားဖြင့် အဆုံးအပိုင်းအခြားမရှိ၊ အရပ်အားဖြင့် အဆုံးအပိုင်းအခြားမရှိ၊ သတ္တဝါ အစားစားတို့အားဖြင့်လည်း အဆုံးအပိုင်းအခြားမရှိသော ဤစကြဝဠာ ကမ္ဘာလောက ကြီးအတွင်း၌ ကောင်းခြင်းရှိသမျှ ကုသိုလ်စိတ်အဝဝတို့ကို တစ်ခုစီတစ်ခုစီ စိတ်ကာ စိတ်ကာ ကုသလာ၊ ဓမ္မာ တစ်ပုဒ်ထဲမှာ အကုန်လုံးပါဝင်နေကြသည်ကို ကောင်း ကောင်းကြီးထင်မြင်လာအောင် ဆင်ခြင်ကြ နှလုံးသွင်းကြ ဝအောင် အီအောင် စားသုံးကြပြီးမှ သူတစ်ပါးတို့ကိုလည်း ဤကုသလာဓမ္မာတစ်ပုဒ်ထဲမှာပင် အကုသိုလ် တရားအစစ်တွေ ပေါင်းစုကာ ပါဝင်၍နေကြပါတကားဟု ဆင်ခြင်စဉ်းစားပြီးလျှင် ပါဠိအစားစားတို့ကို မကျက်ရဘဲ ဤကုသလာ ဓမ္မာတစ်ခုတည်း၌ပင် ဆင်ခြင်၍

မဆုံးနိုင်အောင်၊ ဟောကြား၍မဆုံးနိုင်အောင် လောကကြီးနယ်အားလုံးထဲမှာ တည်ရှိ ပါသော ကုသိုလ်တရား အစားစားတို့ကို ဉာဏ်လက်ညှိုးနှင့်ထိုးကာ ထိုးကာ ဟောဟဲ့ ဟောဟဲ့ဟု ဟောကြားနိုင်ကြပါစေသတည်း။ မိမိတို့လည်း ဆင်ခြင်နိုင်ကြ ဝအောင် အီအောင် သုံးဆောင်နိုင်ကြပါစေသတည်း။ ဤသို့အားထုတ်၍ ရှုကြည့်လို့ ဉာဏ်အမြင်ပေါက်ပြီးသား ကုသိုလ်တရားတို့သည်ကား အကြောင်းကင်းငြား၍ အလကားမဖြစ်၊ ဟေတု၊ အာရမ္မဏ စသော အကြောင်းတရားတို့ကြောင့်သာ ဖြစ်ကုန်ရာ၏။ ဤသို့ ဖြစ်ရာသည်တို့တွင် လူအများတို့ သိကြားနားလည်လွယ်သည့် အာရမ္မဏပစ္စည်းက ဘုရားဟောပြုသည်ကို ဤဌ်ပြုဆိုပါအံ့သတည်း။

၄၁။ အာရမ္မဏပစ္စည်း ပဋ္ဌာန်းနည်းနှင့် ဒါနအရကို ဘာသာခြားတို့ပါ ထင်ရှားအောင် ဖော်ပြချက်

ဟေတုပစ္စည်း၏ ဝိဘင်္ဂါဝါရကို ဟောတော်မူသည်၏ အခြားမဲ့၌ အာရမ္မဏ ပစ္စည်း၏ ဝိဘင်္ဂါဝါရကို ဟောတော်မူ၏။ ထိုအာရမ္မဏပစ္စည်း၏ ဝိဘင်္ဂါဝါရသည် လည်း ကုသလပဒဝါရ၊ အကုသလပဒဝါရ၊ အဗျာကတပဒဝါရအားဖြင့် သုံးပါး အပြားရှိ၏။ ထိုသုံးပါးတို့တွင် ကုသလပဒဝါရကို ရှေးဦးစွာ ဟောတော်မူ၏။ ထိုကုသလပဒဝါရသည်လည်း ကုသလပဒဝါသာန၊ အကုသလပဒဝါသာန၊ အဗျာ ကတပဒဝါသာနအားဖြင့် သုံးပါးအပြားရှိ၏။ ထိုသုံးပါးတို့တွင် ကုသလပဒဝါသာန ကို ရှေးဦးစွာ ဟောတော်မူ၏။ ထိုကုသလပဒဝါသာန၌လည်း စာပဋ္ဌာန်း၊ ရွာပဋ္ဌာန်း၊ ငါပဋ္ဌာန်းအားဖြင့် သုံးမျိုးသုံးစားရှိရာတို့တွင် စာပဋ္ဌာန်းအရကို ပြဆိုရပါမူ -

ကုသလော ဓမ္မော ကုသလဿဓမ္မဿ အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော။ ဒါနံ ဒတွာ သီလံ သမာဒိယိတွာ ဥပေါသထကမ္ပံ ကတွာ တံ ပစ္စဝေက္ခတိ၊ ပုဗ္ဗေ သုစိဏ္ဏာနိ ပစ္စဝေက္ခတိ၊ ဈာနာ ဝုဋ္ဌဟိတွာ ဈာနံပစ္စဝေက္ခတိ၊ သေက္ခာ ဂေါတြဘုံ ပစ္စဝေက္ခန္တိ၊ ဝေါဒါနံ ပစ္စဝေက္ခန္တိ၊ သေက္ခာ မဂ္ဂါ ဝုဋ္ဌဟိတွာ မဂ္ဂံ ပစ္စဝေက္ခန္တိ။ သေက္ခာ ဝါ ပုထုဇ္ဇနာဝါကုသလံ အနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတော ဝိပဿန္တိ စေတောပရိယဉာဏေန ကုသလဿစိတ္တသမဂီဿစိတ္တံဇာနန္တိ။ အာကာသာနဉ္စာယတန ကုသလံ ဝိညာဏဉ္စာယတနကုသလဿ အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော။ အာကိဉ္စ ဉ္စာယတနကုသလံ နေဝသညာနာသညာယတနကုသလဿ အာရမ္မဏ ပစ္စယေန ပစ္စယော။ ကုသလာ ဓန္ဒာ ဣဒ္ဓိဝိဉ္စောဏဿ စေတောပရိယ ဉ္စာယတနဿ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနဿတိဉ္စာယတနဿ ယထာကမ္မုပဂဉ္စာယတနဿ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနဿ အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော -

ဟု စာပဋ္ဌာန်းအရကို ပြဆိုအပ်ပါသတည်း။ ဤစာပဋ္ဌာန်းအရကို ရွာပဋ္ဌာန်းအရနှင့် ပြဆိုရပါမူ -

ကုသလော ဓမ္မော - ကုသိုလ်တရားသည်၊ ကုသလဿ ဓမ္မဿ - ကုသိုလ် တရားအား၊ အာရမ္မဏပစ္စယေန - ဆွဲကိုင်ရာပမာဏ အာရမ္မဏသတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယော ဥပကာရကော - ဆွဲဆောင်ကြမှု ကျေးဇူးပြုသည်၊ ဟောတိ - ဖြစ်၏။ ဒါနံ - ပေးလှူ ဖွယ်ဟူသမျှ အလှူဒါနကို၊ ဒတ္တာ - စွန့်ကြပေးကမ်း လှူဒါန်းပြီး၍၊ သီလံ - နိစ္စသီလ ကို၊ သမာဒိယိတွာ - ဆောက်တည်ပြီး၍၊ ဥပေါသထကမ္ပံ - ဥပုသ်သုံးခြင်းအမှုကို၊ ကတွာ - ပြုပြီး၍၊ တံ - ထိုဒါန စသည်ကို၊ ပစ္စဝေက္ခတိ - ဆင်ခြင်၏။ ပုဗ္ဗေ - ရှေး၌၊ သုစိဏ္ဍာနိ - ကောင်းစွာလေ့လာခဲ့ပြီးသော ကုသိုလ်တရားတို့ကို၊ ပစ္စဝေက္ခတိ - ဆင်ခြင် ၏။ ဈာနာ - ဈာန်မှာ၊ ဝုဠဟိတွာ - ထ၍၊ ဈာနံ - ဈာန်ကို၊ ပစ္စဝေက္ခတိ - ဆင်ခြင်၏။ သေက္ခာ - သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ ဂေါတြာဘုံ - ဂေါတြဘူကို၊ ပစ္စဝေက္ခန္တိ - ဆင်ခြင် ကုန်၏။ ဝေါဒါနံ - ဝေါဒါန်ကို၊ ပစ္စဝေက္ခန္တိ - ဆင်ခြင်ကုန်၏။ သေက္ခာ - သေက္ခ ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ မဂ္ဂါ - မဂ်မှာ၊ ဝုဠဟိတွာ - ထ၍၊ မဂ္ဂံ - မဂ်ကို၊ ပစ္စဝေက္ခန္တိ - ဆင်ခြင် ကုန်၏။ သေက္ခာဝါ - သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ ပုထုဇ္ဇနာဝါ - ပုထုဇဉ် ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ ကုသလံ - ကုသိုလ်ကို၊ အနိစ္စတော - အနိစ္စအားဖြင့်၊ ဒုက္ခတော - ဒုက္ခအားဖြင့်၊ အနတ္တတော - အနတ္တအားဖြင့်၊ ဝိပဿန္တိ - ဝိပဿနာ ရှုကုန်၏။

စေတောပရိယဉာဏေန - စေတောပရိယဉာဏ်ဖြင့်၊ ကုသလစိတ္တသမင်္ဂီဿ - ကုသိုလ်စိတ်နှင့်ပြည့်စုံသော ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ စိတ္တံ - စိတ်ကို၊ ဇာနန္တိ - သိကုန်၏။ အာကာ သာနဉ္စာယတနကုသလံ - အာကာသာနဉ္စာယတနကုသိုလ်သည်၊ ဝိညာဏဉ္စာယတန ကုသလဿ - ဝိညာဏဉ္စာယတနကုသိုလ်အား၊ အာရမ္မဏပစ္စယေန - ဆွဲကိုင်ရာပမာဏ အာရမ္မဏသတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယော ဥပကာရကော - ဆွဲဆောင်ကြမှု ကျေးဇူးပြုသည်၊ ဟောတိ - ဖြစ်၏။ အာကိဉ္စညာယတနကုသလံ - အာကိဉ္စညာယတနကုသိုလ်သည်၊ နေဝသညာနာသညာယတန ကုသလဿ - နေဝသညာနာသညာယတနကုသိုလ်အား၊ အာရမ္မဏပစ္စယေန - ဆွဲဆိုင်ရာပမာဏ အာရမ္မဏသတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယော ဥပကာရ ကော - ဆွဲဆောင်ကြမှု ကျေးဇူးပြုသည်၊ ဟောတိ - ဖြစ်၏။ ကုသလာ - ကုသိုလ်ဖြစ် ကုန်သော၊ ခန္ဓာ - ခန္ဓာတို့သည်၊ ဣဒ္ဓိဝိဉာဏဿ - ဣဒ္ဓိဝိဉာဏ်အား၊ စေတောပရိယ ဉာဏဿ - စေတောပရိယဉာဏ်အား၊ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏဿ - ပုဗ္ဗေနိဝါသာ နုဿတိဉာဏ်အား၊ ယထာကမ္မပဂဉာဏဿ - ယထာကမ္မပဂဉာဏ်အား၊ အနာဂတံ သညာဏဿ - အနာဂတံသညာဏ်အား၊ အာရမ္မဏပစ္စယေန - ဆွဲကိုင်ရာပမာဏ အာရမ္မဏသတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယော ဥပကာရကော - ဆွဲဆောင်ကြမှု ကျေးဇူးပြုသည်၊ ဟောတိ - ဖြစ်၏။

ဆောင်ပုဒ်

- (၁) ဒါန သီလ၊ လောသမျှ၊ တွေးဆဆင်ခြင်ကြ။
- (၂) ဂေါတြဘူဝေါဒါန်၊ ဈာန်မဂ်ကိုပင်၊ တွေးဆင်ခြင်၊ မည်တွင် အာရမ္မဏ၊ ပစ္စည်းရ။
- (၃) သေက္ခပုထု၊ ကုသိုလ်စု၊ ပွားမှုအနိစ္စ၊ အာရုံရ။
- (၄) ကုသိုလ်ခန္ဓာ၊ အဘိညာ၊ ပြုပါအာရမ္မဏ၊ ပစ္စည်းရ။
- (၅) ဝိပဿနာ၊ ရှုလိုပါ၊ သိတာပြောင်းလျက်၊ သိဟောင်းပျက် ဟု ရွာပဋ္ဌာန်းအရကို ပြဆိုအပ်ပါသတည်း။

၎င်းစာပဋ္ဌာန်း၊ ရွာပဋ္ဌာန်းအရကို ငါပဋ္ဌာန်းအရနှင့် ပြဆိုရပါမူ ဤကုသလ ပဒက ကုသလပဒါဝသာနဖြင့် ပြအပ်ရာဝယ် ဒါန၊ သီလ၊ ဥပေါသထ စသည် အစားစားတို့တွင် ဘာသာခြား ကုလားများပင် ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်ပဲဟု ထင်မြင် လွယ်ကြရန် ပေးလှူသင့် ပေးလှူထိုက်သော ဆရာ မိဘ စသည်တို့အားလည်း ကောင်း၊ ဒုက္ခိတသတ္တဝါအများ အစားစားတို့အားလည်းကောင်း၊ ချမ်းသာသုခ ရတန်သမျှ ရကြစေရန် ရည်သန်တောင့်တ၍ အဝတ်အစား ဆေးရုံများ စသည်တို့ကို ကုလားတို့က ပေးကမ်း၊ မြန်မာတို့က လှူဒါန်းကြသောသူတို့၏ စိတ်စေတနာတို့ကို လည်းကောင်း၊ တစ်နည်း- ပေးလှူသင့် ပေးလှူထိုက်သော ဆရာမိဘ စသည်တို့ အားလည်းကောင်း၊ ဒုက္ခိတသတ္တဝါများ အစားစားတို့ဖြစ်ကြပါလျက် ချမ်းသာသုခ ရတန်သမျှ မရကြစေရန် ရည်သန်တောင့်တ၍ မပေးလှူလို ဝန်တိုမစ္ဆရိယဖက်၍ ရက်စက်စိမ်းကားစွာနေကြသောသူတို့၏ စိတ်စေတနာတို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဘယ်သင်းက ကောင်းသည် မကောင်းသည်များကို စဉ်းစား၍ကြည့်သူတိုင်းတို့မှာ ပေးကမ်းလှူဒါန်းသောစိတ်ကို ကောင်းသောစိတ်သဘောဖြစ်သည်ဟု သိရှိနိုင်ကြ ကုန်ရာ၏။ ထိုသို့ သိရှိအပ်သည့် ကောင်းသောစိတ်နှင့် မကောင်းသောစိတ်စေတနာ တို့ကို ပါဠိလို ကုသလာ ဓမ္မာနှင့် အကုသလာဓမ္မာ၊ မြန်မာလို ကောင်းတဲ့သဘောနှင့် မကောင်းတဲ့သဘောဟု ခေါ်ဝေါ်ပြောဆိုအပ်၏။ တရုတ်၊ ကုလား စသည်တို့မှာ လည်း သူတို့ဘာသာစကားနှင့် (ဒွတ်ဒက်နှင့် မဒွတ်ဒက်) ဟူ၍လည်းကောင်း၊ (ရွတ်ရှက်နှင့် မရွတ်ရှက်) ဟူ၍လည်းကောင်း စသည်ဖြင့် ပြောဆိုအပ်သော စကား အစားစားတို့ ရှိကြမှာချည်း ဖြစ်ကြကုန်ရာ၏။ ဤဒါနတရား စသည်များတို့ ဖြစ်ပွားနေကြသည်၌လည်း ဒါနကုသလတို့သာ “ဒါနံ ဒတ္တာ” အရကို ပြလိုရင်း ဖြစ်သည်။ ဝန်တိုမစ္ဆရိယ အကုသလတို့ကိုမူကား ဘာသာခြားတိုင်းတို့ပင် မကောင်း တဲ့သဘောပဲဟု စဉ်းစားဆင်ခြင်နိုင်ကြရန်ဖို့သာ ပြအပ်ပါသတည်း။

ဤရှေးက ဒါနအရနှင့်ပြခဲ့သော စကားရပ်ဝယ် ရှေးအထက်က ပြခဲ့ပြီးသော အဘိဓမ္မာ၌လာသော ရူပါရုံဒါန စသည် အာရုံခြောက်ပါး ဒါနတရားစုကိုလည်း

ကောင်း၊ ဝိနည်း၌လာသော ဆွမ်း၊ သင်္ကန်း၊ ကျောင်း၊ ဆေး တည်းဟူသော ပစ္စည်းလေးပါး ဒါနတရားစုကိုလည်းကောင်း၊ သုတ္တန်၌လာသော ထမင်း အဖျော် အစရှိသော ဆယ်ပါးသော ဒါနတရားစုကိုလည်းကောင်း၊ ထိုမှတစ်ပါး အဆုံး အပိုင်းအခြားမရှိသော မိမိလှူလိုသည့် ကောင်းမြတ်သော ဒါနဝတ္ထုအစုစုတို့ကိုလည်း ကောင်း၊ အာရုံပြု၍ လှူလိုသော အလှူခံတို့အား ပေးလှူကြသော ပါဠိလို-ဒါန ကုသလာ ဓမ္မာ၊ မြန်မာလို-ပေးလှူသည့် ကောင်းတဲ့သဘော ကုသိုလ်ဇောတွေ ဖြစ်ကြကုန်၏။

ထိုသို့ ကုသိုလ်ဇောတို့ကို ပြုပြီးနောက် ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ ပြန်လှန်၍ ငါသည် မည်သည့်ကောင်းမှုဒါနစုကို ပြုရပေစွတကားဟု စာဂါနုဿတိအလုပ်နှင့် ဖြစ်စေ၊ တစ်ရံတစ်ခါဖြစ်စေ ပြန်၍ ပြန်၍ နှလုံးသွင်းကြသောအခါ ရှေးကပြခဲ့သည့် ဒါနကုသိုလ်က အာရုံဖြစ်ကြပြီး ကျေးဇူးလည်းပြုသောကြောင့် အာရမ္မဏပစ္စည်း ငါပဋ္ဌာန်းအကြောင်းတရားကြီး ဖြစ်လေ၏။ ပြန်၍ ပြန်၍ ထိုဒါနကုသိုလ်ကို ဆင်ခြင်နှလုံးသွင်းသော နောက်ကုသိုလ်တို့က ထိုဒါနကုသိုလ်အကြောင်းရမှ ဆင်ခြင် နှလုံးသွင်းသည့် ပစ္စဝေက္ခဏာ ကုသိုလ်ဇောများ ငါပဋ္ဌာန်းတရား အကျိုးပစ္စယုပ္ပန် အစားစားတို့ ဖြစ်ကြကုန်သည်တို့ကို ရည်၍ “ဒါနံ ဒတ္တာ” စသည်ဖြင့် ဤပဋ္ဌာန်း ပါဠိတော်မှာ ဘုရားဟောတော်မူ၏။ ဤ “ဒါနံ ဒတ္တာ” ထဲတွင် မပါဝင်သော်လည်း ဒါနပြုသည့်အခါတို့မှာ အာရုံအာရမ္မဏိကတရား ထင်ရှားသိစေလိုသောကြောင့် ရှေးကပြခဲ့ပြီးသော ဒါနအစားစားတို့၏ အာရုံအာရမ္မဏိကဖြစ်ကြသည့်အရနှင့် ငါပဋ္ဌာန်းအရကို ပြဆိုရမူ ထိုထိုအလှူဝတ္ထုတို့မှာပါသည့် အဆင်း၊ အနံ့၊ အရသာ၊ အတွေ့၊ ဩဇာ စသော ရုပ်အာရုံ အဗျာကတဓမ္မကို အာရုံပြု၍ ပေးလှူကြပါမူ ထိုထိုရုပ်အာရုံ ဓမ္မအဗျာကတတို့က အာရမ္မဏပစ္စည်း၊ ပေးလှူသည့်ဒါနကုသိုလ်ဇော တို့က အာရမ္မဏပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရားတို့ ဖြစ်နေကြကုန်၏။

တစ်နည်း- ဆွမ်း၊ သင်္ကန်း စသော အထည်ဒြပ် ပညတ်သဏ္ဍာန် တည်း ဟူသော အလှူဝတ္ထုကို အာရုံပြု၍ပေးလှူကြပါမူ ထိုပညတ်ဓမ္မာရုံက အာရမ္မဏ ပစ္စည်း၊ ပေးလှူသည့် ဒါနကုသိုလ်ဇောတို့က အာရမ္မဏပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်း တရားတို့ ဖြစ်နေကြကြောင်းကို ဒါနနှင့်စပ်သမျှတို့မှာ ပဋ္ဌာန်းနည်း အကုန်ပါအောင် ပြောဟောတတ် နှလုံးသွင်းတတ် သိရှိတတ်ကြပါစေကုန်သတည်း။

ဤသည်ကား ဒါနနှင့်စပ်သမျှ အာရမ္မဏပစ္စည်းတပ်၍ ဟောကြားတတ် ကြရန် အကျဉ်းမျှ ပြဆိုချက်တို့ပါတည်း။ အကျယ်ကိုမူကား ဤအကျဉ်းပြအပ်ပြီး သော “ဒါနံ ဒတ္တာ” နည်းကိုမှီး၍ ဒါနအရကို မိမိတို့အလိုရှိအပ် ဟောချင် ပြောချင်အပ်သည့် ဒါနဝတ္ထုကိုယူ၍ ဒတ္တာအရကို ပေးလှူသော ကုသိုလ်ကို ယူပြီး လျှင် ၎င်းကုသိုလ်ကို ပြန်၍ ပြန်၍ စာဂါနုဿတိ အလုပ်နှင့်ဖြစ်စေ၊ ရှုကြည့်သမျှ

အားလုံးတို့ကို သိမ်းကျုံးခဲ့ထွင်၍ အကျယ်ကိုကြည့်ကြ သိကြပါလေ သူတော်ကောင်း တွေတို့။

၄၂။ သီလအရ ကာယဒုစရိုက်သုံးပါး၊ ဝစီဒုစရိုက်လေးပါးနှင့် ကာယသုစရိုက်သုံးပါး၊ ဝစီသုစရိုက် လေးပါးတို့ကို ဘာသာအစားစားတို့ သိသာထင်ရှားအောင် ဖော်ပြချက်

ဘာသာ အစားစား သူငါများတို့ ပရမတ်တရား အစားစားတို့ကို မိမိ ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်နှင့် ကိုယ်တိုင်သိရှိကြရန် တရားအစားစားတို့တွင် သီလအရ ငါးပါး သီလ၊ အာဇီဝဋ္ဌမကသီလ၊ သုစရိတ သီလတို့နှင့် ဥပေါသထသီလတို့ ရှိကြရာဝယ် ဘာသာခြားတို့ပါ စဉ်းစားလွယ်ကြရန် ဒုစရိုက်နှင့် သုစရိတသီလတို့ကို တွဲစပ်၍ ပြအံ့ပါသတည်း။

ဤလောကကြီးမှာ မိမိတို့အသက်ကို နှိပ်စက်သတ်ဖြတ်ပါမူ ခံချင်မည်လား၊ မခံချင်မည်လား စဉ်းစားကြည့်ပါမူ ဧကန်မခံချင်ဟု သိရှိရတာကို သူတစ်ပါးကို သတ်ကလည်း ဧကန်မခံချင်ဟု သိရှိကြကုန်ရာ၏။ ဤသို့ အများမခံမရပ်နိုင်သော သတ်ဖြတ်ခြင်းအမှုကို ပြုသူတို့၏ စိတ်နှလုံးသားတို့ ကောင်း မကောင်းလားဟု စဉ်းစားကြည့်သူတိုင်းတို့မှာ မြန်မာလို မကောင်းတဲ့သဘော၊ ပါဠိလို အကုသလာ ဓမ္မာဆိုသည့် ဒုစရိုက်တရား ဖြစ်ပွားလေ၏ဟု ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်နှင့် ကိုယ်တိုင်သိရှိကြ ကုန်ရာ၏။

တစ်နည်း - တစ်ဖန် ၎င်းတရားကို ပြန်လှန်၍ အများမခံနိုင်ကြ ကြမ်း ကြုတ်လှသော သတ်မှု ဒုစရိုက်တရားကို မပြုငြားဘဲ ရှောင်ရှားသောသူတို့၏ စိတ်နေ နှလုံးထားတို့ ကောင်း မကောင်းလားဟု စဉ်းစားကြည့်သူတိုင်းတို့မှာ မြန်မာလို ကောင်းတဲ့သဘော၊ ပါဠိလို ကုသလာ ဓမ္မာ ဆိုသည့် သီလသုစရိုက် တရားတို့ ဖြစ်ပွားလေ၏ဟု ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်နှင့် ကိုယ်တိုင်သိရှိနိုင်ကြကုန်ရာ၏။

တစ်နည်းကား - မိမိပစ္စည်းကို သူတစ်ပါးခိုးယူက မခံနိုင်ကြတာလို သူ တစ်ပါးတို့ ပစ္စည်းကို ခိုးယူကလည်း ဧကန်မခံနိုင်ကြမည့် ခိုးယူမှုကို ပြုသောသူတို့၏ စိတ်နေနှလုံးထားတို့သည် မြန်မာလို မကောင်းတဲ့သဘော၊ ပါဠိလို အကုသလာ ဓမ္မာဆိုသည့် ဒုစရိုက်တရား ဖြစ်ပွားလေ၏ဟု သိရှိနိုင်ကြကုန်ရာ၏။

တစ်နည်း - တစ်ဖန် ထိုမှပြန်၍ ထိုခိုးမှု ဒုစရိုက်တရားကို ရှောင်ရှား သောသူတို့၏ စိတ်နေနှလုံးထားတို့သည် မြန်မာလို ကောင်းတဲ့သဘော၊ ပါဠိလို ကုသလာ ဓမ္မာဆိုသည့် သီလသုစရိုက်တရား ဖြစ်ပွားလေ၏ဟု သိရှိနိုင်ကြကုန်ရာ၏။

တစ်နည်းကား - မိမိတို့ သားမယားကို လွန်ကျူးက မခံနိုင်ကြတာလို သူတစ်ပါးတို့၏ သားမယားကို လွန်ကျူးကလည်း ဧကန်မခံနိုင်ကြမည့် လွန်ကျူးကျော်နင်းမှုကို ပြုသောသူတို့၏ စိတ်နေနှလုံးထားတို့သည် မြန်မာလို မကောင်းတဲ့ သဘော၊ ပါဠိလို အကုသလာ ဓမ္မာဆိုသည့် ဒုစရိုက်တရား ဖြစ်ပွားလေ၏။ တစ်နည်းတစ်ဖန် ထိုမှပြန်လှန်၍ ထိုလွန်ကျူးကျော်နင်းမှု ကာမေသု ဒုစရိုက်တရားတို့ကို ရှောင်ရှားသောသူတို့၏ စိတ်နေနှလုံးထားတို့သည် မြန်မာလို ကောင်းတဲ့ သဘော၊ ပါဠိလို ကုသလာ ဓမ္မာဆိုသည့် သီလသုစရိုက်တရားတို့ ဖြစ်ပွားလေ၏ဟု သိရှိနိုင်ကြကုန်ရာ၏။

ဝစီဒုစရိုက်လေးပါးနှင့် သုစရိုက်လေးပါး သီလ, အာဇီဝဋ္ဌမကသီလတို့ကို ဘာသာခြား အစားစားတို့ပါ သိသာထင်ရှားအောင် ဖော်ပြချက်

တစ်နည်းကား - မိမိတို့၏ ပစ္စည်း စသည်တို့ ဆုံးပါးပျက်ပြားအောင် လိမ်လည်လှည့်ဖြား ပြောဆိုငြားက မခံနိုင်ကြတာလို သူတစ်ပါးတို့ကို ပြောဆိုကလည်း မခံနိုင်ကြမည့် လွန်ကျူးကျော်နင်းမှုကို ပြုသောသူတို့၏ စိတ်နေနှလုံးထားတို့သည် မြန်မာလို မကောင်းတဲ့သဘော၊ ပါဠိလို အကုသလာ ဓမ္မာဆိုသည့် ဒုစရိုက်တရားတို့ ဖြစ်ပွားလေ၏။ တစ်နည်း - ထိုမှတစ်ဖန် ပြန်လှန်၍ လိမ်လည်လှည့်ဖြား ပြောဆိုခြင်း မုသာဝါဒ ဒုစရိုက်တရားတို့ကို ရှောင်ရှားသူတို့၏ စိတ်နေနှလုံးထားတို့သည် မြန်မာလို မကောင်းတဲ့သဘော၊ ပါဠိလို အကုသလာ ဓမ္မာဆိုသည့် သီလသုစရိုက်တရားတို့ ဖြစ်ပွားလေ၏ဟု သိရှိနိုင်ကြကုန်ရာ၏။

ဤရှေးကပြအပ်ခဲ့ပြီးသော ဒုစရိုက်လေးပါးနှင့် သုစရိုက်လေးပါးတို့ကို ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်နှင့် အမှန်သိကြပြီးနောက် ဘိန်း, ဘင်း, ကဇော် စသော မူးယစ်မေ့လျော့တတ်တာဟူသမျှတို့ကို ပြုလုပ်ကြမှု လောကကြီးပွားမှု စီးပွားမှုများ၊ သံသရာကြီးပွားမှု စီးပွားမှုများ ဧကန္တပျက်ပြားတတ်သောကြောင့် ဘုရားလည်းမကြိုက်၊ ကုလားလည်းမကြိုက်၊ အများလည်းမကြိုက်၊ အိမ်သားလည်းမကြိုက်ကြသည်ကို ပြုလုပ်သူတို့၏ စိတ်နေနှလုံးထားတို့သည် မြန်မာလို မကောင်းတဲ့သဘော၊ ပါဠိလို အကုသလာ ဓမ္မာဆိုသည့် မကောင်းမှုတရားတို့ ဖြစ်ပွားလေ၏။ တစ်နည်းတစ်ဖန် ထိုမှပြန်လှန်၍ ထိုထိုမူးယစ်များမှ ရှောင်ရှားသောသူတို့၏ စိတ်နေနှလုံးထားတို့သည် မြန်မာလို ကောင်းတဲ့သဘော၊ ပါဠိလို ကုသလာ ဓမ္မာဆိုသည့် သီလကုသိုလ်တရား ဖြစ်ပွားလေ၏ဟု သိကြကုန်ရာ၏။ ရှေးသီလလေးပါးတွင် ဤတစ်ပါးထည့်၍ ငါးပါးသီလဖြစ်သည်ဟု သိကြပါလေ။

တစ်နည်းကား - မိမိတို့၏ အချင်းချင်း ချစ်ခင်လေးစား အကျိုးများနေသည်တို့ကို မချစ်ခင်ငြား အကျိုးစီးပွားပျက်ပြားအောင် သွေးဆောင်ရုံးချော ပြောဆို

လာက မခံနိုင်ကြတာလို သူတစ်ပါးတို့အား ကုန်းချောစကား ပြောဆိုငြားကလည်း မခံနိုင်ကြသည့် ဒုစရိုက်စု လွန်ကျူးကျော်နင်းမှုတို့ကို ပြုသောသူတို့၏ စိတ်နေနှလုံးထားတို့သည် မြန်မာလို မကောင်းတဲ့သဘော၊ ပါဠိလို အကုသလာ ဓမ္မာဆိုသည့် ဒုစရိုက်တရားတို့ ဖြစ်ပွားလေ၏။ တစ်နည်းတစ်ဖန် ထိုမှပြန်လှန်၍ သူနှစ်ယောက်တို့၏ အချင်းချင်း မချစ်ခင်ငြား အကျိုးစီးပွားပျက်ပြားလောက်အောင် ကုန်းချောသော စကား ပြောဆိုခြင်း ဒုစရိုက်တရားတို့မှ ရှောင်ရှားသူတို့၏ စိတ်နေနှလုံးထားတို့သည် မြန်မာလို ကောင်းတဲ့သဘော၊ ပါဠိလို ကုသလာ ဓမ္မာဆိုသည့် သီလသုစရိုက်တရားတို့ ဖြစ်ပွားလေ၏ဟု သိကြကုန်ရာ၏။

တစ်နည်းကား - မိမိတို့ မခံနိုင်ပါအောင် ဆဲဆိုလိုသော စိတ်ထားနှင့် ရှိရှိသမျှသော အပြစ်များကို ပြောဆိုဆဲရေးခြင်း၊ မိမိကလည်း ပညာနည်းခြင်း စသည်ဖြစ်နေလျက် ပညာရှိကြီး၊ သူဌေးကြီး စသည်ဖြင့် အမြတ်ထား၍ ပြောကြားဆဲရေးခြင်း၊ မိမိက ပညာရှိကြီး စသည်ဖြစ်နေပါလျက် ပညာနည်းသည့် အန္ဓဗာလကြီး၊ လူဆင်းရဲ ဒုက္ခိတကြီး စသည်ဖြင့် အယုတ်ထား၍ ပြောကြားဆဲရေးခြင်း စသော အမှုတို့ကို ပြောဆိုလာက မခံနိုင်ကြတာလို သူတစ်ပါးတို့အားလည်း ပြောဆိုဆဲရေးငြားက မခံနိုင်ကြမည့် ဒုစရိုက်စု လွန်ကျူးကျော်နင်းမှုကို ပြုသောသူတို့၏ စိတ်နေနှလုံးထားတို့သည် မြန်မာလို မကောင်းတဲ့သဘော၊ ပါဠိလို အကုသလာ ဓမ္မာဆိုသည့် ဒုစရိုက်တရား ဖြစ်ပွားလေ၏။ တစ်နည်းတစ်ဖန် ထိုမှပြန်လှန်၍ သူငါတို့ မခံနိုင်သော ဆဲရေးမှု ဖရသဝါစာ ဒုစရိုက်တရားစုတို့ကို ရှောင်ရှားသူတို့၏ စိတ်နေနှလုံးထားတို့သည် မြန်မာလို ကောင်းတဲ့သဘော၊ ပါဠိလို ကုသလာ ဓမ္မာဆိုသည့် သီလကုသိုလ်တရားတို့ ဖြစ်ပွားကုန်၏ဟု သိကြကုန်ရာ၏။

တစ်နည်းကား - မိမိ သူတစ်ပါးတို့၏ အကျိုးပျက်ပြား ကိလေသာပွားအောင် အထင်မှားအောင် အဖြစ်အပျက် ဝတ္ထုအနေအစား မရှိငြားဘဲ ရှိသယောင်ယောင် ကြံဆောင်လှည့်ဖြား ပြောဆိုရေးသားငြားက ကောင်းကျိုးလိုသူမှန်သမျှတို့ မည်သူကမျှ မခံနိုင်ကြသည့် ဒုစရိုက်စု လွန်ကျူးကျော်နင်းမှုတို့ကို ပြုသောသူတို့၏ စိတ်နေနှလုံးထားတို့သည် မြန်မာလို မကောင်းတဲ့သဘော၊ ပါဠိလို အကုသလာ ဓမ္မာဆိုသည့် ဒုစရိုက်တို့ ဖြစ်ပွားလေ၏ဟု သိကြကုန်ရာ၏။

ဤသမ္ပပ္ပလာပဝါစာ ဒုစရိုက်အရာ၌ “သမ္ပပ္ပလာပ” ဆိုသော ပါဠိကို ပြန်ဖျင်းသောစကား အနက်ပြန်ဆိုကြသောကြောင့် သရော်ချော်ချွတ်သောစကား ရယ်စရာ မောစရာ စသော အကျိုးမရှိသောစကားများကို ပြောဆိုက ဤဒုစရိုက်တရားဖြစ်ကြသည်ဟု ထင်မှတ်ပြောဆိုကြကုန်၏။ ဤသို့ ထင်မှတ်ပြောဆိုခြင်းသည် ဤလောကစကားနှင့် ပြန်ဖျင်းစုတ်နပ်သော စကားကို ပြောဆိုနေသည်ဟူ၍ကား ပြောဆိုရပါ၏။ သမ္ပပ္ပလာပဝါစာ ဒုစရိုက်ကား မဖြစ်ချေ။ စင်စစ်မူကား တစ်ဖက်

သားတို့ ကိလေသာဒုစရိုက် အမိုက်တရား ပွားများကြအောင် ဤလောကဘောင်ကြီး မှာ မရှိပါဘဲလျက် ရှိနေကြသည်ဟု ယုံကြည်ထင်မှားအောင် သီတာ၊ ရာမ စသည်တို့ စကား၊ ယခုကာလ ရေးသားကြသော ဒဏ္ဍာရီဝတ္ထုသွား စကားမျိုးများကို ကြံဆောင် ရေးသား ပြောဆိုသောအခါ တစ်ဖက်သားတို့ ယုံကြည်ထင်မှားက သမ္ဗုပ္ပလာပဝါစာ ဒုစရိုက်တရား ဖြစ်ပွားကြောင်းကို -

အနတ္တဝိညာပိကာယဝစီပယောဂသမုဋ္ဌာပိကာ အကုသလစေတနာ သမ္ဗုပ္ပလာပေါ။ တဿ ဒွေ သမ္ဘာရာ ဘာရတယုဒ္ဓသီတာဟရဏာ ဒိနိ ရတ္ထကကထာ ပုရေက္ခရတာ၊ တထာရူပီကထာကထနဉ္စ။ ပရေ ပနတံ ကထံ အဂယုန္တေ၊ ကမ္မပထဘေဒေါ နတ္ထိ။ ပရေ ပန သမ္ဗုပ္ပလာပေ ဂဟိတေယေဝ ဟောတိ။

မြန်မာပြန်အနက်ကား -

အနတ္တဝိညာပိကာ ကာယဝစီ ပယောဂသမုဋ္ဌာပိကာ - ဤလောက၌ ဖြစ်ပျက် နေကြသောသဘော အနက်မရှိငြား ပြန်ဖျင်းသောစကားကို သိစေတတ်သော ကာယ ဝိညာတ်၊ ဝစီဝိညာတ်ကို ဖြစ်စေတတ်သော၊ အကုသလစေတနာ - အကုသိုလ်စေတနာ သည်၊ သမ္ဗုပ္ပလာပေါ-သမ္ဗုပ္ပလာပမည်၏။

တဿ - ထိုသဘောအနက် မရှိငြား ပြန်ဖျင်းသော သမ္ဗုပ္ပလာပစကား၏၊ ဘာရတယုဒ္ဓ သီတာဟရဏာဒိနိရတ္ထကကထာပုရေက္ခရတာစ - ဘာရတ မင်းညီ နောင်တို့ စစ်ထိုးခြင်း၊ သီတာမင်းသမီးကို ဆောင်ခြင်း အစရှိသော အနက်ကင်းငြား ပြန်ဖျင်းသောစကားကို ရှေးရှုခြင်းလည်းကောင်း၊ ဝါ-ဤလောက၌ အဖြစ်အပျက် တည်းဟူသော အနက်မရှိငြား ကိန်းဆင်၍ ပြောကြားရေးသားသော ဒဏ္ဍာရီဝတ္ထု စကား စသည်များကို ရှေးရှုခြင်းလည်းကောင်း၊ တထာရူပီကထာကထနဉ္စာ - ထိုသို့သဘောရှိသောစကားကို ပြောဟောခြင်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ - ဤသို့သော အပြားအားဖြင့်၊ ဒွေ - နှစ်ပါးကုန်သော၊ သမ္ဘာရာ - သမ္ဗုပ္ပလာပဝါစာ ကမ္မပထမြောက် သောအင်္ဂါတို့သည်၊ ဟောန္တိ - ဖြစ်ကုန်၏။

ပရေပန - သူတစ်ပါးတို့သည်ကား၊ တံကထံ - ထိုပြောဟောအပ်သောအနက် မရှိငြား ပြန်ဖျင်းသော သမ္ဗုပ္ပလာပစကားကို၊ အဂယုန္တေ - ယုံကြည်လေးမှု မမှတ်ယူ အပ်သည်ရှိသော်၊ ကမ္မပထဘေဒေါ - ကမ္မပထမြောက်သည်၊ နတ္ထိ - မရှိ။ ပရေပန - သူတစ်ပါးတို့သည်ကား၊ သမ္ဗုပ္ပလာပေ - အနက်မရှိငြား ပြန်ဖျင်းသော သမ္ဗုပ္ပလာပ စကားကို၊ ဂဟိတေယေဝ - ယုံကြည်လေးမှု အဟုတ်အမှန်ပဲဟု မှတ်ယူအပ်သော် သာလျှင်၊ ကမ္မပထဘေဒေါ - ကမ္မပထမြောက်သည်၊ ဟောတိ - ဖြစ်၏။

(ဤသို့ အဋ္ဌသာလိနီ အဋ္ဌကထာလာတိုင်း အကျိုးမရှိငြား အနက်မရှိ သည့် ပြန်ဖျင်းသောစကားကို ပြောအံ့ဟု ရှေးရှု၍ ပြောဆိုရေးသားခြင်း

စသည်ကိုလည်းပြု၊ သူတစ်ပါးကလည်း အဟုတ်အမှန် မှတ်ထင်မှသာလျှင် ကမ္မပတ္တမြောက်ကြောင်းများကို သိစေလို၍ အဋ္ဌကထာစကားများပါ ထည့်သွင်းရေးသာလိုလ်ပါသတည်း။ ဤကား အမှာစကားချပ်)

တစ်နည်းတစ်ဖန် ထိုမှပြန်၍ အနက်မရှိငြား ပြန်ဖျင်းသော မကောင်းမှု စကားကို ပြောဆိုခြင်း သမ္ပပုလာပ ဒုစရိုက်တို့ကို ရှောင်ရှားသူတို့၏ စိတ်နေ နှလုံးထားတို့သည် မြန်မာလို ကောင်းတဲ့သဘော၊ ပါဠိလို ကုသလာ ဓမ္မာဆိုသည့် သီလသုစရိုက်တရားတို့ ဖြစ်ပွားလေ၏ဟု သိကြကုန်ရာ၏။ ဤ၌ အာဇီဝဋ္ဌမက သီလကို သိသာအောင် ဆက်လက်၍ ပြဆိုဦးအံ့။ ရှေးကပြဆိုခဲ့ပြီးသော ကာယ ဒုစရိုက်သုံးပါး၊ ဝစီဒုစရိုက်လေးပါးတို့ကို ပြုလုပ်၍ အသက်မွေးသူတို့ စိတ်နေနှလုံး ထားတို့သည် မြန်မာလို မကောင်းတဲ့သဘော၊ ပါဠိလို အကုသလာဓမ္မာဆိုသည့် မိစ္ဆာဇီဝဖြစ်ကြ၏။ တစ်နည်းတစ်ဖန် ထိုမှပြန်လှန်၍ ထိုထိုဒုစရိုက်တို့နှင့် အသက်မွေး ခြင်းမှ ကြဉ်ရှောင်သောသူတို့၏ စိတ်နေနှလုံးထားတို့သည် မြန်မာလို ကောင်းတဲ့ သဘော၊ ပါဠိလို ကုသလာဓမ္မာဆိုသည့် သမ္မာအာဇီဝသီလကုသိုလ်တရားတို့ ဖြစ်ပွား လေ၏ဟု သိကြကုန်ရာ၏။

ဤသီလတို့အထူးကား -

အသက်မွေးခြင်းမဟုတ်သည့် ကာယဒုစရိုက်မှ ရှောင်လျှင် သမ္မာကမ္မန္တ သီလ၊ အသက်မွေးတာမှ ရှောင်လျှင် သမ္မာအာဇီဝသီလ၊ အသက်မမွေးသည့် ဒုစရိုက်လေးပါးမှ ရှောင်လျှင် သမ္မာဝါစာသီလ၊ အသက်မွေးတာမှ ရှောင်လျှင် သမ္မာအာဇီဝသီလ ဖြစ်သည်ဟု အထူးကိုသိပါ။ ကာယသုစရိုက်သုံးပါး၊ ဝစီသုစရိုက် လေးပါး၊ ပေါင်း ခုနစ်ပါးတည်း။

မနောဒုစရိုက်သုံးပါးနှင့် သုစရိုက်သုံးပါး ဒိဋ္ဌိကြီးများကို ဘာသာအစားအစားတို့ သိသာထင်ရှားအောင် ဖော်ပြချက်

တစ်နည်းကား - မိမိစည်းစိမ်ဥစ္စာ ရတနာ၊ လင်မယားတို့ကို သူတစ်ပါး တို့က ငါ့ဟာဖြစ်အောင် ကြံဆောင်ကြက မိမိတို့မှ မခံနိုင်ကြတာလို သူတစ်ပါးတို့ စည်းစိမ်ချမ်းသာတို့ကိုလည်း မိမိဟာဖြစ်အောင် ကြံဆောင်ကြက မခံချင်ကြမည့် အဘိဇ္ဈာဒုစရိုက်စု လွန်ကျူးကျော်နင်းမှုကို ပြုသောသူတို့၏ စိတ်နေနှလုံးထားတို့ သည် မြန်မာလို မကောင်းတဲ့သဘော၊ ပါဠိလို အကုသလာဓမ္မာဆိုသည့် ဒုစရိုက် တရားတို့ ဖြစ်ပွားလေ၏။ တစ်နည်းတစ်ဖန် ထိုမှပြန်လှန်၍ သူတစ်ပါးဥစ္စာကို မိမိဥစ္စာဖြစ်ငြားအောင် ကြံဆောင်ခြင်း အဘိဇ္ဈာဒုစရိုက်တရားတို့ကို ရှောင်ရှား သူတို့၏ စိတ်နေနှလုံးထားတို့သည် မြန်မာလို ကောင်းတဲ့သဘော၊ ပါဠိလို ကုသလာ ဓမ္မာဆိုသည့် သုစရိုက်တရားတို့ ဖြစ်ပွားလေ၏ဟု သိကုန်ရာ၏။

တစ်နည်းကား-မိမိတို့၏ အသက်စည်းစိမ်တို့ကို ပျက်ပြားအောင် ကြံဆောင်ကြက မခံနိုင်ကြတာလို သူတစ်ပါးတို့၏ အသက်စည်းစိမ်တို့ကိုလည်း ပျက်ပြားအောင် ကြံဆောင်က မခံချင်ကြမည့် ဗျာပါဒဒုစရိုက်စု လွန်ကျူးကျော်နင်းမှုကို ပြုသောသူတို့၏ စိတ်နေလုံးထားတို့သည် မြန်မာလို မကောင်းတဲ့သဘော၊ ပါဠိလို “အကုသလာဓမ္မာ” ဆိုသည့် ဒုစရိုက်တရားဖြစ်ပွားလေ၏။ တစ်နည်းတစ်ဖန် ထိုမှပြန်လှန်၍ အသက်စည်းစိမ်တို့ကိုလည်း ပျက်ပြားအောင် ကြံဆောင်ခြင်း ဗျာပါဒဒုစရိုက်တရားတို့ကို ရှောင်ရှားသူတို့၏ စိတ်နေလုံးထားတို့သည် မြန်မာလို ကောင်းတဲ့သဘော၊ ပါဠိလို “ကုသလာဓမ္မာ” ဆိုသည့် သုစရိုက်တရားတို့ ဖြစ်ပွားလေ၏ဟု သိကုန်ရာ၏။

တစ်နည်းကား - ဤလောက၌ ပရမတ်အစစ် ဧကန်ဖြစ်ကြကုန်သော ကုသလာဓမ္မာ ကောင်းတဲ့သဘောတရား၊ အကုသလာဓမ္မာ မကောင်းတဲ့သဘောတရား အစားစားတို့သည် များသေးအားဖြင့် ယခုဘဝရော၊ နောင်တမလွန်ဘဝတို့မှာပါ ကောင်းကျိုးတရား မကောင်းကျိုးတရားများ ဖြစ်ပွားစေနိုင်ကြသည်ကို စံတင်၍ပြဆိုရပါမူ၊ ဤလောကမှာ ဆရာသမား၊ မိဘ စသည်များကို ရိုသေလေးစားလုပ်ကျွေးကြ လှူဒါန်းပေးကမ်းကြခြင်း စသော “ကုသလာဓမ္မာ” အရ ကောင်းမွန်ယဉ်ကျေးလှသောအမှုကို ပြုသောသူတို့အား ဤဘဝမှာပင် လိမ္မာယဉ်ကျေးသော သူတော်ကောင်းကလေးဟု ကျက်သရေမင်္ဂလာ အဖြာဖြာနှင့် ကောင်းကျိုးချမ်းသာပါဝါဂုဏ်ထူးများ ရကြတာလို တမလွန်ကာလ နောက်ဘဝတို့မှာလည်း လူနတ်တို့၏ ဘုံဘဝတို့၌ ကျက်သရေမင်္ဂလာ အဖြာဖြာနှင့် ကောင်းကျိုးချမ်းသာ ပါဝါဂုဏ်ထူးများကိုလည်း ရနိုင်သော သဘောသတ္တိ ဧကန္တရရှိနိုင်ကြကုန်၏။ အတိတ်ကံကြောင့် ယခုဘဝ ချမ်းသာအမျိုးမျိုး ခံစံကြရတာကို ကြည့်ပါလေ။

၎င်းပြင် ဤလောကမှာ ဆရာသမား မိဘ စသည်များကို မရိုမသေမလေးမစား မလုပ်ကျွေးငြားဘဲ ဆဲရေးတိုင်းထွာ ရိုက်နှက်နှိပ်စက်ခြင်း စသော (အကုသလာဓမ္မာ) ပုဒ်အရ မကောင်းလှသည့် ရိုင်းပြုသော အမှုများကို ပြုကြသော သူတို့အား ဤဘဝမှာပင် မိုက်မှားရိုင်းပြု ယုတ်မာလှသောသူကလေးဟု ရပ်သူရွာသား အစိုးရများကပါ ကဲ့ရဲ့ရှုတ်ချ ထောင်တန်းချခြင်း စသော မကောင်းတဲ့ဂုဏ်သတင်းနှင့် ဆင်းရဲခြင်းအစားစား မကောင်းကျိုးတရားများကို တွေ့ကြုံကြရတာလို တမလွန်ကာလ နောက်ဘဝတို့မှာလည်း တွေ့ရှိသမျှတို့၏ မနှစ်မြို့ဖွယ် မတင့်တယ်ငြားယုတ်မာခြင်း အစားစားတို့နှင့် ကဲ့ရဲ့ရှုတ်ချ အပါယ်ထောင်ချခြင်း မကောင်းသောဂုဏ်သတင်း ဆင်းရဲခြင်းအစားစား မကောင်းကျိုးတရားတို့ကို ဧကန္တ ရရှိနိုင်ကြကုန်၏။ အတိတ်ကံကြောင့် ယခုဘဝ ဒုက္ခအမျိုးမျိုး ရောက်နေတာကိုကြည့်ပါ။

ဤကဲ့သို့ ကောင်းသောအမှု ကုသိုလ်စု၊ မကောင်းသောအမှု အကုသိုလ်စုနှင့် ကောင်းသောအကျိုးဝိပါက်၊ မကောင်းသောအကျိုးဝိပါက်တရား အစားစား ဟုတ်မှန်

သော သဘောတရားတို့ ထင်ရှားရှိနေပါလျက် ရှေးကပြခဲ့သော လိမ္မာယဉ်ကျေးမှု စသော ကုသိုလ်ကံစု၊ ရိုင်းပြမိုက်မှားမှု စသော အကုသိုလ်ကံစုကြောင့် မျက်မှောက် တမလွန်တို့မှာ ကောင်းကျိုးချမ်းသာ မင်္ဂလာသုခ ကျိုးဖလလည်း မရနိုင်ကြကုန်၊ မကောင်းကျိုးဆင်းရဲ ဒုက္ခအနည်းနည်းတို့ကိုလည်း မခံစားကြရကုန်ဟု အကျိုး ဝိပါက်တရားတို့ကို ပယ်ခြင်း (နတ္ထိကဒိဋ္ဌိ) အယူရှိသူတို့၏ စိတ်နေနှလုံးထားကို လည်းကောင်း၊ ထိုမှတစ်ပါး ရှေးကပြခဲ့သော လိမ္မာယဉ်ကျေးမှု စသော ကုသိုလ်ကံစု ရိုင်းပြမိုက်မှားမှု စသော အကုသိုလ်ကံစုကို ပြုကြသော်လည်း ကောင်းသောအကျိုး အမျိုးမျိုး၊ မကောင်းသောအကျိုး အမျိုးမျိုးတို့ကို ဖြစ်စေနိုင်သော အကြောင်းကံတရား မဟုတ်ဟု အကြောင်းကံတရားကို ပယ်ခြင်း (အကိရိယဒိဋ္ဌိ) အယူရှိသူတို့၏ စိတ်နေနှလုံးထားကိုလည်းကောင်း၊ ထိုမှတစ်ပါး ရှေးကပြခဲ့သော လိမ္မာယဉ်ကျေးမှု စသော ကုသိုလ်ကံစု၊ ရိုင်းပြမိုက်မှားမှု စသော အကုသိုလ်ကံစုတို့ကို ပြုကြသော် လည်း အကြောင်းကံလည်းမဖြစ်၊ ၎င်းတို့ကြောင့် အကျိုးဝိပါက်များကိုလည်း မခံစား ကြရဟု အကြောင်းကံတရားနှင့် အကျိုးဝိပါက်တရား နှစ်ပါးလုံးကို ပယ်ခြင်း (အဟေတုကဒိဋ္ဌိ) အယူရှိသူတို့၏ စိတ်နေနှလုံးထားကိုလည်းကောင်း အကြောင်း အကျိုးများကို နှိုင်းဆ၍ သိတတ်ကြသူတိုင်းတို့မှာ မြန်မာလို မကောင်းတဲ့သဘော၊ ပါဠိလို (အကုသလာဓမ္မာ) ဆိုသည့် ဒုစရိုက်တရားတို့ ဖြစ်ပွားကြလေကုန်၏ဟု ဧကန်မုချ သိထိုက်လှ၏။

တစ်နည်းတစ်ဖန် ထိုမှပြန်လှန်၍ ရှေးကပြခဲ့တိုင်း လိမ္မာယဉ်ကျေးမှု စသော ကုသိုလ်ကံစု ရိုင်းပြမိုက်မှားမှု စသော အကုသိုလ်ကံစုတို့ကို ပြုကြသော်လည်း အကြောင်းကံလည်းမဖြစ်၊ ၎င်းတို့ကြောင့် အကျိုးဝိပါက်များကိုလည်း မခံစားကြရဟု ယူဆသော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ဒုစရိုက်တရားများကို ပယ်ရှား၍ လိမ္မာယဉ်ကျေးမှု စသော ကုသိုလ်ကံစုကြောင့် ကောင်းကျိုးချမ်းသာ အဖြာဖြာတို့ကို ခံစားရ၏။ ရိုင်းပြမိုက်မှားမှု သဘော အကုသိုလ်ကံစုကြောင့် မကောင်းကျိုးဆင်းရဲ အနည်းနည်းတို့နှင့် တွေ့ကြုံ ရ၏ဟု ကံကံ၏အကျိုးကို ယုံကြည်၍ ကျင့်ကြံအားထုတ် ပြုလုပ်ကြသောသူတို့၏ စိတ်နေနှလုံးထား အကြောင်းအကျိုးများကို နှိုင်းဆ၍ သိတတ်ကြသူတိုင်းတို့မှာ မြန်မာလို ကောင်းတဲ့သဘော၊ ပါဠိလို (ကုသလာဓမ္မာ) ဆိုသည့် သမ္မာဒိဋ္ဌိ သုစရိုက် တရားတို့ ဖြစ်ပွားလေ၏ဟု သိနိုင်ကြကုန်ရာ၏။

ဤဒုစရိုက်ဆယ်ပါးဝယ် အပါယ်သို့ကျစေနိုင်သော ကမ္မပထတရား၌လာ သော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိအယူကိုယူသည့် ဒုစရိုက်ဟုဆိုရာ၌ နတ္ထိကမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကြီး အဟေတုက ဒိဋ္ဌိကြီး အကိရိယဒိဋ္ဌိကြီးများ တစ်ပါးပါးကို ယူဆ၍ သေ၍အသက်ဆုံးတိုင်အောင် မစွန့်မှသာလျှင် အပါယ်သို့ကျနိုင်၏။ ဤဒိဋ္ဌိကြီး သုံးပါးမှတစ်ပါး သက္ကာယဒိဋ္ဌိ အစားစား၊ သဿဒိဋ္ဌိအစားစား၊ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ အစားစား စသော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိအယူဝါဒများ

တို့သည်ကား မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကမ္မပထမမြောက်ကြ၍ အပါယ်သို့ကား မကျနိုင်ဘဲ သံသရာ ခရီးခဲမှာ ဆင်းရဲအမျိုးမျိုးနှင့်သာ တွေ့ကြုံကြကုန်ရာ၏။

ဤကမ္မပထ မမြောက်ပုံများကို သိစေလို၍ -

**တတ္ထ နတ္ထိကာဟေတုက အင်္ဂါရိယ ဒိဋ္ဌိဟိ ဝေ ကမ္မပထမဘောဒေါ
ဟောတိ နအညဒိဋ္ဌိဟိ။**

တတ္ထ - ထိုကမ္မပထတရား၌၊ နတ္ထိကာဟေတုက အင်္ဂါရိယ ဒိဋ္ဌိဟိဝေ - နတ္ထိကဒိဋ္ဌိ အဟေတုကဒိဋ္ဌိ အင်္ဂါရိယဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့်သာလျှင်၊ ကမ္မပထဘောဒေါ-ကမ္မပထ မြောက်သည်၊ ဟောတိ - ဖြစ်၏။ အညဒိဋ္ဌိဟိ - တစ်ပါးသောသက္ကာယဒိဋ္ဌိ၊ သဿတ ဒိဋ္ဌိ၊ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ စသည်တို့ဖြင့်၊ ကမ္မပထဘောဒေါ - ကမ္မပထမြောက်သည်၊ နဟောတိ - မဖြစ်။

ဟူ၍ အဋ္ဌသာလိနီ အဋ္ဌကထာ စသည်တို့၌ လာသည့်အတိုင်း ဒိဋ္ဌိကြီးသုံးပါးတို့သာ ကမ္မပထမြောက်ပုံနှင့် တစ်ပါးသောဒိဋ္ဌိတို့ ကမ္မပထမမြောက်ပုံကို သိကြပါလေ။

ဤဒိဋ္ဌိကြီးသုံးပါးတို့၏ ယူဆပုံကိုလည်း -

**တိသု ဒိဋ္ဌိသု နတ္ထိကဒိဋ္ဌိ ဝိပါကံ ပဋိဗာဟတိ၊ အင်္ဂါရိယဒိဋ္ဌိ ကမ္မ
ပဋိဗာဟတိ။ အဟေတုကဒိဋ္ဌိ ဥဗယံ ပဋိဗာဟတိ။**

တိသု - သုံးပါးကုန်သော၊ ဒိဋ္ဌိသု - ဒိဋ္ဌိကြီးတို့တွင်၊ နတ္ထိကဒိဋ္ဌိ - နတ္ထိကဒိဋ္ဌိ အယူရှိသောသူသည်၊ ဝိပါကံ - ကုသိုလ်ကံ၊ အကုသိုလ်ကံတို့၏အကျိုးကို၊ ပဋိဗာဟတိ - တားမြစ်၏။ ဝါ - အကျိုးမရှိဟုယူ၏။ အင်္ဂါရိယဒိဋ္ဌိ - အင်္ဂါရိယဒိဋ္ဌိ အယူရှိ သောသူသည်၊ ကမ္မ - အကြောင်းဖြစ်သော ကုသိုလ်ကံ၊ အကုသိုလ်ကံကို၊ ပဋိဗာဟတိ - တားမြစ်၏။ ဝါ - ကုသိုလ်ကံ၊ အကုသိုလ်ကံ မရှိဟု ယူဆ၏။ အဟေတုက ဒိဋ္ဌိ - အဟေတုကဒိဋ္ဌိအယူရှိသောသူသည်၊ ဥဗယံ - ကံကံ၏အကျိုး နှစ်ပါးစုံကို၊ ပဋိဗာဟတိ - တားမြစ်၏။ ဝါ - ကံကံ၏အကျိုး မရှိဟု ယူ၏။

ဤသို့ မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသ အဋ္ဌကထာလာတိုင်း ကောင်းမှုကုသိုလ် မကောင်းမှု အကုသိုလ်တို့ကိုပင် ပြုကြငြားသော်လည်း ကောင်းကျိုးချမ်းသာ အစားစား မကောင်း ကျိုးဆင်းရဲ အစားစား အကျိုးတရားတို့ကို မတွေ့ကြုံ မခံစားရဟု အကျိုးတရား တို့ကို ပယ်၍ယူသောသူတို့သည် (နတ္ထိကဒိဋ္ဌိ) အယူရှိသောသူမည်၏။

တစ်နည်း။ ။ ဤလောကတွင် ကောင်းမှုကုသိုလ်၊ မကောင်းမှုအကုသိုလ်စု ကို ပြုလုပ်အားထုတ်ကြသော်လည်း ကောင်းသောအကျိုးကို ခံစားရခြင်း၊ မကောင်း သောဆင်းရဲ အနည်းနည်းကို ခံစားခြင်း အကြောင်းကံမဟုတ်ဟု အကြောင်းကံကို ပယ်၍ ယူသောသူတို့သည် (အင်္ဂါရိယဒိဋ္ဌိ) အယူရှိသောသူတို့မည်ကုန်၏။

တစ်နည်း။ ။ ဤလောကတွင် ကောင်းမှုကုသိုလ်၊ မကောင်းမှုအကုသိုလ်စု ကို ပြုလုပ်အားထုတ်ကြသော်လည်း အကျိုးကို ဖြစ်စေတတ်သည့် အကြောင်းကံလည်း

မဖြစ်၊ ကောင်းကျိုး မကောင်းကျိုးကိုလည်း မခံစားရဟု အကြောင်းအကျိုး နှစ်ပါးစုံကို ပယ်၍ယူသောသူတို့သည် (အဟောတုကဒိဋ္ဌိ) အယူရှိသောသူတို့မည်ကုန်၏ဟု ဒိဋ္ဌိ သုံးပါး အယူဝါဒများကို ထင်ရှားစွာ သိကြပါလေ။

ဤဒိဋ္ဌိအယူ ယူမှသာလျှင် အပါယ်သို့ကျနိုင်သည့် ကမ္မပထမြောက်သည်ဟု သတိမထားမိကြသူတို့ ယခုကာလ အနောက်တိုင်းသား မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိများတို့ သေက အပါယ်သို့ချည်း ကျကုန်ကြ၏။ ငါတို့တိုင်းသား သမ္မာအယူရှိသူတို့မှသာ သုဂတိ ဘုံဘဝသို့ ရောက်ရာသည်ဟု ယူဆပြောဟောနေကြသည်ကို တောင်ငူမြို့ စက်ရှင် မင်းကြီးက မကျေနပ်လှ၍ ဤရှေးကယူဆတိုင်း ဗုဒ္ဓဘာသာ သမ္မာအယူရှိသူတို့နှင့် ထိုမှတစ်ပါးသော အယူများကို ယူသူတို့နှင့် နှိုင်းစာကြည့်က တစ်ပါးသောအယူရှိသူ တို့က အဆပေါင်းများစွာ သာလွန်၍ရှိနေကြသည်၌ သမ္မာအယူရှိသူတို့ အကုန်သေ၍ အနောက်တိုင်းသား စသည်များတို့ သွား၍ဖြစ်ကြစေကာမူ လူဦးရေ ထိုအနောက်တိုင်း သားလောက်များအောင် မဖြစ်နိုင်မည်များကို ဧကန်သိရှိကြပါသဖြင့် အနောက်တိုင်း သားတို့လောက် အရေအတွက်များပြားအောင် ဘယ်ကလာ၍ လူဖြစ်လာကြ သနည်းဟု မေးလျှောက်လာသည်၌ ရှေးကပြခဲ့တိုင်း ဤစကြဝဠာ ကမ္ဘာလောက ကြီးမှာ ဘုရားပွင့်သောအခါ ဗုဒ္ဓဘာသာကို ယူသည်ဖြစ်စေ၊ ဘုရားမပွင့်သောအခါ ဗုဒ္ဓဘာသာအယူမရှိသူတို့ဖြစ်စေ ကမ္ဘာနှင့်မြေဇာဆိုတာလို ဒါန၊ သီလ၊ ဘာဝနာ အစဖြစ်သော ပုညကြိယာတရား စသော ကောင်းမြတ်သောအမှုကို ပြုကြသူတို့မှာ (ကုသလာဓမ္မာ) အရကောင်းတဲ့ ကုသိုလ်တရားဖြစ်ကြကုန်၏။ ရှေးကပြခဲ့တိုင်း ဒုစရိုက်စု စသော မကောင်းသောအမှုတို့ကို ပြုကြသောသူတို့မှာ (အကုသလာဓမ္မာ) အရ ဒုစရိုက်စု စသော မကောင်းသောအကုသိုလ်တရားတို့ ဖြစ်ကြကုန်၏။

ဤဘုရားပွင့်မပွင့်သော စကြဝဠာ ကမ္ဘာလောကကြီးတို့မှာ ဗုဒ္ဓဘာသာ အယူဝါဒ ထင်ရှားမရှိကြသော်လည်း ကမ္ဘာတံတွာ ဓမ္မတာအားဖြင့် လိမ္မာယဉ်ကျေး သော သုစရိုက်တရား၊ ပုညကြိယာတရား၊ သူတော်ကောင်းတရား ရိုင်းပြသော မှောက်မှားသော ဒုစရိုက် စသော အကုသိုလ်တရားတို့ ထင်ရှားရှိကြသည်ချည်း ဖြစ်ကြ၍ သုဂတိဘုံဘဝ၊ ဒုဂ္ဂတိဘုံဘဝတို့သို့ ရောက်ရှိကြကုန်၏ဟု ဖြေကြားမှ လူကိုပင် မဆိုထားနှင့် တိရစ္ဆာန်များပင် ကုသိုလ်တရား အကုသိုလ်တရား ဖြစ်ပွား နိုင်ကြတာကို ပြောပြ၍ သိရှိရသဖြင့် အနောက်တိုင်းသားတွေသေလျှင်လည်း သုဂတိ ဘဝ ဒုဂ္ဂတိဘဝ လားနိုင်ကြသည့်ဖြစ်ထွေ၊ အရှေ့တိုင်းသားတွေ သေလျှင်လည်း သုဂတိဘဝ၊ ဒုဂ္ဂတိဘဝသို့ လားနိုင်ကြသည့်ဖြစ်ထွေများ အစားစားတို့ အကုန်လုံး ကျေနပ်၍သွားလေ၏။ ဤကား မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိအရ၌ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကြီး သုံးပါးယူဆပုံ၊ ၎င်း သုံးပါးတို့သာ ကမ္မပထမြောက်၍ အပါယ်သို့ရောက်နိုင်ပုံများ အစားစားတို့ကို ထင်ရှားအောင်ပြချက်ပေတည်း။

ရှေးကပြခဲ့သော ကာယ, ဝစီဒုစရိုက်ခုနစ်ပါးနှင့် ဤမနောဒုစရိုက်သုံးပါး တို့ကိုပါ သီလအတွင်းသို့ ထည့်သွင်း၍ ရှောင်ရှားရန် ဆောက်တည်လိုက်ပါမူ သုစရိတဆယ်ပါးသီလဆိုသည့် အချို့ကျမ်းဂန်များမှာ ပါသည့်အတိုင်း ခင်မွန်တောရ ဆရာတော်ကြီးများ အရေးယူ၍ ဟောပြောဆောက်တည်စေ၏။ ချောင်းဦးမြို့ ရွှေတောင်တောရဆရာတော်နှင့် ငြင်းရ၏။ လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီးက မနော ဒုစရိုက်ကို ဆောက်တည်ရိုးမရှိ၊ သို့သော် ဆောက်တည်လိုက အကုသိုလ်မဖြစ်နိုင်ဟု မိန့်၏။ ငါတို့သဘောကျမှာ ဤမနောဒုစရိုက်သုံးပါးတို့ကို သုစရိတသီလမှာ ပါသည်ဟု အချို့ကျမ်းဂန်မှာလာတိုင်း မသိကြ။ မဆောက်တည်ကြ၍ ရှောင်ကြဉ် ရဖို့ကိုပင် သတိမရကြလေ။ အကယ်၍ သုစရိတသီလမှာပါတိုင်း နေ့စဉ်ဖြစ်စေ ဆောက်တည်၍သွားကြပါမူ ၎င်းဆယ်ပါးသီလအဖြစ်နှင့် ကုသိုလ်လည်းရ ရှောင်ရှား ရန်လည်း သတိရရုံမက သားမယားနှင့် ရောင်းဝယ်ဖောက်ကား ညစာစားခြင်း များကိုလည်း ပြုကြရ၍ လူများဆောက်တည်ဖို့ကောင်းလှ၏။ သူတစ်ပါးတို့ကိုမူကား ငြင်းခုံခြင်းများတတ်သောကြောင့် မဟောကြားတာကောင်း၏။ ဤသည်ကား ငါတို့သဘောကျတည်း။ ကြိုက်ယူကြ၊ မကြိုက်နေကြလေ။

ဤရှေ့ကပြခဲ့သည့် ငါးပါးသီလ အာဇီဝဋ္ဌမကသီလ, သုစရိတ သီလ တို့သာ သီလံသမာဒိယိတွာ အရကို ပြလိုရင်းဖြစ်သည်။ ကာယဒုစရိုက် စသော အကုသိုလ်တို့ကိုမူကား ဘာသာခြားတို့ပင် ဒါဖြင့်မကောင်းတဲ့သဘောပဲ ဒါဖြင့် ကောင်းတဲ့သဘောတွေပဲဟု စဉ်းစားဆင်ခြင်နိုင်ကြရန်တို့သာ ပြအပ်ပါသတည်း။ ထိုမှတစ်ပါး အဋ္ဌင်္ဂ နဝင်္ဂ, ဒသင်္ဂဥပုသ်တို့ကိုမူကား လောကတွင် ဆောက်တည်နေ ကြတာ ထင်ရှားပါ၍ မရေးသားတော့ပါ။ ဤဥပုသ်များကို ဆောက်တည်ခြင်းကို ဥပေါသထကမ္မကတ္တာဟု ဆိုအပ်ပါသတည်း။

ဤသီလကုသိုလ်, ဥပေါသထကုသိုလ်တို့ကို ပြုကြပြီးနောက်ကာလ၌ ၎င်းကုသိုလ်စုကို အာရုံပြု၍ သီလာနုဿတိအလုပ်နှင့်ဖြစ်စေ၊ အလွတ်သက်သက် နှင့်ဖြစ်စေ ပွားများဆင်ခြင်ပါမူ ထိုထိုသီလ ဥပေါသထကုသိုလ်တို့က အာရမ္မဏ ပစ္စည်း၊ နောက်မှပွားများဆင်ခြင်ကြသည့်ကုသိုလ်တို့က အာရမ္မဏိကပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရားဖြစ်ကြသည်တို့ကို ရည်၍ “သီလံသမာဒိယိတွာ။ ဥပေါသထကမ္မ ကတ္တာ” ဟု ဤပဋ္ဌာန်းပါဠိတော်ကြီးမှာ ဘုရားဟောတော်မူ၏။

ဒုစရိုက်နှင့် သုစရိုက်တို့ အာရမ္မဏပစ္စည်းအစစ်ဖြစ်ကြပုံကို ဖော်ပြချက်

ဤ “သီလံသမာဒိယိတွာ၊ ဥပေါသထကမ္မကတ္တာ” ထဲတွင် မပါဝင်သော် လည်း ဒုစရိုက်ပြုသောအခါတို့မှာ အာရုံအာရမ္မဏိကတရား၊ သုစရိုက်သီလ ဆောက် တည်ကြသောအခါ အာရုံအာရမ္မဏိကတရားတို့ကို ထင်ရှားသိစေလိုသောကြောင့်

အဋ္ဌသာလိနီ ဒွါရကထာဖွင့်အတိုင်း ရေးပြလတ္တံ့သည်၌ ၎င်းပါဠိအကိုးအကားတို့ကို မူကား ကျမ်းကျယ်မည်စိုး၍သာ မထည့်သွင်းလိုက်ပါသတည်း။ ရှေးက ပြဆိုခဲ့ပြီးသော ဒုစရိုက်အစားစား သုစရိုက်အစားစားတို့၏ အာရုံ အာရမ္မဏိကဖြစ်ကြသည့်အရနှင့် ငါပဋ္ဌာန်းအရကို ပြဆိုရမူ -

သူ့အသက်ကို သတ်သောသူတို့သည် ဇီဝိတိန္ဒြေတည်းဟူသော သင်္ခါရ ပရမတ်ကို အာရုံပြု၍ ဒေါသမူ၊ မောဟမူဇောများဖြင့် သတ်ကြသောကြောင့် ဇီဝိ တိန္ဒြေယဓမ္မာရုံတရားတို့က အာရမ္မဏပစ္စည်း၊ ဤဒုစရိုက်ဒေါသမူ မောဟမူဇောတို့က အာရမ္မဏိကပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရားတို့ ဖြစ်ကြကုန်၏။ ဤကား ဒုစရိုက်၌ အာရမ္မဏပစ္စည်းဖြစ်ပုံတည်း။ ဤဒုစရိုက်မှ ကြည်ရှောင်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ထို ရှောင်ကြည်အပ်သော ဇီဝိတိန္ဒြေတည်းဟူသော သင်္ခါရပရမတ်အာရုံကို အာရုံပြု၍ ဤဒုစရိုက်မှ ကြည်ရှောင်သော သီလကုသိုလ်ဇောများဖြစ်ကြသောကြောင့် ထိုရုပ်ဇီဝိ တိန္ဒြေယဓမ္မာရုံတို့က အာရမ္မဏပစ္စည်း၊ သီလကုသိုလ်ဇောတို့က အာရမ္မဏိက ပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရားတို့ ဖြစ်ကြကုန်၏။ ဤကား သုစရိုက်၌ အာရမ္မဏ ပစ္စည်း ဖြစ်ပုံတည်း။

တစ်နည်း။ ။ သူတစ်ပါးတို့၏ ဥစ္စာကို ခိုးသောသူတို့သည် သတ္တဝါအာရုံ ကိုလည်းကောင်း၊ ထိုထိုဝတ္ထုက ပရမတ် သင်္ခါရအာရုံတို့ကိုလည်းကောင်း အာရုံပြု၍ လောဘမူ၊ ဒေါသမူ၊ မောဟမူဇောတို့နှင့် ခိုးယူကြသောကြောင့် ထိုသတ္တဝါနှင့် ပရမတ်သင်္ခါရအာရုံတို့က အာရမ္မဏပစ္စည်း၊ ဒုစရိုက်လောဘမူ၊ ဒေါသမူ၊ မောဟ မူဇောတို့က အာရမ္မဏိက ပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရားတို့ဖြစ်ကြကုန်၏။ ဤဒုစရိုက်မှ ရှောင်ကြည်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ထိုရှောင်ကြည်အပ်သော ထိုထိုသတ္တဝါ နှင့် ပရမတ် သင်္ခါရတို့ကို အာရုံပြု၍ ဤဒုစရိုက်မှ ကြည်ရှောင်သော သီလကုသိုလ် ဇောများ ဖြစ်ကြသောကြောင့် ထိုထိုသတ္တဝါနှင့် ပရမတ်သင်္ခါရတို့က အာရမ္မဏ ပစ္စည်း၊ သီလကုသိုလ်ဇောတို့က အာရမ္မဏိကပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရားတို့ ဖြစ်ကြကုန်၏။

တစ်နည်း- သူတစ်ပါးတို့၏ သားမယားတို့ကို လွန်ကျူးသောသူတို့သည် အတွေ့ဖောဋ္ဌဗ္ဗ သင်္ခါရအာရုံနှင့် ကေစိအလို သတ္တဝါအာရုံကိုလည်းကောင်း အာရုံပြု၍ လောဘမူ၊ မောဟမူဇောတို့ဖြင့် လွန်ကျူးကြသောကြောင့် ထိုအတွေ့ဖောဋ္ဌဗ္ဗသင်္ခါရ အာရုံနှင့် ကေစိအလို သတ္တဝါအာရုံတို့က အာရမ္မဏပစ္စည်း၊ ဒုစရိုက်လောဘမူ မောဟမူ ဇောတို့က အာရမ္မဏိကပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရားတို့ ဖြစ်ကြကုန်၏။ ဤဒုစရိုက်မှ ရှောင်ကြည်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ထိုရှောင်ကြည်အပ်သော အတွေ့ဖောဋ္ဌဗ္ဗ သင်္ခါရအာရုံနှင့် သတ္တဝါအာရုံတို့ကို အာရုံပြု၍ ဤဒုစရိုက်မှ ရှောင်ကြည်သော သီလကုသိုလ်ဇောများဖြစ်ကြသောကြောင့် ထိုထို အတွေ့ဖောဋ္ဌဗ္ဗ သင်္ခါရအာရုံနှင့်

သတ္တဝါအာရုံတို့က အာရမ္မဏပစ္စည်း၊ သီလကုသိုလ်ဇောတို့က အာရမ္မဏိက ပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရားတို့ ဖြစ်ကြကုန်၏။

(တစ်နည်း) မုသားစကားကို ပြောဆိုသောသူတို့သည် သတ္တဝါအာရုံကို လည်းကောင်း၊ ထိုထို လိမ်လည်ဖွယ် ပရမတ်နယ် သင်္ခါရတို့ကိုလည်းကောင်း အာရုံပြု၍ လောဘမူ၊ ဒေါသမူ၊ မောဟမူဇောတို့နှင့် လိမ်လည်လှည့်ဖြား၍ ပြောဆို သောကြောင့် ထိုထိုသတ္တဝါနှင့် ထိုထိုလိမ်လည်ဖွယ် ပရမတ်နယ် သင်္ခါရတို့က အာရမ္မဏပစ္စည်း၊ ဤဒုစရိုက် လောဘမူ၊ ဒေါသမူ၊ မောဟမူဇောတို့က အာရမ္မဏိက ပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရားအစစ်တို့ ဖြစ်ကြကုန်၏။ ဤဒုစရိုက်တို့မှ ကြဉ်ရှောင် သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ထိုထို ကြဉ်ရှောင်အပ်သော သတ္တဝါအာရုံနှင့် ထိုထိုလိမ်လည် ဖွယ် ပရမတ်နယ် သင်္ခါရအာရုံတို့ကို အာရုံပြု၍ ဤဒုစရိုက်မှ ကြဉ်ရှောင်သော သီလကုသိုလ်ဇောများ ဖြစ်ကြသောကြောင့် ထိုသတ္တဝါအာရုံ၊ ထိုထိုလိမ်လည်ဖွယ် ပရမတ်နယ် သင်္ခါရအာရုံတို့က အာရမ္မဏပစ္စည်း၊ သီလကုသိုလ်ဇောတို့က အာရမ္မဏိက ပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရားအစစ်တို့ ဖြစ်ကြလေကုန်၏။

(တစ်နည်း) ကာမေသုဒုစရိုက်နယ်ထဲတွင် ထည့်သွင်းပါဝင်သော သုရာ မေရိယအပြစ်များကို ကျူးလွန်သောသူတို့သည် ဘိန်း၊ ဘင်း၊ ကဇော်၊ လှော်ဇော၊ အရက်၊ ကော်ကင်း၊ မာဖီးယား စသည်များတို့ နယ်အတွင်းရှိ ပရမတ္ထသင်္ခါရ တရားတို့ကို လောဘမူ၊ ဒေါသမူ၊ မောဟမူဇောတို့ဖြင့် သောက်စားခြင်း စသော ဒုစရိုက်မှုကို ပြုလုပ်ကျူးလွန်ကြသောကြောင့် ထိုထိုသောက်စား ကျူးလွန်ဖွယ် ပရမတ်နယ် သင်္ခါရတို့က အာရမ္မဏပစ္စည်း၊ ဤဒုစရိုက်လောဘမူ၊ ဒေါသမူ၊ မောဟမူဇောတို့က အာရမ္မဏိကပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရားအစစ်တို့ ဖြစ်ကြ ကုန်၏။ ဤဒုစရိုက်တို့မှ ကြဉ်ရှောင်သောပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ထိုကြဉ်ရှောင်အပ်သော ဘိန်း၊ ဘင်း၊ ကဇော် စသည်တို့၏ နယ်အတွင်းရှိ ပရမတ္ထသင်္ခါရတရားတို့ကို အာရုံပြု၍ ဤဒုစရိုက်မှ ကြဉ်ရှောင်သော သီလကုသိုလ်ဇောများ ဖြစ်ကြသောကြောင့် ထိုထို ဘိန်း၊ ဘင်း၊ ကဇော် စသည်တို့၏ နယ်အတွင်းရှိ ပရမတ္ထသင်္ခါရအာရုံတို့က အာရမ္မဏပစ္စည်း၊ သီလကုသိုလ်ဇောတို့က အာရမ္မဏိကပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်း တရားအစစ်တို့ ဖြစ်ကြလေကုန်၏။

အမှာ။ ။ ဤသုရာမေရိယကိုကား ငါးပါးသီလတွင် ပါဝင်နေသောကြောင့် အာရမ္မဏပစ္စည်း အသီးသီးနှင့် ဤငါးပါးသီလကြီးကို သိစေလို၍သာ ထည့်သွင်းဖော်ပြလိုက်ပါသတည်း။ ဒုစရိုက်ဆယ်ပါး အရေအတွက်များထဲ တွင်ကား တိုက်ရိုက်မပါဝင်ပေ။

(တစ်နည်း) ပိသုဏဝါစာ စကားကို ပြောကြားသောသူတို့သည် သတ္တဝါ အာရုံကိုလည်းကောင်း၊ ထိုထိုကုန်းတိုက်ဖွယ် ပရမတ်နယ် သင်္ခါရတို့ကိုလည်းကောင်း၊

အာရုံပြု၍ လောဘမူ၊ ဒေါသမူ၊ မောဟမူဇောတို့နှင့် ချောပစ်ကုန်းတိုက်၍ ပြောဆိုသောကြောင့် ထိုထိုသတ္တဝါနှင့် ထိုထိုချောပစ်ကုန်းတိုက်ဖွယ် ပရမတ်နယ် သင်္ခါရတို့က အာရမ္မဏပစ္စည်း၊ ဤဒုစရိုက် လောဘမူ၊ ဒေါသမူ၊ မောဟမူဇောတို့က အာရမ္မဏိက ပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရားအစစ်တို့ ဖြစ်ကုန်၏။ ဤဒုစရိုက်တို့မှ ကြဉ်ရှောင်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ထိုထိုကြဉ်ရှောင်အပ်သော သတ္တဝါအာရုံနှင့် ထိုထိုချောပစ်ကုန်းတိုက်ဖွယ် ပရမတ်နယ် သင်္ခါရအာရုံတို့ကို အာရုံပြု၍ ဤဒုစရိုက်မှာ ကြဉ်ရှောင်သော သီလကုသိုလ်ဇောများ ဖြစ်ကြသောကြောင့် ထိုသတ္တဝါအာရုံနှင့် ထိုထိုချောပစ်ကုန်းတိုက်ဖွယ် ပရမတ်နယ် သင်္ခါရအာရုံတို့က အာရမ္မဏပစ္စည်း၊ သီလကုသိုလ်ဇောတို့က အာရမ္မဏိကပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရားအစစ်တို့ ဖြစ်ကြလေကုန်၏။

(တစ်နည်း) ဖရသဝါစာ စကားကို ပြောကြားသောသူတို့သည် ထိုထိုသတ္တဝါအာရုံကိုသာလျှင် အာရုံပြု၍ ဒေါသမူ၊ မောဟမူဇောတို့ဖြင့် ဆဲရေးတိုင်းထွာခြင်းအမှုကို ပြုကြသောကြောင့် ထိုထိုသတ္တဝါအာရုံတို့က အာရမ္မဏပစ္စည်း၊ ဤဒုစရိုက် ဒေါသမူ၊ မောဟမူဇောတို့က အာရမ္မဏိကပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်း တရားအစစ်တို့ ဖြစ်ကြကုန်၏။ ဤဒုစရိုက်တို့မှ ကြဉ်ရှောင်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ထိုထိုကြဉ်ရှောင်အပ်သော သတ္တဝါအာရုံတို့ကို အာရုံပြု၍ ဤဒုစရိုက်မှ ကြဉ်ရှောင်ကြသော သီလကုသိုလ်ဇောများဖြစ်ကြသောကြောင့် ထိုထိုသတ္တဝါအာရုံတို့က အာရမ္မဏပစ္စည်း၊ သီလကုသိုလ်ဇောတို့က အာရမ္မဏိကပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရားအစစ်တို့ ဖြစ်ကြလေကုန်၏။

(တစ်နည်း) သမ္ပပုလာပဝါစာ စကားကို ပြောကြားသောသူတို့သည် သတ္တဝါအာရုံကိုလည်းကောင်း၊ ထိုထိုပြိန်ဖျင်းသောစကားများ ပြောဆိုဖွယ် ပရမတ်နယ် သင်္ခါရတို့ကိုလည်းကောင်း အာရုံပြု၍ လောဘမူ၊ ဒေါသမူ၊ မောဟမူဇောတို့နှင့် အနက်ကင်းငြား ပြိန်ဖျင်းစကားကို ပြောဆိုကြသောကြောင့် ထိုထိုသတ္တဝါအာရုံနှင့် ထိုထိုအနက်မရှိငြား ပြိန်ဖျင်းသောစကားကို ပြောဆိုဖွယ် ပရမတ်နယ် သင်္ခါရတို့က အာရမ္မဏပစ္စည်း၊ ဤဒုစရိုက်လောဘမူ၊ ဒေါသမူ၊ မောဟမူဇောတို့က အာရမ္မဏိကပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရားအစစ်တို့ ဖြစ်ကြကုန်၏။ ဤဒုစရိုက်တို့မှ ကြဉ်ရှောင်သောပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ထိုထိုကြဉ်ရှောင်အပ်သော သတ္တဝါအာရုံနှင့် ထိုထိုအနက်မရှိငြား ပြိန်ဖျင်းသောစကားကို ပြောဆိုဖွယ် ပရမတ်နယ် သင်္ခါရအာရုံတို့ကို အာရုံပြု၍ ဤဒုစရိုက်တို့မှ ကြဉ်ရှောင်သော ကုသိုလ်ဇောများ ဖြစ်ကြသောကြောင့် ထိုသတ္တဝါအာရုံနှင့် ထိုထိုအနက်မရှိငြား ပြိန်ဖျင်းသောစကားကို ပြောဆိုဖွယ် ပရမတ်နယ် သင်္ခါရအာရုံတို့က အာရမ္မဏပစ္စည်း၊ သီလကုသိုလ်ဇောတို့က အာရမ္မဏိက ပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရားအစစ်တို့ ဖြစ်ကြလေကုန်၏။

အမှာ - ဤရှေးက ပြုအပ်ခဲ့ပြီးသော ကာယဒုစရိုက်သုံးပါး၊ ဝစီဒုစရိုက်လေးပါးတို့ကိုမူကား အသက်မွေးခြင်းမဟုတ်သည့် ဒုစရိုက်မှုများကို ပြုခြင်းတို့ပေတည်း။ ဤဒုစရိုက် ခုနစ်ပါးတို့နှင့်ပင် အသက်မွေးခြင်းကို ပြု၍ လွန်ကျူးနေမှုသည် မိစ္ဆာဇီဝတရား လွန်ကျူးကျော်နင်းမှုများ ဖြစ်၏။ ဤမိစ္ဆာဇီဝတရား ခုနစ်ပါးတို့မှ ကြဉ်ရှောင်သော ကုသိုလ်ဇောတို့သည် မူကား သမ္မာအာဇီဝ သီလကုသိုလ်ဇောများ ဖြစ်ပွားကုန်၏။ ဤခုနစ်ပါးကုန်သော မိစ္ဆာဇီဝ၊ သမ္မာအာဇီဝတို့၏ အာရုံ၊ အာရမ္မဏိကဖြစ်ကြသည့် အာရမ္မဏပစ္စည်းတို့ကား ရှေးခုနစ်ပါးက ပြခဲ့သည့်အတိုင်းသာ ငါပဋ္ဌာန်းတရားများ ဖြစ်ပွားကြကုန်၏။ ဤမိစ္ဆာဇီဝကို ပြသည့်အတွက် ဒုစရိုက်ဆယ်ပါးတို့ ပိုလျှံ၍ကား မသွားချေ။ အသက်မွေးခြင်းကို ငဲ့မငဲ့အချက်နှင့် အာဇီဝဋ္ဌမကသီလဖြစ်ကြရန်အတွက်ကိုသာ သိစေလိုပါ၍ ဤမှာ ထည့်သွင်းဖော်ပြလိုက်ပါသတည်း။

(တစ်နည်း) အဘိဇ္ဈာ ဒုစရိုက်တရားကို ပြစ်မှားသောသူတို့သည် သူတစ်ပါးသားမယား သတ္တဝါအစားစားကိုလည်းကောင်း၊ ထိုထိုဝတ္ထုပစ္စည်း သင်္ခါရနယ်အသီးသီးတို့ကိုလည်းကောင်း အာရုံပြု၍ လောဘမှု၊ မောဟမှုဇောတို့နှင့် ငါ့ဟာဖြစ်ရန် ရှေးရှုကြံစည်ကြသောကြောင့် ထိုထိုသတ္တဝါနှင့် ပရမတ်သင်္ခါရအာရုံတို့က အာရမ္မဏပစ္စည်း၊ ဤဒုစရိုက် လောဘမှု၊ မောဟမှုဇောတို့က အာရမ္မဏိကပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရားအစစ်တို့ ဖြစ်ကြကုန်၏။ ဤဒုစရိုက်တို့မှ ကြဉ်ရှောင်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ထိုကြဉ်ရှောင်အပ်သော သတ္တဝါအာရုံနှင့် ထိုထိုပရမတ္ထသင်္ခါရအာရုံတို့ကို အာရုံပြု၍ ဤဒုစရိုက်တို့မှ ကြဉ်ရှောင်သော ကုသိုလ်ဇောများ ဖြစ်ကြသောကြောင့် ထိုသတ္တဝါအာရုံနှင့် ထိုထိုပရမတ္ထ သင်္ခါရအာရုံတို့က အာရမ္မဏပစ္စည်း၊ သီလကုသိုလ်ဇောတို့က အာရမ္မဏိက ပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရားအစစ်တို့ ဖြစ်ကြလေကုန်၏။

(တစ်နည်း) ဗျာပါဒ ဒုစရိုက်တရားကို ပြစ်မှားကျူးလွန်သောသူတို့သည် သူတစ်ပါးတို့၏ စည်းစိမ်အသက်များ အစားစားတို့ကို အာရုံပြု၍ ဒေါသမှု၊ မောဟမှုဇောတို့နှင့် ပျက်စီးစေရန် ရှေးရှုကြံစည်ကြသောကြောင့် ထိုထိုသူတစ်ပါးတို့၏ စည်းစိမ်အသက်များ သတ္တဝါအစားစားတို့၏ အာရုံတို့က အာရမ္မဏပစ္စည်း၊ ဤဒုစရိုက်ဒေါသမှု၊ မောဟမှုဇောတို့က အာရမ္မဏိကပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရားအစစ်တို့ ဖြစ်ကြကုန်၏။ ဤဒုစရိုက်တို့မှ ကြဉ်ရှောင်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ထိုကြဉ်ရှောင်အပ်သော သူတစ်ပါးတို့၏ စည်းစိမ်အသက်များ သတ္တဝါအစားစားတို့ကို အာရုံပြု၍ ဤဒုစရိုက်မှ ကြဉ်ရှောင်သော ကုသိုလ်ဇောများဖြစ်ကြသောကြောင့် ထိုထိုသူတစ်ပါးတို့၏ စည်းစိမ်အသက်များ သတ္တဝါအစားစားတို့၏ အာရုံတို့က

အာရမ္မဏပစ္စည်း၊ သီလကုသိုလ်ဇောတို့က အာရမ္မဏိကပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရား အစစ်တို့ ဖြစ်ကြလေကုန်၏။

(တစ်နည်း) မိစ္ဆာဒုစရိုက်တရားကို ပြစ်မှားကျူးလွန်သောသူတို့သည် တေဘူမကဓမ္မသင်္ခါရတို့ကို အာရုံပြု၍ လောဘ၊ မောဟ မူလနှစ်ပါးတို့နှင့် နိယတ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိအယူကြီးများကို ယူမှားကြလေသောကြောင့် ထိုထိုတေဘူမက သင်္ခါရအာရုံ တို့က အာရမ္မဏပစ္စည်း၊ ဤဒုစရိုက်လောဘမူ၊ ဒေါသမူဇောတို့က အာရမ္မဏိက ပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရား အစစ်တို့ ဖြစ်ကြကုန်၏။ ဤဒုစရိုက်တို့မှ ကြဉ်ရှောင် သောပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ထိုကြဉ်ရှောင်အပ်သော တေဘူမကသင်္ခါရအာရုံတို့ကို အာရုံပြု၍ ဤဒုစရိုက်တို့မှ ကြဉ်ရှောင်သော ကုသိုလ်ဇောများ ဖြစ်သောကြောင့် ထိုတေဘူမက သင်္ခါရအာရုံတို့က အာရမ္မဏပစ္စည်း၊ သီလကုသိုလ်ဇောတို့က အာရမ္မဏိကပစ္စယုပ္ပန် များ ငါပဋ္ဌာန်းတရားအစစ်တို့ ဖြစ်ကြလေကုန်၏။

ဤသို့ ဒုစရိုက်၊ သုစရိုက်နှင့် စပ်သမျှတို့မှာ ပဋ္ဌာန်းနည်း အကုန်ပါအောင် ဟောပြောတတ် နှလုံးသွင်းတတ် သိရှိတတ်ကြရန် ထုတ်ပြန်၍ အဋ္ဌသာလိနီ ဒွါရ ကထာဖွင့်နှင့်အညီ ရေးသားဖော်ပြသည်များကို အထပ်ထပ်အခါခါ ပြန်၍ရှုကြည့်ကြ ပြီးလျှင် ဘယ်ဒုစရိုက်ဆိုလျှင် ဘယ်အာရုံနှင့်ဘယ်ဇော၊ ဘယ်သုစရိုက်ဆိုလျှင် ဘယ်အာရုံနှင့်ဘယ်ဇောများတို့ အာရမ္မဏပစ္စည်း၊ ပစ္စယုပ္ပန်များ အစားစားသိရှိနိုင် ကြရန် အတန်တန်အားထုတ်တော်မူနိုင်ကြပါစေသတည်း။

(သီလံ သမာဒိယိတွာ အရ အဋ္ဌင်္ဂံသီလ၊ နဝင်္ဂံသီလ၊ ဒသင်္ဂံသီလတို့ ဆောက်တည်ပုံနှင့် ဖြစ်ပွားပုံ အဆုံးအဖြတ်တို့ကို ထိုထိုဆရာဆရာ သာထက် သာကြီးများ ရေးသားကြပြီးသား ဖြစ်ကြသောကြောင့် ဤမှာ မရေးသား တော့ပေ)

ဤသို့ ဥပုသ်များကို စောင့်ထိန်းပြီးလျှင် ဤဥပေါသထကုသလတို့ကို နောက်မှတစ်ဖန် သီလာနုဿတိ စသည်တို့ဖြင့် နှလုံးသွင်းကြမှု နှလုံးသွင်းသည့် ကုသိုလ်အား ဥပေါသထကုသိုလ်က အာရမ္မဏပစ္စည်းများ ငါပဋ္ဌာန်းတရားနှင့် ကျေးဇူးပြုကြသည်ကို သိစေလို၍ “ ဥပေါသထကမ္မံ ကတွာ တံ ပစ္စဝေက္ခတိ ” ဟု ဤပဋ္ဌာန်းပါဠိတော်ကြီးမှာ ထင်ရှားစွာ ဟောပြောတော်မူအပ်ပါသတည်း။

၄၃။ ပုဗ္ဗေသုစိဏ္ဏာနိ စသည်အရ ကမ္ဘာတိုင်း သတ္တဝါတိုင်းတို့မှာ ဗြဟ္မစိုရ်တရား စသည် ဖြစ်ပွားနေတတ်ကြပုံကို ဖော်ပြချက်

ထိုမှတစ်ပါး “ ပုဗ္ဗေသုစိဏ္ဏာနိ ” ဟု ဟောကြားတော်မူအပ်သော ပါဠိတော် အရ ရှေးအဖို့က လေ့လာပွားများ အားထုတ်ခဲ့သော ကာမ၊ ရူပ၊ အရူပကုသိုလ်တို့ကို ရထိုက်၏။ ထိုကာမကုသိုလ်တို့တွင်လည်း ရှေးအဖို့၌ အဖန်ဖန်လေ့လာခဲ့ပြီးသော

ဒါနကုသိုလ်၊ သီလဥပေါသထကုသိုလ်၊ သမထကုသိုလ်၊ ဝိပဿနာကုသိုလ် စသော ပုညကြိယာ အဖြာဖြာသော ကုသိုလ်ဟူသမျှတို့ကို ရထိုက်လှ၏။ ထိုကုသိုလ်တို့တွင် ဒါန၊ သီလ၊ ဥပေါသထကုသိုလ်တို့ကိုမူကား ရှေးကပြခဲ့ပြီးဖြစ်သောကြောင့် ပြဆိုရန် မလို။ သမထကုသိုလ်၌လည်း သမထကမ္မဋ္ဌာန်းလေးဆယ် အသွယ်သွယ်တို့ကို လေ့လာပွားများပြီးသော ကုသိုလ်စုကို ရထိုက်၏။

ထိုကုသိုလ်တို့တွင်လည်း ထိုထိုစကြဝဠာ ကမ္ဘာလောကတိုင်းတို့မှာ တက်ကပ်၊ တက်ခေတ် စသည်တို့၌ မေတ္တာ၊ ကရုဏာ၊ မုဒိတာ၊ ဥပေက္ခာ တည်းဟူသော ဗြဟ္မစိုရ်တရားကြီးများ ကြီးပွားတိုးတက်မှသာလျှင် တက်ကပ်၊ တက်ခေတ်ကြီးများ အစားစား ဖြစ်ပွားနိုင်ကြကုန်၏။ ဆုတ်ကပ်၊ ဆုတ်ခေတ်တို့မှာကား ဗြဟ္မစိုရ် စသောသူတော်ကောင်းတရား အစားစားတို့ ပျက်ပြားဆုတ်ယုတ်ကြပြီးလျှင် မသူတော် တရား အစားစားတို့ ထွန်းကားကြီးပွားလာသဖြင့် လောဘ ဒေါသ မာန်မာန စသည့် အကုသိုလ်တရား အစားစားတို့ ကြီးပွားတိုးတက်လာကြသော စကြဝဠာ ကမ္ဘာတစ်ဝန်းလုံးနှင့် မြို့ပြပြည်ရွာ အိမ်ဂေဟာတို့မှာ ဆုတ်ယုတ်ပျက်ပြား ကပ်ဥပါဒ် ဘေးဒဏ် ရန်မာန်အရပ်ရပ်တို့ မပြတ်ဖြစ်ကြပြီး နောက်ဆုံးပိတ်မှာ ဤလောကကြီး ပေါင်း ကုဋေတစ်သိန်းမျှ မီးဟုန်းဟုန်းထ၍ ပျက်စီးခြင်းအဆုံး ဧကန္တ ရောက်ကြရပေ လတ္တံ့သတည်း။

ဤသို့ ကမ္ဘာလောကကြီးတို့၏ ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်းတို့သည်လည်း အခြား တရားများနှင့် ဖြစ်ပွားပျက်စီးရတာမဟုတ် “ကုသလာ ဓမ္မာ၊ အကုသလာ ဓမ္မာ၊ အဗျာကတာ ဓမ္မာ” ဤသုံးဖြာတို့အရ ပဋ္ဌာန်းနည်းအဝဝတို့နှင့်သာ ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်းရှိကြရာတွင် စကြဝဠာ ကမ္ဘာလောက အစားစားတို့နှင့် သတ္တဝါအစားစား တို့မှာ ကမ္ဘာနှင့် မြေဇာလိုဖြစ်နေကြသော ပုညကြိယာ ဆယ်ပါးတို့ ကမ္ဘာတိုင်း တို့မှာ ဖြစ်ပွားနေသည့်အထဲတွင် ဘာဝနာဟူသော တရားအရ ဗြဟ္မစိုရ်တရားတို့ ဓမ္မတာသဘောအားဖြင့် ဖြစ်ပွားပုံနည်းအမြွက်မျှကို ပြဆိုရပါမူ ဤလောကကြီး အတွင်း၌ ဘယ်အမျိုးဘာသာမဆို ဖြစ်နေကြသော သတ္တဝါအစားစားတို့တွင် မိဘ ပြုလုပ်သူတို့က မိမိတို့မွေးဖွားသော သားသမီးတို့အပေါ်မှာ များသောအားဖြင့် ဗြဟ္မစိုရ်တရား ဖြစ်ပွားလေသောကြောင့် ဗြဟ္မာမင်းကြီးများ အနေအထားနှင့်လည်း တူလှ၏။ ထိုသားသမီးများ သိကြားလိမ္မာခြင်း အစားစားတို့ကို နားလည်အောင် ရှေးဦးစွာ သင်ကြားတတ်သောကြောင့် လက်ဦးဆရာကြီးများလည်း ဖြစ်ကြသည့် အဖြစ်ကို သိစေလို၍-

ဗြဟ္မာတိ မာတာပိတရော၊ ပုဗ္ဗာစရိယာတိဝုစ္စရေ။

မာတာပိတရော - အမိအဖတို့ကို၊ ဗြဟ္မာတိ - မေတ္တာ၊ ကရုဏာ၊ မုဒိတာ၊ ဥပေက္ခာဟု ဆိုအပ်သော ဗြဟ္မစိုရ်တရား လေးပါးတို့ကို ပွားများတတ်သောကြောင့်

ဗြဟ္မာမင်းကြီးတို့ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ပုဗ္ဗာစရိယာတိ - သားသမီးများ သိကြားလိမ္မာခြင်း အစားစားတို့ကို နားလည်အောင် ရှေးဦးစွာ သင်ကြားတတ်သောကြောင့် လက်ဦးဆရာများဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဝုစ္စရေ - မိန့်ဆိုအပ်ကုန်၏ဟု တိကအင်္ဂုတ္တိရ်၊ စတုကအင်္ဂုတ္တိရ်တို့မှာ ဘုရားဟောဒေသနာအတိုင်း ယုံကြည်စွာ သိမှတ်အပ်၏။

ဤအရာ၌ မိဘများက သားသမီးတို့အပေါ်မှာ ဗြဟ္မစိုရ်တရား ဖြစ်ပွားပုံကား အယုတ်ဆုံး မိမိတို့အိမ်မှာ ပဋိသန္ဓေနေလာသော သားသမီးတို့ကို ပဋိသန္ဓေနေလာစကပင် ရောဂါဘေးဒဏ်တို့ ကင်းစင်လှကာ ပြည့်စုံသော ကိုယ်အင်္ဂါနှင့် ချမ်းသာခြင်းရှိသော သားချော သမီးချောကလေးများကို ဘယ်သည့်အခါ တွေ့မြင်ရပါအံ့နည်းဟု အသီးသီးသော ချမ်းသာကြောင်း ဆုတောင်းပတ္တနာများ ဗြဟ္မစိုရ်ဘာဝနာများ ငါပဋ္ဌာန်းတရားတို့ကို မိဘတို့မှာ ဓမ္မတာသဘောအားဖြင့် ဖြစ်ပွားတတ်ကြကုန်၏။ ထိုမှတစ်ပါး မိမိတို့သားသမီးတို့အား သန်း၊ ကြမ်းပိုး၊ မှက်၊ ခြင် စသည်တို့ ကိုက်ခဲသောအခါ၌လည်းကောင်း၊ ရောဂါဘယ တွေ့ကြုံရခြင်း ဆင်းရဲစွာ အိပ်နေရခြင်း စသည့်အခါတို့၌လည်းကောင်း မချမ်းသာလှစွာ ငိုမြည်တမ်းကြသောအခါကို ကြားရသောအခါတို့၌လည်းကောင်း မိဘ စသည်တို့က အူတုန်အသည်းယား ပြေးလွှားစောင့်ရှောက်သော သနားခြင်း ကရုဏာဗြဟ္မစိုရ်ဘာဝနာများ ငါပဋ္ဌာန်းတရားအစစ်တို့လည်း မိဘတို့မှာ ဓမ္မတာသဘောအားဖြင့် ဖြစ်ပွားတတ်ကြကုန်၏။

ထိုမှတစ်ပါး အတော်အတန် ချစ်ခင်လောက်အောင် ကြီးပြင်းလာ၍ မေမေ၊ ဘဘ၊ မမ၊ မိမိ စသည်ဖြင့် ပလီပလာ ခရာဆန်းပြား ပြောကြားတတ်ရုံမက ကစားခုန်စား ဝတ်စားဆင်ယင်ကာ ရယ်မောပြောဆိုနေကြရာတို့၌ ချစ်ခင်နှစ်သက် ဖွယ်သော အရွယ်အစားစားသို့ရောက်၍ တည်နေတိုင်း တည်နေတိုင်းသော ချစ်သား ချစ်သမီးတို့ကို တွေ့မြင်ရသောအခါ ထောပတ်ရည်ကြည်ကြည်မှာ ဝါဂွမ်းဆိုင်ထည့်သောအခါ အကုန်လုံးစိမ့်ဝင်၍နေသကဲ့သို့ ဝမ်းမြောက်တဲ့ မုဒိတာတရားတွေ တစ်ကိုယ်လုံး တစ်ကောင်လုံး စိမ့်ဝင်၍နေသဖြင့် နူးညံ့သောစိတ်လည်းရှိကြ။ ထိုကောင်းမြတ်သာယာဖွယ်ဖြစ်သော သားသမီးတို့အား ဝမ်းမြောက်ခြင်းကြီးမား၍ အတီးအမှုတ်အဆိုအက ချစ်သား၊ ချစ်သမီး၊ ချစ်မြေး ချစ်မြစ်တို့နှင့် အလှည့်ကျ ပြုံးစိပြုံးစိနှင့် ဆို၊က၊တီးမှုတ်ကြကာ အထူးသဖြင့် ဝမ်းမြောက်သောအခါတို့၌ မုဒိတာဗြဟ္မစိုရ်ဘာဝနာ ငါပဋ္ဌာန်းတရားတို့ မိမိတို့မှာ ဓမ္မတာသဘောအားဖြင့် ဖြစ်ပွားတတ်ကြကုန်၏။

ထိုမှတစ်ပါး ထိုသားသမီးတို့ ကြီးမား၍ အိမ်ထောင်များကျကြပြီး မိမိ မိမိတို့ အလုပ်အကိုင် အကြံအစည်တို့နှင့် သီးခြားပုဂ္ဂလ အိမ်တစ်ဆောင် မီးတစ်ပြောင် နှင့် နေထိုင်နိုင်ကြသောအခါတို့၌ ဪ... ငါ့သားချစ် သမီးချစ်တို့ မိမိတို့စွမ်းရည်နှင့် နေထိုင်နိုင်ကြငြား သဘောအားဖြင့် မျှတခြင်းငှာ ဖြစ်ပါကုန်ပြီဟု လျစ်လျူရှုသော

အခါတို့၌ ဥပေက္ခာ ဗြဟ္မစိုရ် ဘာဝနာများ ငါပဋ္ဌာန်းတရားတို့ မိမိတို့မှာ ဓမ္မတာ သဘောအားဖြင့် ဖြစ်ပွားတတ်ကြကုန်၏။ ဤသို့ မိဘတို့သည် သားသမီးတို့ အပေါ်၌ ဗြဟ္မစိုရ်တရားလေးပါးတို့သည် သူတစ်ပါးတို့ မသင်ကြားရဘဲနှင့် ဓမ္မတာ သဘောအားဖြင့် ကပ်၍နေကြသောသူများ ဖြစ်ကြသောကြောင့် ဗြဟ္မာမင်းနှင့် တူသည်ဟု ရှေးပါဠိတော်စကားကို ထင်ရှားစွာ သိစေလိုလှ၍—

ကုဏ္ဍိဂတသ္မိံ ဟိ ဒါရကေ ကဒါ နုခေါ ပုတ္တကံ အရောဂံ ပရိဏ္ဍာန်
ပစ္စင်္ဂိပဿာမီတိ မာတာပိတူနံ မေတ္တာစိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ယဒါ ပနေသ
မန္တော ဥတ္တာနသေယျကော ဦကာဟိ ဝါ မင်္ဂလာဒီဟိဝါ ပါဏကေဟိ
ဒဋ္ဌော ဒုက္ခသေယျာသယ ဝါ ပန ပိဋိတော ပရောဒတိ ဝိဝရတိ။ ကဒါ
အဿ သဒ္ဓံ သုတွာ မာတာပိတူနံ ကာရညံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ အာဓာဝိတွာ
ဝိဓာဝိတွာ ကိဋ္ဌနကာလေပန လောဘနိယဝယသ္မိံ ဝါ ဌိတကာလေ ဒါရကံ
ဩလောကေတွာ မာတာပိတူနံ စိတ္တံ သပ္ပိမဏ္ဍေ ပက္ခိတ္တသတဝိဟတ
ကပ္ပာသပိစုပဋုလံ ဝိယ မုဒုကံ ဟောတိ အာမောဒိတံ။ တဒါနေသံ မုဒုကာ
လဗ္ဘတိ။ ယဒါ ပနေသ သပုတ္တဒါရဘာရဏံ၊ ပစ္စုပဋ္ဌောပေတွာ ပါဠိယေက္ကံ
အာဂါရံ အဇ္ဈာဝသတိ တဒါ မာတာပိတူနံ သက္ကောတိ ဒါနိနော ပုတ္တကော
အတ္တနော ဓမ္မတာယ ယာပေတန္တိ မဇ္ဈတ္တာဘာဝေါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ တသ္မိံပိကာလေ
ဥပေက္ခာ လဗ္ဘတိတိ ဣမိနာ ကာရဏေန ဗြဟ္မာတိမာတာပိတရောတိ
ဝုတ္တံ။

မြန်မာပြန်အနက်ကား

ဟိ - ဘုရားဟောထားသည့် ထိုစကား မှန်ပါပေ၏။ ဒါရကေ - သူငယ်သည်၊
ကုဏ္ဍိဂတသ္မိံ - ဝမ်း၌တည်သည်ရှိသော်၊ ကဒါနုခေါ - အဘယ်အခါ၌၊ အာရောဂံ -
အနာရောဂါကင်းသော၊ ပရိဏ္ဍာန်ပစ္စင်္ဂိ - ပြည့်စုံသော အင်္ဂါကြီးငယ်ရှိသော၊ ပုတ္တကံ -
သားငယ်ကို၊ မယံ - ငါတို့သည်၊ ပဿာမ - မြင်ရပါကုန်အံ့နည်း။ ဣတိ - ဤသို့၊
မာတာပိတူနံ - အမိအဖတို့၏၊ မေတ္တာစိတ္တံ - ချစ်ခင်ခြင်းများသည့် မေတ္တာဗြဟ္မစိုရ်
တရားစိတ်သည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ - မကြာမကြာ အခါခါ ဓမ္မတာသဘောအားဖြင့် ဖြစ်ပွား၏။
ပန - မေတ္တာစိတ်ဖြစ်ပုံမှတစ်ပါး ကရုဏာစိတ်ဖြစ်ပုံကို ဆိုဦးအံ့။ ယဒါ - အကြင်အခါ၌၊
မန္တော - နံ့သော၊ ဥတ္တာနသေယျကော - ပက်လက်အိပ်တတ်သော၊ ဒေသ - ဒေသောဒါရ
ကော - ဤသူငယ်ကို၊ ဦကာဟိဝါ - သန်းတို့သည်လည်းကောင်း၊ မင်္ဂလာဒီဟိ - ကြမ်းပိုး
အစရှိကုန်သော၊ ပါဏကေဟိဝါ - ပိုးတို့သည်လည်းကောင်း၊ ဒဋ္ဌော - ကိုက်အပ်သည်
ဖြစ်၍၊ ဝါ - တစ်နည်းကား၊ ဒုက္ခသေယျာယ - ဆင်းရဲသောအိပ်ခြင်းသည်၊ ပိဋိတော -
နှိပ်စက်အပ်သည်ဖြစ်၍၊ ပရောဒတိ - ဝိုမြည်တမ်း၏။ ဝိဝရတိ - မြည်တမ်း၏။ တဒါ -

ထိုအခါ၌၊ အဿဒါရကဿ-ထိုသူငယ်၏။ သဒ္ဓံ-အသံကို၊ သုတ္တာ-ကြား၍၊ မာတာပိတူနံ -အမိအဖတို့အား၊ ကာရညံ -သနားကရုဏာအဖြစ် ဗြဟ္မစိုရ်တရား အစစ်သည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ -ဓမ္မတာသဘောအားဖြင့် ဖြစ်ပွား၏။

အာဓာဝိတ္တာ -ပြေး၍၊ ဝိဓာဝိတ္တာ -ထိုမှဤမှပြေး၍၊ ကိဠုနကာလေပန - ကစားသောကာလ၌ကား၊ ဝါ -တစ်နည်းကား၊ လောဘနိယဝယသ္မိံ -မေမေ ဘဘ မမ မိမိ စသည်ဖြင့် ပလီပလာ ခရာဆန်းပြား ပြောကြားတတ်ရုံမက ကစားခုန်စား ဝတ်စားဆင်ယင်ပြီး ရယ်မောပြောဆို၍နေကြရာ ချစ်နှစ်သက်ဖွယ်သော အရွယ်အစား စားသို့ ရောက်သောအခါ၌၊ ဌိတကာလေ -တည်နေတိုင်း တည်နေတိုင်းသော သား သမီးတို့ကို တွေ့မြင်ရသောအခါကာလ၌၊ ဒါရကံ -သူငယ်ကစ ကြီးပြင်းကြသော သားချစ် သမီးချစ်ကို၊ သြလောကေတွာ -ပြုံးစိစိနှင့် တစ်မိမိကြည့်၍၊ မာတာပိတူနံ - အမိအဖတို့၏၊ စိတ္တံ -စိတ်သည်၊ သပ္ပိမဏ္ဍေ -ထောပတ်ရရည်ကြည်ကြည်၌၊ ပက္ခိတ္တ သတဝိဟတကပ္ပါသပိစုပဋုလံဝိယ -ထည့်အပ်သော အကြိမ်တစ်ရာဖတ်အပ်သော ဝါ ဝှမ်းဆိုင်မှာ ထောပတ်ကြည်တွေ စိမ့်ဝင်၍ ပြည့်နေတာလို၊ မုဒုကံ -ဝမ်းမြောက်တဲ့ တရားတွေ စိမ့်ဝင်၍နေသဖြင့် နူးညံ့သောစိတ်ရှိသည်၊ ဟောတိ -ဖြစ်၏။ အာမော ဒိတံ -သားသမီးတို့အား ဝမ်းမြောက်ခြင်းကြီးမား၍ အတီးအမှုတ်အဆိုအက ချစ်သား ချစ်သမီးတို့နှင့် အလှည့်ကျ ဆို၊က၊တီးမှုတ်ကြကာ အထူးသဖြင့် ဝမ်းသာလှပါသည်။ ဟောတိ -ဖြစ်၏။ တဒါ -ထိုဝမ်းမြောက်သောအခါ၌၊ တေသံ -ထိုမိဖတို့အား၊ မုဒိတာ -ဝမ်းမြောက်သောအဖြစ် ဗြဟ္မစိုရ်တရားအစစ်ကို၊ လပ္ပတိ -ဓမ္မတာသဘော အားဖြင့် ထင်ရှားစွာ ရအပ်၏။

ယဒါပန-အကြင်အခါ၌ကား၊ သေသောပုတ္တကော -ဤငါတို့သားသည်၊ ပုတ္တဒါရာာရဏံ -သားမယားမွေးမြူခြင်းကို၊ ပစ္စုပ္ပာပေတွာ -ဖြစ်စေ၍၊ ပါဠိယေက္ကံ - မိမိတို့အလုပ်နှင့် မိမိတို့နေထိုင်ကြငြား အသီးအခြားသော၊ အာဂါရံ -မိမိတို့အိမ်ကို၊ အဇ္ဈာဝသတိ -အုပ်စိုး၍နေ၏။ တဒါ -ထိုအခါ၌၊ မာတာပိတူနံ -အမိအဖတို့အား၊ ဒါနိဏ္ဍဒါနိ -ယခုအခါ၌၊ နော -ငါတို့၏၊ ပုတ္တကော -သားသည်၊ အတ္တနော - မိမိ၏၊ ဓမ္မတာယ -မိမိတို့စွမ်းရည်နှင့် နေထိုင်ကြငြား သဘောအားဖြင့်၊ ယာပေတုံ - မျှတခြင်းငှာ၊ သက္ကောတိ -စွမ်းနိုင်၏။ ဣတိ -ဤသို့၊ မဇ္ဈတ္တဘာဝေါ -လျစ်လျူသော အဖြစ်သည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ -လျစ်လျူခြင်းဖြစ်၏။ တသ္မိပိကာလေ -ထိုအခါ၌လည်း၊ ဥပေက္ခာ -လျစ်လျူခြင်းဥပေက္ခာအဖြစ် ဗြဟ္မစိုရ်တရားအစစ်ကို၊ လပ္ပတိ -ဓမ္မတာ သဘောအားဖြင့် ရအပ်၏။ ဣတိ -ဤသို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ -သိအပ်၏။ ဣမိနာကာရ ဏေန-ဤသို့သောအကြောင်းကြောင့်၊ ဗြဟ္မာတိမာတာပိတရောတိ -ဗြဟ္မာတိမာတာပိ တရောဟူ၍၊ ဘဂဝတာ -မြတ်စွာဘုရားသည်၊ ဝုတ္တံ -ဟောတော်မူအပ်၏။ ဟု တိကအဂုံတ္တိရ် အဋ္ဌကထာ၌ မိန့်တော်မူတိုင်း သားသမီးတို့အပေါ်မှာ မိဘပြုလုပ်

သောသူတို့သည် လူနတ်ကိုမဆိုထားဘိ တိရစ္ဆာန်သတ္တဝါတွေပင် အထိုက်အလျောက် ဗြဟ္မစိုရ်ဘာဝနာတရားတို့ ဓမ္မတာသဘောအားဖြင့် ဖြစ်ပွားနိုင်ကြကုန်၏။ ဤမှ တစ်ပါး ပုဂ္ဂလဝိသေသကြီးများ ဖြစ်ပွားပေါ်ပေါက်သောအခါ ၎င်းသမထနည်း အသီးသီးတို့ ဆက်လက်ကြ၍ ဈာန်သမာပတ်ရှစ်ပါး အဘိညာဉ်ခြောက်ပါးတို့သို့ ရောက်အောင် ကြီးပွားတိုးတက်နိုင်ကြကုန်၏။ ဤကား သမထဘာဝနာများ ငါပဋ္ဌာန်းတရားတို့ကို အကျဉ်းမျှ ပြချက်ပေတည်း။ ဝိပဿနာတို့ကိုမူကား— နောက်ပါဠိတော်ကျမှ ရေးပြပါအံ့သတည်း။

ရှေးကပြခဲ့ပြီးသော အဖန်ဖန်လေ့လာခဲ့သည့် ဒါန၊ သီလ၊ ဘာဝနာ ပုည ကြိယာကုသိုလ်စုတို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဤရှေးက ပြခဲ့ပြီးသော ဒါန၊ သီလ၊ ဘာဝနာ မှတစ်ပါး ပုညကြိယာဆယ်ပါးတို့တွင် မိမိတို့ရှေးအဖို့က လေ့လာပွားများခဲ့ကြသော ရိုသေသင့် ရိုသေထိုက်သည့် အသက်၊ သိက္ခာ၊ ထေရ်ဝါကြီးသူတို့အား အဖန်ဖန် အရိုအသေပြုခဲ့ကြသော အပစာယနပုညကြိယာ ကုသိုလ်စုတို့ကိုလည်းကောင်း၊ သူတစ်ပါးတို့၏ အမှုကြီးငယ် အသွယ်သွယ်တို့ကို တကယ်စိတ်ကောင်းထား၍ အဖန်ဖန်ဆောင်ရွက်ခဲ့သော ဝေယျာဝစ္စ ပုညကြိယာ ကုသိုလ်ကိုလည်းကောင်း၊ မိမိပြုခဲ့သမျှသော ကုသိုလ်အစု ကောင်းမှုအဖို့တို့ကို စိတ်ကောင်းထားကြကာ အဖန်ဖန် သူတစ်ပါးတို့အား အမျှပေးဝေခြင်း ပတ္တိဒါန ပုညကြိယာကုသိုလ်စုကို လည်းကောင်း၊ သူတစ်ပါးတို့ ပြုလုပ်ကြသည့် ကုသိုလ်အစု အကောင်းမှုအဖို့တို့ကို သာဓု သာဓု ကောင်းလေစွ ကောင်းလေစွဟု ဝမ်းမြောက်နုမော် သာဓုခေါ်ခြင်း ပတ္တာနုမောဒန ပုညကြိယာကုသိုလ်စုကိုလည်းကောင်း၊ သူတစ်ပါးတို့ ကောင်းမြတ် သောတရား ဟောကြားသည်တို့ကို ရိုသေစွာ အဖန်ဖန် နာခံမှတ်သားခြင်း ဓမ္မဿဝန ပုညကြိယာ ကုသိုလ်စုကိုလည်းကောင်း၊ မိမိတို့ သိကြားနားလည်သမျှသော သူတော် ကောင်းတရား အစားစားတို့ကို အထူးစိတ်ကောင်းထား၍ သူတစ်ပါးတို့အား တတ်နိုင်သမျှ ဟောကြားခြင်း ဓမ္မဒေသနာ ပုညကြိယာကုသိုလ်စုကိုလည်းကောင်း၊ မိမိတို့မှာ အကြောင်းအကျိုး အမျိုးမျိုး အစားစားတို့ဖြင့် ဖြောင့်မှန်သော အယူဝါဒ တို့ကို နှစ်ရှည်လများ အခါခါလိုက်နာယူဆခဲ့ကြသော ဒိဋ္ဌိဇုကမ္မ ပုညကြိယာ ကုသိုလ်စုကိုလည်းကောင်း၊ ထိုမှတစ်ပါး သိန်း၊ သန်း၊ ကုဋေ မရေတွက်နိုင်လောက် အောင် ဖြစ်သင့်ဖြစ်ထိုက်သော ကုသိုလ်စုတို့ကိုလည်းကောင်း၊ ရှေးအဖို့က ပြုအပ် လေ့လာ ပွားများအပ်ခဲ့ပြီးသမျှ ကုသလအစုစုတို့ကို ပုဗ္ဗေသုစိဏ္ဍာနိ ဟုဆိုအပ်သည့် အာရမ္မဏပစ္စည်း၊ ၎င်းကုသိုလ်တို့ကို ပြန်၍ နှလုံးသွင်းသောသူအား ပွားများမှု ကုသိုလ်စုကို ပစ္စဝေက္ခတိ ဟုဆိုသည့် အာရမ္မဏပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရား အစစ်တို့ ဖြစ်ကြကုန်ရာ၏။

ဤသို့ ရှေးကပြခဲ့ပြီးသော ဒါန၊ သီလ စသည့် ပုညကြိယာများ ငါပဋ္ဌာန်း တရား အစားစားတို့ကို ဤပဋ္ဌာန်းတရားကြီးမှာ သမုတိသစ္စာဒေသနာနှင့် သတ္တဝါ

အများ သိကြားနားလည်ကြအောင် “ဒါနံ ဒတွာ သီလံ သမာဒိယိတွာ ဥပေါသထကမ္မံ ကတွာ တံ ပစ္စဝေက္ခတိ။ ပုဗ္ဗေ သုစိဏ္ဏာနိ ပစ္စဝေက္ခတိ” ဟု ဟောကြားတော်မူအပ် သည်များကို တို့မြန်မာစကားနှင့် မှတ်သားလွယ်ကြစေခြင်းအကျိုးငှာ “ဒါနသီလ၊ လောသမျှ၊ တွေးဆဆင်ခြင်ကြ” ဟု ဆောင်ပုဒ်၌ ရေးထုတ်အပ်ပါသတည်း။ ထိုမှ တစ်ပါး ဈာန်ကြီးကိုရပြီးသော ပုထုဇဉ်၊ သေက္ခတို့သည် မိမိတို့ရသောဈာန်မှထ၍ မိမိဈာန်ကိုပင် တွေးဆင်ခြင်သောအခါ မိမိတို့ဈာန်ကုသိုလ်က အာရမ္မဏပစ္စည်း၊ ဆင်ခြင်သော ကာမကုသိုလ်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရားတို့က အာရမ္မဏပစ္စယုပ္ပန်များ၊ ငါပဋ္ဌာန်းတရား ဖြစ်ကြကုန်၏။

(တစ်နည်း) သေက္ခပုထုဇဉ်တို့သည် မိမိတို့ ရအပ်ပြီးသော ဂေါတြဘူကို လည်းကောင်း၊ ဝေါဒါန်ကိုလည်းကောင်း၊ မဂ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဆင်ခြင်စဉ်းစားကြ သောအခါ ဂေါတြဘူဝေါဒါန်၊ မဂ်ကုသိုလ်တို့က အာရမ္မဏပစ္စည်း၊ ဆင်ခြင်သော ကာမကုသိုလ်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရားတို့က အာရမ္မဏပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရား အစစ်တို့ ဖြစ်ကြကုန်၏။ ဤသို့ဖြစ်ကြသည်ကို သိစေလို၍ “ဈာနာ ဝုဋ္ဌဟိတွာ ဈာနံ ပစ္စဝေက္ခတိ။ သေက္ခာ ဂေါတြဘုံ ပစ္စဝေက္ခန္တိ၊ ဝေါဒါနံပစ္စဝေက္ခန္တိ သေက္ခာမဂ္ဂါဝုဋ္ဌ ဟိတွာ မဂ္ဂပစ္စဝေက္ခန္တိ” ဟု ဤပဋ္ဌာန်းပါဠိတော်ကြီး ၌ ဟောတော်မူအပ်သည်တို့ကို တို့မြန်မာစကားနှင့် မှတ်သားလွယ်ကြစေခြင်းအကျိုးငှာ “ဂေါတြဘူဝေါဒါန်၊ ဈာန်မဂ် ကိုပင်၊ တွေးဆင်ခြင်၊ မည်တွင်အာရမ္မဏ၊ ပစ္စည်းရ” ဟု ဆောင်ပုဒ်မှာ ပြဆိုအပ်ပါ သတည်း။

ပုထုဇဉ်သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် မိမိတို့ကုသိုလ်တို့ကို ဝိပဿနာ ပွားများပုံ ကား ရှေးအဖို့က အမှတ်တရပြုခဲ့ကြသော ဒါန၊ သီလ၊ သမထ၊ ဝိပဿနာ အစဖြစ်သော ကုသိုလ်စုတို့ကိုလည်းကောင်း၊ ယခုချက်ချင်း ပြုပြုသမျှသော ကုသိုလ်စု ကိုလည်းကောင်း ဝိပဿနာပွားများလိုသော ယောဂီပျိုတို့သည် မိမိ မိမိတို့ပြုပြု သမျှသော ကုသိုလ်စုတို့ ယခုဝိပဿနာရှုဆဲအခါ မရှိချုပ်ပျောက် အနိစ္စရောက်သည် တို့ကို ဉာဏ်နှင့်မိမိ ပြူးပြူးကြည့်၍ “အနိစ္စ အနိစ္စ အနိစ္စ အနိစ္စ” ဟု အခါခါ ဝိပဿနာတို့ကို ပွားများကုန်ရာ၏။ ဤသို့ ပွားများကြသောအခါ ရှေးအဖို့က ပြုခဲ့ကြပြီး အနိစ္စသို့ချည်း ရောက်ကြကုန်သော ဒါန၊ သီလ၊ သမထ၊ ဝိပဿနာ အစဖြစ်သော ကုသိုလ်စုတို့က အာရမ္မဏပစ္စည်း အနိစ္စ အနိစ္စဟု ဝိပဿနာ ရှုသော ကုသိုလ်စုတို့က အာရမ္မဏပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရားဖြစ်ကြသည်ကို သိစေလို၍ သေက္ခာ ဝါ ပုထုဇဉ်မှာ “ဝါ ကုသလံ အနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတော ဝိပဿန္တိ” ဟူ၍ ပဋ္ဌာန်းပါဠိတော်၌ ဟောတော်မူအပ်သည်ကို တို့မြန်မာစကားနှင့် မှတ်သားလွယ်ကြစေခြင်းအကျိုးငှာ “သေက္ခပုထု၊ ကုသိုလ်စု၊ ပွားမှုအနိစ္စ၊ အာရုံရ” ဟု ဆောင်ပုဒ်မှာ ပြဆိုအပ်ပါသတည်း။ ထိုမှတစ်ပါး စေတောပရိယကုသိုလ်

အဘိညာဉ်ဖြင့် လွန်လေပြီးသော ခုနစ်ရက်မှစ၍ လာလတ္တံ့သော ခုနစ်ရက်အတွင်း၌ တည်သော သူတစ်ပါးတို့၏ ကုသိုလ်အစဉ်ကိုကြည့်၍ သိသောခါ သူတစ်ပါးတို့၏ ကုသိုလ်ခန္ဓာတို့က အာရမ္မဏပစ္စည်း၊ သိသော စေတောပရိယ အဘိညာဉ်က အာရမ္မဏပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရားဖြစ်ကြကုန်၏။

(တစ်နည်း) ဝိညာဏဉ္စာယတန ကုသိုလ်တို့သည် အာကာသာနဉ္စာယတန ကုသိုလ်ကိုသာ အာရုံပြု၍ ဖြစ်ကြသောကြောင့် အာကာသာနဉ္စာယတနကုသိုလ်က အာရမ္မဏပစ္စည်း၊ ဝိညာဏဉ္စာယတနကုသိုလ်က အာရမ္မဏပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်း တရား ဖြစ်ကြကုန်၏။ နေဝသညာ နာသညာယတန ကုသိုလ်တို့ကလည်း အာကိဉ္စညာယတနကုသိုလ်တို့ကိုသာ အာရုံပြု၍ဖြစ်ကြသောကြောင့် အာကိဉ္စညာ ယတန ကုသိုလ်က အာရမ္မဏပစ္စည်း၊ နေဝသညာနာသညာယတနကုသိုလ်၍ အာရမ္မဏ ပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရားတို့ ဖြစ်ကြကုန်၏။

(တစ်နည်း) ဣဒ္ဓိဝိဓကုသိုလ် အဘိညာဉ်သည် မိမိပါဒကဖြစ်သော ရူပါဝစရ ကုသိုလ်ကို အာရုံပြု၍ဖြစ်သောကြောင့် ပါဒကဖြစ်သော ကုသိုလ်ပဉ္စမဈာန်က အာရမ္မဏပစ္စည်း၊ ဣဒ္ဓိဝိဓအဘိညာဉ်ကုသိုလ်က အာရမ္မဏပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်း တရား ဖြစ်ကြကုန်၏။ စေတောပရိယ အဘိညာဉ်မှာ ရှေးအဘိညာဉ်အတိုင်းသိပါ လေ။ (တစ်နည်း) ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ ကုသိုလ်အဘိညာဉ်ဖြင့် ရှေးအဖို့၌ဖြစ်ဖူးသော ကုသိုလ်ကို ပြန်၍ကြည့်သောအခါ ရှေးအဖို့၌ဖြစ်ဖူးသော ကုသိုလ်ခန္ဓာက အာရမ္မဏ ပစ္စည်း၊ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိကုသိုလ် အဘိညာဉ်က အာရမ္မဏပစ္စယုပ္ပန်များ ငါ ပဋ္ဌာန်းတရားဖြစ်ကြကုန်၏။ (တစ်နည်း) ယထာကမ္မုပဂကုသိုလ် အဘိညာဉ်ဖြင့် အတိတ်ဖြစ်သော ကုသိုလ်ကံများကို ကြည့်ရှုသောအခါ အတိတ်ဖြစ်သော ကုသိုလ်ကံ က အာရမ္မဏပစ္စည်း၊ ယထာကမ္မုပဂကုသိုလ် အဘိညာဉ်က အာရမ္မဏပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရား ဖြစ်ကြကုန်၏။

(တစ်နည်း) အနာဂတံသကုသိုလ် အဘိညာဉ်ဖြင့် နောက်၌ ဖြစ်လတ္တံ့သော ကုသိုလ်တို့ကို လှမ်း၍ကြည့်သောအခါ ဖြစ်လတ္တံ့သော ကုသိုလ်တို့က အာရမ္မဏ ပစ္စည်း၊ အနာဂတံသကုသိုလ် အဘိညာဉ်က အာရမ္မဏပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရား ဖြစ်ကြကုန်၏။ ဤသို့ဖြစ်ကြသည်ကို သိစေလို၍ “စေတောပရိယဉာဏေန ကုသလ စိတ္တသမင်္ဂိဿ စိတ္တံ ဇာနန္တိ၊ အာကာသာနဉ္စာယတနကုသလံ ဝိညာဏဉ္စ ယတန ကုသလဿ အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော။ အာကိဉ္စညာယတနကုသလံ နေဝသညာ နာသညာယတနကုသလဿ အာရမ္မဏပစ္စယေနပစ္စယော။ ကုသလာခန္ဓာ ဣဒ္ဓိ ဝိညာဏဿ စေတောပရိယဉာဏဿ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏဿ ယထာ ကမ္မုပဂဉာဏဿ အနာဂတံသညာဏဿ အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော” ဟု ဤ ပဋ္ဌာန်းပဉ္စာဝါရ ပါဠိတော်ကြီးမှာ ဟောတော်မူအပ်ပါသတည်း။ ဤသို့ ဟောတော်

မူအပ်သည်ကို အလွယ်နှင့်သံစေလို၍ “ကုသိုလ်ခန္ဓာ၊ အဘိညာ၊ ပြုပါအာရမ္မဏ၊ ပစ္စည်းရ” ဟု ဆောင်ပုဒ်၌ ရေးထုတ်လိုက်ပါသတည်း။ ကုသိုလ်ခန္ဓာတို့ကို ဝိပဿနာ ရှုရပုံကား— ရှေးက “သေက္ခပုထု၊ ကုသိုလ်စု၊ ပွားမှုအနိစ္စ၊ အာရုံရ” ဟု ဤလင်္ကာ ပါဠိတို့အရနှင့် ပြအပ်ခဲ့ပြီးသောကြောင့် အထူးပြဆိုဖွယ် မလိုတော့ကြောင်း။ ဤကား ကုသလပဒ၌ ကုသလပဒါဝသာနအရ စာပဋ္ဌာန်း၊ ရွာပဋ္ဌာန်းတို့ကို ပြချက်တို့ပါ တည်း။

ကုသလပဒါဝသာန ပြီး၏။

၄၄။ ကုသိုလ်အကြောင်းခံ၍ အကုသိုလ်များ ဆန်းကြယ်စွာ ဖြစ်ပွားကြပုံကို ဖော်ပြချက်

ကုသလပဒါဝသာနကို ဟောတော်မူသည်၏ အခြားမဲ့၌ အကုသလပဒါဝ သာနကို ဟောတော်မူ၏။ ထိုအကုသလပဒါဝသာန၌လည်း ဒါနံ ဒတ္တာ သီလံ သမာဒိယိတ္တာ— အစဖြာသော သမုတိသစ္စာနယ်နှင့် ပရမတ္ထသစ္စာနယ် နှစ်သွယ်နှစ်ရပ် ပေါင်းစပ်၍ ဟောတော်မူသည့် ဒေသနာတော် အစားစားတို့ကို ဘုရားကိုယ်တော် မြတ်ကြီး ဟောတော်မူသည့်နည်းအရနှင့် ကုသလာဓမ္မာ ဒေသနာအရကို သူငါ အစားစားတို့ ထင်ရှားသိမြင်လွယ်ကြအောင် ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာန်အရ သမုတိသစ္စာအဝဝ တို့ဖြင့် ဟောပြတော်မူပုံကား—

ပါဠိစကားနှင့် (အကုသလာဓမ္မာ)၊ မြန်မာစကားနှင့် (မကောင်းတဲ့သဘော) ဟူ၍ ပရမတ္ထစကားအစစ်များကို ဟောပြတော်မူသော ပရမတ္ထ ဒေသနာတော်စကား ထဲမှာ သမုတိသစ္စာပညတ်နှင့် တွဲဖက်ကြပါ၍ အကုသလာဓမ္မာ ပါဠိတော်အလာကို တို့မြန်မာက သာယာခင်မင် ကပ်ငြိကြသည့် လောဘအစားစားနှင့် မကောင်းတဲ့ သဘော၊ ကျူးလွန်စော်ကား နှိပ်စက်သမျှအစားစား နှလုံးမသာယာမှု စသည့် ဒေါသ အစားစားတို့နှင့် မကောင်းတဲ့သဘော၊ တည်တံ့ခိုင်မြဲခြင်းမရှိဘဲ အမျိုးမျိုး ပျံ့လွင့်သော ဥဒ္ဓစ္စ၊ သို့လော သို့လော တွေးတောခြင်း ဝိစိကိစ္ဆာတို့ဖြင့် တွေဝေမိန်းမောခြင်း စသည် မောဟ အစားစားတို့နှင့် မကောင်းတဲ့သဘော (ဝါ) အလှူဒါန မပေးလှူချင် ကြ၊ ဝန်တိုခြင်း မစ္ဆရိယနှင့် မကောင်းတဲ့သဘော၊ သီလမဆောက်တည်ချင်ကြသည့် အသံဝရဖြင့် မကောင်းတဲ့သဘော၊ ဘာဝနာ မပွားကြ ပျံ့လွင့်ခြင်း ဥဒ္ဓစ္စ စသည်နှင့် မကောင်းတဲ့သဘော၊ အပုညကြိယာ အစားစားနှင့် မကောင်းတဲ့သဘော၊ ဒုစရိတ အစားစားနှင့် မကောင်းတဲ့သဘောဟူ၍ လောက၌ အကုသိုလ်ပြုသမျှ အဆုံးအပိုင်း အခြားမရှိအောင် ဖော်ထုတ်၍ ဓမ္မကထိက ပြုလုပ်သူတို့နှင့်တကွ ဒေသနာဉာဏ်

ရင့်သန်လိုသူတို့သည် ဤအကုသလာဓမ္မာ ပရမတ္ထဒေသနာတစ်ပါးတည်း၌ ပြုပြု သမျှသော မကောင်းမှုတို့ကို ထည့်သွင်းပြီးလျှင် တစ်သက်ပတ်လုံး တစ်ကမ္ဘာပတ်လုံး ဟောကြား၍ ဆင်ခြင်၍ မဆုံးနိုင် မကုန်နိုင်အောင် ထင်မြင်ပေါက်ရောက်တော်မူနိုင်ကြ ပါစေကုန်သတည်း။

ဤသို့ ပညတ်နယ်အစားစားတို့နှင့် ဆက်စပ်ကာ အကုသလာဓမ္မာ ဟူသော ဒေသနာတော်ကြီး၏ ကြီးကျယ်မြင့်မြတ်လှသည်များကို ထင်ရှားသိသာရုံမက ရှေးကပြခဲ့ပြီးသော လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟ အစားစားတို့၌ပင် အကုန်လုံးပါဝင် အောင် ဆင်ခြင်ကြပြီးလျှင် ဒါနကို မပေးလျှင်ကြ ဝန်တိုမစ္ဆရိယ တစ်ခုတည်း၌ပင် ထိုမစ္ဆရိယက ဆွမ်း၊ သင်္ကန်း၊ ကျောင်း စသော မရေမတွက်နိုင်သော ပညတ်နယ်က ပေးလျှအပ်ကြသော ဒါနအစားစားတို့ကို မပေးလျှင်ကြသည့် မစ္ဆရိယနှင့် တွဲဖက် ကြပြီးလျှင် အကုသလာဓမ္မာ—ဆွမ်းမစ္ဆရိယနှင့် မကောင်းတဲ့သဘော၊ သင်္ကန်းမစ္ဆရိယ၊ ကျောင်းမစ္ဆရိယ၊ ဆေးမစ္ဆရိယ၊ ပန်း၊ ဆီမီး စသည့် အဆုံးမရှိနိုင်အောင်သော မစ္ဆရိယအမျိုးမျိုးတို့နှင့် မကောင်းတဲ့သဘောဟူ၍လည်း ထည့်သွင်းကာ သိနိုင်ကြ ဟောကြားနိုင်ကြကုန်ရာ၏။ ထိုမစ္ဆရိယတစ်ခုတည်း၌လည်း ဆွမ်း၊ ဆွမ်းဟင်း၊ ဟင်းလျာ စသည်တို့ပါ ဆက်တွဲ၍ အကုသလာဓမ္မာ—ဒန်ပေါက်ဆွမ်း မစ္ဆရိယနှင့် မကောင်းတဲ့သဘော၊ (ဝါ) ထောပတ်ဆွမ်း၊ အုန်းဆွမ်း၊ မီးတုန်းဆွမ်း၊ ပြောင်းဆွမ်း စသည့် အနုအကြမ်း၊ ဟင်းအနုအကြမ်း အစားစားတို့မှာ ဖြစ်ပွားနေကြသည့် မစ္ဆရိယအစားစားတို့နှင့် မကောင်းတဲ့သဘောဟူ၍ ထည့်သွင်းကာ သိနိုင်ကြ ဟောကြားနိုင်ကြကုန်ရာ၏။

ထိုမှတစ်ပါး သင်္ကန်း၊ ကျောင်း၊ ဆေး စသည်တို့၌ ဝန်တိုခြင်းအစားစား တစ်ပါးပါးတို့မှာလည်း မစ္ဆရိယအစားစား၊ အပုညကြိယာအစားစား၊ ဒုစရိုက်အစား စား ပညတ်များနှင့် မကောင်းတဲ့သဘောတစ်ခုတည်းမှာ တွဲစပ်ကြကာ အကုသလာ ဓမ္မာ ဒေသနာကို ကျယ်ဝန်းစွာ တစ်သက်လုံး တစ်ကမ္ဘာပတ်လုံး ဟောကြားသိရှိ၍ မဆုံးနိုင်အောင် ဆိတ်ငြိမ်ရာအရပ်တွင် ဉာဏ်သက်ဝင်ရန် ဆင်ခြင်စဉ်းစားတော်မူနိုင် ကြပါစေသတည်း။ (ဝါ) ဆင်ခြင်စဉ်းစားတော်မူကြပြီးလျှင် အကုသလာဓမ္မာ ဒေသနာတစ်ခု၌ပင် ဉာဏ်သက်ဝင်၍ လောကကြီးအားလုံးကို အကျဉ်းချုပ်ကာ အကုသလာဓမ္မာဟု ဟောကြားတော်မူနိုင်ပါသော မြတ်စွာဘုရားကိုယ်တော်မြတ်ကြီး ကိုပင် ယခုချက်ခြင်းထ၍ ရှိခိုးချင်အောင် ကျေးဇူးတော်ဂုဏ် ဉာဏ်တော်အလုံးစုံတို့ အရကို အနည်းငယ်မျှ ဆားမြည်းနိုင်ကြအောင် အကုသလာဓမ္မာပုဒ်အရကို ရေးပြ တော်မူခြင်းပေတည်း။

ဝအောင်စားလိုမှုကား— ရှေးကပြခဲ့ပြီးသောနည်းကို မိုးကာ မိုးကာ ကာလ အားဖြင့် အဆုံးအပိုင်းအခြားမရှိ၊ အရပ်ဒေသအားဖြင့်လည်း အဆုံးအပိုင်းအခြားမရှိ၊

သတ္တဝါအစားစားတို့အားဖြင့်လည်း အဆုံးအပိုင်းအခြား မရှိသော ဤအနန္တစကြဝဠာ ကမ္ဘာအတွင်း၌ မကောင်းခြင်းရှိသမျှ အကုသိုလ်စိတ် အဝဝတို့ကို အလုံးစုံထင်မြင် အောင် ဆင်ခြင်တော်မူနိုင်ကြပါစေသတည်း။ သူတစ်ပါးတို့ကိုလည်း အကုသလာ ဓမ္မာထဲတွင် အကုသိုလ်တရားအစစ်တွေ ပါဝင်နေကြသည်ဟု ဆင်ခြင်ကြပြီးလျှင် ပါဠိအစားစားတို့ကို မကျက်ရဘဲ ဤအကုသလာဓမ္မာ တစ်ခုတည်း၌ပင် ဆင်ခြင်၍ မဆုံးနိုင်အောင် လောကနယ်ကြီးအားလုံးထဲမှာ တည်ရှိ၍နေပါသော အကုသိုလ်တရား အစားစားတို့ကို ဉာဏ်လက်ညှိုးနှင့် ထိုးကာ ထိုးကာ ဟောဟဲ့ ဟောဟဲ့နှင့် ဟောကြားနိုင်ကြပါစေသတည်း။ မိမိလည်း ဆင်ခြင်နိုင်ကြ၊ ဝအိနိုင်အောင် သုံးဆောင် နိုင်ကြပါစေသတည်း။

ဤသို့ အားထုတ်ရှုကြည့်လို့ ဉာဏ်အမြင်ပေါက်ပြီးသား အကုသိုလ်တရား တို့သည်ကား အကြောင်းကင်းငြား၍ အလကားမဖြစ်နိုင်၊ ဟောတုအာရမ္မဏ စသော ပဋ္ဌာန်းအကြောင်းတရားတို့ကြောင့်သာ ဖြစ်ကုန်ရာသည်ကို ပြဆိုလို၍ ဤကုသလ ပဒ, အကုသလပဒ စသည်၌လည်း စာပဋ္ဌာန်း, ရွာပဋ္ဌာန်း, ငါပဋ္ဌာန်းအားဖြင့် သုံးမျိုးသုံးစားရှိရာတို့တွင် စာပဋ္ဌာန်းအရကို ပြဆိုရပါမူ-

ကုသလော ဓမ္မော အကုသလဿ ဓမ္မဿ အာရမ္မဏပစ္စယေန
 ပစ္စယော။ ဒါနံ ဒတွာ သီလံ သမာဒိယိတွာ ဥပေါသထကမ္မံ ကတွာ တံ
 အဿာဒေတိ အဘိနန္ဒတိ။ တံ အာရပ္ပ ရာဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ
 ဝိစိကိစ္ဆာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဥဒ္ဓစ္စံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဒေါမနဿံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ပုဗ္ဗေ သုစိဏ္ဏာနိ
 အဿာဒေတိ အဘိနန္ဒတိ။ တံ အာရပ္ပ ရာဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ
 ဝိစိကိစ္ဆာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဒေါမနဿံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဈာနာဝုဋ္ဌဟိတွာ ဈာနံ
 အဿာဒေတိ အဘိနန္ဒတိ။ တံ အာရပ္ပ ရာဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ
 ဝိစိကိစ္ဆာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဥဒ္ဓစ္စံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဈာနေ ပရိဟိနေ ဝိပုဋိသာရိဿ
 ဒေါမနဿံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။

ဟု စာပဋ္ဌာန်းအရ ပဉ္စာဝါရ၌ ဘုရားဟောတော်မူအပ်ပါသတည်း။ ၎င်းစာပဋ္ဌာန်း အရကို ရွာပဋ္ဌာန်းအရနှင့် ပြဆိုရပါမူ-

ကုသလောဓမ္မော - ကုသိုလ်တရားသည်၊ အကုသလဿဓမ္မဿ - အကုသိုလ် တရားအား၊ အာရမ္မဏပစ္စယေန - ဆွဲကိုင်ရာပမာဏ အာရမ္မဏသတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယော ဥပကာရကော - ဆွဲဆောင်ကြမှု ကျေးဇူးပြုသည်၊ ဟောတိ - ဖြစ်၏။ ဒါနံ - ပေးလှူ ဖွယ်ဒါနဟူသမျှကို၊ ဒတွာ - စွန့်ကြဲပေးကမ်း လှူဒါန်းပြီး၍၊ သီလံ - နိစ္စသီလကို၊ သမာဒိယိတွာ - ဆောက်တည်ပြီး၍၊ ဥပေါသထကမ္မံ - ဥပုသ်သုံးခြင်းအမှုကို၊ ကတွာ - ပြုပြီး၍၊ တံ - ထိုဒါန စသည်ကို၊ အဿာဒေတိ - သာယာ၏။ အဘိနန္ဒတိ - နှစ်သက် ၏၊ တံ - ထိုဒါန စသော ကုသိုလ်ကို၊ အာရပ္ပ - အာရုံပြု၍၊ ရာဂေါ - နှစ်သက်

ခြင်းရာဂသည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ - ဖြစ်၏။ ဒိဋ္ဌိ - အယူမှားခြင်းသည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ - ဖြစ်၏။
 ဝိစိကိစ္ဆာ - အာရုံကို မဆုံးဖြတ်နိုင်ခြင်းသည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ - ဖြစ်၏။ ဥဒ္ဓစ္စံ - စိတ်၏ပျံ့လွင့်
 ခြင်းသည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ - ဖြစ်၏။ ဒေါမနဿံ - နှလုံးမသာမယာခြင်းသည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ -
 ဖြစ်၏။ ပုဗ္ဗေ - ရှေး၌။ သုစိဏ္ဏာနိ - ကောင်းစွာလေ့ကျက်အပ်သော ကုသိုလ်တို့ကို။
 အဿာဒေတိ - သာယာ၏။ အဘိနန္ဒတိ - နှစ်သက်၏။ တံ - ထိုလေ့လာအပ်သော
 ကုသိုလ်ကို။ အာရပ္ပ - အာရုံပြု၍။ ရာဂေါ - နှစ်သက်ခြင်းရာဂသည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ - ဖြစ်၏။
 ဒိဋ္ဌိ - အယူမှားခြင်းသည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ - ဖြစ်၏။ ဝိစိကိစ္ဆာ - မဆုံးဖြတ်နိုင်ခြင်းသည်။
 ဥပ္ပဇ္ဇတိ - ဖြစ်၏။ ဥဒ္ဓစ္စံ - စိတ်၏ပျံ့လွင့်ခြင်းသည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ - ဖြစ်၏။ ဈာနာ -
 ဈာန်မှာ။ ဝုဋ္ဌဟိတွာ - ထ၍။ ဈာနံ - ဈာန်ကို။ အဿာဒေတိ - သာယာ၏။ အဘိနန္ဒတိ -
 နှစ်သက်၏။ တံ - ထိုဈာန်ကို။ အာရပ္ပ - အာရုံပြု၍။ ရာဂေါ - ရာဂသည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ -
 ဖြစ်၏။ ဒိဋ္ဌိ - အယူမှားခြင်းသည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ - ဖြစ်၏။ ဝိစိကိစ္ဆာ - မဆုံးဖြတ်နိုင်ခြင်း
 သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ - ဖြစ်၏။ ဥဒ္ဓစ္စံ - စိတ်၏ပျံ့လွင့်ခြင်းသည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ - ဖြစ်၏။ ဈာနေ -
 ဈာန်သည်။ ပရိဟိနေ - ယုတ်လျော့သည်ရှိသော်။ ဝိပုဋိသာရိဿ - နှလုံးမသာယာသော
 သူအား။ ဒေါမနဿံ - ဒေါမနဿသည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ - ဖြစ်၏။

ဆောင်ပုဒ်

(၁) ဒါနသီလ၊ လေ့သမ္ပနှင့်၊ ဈာနတို့အား၊ တပ်မှားတွေးလွင့်၊ ဒေါသဆင့်၊
 ဖြစ်လင့်အာရမ္မဏ၊ ပစ္စည်းရ။

(၂) ဝိပဿနာ၊ ရှုလိုပါ၊ သိတာပြောင်းလျက်၊ သိဟောင်းပျက်။

ဤသည်တို့ကား ရွာပဋ္ဌာန်းစကားအရတည်း။

ဤစာပဋ္ဌာန်း ရွာပဋ္ဌာန်းအရကို ပစ္စည်းအရကောက်ကြီးများနှင့် ခမ်းနား
 ကြီးကျယ်အောင် သိရှိနိုင်ကြဖို့ကား တကယ်ပဋ္ဌာန်းပရိယတ္တိတရားကို သင်ကြား
 ပို့ချနေသော အဓိပတိပုဂ္ဂိုလ်ထူး ပုဂ္ဂိုလ်မြတ်ကြီးများသာ သိကြား နားလည်ဖို့
 ရှိနိုင်ကြကုန်ရာသည်။ ဤကဲ့သို့ ပဋ္ဌာန်းပရိယတ္တိတရားများကို မသင်ကြား မလေ့
 ကျက်နိုင်သူ အများလူတို့ကား အနည်းငယ်မျှ တစ်စိတ်တစ်ဒေသတို့သာ သိကြား
 နားလည်ကြဖို့ရာ ငါပဋ္ဌာန်းတရားနှင့် ပြဆိုရပါမူ ဤလောကကြီးအတွင်းမှာ မြတ်
 သောအလှူခံ စသည်တို့ကား မွန်မြတ်သော ဆွမ်း၊ သင်္ကန်း၊ ကျောင်း၊ ဆေး
 စသော အလှူဝတ္ထု မလှူဖူးသေးသော အလှူဝတ္ထု စသည် တစ်ခုခုကို ပေးလှူကြ
 ပြီး၍ ထိုအလှူခံပုဂ္ဂိုလ်နှင့်စပ်၍လည်းကောင်း၊ အလှူဝတ္ထုနှင့်စပ်၍လည်းကောင်း
 ထိုဒါနကုသိုလ်ကို အာရုံပြု၍ ဝမ်းမြောက်စွာ သောမနဿနှင့်တကွ သာယာခြင်း
 တဏှာ ဖြစ်ကြတတ်ကုန်၏။ ထိုသို့ဖြစ်ကြသောအခါ ဒါနကုသိုလ်က အာရမ္မဏ
 ပစ္စည်း၊ ဝမ်းမြောက်သည့် သောမနဿနှင့်တကွ သာယာသော တဏှာတို့က
 အာရမ္မဏပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရား ဖြစ်ကြကုန်၏။

တစ်နည်း- မြတ်သောအလှူခံ နှစ်သက်အပ်သောအလှူခံ စသည်တို့အား မွန်မြတ်သော ဆွမ်း၊ သင်္ကန်း၊ ကျောင်း၊ ဆေး စသော အလှူဝတ္ထု မလှူဖူးသေးသော အလှူဝတ္ထု စသည် တစ်ခုခုကို ပေးလှူကြပြီး၍ ထိုအလှူခံပုဂ္ဂိုလ်နှင့်စပ်၍လည်းကောင်း၊ အလှူဝတ္ထုနှင့်စပ်၍လည်းကောင်း ထိုဒါနကုသိုလ်ကို အာရုံပြု၍ အလွန် နှစ်သက်သော ပီတိနှင့်တကွ သာယာခြင်းတဏှာ ဖြစ်တတ်ကြကုန်၏။ ထိုသို့ဖြစ်ကြ သောအခါ ရှေးကပြခဲ့သော ဒါနကုသိုလ်က အာရမ္မဏပစ္စည်း၊ နှစ်သက်သည့်ပီတိနှင့် တကွ သာယာသော တဏှာတို့က အာရမ္မဏပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရားအစစ်တို့ ဖြစ်ကြလေကုန်၏။ ဤသို့ ဤလောကကြီးအတွင်းမှာ သူငါ စသည်တို့ ဖြစ်နေ တတ်ကြသည့် ငါပဋ္ဌာန်းတရား အစစ်ကြီးများကို သိစေလို၍ “ဒါနံ ဒတွာ တံ အဿာဒေတိ အဘိနန္ဒတိ” ဟု ဤပဋ္ဌာန်းကြီးမှာ ဘုရားကိုယ်တော်တိုင် ဟောတော် မူ၏။

ထိုမှတစ်ပါး မြင့်မြတ်သောပုဂ္ဂိုလ်ကြီးများထံ၌ဖြစ်စေ၊ အလေးတမူ အရေးယူ အပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်မြတ်တို့အထံ၌ဖြစ်စေ အကျိုးအပြစ်နှင့်တကွ သိရှိကြပြီးလျှင် နှစ်နှစ်ခြိုက်ခြိုက် ငါးပါးသီလ၊ အာဇီဝဋ္ဌမကသီလ၊ သုစရိတသီလတို့ကိုလည်း ကောင်း၊ အဋ္ဌင်္ဂဥပုသ်၊ နဝင်္ဂဥပုသ်၊ ဒသင်္ဂဥပုသ်တို့ကိုလည်းကောင်း ခံယူဆောက် တည်ပြီး၍ ထိုထိုပုဂ္ဂိုလ်မြတ်ကြီးများနှင့် စပ်၍လည်းကောင်း၊ ထိုထိုသီလတို့၏ အကျိုးအပြစ်ကို သိရှိခြင်းနှင့်စပ်၍လည်းကောင်း ခံယူဆောက်တည်အပ်သော သီလ ဥပေါသထကုသိုလ်တို့ကို အာရုံပြု၍ ဝမ်းမြောက်စွာ သောမနဿနှင့်တကွ သာယာ ခြင်းတဏှာလည်း ဖြစ်တတ်ကြကုန်၏။ တစ်နည်း- အလွန်နှစ်သက်သော ပီတိနှင့် တကွ သာယာခြင်းတဏှာလည်း ဖြစ်တတ်ကြကုန်၏။ ထိုသို့ဖြစ်ကြသောအခါ ထိုသီလ ဥပေါသထကုသိုလ်တို့က အာရမ္မဏပစ္စည်း၊ ဝမ်းမြောက်သည့် သောမနဿ နှင့်တကွ သာယာသည့်တဏှာတို့ကလည်းကောင်း၊ တစ်နည်း- အလွန်နှစ်သက် သည့် ပီတိနှင့်တကွ ထိုသာယာခြင်းတဏှာတို့ကလည်းကောင်း အာရမ္မဏပစ္စယုပ္ပန် များ ငါပဋ္ဌာန်းတရားအစစ်တို့ ဖြစ်ကြလေကုန်၏။ ဤသို့ သူငါ စသည်တို့မှာ ဖြစ်နေတတ်ကြသည့် ငါပဋ္ဌာန်းတရားအစစ်ကြီးများကို သိစေလို၍ “သီလံ သမာဒိ ယိတွာ ဥပေါသထကမ္မံ ကတွာ တံ အဿာ ဒေတိ အဘိနန္ဒတိ” ဟူ၍ ပဋ္ဌာန်းကြီးမှာ ဘုရားကိုယ်တော်တိုင် ဟောတော်မူ၏။

ထိုမှတစ်ပါး ရှေးကပြခဲ့ပြီးသော ထိုထိုဒါန၊ သီလ၊ ဥပေါသထကုသိုလ် တို့ကို အာရုံပြု၍ လောဘမူ သောမနဿ၊ ဥပေက္ခာ ဇောရုဇ်ဖြာတို့ဖြင့် အခါခါ တွယ်တာကပ်ငြိခြင်း တဏှာဖြစ်သောအခါတို့၌လည်းကောင်း၊ ၎င်းဒါန၊ သီလ၊ ဥပေါသထကုသိုလ်တို့ကို ပြုနေတာ ငါပဲ၊ ငါသည်ပင်လျှင် ထိုဒါန၊ သီလ၊ ဥပေါသထကုသိုလ်တို့ကို ပြုနေသည်ဟု ထိုထိုဒါန၊ သီလ၊ ဥပေါသထကုသိုလ်တို့ကို

သက္ကာယဒိဋ္ဌိဖြင့် အမြင်မှားသောအခါတို့၌လည်းကောင်း၊ ထိုမှတစ်ပါး ယခု ငါလျှူအပ်သောဒါန၊ ဆောက်တည်အပ်သော သီလ၊ သုံးသပ်အပ်သော ဥပုသ်တို့သည် ဒါန၊ သီလ၊ ဥပေါသထအစစ်မှ ဖြစ်ပါမည်လား မဖြစ်လား၊ ကောင်းကျိုးများကို ပေးပါမည်လား မပေးလား စသည်ဖြင့် သို့လော သို့လော ယုံမှားခြင်း ဝိစိကိစ္ဆာ ဖြစ်ကြသောအခါတို့၌လည်းကောင်း၊ ထိုမှတစ်ပါး မိမိတို့ပြုလုပ်အပ်သော ဒါန၊ သီလ၊ ဥပေါသထတို့ကို အရင်းထား၍ မတည်ကြည်ငြား လွင့်ပါးသော ဥဒ္ဓစ္စ ဖြစ်သောအခါတို့၌လည်းကောင်း၊ ထိုမှတစ်ပါး မိမိပြုလုပ်သော ဒါန၊ သီလ၊ ဥပေါသထတို့အတွက် နှောင့်ယှက်ခြင်း အမျိုးမျိုးတို့ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ချွတ် ချော်ခြင်း လော်လည်ခြင်း စသည်အမျိုးမျိုးတို့ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ငါသည် မသိလို့ မိုက်လို့ မှားလို့ စသည်ဖြင့်သာ ဤဒါန၊ သီလ၊ ဥပေါသထတို့ကို ပြုမိပါသည်ဟု နှလုံး မသာယာခြင်း ဒေါမနဿဖြစ်သောအခါတို့၌လည်းကောင်း၊ ထိုထိုရှေးက ပြခဲ့ပြီးသော ဒါန သီလ၊ ဥပေါသထ ကုသိုလ်တို့က အရမ္မဏပစ္စည်း၊ သာယာသော တဏှာ၊ အမြင်မှားသော ဒိဋ္ဌိ၊ သို့လော သို့လော တွေးတော ယုံမှားသော ဝိစိကိစ္ဆာ၊ ပျံ့လွင့်သော ဥဒ္ဓစ္စ၊ နှလုံးမသာယာသော ဒေါမနဿတို့က အာရမ္မဏပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရားအစစ်ကြီးတွေ သူငါတို့အတွင်းမှာ မပြတ် မလပ် အထပ်ထပ်ဖြစ်နေကြသည်ကို သိစေလို၍ ဤပဋ္ဌာန်းပါဠိတော်ကြီးမှ “**တံ အာရမ္မ ရာဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဥဒ္ဓစ္စံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဒေါမနဿံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ**” ဟု ဘုရားကိုယ်တော်တိုင် ဟောကြားသိရှိတော်မူစေ၏။

ထိုမှတစ်ပါး ပုဗ္ဗေ သုစိဏ္ဏာနိ-အရ ရှေးရှေးက အလေ့အလာပြုခဲ့ပြီးသော ဒါနကုသိုလ်၊ သီလဥပေါသထကုသိုလ်၊ သမထကုသိုလ်၊ ဝိပဿနာကုသိုလ် စသော ပုညကြိယာအဖြာဖြာသော ကုသိုလ်ဟူသမျှတို့ ရထိုက်လှ၏။ ထိုရှေးက ပွားများ လေ့လာအပ်ခဲ့ပြီးသော ကုသိုလ်တို့ကို အာရုံပြု၍ ဝမ်းမြောက်စွာ သောမနဿနှင့်တကွ သာယာခြင်းတဏှာလည်းဖြစ်သော အခါတို့၌လည်းကောင်း၊ (တစ်နည်း) အလွန် နှစ်သက်သော ပီတိနှင့်တကွ သာယာခြင်းတဏှာဖြစ်သောအခါတို့၌လည်းကောင်း၊ (တစ်နည်း) လောဘမူစိတ် ရှစ်ခုတို့ဖြင့် အခါခါ တွယ်တာကပ်ငြိခြင်း ရာဂဖြစ်သော အခါတို့၌လည်းကောင်း၊ အမြင်မှားသော ဒိဋ္ဌိဖြစ်သောအခါတို့၌လည်းကောင်း၊ သို့လော သို့လော တွေးတောယုံမှားသော ဝိစိကိစ္ဆာ ဖြစ်သောအခါတို့၌လည်း ကောင်း၊ ပျံ့လွင့်သော ဥဒ္ဓစ္စဖြစ်သောအခါတို့၌လည်းကောင်း၊ နှလုံးမသာယာသော ဒေါမနဿဖြစ်သောအခါတို့၌လည်းကောင်း၊ ထိုထိုရှေးရှေးက လေ့လာပွားများ အားထုတ်ခဲ့သော ဒါန၊ သီလ၊ ဥပေါသထ၊ သမထ၊ ဝိပဿနာ အစဖြာသော ပုညကြိယာကုသိုလ်တို့က အာရမ္မဏပစ္စည်း၊ ဝမ်းမြောက်နှစ်သက်ခြင်း နှင့်တကွ သာယာတွယ်တာ ကပ်ငြိခြင်းရာဂ၊ အမြင်မှားသော ဒိဋ္ဌိ၊ တွေးတောသော ဝိစိကိစ္ဆာ၊

ပျံ့လွင့်သော ဥဒ္ဓစ္စ နှလုံးမသာမယာသော ဒေါမနဿတို့က အာရမ္မဏ ပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရားအစစ်ကြီးတွေ သူငါတို့အတွင်းမှာ ဖြစ်နေကြသည်ကို သိစေလို၍ ဤပဋ္ဌာန်းပါဠိတော်ကြီးမှာ “ပုဗ္ဗေ သုစိဏ္ဍာနိ အဿာဒေတိ အဘိနန္ဒတိ။ တံ အာရပ္ပ ရာဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဥဒ္ဓစ္စံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဒေါမနဿံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဥဒ္ဓစ္စံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ” ဟု ဘုရားကိုယ်တော်တိုင် ဟောကြားသိရှိတော်မူစေ၏။

ထိုမှတစ်ပါး သမာပတ်ဈာန် အစားစားတို့ကို ရပြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် မိမိတို့ရသော ဈာန်မှထ၍ မိမိတို့ရသည့်ဈာန်ကို အာရုံပြု၍ သာယာခြင်း၊ နှစ်သက်ခြင်း၊ တပ်ခြင်းဖြစ်သောအခါတို့၌လည်းကောင်း၊ ငါသည်ပင်လျှင် ဈာန်ဝင်စား၏။ ဈာန်ဝင်စားနေသူပင်လျှင် ငါပဲဟု သက္ကာယဒိဋ္ဌိ အမြင်မှားသောအခါ သို့လော သို့လော တွေးတောသောအခါ ပျံ့လွင့်သောအခါတို့၌လည်းကောင်း၊ ထိုထိုရအပ်ပြီး သော ဈာန်ကုသိုလ်တို့က အာရမ္မဏပစ္စည်း၊ သာယာခြင်း၊ နှစ်သက်ခြင်း၊ ကပ်ငြိခြင်း၊ အမြင်မှားခြင်း၊ တွေးတောခြင်း၊ ပျံ့လွင့်ခြင်း အကုသိုလ်တရားတို့က အာရမ္မဏ ပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရား အစစ်ကြီးတွေ ဖြစ်တတ်လေသည်ကို သိစေလို၍ ဤပဋ္ဌာန်းပါဠိတော်ကြီးမှာ “ဈာနာ ဝုဋ္ဌဟိတွာ ဈာနံ အဿာဒေတိ အဘိနန္ဒတိ၊ တံ အာရပ္ပ ရာဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ” ဟု ဘုရားကိုယ်တော်တိုင် ဟောကြားသိရှိတော်မူစေ၏။

ထိုမှတစ်ပါး ဈာန်ရပြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်များသည် မိမိတို့ရအပ်သောဈာန်မှ လျှောကျကြသောအခါ ငါသည် ဤဈာန်မှ လျှောကျရလေသည်တကားဟု နှလုံးမသာယာသောအခါတို့မှာ လျှောကျပြီးသောဈာန်က အာရမ္မဏပစ္စည်း၊ နှလုံး မသာယာသော ဒေါမနဿအကုသိုလ်တို့က အာရမ္မဏပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်း တရားတို့ ဖြစ်ကြသည်ကို သိစေလို၍ ဤပဋ္ဌာန်းပါဠိတော်ကြီးမှာ “ဈာနေ ပရိဟိနေ ဝိပုဋိသာရိဿ ဒေါမနဿံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ” ဟု ဘုရားကိုယ်တော်တိုင် ဟောကြားသိရှိတော် မူစေ၏။ ဤသို့ ဟောကြားတော်မူအပ်သော ပါဠိတော်ကြီးများကို တုံ့မြန်မာစကား နှင့် မှတ်သားလွယ်ကြစေခြင်းအကျိုးငှာ “ဒါနသီလ၊ လေ့သမ္ပုနှင့်၊ ဈာနတို့အား၊ တပ်မှားတွေးလွင့်၊ ဒေါသဆင့်၊ ဖြစ်လင့်အာရမ္မဏ၊ ပစ္စည်းရ” ဟု ဆောင်ပုဒ်၌ ရေးထုတ်အပ်ပါသတည်း။

ဤကုသိုလ်ကြောင့် အကုသိုလ်ဖြစ်သော အာရမ္မဏပစ္စည်းကို ဝိပဿနာ ရှုလိုသော ယောဂီပျိုတို့သည် ရှေးအဖို့က ပြုခဲ့ကြပြီးသော ဒါန၊ သီလ၊ ဥပေါသထ စသော ပုညကြိယာ အဖြာဖြာသော ကုသိုလ်စုကို အာရုံပြု၍ ဝမ်းမြောက် သာယာ သောစိတ်၊ နှစ်သက်သာယာသောစိတ်တို့ ဖြစ်ပြီးနောက် ပျက်ပျောက် အနိစ္စရောက် သည်တို့ကို ဉာဏ်နှင့်မိမိ ပြူးပြူးကြည့်၍ “အနိစ္စ အနိစ္စ။ အနိစ္စ အနိစ္စ။ အနိစ္စ အနိစ္စ” ဟု ဝိပဿနာ ရှုကြကုန်၏။ (တစ်နည်း) ထိုကုသိုလ်တို့ကို အာရုံပြု၍

တပ်နှစ်သက်ကြပြီး အမြင်မှားကြပြီး သို့လော သို့လော တွေးတောကြပြီး ပျံ့လွင့်ကြပြီး နှလုံးမသာယာကြပြီးနောက် ပျက်ပျောက် အနိစ္စရောက်သော အကုသိုလ်တို့ကို ဉာဏ်နှင့်မိမိ ပြူးပြူးကြည့်၍ “အနိစ္စ အနိစ္စ။ အနိစ္စ အနိစ္စ။ အနိစ္စ အနိစ္စ” ဟု ဝိပဿနာ ရှုကြကုန်ရာ၏။ ဤသို့ သိလုံးတွေ တစ်မျိုးတစ်မျိုးစီ အသစ်ပြောင်းလျှင် သိပြီးသားအဟောင်းတွေ ပျက်နေကြသည့် အနိစ္စအချက်ကို ရှုစေလို၍ “ဝိပဿနာ၊ ရှုလိုပါ၊ သိတာပြောင်းလျက်၊ သိဟောင်းပျက်” ဟု ဆောင်ပုဒ်ကို ရေးထုတ်လိုက် ပါသတည်း။

ကုသလပဒ၌ အကုသလပဒါဝသာန ပြီး၏။

အကုသလပဒါဝသာနကို ဟောတော်မူသည်၏ အခြားမဲ့၌ အဗျာကတ ပဒါဝသာနကို ဟောတော်မူ၏။ ထိုအဗျာကတ ပဒါဝသာနသည် ယခုကာလ သူငါခပ်သိမ်းတို့အတွင်းမှာ ဖြစ်နေကြခြင်း နည်းပါး၍ ရဟန္တာများ ဈာန်ရ အဘိညာဉ်ရပုဂ္ဂိုလ်တို့သာ အမြဲထားဝရ ဖြစ်နေတတ်ကြသော ပဋ္ဌာန်းတရားကြီး များဖြစ်ကြ၍ သူငါအစားစားတို့မှာ မရှိနိုင်ကြ မသိနိုင်ကြဘဲ ကျက်မှတ်ကြရ ကြည့်ရှုကြရသူများ ဝန်လေးသွားမည် စိုးသောကြောင့် ဤမှာမထည့်သွင်းဘဲ လျစ်လျူ ထားလိုက်ရပေသတည်း။

ဤကား အကုသလပဒကို အကျဉ်းမျှပြချက်ပြီး၏။

၄၅။ ရှေးအကုသလအကြောင်းရ၍ နောက်ထပ်တစ်ဖန် အကုသိုလ်ဖြစ်ကြပြန်ပုံကို ဖော်ပြချက်

ကုသလပဒကို ဟောတော်မူသည်၏ အခြားမဲ့၌ အကုသလပဒကို ဟော တော်မူ၏။ ထိုအကုသလပဒ၌လည်း အကုသလပဒါဝသာန၊ ကုသလပဒါဝသာန၊ အဗျာကတပဒါဝသာနအားဖြင့် သုံးပါးအပြားရှိ၏။ ထိုသုံးပါးတို့တွင် အကုသလ ပဒါဝသာနကို ရှေးဦးစွာ ဟောတော်မူ၏။ ထိုအကုသလပဒါဝသာန၌လည်း စာပဋ္ဌာန်း၊ ရွာပဋ္ဌာန်း၊ ငါပဋ္ဌာန်းအားဖြင့် သုံးမျိုးသုံးစားရှိရာတို့တွင် စာပဋ္ဌာန်းအရကို ပြဆိုရပါမူ—

အကုသလော ဓမ္မော အကုသလဿ ဓမ္မဿ အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော။ ရာဂံ အဿာဒေတိ အဘိနန္ဒတိ။ တံ အရမ္မ ရာဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဝိစိကိစ္ဆာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဥဒ္ဒစ္စံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဒေါမနဿံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဒိဋ္ဌိ အဿာဒေတိ အဘိနန္ဒတိ။ တံ အာရမ္မ ရာဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ

ဝိစိကိစ္ဆာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဥဒ္ဓစ္စံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဒေါမနဿံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဝိစိကိစ္ဆံ အာရပ္ပ
ဝိစိကိစ္ဆာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဥဒ္ဓစ္စံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဒေါမနဿံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဥဒ္ဓစ္စံ
အာရပ္ပ ဥဒ္ဓစ္စံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဝိစိကိစ္ဆာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဒေါမနဿံ
ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဒေါမနဿံ အာရပ္ပ ဒေါမနဿံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဝိစိကိစ္ဆာ
ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဥဒ္ဓစ္စံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။

ဟု စာပဋ္ဌာန်းအရကို မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတော်မူ၏။ ဤစာပဋ္ဌာန်းအရကို
ရွာပဋ္ဌာန်းအရနှင့် ပြဆိုရပါမူ -

အကုသလောဓမ္မော - အကုသိုလ်တရားသည်။ အကုသလဿ ဓမ္မဿ -
အကုသိုလ်တရားအား။ အာရမ္မဏပစ္စယေန - ဆွဲကိုင်ရာပမာဏ အာရမ္မဏသတ္တိဖြင့်၊
ပစ္စယောဥပကာရကော - ဆွဲဆောင်ကြမှု ကျေးဇူးပြုသည်။ ဟောတိ - ဖြစ်၏။ ရာဂံ -
တပ်နှစ်သက်ခြင်းရာဂကို။ အဿာဒေတိ - သာယာ၏။ အဘိနန္ဒတိ - နှစ်သက်၏။
တံ - ထိုနှစ်သက်ခြင်းရာဂကို။ အာရပ္ပ - အာရုံပြု၍။ ရာဂေါ - ရာဂသည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ -
ဖြစ်၏။ ဒိဋ္ဌိ - ဒိဋ္ဌိသည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ - ဖြစ်၏။ ဝိစိကိစ္ဆာ - ဝိစိကိစ္ဆာသည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ -
ဖြစ်၏။ ဥဒ္ဓစ္စံ - ဥဒ္ဓစ္စသည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ - ဖြစ်၏။ ဒေါမနဿံ - ဒေါမနဿသည်။
ဥပ္ပဇ္ဇတိ - ဖြစ်၏။ ဒိဋ္ဌိ - ဒိဋ္ဌိကို။ အဿာဒေတိ - သာယာ၏။ အဘိနန္ဒတိ - နှစ်သက်
၏။ တံ - ထိုဒိဋ္ဌိကို။ အာရပ္ပ - အာရုံပြု၍။ ရာဂေါ - ရာဂသည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ - ဖြစ်၏။
ဒိဋ္ဌိ - ဒိဋ္ဌိသည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ - ဖြစ်၏။ ဝိစိကိစ္ဆာ - ဝိစိကိစ္ဆာသည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ - ဖြစ်၏။
ဥဒ္ဓစ္စံ - ဥဒ္ဓစ္စသည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ - ဖြစ်၏။ ဒေါမနဿံ - ဒေါမနဿသည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ -
ဖြစ်၏။ ဝိစိကိစ္ဆံ - ဝိစိကိစ္ဆာကို။ အာရပ္ပ - အာရုံပြု၍။ ဝိစိကိစ္ဆာ - ဝိစိကိစ္ဆာသည်။
ဥပ္ပဇ္ဇတိ - ဖြစ်၏။ ဒိဋ္ဌိ - ဒိဋ္ဌိသည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ - ဖြစ်၏။ ဥဒ္ဓစ္စံ - ဥဒ္ဓစ္စသည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ -
ဖြစ်၏။ ဒေါမနဿံ - ဒေါမနဿသည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ - ဖြစ်၏။ ဒေါမနဿံ - ဒေါမနဿကို။
အာရပ္ပ - အာရုံပြု၍။ ဒေါမနဿံ - ဒေါမနဿသည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ - ဖြစ်၏။ ဒိဋ္ဌိ - ဒိဋ္ဌိသည်။
ဥပ္ပဇ္ဇတိ - ဖြစ်၏။ ဝိစိကိစ္ဆာ - ဝိစိကိစ္ဆာသည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ - ဖြစ်၏။ ဥဒ္ဓစ္စံ - ဥဒ္ဓစ္စသည်။
ဥပ္ပဇ္ဇတိ - ဖြစ်၏။

ဆောင်ပုဒ်

- (၁) ဒိဋ္ဌိလောဘ၊ နှစ်ပါးမျှအား၊ တပ်မှားတွေးလွင့်၊ ဒေါသဆင့်၊ မှတ်လင့်
အာရမ္မဏ၊ ပစ္စည်းရ။
- (၂) တွေးလွင့်ဒေါသ၊ ယင်းသုံးဝကို၊ မှားကြတွေးလွင့်၊ ဒေါသဆင့်၊ မှတ်လင့်
အာရမ္မဏ၊ ပစ္စည်းရ။
- (၃) ဝိပဿနာ၊ အရာရာ၊ သိတာဖြစ်ပျက်၊ ရှုရန်ချက်။

ဟု ရွာပဋ္ဌာန်းအရကို ပြဆိုအပ်ပါသတည်း။

ဤစာပဋ္ဌာန်း ရွာပဋ္ဌာန်းအရကို ငါပဋ္ဌာန်းအရနှင့် ပြဆိုရပါမူ ဤလောက၌ ထိုထိုနှစ်သက်ဖွယ်စု အာရုံတစ်ခုခုကို အာရုံပြု၍ လောဘမူစိတ် ရှစ်ခုတို့ဖြင့် ခင်ခင်မင်မင် ကြင်ကြင်နာနာ တပ်နှစ်သက်စွာ ခံစား ခံစား ပျော်ပါးရွှင်မြူးခဲ့မှု လောဘစုကို အာရုံပြု၍ လောဘမူ သောမနဿလေးခုတို့ဖြင့် မကြာမကြာ အခါခါ သာယာဝမ်းမြောက်သောအခါတို့၌ ခံစားခဲ့သော ရာဂက အာရမ္မဏပစ္စည်း၊ သာယာ ဝမ်းမြောက်သည့် တဏှာက အာရမ္မဏပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရားအစစ်တို့ ဖြစ်ကြကုန်၏။ ထိုမှတစ်ပါး ထိုခံစားခဲ့သော လောဘစုကို အာရုံပြု၍ လောဘမူ ပီတိသဟဂုတ် လေးခုတို့ဖြင့် မကြာမကြာ အခါခါ သာယာနှစ်သက်သောအခါတို့၌ ခံစားခဲ့သော ရာဂက အာရမ္မဏပစ္စည်း၊ သာယာနှစ်သက်သော သပ္ပိတိက တဏှာက အာရမ္မဏပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရားအစစ်တို့ ဖြစ်ကြလေကုန်၏။ ထိုမှတစ်ပါး ထိုခံစားခဲ့သော လောဘစုကို အာရုံပြု၍ လောဘမူစိတ် ရှစ်ခုတို့ဖြင့် မကြာမကြာ အခါခါတပ်မက်သောအခါတို့၌ ခံစားခဲ့သော အာရမ္မဏပစ္စည်း၊ နောက်ထပ်မက်သော ရာဂတို့က အာရမ္မဏပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရားအစစ်တို့ ဖြစ်ကြလေကုန်၏။

ထိုမှတစ်ပါး ထိုခံစားခဲ့သော လောဘစုကို အာရုံပြု၍ ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်စိတ် လေးခုတို့ဖြင့် ငါသည်ပင်လျှင် ခံစား စံစားခဲ့ရသည်၊ ခံစားစံစားခဲ့ရတာကား ငါပင်တည်းဟု အမြင်မှားသောအခါတို့၌ ခံစားခဲ့ရသော ရာဂက အာရမ္မဏပစ္စည်း၊ အမြင်မှားသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိဖြစ်သည့် ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်လေးခုတို့က အာရမ္မဏပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရားအစစ်တို့ ဖြစ်ကြလေကုန်၏။ ထိုမှတစ်ပါး ခံစားခဲ့ရသော လောဘစုကို အာရုံပြု၍ မကြာမကြာ အခါခါ ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂုတ် စိတ်ဖြင့် သို့လော သို့လော တွေးတောသောအခါတို့၌ ခံစားခဲ့ရသော ရာဂက အာရမ္မဏပစ္စည်း၊ သို့လော သို့လော တွေးတောယုံမှားသော ဝိစိကိစ္ဆာတို့က အာရမ္မဏပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရားအစစ်တို့ ဖြစ်ကြလေကုန်၏။ ထိုမှတစ်ပါး ထိုခံစားခဲ့ရသော လောဘစုကို အာရုံပြု၍ မကြာမကြာ အခါခါ ဥဒ္ဒစ္စသဟဂုတ်စိတ် ဖြင့် ပျံ့လွင့်သောအခါတို့၌ ခံစားခဲ့ရသော ရာဂက အာရမ္မဏပစ္စည်း၊ ပျံ့လွင့်သော ဥဒ္ဒစ္စသဟဂုတ်စိတ်တို့က အာရမ္မဏပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရားအစစ်တို့ ဖြစ်ကြ လေကုန်၏။ ထိုမှတစ်ပါး ထိုခံစားခဲ့သော လောဘစုကို အာရုံပြု၍ မကြာမကြာ အခါခါ နှလုံးမသာယာခြင်း ဒေါမနဿတို့ဖြစ်သောအခါတို့၌ ခံစားခဲ့ရသော ရာဂက အာရမ္မဏပစ္စည်း၊ နှလုံးမသာယာသည့် ဒေါမနဿက အာရမ္မဏပစ္စယုပ္ပန် များ ငါပဋ္ဌာန်းတရားအစစ်တို့ ဖြစ်ကြလေကုန်၏။

တစ်နည်း - မိမိတို့ မှားယွင်း၍ ယူဆကြသော ဒိဋ္ဌိအယူဝါဒတို့သည် အသီးအသီး သိရှိကြကုန်၏။ ထိုမိမိတို့ ယူဆအပ်သော ဒိဋ္ဌိအယူဝါဒကို ဝမ်းမြောက် သာယာသောအခါ ဒိဋ္ဌိက ပစ္စည်း၊ ဝမ်းမြောက်သာယာခြင်းက ပစ္စယုပ္ပန်၊ ထိုမှတစ်ပါး

၎င်းဒိဋ္ဌိကို နှစ်သက်သာယာသောအခါ ဒိဋ္ဌိကပစ္စည်း၊ သပ္ပိတိကတဏှာက ပစ္စယုပ္ပန်၊ ထိုမှတစ်ပါး ထိုဒိဋ္ဌိကို အာရုံပြု၍ သာယာတပ်မက်သောအခါ ထပ်၍ မှားယွင်းသော အခါ သို့လော သို့လော တွေးတောသောအခါ ပျံ့လွင့်သောအခါ နှလုံးမသာယာ သောအခါ၌ ထိုရှေးက ယူဆခဲ့သော ဒိဋ္ဌိက အာရမ္မဏပစ္စည်း၊ တပ်နှစ်သက်သော ရာဂတို့က ဒိဋ္ဌိတို့က ဝိစိကိစ္ဆာတို့က ဥဒ္ဓစ္စတို့က ဒေါမနဿတို့က အာရမ္မဏ ပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရားအစစ်တို့ ဖြစ်ကြကုန်၏။ ဤသို့ ဖြစ်ကြသည်ကို သိစေလို၍ ဤပဋ္ဌာန်းပါဠိတော်ကြီး၌-

“ရာဂံ အဿာဒေတိ အဘိနန္ဒတိ၊ တံ အာရပ္ပ ရာဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ
ဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဝိစိကိစ္ဆာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဥဒ္ဓစ္စံ ဥပ္ပဇ္ဇတိဒေါမနဿံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဒိဋ္ဌိ
အဿာဒေတိ အဘိနန္ဒတိ။ တံ အာရပ္ပ ရာဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ
ဝိစိကိစ္ဆာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဥဒ္ဓစ္စံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဒေါမနဿံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ”

ဟု ဤပဋ္ဌာန်းပါဠိတော်ကြီးမှာ ဘုရားကိုယ်တော်တိုင် ဟောကြားသိရှိတော်မူစေ၏။ ဤသို့ ဟောကြားတော်မူအပ်သော ပါဠိတော်ကြီးများကို တို့မြန်မာစကားနှင့် မှတ်သားလွယ်ကြစေခြင်းအကျိုးငှာ “ဒိဋ္ဌိလောဘ၊ နှစ်ပါးမျှအား၊ တပ်မှားတွေးလွင့်၊ ဒေါသဆင့်၊ မှတ်လင့်အာရမ္မဏပစ္စည်းရ” ဟု ဆောင်ပုဒ်၌ ရေးထုတ်လိုက်ပါသတည်း။

တစ်နည်း- ထိုထိုအမှုကိစ္စ ဟူသမျှတို့၌ များသောအားဖြင့် သို့လော သို့လော တွေးတောခြင်း ဝိစိကိစ္ဆာ ဖြစ်ကြပြီးနောက် ထိုတွေးတောသည့် ဝိစိကိစ္ဆာကို အာရုံပြု၍ နောက်ထပ်တစ်ဖန် သို့လော သို့လောပင် တွေးတောပြန်သောအခါ ရှေးဝိစိကိစ္ဆာကပစ္စည်း၊ နောက်ဝိစိကိစ္ဆာက ပစ္စယုပ္ပန်၊ ထိုမှတစ်ပါး ရှေးက တွေးတော နေတာ ငါပဲ၊ ငါသည်ပင်လျှင် သို့လော သို့လော တွေးတောနေသည်ဟု သက္ကာယ ဒိဋ္ဌိ ဖြစ်သောအခါ ရှေးဝိစိကိစ္ဆာက ပစ္စည်း၊ သက္ကာယဒိဋ္ဌိက ပစ္စယုပ္ပန်၊ ထိုမှတစ်ပါး ရှေးဝိစိကိစ္ဆာကို အာရုံပြု၍ နောက်နောက်စိတ်ပျံ့လွင့်သောအခါ စိတ်နှလုံး မသာယာသောအခါတို့၌ ရှေးဝိစိကိစ္ဆာက အာရမ္မဏပစ္စည်း၊ နောက်ဥဒ္ဓစ္စနှင့် ဒေါမနဿတို့က အာရမ္မဏပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရားအစစ်တို့ ဖြစ်ကြကုန်၏။

တစ်နည်း- ထိုထိုအမှုကိစ္စ အာရုံအဝဝတို့ကို အကြောင်းပြု၍ စိတ်ပျံ့လွင့် ခြင်း ဥဒ္ဓစ္စဖြစ်ပွားကြပြီးနောက် ထိုပျံ့လွင့်ခြင်း ဥဒ္ဓစ္စကိုပင် အာရုံပြု၍ နောက်ထပ် တစ်ဖန် ပျံ့လွင့်ခြင်းဖြစ်သောအခါ ရှေးဥဒ္ဓစ္စက ပစ္စည်း၊ နောက် သက္ကာယဒိဋ္ဌိက ပစ္စယုပ္ပန်၊ ထိုမှတစ်ပါး ရှေးက ပျံ့လွင့်ခဲ့သော ဥဒ္ဓစ္စက ပစ္စည်း၊ နောက်ဥဒ္ဓစ္စက ပစ္စယုပ္ပန်၊ ထိုမှတစ်ပါး ရှေးက ပျံ့လွင့်နေတာ ငါပဲ၊ ငါသည်ပင်လျှင် ရှေးတုန်းက ပျံ့လွင့်နေခဲ့သည်ဟု သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ဖြစ်သောအခါ ရှေးဥဒ္ဓစ္စကို အာရုံပြု၍ သို့လော သို့လော တွေးတောသောအခါတို့၌လည်းကောင်း၊ နှလုံးမသာယာခြင်းဖြစ်သော အခါတို့၌လည်းကောင်း ရှေးကပြခဲ့သော ဥဒ္ဓစ္စက အာရမ္မဏပစ္စည်း၊ နောက်မှ

တွေးတောသည့် ဝိစိကိစ္ဆာနှင့် ဒေါမနဿတို့က အာရမ္မဏပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်း တရားတို့ ဖြစ်ကြကုန်၏။

(တစ်နည်း) ထိုထိုအမှုကိစ္စ အာရုံအဝဝတို့ကို အကြောင်းပြု၍ နှလုံး မသာယာခြင်း ဒေါမနဿဖြစ်ကြပြီးနောက် ထိုနှလုံးမသာယာခြင်း ဒေါမနဿကိုပင် အာရုံပြု၍ နောက်ထပ်တစ်ဖန် နှလုံးမသာယာခြင်း ဖြစ်ပြန်သောအခါ ရှေးဒေါမနဿ က ပစ္စည်း၊ နောက်ဒေါမနဿက ပစ္စယုပ္ပန်၊ ထိုမှတစ်ပါး နှလုံးမသာယာနေတာ ငါပဲ။ ငါသည်ပင်လျှင် ရှေးရှေးက နှလုံးမသာယာခဲ့သည်ဟု သက္ကာယဒိဋ္ဌိဖြစ်သော အခါ ရှေးဒေါမနဿကပစ္စည်း၊ နောက်သက္ကာယဒိဋ္ဌိက ပစ္စယုပ္ပန်၊ ထိုမှတစ်ပါး ရှေးက ထိုနှလုံးမသာယာခြင်းကို အာရုံပြု၍ သို့လော သို့လော တွေးတောသော အခါတို့၌လည်းကောင်း၊ ပျံ့လွင့်သောအခါတို့၌လည်းကောင်း ရှေးက နှလုံးမသာ ခဲ့သော ဒေါမနဿက အာရမ္မဏပစ္စည်း၊ နောက်မှ တွေးတောသည့် ဝိစိကိစ္ဆာနှင့် ပျံ့လွင့်သော ဥဒ္ဒစ္စတို့က အာရမ္မဏပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရားအစစ်တို့ ဖြစ်ကြ လေကုန်၏။ ဤသို့ ဖြစ်ကြသည်ကို သိစေလို၍ ဤပဋ္ဌာန်းပါဠိတော်ကြီး၌ -

ဝိစိကိစ္ဆံ အာရမ္မ ဝိစိကိစ္ဆာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဥဒ္ဒစ္စံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ
ဒေါမနဿံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဥဒ္ဒစ္စံ အာရမ္မ ဥဒ္ဒစ္စံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ
ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဒေါမနဿံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဒေါမနဿံ အာရမ္မ ဒေါမနဿံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊
ဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဥဒ္ဒစ္စံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ” -

ဟု ဤပဋ္ဌာန်းပါဠိတော်ကြီးမှာ ဘုရားကိုယ်တော်တိုင် ဟောကြားသိရှိတော်မူစေ၏။ ဤသို့ ဟောကြားတော်မူအပ်သော ပါဠိတော်ကြီးများကို တို့မြန်မာစကားနှင့် မှတ်သား လွယ်ကြစေခြင်းအကျိုးငှာ “တွေးလွင့်ဒေါသ၊ ယင်းသုံးဝကို၊ မှားကြတွေးလွင့်၊ ဒေါသဆင့်၊ မှတ်လင့်အာရမ္မဏ၊ ပစ္စည်းရ” ဟု ဆောင်ပုဒ်၌ ရေးထုတ်လိုက်ပါ သတည်း။

ဤအကုသိုလ်ကြောင့် အကုသိုလ်ဖြစ်သော အာရမ္မဏပစ္စည်းကို ဝိပဿနာ ရှုလိုသော ယောဂီပျိုတို့သည် ရှေးအဖို့က ဖြစ်ခဲ့ကြပြီးသော လောဘ၊ ဒေါသ စသော အကုသိုလ်စုကို အာရုံပြု၍ နောက်ထပ်တစ်ဖန် ဖြစ်ကြပြန်သော လောဘစု၊ ဒေါသစု၊ မောဟစုတို့၏ ဖြစ်မှု၊ ပျက်မှု အချက်စုတို့ကို ဉာဏ်နှင့်မိမိ ပြူးပြူးကြည့်၍ “အနိစ္စ အနိစ္စ။ အနိစ္စ အနိစ္စ” ဟု ဝိပဿနာရှုကြကုန်ရာ၏။ ဤသို့ သိလုံးတွေ ဖြစ်ပျက်နေတာကို ဝိပဿနာ ရှုစေလို၍ “ဝိပဿနာ၊ အရာရာ၊ သိတာဖြစ်ပျက်၊ ရှုရန်ချက်” ဟု ဆောင်ပုဒ်ကို ရေးထုတ်လိုက်ပါသတည်း။

အကုသလပဒ၌ အကုသလပဒါဝသာန ပြီး၏။

၄၆။ အကုသိုလ်ကြောင့် ကုသိုလ်ဖြစ်ပုံ အကုသိုလ် ပယ်ဖျောက်ပုံကို ဖော်ပြချက်

အကုသလ ပဒါဝဿာနကို ဟောတော်မူသည်၏ အခြားမဲ့၌ ကုသလ ပဒါဝဿာနကို ဟောတော်မူ၏။ ထိုကုသလပဒါဝဿာန၌လည်း စာပဋ္ဌာန်း ရွာပဋ္ဌာန်း ငါပဋ္ဌာန်းအားဖြင့် သုံးမျိုးသုံးစားရှိရာတို့တွင် စာပဋ္ဌာန်းအရကို ပြဆိုရပါမူ -

အကုသလော ဓမ္မော ကုသလဿ ဓမ္မဿ အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော။ သေက္ခာ ပဟိနေ ကိလေသေ ပစ္စဝေက္ခန္တိ။ ဝိက္ခမ္ဘိတေ ကိလေသေ ပစ္စဝေက္ခန္တိ။ ပုဗ္ဗေ သမုဒါစိဏ္ဏေ ကိလေသေ ဇာနန္တိ။ သေက္ခာဝါ ပုထုဇ္ဇနာဝါ အကုသလံ အနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတော ဝိပဿန္တိ။ စေတောပရိယဉာဏေန အကုသလ စိတ္တသမင်္ဂီဿ စိတ္တံ ဇာနန္တိ။ အကုသလာ ခန္ဓာ စေတောပရိယဉာဿ၊ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏဿ ယထာ ကမ္မုပဂဉာဏဿ အနာဂတံသဉာဏဿ အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော -

ဟု စာပဋ္ဌာန်းအရကို မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတော်မူ၏။ ဤစာပဋ္ဌာန်းအရကို ရွာပဋ္ဌာန်းအရနှင့် ပြဆိုရပါမူ -

အကုသလောဓမ္မော - အကုသိုလ်တရားသည်၊ ကုသလဿဓမ္မဿ - ကုသိုလ် တရားအား၊ အာရမ္မဏပစ္စယေန - ဆွဲကိုင်ရာပမာဏ အာရမ္မဏသတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယော ဉပကာရကော - ဆွဲဆောင်ကြမှု ကျေးဇူးပြုသည်၊ ဟောတိ - ဖြစ်၏။ သေက္ခာ - သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ ပဟိနေ - ပယ်အပ်ပြီးကုန်သော၊ ကိလေသေ - ကိလေသာ တို့ကို၊ ပစ္စဝေက္ခန္တိ - ဆင်ခြင်ကုန်၏။ ဝိက္ခမ္ဘိတေ - ခွာအပ်ပြီးကုန်သော၊ ကိလေသေ - ကိလေသာတို့ကို၊ ပစ္စဝေက္ခန္တိ - ဆင်ခြင်ကုန်၏။ ပုဗ္ဗေ - ရှေး၌၊ သမုဒါစိဏ္ဏေ - လေ့လာအပ်ပြီးကုန်သော၊ ကိလေသေ - ကိလေသာတို့ကို၊ ဇာနန္တိ - သိကုန်၏။ သေက္ခာဝါ - သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ ပုထုဇ္ဇနာဝါ - ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ သည်လည်းကောင်း၊ အကုသလံ - အကုသိုလ်ကို၊ အနိစ္စတော - အနိစ္စအားဖြင့်၊ ဒုက္ခတော - ဒုက္ခအားဖြင့်၊ အနတ္တတော - အနတ္တအားဖြင့်၊ ဝိပဿန္တိ - ဝိပဿနာ ရှုကုန်၏။ စေတောပရိယဉာဏေန - စေတောပရိယဉာဏ်ဖြင့်၊ အကုသလစိတ္တ သမင်္ဂီဿ - အကုသိုလ်စိတ်နှင့် ပြည့်စုံသော ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ စိတ္တံ - စိတ်ကို၊ ဇာနန္တိ - သိကုန်၏။ အကုသလာ - အကုသိုလ်ဖြစ်ကုန်သော၊ ခန္ဓာ - ခန္ဓာတို့သည်၊ စေတော ပရိယဉာဏဿ - စေတောပရိယဉာဏ်အား၊ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏဿ - ပုဗ္ဗေ နိဝါသာနုဿတိဉာဏ်အား၊ ယထာကမ္မုပဂဉာဏဿ - ယထာကမ္မုပဂဉာဏ်အား၊ အနာဂတံသဉာဏဿ - အနာဂတံသဉာဏ်အား၊ အာရမ္မဏပစ္စယေန - ဆွဲကိုင်ရာ ပမာဏ အာရမ္မဏသတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယောဉပကာရကော - ဆွဲဆောင်ကြမှု ကျေးဇူးပြု သည်၊ ဟောတိ - ဖြစ်၏။

ဆောင်ပုဒ်

(၁) သေက္ခအရိယာ၊ ပယ်ခွာလေငြား၊ ကိလေများ၊ စဉ်းစားကုသလ၊ အကျိုးရ။

(၂) သေက္ခပုထု၊ အကုစု၊ ပွားမှုအနိစ္စ၊ အာရုံရ။

(၃) အကုခန္ဓာ၊ အဘိညာ၊ ပြုပါအာရမ္မဏ ပစ္စည်းရ။

ဟု ရွာပဋ္ဌာန်းအရကို ပြဆိုအပ်ပါသတည်း။

ဤစာပဋ္ဌာန်း၊ ရွာပဋ္ဌာန်းအရကို ငါပဋ္ဌာန်းအရနှင့် ပြဆိုရပါမူ— သေက္ခဟု ဆိုအပ်သော သောတာပန်၊ သကဒါဂါမ်၊ အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် မိမိ မိမိတို့မဂ်ဖြင့် အကြွင်းမဲ့ ပယ်အပ်ပြီးသော ကိလေသာတို့ကိုကြံ၍ ဆင်ခြင်နှလုံးသွင်းသောအခါ ပယ်အပ်ပြီးသော ကိလေသာတို့က အာရမ္မဏပစ္စည်း ပြန်၍ဆင်ခြင်သော မဟာကုသိုလ် ပစ္စဝေက္ခဏာဇောတို့က အာရမ္မဏပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရားအစစ်တို့ ဖြစ်ကြကုန်၏။ ထိုမှတစ်ပါး ၎င်းသေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် မိမိတို့မဂ်ဖြင့် မပယ်ရသေး ငြားသော်လည်း အားနည်းအောင် ခွာရှောင်ထားသော ကိလေသာတို့ကို ပြန်၍ဆင်ခြင် နှလုံးသွင်းသောအခါတို့မှာ ကြွင်းကျန်သေးသော ကိလေသာတို့က အာရမ္မဏပစ္စည်း၊ ပြန်၍ဆင်ခြင်သော မဟာကုသိုလ်ပစ္စဝေက္ခဏာဇောတို့က အာရမ္မဏပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရားအစစ်တို့ ဖြစ်ကြလေကုန်၏။ ထိုမှတစ်ပါး သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်သည် ရှေးအဖို့က အလေ့အလာပြု၍ မိုက်မှားခဲ့သမျှသော အကုသိုလ်များ ကိလေသာ တရားကို ကုသိုလ်စု စိတ်ကောင်းထား၍ စဉ်းစားသိရှိသောအခါ ရှေးက လေ့လာ အပ်ပြီးသော ကိလေသာတို့က အာရမ္မဏပစ္စည်း၊ နောက်မှ စဉ်းစားသိရှိသော ကုသိုလ်စုံက အာရမ္မဏပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရားအစစ်တို့ ဖြစ်ကြလေကုန်၏။

ဤ၌ ပြဋ္ဌာန်းသော သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်ကို ဆိုသဖြင့် မပြဋ္ဌာန်းသော ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ် တို့သည်လည်း အကုသိုလ်တရားတို့ကို တဒင်္ဂပဟာန် ဝိက္ခမ္ဘနပဟာန်တို့ဖြင့် ပယ်လှန်ကြပြီးနောက် မိမိတို့ပယ်အပ်ပြီးသော ကိလေသာတို့ကို ပြန်၍ ဆင်ခြင် နှလုံးသွင်းသောအခါတို့၌ ပဟာန်နှစ်ပါးတို့ဖြင့် ပယ်လှန်ထားအပ်သော ကိလေသာ တို့က အာရမ္မဏပစ္စည်း၊ ပြန်၍ဆင်ခြင်သော မဟာကုသိုလ် ပစ္စဝေက္ခဏာဇောတို့က အာရမ္မဏပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရားအစစ်တို့ ဖြစ်ကြသည်ကိုလည်းကောင်း၊ ပါဏာတိပါတ စသော ဒုစရိုက်မှုတို့ကို ပြုပြီးနောက် ၎င်းမကောင်းမှုများကို အာရုံပြု၍ ပယ်ရှားရန် ကျင့်ကြံအားထုတ်သောအခါတို့၌ ပြုအပ်ပြီးသော ဒုစရိုက် တို့က အာရမ္မဏပစ္စည်း၊ ၎င်းအကုသိုလ်စုကို အာရုံပြု၍ ပယ်ရှားရန် ကျင့်ကြံသော သုစရိုက်ကုသိုလ်စုတို့က အာရမ္မဏပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရားအစစ်တို့ ဖြစ်ကြ သည်ကိုလည်းကောင်း၊ ထိုမှတစ်ပါး အလျော်အားဖြင့် ကုသိုလ်စိတ်ကောင်းနှင့် အကုသိုလ်များကို ဆင်ခြင်သမျှ အာရမ္မဏပစ္စည်း ပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရား ဖြစ်ကြကုန်၏ဟု ယူသင့်ယူထိုက်လှသည်များကို မှတ်ကြပါလေ သူတော်ကောင်း တွေတို့။

ရှေးကပြခဲ့ပြီးသော ပါဏာတိပါတ စသော မကောင်းမှုတို့ကို ပြုပြီးနောက် ၎င်းမကောင်းမှုတို့ကို အာရုံပြု၍ ပယ်ဖျောက်ရန် နည်းအမြဲကို ဆက်လက်၍ ပြဆိုရပြန်မူ ထိုထိုလွန်ကျူးလိုသော စေတနာနှင့် သိသိသာသာ မိုက်မှားထားခဲ့ဖူးသော အကုသိုလ်ကံ အထူးများကို အမှတ်တမဲ့မထားကြဘဲ မိုက်မဲခဲ့သမျှ သတိရအောင် စဉ်းစားကြပြီးလျှင် ထိုမိုက်မဲသော ဒုစရိုက်အပေါက်ကပင် အကုသိုလ်ကြွေးမြီ စင်အောင် -

ဥပ္ပန္နာနံ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ပဟာနာယ ဝါယာမော။

ဥပ္ပန္နာနံ - မိုက်မှားမှုအထူးဖြစ်ဖူးကုန်သော၊ အကုသလာနံ - အကုသိုလ်ဖြစ်ကုန်သော၊ ဓမ္မာနံ - တရားတို့ကို၊ ပဟာနာယ - ပယ်ဖျောက်ခြင်းငှာ၊ ဝါယာမော - ကြိုးကြိုးကုတ်ကုတ် အားထုတ်ခြင်းလည်းကောင်း ဟူသော သမ္မပ္ပဓာန်ပါဠိတော်အရ ထင်ရှားစွာ သိစေလိုသောကြောင့် -

တံ ဟိန ပုနေဝံ ကရိဿာမိတိစိတ္တာဓိဋ္ဌာန သံဝရေနေဝ သုဇ္ဈနတော သံဝရသုဒ္ဓိတိ ဝုစ္စတိ။

ဟိ - စောင့်စည်း၍ စင်ကြယ်ပုံများကို ထင်ရှားအောင် ဆိုဦးအံ့၊ တံ - ထိုသီလကို၊ ပုန - တစ်ဖန်၊ ဧဝံ - ဤကဲ့သို့၊ ကျူးလွန်ခြင်းကို၊ နကရိဿာမိ - ငါမပြုတော့အံ့။ ဣတိ - ဤသို့၊ ဝါ - ဤလိုဤပုံ၊ စိတ္တာဓိဋ္ဌာနသံဝရေနေဝ - စိတ်ကို ဆောက်တည်၍ စောင့်စည်းသဖြင့်သာလျှင်၊ သုဇ္ဈနတော - စင်ကြယ်သောကြောင့်၊ သံဝရသုဒ္ဓိတိ - စောင့်စည်းသဖြင့် စင်ကြယ်၏ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ - ဆိုအပ်၏ ဟူ၍ ပါရာဇိကဏ်အဋ္ဌကထာ မိန့်မှာတော်မူသည်နှင့်အညီ အမှတ်တရ လူကိုပင်လည်းကောင်း၊ ဘုန်းကြီးကိုပင်လည်းကောင်း သတ်မိကြစေကာမူ ထိုပါဏာတိပါတပေါက်က ဘယ်တော့မှ နောင်မပေါက်ရ မလွန်ကျူးရအောင် စာစကားနှင့် (နပုနေဝံကရိဿမိ)၊ ရွာစကားနှင့် (နောက်တစ်ဖန် ဤအမှုမျိုးကို မပြုတော့အံ့) ဟု မြဲမြံအဓိဋ္ဌာန်ဆောက်တည်ပြီးမှ နေ့တိုင်း ပုတီးပတ် (၅၀၊ ၆၀) စသည်ရအောင် (သူ့အသက်ကို သတ်ခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ပါ၏။ သူ့အသက်ကို သတ်ခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ပါ၏) ဟု ပုတီးပတ်နှင့် ၎င်းသီလကုသိုလ်များကို အထပ်ထပ်ဆောက်တည်ပွားများ အားထုတ်ကြပါက ခရီးတစ်တိုင် လမ်းမှားသွားသောသူသည် ထိုတစ်တိုင်ပြန်လာက လမ်းမှန်သို့ ဧရောက်တာလို ၎င်းမိုက်မဲသည့် ဒုစရိုက်ကို ယခုဆောက်တည်သော သုစရိုက်တရားနှင့် ပယ်ရှားကြပါလေ။

ထို့အပြင် လွန်ကျူးမိသမျှ ကြွင်းသီလတို့ကိုလည်း အဟုတ်ရှောင်ကြဉ်ရန် မြဲမြံမြဲမြံကြီး (နပုနေဝံကရိဿမိ - နောင်တစ်ဖန် ဤအမှုမျိုးကို မပြုတော့အံ့) ဟု အဓိဋ္ဌာန်ဆောက်တည်ကြပြီးလျှင် အသီးသီး ပုတီးပတ်များများကြီး စိပ်သွားကြစရာ ကား -

သူ့ဥစ္စာကို ခိုးယူခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ပါ၏။
 သူ့သားအိမ်ရာကို လွန်ကျူးခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ပါ၏။
 မဟုတ်မမှန်သောစကားကို ပြောဆိုခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ပါ၏။
 ချောပစ်ကုန်းတိုက်သောစကားကို ပြောဆိုခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ပါ၏။
 ဆဲရေးသောစကားကို ပြောဆိုခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ပါ၏။
 အနက်ကင်းငြား လုပ်ကြံ၍ ရေးသားသော ဇာတ်ဝတ္ထုစကားကို ပြောဆိုခြင်း
 မှ ရှောင်ကြဉ်ပါ၏။
 ဒုစရိုက်နှင့် အသက်မွေးခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ပါ၏။

ဤသည်တို့ကား အာဇီဝဋ္ဌမကသီလ ကျိုးပေါက်ကြသူများ ပုတီးစိပ်သွားကြဖို့တည်း။
 မနောပေါက်က ပုတီးစိပ်ကြဖို့ကား—

သူတစ်ပါးဥစ္စာကို ငါ့ဟာဖြစ်ပါစေဟု ကြံစည်ခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ပါ၏။
 သူတစ်ပါးတို့ ဆုံးပါးပျက်စီးခြင်းကို ကြံစည်ခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ပါ၏။
 မှားသော နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိအယူကို ယူခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ပါ၏။

ဤကား သုစရိတသီလသမား မနောဒုစရိုက် ပြစ်မှားသူတို့ ပုတီးစိပ်ကြကာ အပြစ်ကို
 ပယ်ဖျောက်ကြဖို့ရာတည်း။

ဤသို့ ရေးပြထားတိုင်း လွန်ကျူးမိသမျှ ပုတီးစိပ်ထားကြသူတို့ နောင်
 သေခါနီးတို့မှာ ၎င်းသီလပျက်မှုနှင့် သတိရ၍ သံသယဖြစ်လာကြမှု “ငါသည်
 ထိုဒုစရိုက်တို့ ပြေငြိမ်းအောင် ရာထောင်မကသော သုစရိုက်တရားနှင့် ပယ်ရှားပြီး
 သားကပဲ၊ ဘာအတွက်ကြောင့် သံသရာဆက်ရမှာလဲ” ဟု အာရုံကို ပြောင်းလဲ၍
 စွဲမြဲလိုက်က အကုန်လုံး ကင်းငြိမ်းရ၏။ နောက်နောင် သံသရာမှာ ဒုစရိုက်အကျိုးပေး
 လာစေကာမူ ယခု ပုတီးစိပ်ထားသည့် သုစရိုက်တရားတို့ကလည်း ထိုအပြစ်မှ
 လွတ်လပ်ခွင့်ပေးနိုင်ကြကုန်ရာ၏ဟု လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီးများ မိန့်ကြား
 နည်းပေးတော်မူခဲ့သည့်အတိုင်း စောစောစီးစီးက ၎င်းဒုစရိုက်တရားတို့၏ အပြစ်တို့
 ပြေငြိမ်းကြအောင် အထူးအားထုတ်ကြပါလေ ကြားသိသမျှအပေါင်း သူတော်ကောင်း
 တွေတို့။

ဤသို့ ဒုစရိုက်များကို ပယ်ရှားသောအခါတို့၌ ပြုအပ်ပြီးသော ဒုစရိုက်
 တို့က အာရမ္မဏပစ္စည်း၊ ၎င်းတို့ကို အာရုံပြု၍ ပယ်ရှားရန် ပွားများအားထုတ်သော
 ကုသိုလ်စုက အာရမ္မဏပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရားအစစ်တို့ ဖြစ်ကြကုန်၏။
 ဤသို့ဖြစ်ကြသည်ကို သိစေလို၍ ဤပဋ္ဌာန်းပါဠိတော်ကြီး၌—

“အကုသလော ဓမ္မော ကုသလဿ ဓမ္မဿ အရမ္မဏပစ္စယေန
 ပစ္စယော။ သေက္ခာ ပဟီနေ ကိလေသေ ပစ္စဝေက္ခန္တိ။ ဝိက္ခမ္ဘိတေ
 ကိလေသေ ပစ္စဝေက္ခန္တိ။ ပုဗ္ဗေ သမုဒါစိဏ္ဏေ ကိလေသေ ဇာနန္တိ။”

ဟု ဤပဋ္ဌာန်းပါဠိတော်ကြီးမှာ ဘုရားကိုယ်တော်တိုင် ဟောကြားသိရှိတော်မူစေ။ ဤသို့ ဟောကြားတော်မူအပ်သော ပါဠိတော်များကို တို့မြန်မာစကားနှင့် မှတ်သား လွယ်ကြစေခြင်းအကျိုးငှာ “သေက္ခာအရိယာ၊ ပယ်ခွာလေငြား၊ ကိလေများ၊ စဉ်းစား ကုသလ၊ အကျိုးရ” ဟု ဆောင်ပုဒ်၌ ရေးထုတ်လိုက်ပါသတည်း။

(တစ်နည်း) အရိယာသေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ သည်လည်းကောင်း မိမိ သူတစ်ပါးတို့ ရှေးအဖို့က ဖြစ်ပွားခဲ့ပြီးသော လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟ စသည် မကောင်းမှုအကုသိုလ်စုကို အာရုံပြု၍ ဝိပဿနာအလုပ်များ အားထုတ်သွားကြပါမူ ၎င်းအကုသိုလ်စုက အာရမ္မဏပစ္စည်းအကြောင်းရ၍ ဝိပဿနာ ဉာဏ်များ အစားစားက ဆက်လက်ကြ၍ မဂ်၊ ဒွိလ်၊ နိဗ္ဗာန်တရားများကို ရသွားနိုင် ကြကုန်၏။ ဤသို့ရနိုင်သည့်နည်းအမြွက်ကို ဆက်လက်၍ ပြဆိုရမူ အကုသိုလ်ပြုပြီး နောက်၌လည်း ထိတ်လန့်ခြင်း သံဝေဂတရား ကြီးကြီးထား၍ ထိုရှေးက မိုက်မှားမိ လိုက်စားမိခဲ့သော ကိုယ်၊ နှုတ်၊ စိတ်အမူအရာ ရုပ်၊ နာမ်၊ ခန္ဓာတို့ကို ဝိပဿနာရှုလို့ လည်း မဂ်ဖိုလ်ရနိုင်သည့် သက်သေကား ဒေကာဒသနိပါတ် ပါလိယဇာတ် စသည် တို့၌ ရေးခဲ့လည်းကောင်း၊ သူတစ်ပါးမယားကို စိတ်ပြစ်မှားမိ၍လည်းကောင်း ပစ္စေကဗုဒ္ဓါဖြစ်ကြသည်ကား တခြားမဟုတ်၊ ထိုမကောင်းမှုများနှင့်တကွ ကိုယ်၊ နှုတ်၊ စိတ်အမူအရာ၊ ရုပ်၊ နာမ်၊ ခန္ဓာတို့ကို သံဝေဂတရား ကြီးကြီးလည်းထား၊ ဝိပဿနာလည်း ရှုစား၍သာ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ဖြစ်ရသည်ကို နှလုံးသွင်း၍ မိမိတို့ရှေးက ဒေါသနှင့် မိုက်မှား၊ လောဘနှင့်လိုက်စားမိခဲ့သော ကိုယ်၊ နှုတ်၊ စိတ်အမူအရာ ရုပ်၊ နာမ်၊ ခန္ဓာတို့ကို ယခု ဝိပဿနာရှုမည့်အခါ ဘာတစ်ခုမျှ မရှိကြမည့် အနိစ္စအချက်ကို ဉာဏ်နှင့်မိမိ ပြူးပြူးကြည့်၍ မိုက်မှားဆဲအခါ၌ ဖြစ်သော ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်၊ နာမ်တရားတို့သည် ယခု ဝိပဿနာ စီးဖြန်းဆဲအခါသို့ မရောက်မူ၍ ထိုမိုက်မှား သောအခါ၌ပင်လျှင် ချုပ်ပျောက်ကြသောကြောင့် “အနိစ္စ အနိစ္စ အနိစ္စ အနိစ္စ” ချုပ်ပျောက်သေဆဲ ဆင်းရဲလေသောကြောင့် “ဒုက္ခ ဒုက္ခ ဒုက္ခ ဒုက္ခ” ချုပ်ပျောက် သေကာ နှစ်ဗလာနှင့် လိုရာမကျ စိုးမရလေသောကြောင့် “အနတ္တ အနတ္တ အနတ္တ အနတ္တ” ဟု အဖန်ဖန်ရှုကြပါလေ။

(တစ်နည်းကား) - ကာမဂုဏ်များကို ခံစားမှုတို့ကား ဆားငန်ရေကိုသာ သောက်ရသောသူသည် သောက်လေငတ်လေ ငတ်လေသောက်လေသာဖြစ်၍ အငတ် မပြေဘဲ ဗိုက်ကားမောက်မိုလာ၍သာ သေရ၏။ ရေချိုသောက်မှသာ အာသာအငတ် ပျောက်ရသည့်ဥပမာအတိုင်း ငါသည် ရှေးအခါက ကာမဂုဏ်ငါးပါး အာရုံများကို လိုက်စားမိုက်မှားလေလေ တိုးလို့ပင် ကိလေသာ အဆာအငတ်တွေ ထူထပ်လာလေ လေ ဖြစ်နေပါတော့တကား။ ၎င်း အဆာအငတ်တို့ကို ပယ်ဖျောက်ရန် ဝိပဿနာ တရားရေချိုများကို သောက်စားကြဖို့ ထိတ်လန့်ခြင်း သံဝေဂတရား ကြီးကြီးထား ရဖို့ကား -

ငါသည် ကာမဂုဏ်ငါးပါး လိုက်စားမှုနှင့် ငွေကြေးတို့လည်း ကုန်လှပြီ၊ ကုန်ဆဲ၊ ကုန်လတ္တံ့။ လူလည်း စက်တိုင်ထောင်တန်းနှင့် သေစခန်းကြီး ရောဂါဘေးဒဏ် ရန်မာန်တို့အန္တရာယ်စခန်းကြီး စသည်တို့အတွက် သေလုနီးနီး ဘေးဒဏ်ကြီးတို့နှင့်လည်း တွေ့ခဲ့လှပြီ၊ တွေ့ရဆဲ၊ တွေ့ရလတ္တံ့။

ထိုထို ကာမဂုဏ်တို့ကို အတောမသတ်ဘဲ လိုက်စား မိုက်မှားဆဲနှင့် သေပွဲကိုဝင်ရလို့ ဒုက္ခအမျိုးမျိုးကြီးလှသော အပါယ်ဘဝဆိုးသို့လည်း ရောက်ခဲ့ပြီ။ ယခုလည်း မလျော့က ရောက်မည့်ဆဲဆဲ၊ နောက်နောင်လည်း ရောက်ရလတ္တံ့သော ဘေးဒဏ်တို့ တွေ့ကြုံရန် အနစ်နာခံ၍ မျက်စိပေါက်က အလှအမျိုးမျိုးတွေကို လိုက်စားမိုက်မှားခဲ့သမျှ ဘာတစ်ခုမျှ တည်တံ့ခိုင်မြဲမှု မရှိတာနှင့် နောက်နောင်လည်း မရှိကြမှာတို့ကိုလည်းကောင်း၊ ထို့အတူ နားပေါက်၊ နှာခေါင်းပေါက်၊ လျှာပေါက်၊ ကိုယ်ပေါက်၊ မနှောပေါက်တို့က လိုက်စားမိုက်မှားခဲ့သမျှ ဘာတစ်ခုမျှ တည်တံ့ခိုင်မြဲမှုမရှိတာနှင့် နောက်နောင်လည်း မရှိကြမှာတို့ကိုလည်းကောင်း ဉာဏ်နှင့်မိမိ ပြူးပြူးကြည့်ကာကြည့်ကာ ဝိပဿနာ ရွတ်ဆိုပွားများ အားထုတ်ကြဖို့ကား -

ငါသည် မျက်စိပေါက်က ခံစားခဲ့သမျှ ဘာတစ်ခုမျှ မရှိကြသည့် အနိစ္စ အနိစ္စ အနိစ္စ အနိစ္စ။ နောက်နောင်လည်း ဘာတစ်ခုမျှ မရှိကြမည့် အနိစ္စ အနိစ္စ အနိစ္စ အနိစ္စ။

ငါသည် နားပေါက်က ခံစားခဲ့သမျှ ဘာတစ်ခုမျှမရှိကြသည့် အနိစ္စ အနိစ္စ အနိစ္စ အနိစ္စ၊ နောက်နောင်လည်း ဘာတစ်ခုမျှ မရှိကြမည့် အနိစ္စ အနိစ္စ အနိစ္စ အနိစ္စ။

ငါသည် နှာခေါင်းပေါက်က ခံစားခဲ့သမျှ ဘာတစ်ခုမျှမရှိကြသည့် အနိစ္စ အနိစ္စ အနိစ္စ အနိစ္စ၊ နောက်နောင်လည်း ဘာတစ်ခုမျှ မရှိကြမည့် အနိစ္စ အနိစ္စ အနိစ္စ အနိစ္စ။

ငါသည် လျှာပေါက်က ခံစားခဲ့သမျှ ဘာတစ်ခုမျှမရှိကြသည့် အနိစ္စ အနိစ္စ အနိစ္စ အနိစ္စ၊ နောက်နောင်လည်း ဘာတစ်ခုမျှ မရှိကြမည့် အနိစ္စ အနိစ္စ အနိစ္စ အနိစ္စ။

ငါသည် ကိုယ်ပေါက်က ခံစားခဲ့သမျှ ဘာတစ်ခုမျှမရှိကြသည့် အနိစ္စ အနိစ္စ အနိစ္စ အနိစ္စ၊ နောက်နောင်လည်း ဘာတစ်ခုမျှ မရှိကြမည့် အနိစ္စ အနိစ္စ အနိစ္စ အနိစ္စ။

ငါသည် မနှောပေါက်က ခံစားခဲ့သမျှ ဘာတစ်ခုမျှမရှိကြသည့် အနိစ္စ အနိစ္စ အနိစ္စ အနိစ္စ၊ နောက်နောင်လည်း ဘာတစ်ခုမျှ မရှိကြမည့် အနိစ္စ အနိစ္စ အနိစ္စ အနိစ္စ။

ဟု နေ့စဉ် ခံစားပြီးလျှင်ပြီးချင်း ပျက်ပျောက်သည့် ခြောက်ဒွါရက အနိစ္စတို့ကို တစ်ခုစီ အထင်အမင်ပေါက်ကြအောင် မကြာမကြာ အခါခါအားထုတ်ကြပါလေ သူတော်ကောင်းတွေတို့။

ဤသို့ ဝိပဿနာရှုကြသောအခါ ပြုအပ်ပြီးသော ဒုစရိုက်ဆယ်ပါးနှင့် ခြောက်ဒွါရတို့၌ ဖြစ်ပွားနေသော ကိလေသာစုတို့က အာရမ္မဏပစ္စည်း ပွားများသော ဝိပဿနာကုသိုလ်စုတို့က အာရမ္မဏပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရားအစစ် ဖြစ်ကြကုန် ၏။ ဤသို့ ဖြစ်ကြသည်ကို သိစေလို၍ ဤပဋ္ဌာန်းပါဠိတော်ကြီး၌ “**သေက္ခာ ဝါ ပုထုဇ္ဇနာ ဝါ အကုသလံ အနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတော ဝိပဿန္တိ**” ဟု ဤ ပဋ္ဌာန်းပါဠိတော်ကြီးမှာ ဘုရားကိုယ်တော်တိုင် ဟောကြားသိရှိတော်မူစေ၏။ ဤသို့ ဟောကြားတော်မူအပ်သော ပါဠိတော်ကြီးများကို တို့မြန်မာစကားနှင့် မှတ်သား လွယ်ကြစေခြင်းအကျိုးငှာ “**သေက္ခပုထု၊ အကုစု၊ ပွားမှုအနိစ္စ ကုသလ**” ဟု ဆောင်ပုဒ်၌ ရေးထုတ်လိုက်ပါသတည်း။ ဤအချက်ကြီးများကို ထိပ်ထက်မှာ သံမှိုစွဲ ဘိသကဲ့သို့ မြဲမြဲကြီးမှတ်ကြပြီးလျှင် အကုသိုလ်ကံပြုမိတိုင်းတို့မှာ ဝိပဿနာရှုကြဖို့ရာ သတိရကြစေခြင်းငှာ “**အကုသိုလ်များ၊ သတိထား**” ဟု စာလုံးကြီးကြီးနှင့် ရေးထား ကြပါလေ သူတော်ကောင်းတွေတို့။

(တစ်နည်း) စေတောပရိယကုသသိုလ် အဘိညာဉ်ဖြင့် လွန်လေပြီးသော ခုနစ်ရက်မှစ၍ လာလတ္တံ့သော ခုနစ်ရက်အတွင်း၌ တည်သော သူတစ်ပါးတို့၏ အကုသိုလ်အစဉ်ကို ကြည့်၍ သိသောအခါ သူတစ်ပါးတို့၏ အကုသိုလ်ခန္ဓာတို့က အာရမ္မဏပစ္စည်း၊ စေတောပရိယအဘိညာဉ်က အာရမ္မဏပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်း တရားအစစ်တို့ ဖြစ်ကြကုန်၏။ နောက်၌ပြုအပ်သော စေတောပရိယ အဘိညာဉ်ရှေး အတိုင်းသိပါလေ။ ထိုမှတစ်ပါး ပုဗ္ဗေနိဝါသနုဿတိ ကုသိုလ်အဘိညာဉ်ဖြင့် ရှေးအဖို့၌ ဖြစ်ခဲ့ဖူးသော အကုသိုလ်တို့ကို ပြန်၍ကြည့်သောအခါ ရှေးအဖို့၌ ဖြစ်ခဲ့ဖူးသော အကုသိုလ်ခန္ဓာက အာရမ္မဏပစ္စည်း၊ ပုဗ္ဗေနိဝါသနုဿတိ ကုသိုလ် အဘိညာဉ်က အာရမ္မဏပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရားအစစ်တို့ ဖြစ်ကြကုန်၏။

ထိုမှတစ်ပါး ယထာကမ္မပုဂ္ဂ ကုသိုလ်အဘိညာဉ်ဖြင့် အတိတ်ဖြစ်သော အကုသိုလ်ကံတို့ကို ကြည့်ရှုသောအခါ ထိုအတိတ်ဖြစ်သော အကုသိုလ်ကံတို့က အာရမ္မဏပစ္စည်း၊ ယထာကမ္မပုဂ္ဂ အဘိညာဉ်က အာရမ္မဏပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်း တရားအစစ်တို့ ဖြစ်ကြလေကုန်၏။ ထိုမှတစ်ပါး အနာဂတံသ ကုသိုလ်အဘိညာဉ် ဖြင့် နောက်၌ဖြစ်လတ္တံ့သော အကုသိုလ်တို့ကို လှမ်း၍ကြည့်သောအခါ ဖြစ်လတ္တံ့ သော အကုသိုလ်တို့က အာရမ္မဏပစ္စည်း၊ အနာဂတံသကုသိုလ် အဘိညာဉ်က အာရမ္မဏပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရားအစစ်တို့ ဖြစ်ကြလေကုန်၏။ ဤသို့ဖြစ်ကြ သည်ကို သိစေလို၍—

“စေတောပရိယဉာဏေန အကုသလစိတ္တသမဂီဿစိတ္တံ ဇာနန္တိ။
အကု သလာခန္ဓာ စေတောပရိယဉာဏဿ ပုဗ္ဗေဝါဿာနဿတိဉာဏဿ
ယထာကမ္မုပဂဉာဏဿ အနာဂတံသဉာဏဿ အရမ္မဏ ပစ္စယေန
ပစ္စယော” -

ဟု ဤပဋ္ဌာန်းပဉ္စာဝါရ ပါဠိတော်ကြီးမှာ ဟောကြားတော်မူအပ်ပါသတည်း။ ဤသို့
ဟောကြားတော်မူအပ်သည့် ပါဠိတော်ကြီးများကို တို့မြန်မာစကားနှင့် မှတ်သား
လွယ်ကြစေခြင်းအကျိုးငှာ “အကုခန္ဓာ၊ အဘိညာ၊ ပြုပါအာရမ္မဏ၊ ပစ္စည်းရ”
ဟု ဆောင်ပုဒ်၌ ရေးထုတ်လိုက်ပါသတည်း။

(ဤကုသလပဒါဝသာန၌ ဝိပဿနာရှုရန်ကား ရှေးကုသိုလ်က ဖော်ပြခဲ့
ပြီးသည်မှတစ်ပါး “အကုသလံ အနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတော
ဝိပဿတိ” ဟု ဤပါဠိတော်ကြီးမှာ တိုက်ရိုက်ပါသည့်အတိုင်း ရှေးက
ရေးပြအပ်ခဲ့ပြီးသောကြောင့် ဤ၌ အထူးရေးပြရန်မလိုတော့ပေ)

ကုသလပဒါဝသာနကို ဟောတော်မူသည်၏ အခြားမဲ့၌ အဗျာကတပဒါ
ဝသာနကို ဟောတော်မူ၏။ ထိုအဗျာကတပဒါဝသာနသည် ယခုကာလ သူငါ
တို့၏အတွင်းမှာ ဖြစ်နေကြခြင်း နည်းပါးလှ၍ ရဟန္တာများ ဈာန်ရအဘိညာဉ်ရ
ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးများတို့သာ အမြဲထားဝရ ဖြတ်တတ်ကြသော ပဋ္ဌာန်းတရားကြီးများ
ဖြစ်ကြ၍ သူငါအစားစားတို့မှာ မရှိနိုင်ကြ မသိနိုင်ကြဘဲ ကျက်မှတ်ကြည့်ရှုကြရ
သူများ ဝန်လေးသွားမည်စိုးသောကြောင့် ဤမှာ မထည့်သွင်းဘဲ လျစ်လျူသာထား
လိုက်ရပေသတည်း။

ဤကား အကုသလပဒပုဒ်အရကို အကျဉ်းမျှပြချက် ပြီး၏။

၄၇။ အဗျာကတာဓမ္မအရ ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာန်သမုတိ သစ္စာပညတ် နယ်ကြီးနှင့် ဆားမြည်းရုံဖော်ပြချက်

အဗျာကတာဓမ္မအရကို ပုဂ္ဂိုလ်အစားစားတို့ သိကြားနားလည်လွယ်ကြအောင်
ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာန်အရ သမုတိသစ္စာနယ် အဝဝတို့ဖြင့် ဟောပြတော်မူပုံကား ပါဠိတော်
စကားနှင့် (အဗျာကတာဓမ္မ) မြန်မာစကားနှင့် (ကောင်းမကောင်း မဆိုရတဲ့သဘော)
ဟူ၍ ပရမတ္ထသဘာဝ နာမ်ရုပ်အမူအရာသဘောကလေးတို့ကို ဟောတော်မူအပ်သော
ပရမတ္ထဒေသနာ စကားထဲမှာ သမုတိသစ္စာနယ်လည်းပါ၍ အဗျာကတာဓမ္မ
ပါဠိတော်အလာကို တို့မြန်မာနှင့် ပြန်ဆိုရသော် -

- (၁) အဗျာကတာဓမ္မာ-သတ္တဝါအစားစားတို့၏ ပဋိသန္ဓေအစားစားတို့ဖြင့် ကုသိုလ် အကုသိုလ်များတို့ကဲ့သို့ ကောင်းမကောင်း မဆိုရတဲ့သဘော။
- (၂) အဗျာကတာဓမ္မာ-သတ္တဝါအစားစားတို့၏ အိပ်ပျော်ခြင်း စသော ဘဝင် အဗျာကတအစားစားတို့ဖြင့် ကောင်းမကောင်း မဆိုရတဲ့သဘော။
- (၃) အဗျာကတာဓမ္မာ-သတ္တဝါအစားစားတို့၏ သေရခြင်းစုတိ အစားစား တို့ဖြင့် ကောင်းမကောင်း မဆိုရတဲ့သဘော။
- (၄) အဗျာကတာဓမ္မာ-သတ္တဝါတို့၏ မြင်သိ ကြားသိ စသော ပဉ္စဝိညာဏ် အစားစားတို့ဖြင့် ကောင်းမကောင်း မဆိုရတဲ့သဘော။
- (၅) အဗျာကတာဓမ္မာ-ဒါန သီလ သမထဝိပဿနာ အစဖြာသော ကိရိယာဇော အစားစားတို့ဖြင့် ကောင်းမကောင်း မဆိုရတဲ့သဘော။
- (၆) အဗျာကတာဓမ္မာ-အနန္တစကြဝဠာ ကမ္ဘာလောကဓာတ်ကြီးတို့အတွင်းမှာ ရုပ်အဗျာကတတရားတွေ ဖြစ်ကြပါ၍ ထိုထိုအကောင်အထည်ဒြပ် သဝိ ညာဏက ပညတ်အမျိုးမျိုး အဝိညာဏက ပညတ်အမျိုးမျိုး အဆိုးအဝါး ဖြစ်ပေါ်လာအောင် များစွာကျေးဇူးဆောင်ကြသော်လည်း ကုသိုလ် အကုသိုလ် တို့ကဲ့သို့ အကြောင်းအဖြစ်ဖြင့် ကောင်းမကောင်း မဆိုရတဲ့သဘော။
- (၇) အဗျာကတာဓမ္မာ-အသင်္ခတဓာတ် အမြတ်နိဗ္ဗာန်တရားကြီးကို ကုသိုလ် အကုသိုလ်တို့ကဲ့သို့ အကြောင်းအဖြစ်ဖြင့် ကောင်းမကောင်း မဆိုရတဲ့ သဘော ဟူ၍ အဗျာကတပုဒ်အရကို အစားစားခွဲခြား၍ သိကြကုန်ရာ၏။

ဤအထက်ဖော်ပြရာပါ (၇) ဌာနတို့ကို အကျယ်ဝေဖန်၍ သိရှိလို ဟောပြောလိုကြ သေးပါမူ -

(၁) ဌာနက ပဋိသန္ဓေ အဗျာကတာဓမ္မာအရ ဒုဂ္ဂတိသတ္တဝါများ ပဋိသန္ဓေ အဗျာကတ အစားစားတို့ဖြင့် ကုသိုလ်, အကုသိုလ်များကဲ့သို့ အကြောင်းတရားအဖြစ် နှင့် ကောင်း,မကောင်း မဆိုရတဲ့သဘော။ (ဝါ) ငရဲပဋိသန္ဓေ အဗျာကတ၊ တိရစ္ဆာန်ပဋိသန္ဓေ အဗျာကတ၊ ပြိတ္တာပဋိသန္ဓေအဗျာကတ၊ အသူရကာယ်ပဋိသန္ဓေ အဗျာကတဟူ၍ လေးမျိုးလေးစားရှိနေကြပြန်၏။ ထိုပဋိသန္ဓေလေးမျိုးတို့တွင်လည်း တစ်မျိုးမျိုး၌ပင် အဆုံးအပိုင်းအခြား မရှိကြကုန်သော ငရဲသတ္တဝါအစားစား, တိရစ္ဆာန်သတ္တဝါအစားစား, ပြိတ္တာ သတ္တဝါအစားစား, အသူရကာယ် အပါယ် သတ္တဝါအစားစားတို့၏ ပဋိသန္ဓေ အစားစားတို့ဖြင့် ကုသိုလ် အကုသိုလ်တို့ကဲ့သို့ အကြောင်းတရားအဖြစ်ဖြင့် ကောင်း,မကောင်း မဆိုရတဲ့သဘောဟူ၍ ပဋိသန္ဓေ အဗျာကတတစ်ခုတည်း၌ပင် သမုတိသစ္စာတို့နှင့် ယှဉ်တွဲ၍ တစ်သက်ပတ်လုံး တစ်ကမ္ဘာပတ်လုံး ပြောဟော၍ မကုန်နိုင် ရှုကြည့်၍မကုန်နိုင်အောင် ပရမတ်ဉာဏ် ပညတ်ဉာဏ် အတန်တန်တို့ကို ကြံဖန်၍ ရှုကြည့်သိရှိကြပါလေ။ ဤဒုဂ္ဂတိပဋိသန္ဓေ

အပြားကို သိကြားနားလည်ရသည့်အတူ လူပဋိသန္ဓေ အဗျာကတ အစားစား ပရမတ် တရားတို့ကိုလည်း ချဲ့ထွင်ဆင်ခြင်၍ကြည့်ကြကာ ဟောပြောကြပါလေ သူတော် ကောင်းတွေတို့။

(၂) ဌာနက ဘဝင် အဗျာကတဓမ္မာအရ သတ္တဝါအစားစားတို့၏ အိပ်ပျော် ခြင်း စသော အဗျာကတ အစားစားတို့ဖြင့် ကောင်း၊မကောင်း မဆိုရတဲ့သဘောကို ယူရာ၌လည်း ပဋိသန္ဓေများကဲ့သို့ ငရဲသတ္တဝါတို့အစားစား တိရစ္ဆာန် သတ္တဝါတို့ အစားစား၊ ပြိတ္တာသတ္တဝါတို့အစားစား၊ အသူရကာယ်သတ္တဝါတို့အစားစား၊ လူ သတ္တဝါတို့အစားစား၊ နတ်သတ္တဝါတို့အစားစား၊ ဗြဟ္မာသတ္တဝါတို့အစားစားတို့၏ အိပ်ပျော်ခြင်း၊ မိန်းမောခြင်း စသည်အခါတို့မှာလည်း အိပ်ပျော်ကြသည့် ဘဝင် အဗျာကတ၊ မိန်းမောကြသည့် ဘဝင်အဗျာကတ ဝီထိအကြားအကြားတို့မှာဖြစ်ကြ သည့် ဘဝင်အဗျာကတတို့ကိုပါ သမုတိသစ္စာနှင့် တွဲယှဉ်ကြကာ တစ်သက်ပတ်လုံး တစ်ကမ္ဘာပတ်လုံး ပြောဟော၍မဆုံးနိုင်အောင် ရှုကြည့်၍ မဆုံးနိုင်အောင် အဗျာ ကတာဓမ္မာအရ ပရမတ်ဉာဏ် ပညတ်ဉာဏ် အတန်တန်တို့ကို ကြံဖန်၍ ရှုကြည့် သိရှိကြပါလေ သူတော်ကောင်းတွေတို့။

(၃) ဌာနက စုတိအဗျာကတာဓမ္မာအရ သတ္တဝါအစားစားတို့၏ သေရခြင်း စုတိအဗျာကတတရား အစားစားတို့ဖြင့် ကောင်း၊မကောင်း မဆိုရတဲ့ သဘောဟူရာ၌ လည်း ပဋိသန္ဓေများကဲ့သို့ ငရဲသတ္တဝါတို့အစားစား၊ တိရစ္ဆာန်၊ ပြိတ္တာ၊ အသူရကာယ်၊ လူ၊ နတ်၊ ဗြဟ္မာ သတ္တဝါအစားစားတို့၏ သေကြရခြင်း စုတိအဗျာကတ အစား စားတို့ဖြင့် ကုသိုလ် အကုသိုလ်များကဲ့သို့ အကြောင်းတရားအဖြစ်ဖြင့် ကောင်း၊ မကောင်းဟူ၍ မဆိုရတဲ့သဘောဟူ၍လည်း သမုတိသစ္စာ ပညတ်နယ်များနှင့်ပါ တွဲယှဉ်ကြကာ တစ်သက်ပတ်လုံး တစ်ကမ္ဘာပတ်လုံး ဟောပြော၍မဆုံးနိုင်အောင် ရှုကြည့်၍မဆုံးနိုင်အောင် အဗျာကတာဓမ္မာအရ ပရမတ်ဉာဏ် ပညတ်ဉာဏ်တို့ကို ကြံဖန်ရှုကြည့် သိရှိကြပါလေ။

(၄) ဌာနက ပဉ္စဝိညာဏ် အဗျာကတာဓမ္မာအရ သတ္တဝါအစားစားတို့၏ မြင်သိ ကြားသိ စသော ပဉ္စဝိညာဏ် အစားစားတို့ဖြင့် ကောင်း၊မကောင်း မဆိုရတဲ့ သဘောဟူရာ၌လည်း မြင်သိအရကို အကျယ်တဝင့် ဖွင့်၍ သိလိုကြသေးပါမူ ထိုထိုစကြဝဠာ ကမ္ဘာလောကအနန္တတို့၌ ဖြစ်ကြသည့် လူ၊ နတ်၊ ကျွဲ၊ နွား စသော သဝိညာဏက အဝိညာဏက ပညတ်အစားစားတို့နှင့် တွဲစပ်၍ဖြစ်ကြသော အဆင်းရူပါရုံ အနန္တတို့ကို ထိုထိုဘုံဘဝ၌ ဖြစ်ကြသော ကျွဲ နွား စသော ဒုဂ္ဂတိ သတ္တဝါအစားစား လူနတ် စသော သုဂတိ သတ္တဝါအစားစားတို့၏ အဆုံးအပိုင်း အခြားမရှိသော မြင်သိအစားစား အဗျာကတတရားတို့ဖြင့် ကောင်း၊မကောင်း မဆိုရတဲ့သဘောဟူ၍လည်း တစ်သက်ပတ်လုံး တစ်ကမ္ဘာပတ်လုံး မြင်သိ အဗျာကတ

ကို ပြောဟော၍ မဆုံးနိုင်အောင် ရှုကြည့်၍ မဆုံးနိုင်အောင် ပရမတ်ဉာဏ် ပညတ် ဉာဏ် အတန်တန်တို့ကို ကြံဖန်၍ ရှုကြည့်သိရှိကြပါလေ။

ကြားသိ စသည့်အရာတို့ကို အကျယ်တဝင့်ဖွင့်၍ သိလိုကြသေးပါမူ ထိုထို စကြဝဠာ ကမ္ဘာလောက အနန္တတို့၌ဖြစ်ကြသည့် အသံသဒ္ဒါရုံ အနန္တတို့ကို အဆုံး အပိုင်းအခြားမရှိ ကြားသိအစားစား အဗျာကတာတရားတို့ဖြင့် ကောင်း၊မကောင်း မဆိုရတဲ့သဘောဟူ၍လည်းကောင်း၊ ထိုထိုစကြဝဠာ ကမ္ဘာလောကအနန္တတို့၌ ဖြစ်ကြသည့် ပန်းနံ့၊ ရေမွှေးနံ့ စသော အနံ့ ဂန္ဓာရုံ အနန္တတို့ကို နံသိအစားစား အဗျာကတာတရား၊ အရသာ၌လည်း ဆွမ်းဘောဇဉ် စသော ရသာရုံ အနန္တတို့ကို စားသိအစားစား အဗျာကတ အကြမ်းတွေ့၊ အနုတွေ့၊ အပူတွေ့၊ အအေးတွေ့၊ အတိုးအငွေ့တွေ့၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ အနန္တတို့ကို အဆုံးအပိုင်းအခြားမရှိသော တွေ့သိ အစားစား အဗျာကတာတရားတို့ဖြင့် ကောင်း၊မကောင်း မဆိုရတဲ့သဘောဟူ၍ လည်းကောင်း တစ်သက်ပတ်လုံး တစ်ကမ္ဘာလုံး ကြားသိ အဗျာကတ၊ နံသိ အဗျာကတ၊ စားသိအဗျာကတ၊ တွေ့သိအဗျာကတတို့ကို ဟောပြော၍ မဆုံးနိုင်အောင် ရှုကြည့်၍မဆုံးနိုင်အောင် ပဉ္စဝိညာဏ်အဗျာကတတို့မှာ ရှုကြည့်နိုင်ကြရုံမက ၎င်း ပဉ္စဒ္ဓါရတို့မှာ မနောဓာတ် အဗျာကတတို့လည်း ပါ၍ ပရမတ်ဉာဏ် ပညတ်ဉာဏ် အတန်တန်တို့ကို ကြံဖန်၍ ရှုကြည့် သိရှိကြပါလေ သူတော်ကောင်းတွေတို့။

ကြိယာနှင့် ရုပ်နိဗ္ဗာန် အဗျာကတ တရားကြီးတို့ကို ဆားမြည်းရုံပြချက်

(၅) ဌာနက ကြိယာအဗျာကတာဓမ္မာအရ ဘုရား၊ ရဟန္တာတို့သည် ဒါန၊ သီလ၊ သမာထဝိပဿနာ အစဖြာသော ကောင်းသောအမှု အစုစုတို့ကို ပြုကြပါ သော်လည်း ဘဝဆုံးပြီးဖြစ်သောကြောင့် ထိုထိုဘဝ နောက်ကာလတို့မှာ ကုသိုလ် တို့ကဲ့သို့ ကောင်းသောအကျိုးကို ပေးခြင်းမရှိ၊ အကုသိုလ်တို့ကဲ့သို့ မကောင်းသော အကျိုးပေးခြင်း မရှိကြသည့်အတွက်ကြောင့် ပြုကာမတ္တ အမှုအရာကြိယာအဗျာကတ မျှသာ ဖြစ်ကြ၍ ထိုဘုရား ရဟန္တာတို့၏ တစ်သက်ပတ်လုံး ဖြစ်သမျှသော ဒါန၊ သီလ၊ သမာထ၊ ဝိပဿနာ အစဖြာသည့် အဆုံးအပိုင်းအခြားမရှိသော ကြိယာ အဗျာကတဇောတို့ဖြင့် ကောင်း၊မကောင်း မဆိုရတဲ့သဘောဟူ၍လည်း တစ်သက်ပတ်လုံး တစ်ကမ္ဘာပတ်လုံး ကိရိယာဇော အဗျာကတတို့ကို ပြောဟော၍ မဆုံးနိုင် အောင် ပရမတ်ဉာဏ် ပညတ်ဉာဏ် အတန်တန်တို့ကို ကြံဖန်၍ ရှုကြည့် သိရှိကြပါလေ သူတော်ကောင်းတွေတို့။

(၆) ဌာနက ရုပ်အဗျာကတာဓမ္မာအရ အနန္တစကြဝဠာ ကမ္ဘာလောကဓာတ် ကြီးတို့အတွင်းမှာ ရုပ်အဗျာကတာတရားတွေ ဖြစ်ကြပါ၍ ထိုထိုအကောင်အထည်ဒြပ် သဝိညာဏကပညတ်အမျိုးမျိုး အဝိညာဏကပညတ်အမျိုးမျိုး အဆိုးအဝါးတို့ ဖြစ်ပေါ်လာအောင် များစွာအကျိုးကျေးဇူးဆောင်ကြသော်လည်း ကုသိုလ် အကုသိုလ်

တို့ကဲ့သို့ ကံအကြောင်းအားဖြင့် ကောင်း၊မကောင်း မဆိုရတဲ့ အဗျာကတ သဘော ထဲ၌သာ ဖြစ်ကြရာ၏။ ဤသို့ဖြစ်ကြသော ရုပ်အဗျာကတတရားတို့ကို သဝိညာဏက ပညတ်အမျိုးမျိုးတို့နှင့်စပ်၍ အကျယ်တဝင့်ဖွင့်၍ သိလိုကြပါသေးမူ အပါယ်လေးပါး သတ္တဝါအစားစား ထင်မြင်သွားအောင် အမျိုးမျိုးသွေးဆောင်သည့် ရုပ်အဗျာကတာ ဓမ္မာအရ ကောင်း၊မကောင်း မဆိုရတဲ့ သဘောဟူ၍လည်း သိရှိကြရသည့်အပြင် သတ္တဝါတစ်ဦးဦးတို့တွင်လည်း ဆံပင်အစားစား ထင်မြင်သွားအောင် သွေးဆောင် တတ်သော ရုပ်အဗျာကတာဓမ္မာအရတို့ကိုလည်းကောင်း၊ (ဝါ) မွေးညှင်းအစားစား ခြေသည်းလက်သည်း စသည် ဒွတ္တိသကာယ အစားစား ထင်မြင်သွားအောင် သွေးဆောင်တတ်သည့်ရုပ်အဗျာကတာဓမ္မာအရတို့ကိုလည်းကောင်း၊ (ဝါ) ထိုထိုဒွတ္တိ သကာယတို့ ပေါင်းဆုံမိကြသောအခါ ဦးခေါင်း၊ လက်တွေ့ ကိုယ်၊ ခြေ စသည်များ အင်္ဂါကြီးငယ်အစားစားတို့ ထင်မြင်သွားအောင် သွေးဆောင်တတ်သော ရုပ်အဗျာ ကတာဓမ္မာအရတို့ကိုလည်းကောင်း ကုသိုလ် အကုသိုလ်တို့လို ကောင်း၊မကောင်း အကျိုးကို ပေးတတ်သည်ဟု မဆိုရသောကြောင့် ရုပ်အဗျာကတာဓမ္မာ ကောင်း၊ မကောင်း မဆိုရတဲ့သဘောဟူ၍လည်း အဆုံးအပိုင်းအခြားမရှိသော သဝိညာဏက ပညတ်အမျိုးမျိုးနှင့် စပ်ဟပ်၍ အဆုံးအပိုင်းအခြားမရှိသော ရုပ်အဗျာကတာဓမ္မာအရ ကိုလည်း သိရှိရာ၏။ အဝိညာဏကပညတ် အမျိုးမျိုးနှင့်စပ်၍လည်း အကျယ် တဝင့်ဖွင့်၍ သိလိုကြပါသေးမူ လူတို့အသုံးအဆောင်ဖြစ်ကြသည့် အိမ်၊ ကျောင်း၊ ဇရပ် စသော အရပ်ရပ်တို့ဖြင့် အဆုံးအပိုင်းအခြားမရှိသည့် အထည်ခြပ်ပညတ် တစ်ခုခုတို့နှင့် စပ်ဟပ်၍လည်း တစ်အိမ်လုံးရှိသမျှ ရုပ်အဗျာကတာဓမ္မာ တစ်ကျောင်း လုံးရှိသမျှ ရုပ်အဗျာကတာဓမ္မာ တစ်ဇရပ်လုံးရှိသမျှ ရုပ်အဗျာကတာဓမ္မာအရတို့ဖြင့် ကောင်း၊မကောင်းမဆိုရတဲ့သဘောဟူ၍လည်းကောင်း၊ (ဝါ) အဆုံးအပိုင်းအခြား မရှိသော ထိုထိုလူတို့ အသုံးအဆောင်ဖြစ်ကြသည့် မဖြစ်ကြသည့် ဝတ္ထုအထည်ခြပ် တို့အတွင်း ရှိသမျှသော ရုပ်အဗျာကတာဓမ္မာတို့ ကောင်း၊မကောင်းမဆိုရသည့် သဘော ဟူ၍လည်းကောင်း၊ အဆုံးအပိုင်းအခြားမရှိသော ပညတ်အမျိုးမျိုးတို့နှင့်စပ်ဟပ်၍ အဆုံးအပိုင်းအခြားမရှိသော ရုပ်အဗျာကတာဓမ္မာအရကိုလည်း ပြောဟော၍ မကုန် နိုင်အောင် ရှုကြည့်၍မကုန်နိုင်အောင် ရုပ်အဗျာကတာဓမ္မာအရ ပရမတ်ဉာဏ် ပညတ် ဉာဏ် အတန်တန်တို့ကို ရှုကြည့်သိရှိကြပါလေ သူတော်ကောင်းတွေတို့။

(၇) ဌာနက နိဗ္ဗာန်အဗျာကတာဓမ္မာအရကို သိရှိလိုကြပါမူ ခပ်သိမ်းကုန်သော စိတ်၊ စေတသိက်၊ ရုပ်တို့သည် ဇာတိမီး၊ ဇရာမီး၊ မရဏမီးတို့ အပြီးတိုင် ဖုတ် မြိုက်လောင်ကျွမ်းခံနေရသည့်အတွက် အေးမြချမ်းကြည် တည်ကြည်ခိုင်မြဲသော တရားမဟုတ်ကြဘဲ အမြဲသေဘေး စသည် ဘေးကြီးတွေ သင့်နေသော တရားကြီး များ အစားစားတို့ ဖြစ်ကြကုန်၏။ ကံ၊ စိတ်၊ ဥတု၊ အာဟာရဝတ္ထုအာရုံ စသော အကြောင်းသင်္ခါရတရားတို့ ပြုပြင်စီရင်အပ်သော ထိုရုပ်နာမ်သင်္ခါရတို့၏ ချုပ်ငြိမ်းရာ အစစ် အသင်္ခါရနိဗ္ဗာန်တစ်ခုတည်းပင် ဖြစ်သော်လည်း အကြောင်းပရိယာယ်၏

အစွမ်းဖြင့် ခန္ဓာအကြွင်းရှိသဖြင့် ရောက်သော ဥပါဒိသေသသနိဗ္ဗာန် အဗျာကတ တရား၊ ခန္ဓာအကြွင်းမရှိသဖြင့် ရောက်အပ်သော အနုပါဒိသေသနိဗ္ဗာန် အဗျာကတ တရားဟူ၍ နှစ်ပါးအပြားကို ဟောကြားတော်မူ၏။

(တစ်နည်း) နိဗ္ဗာန်အဗျာကတတရားကို ရာဂ အစရှိသော ကိလေသာတို့၏ အာရုံအဖြစ်မှ ဆိတ်သော သုညတ နိဗ္ဗာန် အဗျာကတ၊ ရာဂ အစရှိသော ကိလေသာ တည်းဟူသော အကြောင်းခံမရှိသော အနိမိတ္တနိဗ္ဗာန် အဗျာကတ၊ ရာဂ အစရှိသည် တို့သည် မတောင့်တအပ်သော အပ္ပဏိဟိတ နိဗ္ဗာန် အဗျာကတ ဟူ၍ နိဗ္ဗာန် အဗျာကတသုံးပါးကို ဟောကြားတော်မူ၏။

(တစ်နည်း) ထိုနိဗ္ဗာန် ခံစားကြသော ပုဂ္ဂိုလ်နှင့်စပ်၍ နိဗ္ဗာန်အပြားကို ဟောကြားလိုကြပါမူ သောတာပတ္တိ မဂ္ဂဋ္ဌာန် ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် အာရုံပြုသောအားဖြင့် ရအပ်ရောက်အပ် ခံစားအပ်သော နိဗ္ဗာန်အဗျာကတ၊ (ဝါ) ဖလဋ္ဌာန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် အာရုံပြုသောအားဖြင့် ရအပ် ရောက်အပ် ခံစားအပ်သော နိဗ္ဗာန်အဗျာကတ၊ (ဝါ) သကဒါဂါမိမဂ္ဂဋ္ဌာန်ပုဂ္ဂိုလ်၊ ဖလဋ္ဌာန်ပုဂ္ဂိုလ် အနာဂါမိမဂ္ဂဋ္ဌာန်ပုဂ္ဂိုလ်၊ ဖလဋ္ဌာန်ပုဂ္ဂိုလ်၊ အရဟတ္တမဂ္ဂဋ္ဌာန်ပုဂ္ဂိုလ်၊ ဖလဋ္ဌာန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ရောက်အပ် ရအပ် ခံစားအပ်သော နိဗ္ဗာန်အဗျာကတဟူ၍ နိဗ္ဗာန် အဗျာကတရှစ်ပါး အပြားကို ဟောကြားတော်မူကြ၏။

ထိုမှတစ်ပါး ဝိပဿနာသုံးပါးတို့တွင် မဂ်ဖိုလ်တရားကိုရသော အနတ္တကို ထင်မြင်၍ရသော သုညတမဂ္ဂဋ္ဌာန်လေးယောက်၊ ဖလဋ္ဌာန်လေးယောက်၊ အနိစ္စကို ထင်မြင်၍ရသော အနိမိတ္တ မဂ္ဂဋ္ဌာန်လေးယောက်၊ ဖလဋ္ဌာန်လေးယောက်၊ ဒုက္ခကို ထင်မြင်ရသော အပ္ပဏိဟိတ မဂ္ဂဋ္ဌာန်လေးယောက်၊ ဖလဋ္ဌာန်လေးယောက်အားဖြင့် တစ်ဆယ့်နှစ်ပါးစီ ပြားပြန်၏။ ထိုတစ်ဆယ့်နှစ်ပါးတို့တွင်လည်း ရုပ်ကို အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တရှု၍ အရိယာအဖြစ်သို့ရောက်ကြသော အရိယာပုဂ္ဂိုလ် တစ်ဆယ့်နှစ်ပါး၊ နာမ်ကို အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တရှု၍ အရိယာအဖြစ်သို့ရောက်ကြသော အရိယာပုဂ္ဂိုလ် တစ်ဆယ့်နှစ်ပါး။

(တစ်နည်း) နိပ္ပန္နရုပ်တစ်ဆယ့်ရှစ်ပါး အစိတ်စိတ်တရားတို့ကိုလည်း ကောင်း၊ လောကီစိတ်စေတသိက်များ အစိတ်စိတ်တရားတို့ကိုလည်းကောင်း ဝိပဿနာ ရှု၍ ရကြသော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်အစားစားတို့ ရောက်အပ် ရအပ် ခံစားအပ်သော နိဗ္ဗာန်အဗျာကတတရား အစားစားတို့၏ အဆုံးအပိုင်းအခြားမရှိအောင် မြားမြောင် သွားနိုင်သည့်အဖြစ်ကို ဉာဏ်လှစ်ကာလှစ်ကာ ဟောပြော၍မကုန်နိုင်အောင် ရှုကြည့်၍ မကုန်နိုင်အောင် နိဗ္ဗာန်အဗျာကတ ပရမတ်ဉာဏ်၊ ပညတ်ဉာဏ် အတန်တန်တို့ ကြံဖန်၍ ရှုကြည့်သိရှိကြပါလေ သူတော်ကောင်းတွေတို့။ ဤကား အဗျာကတာ ဓမ္မာအရ အားလုံးကြီးတို့ ထင်မြင်လွယ်ကြအောင် ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာန် သမုတိသစ္စာ ပညတ်နယ်ကြီးနှင့် ဆားမြည်းရုံ ဟောပြောချက်ပေတည်း။

၄၈။ ဝိပါက်ကြိယာ ရုပ်အဗျာကတတို့ကြောင့် ကုသိုလ်ဖြစ်ကြပုံကို ဖော်ပြချက်

ဤရှေးက ပြခဲ့ပြီးသော အဗျာကတတရားတို့၏အရကို ဟောပြတော်မူအပ်သော အဗျာကတပဒ၌ အဗျာကတပဒါဝသာန၊ ကုသလပဒါဝသာန၊ အကုသလပဒါဝသာသနအားဖြင့် သုံးပါးအပြားရှိ၏။ ထိုသုံးပါးတို့တွင် အဗျာကတပဒါဝသာနကို ရှေးဦးစွာ ဟောတော်မူ၏။ ဤအဗျာကတပဒါဝသာနသည် ယခုကာလ သူငါတို့အတွင်းမှာ ဖြစ်နေခြင်း နည်းပါးလှ၍ ရဟန္တာများ ဈာန်ရ အဘိညာဉ်ရ ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးများတို့သာ ဖြစ်နေတတ်ကြသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ပစ္စုပ္ပန်ပဉ္စာရုံတို့က ပဉ္စဝိညဏ်တို့အား ကျေးဇူးပြုရာတို့၌ နိဿယပစ္စည်းက အပြည့်အစုံ ရေးပြအပ်ခဲ့ပြီးသောကြောင့်လည်းကောင်း ကျက်မှတ်ကြရ ကြည့်ရှုကြရမှာ ပျင်းရိစွာ ဝန်လေးသွားမည်လည်း တစ်ကြောင်းတို့ကြောင့် ဤမှာ မရေးသားတော့ဘဲ လျစ်လျူထားလိုက်ရပေသတည်း။

အဗျာကတ ပဒါဝသာနကို ဟောတော်မူသည်၏ အခြားမဲ့၌ ကုသလပဒါဝသာနကို ဟောတော်မူ၏။ ထိုကုသလပဒါဝသာန၌လည်း စာပဋ္ဌာန်း ရွာပဋ္ဌာန်း ငါပဋ္ဌာန်းအားဖြင့် သုံးမျိုးသုံးစားရှိရာတို့တွင် စာပဋ္ဌာန်းအရကို ပြဆိုရမူ -

အဗျာကတော ဓမ္မော ကုသသလဿ ဓမ္မဿ အရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော။ သေက္ခာ ဖလံ ပစ္စဝေက္ခန္တိ။ နိဗ္ဗာနံ ပစ္စဝေက္ခန္တိ။ နိဗ္ဗာနံ ဂေါတြဘူဿ ဝေါဒါနဿ မဂ္ဂဿ အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော။ သေက္ခာ ဝါ ပုထုဇ္ဇနာ ဝါ စက္ခု အနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတော ဝိပဿန္တိ။ သောတံ၊ ဃာနံ၊ ဇိဝံ၊ ကာယံ၊ ရူပေ၊ သဒ္ဓေ၊ ဂန္ဓေ၊ ရသေ၊ ဖေဋ္ဌဗ္ဗေ၊ ဝတ္ထံ၊ ဝိပါကာဗျာကတေ၊ ကြိယာဗျာကတေ၊ ခန္ဓေ အနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတော ဝိပဿန္တိ။ ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ ရူပံ ပဿတိ။ ဒိဗ္ဗာယ သောတဓာတုယာ သဒ္ဓံ သုဏန္တိ။ စေတောပရိယဉာဏေန ဝိပါကာဗျာကတ ကြိယာဗျာကတစိတ္တသမင်္ဂီဿ စိတ္တံဇာနန္တိ။ အဗျာကတာ ခန္ဓာ ဣဒ္ဓိဝိဓညာဏဿ စေတောပရိယဉာဏဿ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏဿ အနာဂတံသညာဏဿ အရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော။

ဟု စာပဋ္ဌာန်းအရကို ပြဆိုအပ်ပါသတည်း။ ဤစာပဋ္ဌာန်းအရကို ရွာပဋ္ဌာန်းအရနှင့် ပြဆိုရပါမူ -

အဗျာကတောဓမ္မော - အဗျာကတ တရားသည်၊ ကုသလဿဓမ္မဿ - ကုသိုလ်တရားအား၊ အာရမ္မဏပစ္စယေန - ဆွဲကိုင်ရာပမာဏ အာရမ္မဏသတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယောဥပကာရကော - ထိုထိုကိစ္စ ပြီးစီးကြမှု ကျေးဇူးပြုသည်၊ ဟောတိ - ဖြစ်၏။ သေက္ခာ - သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ ဖလံ - ဖိုလ်ကို၊ ပစ္စဝေက္ခန္တိ - ဆင်ခြင်ကုန်၏။

နိဗ္ဗာန် - နိဗ္ဗာန်သည်၊ ဂေါတြဘူဿ - ဂေါတြဘူအား၊ ဝေါဒါနဿ - ဝေါဒါန်အား၊ မဂ္ဂဿ - မဂ်အား၊ အာရမ္မဏ ပစ္စယေန - ဆွဲကိုင်ရာပမာဏ အာရမ္မဏသတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယောဥပကာရကော - ထိုထိုကိစ္စ ပြီးစီးကြမှု ကျေးဇူးပြုသည်၊ ဟောတိ - ဖြစ်၏။ သေက္ခာဝါ - သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ ပုထုဇ္ဇနာဝါ - ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်းကောင်း၊ စက္ခု - မျက်စိကို၊ အနိစ္စတော - အမြဲပျက်ပျောက် အနိစ္စရောက်သော အားဖြင့်၊ ဒုက္ခတော - ဆင်းရဲသောအားဖြင့်၊ အနတ္တတော - အစိုးမရသောအနတ္တအားဖြင့်၊ ဝိပဿန္တိ - ဝိပဿနာရှုကုန်၏။ သောတံ - နားကို၊ ဃာနံ - နှာခေါင်းကို၊ ဇိဝံ - လျှာကို၊ ကာယံ - ကိုယ်ကို၊ ရူပေ - ရူပါရုံတို့ကို၊ သဒ္ဓေ - သဒ္ဓါရုံတို့ကို၊ ဂန္ဓေ - ဂန္ဓာရုံတို့ကို၊ ရသေ - ရသာရုံတို့ကို၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗေ - ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံတို့ကို၊ ဝတ္တံ - ဟဒယဝတ္ထုရုပ်ကို၊ ဝိပါကာဗျာကတေ - ဝိပါက်အဗျာကတ ဖြစ်ကုန်သော၊ ကြိယာဗျာကတေ - ကြိယာအဗျာကတဖြစ်ကုန်သော၊ ခန္ဓေ - ခန္ဓာတို့ကို။ အနိစ္စတော - အမြဲပျက်ပျောက် အနိစ္စရောက်သောအားဖြင့်၊ ဒုက္ခတော - ဆင်းရဲသောအားဖြင့်၊ အနတ္တတော - အစိုးမရ အနတ္တအားဖြင့်၊ ဝိပဿန္တိ - ဝိပဿနာရှုကုန်၏။ ဒိဗ္ဗေန - နတ်၌ဖြစ်သော၊ စက္ခုနာ - မျက်စိဖြင့်၊ ဝါ၊ ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ - ဒိဗ္ဗစက္ခု အဘိညာဉ်ဖြင့်၊ ရူပံ - အဆင်းကို၊ ပဿန္တိ - မြင်ကုန်၏။ ဒိဗ္ဗာယ - နတ်၌ဖြစ်သော၊ သောတဓာတုယာ - သောတဓာတ်ဖြင့်၊ ဝါ၊ ဒိဗ္ဗာယ သောတဓာတုယာ - ဒိဗ္ဗသောတ အဘိညာဉ်ဖြင့်၊ သဒ္ဓံ - အသံကို၊ သုဏန္တိ - ကြားကုန်၏။ စေတောပရိယဉာဏေန - စေတောပရိယဉာဏ်ဖြင့်၊ ဝိပါကာ ဗျာကတကြိယာဗျာကတစိတ္တသမ္ပင်္ဂါယ - ဝိပါက်အဗျာကတ ကြိယာအဗျာကတ စိတ်နှင့်ပြည့်စုံသောပုဂ္ဂိုလ်၏၊ စိတ္တံ - စိတ်ကို၊ ဇာနန္တိ - သိကုန်၏။ အဗျာကတာ - အဗျာကတဖြစ်ကုန်သော၊ ခန္ဓာ - ခန္ဓာတို့သည်၊ ဣဒ္ဓိဝိဓဉာဏဿ - ဣဒ္ဓိဝိဓဉာဏ်အား၊ စေတောပရိယဉာဏဿ - စေတောပရိယဉာဏ်အား၊ ပုဗ္ဗေ နိဝါသာနုဿတိ ဉာဏဿ - ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏ်အား၊ အနာဂတံသဉာဏဿ - အနာဂတံသဉာဏ်အား၊ အာရမ္မဏပစ္စယေန - ဆွဲကိုင်ရာပမာဏ အာရမ္မဏသတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယော ဥပကာရကော - ထိုထိုကိစ္စ ပြီးစီးကြမှု ကျေးဇူးပြုသည်၊ ဟောတိ - ဖြစ်၏။

ဆောင်ပုဒ်

- (၁) သေက္ခာဖလံ၊ နိဗ္ဗာန်၊ ရှုပြန်အာရမ္မဏ ပစ္စည်းရ။
 - (၂) ဂေါတြဘူဝေါဒါန်၊ မဂ်လေးတန်၊ နိဗ္ဗာန်အာရမ္မဏ ပစ္စည်းရ။
 - (၃) ဝိပါက်ရုပ်နာမ်၊ အနိစ္စံ၊ ရှုပြန်အာရမ္မဏ ပစ္စည်းရ။
 - (၄) ဝိပါက်ကြိယာ၊ ရုပ်တို့ပါ၊ ဘိညာရမ္မဏ ပစ္စည်းရ။
- ဤသည်တို့ကား ရွာပဋ္ဌာန်း စကားအရတည်း။
ဤစာပဋ္ဌာန်း ရွာပဋ္ဌာန်းအရကို ငါပဋ္ဌာန်းအရနှင့် ပြဆိုရပါမူ သေက္ခဖြစ်

သော သောတာပန်၊ သကဒါဂါမ်၊ အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် မိမိတို့ရအပ် ရောက်အပ် ပြီးသော ဖိုလ်ကိုလည်းကောင်း၊ နိဗ္ဗာန်ကိုလည်းကောင်း ပြန်၍ပြန်၍ ဆင်ခြင်ကြသော အခါ ထိုရအပ် ရောက်ပြီးသော ဖိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်နှင့် နိဗ္ဗာန်တို့က အာရမ္မဏပစ္စည်း၊ ဆင်ခြင်သော ပစ္စဝေက္ခဏာ ကုသိုလ်ဇော စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့က အာရမ္မဏပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရားအစစ် ဖြစ်ကြကုန်၏။ ထိုမှတစ်ပါး အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဂေါတြဘူ၊ ဝေါဒါန်၊ မဂ်စိတ် လေးခုတို့သည် နိဗ္ဗာန်ကိုသာလျှင် အာရုံပြု၍ ဖြစ်ကြလေသော ကြောင့် ထိုနိဗ္ဗာန်က အာရမ္မဏပစ္စည်း၊ ဂေါတြဘူ၊ ဝေါဒါန်နှင့် မဂ်လေးတန် စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့က အာရမ္မဏပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရားအစစ်တို့ ဖြစ်ကြကုန်၏။ ဤသို့ဖြစ်ကြသည်ကို သိစေလို၍ “အဗျာကတော ဓမ္မော ကုသလဿ ဓမ္မဿ အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော။ သေက္ခာ ဖလံ ပစ္စဝေက္ခန္တိ။ နိဗ္ဗာနံ ပစ္စဝေက္ခန္တိ။ နိဗ္ဗာနံဂေါတြဘူဿ ဝေါဒါနဿ အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော” ဟူ၍ ပဋ္ဌာန်း ပဉ္စာဝါရ ပါဠိတော်ကြီးမှာ ဘုရားကိုယ်တော်တိုင် ဟောကြားသိစေတော်မူ၏။ ဤသို့ ဟောကြားသိစေတော်မူအပ်သော ပါဠိတော်ကြီးကို တို့မြန်မာစကားနှင့် မှတ်သား လွယ်ကြစေခြင်းအကျိုးငှာ “သေက္ခာ ဖလံ၊ နိဗ္ဗာနံ၊ ရှုပြန်အာရမ္မဏ ပစ္စည်းရ။ ဂေါတြဘူဝေါဒါန်၊ မဂ်လေးတန်၊ နိဗ္ဗာန်အာရမ္မဏ ပစ္စည်းရ” ဟု ဆောင်ပုဒ်၌ ရေးထုတ်လိုက်ပါ သတည်း။

(တစ်နည်း) ဤလောကကြီးမှာ ထင်ရှားရှိနေကြသည့်အတိုင်း ထင်ရှားသိနေ ကြသည်ကား ထိုထိုအဆင်းတွေ၊ အသံတွေ၊ အနံ့တွေ၊ အရသာတွေ၊ အတွေ့တွေနှင့် တကွ မျက်စိတွေ၊ နားတွေ၊ နှာခေါင်းတွေ၊ လျှာတွေ၊ ကိုယ်တွေ စသော ရုပ်တရား များကိုလည်းကောင်း၊ မျက်စိ စသည်နှင့် မြင်သိ၊ ကြားသိ၊ နံသိ၊ စားသိ၊ တွေ့သိဟု ဆိုအပ်သော ဝိပါက်အဗျာကတတို့ကို လည်းကောင်း၊ အိပ်ပျော်နေသည်၊ မေ့နေသည် စသော ဘဝင်၊ ဝိပါက် အဗျာကတတို့ကိုလည်းကောင်း၊ ထိုထိုသတ္တဝါတို့သည် စစဦးဖြစ်ပေါ်လာပြီး သေသွားသည်ဟူသော ပဋိသန္ဓေ စုတိ၊ ဝိပါက် အဗျာကတတို့ ကိုလည်းကောင်း သိရှိကြပြီးသား ဖြစ်ကြငြားသော်လည်း ၎င်းတို့ကို ကာမဂုဏ်များ အစားအစာတို့ဖြင့်သာ အသုံးပြုနေကြကုန်၏။ နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း ဝိပဿနာ တရားကောင်းဖြင့် အသုံးမပြုနိုင်ကြသည်ကို အသုံးပြုကြစေလိုသောကြောင့် “စက္ခု အနိစ္စတော” စသည်တို့ဖြင့် ဟောကြားတော်မူ၏။ ဤသို့ဟောကြားသည့်အတိုင်း ခဏိကပျက်ကို မရှုနိုင်ကြငြားသော်လည်း သန္တတိပျက်အားဖြင့် အဟုတ်ပျက်ပျောက် သည့် အနိစ္စအချက်ကိုမူကား သက်သေမရှိက သာမာန်လူစားတို့ မသိနိုင်ကြကုန်ရာ သောကြောင့် ၎င်းသက်သေကိုမူကား ၎င်းရုပ်ဝတ္ထုတို့ပေါ်၌မှီ၍ ၎င်းအာရုံတို့ကို အာရုံပြုသော ဝိပါက်အဗျာကတ ဝီထိစိတ်တို့၏ အသစ်အသစ်အာရုံကို ယူတိုင်း ယူတိုင်းတို့မှာ ထိုအာရုံနှင့် မှီရာဝတ္ထုတို့လည်း အသစ်အသစ်ပြောင်းရကုန်၏။

ဤသို့ အသစ်အသစ် ပြောင်းတိုင်းတို့မှာ သိလုံးဝိပါက် ဝိညာဉ်နှင့်တကွ မှီရာဝတ္ထု အာရုံအဟောင်းအဟောင်းတို့လည်း ပျက်ပျက်လိုက်ကြမှု သက်သေစုဖြင့် ယုံကြည်စိတ်ချ သိထိုက်လှ၏။ ရုပ်တို့သည် နာမ်တို့ထက်ပင် အသက်ရှည်ကြသည် ဟူ၍ ဆိုငြားသော်လည်း သိလုံးတစ်ဝိထိထဲတွင်သာ အသက်ရှည်နိုင်သည်။ နောက် သိလုံးဝိထိသို့ ပြောင်း၍ကား အသက်မရှည်နိုင်ပေ။ အလျင်သိလုံးနှင့်အတူသာ သေသေလိုက်ကြကုန်၏။ သို့အတွက် စက္ခုအကြည်ကိုလည်းကောင်း၊ အဆင်းဝဏ္ဏ ရုပ်ကိုလည်းကောင်း၊ သိလုံးဝိပါက် အဗျာကတကိုလည်းကောင်း၊ ဝိပဿနာရှုလိုသူ တို့မှာ မြင်သိလုံး နာမ်ဝိထိပျက်များကို သက်သေထား၍ ရှေးပစ္စယနိဒ္ဒေသ အာရမ္မဏ ပစ္စည်းက ပြတိုင်း စကြံ စသည်ဖြင့် အားထုတ်ကြကုန်ရာ၏။ ကျမ်းကျယ်မည်စိုးသော ကြောင့် ဤမှာချဲ့၍ မရေးတော့ပါသတည်း။ ဤသို့ မြင်သိလုံးပျက် သက်သေနှင့် တွဲဖက်၍ အဆင်းနှင့် မှီရာစက္ခုပဿနာရုပ်တို့၏ ပျက်ချက်နိစ္စတို့ပါ တွဲဖက်၍ ဝိပဿနာအလုပ်ကို အားထုတ်ကြသော သူငါ စသည်တို့မှာ မျက်စိအကြည်က လည်းကောင်း၊ အဆင်းဝဏ္ဏကလည်းကောင်း၊ မြင်သိလုံးဝိပါက် အဗျာကတက လည်းကောင်း၊ အာရမ္မဏပစ္စည်း၊ “အနိစ္စ အနိစ္စ” ဟု ရှုသော ဝိပဿနာကုသိုလ် ဇောစုကား အာရမ္မဏပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရားအစစ် ဖြစ်ကြကုန်၏။

ထိုမြင်သိပျက် ဝိပဿနာအတူ ကြားသိပျက်၊ နံသိပျက်၊ စားသိပျက်၊ တွေ့သိပျက်၊ ကြံသိပျက်များကို ဝိပဿနာရှုသော သူငါ စသည်တို့မှာလည်း ထိုထိုမှီရာ ဝတ္ထုရုပ်တို့၏ အနိစ္စ၊ ရုပ်အာရုံတို့၏ အနိစ္စတို့ကိုလည်း တွဲဖက်၍ ရှုနိုင်ကြကုန်ရာ၏။ ဤသို့ ရှုကြသောအခါတို့မှာ ဝိပဿနာရှုအပ်သော မှီရာဝတ္ထုရုပ် အာရုံရုပ်တို့နှင့် ဝိပါက်အဗျာကတ နာမက္ခန္ဓာတို့က အာရမ္မဏပစ္စည်း၊ “အနိစ္စ အနိစ္စ” ဟု ရှုသော ဝိပဿနာကုသိုလ်ဇောစုက အာရမ္မဏပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်း တရားအစစ်တို့ ဖြစ်ကြကုန်၏။ အထူးသတိပြုရန်ကား ရှေးပစ္စယနိဒ္ဒေသ အာရမ္မဏ ပစ္စည်းက ဝိပဿနာရှုနည်းပါဠိတော် တိုက်ရိုက်မပါဘဲလျက် ရှုနည်းအစားစားကိုသာ ဤပါဠိတော်မှာ တိုက်ရိုက်ပါတိုင်း ပြခဲ့ပါသတည်း။ နောက်နောင် ဝိပဿနာရှုနည်း ပါဠိကိုလိုမူ ဤပါဠိကိုသာကိုးကား၍ ယုံကြည်အားထား ဟောကြားအားထုတ်ကြပါ လေ ယောဂီမြတ်တွေတို့။

ဤသို့ ဝတ္ထုအာရုံ ဝိပါက်အဗျာကတတို့ကို ဝိပဿနာရှုစေလို၍ ဤပဋ္ဌာန်း ပါဠိတော်ကြီး၌-

“သေက္ခာ ဝါ ပုထုဇ္ဇနာ ဝါ စက္ခု အနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတော ဝိပဿန္တိ သောတံ၊ ဃာနံ၊ ဇိဝံ၊ ယာယံ၊ ရူပေ၊ သဒ္ဓေ၊ ရသေ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗေ၊ ဝတ္ထု ဝိပါကာဗျာကတေ ခန္ဓေ အနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတော ဝိပဿန္တိ” ဟု ဤ ပဋ္ဌာန်းပါဠိတော် ပဉ္စာဝါရမှာ ဘုရားကိုယ်တော်တိုင် ဟောကြားသိရှိတော်မူစေ၏။ ဤသို့ ဟောကြားတော်မူအပ်သော ပါဠိတော်များကို တို့မြန်မာစကားနှင့် မှတ်သား

လွယ်ကြစေခြင်းအကျိုးငှာ “ရုပ်ဝိပါက်နာမ်၊ အနိစ္စံ၊ ရှုပြန်အာရမ္မဏ၊ ပစ္စည်းရ” ဟု ဆောင်ပုဒ်၌ ရေးထုတ်လိုက်ပါသတည်း။

(တစ်နည်း) အဘိညာဉ်ရသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်ဖြင့် အနီး အဝေး အသေး စသော ရူပါရုံတို့ကို ရှုကြည့်ကြသောအခါ အဆင်းရူပါရုံတို့က အာရမ္မဏပစ္စည်း၊ ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်ကုသိုလ်က အာရမ္မဏပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်း တရားအစစ်တို့ ဖြစ်ကြကုန်၏။ ထို့အတူ ဒိဗ္ဗသောတအဘိညာဉ်ဖြင့် ထိုထိုအသံတို့ကို ကြားသောအခါ ထိုအသံသဒ္ဒါရုံတို့က အာရမ္မဏပစ္စည်း၊ ဒိဗ္ဗသောတ ကုသိုလ် အဘိညာဉ်က အာရမ္မဏပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရားအစစ်တို့ ဖြစ်ကြကုန်၏။ ထို့အတူ စေတောပရိယအဘိညာဉ်ဖြင့် လွန်လေပြီးသော ခုနစ်ရက်မှစ၍ လာလတ္တံ့ သော ခုနစ်ရက်အတွင်း၌ တည်သောသူတို့၏ ဝိပါက်ကြိယာ အဗျာကတနာမ် ခန္ဓာအစဉ်ကို ကြည့်၍သိသောအခါ သူတစ်ပါးတို့၏ ဝိပါက်ကြိယာ အဗျာကတနာမ် ခန္ဓာစဉ်တို့က အာရမ္မဏပစ္စည်း၊ စေတောပရိယကုသိုလ်အဘိညာဉ်က အာရမ္မဏ ပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရားအစစ်တို့ ဖြစ်ကြလေကုန်၏။

ထိုမှတစ်ပါး ဣဒ္ဓိဝိဓအဘိညာဉ်ကိုရသော ပုထုဇဉ်သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်သည် မိမိနှင့် အတူ တစ်ရာ တစ်ထောင် စသော နိမ္မိတရုပ်ပုံတူကိုလည်းကောင်း၊ ရုပ်ပုံပြားကို လည်းကောင်း ဖန်ဆင်းသောအခါ ထိုတစ်ရာ တစ်ထောင် စသော နိမ္မိတရုပ်ဟု ဆိုအပ်သော အာရုံခြောက်ပါး အဗျာကတတရားတို့က အာရမ္မဏပစ္စည်း၊ ဣဒ္ဓိဝိဓ အဘိညာဉ်က အာရမ္မဏပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရားအစစ်တို့ ဖြစ်ကြကုန်၏။ ဤ၌ စေတောပရိယအဘိညာဉ်ကိုကား ရှေးအတိုင်းသိပါလေ။

ထိုမှတစ်ပါး ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ အဘိညာဉ်ကိုရသော ပုထုဇဉ်သေက္ခတို့ သည် ရှေးအဖို့၌ဖြစ်ခဲ့ဖူးသော ရုပ်၊ ဝိပါက်၊ ကြိယာ ခန္ဓာငါးပါးတို့ကို ပြန်၍ကြည့် သောအခါ ထိုရုပ်၊ ဝိပါက်၊ ကြိယာနာမက္ခန္ဓာတို့က အာရမ္မဏပစ္စည်း၊ ပုဗ္ဗေနိဝါ သာနုဿတိ ကုသိုလ်အဘိညာဉ်က အာရမ္မဏပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရားအစစ်တို့ ဖြစ်ကြကုန်၏။

ထိုမှတစ်ပါး အနာဂတံသ ကုသိုလ် အဘိညာဉ်ဖြင့် နောက်၌ ဖြစ်လတ္တံ့ သော ရုပ်၊ ဝိပါက်၊ ကြိယာ အဗျာကတတို့ကို လှမ်း၍ကြည့်သောအခါ ရုပ်၊ ဝိပါက်၊ ကြိယာ အဗျာကတခန္ဓာတို့က အာရမ္မဏပစ္စည်း၊ အနာဂတံသ ကုသိုလ် အဘိညာဉ်က အာရမ္မဏပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရားအစစ်တို့ ဖြစ်ကြကုန်၏။ ဤသို့ဖြစ်ကြသည်ကို သိစေလို၍

“အဗျာကတာ ခန္ဓာ ဣဒ္ဓိဝိဓဉာဏဿ စေတောပရိယဉာဏဿ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏဿ အနာဂတံသဉာဏဿ အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော” ဟု ဤပဋ္ဌာန်းပဉ္စာဝါရ ပါဠိတော်ကြီးမှာ မြတ်စွာဘုရား ဟောပြောတော်မူအပ်ပါသတည်း။

ဤသို့ ဟောပြတော်မူအပ်သည့် ပါဠိတော်ကြီးများကို တို့မြန်မာစကားနှင့် မှတ်သားလွယ်ကြစေခြင်းအကျိုးငှာ “ဝိပါက်၊ ကြိယာ၊ ရုပ်တို့ပါ၊ ဘိညာရမ္မဏ ပစ္စည်းရ” ဟု ဆောင်ပုဒ်၌ ရေးထုတ်လိုက်ရပါသတည်း။

ဤကုသလပဒါဝသာန၌ ဝိပဿနာရှုရန်တို့ကား ရှေးပစ္စယနိဒ္ဒေသ အာရမ္မဏပစ္စည်းက ပြအပ်ပြီးသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဤ၌ စက္ခုအနိစ္စတော စသည်ဖြင့် ဤပါဠိတော်ကြီးမှာ တိုက်ရိုက်ပါသည့်အတိုင်း ရေးပြအပ်ခဲ့သောကြောင့်လည်းကောင်း ဤ၌ အထူးရေးရန် မလိုတော့ပေ။
ကုသလပဒါဝသာန ပြီး၏။

၄၉။ ရုပ်၊ နာမ်အဗျာကတတို့ကြောင့် အကုသိုလ်အစားစား ဖြစ်ပွားကြပုံ ဖော်ပြချက်

ကုသလပဒါဝသာနကို ဟောတော်မူသည်၏ အခြားမဲ့၌ အကုသလပဒါဝသာနကို ဟောတော်မူ၏။ ထိုအကုသလပဒါဝသာန၌လည်း စာပဋ္ဌာန်း၊ ရွာပဋ္ဌာန်း၊ ငါပဋ္ဌာန်းအားဖြင့် သုံးမျိုးသုံးစား ရှိရာတို့တွင် စာပဋ္ဌာန်းအရကို ပြဆိုရပါမူ-

အဗျာကတော ဓမ္မော အကုသဿ ဓမ္မဿ အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော။ စက္ခု အဿာဒေတိ၊ အဘိနန္ဒတိ။ တံ အာရပ္ပ ရာဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဝိစိ ကိစ္ဆာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဥဒ္ဓစ္စံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဒေါမနဿံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ သောတံ၊ ဃာနံ၊ ဇိဝံ၊ ကာယံ၊ ရူပေ၊ သဒ္ဓေ၊ ဂန္ဓေ၊ ရသေ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗေ၊ ဝတ္ထံ။ ဝိပါကာဗျာကတေ ကြိယာဗျာကတေ ခန္ဓေ၊ အဿာဒေတိ၊ အဘိနန္ဒတိ။ တံ အာရပ္ပ ရာဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဝိစိ ကိစ္ဆာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဥဒ္ဓစ္စံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဒေါမနဿံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ

ဟု စာပဋ္ဌာန်းအရကို ဖြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတော်မူ၏။ ဤစာပဋ္ဌာန်းအရကို ရွာပဋ္ဌာန်းအရနှင့် ပြဆိုရပါမူ-

အဗျာကတော ဓမ္မော - အဗျာကတတရားသည်၊ အကုသလဿဓမ္မဿ - အကုသိုလ်တရားအား၊ အာရမ္မဏပစ္စယေန - ဆွဲကိုင်ရာပမာဏ အာရမ္မဏသတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယော - ဥပကာရကော - ထိုထိုကိစ္စ ပြီးစီးကြမှု ကျေးဇူးပြုသည်၊ ဟောတိ - ဖြစ်၏။ စက္ခု - မျက်စိကို။ အဿာဒေတိ - သာယာ၏။ အဘိနန္ဒတိ - နှစ်သက်၏။ တံ - ထိုမျက်စိကို၊ အာရပ္ပ - အာရုံပြု၍၊ ရာဂေါ - ရာဂသည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ - ဖြစ်၏။ ဒိဋ္ဌိ - မှားသောအယူသည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ - ဖြစ်၏။ ဝိစိကိစ္ဆာ - အာရုံကို မဆုံးဖြတ်နိုင်ခြင်းသည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ - ဖြစ်၏။ ဥဒ္ဓစ္စံ - စိတ်၏မငြိမ်သက်ခြင်း၊ ပျံ့လွင့်ခြင်းသည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ -

ဖြစ်၏။ ဒေါမနသံ - နှလုံးမသာမယာခြင်းသည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ - ဖြစ်၏။ သောတံ - နားကို၊ ဃာနံ - နှာခေါင်းကို၊ ဇိဝံ - လျှာကို၊ ကာယံ - ကိုယ်ကို၊ ရူပေ - ရူပါရုံတို့ကို၊ သဒ္ဓေ - သဒ္ဓါရုံတို့ကို၊ ဂန္ဓေ - ဂန္ဓာရုံတို့ကို၊ ရသေ - ရသာရုံတို့ကို၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗေ - ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံတို့ကို၊ ဝတ္ထု - ဟဒယဝတ္ထုရုပ်ကို၊ ဝိပါကာဗျာကတေ - ဝိပါက် အဗျာကတ ဖြစ်ကုန်သော၊ ကြိယာဗျာကတေ - ကြိယာဗျာကတဖြစ်ကုန်သော၊ ခန္ဓေ - ခန္ဓာတို့ကို၊ အဿာဒေတိ - သာယာ၏။ အဘိနန္ဒတိ - နှစ်သက်၏။ တံ - ထိုခန္ဓာကို အာရမ္မ - အာရုံပြု၍၊ ရာဂေါ - ရာဂသည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ - ဖြစ်၏။ ဒိဋ္ဌိ - မှားသောအယူသည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ - ဖြစ်၏။ ဝိစိကိစ္ဆာ - အာရုံကို မဆုံးဖြတ်နိုင်ခြင်းသည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ - ဖြစ်၏။ ဥဒ္ဓစ္စံ - စိတ်၏ မငြိမ်သက်ခြင်း၊ ပျံ့လွင့်ခြင်းသည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ - ဖြစ်၏။ ဒေါမနသံ - နှလုံးမသာမယာခြင်းသည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ - ဖြစ်၏။

ဆောင်ပုဒ်

(၁) ဝိပါက်ကြိယာ၊ ရုပ်ခန္ဓာအား၊ ထပ်မှားတွေးလင့်၊ ဒေါသဆင့်၊ ဖြစ်လင့် အာရမ္မဏ ပစ္စည်းရ။

(၂) အာရုံအာရမ္မဏိ၊ ပြောင်းလေဘိ၊ ရှုဘိအနိစ္စ၊ ရှေးတိုင်းပြု။

ဟု ရွာပဋ္ဌာန်းအရကို ပြဆိုအပ်ပါသတည်း။

ဤစာပဋ္ဌာန်း၊ ရွာပဋ္ဌာန်းအရကို ငါပဋ္ဌာန်းအရနှင့် ပြဆိုရပါမူ ဤလောက ကြီးဝယ် တင့်တင့်တယ်တယ် ရှုချင်ဖွယ်ရှိသမျှ ကြည့်နေကြသော သတ္တဝါတို့မှာ ငါတို့ ဤမျက်စိကလေးရှိ၍သာ အရာရာကို မြင်နိုင်ပါတကားဟု မိမိမျက်စိကို အာရုံပြု၍ သာယာဝမ်းမြောက်သောအခါ၌ မြင်နိုင်သော မိမိတို့မျက်စိက အာရမ္မဏ ပစ္စည်း၊ သာယာဝမ်းမြောက်သည့် တဏှာက အာရမ္မဏပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရား အစစ်တို့ ဖြစ်ကြလေကုန်၏။

ထိုမှတစ်ပါး မြင်နိုင်သော မိမိတို့မျက်စိကို အာရုံပြု၍ လွန်မင်းစွာ သာယာ နှစ်သက်သောအခါတို့၌ မြင်နိုင်သော မိမိတို့မျက်စိက အာရမ္မဏပစ္စည်း၊ လွန်မင်းစွာ သာယာနှစ်သက်သည့် သပ္ပိတိကတဏှာတို့က အာရမ္မဏပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်း တရားအစစ်တို့ ဖြစ်ကြကုန်၏။

ထိုမှတစ်ပါး မြင်စေနိုင်သော မိမိတို့မျက်စိကို အာရုံပြု၍ လောဘမူစိတ် ရှစ်ခုတို့ဖြင့် တပ်မက်သောအခါတို့၌ မြင်စေနိုင်သော မိမိတို့မျက်စိက အာရမ္မဏ ပစ္စည်း၊ တပ်မက်သောရာဂတို့က အာရမ္မဏပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရားအစစ်တို့ ဖြစ်ကြလေကုန်၏။

ထိုမှတစ်ပါး မြင်စေနိုင်သော မိမိတို့မျက်စိကို အာရုံပြု၍ ဤမျက်စိဟာ ငါပဲ၊ ငါ့မှာ မျက်စိရှိသည် စသည်ဖြင့် သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ဖြစ်သောအခါတို့၌ မြင်စေနိုင် သော မိမိတို့မျက်စိက အာရမ္မဏပစ္စည်း၊ အမြင်မှားသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိတို့က အာရမ္မဏပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရားအစစ်တို့ ဖြစ်ကြလေကုန်၏။

ထိုမှတစ်ပါး မြင်စေနိုင်သော မိမိတို့မျက်စိကို အာရုံပြု၍ ဝိစိကိစ္ဆာ သဟဂုတ်စိတ်ဖြင့် သို့လော သို့လော တွေးတောသောအခါတို့၌ မြင်စေနိုင်သော မိမိတို့မျက်စိက အာရမ္မဏပစ္စည်း၊ သို့လောသို့လော တွေးတောသော ဝိစိကိစ္ဆာ သဟဂုတ်စိတ်တို့က အာရမ္မဏပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရားအစစ်တို့ ဖြစ်ကြလေ ကုန်၏။

ထိုမှတစ်ပါး ထိုမြင်စေနိုင်သော မိမိတို့မျက်စိကို အာရုံပြု၍ ဥဒ္ဒစ္စသဟဂုတ် စိတ်ဖြင့် ပျံ့လွင့်သောအခါတို့၌ ထိုမြင်စေနိုင်သော မိမိတို့မျက်စိက အာရမ္မဏပစ္စည်း၊ ပျံ့လွင့်သော ဥဒ္ဒစ္စသဟဂုတ်စိတ်တို့က အာရမ္မဏပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရားအစစ် တို့ ဖြစ်ကြလေကုန်၏။

ထိုမှတစ်ပါး ထိုမြင်စေနိုင်သော မိမိတို့မျက်စိကို အာရုံပြု၍ နှလုံးမသာယာ ခြင်း ဒေါမနဿဖြစ်သောအခါတို့၌ ထိုမြင်စေနိုင်သော မိမိတို့မျက်စိက အာရမ္မဏ ပစ္စည်း၊ နှလုံးမသာယာသော ဒေါမနဿ သဟဂုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့က အာရမ္မဏ ပစ္စယုပ္ပန်များ၊ ငါပဋ္ဌာန်းတရားအစစ်တို့ ဖြစ်ကြလေကုန်၏။

(တစ်နည်း) ဤလောကကြီးဝယ် ကောင်းမြတ်တင့်တယ်သော အသံတို့ကို ကြားရသောအခါတို့၌လည်းကောင်း၊ ကောင်းမြတ်သောအနံ့ကို နံရသောအခါတို့၌ လည်းကောင်း၊ မြတ်သောအရသာကို စားရသောအခါတို့၌လည်းကောင်း၊ ကောင်း မြတ်သောအတွေ့ကို တွေ့ရသောအခါတို့လည်းကောင်း၊ မိမိတို့၏ နားကို၊ နှာခေါင်း ကို၊ လျှာကို၊ ကိုယ်ကိုလည်း သာယာခြင်း စသည် ဖြစ်ကြလေကုန်၏။ အချို့ကမူကား ထိုထိုအဆင်းကို၊ ထိုထိုအသံကို၊ ထိုထိုအနံ့ကို၊ ထိုထိုအရသာကို၊ ထိုထိုအတွေ့ ကောင်းကို သာယာခြင်း စသည် ဖြစ်ကြလေကုန်၏။ အချို့ကမူကား ထိုထိုမြင်သိ ကလေးတွေကို ထိုထိုကြားသိလုံးကလေးတွေကို၊ ထိုထိုနံသိလုံးကလေးတွေကို၊ ထိုထို စားသိလုံးကလေးတွေကို၊ ထိုထိုတွေ့သိလုံးကလေးတွေကို၊ ထိုထိုအိပ်ပျော်ခြင်း စသော ဘဝင်လုံးကလေးတွေကို သာယာခြင်း စသည် ဖြစ်ကြလေကုန်၏။

ဤသို့သာယာခြင်း စသည်ဖြစ်ကြသောအခါတို့၌ နား၊ နှာခေါင်း၊ လျှာ၊ ကိုယ်တို့ကလည်းကောင်း၊ အဆင်း၊ အသံ၊ အနံ့၊ အရသာ၊ အတွေ့တို့ကလည်း ကောင်း၊ မြင်သိ၊ ကြားသိ၊ နံသိ၊ လျက်သိ၊ တွေ့သိတို့ကလည်းကောင်း၊ အိပ်ပျော် သော ဘဝင်နာမက္ခန္ဓာ စသည်တို့က အာရမ္မဏပစ္စည်း၊ ဝမ်းမြောက်သော တဏှာ၊ အလွန်နှစ်သက်သော သပ္ပိတိကတဏှာ၊ အမြင်မှားသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိ၊ တွေးတော သော ဝိစိကိစ္ဆာ၊ ပျံ့လွင့်သောဥဒ္ဒစ္စ၊ နှလုံးမသာယာသော ဒေါမနဿတို့က အာရမ္မဏ ပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရားအစစ်တို့ ဖြစ်ကြလေကုန်၏။ ဤသို့ အစိတ်အစိတ် တစ်ခုတစ်ခုစီသော ဝတ္ထုရုပ်ငါးပါး၊ အာရုံငါးပါး၊ မြင်သိလုံး စသော ဝိပါက်ဝိညာဏ် များ အာရမ္မဏပစ္စည်းတရား အစားစားတို့ ဖြစ်ပွားနေပုံများကို သိစေလို၍ ဤ ပဋ္ဌာန်းပါဠိတော်ကြီး၌ “အဗျာကတောဓမ္မော အကုသလဿ ဓမ္မဿ အာရမ္မဏ

ပစ္စေယေန ပစ္စယော။ စက္ခု အဿာဒေတိ အဘိနန္ဒတိ” စသည်ဖြင့် ဤပဋ္ဌာန်း ပါဠိတော်ကြီးမှာ မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတော်မူအပ်ပါသတည်း။ ဤသို့ ဟောပြော တော်မူအပ်သော ပါဠိစကားကို တို့မြန်မာစကားနှင့် မှတ်သားလွယ်ကြစေခြင်း အကျိုးငှာ “ဝိပါက်ကြိယာ၊ ရုပ်ခန္ဓာအား၊ တပ်မှားတွေးလွင့်၊ ဒေါသဆင့်၊ ဖြစ်လင့် အာရမ္မဏ၊ ပစ္စည်းရ” ဟု ဆောင်ပုဒ်၌ ရေးထုတ်လိုက်ပါသတည်း။

(တစ်နည်း) ဤပဉ္စာဝါရက အာရမ္မဏပစ္စည်းအရနှင့် သူငါ စသည်တို့မှာ အမြဲထာဝရ ငါပဋ္ဌာန်းတရားနှင့် ဖြစ်နေကြသည်ကို အကျဉ်းချုပ်ပြဆိုရပါမူ ပုဂ္ဂိုလ်သိ သတ္တဝါသိမှန်သမျှ သူသိ ငါသိမှန်သမျှ ဇောစိတ်တို့ချည်းပဲဟူ၍ သိကြရမည်။ ထိုဇောကလည်း ကုသိုလ်ဇော၊ အကုသိုလ်ဇော၊ ကြိယာအဗျာကတဇောဟူ၍ သုံးစားရှိနေကြရာတွင် ဘုရား၊ ရဟန္တာတို့မှာသာ ကြိယာဇော စောနိုင်ကြကုန်၏။ ပုထုဇဉ်နှင့် သေက္ခအရိယာတို့မှာကား ကုသိုလ်ဇော၊ အကုသိုလ်ဇော တစ်မျိုးမျိုး အစစ်စကန် ဖြစ်ကြကုန်၏။ ထိုနှစ်မျိုးတို့တွင် ကုသိုလ်ဇောကိုမူကား အလေ့ပေါက် သဘောသွားဖြင့် အလကားမဖြစ်နိုင်ကြကုန်။ သူတော်ကောင်းတရား လေ့လာထားသူ များနှင့် ကုသိုလ်ဖြစ်အောင် ကြံဆောင်အားသစ်မှု ယောနိသောမနသိကာရစုနှင့် ပြုပြင်ပေးမှသာလျှင် ကုသိုလ်ဇောများ ဖြစ်ပွားနိုင်၏။ ဤကဲ့သို့ အလေ့အလာမရှိသူ နှင့် ပြုပြင်၍မပေးသူတို့ သိလုံးမှန်သမျှ များသောအားဖြင့် အလိုရှိအပ် နှစ်သက်အပ် တာတွေတို့ကို တွေ့ကြုံလျှင် လောဘဇော၊ အလိုမရှိအပ် မနှစ်သက်တာတွေကို တွေ့ကြုံလျှင် ဒေါသဇော၊ သာမညတွေကိုတွေ့ကြုံလျှင် နှစ်သက်ခြင်း နှလုံးမသာယာ ခြင်းကင်းသော မောဟဇောတို့သာ ဖြစ်ကုန်ရာသည်ဟု သိကြပါလေ။

၅၀။ ဤအာရမ္မဏ ပါဠိတော်အရနှင့် လောကကြီးအားလုံးတို့ကို စပ်ဟပ်၍ဖော်ပြချက်

ဤပဋ္ဌာန်းပါဠိတော်ကြီးအရနှင့် ဤလောကကြီးမှာ သတ္တဝါအစားစားတို့ သိရှိကြသမျှတို့ကို သေချာစွာ သိရှိလို ဟောပြောလိုကြပါမူ-

- (၁) ကုသိုလ်ကြောင့် ကုသိုလ်ဖြစ်၊ အကုသိုလ်ဖြစ်၊ အဗျာကတဖြစ်၊ (သုံးစား)
 - (၂) အကုသိုလ်ကြောင့် အကုသိုလ်ဖြစ်၊ ကုသိုလ်ဖြစ်၊ အဗျာကတဖြစ်၊ (သုံးစား)
 - (၃) အဗျာကတကြောင့် အဗျာကတဖြစ်၊ ကုသိုလ်ဖြစ်၊ အကုသိုလ်ဖြစ်၊ (သုံးစား)
- ပေါင်း (ကိုးစား) တို့ကို သေချာစွာသိရှိ နှလုံးထားပြီးကာ အကယ်၍ မိမိ သူတစ်ပါး တို့ ဒါန၊ သီလ၊ ဥပေါသထ ကုသိုလ်များကို အာရုံပြု၍ နောက်ထပ် ကုသိုလ်စိတ် ကောင်း ထားကြပါမူ ကုသိုလ်ကြောင့်ကုသိုလ်ဖြစ်သည့် ရှေးပဋ္ဌာန်းပါဠိတော်ကြီးထဲမှာ

“ဒါနံ ဒတွာ သီလံ သမာဒိယိတွာ ဥပေါသထကမ္မံ ကတွာ” ဟူသော ပါဠိတော်အရ တွင် ပါဝင်အသုံးပြုနိုင်သော ငါပဋ္ဌာန်းအရကို သိတတ်ကြပါစေ။ ၎င်းမှတစ်ပါးသော ကုသိုလ်ဟူသမျှတို့ကို အာရုံပြု၍ နောက်ထပ် ကုသိုလ်စိတ်ကောင်း ထားကြပါမူ ကုသိုလ်ကြောင့် ကုသိုလ်ဖြစ်သည့် ရှေးပဋ္ဌာန်းပါဠိတော်ကြီးထဲမှာ “ပုဗ္ဗေ သုစိဏ္ဏာနိ ပစ္စဝေက္ခတိ” ဟူသော ပါဠိတော်အရကို အသုံးချဖို့ သိတတ်ကြပါစေ။ ရှေးကုသိုလ် စိတ်ကို ဝိပဿနာရှုကြပါမူ “ကုသလံ အနိစ္စတော” စသော ပါဠိတော်ကြီးအရကို အသုံးချ၍ ကုသိုလ်ကို အာရုံပြု၍ ကုသိုလ်ဖြစ်သမျှ အဝဝတို့ကို ဤ ရှေးကပြခဲ့သည့် ပါဠိတော်သုံးစားထဲမှာ အကုန်လုံးပါဝင်ကြကုန်ရာ၏။ ဤကဲ့သို့ ပါဠိတော် အစိတ် အစိတ်ကို မရကြပါမူ ကုသိုလ်ကြောင့် ကုသိုလ်ဖြစ်သမျှ အရာဌာနတိုင်းမှာ “ကုသလော ဓမ္မော ကုသလဿ ဓမ္မဿ အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော” ဟူသော အရင်းပါဠိတော်ကြီးထဲတွင် အကုန်လုံး ပါဝင်အသုံးကျနိုင်သော ငါပဋ္ဌာန်းအရကို သိတတ်ကြပါစေ (ဝါ) ပါဝင်နေကြောင်းကို ဉာဏ်ပိုင်ကြအောင် မကြာမကြာ အခါခါ လေ့လာပွားများ ဉာဏ်ဝင်စား၍ ကုသိုလ်ကိုအာရုံပြု၍ ကုသိုလ်ဖြစ်သမျှ ဟောကြားနိုင်ကြ သိရှိနိုင်ကြပါစေသတည်း။

(တစ်နည်း) မိမိ သူတစ်ပါးတို့ ဒါန၊ သီလ၊ ဥပေါသထကုသိုလ်များကို အာရုံပြု၍ သာယာခြင်းလောဘဖြစ်မှု သို့မဟုတ် မသာယာခြင်း ဒေါသဖြစ်မှု သို့မဟုတ် ၎င်းနှစ်ပါးမှကင်းသည့် သာမန်နှလုံးသွင်းခြင်း မောဟဖြစ်မှု ကုသိုလ် ကြောင့် အကုသိုလ်ဖြစ်သည့် ရှေးပဋ္ဌာန်းပါဠိတော်ကြီးထဲမှာ “ဒါနံ ဒတွာ သီလံ သမာဒိယိတွာ ဥပေါသထကမ္မံ ကတွာ တံ အဿာဒေတိ အဘိနန္ဒတိ” စသော ပါဠိတော်အရတွင် ပါဝင်အသုံးကျနိုင်သော ငါပဋ္ဌာန်းအရကို သိတတ်ကြပါစေ။ ၎င်းတို့မှ တစ်ပါးသော ကုသိုလ်ဟူသမျှတို့ကို အာရုံပြု၍ လောဘဖြစ်မှု ဒေါသဖြစ်မှု မောဟဖြစ်မှု ကုသိုလ်ကြောင့် အကုသိုလ်ဖြစ်သည့် ရှေးပဋ္ဌာန်းပါဠိတော်ကြီးထဲမှာ “ပုဗ္ဗေ သုစိဏ္ဏာနိ အဿာဒေတိ အဘိနန္ဒတိ” စသော ပါဠိတော်အရတွင် ပါဝင် အသုံးကျနိုင်သော ငါပဋ္ဌာန်းအရကို သိတတ်ကြပါစေ။ ဤသို့ ကုသိုလ်ကိုအာရုံပြု၍ အကုသိုလ်ဖြစ်သမျှ အဝဝတို့ကို ဤရှေးက ပြခဲ့သော ပါဠိတော်နှစ်စားထဲမှာ အကုန်လုံးပါဝင်ကြကုန်၏။ ဤကဲ့သို့ ပါဠိတော်အစိတ်အစိတ်ကို မရကြပါမူ ကုသိုလ်ကြောင့် အကုသိုလ်ဖြစ်သမျှ အရာဌာနတိုင်းတို့မှာ “ကုသလော ဓမ္မော အကုသလဿ ဓမ္မဿ အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော” အရင်းပါဠိတော်ကြီးထဲတွင် အကုန်လုံး ပါဝင်အသုံးကျနိုင်သော ငါပဋ္ဌာန်းအရကို သိတတ်ကြပါစေ။ (ဝါ) ပါဝင်နေကြောင်းကို ဉာဏ်ပိုင်အောင် မကြာမကြာ အခါခါ ဆင်ခြင်စဉ်းစား နှလုံး ထားကြပါလေ။

(တစ်နည်း) ကုသိုလ်ကြောင့် အဗျာကတဇော ဖြစ်ကြသောအချက်တို့သည် ပုထုဇဉ်၊ သေက္ခတို့မှာ မဖြစ်နိုင်တာမျိုးဖြစ်၍ ရှေးပါဠိတော်ကို ထုတ်ဖော်၍ မပြခဲ့

ပေကြောင်း။ ၎င်းပြင် အကုသိုလ်ကြောင့် အကုသိုလ်ဖြစ်သော အရာတိုင်းတို့မှာ မိမိ သူတစ်ပါးတို့ လောဘဖြစ်နေကြသည်ကို မိမိက တစ်ဖန်ထပ်မံ၍ လောဘဖြစ် ပြန်မှု “ရာဂံ အဿာဒေတိ” ပါဠိတော်အရနှင့်သိ။ ဒေါသဖြစ်ပြန်မှု “ဒေါမနဿံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ” ပါဠိတော်အရနှင့်သိ။ မောဟဖြစ်ပြန်မှု “ဝိစိကိစ္ဆာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဥဒ္ဓစ္စံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ” ပါဠိတော်အရနှင့်သိ။ ထိုမှတစ်ပါး မိမိ သူတစ်ပါးတို့ ဒေါသဖြစ်နေကြသည်ကို မိမိ နောက်ထပ်တစ်ဖန်ထပ်မံ၍ ဒေါသဖြစ်ပြန်မှု “ဒေါမနဿံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ” ပါဠိတော်အရ နှင့်သိ။ ဒိဋ္ဌိဖြစ်ပြန်မှု “ဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ” ပါဠိတော်အရနှင့်သိ။ မောဟဖြစ်ပြန်မှု “ဝိစိကိစ္ဆာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဥဒ္ဓစ္စံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ” ပါဠိတော်အရနှင့်သိ။ ထိုမှတစ်ပါး မိမိ သူတစ်ပါးတို့ မောဟကိုအာရုံပြု၍ နောက်ထပ်တစ်ဖန် မောဟဖြစ်ပြန်မှု “ဝိစိကိစ္ဆာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဥဒ္ဓစ္စံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ” ပါဠိတော်အရနှင့်သိ။ ဒိဋ္ဌိဖြစ်ပြန်မှု “ဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ” ပါဠိတော်အရနှင့်သိ။ နှလုံးမသာယာခြင်း ဒေါမနဿံဖြစ်ပြန်မှု “ဒေါမနဿံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ” ပါဠိတော်အရနှင့်သိ။

ဤသို့ အကုသိုလ်ကို အာရုံပြု၍ အကုသိုလ်ဖြစ်သမျှ အဝဝတို့သည် ဤရှေးကပြခဲ့ပြီးသော ပါဠိတော်အစားစားတို့အထဲတွင် ပါဝင်ကြကုန်ရာ၏။ ဤကဲ့ သို့ ပါဠိတော်အစိတ်အစိတ်ကို မရကြပါမူ အကုသိုလ်ကြောင့် အကုသိုလ်ဖြစ်သမျှ အရာဌာနတိုင်းတို့မှာ “အကုသလော ဓမ္မော အကုသလဿ ဓမ္မဿ အာရမ္မဏ ပစ္စယေန ပစ္စယော” ဟူသော အရင်းပါဠိတော်ကြီးထဲတွင် အကုန်လုံးပါဝင် အသုံးကျ နိုင်သော ငါပဋ္ဌာန်းအရကို သိတတ်ကြပါစေ။ (ဝါ) ပါဝင်နေကြောင်းကို ဉာဏ်ပိုင် အောင် မကြာမကြာ အခါခါ ဆင်ခြင်စဉ်းစား နှလုံးထားကြပါလေ။

(တစ်နည်း) အကုသိုလ်ကြောင့် ကုသိုလ်ဖြစ်သော အရာတိုင်းတို့၌ ရှေးက အကုသိုလ်များကို တဒင်္ဂပဟာန်၊ ဝိက္ခမ္ဘနပဟာန်ဖြင့် ပယ်ရှားပြီးသော အကုသိုလ်များ ကို ပြန်၍ဆင်ခြင်စဉ်းစားသော ကုသိုလ်တရား ဖြစ်ပွားကြပါမူ “ဝိက္ခမ္ဘိတေ ကိလေသေ ဇာနန္တိ” ပါဠိတော်အရနှင့်သိ။ ထိုမှတစ်ပါး ရှေးကလေ့လာခဲ့ဖူးသော လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟ စသော အကုသိုလ်များကို အာရုံပြုကာ ပြန်၍ ဆင်ခြင် စဉ်းစားသော ကုသိုလ်တရား ဖြစ်ပွားကြပါမူ “ပုဗ္ဗေ သမုဒါ စိဏ္ဍေကိလေသေ ဇာနန္တိ” ပါဠိတော် အရနှင့်သိ။ ဤသို့ အကုသိုလ်ကို အာရုံပြု၍ ကုသိုလ်ဖြစ်သမျှ အဝဝတို့သည် ဤရှေးက ပြခဲ့ပြီးသော ပါဠိတော်စကား နှစ်စားတို့အထဲတွင် ပါဝင်ကြကုန်ရာ၏။ ဤကဲ့သို့ ပါဠိတော်အစိတ်အစိတ်ကို မရကြပါမူ အကုသိုလ် ကြောင့် ကုသိုလ်ဖြစ်သမျှ အရာဌာနတိုင်းတို့မှာ “အကုသလော ဓမ္မော ကုသလဿ ဓမ္မဿ အာရမ္မဏ ပစ္စယေန ပစ္စယော” ဟူသော အရင်းပါဠိတော်ကြီးထဲတွင် အကုန်လုံး ပါဝင်အသုံးကျ နိုင်သော ငါပဋ္ဌာန်းအရကို သိတတ်ကြပါစေ။ (ဝါ) ပါဝင်နေကြောင်းကို ဉာဏ်ပိုင် အောင် မကြာမကြာ အခါခါ ဆင်ခြင်စဉ်းစား နှလုံးထားကြပါလေ။ အကုသိုလ်ကြောင့် အဗျာကတဇောများ ပုထုဇဉ်သေကွတို့ မဖြစ်ကြတာကြောင့် ရှေးပါဠိတော်ကြီးထဲမှာ မထည့်သွင်းလိုက်ရပါသတည်း။

(တစ်နည်း) အဗျာကတကြောင့် အဗျာကတဖြစ်ကြသော အရာတို့မှာလည်း ကြိယာဇောများ သူငါ အစားစားတို့မှာ မဖြစ်ကြတာကြောင့် ရှေးပါဠိတော်အရကိုပါ ပင် ပယ်ချထားခဲ့လေသတည်း။ အဗျာကတကြောင့် ကုသိုလ်ဖြစ်သော အရာဌာနတိုင်း ၌ ရုပ်တွေကိုလည်းကောင်း၊ မြင်သိ၊ ကြားသိ စသော ဝိပါက်တွေကိုလည်းကောင်း၊ အာရုံပြု၍ ဝိပဿနာ ကုသိုလ်တရား ပွားများရာတို့၌ “**စက္ခု အနိစ္စတော ဒုက္ခတော**” စသော ပါဠိတော်အရနှင့်သိ။ ထိုမှတစ်ပါး ရုပ်တွေကိုလည်းကောင်း၊ အကျိုးဝိပါက် တွေကိုလည်းကောင်း၊ အာရုံပြု၍ ဒါနကုသိုလ်၊ သီလကုသိုလ် စသော ကုသိုလ်ဟူ သမျှ ဖြစ်ပွားကြသော အရာတို့၌ “**အဗျာကတော ဓမ္မော ကုသလဿ ဓမ္မဿ**” ဟူသော အရင်းပါဠိတော်ကြီးတွင် အကုန်လုံး ပါဝင်အသုံးကျနိုင်သော ငါပဋ္ဌာန်း တရားအရကို သိတတ်ကြပါစေ။ (ဝါ) ပါဝင်နေကြောင်းကို ဉာဏ်ပိုင်အောင် မကြာမကြာ အခါခါဆင်ခြင်စဉ်စား နှလုံးထားကြပါလေ။

(တစ်နည်း) အဗျာကတကြောင့် အကုသိုလ်ဖြစ်သော အရာတိုင်းတို့၌ စက္ခု စသော ရုပ်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ မြင်သိလုံး၊ ကြားသိလုံး စသော အကျိုးဝိပါက် ဝိညာဏ် နာမက္ခန္ဓာတို့ကိုလည်းကောင်း အာရုံပြု၍ လောဘတို့ဖြစ်ကြပါမူ “**စက္ခု အဿာဒေတိ**” စသော ပါဠိတော်နှင့်သိ။ ဒေါသဖြစ်ကြပါမူ “**ဒေါမနဿ ဥပ္ပဇ္ဇတိ**” ဟူသော ပါဠိတော်နှင့်သိ။ မောဟတို့ဖြစ်ကြပါမူ “**ဝိစိကိစ္ဆာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဥဒ္ဓစ္စံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ**” ဟူသော ပါဠိတော်နှင့်သိ။ ဤသို့ ရုပ်တရားတို့နှင့်တကွ ဝိပါက်အဗျာကတတရားတို့ ကို အာရုံပြု၍ အကုသိုလ်ဖြစ်သမျှ အဝဝတို့သည် ဤရှေးကပြခဲ့ပြီးသော ပါဠိတော် အစားစားတို့အထဲတွင် ပါဝင်ကြကုန်ရာ၏။ ဤကဲ့သို့ ပါဠိတော်အစိတ်စိတ်ကို မရကြပါမူ အဗျာကတကြောင့် အကုသိုလ်ဖြစ်သမျှ အရာဌာနတိုင်းတို့မှာ “**အဗျာ ကတော ဓမ္မော အကုသလဿ ဓမ္မဿ အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော**” ဟူသော မူလအရင်း ပါဠိတော်ကြီးထဲတွင် အကုန်လုံးပါဝင်အသုံးကျနိုင်သော ငါပဋ္ဌာန်းတရား အရကို သိတတ်ကြပါစေ။ (ဝါ) ပါဝင်နေကြောင်းကို မကြာမကြာ အခါခါဆင်ခြင် စဉ်စား နှလုံးထားကြပါလေ။

ဤသို့လျှင် ဤလောကကြီး အားလုံးတို့မှာ သိရှိသမျှတို့ကို သေချာစွာ ဤအာရမ္မဏပစ္စည်း ပဋ္ဌာန်းတရားတော်ကြီးတွင် ပါဝင်နေသည့်အချက်များ အထူး စဉ်စားမိကြရန် ထပ်မံ၍ တစ်ဆင့်ပြချက်ကြီးတို့ပေတည်း။ ဤသို့ ပြသည့်အတိုင်း လောကရှိသမျှ သိသမျှအဝဝတို့ကို ဉာဏ်ကုန်လှစ်ကာလှစ်ကာ ဤပါဠိတော်နှင့် တွဲနိုင်ကြပါအောင် ကြံဆောင်အားသစ်တော်မူနိုင်ကြပါစေသတည်း။ ဤအာရမ္မဏ ပစ္စည်းထဲတွင် ပါဝင်သမျှသော ကုသိုလ်ဇောဖြစ်ချက်၊ အကုသိုလ်ဇောဖြစ်ချက်၊ မြင်သိ၊ ကြားသိ စသော ဝိပါက်ကြိယာအဗျာကတတို့ အနိစ္စဝိပဿနာအလုပ်များကို အားထုတ်လိုသူ ယောဂီဖြူတို့သည် ခဏိကအပျက်များကို မရှုစားဘဲ သန္တတိပျက်နှင့်

ဉာဏ်အချက် မိသမျှတို့၌သာ ပိုင်းကာပိုင်းကာ အာရုံတွေကို အာရုံပြုသည့် အာရမ္မဏိကစိတ်တို့ အသစ်ပြောင်းတိုင်း ပြောင်းတိုင်းတို့မှာ သိလုံးအဟောင်းတွေ ပျက်ပျက်လိုက်မှု အနိစ္စစုကို ရှုတတ်ကြရန် ရှေးအဖို့က အသီးအသီး ပြခဲ့ပြီးအတိုင်း များကို သိစေလို၍ “အာရုံအာရမ္မဏိ၊ ပြောင်းလေဘိ၊ ရှုဘိအနိစ္စ၊ ရှေးတိုင်းပြ” ဟု ဆောင်ပုဒ်ကို ရေးထုတ်လိုက်ပါသတည်း။

အကုသလပဒါဝသာန ပြီးရုံမျှမက အာရမ္မဏပစ္စည်း အားလုံးကြီးတို့လည်း ဤတွင် အကျဉ်းမျှ အပြီးသတ်လိုက်ရပါသတည်း။ အကုသလပဒါဝသာနပြီး၏။
ပဉ္စာဝါရအာရမ္မဏပစ္စည်း ပြီး၏။

၅၁။ ဥပနိဿယပစ္စည်း ဤလောကကြီးမှာ ကုသိုလ်ကြောင့် ကုသိုလ်တို့ဖြစ်ပွားနေကြပုံကို ဖော်ပြချက်

ဤမှတစ်ပါးသော ပဉ္စာဝါရပါဠိတော်ကြီးများ အစားစားတို့ ဤကမ္ဘာ လောက သတ္တဝါအစားစားတို့မှာ အမြဲထာဝရဖြစ်နေကြသည်ကို ရေးပြသင့်သော် လည်း ရှေးပစ္စယနိဒ္ဒေသက အကျယ်ရေးပြအပ်ပြီး ဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဤ ပစ္စည်းတွေအားလုံးကုန်ရေးက ကျမ်းကြီးနေမှာဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ အခြားအခြားပစ္စည်းများ လျစ်လျူထား၍ သူငါတို့ ထင်မြင်လွယ်ကြသော ဥပနိဿယ ပစ္စည်းကိုသာ သတ္တဝါအများ ထင်ရှားသိသာလွယ်နိုင်ကြသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ၎င်းပစ္စည်းကိုသာ ငါပဋ္ဌာန်းတရား ဖြစ်ပွားနေကြပုံအကျယ်ကို အလွယ်နှင့် သိသာ အောင် ရေးပြအံ့ပါသတည်း။

နိဿယပစ္စည်းကို ဟောတော်မူသည်၏ အခြားမဲ့၌ ဥပနိဿယပစ္စည်း၏ ပစ္စယနိဒ္ဒေသကို ဟောတော်မူ၏။ ထိုဥပနိဿယပစ္စည်းသည်လည်း ကုသလပဒ၊ အကုသလပဒ၊ အဗျာကဒပဒအားဖြင့် သုံးပါးအပြားရှိ၏။ ထိုသုံးပါးတို့တွင် ကုသလ ပဒကို ရှေးဦးစွာ ဟောတော်မူ၏။ ထိုကုသလပဒသည်လည်း ကုသလပဒါဝသာန၊ အကုသလပဒါဝသာန၊ အဗျာကတပဒါဝသာနအားဖြင့် သုံးပါးအပြားရှိ၏။ ထိုသုံးပါး တို့တွင် ကုသလပဒါဝသာနကို ရှေးဦးစွာ ဟောတော်မူ၏။ ထိုကုသလပဒါဝသာန၌ လည်း စာပဋ္ဌာန်း၊ ရွာပဋ္ဌာန်း၊ ငါပဋ္ဌာန်းအားဖြင့် သုံးစားရှိရာတို့တွင် စာပဋ္ဌာန်းအရကို ပြဆိုရပါမူ-

ကုသလော ဓမ္မော ကုသလဿ ဓမ္မဿ ဥပနိဿယပစ္စယေန
ပစ္စယော။ အာရမ္မဏူပနိဿယော၊ အနန္တ ရူပနိဿယော၊ ပကတူပနိဿ
ယော။

ပကတူနိဿယာ - သဒ္ဓံ ဥပနိဿယာ ဒါနံ ဒေတိ သီလံ သမာဒိယတိ၊ ဥပေါသထကမ္မံ ကရောတိ၊ ဈာနံ ဥပ္ပါဒေတိ။ ဝိပဿနံ ဥပ္ပါဒေတိ၊ မဂ္ဂံ ဥပ္ပါဒေတိ၊ အဘိညံ ဥပ္ပါဒေတိ၊ သမာပတ္တိံ ဥပ္ပါဒေတိ။ သီလံ သုတံ စာဂံ ပညံ ဥပနိဿယာ ဒါနံ ဒေတိ၊ သီလံသမာဒိယတိ၊ ဥပေါသထကမ္မံ ကရောတိ၊ ဈာနံ ဥပ္ပါဒေတိ၊ ဝိပဿနံ ဥပ္ပါဒေတိ၊ မဂ္ဂံ ဥပ္ပါဒေတိ၊ အဘိညံ ဥပ္ပါဒေတိ၊ သမာပတ္တိံ ဥပ္ပါဒေတိ၊ သဒ္ဓါ သီလံ သုတံ စာဂေါ ပညာ သဒ္ဓါယ သီလဿ သုတဿ စာဂဿ ပညာယ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။

ပဌမဿ ဈာနဿ ပရိကမ္မံ ပဌမဿ ဈာနဿ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။ ဒုတိယဿ ဈာနဿ ပရိကမ္မံ ဒုတိယဿ ဈာနဿ ဥပနိဿယ ပစ္စယေန ပစ္စယော။ တတိယဿ ဈာနဿ ပရိကမ္မံ တတိယဿ ဈာနဿ ဥပနိဿယ ပစ္စယေန ပစ္စယော။ စတုတ္ထဿ ဈာနဿ ပရိကမ္မံ စတုတ္ထဿ ဥပနိဿယ ပစ္စယေန ပစ္စယော။ အာကာသာနဉ္စာယတနဿ ပရိကမ္မံ အာကာသာနဉ္စာ ယတနဿ ဥပနိဿယ ပစ္စယေန ပစ္စယော။ ဝိညာနဉ္စာယတနဿ ပရိကမ္မံ ဝိညာနဉ္စာယတနဿ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။ အာကိဉ္စညာယတနဿ ပရိကမ္မံ အာကိဉ္စညာယတနဿ ဥပနိဿယ ပစ္စယေန ပစ္စယော။ နေဝသညာနာ သညာယတနဿ ပရိကမ္မံ နေဝသညာနာသညာယတနဿ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။

ပဌမံ ဈာနံ ဒုတိယဿ ဈာနဿ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။ ဒုတိယံ ဈာနံ တတိယဿ ဈာနဿ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။ တတိယံ ဈာနံ စတုတ္ထဿ ဈာနဿ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။ စတုတ္ထံ ဈာနံ အာကာသာ နဉ္စာယတနဿ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။ အာကာသာနဉ္စာယတနံ ဝိညာနဉ္စာယတနဿ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။ ဝိညာနဉ္စာယတနံ အာကိဉ္စညာယတနဿ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။ အာကိဉ္စညာယတနံ နေဝသညာနာသညာယတနဿ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။ ဒိဗ္ဗဿ စက္ခုဿ ပရိကမ္မံ ဒိဗ္ဗဿ စက္ခုဿ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။ ဒိဗ္ဗာယ သောတာဓာတုယာ ပရိကမ္မံ ဒိဗ္ဗာယ သောတာဓာတုယာ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။ ဣဒ္ဓိဝိဉ္စောဏဿ ပရိကမ္မံ ဣဒ္ဓိဝိဉ္စောဏဿ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။ စေတောပရိယ ဉာဏဿ ပရိကမ္မံ စေတောပရိယဉာဏဿ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနဿတိဉာဏဿ ပရိကမ္မံ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနဿတိ ဉာဏဿ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။ ယထာကမ္မုပဂဉာဏဿ ပရိကမ္မံ ယထာကမ္မုပဂ ဉာဏဿ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။ အနာဂတံသဉာဏဿ ပရိကမ္မံ အနာဂတံ သဉာဏဿ ဥပနိဿယ ပစ္စယေနပစ္စယော။

ဒိဗ္ဗစက္ခု ဒိဗ္ဗာယ သောတဓာတုယာ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။
 ဒိဗ္ဗ သောတဓာတု ဣဒ္ဓိဝိဉာဏဿ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။
 ဣဒ္ဓိဝိဉာဏံ စေတောပရိယဉာဏဿ ဥပနိဿယ ပစ္စယေန ပစ္စယော။
 စေတောပရိယဉာဏံ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏဿ ဥပနိဿယပစ္စယေန
 ပစ္စယော။ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ ဉာဏံ ယထာကမ္မုပဂဉာဏဿ ဥပ
 နိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။ ယထာ ကမ္မုပဂဉာဏံ အနာဂတံ သဉာဏဿ
 ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။ ပဌမဿ မဂ္ဂဿ ပရိကမ္မံ ပဌမဿ
 မဂ္ဂဿ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။ ဒုတိယဿ မဂ္ဂဿ ပရိကမ္မံ
 ဒုတိယဿ မဂ္ဂဿ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။ တတိယဿ မဂ္ဂဿ
 ပရိကမ္မံ တတိယဿ မဂ္ဂဿ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။ စတုတ္ထဿ
 မဂ္ဂဿ ပရိကမ္မံ စတုတ္ထဿ မဂ္ဂဿ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။

ပဌမော မဂ္ဂေါ ဒုတိယဿ မဂ္ဂဿ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။
 ဒုတိယော မဂ္ဂေါ တတိယဿ မဂ္ဂဿ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။
 တတိယော မဂ္ဂေါ စတုတ္ထဿ မဂ္ဂဿ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။
 သေက္ခာ မဂ္ဂံ ဥပနိဿယ အနုပ္ပန္နံ သမာပတ္တိံ ဥပ္ပါဒေန္တိ။ ဥပ္ပန္နံ သမာပန္တေန္တိ။
 သင်္ခါရေ အနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတော ဝိပဿန္တိ။ သေက္ခာ မဂ္ဂိနံ
 အတ္တပဋိသမ္ဘိဒါယ ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါယ နိရုတ္တိပဋိသမ္ဘိဒါယ ပဋိဘာန ပဋိသမ္ဘိဒါယ
 ဌာနာဌာနကောသလ္လဿ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော -

ဟု စာပဋ္ဌာန်းအရကို ပြဆိုအပ်ပါသတည်း။ ဤစာပဋ္ဌာန်းအရကို ရွာပဋ္ဌာန်းအရနှင့်
 ပြဆိုရပါမူ-

ကုသလောဓမ္မော - ကုသိုလ်တရားသည်။ ကုသလဿဓမ္မဿ - ကုသိုလ်
 တရားအား၊ ဥပနိဿယပစ္စယေန - အားကြီးသော မှီရာအကြောင်းသတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယော
 ဥပကာရကော - ထိုထိုကိစ္စ ပြီးစီးကြမှု ကျေးဇူးပြုသည်။ ဟောတိ - ဖြစ်၏။ အာရမ္မဏူ
 ပနိဿယော - အာရမ္မဏူပနိဿယပစ္စည်းလည်းကောင်း၊ အနန္တ - ရူပနိဿယော -
 အနန္တ ရူပနိဿယပစ္စည်းလည်းကောင်း၊ ပကတူပနိဿယော - ပကတူပနိဿယ
 ပစ္စည်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ - ဤသို့၊ တယော - သုံးပါးတို့တည်း။ တေသု - ထို
 သုံးပါးတို့တွင်၊ ပကတူပနိဿယော - ပကတူပနိဿယပစ္စည်းသည်။ ကတမော -
 အဘယ်နည်း။

သဒ္ဓံ - ယုံကြည်ခြင်းသဒ္ဓါတရားကို၊ ဥပနိဿာယ - အမှီပြု၍၊ ဒါနံ - အလှူ
 ကို၊ ဒေတိ - ပေးလှူ၏။ သီလံ - ငါးပါးသီလ စသည်ကို၊ သမာဒိယတိ - ဆောက်
 တည်၏။ ဥပေါသထကမ္မံ - ဥပုသ်သုံးခြင်းအမှုကို၊ ကရောတိ - ပြု၏။ ဈာနံ - ဈာန်ကို၊
 ဥပ္ပါဒေတိ - ဖြစ်စေ၏။ ဝိပဿနံ - ဝိပဿနာကို၊ ဥပ္ပါဒေတိ - ဖြစ်စေ၏။ မဂ္ဂံ -
 မဂ်ကို၊ ဥပ္ပါဒေတိ - ဖြစ်စေ၏။ အဘိညံ - အဘိညာဉ်ကို၊ ဥပ္ပါဒေတိ - ဖြစ်စေ၏။

သမာပတ္တိ - သမာပတ်ကို၊ ဥပ္ပါဒေတိ - ဖြစ်စေ၏။ သီလံ - သီလကို၊ သုတံ - အကြား
 အမြင်ကို၊ စာဂံ - စွန့်ကြဲခြင်းကို၊ ပညံ - ပညာကို၊ ဥပနိဿယ - အမှီပြု၍၊ ဒါနံ -
 အလှူကို၊ ဒေတိ - ပေးလှူ၏။ သီလံ - ငါးပါးသီလ စသည်ကို၊ သမာဒိယတိ -
 ဆောက်တည်၏။ ဥပေါသထကမ္မံ - ဥပုသ်သုံးခြင်းအမှုကို၊ ကရောတိ - ပြု၏။ ဈာန် -
 ဈာန်ကို၊ ဥပ္ပါဒေတိ - ဖြစ်စေ၏။ ဝိပဿနံ - ဝိပဿနာကို၊ ဥပ္ပါဒေတိ - ဖြစ်စေ၏။
 မဂ္ဂံ - မဂ်ကို၊ ဥပ္ပါဒေတိ - ဖြစ်စေ၏။ အဘိညံ - အဘိညာဉ်ကို၊ ဥပ္ပါဒေတိ - ဖြစ်စေ၏။
 သမာပတ္တိ - သမာပတ်ကို၊ ဥပ္ပါဒေတိ - ဖြစ်စေ၏။ သဒ္ဓါ - သဒ္ဓါသည်၊ သီလံ -
 သီလသည်၊ သုတံ - သုတသည်၊ စာဂေါ - စာဂသည်၊ ပညာ - ပညာသည်၊ သဒ္ဓါယ -
 သဒ္ဓါအား၊ သီလဿ - သီလအား၊ စာဂဿ - စာဂအား၊ ပညာယ - ပညာအား၊
 ဥပနိဿယ ပစ္စယေန - အားကြီးသော မှီရာအကြောင်းသတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယော ဥပကာ
 ရကော - ထိုထိုကိစ္စ ပြီးစီးကြမှု ကျေးဇူးပြုသည်၊ ဟောတိ - ဖြစ်၏။

ပဌမဿ ဈာနဿ - ပဌမဈာန်၏၊ ပရိကမ္မံ - ပရိကံသည်၊ ပဌမဿ
 ဈာနဿ - ပဌမဈာန်အား၊ ဥပနိဿယ ပစ္စယေန - အားကြီးသော မှီရာအကြောင်း
 သတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယော ဥပကာရကော - ထိုထိုကိစ္စ ပြီးစီးကြမှု ကျေးဇူးပြုသည်၊
 ဟောတိ - ဖြစ်၏။ ဒုတိယဿ ဈာနဿ - ဒုတိယဈာန်၏၊ ပရိကမ္မံ - ပရိကံသည်၊
 ဒုတိယဿ ဈာနဿ - ဒုတိယဈာန်အား၊ ဥပနိဿယ ပစ္စယေန - အားကြီးသော
 မှီရာအကြောင်းသတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယော ဥပကာရကော - ထိုထိုကိစ္စ ပြီးစီးကြမှု ကျေးဇူးပြု
 သည်၊ ဟောတိ - ဖြစ်၏။ တတိယဿ ဈာနဿ - တတိယဈာန်၏၊ ပရိကမ္မံ -
 ပရိကံသည်၊ တတိယဿ ဈာနဿ - တတိယဈာန်အား၊ ဥပနိဿယ ပစ္စယေန -
 အားကြီးသော မှီရာအကြောင်းသတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယော ဥပကာရကော - ထိုထိုကိစ္စ ပြီးစီး
 ကြမှု ကျေးဇူးပြုသည်၊ ဟောတိ - ဖြစ်၏။ စတုတ္ထဿ ဈာနဿ - စတုတ္ထ ဈာန်၏၊
 ပရိကမ္မံ - ပရိကံသည်၊ စတုတ္ထဿ ဈာနဿ - စတုတ္ထဈာန်အား၊ ဥပနိဿယ
 ပစ္စယေန - အားကြီးသော မှီရာအကြောင်းသတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယော ဥပကာရကော - ထိုထို
 ကိစ္စ ပြီးစီးကြမှု ကျေးဇူးပြုသည်၊ ဟောတိ - ဖြစ်၏။ အာကာသာနဉ္စာယတနဿ -
 အာကာသယနဉ္စာယတနဈာန်၏၊ ပရိကမ္မံ - ပရိကံသည်၊ အာကာသ နဉ္စာယတနဿ -
 အာကာသာနဉ္စာယတနဈာန်အား၊ ဥပနိဿယ ပစ္စယေန - အားကြီးသော မှီရာ
 အကြောင်းသတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယော ဥပကာရကော - ထိုထိုကိစ္စ ပြီးစီးကြမှု ကျေးဇူးပြုသည်၊
 ဟောတိ - ဖြစ်၏။ ဝိညာ ဣဉ္စာယတနဿ - ဝိညာဣဉ္စာယတနဈာန်၏၊ ပရိကမ္မံ -
 ပရိကံသည်၊ ဝိညာဣဉ္စာယ တနဿ - ဝိညာဣဉ္စာယတနဈာန်အား၊ ဥပနိဿယ
 ပစ္စယေန - အားကြီးသော မှီရာအကြောင်းသတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယော ဥပကာရကော -
 ထိုထိုကိစ္စ ပြီးစီးကြမှု ကျေးဇူးပြုသည်၊ ဟောတိ - ဖြစ်၏။ အာကိဉ္စညာယတနဿ -
 အာကိဉ္စညာယတနဈာန်၏၊ ပရိကမ္မံ - ပရိကံသည်၊ အာကိဉ္စညာယတနဿ -

အာကိဉ္ဇညာယတနဈာန်အား၊ ဥပနိဿယ ပစ္စယေန - အားကြီးသော မှီရာအကြောင်း သတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယော ဥပကာရကော - ထိုထိုကိစ္စ ပြီးစီးကြမှု ကျေးဇူးပြုသည်၊ ဟောတိ - ဖြစ်၏။ နေဝသညာနာ သညာယတနဿ - နေဝသညာနာသညာယတန ဈာန်၏၊ ပရိကမ္မံ - ပရိကံသည်၊ နေဝသညာနာ သညာယတနဿ - နေဝသညာနာ သညာယတနဈာန်အား၊ ဥပနိဿယ ပစ္စယေန - အားကြီးသော မှီရာအကြောင်း သတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယော ဥပကာရကော - ထိုထိုကိစ္စ ပြီးစီးကြမှု ကျေးဇူးပြုသည်၊ ဟောတိ - ဖြစ်၏။

ပဌမံ ဈာနံ - ပဌမဈာန်သည်၊ ဒုတိယဿ ဈာနဿ - ဒုတိယဈာန်အား၊ ဥပနိဿယ ပစ္စယေန - အားကြီးသော မှီရာအကြောင်းသတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယော ဥပကာရ ကော - ထိုထိုကိစ္စ ပြီးစီးကြမှု ကျေးဇူးပြုသည်၊ ဟောတိ - ဖြစ်၏။ ဒုတိယံဈာနံ - ဒုတိယဈာန်သည်၊ တတိယဿ ဈာနဿ - တတိယဈာန်အား၊ ဥပနိဿယ ပစ္စယေန - အားကြီးသော မှီရာအကြောင်းသတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယော ဥပကာရကော - ထိုထိုကိစ္စ ပြီးစီးကြမှု ကျေးဇူးပြုသည်၊ ဟောတိ - ဖြစ်၏။ တတိယံ ဈာနံ - တတိယဈာန်သည်၊ စတုတ္ထဿ ဈာနဿ - စတုတ္ထဈာန်အား၊ ဥပနိဿယ ပစ္စယေန - အားကြီးသော မှီရာအကြောင်းသတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယော ဥပကာရကော - ထိုထိုကိစ္စ ပြီးစီးကြမှု ကျေးဇူးပြုသည်၊ ဟောတိ - ဖြစ်၏။ စတုတ္ထံဈာနံ - စတုတ္ထဈာန်သည်၊ အာကာသာနဉ္ဇာယတနဿ - အာကာသာနဉ္ဇာယတနဈာန်အား၊ ဥပနိဿယ ပစ္စယေန - အားကြီးသော မှီရာအကြောင်းသတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယော ဥပကာရကော - ထိုထိုကိစ္စ ပြီးစီးကြမှု ကျေးဇူးပြု သည်။ ဟောတိ - ဖြစ်၏။ အာကာသာနဉ္ဇာယတနံ - အာကာသာနဉ္ဇာယတနဈာန်သည်၊ ဝိညာဏဉ္ဇာယတနဿ - ဝိညာဏဉ္ဇာယတန ဈာန်အား၊ ဥပနိဿယ ပစ္စယေန - အားကြီးသော မှီရာအကြောင်းသတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယော ဥပကာရကော - ထိုထိုကိစ္စ ပြီးစီးကြမှု ကျေးဇူးပြုသည်၊ ဟောတိ - ဖြစ်၏။ ဝိညာဏဉ္ဇာယတနံ - ဝိညာဏဉ္ဇာ ယတနဈာန်သည်၊ အာကိဉ္ဇညာယတနဿ - အာကိဉ္ဇညာယတနဈာန်အား၊ ဥပနိဿယ ပစ္စယေန - အားကြီးသော မှီရာအကြောင်း သတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယော ဥပကာရကော - ထိုထိုကိစ္စ ပြီးစီးကြမှု ကျေးဇူးပြုသည်၊ ဟောတိ - ဖြစ်၏။ အာကိဉ္ဇညာယတနံ - အာကိဉ္ဇညာယတနဈာန်သည်၊ နေဝ သညာနာသညာယတနဿ - နေဝသညာနာ သညာယတနဈာန်အား၊ ဥပနိဿယ ပစ္စယေန - အားကြီးသော မှီရာအကြောင်းသတ္တိ ဖြင့်၊ ပစ္စယော ဥပကာရကော - ထိုထိုကိစ္စ ပြီးစီးကြမှု ကျေးဇူးပြုသည်၊ ဟောတိ - ဖြစ်၏။

ဒိဗ္ဗဿ စက္ခုဿ - ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်၏၊ ပရိကမ္မံ - ပရိကံသည်၊ ဒိဗ္ဗဿ စက္ခုဿ - ဒိဗ္ဗစက္ခုဘိညာဉ်အား၊ ဥပနိဿယ ပစ္စယေန - အားကြီးသော မှီရာ အကြောင်းသတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယော ဥပကာရကော - ထိုထိုကိစ္စ ပြီးစီးကြမှု ကျေးဇူးပြု သည်။ ဟောတိ - ဖြစ်၏။ ဒိဗ္ဗာယ - နတ်၌ဖြစ်သော၊ သောတဓာတုယာ - သောတ

ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏံ - ပုဗ္ဗေနိဝါသနုဿတိဉာဏ်သည်။ ယထာကမ္မပုဂ ဉာဏ
 သ - ယထာကမ္မပုဂဉာဏ်အား။ ဥပနိဿယ ပစ္စယေန - အားကြီးသော မှီရာ
 အကြောင်းသတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယော ဥပကာရကော - ထိုထိုကိစ္စ ပြီးစီးကြမှု ကျေးဇူးပြုသည်။
 ဟောတိ - ဖြစ်၏။ ပဌမဿမဂ္ဂဿ - ပဌမမဂ်၏။ ပရိကမ္မံ - ပရိကံသည်။ ပဌမဿ
 မဂ္ဂဿ - ပဌမမဂ်အား။ ဥပနိဿယ ပစ္စယေန - အားကြီးသော မှီရာအကြောင်းသတ္တိ
 ဖြင့်၊ ပစ္စယော ဥပကာရကော - ထိုထိုကိစ္စ ပြီးစီးကြမှု ကျေးဇူးပြုသည်။ ဟောတိ -
 ဖြစ်၏။ ဒုတိယဿမဂ္ဂဿ - ဒုတိယမဂ်၏။ ပရိကမ္မံ - ပရိကံသည်။ ဒုတိယဿ
 မဂ္ဂဿ - ဒုတိယမဂ်အား။ ဥပနိဿယ ပစ္စယေန - အားကြီးသော မှီရာအကြောင်းသတ္တိ
 ဖြင့်၊ ပစ္စယော ဥပကာရကော - ထိုထိုကိစ္စ ပြီးစီးကြမှု ကျေးဇူးပြုသည်။ ဟောတိ -
 ဖြစ်၏။ တတိယဿမဂ္ဂဿ - တတိယမဂ်၏။ ပရိကမ္မံ - ပရိကံသည်။ တတိယဿ
 မဂ္ဂဿ - တတိယမဂ်အား။ ဥပနိဿယ ပစ္စယေန - အားကြီးသော မှီရာအကြောင်း
 သတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယော ဥပကာရကော - ထိုထိုကိစ္စပြီးစီးကြမှု ကျေးဇူးပြုသည်။ ဟောတိ -
 ဖြစ်၏။ စတုတ္ထဿမဂ္ဂဿ - စတုတ္ထမဂ်၏။ ပရိကမ္မံ - ပရိကံသည်။ စတုတ္ထဿ
 မဂ္ဂဿ - စတုတ္ထမဂ်အား။ ဥပနိဿယ ပစ္စယေန - အားကြီးသော မှီရာအကြောင်းသတ္တိ
 ဖြင့်၊ ပစ္စယော ဥပကာရကော - ထိုထိုကိစ္စ ပြီးစီးကြမှု ကျေးဇူးပြုသည်။ ဟောတိ -
 ဖြစ်၏။

ပဌမောမဂ္ဂေါ - ပဌမမဂ်သည်။ ဒုတိယဿမဂ္ဂဿ - ဒုတိယမဂ်အား။ ဥပ
 နိဿယ ပစ္စယေန - အားကြီးသော မှီရာအကြောင်းသတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယော ဥပကာရ
 ကော - ထိုထိုကိစ္စ ပြီးစီးကြမှု ကျေးဇူးပြုသည်။ ဟောတိ - ဖြစ်၏။ ဒုတိယောမဂ္ဂေါ -
 ဒုတိယမဂ်သည်။ တတိယဿမဂ္ဂဿ - တတိယမဂ်အား။ ဥပနိဿယ ပစ္စယေန -
 အားကြီးသော မှီရာအကြောင်းသတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယော ဥပကာရကော - ထိုထိုကိစ္စ ပြီးစီး
 ကြမှု ကျေးဇူးပြုသည်။ ဟောတိ - ဖြစ်၏။ တတိယောမဂ္ဂေါ - တတိယမဂ်သည်။
 စတုတ္ထဿမဂ္ဂဿ - စတုတ္ထမဂ်အား။ ဥပနိဿယ ပစ္စယေန - အားကြီးသော မှီရာ
 အကြောင်းသတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယော ဥပကာရကော - ထိုထိုကိစ္စ ပြီးစီးကြမှု ကျေးဇူးပြုသည်။
 ဟောတိ - ဖြစ်၏။ သေက္ခာ - သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ မဂ္ဂမံ - မဂ်ကို။ ဥပနိဿယ -
 အမှီပြု၍၊ အနုပ္ပန္နံ - မဖြစ်သေးသော၊ သမာပတ္တိံ - သမာပတ်ကို၊ ဥပ္ပါဒေန္တိ - ဖြစ်စေ
 ကုန်၏။ ဥပ္ပန္နံ - ဖြစ်ပြီးသော၊ သမာပတ္တိံ - သမာပတ်ကို၊ သမာပဇ္ဇန္တိ - ဝင်စားကုန်
 ၏။ သင်္ခါရေ - သင်္ခါရတရားတို့ကို၊ အနိစ္စတော - မမြဲသောအားဖြင့်၊ ဒုက္ခတော -
 ဆင်းရဲသောအားဖြင့်၊ အနတ္တတော - အစိုးမရ အလိုသို့မလိုက်သောအားဖြင့်၊
 ဝိပဿန္တိ - ဝိပဿနာရှုကုန်၏။ မဂ္ဂေါ - မဂ်သည်။ သေက္ခာနံ - သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။
 အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါယ - အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါအား။ ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါယ - ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါအား။ နိရုတ္တိ
 ပဋိသမ္ဘိဒါယ - နိရုတ္တိပဋိသမ္ဘိဒါအား။ ပဋိဘာနပဋိသမ္ဘိဒါယ - ပဋိဘာနပဋိသမ္ဘိဒါအား။
 ဌာနာဌာနကောသလ္လဿ - ဌာနာဌာနကောသလ္လဿဉာဏ်အား။ ဥပနိဿယ

ပစ္စယေန - အားကြီးသော မှီရာအကြောင်းသတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယော ဥပကာရကော - ထိုထို ကိစ္စ ပြီးစီးကြမှု ကျေးဇူးပြုသည်။ ဟောတိ - ဖြစ်၏။

[စာမတတ်သောသူတို့ပါ ကျက်မှတ်လွယ်ကြရန် ပါဠိအနက်မမြုပ်ဘဲ အကုန်ဖော်ထုတ်၍ ရေးလိုက်ပါသည်။]

ဤသည်တို့ကား ရွာပဋ္ဌာန်းစကားအရတည်း။

ဤရွာပဋ္ဌာန်းအရကို ငါပဋ္ဌာန်းအရနှင့် ပြဆိုရပါမူ သဒ္ဓါဥပနိဿယသဒ္ဓါ သဒ္ဓါဟူသော စာစကားကို ရွာစကားနှင့် ယုံလုံးကြည်လုံးဟု သိရ၏။ ယုံလုံးဟူသည် ဤမြေအတွင်း၌ ရေကိုပင် မမြင်ရသော်လည်း ရေရှိသည်ဟူသောစကားကို အဟုတ် ယုံကြည်သောအားဖြင့် တူးဖော်၍ ရေကိုသောက်ရဘိသကဲ့သို့ နောင်သံသရာအကျိုးကို မမြင်ရသော်လည်း ရတနာသုံးပါးနှင့် ဆရာမိဘတို့စကားကို အဟုတ်ယုံသောအားဖြင့် လူအပန်းခံ ငွေအကုန်ခံ၍ ထိုထိုကောင်းမှုကိုပြုကြသဖြင့် နောက်နောင် ကောင်းကျိုးကို ခံစံရသည်ဟု ကျမ်းဂန်တို့၌ဆိုသည့်အတိုင်း ယုံလုံးကိုသိအပ်၏။ ကြည်လုံးဆိုသည် ကား အလွန်နောက်ကျိနေသော ရေထဲသို့ စကြာမင်း၏ ပတ္တမြားရတနာကို ထည့် လိုက်က ချက်ခြင်းရေကြည်ဖြစ်ရသလို စိတ်တစ်ပါးတို့ဖြင့် နောက်ကျိဖွယ် အစားစား ဖြစ်ဖွယ်များတို့တွင် သဒ္ဓါကြည်လင်စိတ်ဝင်က မနောက်ကျိကြဘဲ ကြည်လင်စွာ ထိုထိုကောင်းမှုကို ပြုနိုင်၏ဟု ထိုထိုအဋ္ဌကထာဋီကာတို့၌ ဥပမာ ပြထားတော်မူ သည့်အတိုင်း ဤပဋ္ဌာန်းဒေသနာတော်ကြီး၌လည်း ထိုထိုကောင်းမှု မကောင်းမှုတို့၏ အကျိုးအပြစ်များကို ခံစံရမည်ဟု ယုံလုံးရှိကြသဖြင့် ထိုထိုဒါနတို့ကို ငွေအကုန်ခံ၍ သော်လည်းကောင်း၊ လူအပင်ပန်းခံ၍သော်လည်းကောင်း ပြုကြသော်လည်း စိတ် မပျက်မကွက်ပဲနှင့် ကြည်ကြည်လင်လင် ရွှင်ရွှင်ပျပျ လှူဒါန်းနိုင်ကြ ပြုလုပ်နိုင်ကြ ကုန်၏။

ဤသို့ လှူဒါန်းနိုင်ကြ ပြုလုပ်နိုင်ကြသည်ကို ဥပမာဆိုသော် ဤလောက ကြီးမှာ လယ်ယာလုပ်သောသူတို့သည် ငွေကုန်လူပန်းခံသဖြင့် အသီးအနှံများကို ဧကန်ရလိမ့်မည်ဟု ယုံလုံးရှိကြ၍ ပြုလုပ်ကြသူတို့မှာ မျိုးစေ့ရိက္ခာတွေ များစွာကုန်ကျ ပေသော်လည်းကောင်း၊ လူကိုယ်တိုင် အပင်အပန်းခံနေရသော်လည်းကောင်း၊ စိတ် မပျက်မကွက်ကြဘဲ ဧကန်အကျိုးကို ခံစံရမည်ဟူသော ယုံလုံးနှင့်တွဲစပ်ကာ ကြည်လုံး တွေပါနေကြရုံမက ဤကဲ့သို့ မျိုးရိက္ခာအလုပ်နှင့် မကုန်ကြရမှာ အပန်းမခံရမှာကို သာ စိုးရိမ်ကြောင့်ကြ၍ လယ်ယာအလုပ်ကို အားထုတ်ကြသလို လောကုတ္တရာ သံသရာအလုပ်ကိုလည်း သဒ္ဓါတရားကိန်းသော ပုဂ္ဂိုလ်မြတ်တို့မှာ ဒါန သီလ စသည်တို့အတွက် ငွေကုန် လူပန်းချက်တို့ဖြင့် စိတ်မပျက်ကွက်ဘဲ ဧကန် အကျိုးခံစံ ရမည်ဟူသော ယုံလုံးနှင့်တွဲဆက်ကာ ကြည်လုံးတွေပါနေကြရုံမက ဤကဲ့သို့ ဒါန သီလ စသည်အတွက်နှင့် မကုန်မကျရမှာ အပင်အပန်းမခံရမှာများကိုသာ စိုးရိမ် ကြောင့်ကြ၍ ဒါန သီလ စသည်အလုပ်ကို အားထုတ်ကြကုန်၏။ ဤသို့ ယုံကြည်

ရွှင်ပျသော သဒ္ဓါတရားကို အမှီထား၍ လှူဒါန်းကြသောအခါတို့မှာ ယုံကြည်ခြင်း သဒ္ဓါတရားက ဥပနိဿယပစ္စည်း၊ လှူဒါန်းသည့်ကုသိုလ်များက ဥပနိဿယပစ္စယုပ္ပန် များ ငါပဋ္ဌာန်းတရားအစစ်တို့ ဖြစ်ကြလေကုန်၏။

ဤရှေးကပြခဲ့သည့်အတိုင်း သဒ္ဓါတရားအခြေခံရှိသောသူတို့သည် သီလကို လည်း ဆောက်တည်ကြကုန်၏။ ဥပုသ်ကိုလည်း စောင့်သုံးကြကုန်၏။ ဈာန်ရအောင် ကိုလည်း အားထုတ်နိုင်ကြကုန်၏။ ဝိပဿနာအလုပ်ကိုလည်း ကြိုးကြိုးကုတ်ကုတ် အားထုတ်နိုင်ကြကုန်၏။ မဂ်ကိုလည်း ရအောင် အားထုတ်နိုင်ကြကုန်၏။ အဘိညာဉ် ကိုလည်း ရအောင် အားထုတ်နိုင်ကြကုန်၏။ ဈာန်သမာပတ် ဖလသမာပတ်တို့ကို လည်း ဝင်စားနိုင်ကြကုန်၏။ ဤသို့ဖြစ်ကြသောအခါတို့၌ အကြောင်းရင်းခံဖြစ်သော အားကြီးသည့် ယုံလုံး ကြည်လုံး သဒ္ဓါတရားက ဥပနိဿယပစ္စည်း ဖြစ်ပေါ်လာကြ သည့် သီလကုသိုလ်၊ ဥပေါသထကုသိုလ်၊ ဈာန်ကုသိုလ်၊ ဝိပဿနာကုသိုလ်၊ မဂ် ကုသိုလ်၊ အဘိညာဉ်ကုသိုလ်၊ ဈာန်သမာပတ်ကုသိုလ်တို့က ဥပနိဿယပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရားအစစ်တို့ ဖြစ်ကြလေကုန်၏။ ဤသို့ဖြစ်ကြသည်ကို သိစေလို၍ “သဒ္ဓံ ဥပနိဿယ ဒါနံ ဒေတိ၊ သီလံ သမာဒိယတိ၊ ဥပေါသထကမ္မံ ကရောတိ” စသည်ဖြင့် ဤပဋ္ဌာန်းတရားကြီးမှာ ဟောတော်မူအပ်ပါသတည်း။ ဤပါဠိတော်အရ ဤပဋ္ဌာန်းတရားများသည် ဤလောကကြီးမှာ သူငါအစားစားတို့၌ သဒ္ဓါတရား အကြောင်းခံ၍ ဖြစ်ပွားနေသည်များကို ဆိတ်ငြိမ်ရာအရပ်တွင် ဉာဏ်သက်ဝင်အောင် ဆင်ခြင်စဉ်းစားကြပြီးလျှင် အရာရာတိုင်းမှာ ဤပဋ္ဌာန်းတရားကြီးကို အသုံးချနိုင် အောင် မကြာမကြာ အခါခါဆင်ခြင်စဉ်းစား ပွားများကြည့်ရှုကြပါလေ သူတော် ကောင်းတွေတို့။

(တစ်နည်း) သဒ္ဓါကို အကြောင်းခံ၍သာ ထိုထိုကုသိုလ်အလုပ်ကို အားထုတ် နိုင်ကြတာ မဟုတ်သေး၊ သီလနှင့်ပြည့်စုံကြပြီး သူတော်ကောင်းအား ကြီးထွားလာသူ တို့သည်လည်းကောင်း၊ အကြားအမြင် ဗဟုသုတနှင့် ပြည့်စုံကြပြီး သူတော်ကောင်း အား ကြီးထွားလာသူတို့သည်လည်းကောင်း၊ ပေးကမ်းစွန့်ကြဲခြင်း စာဂတို့နှင့် ပြည့်စုံကြပြီး သူတော်ကောင်းအား ကြီးထွားလာသူတို့သည်လည်းကောင်း၊ ထိုးထွင်း သောပညာနှင့် ပြည့်စုံကြပြီး သူတော်ကောင်းအား ကြီးထွားလာသူတို့သည် လည်း ကောင်း၊ ရှေးကပြခဲ့ပြီးသောအတိုင်း ဒါနကုသိုလ်၊ သီလကုသိုလ်၊ ဥပေါသထကုသိုလ်၊ ဈာန်ကုသိုလ်၊ ဝိပဿနာကုသိုလ်၊ မဂ်ကုသိုလ်၊ အဘိညာဉ်ကုသိုလ်၊ သမာပတ် ကုသိုလ် စသော ကုသိုလ်ဟူသမျှတို့က အားကြီးပါးကြီး ဖြစ်ပေါ်လာအောင် ပြုလုပ် နိုင်ကြကုန်၏။ ဤသို့ ပြုလုပ်နိုင်ကြသော အခါ သဒ္ဓါ၊ သီလ၊ သုတ၊ စာဂ၊ ပညာတို့က ဥပနိဿယပစ္စည်း၊ ဒါန၊ သီလ၊ ဥပေါသထ စသည်တို့က ဥပနိဿယ ပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရားအစစ်တို့ ဖြစ်ကြကုန်၏။ ဤသို့ ဖြစ်ကြသည်ကို သိစေလို၍ “သီလံ ဥပနိဿယ ဒါနံ ဒေတိ၊ သီလံ သမာဒိယတိ၊ ဥပေါသထကမ္မံ

ကရောတီ” စသည်ဖြင့် ဤပဋ္ဌာန်းပါဠိတော်ကြီးမှာ ဟောကြားတော်မူအပ်ပါ သတည်း။ ဤပါဠိတော်များလည်း သူငါ အစားစားထဲမှာ ရောက်နေကြပုံ သူငါ အစားစားတို့ ကုသိုလ်ဖြစ်ပွားနေကြတာတို့လည်း ဤပါဠိတော်အတွင်းမှာ ဇွတ် အတင်း ပါဝင်နေသည်ကို ဉာဏ်သက်ဝင်အောင် ဆင်ခြင်စဉ်စားတော်မူနိုင်ကြပါစေ သတည်း။

(တစ်နည်း) သဒ္ဓါ သီလ စသည် တစ်ခုခုတို့က ဒါန၊ သီလ၊ ဥပေါသထ စသည်ကို ဥပနိဿယပစ္စည်းဖြင့် ကျေးဇူးပြုနိုင်ကြသည်မဟုတ်သေး။ သဒ္ဓါ၊ သီလ၊ သုတ၊ စာဂ၊ ပညာ သူတော်ကောင်းဥစ္စာ တစ်ပါးပါးတို့ကလည်း ကြွင်းသမျှ သူတော်ကောင်းဥစ္စာ တစ်ပါးပါးတို့ကလည်း ကြွင်းသမျှ သူတော်ကောင်းဥစ္စာ တစ်ပါးပါးတို့ကို ဥပနိဿယသတ္တိဖြင့် ဖြစ်ပွားကြအောင် ကျေးဇူးဆောင်နိုင်သည့် အဖြစ်ကို သိစေလို၍ “သဒ္ဓါ သီလံ သုတံ စာဂေါ ပညာ သဒ္ဓါယ သီလဿ သုတဿ စာဂဿ ပညာယ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော” ဟူ၍ ပဋ္ဌာန်းပါဠိတော် ကြီး၌ ဟောပြောတော်မူသည့်အတိုင်း ဤလောကနယ်ကြီးထဲတွင် ဤပဋ္ဌာန်းပါဠိတော် ကြီး ဝင်နေပုံ၊ ဤပဋ္ဌာန်းပါဠိတော်ကြီးထဲသို့လည်း သဒ္ဓါ၊ သီလ၊ သုတ၊ စာဂ၊ ပညာအစားစား ငါပဋ္ဌာန်းတရားတို့ ဖြစ်ပွားပုံကို ဉာဏ်တော်လှစ်၍ ပဋ္ဌာန်းအစစ်ကို သိနိုင်ကြပါစေသတည်း။

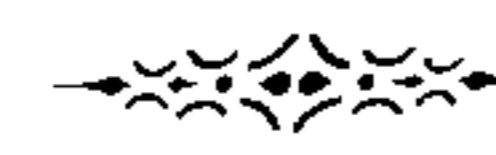
(တစ်နည်း) ထိုထိုဈာန်ကိုရအောင် ကသိုဏ်း ပရိကမ် စသည်ကို ပွားများ အားထုတ်သမျှတို့ကို ပရိကမ္မကုသိုလ်ဆို၏။ ထိုထိုဈာန်တို့ကိုရအောင် အားထုတ်ကြ သော ပရိကမ္မကုသိုလ်တို့ကြောင့် ရူပကုသိုလ်၊ အရူပကုသိုလ်တို့ ဖြစ်ပေါ်လာကြသော အခါ ထိုထိုအားထုတ်ကြသည့် ပရိကမ္မကုသိုလ်တို့က ဥပနိဿယပစ္စည်း၊ ပဌမဈာန် စသော ရူပကုသိုလ်၊ အရူပကုသိုလ်တို့က ဥပနိဿယပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရား အစစ်တို့ဖြစ်ကြသည်ကို သိစေလို၍ “ပဌမဿဈာနဿ ပရိကမ္မံ ပဌမဿ ဈာနဿ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော” စသည်ဖြင့် ဤပဋ္ဌာန်းပါဠိတော်ကြီးမှာ ဟောတော်မူ ၏။ ထိုမှတစ်ပါး ထိုသမာပတ်ရှစ်ပါးတို့တွင် ပဌမဈာန် စသော ရှေးရှေးဈာန်က ဒုတိယဈာန် စသော နောက်နောက်ဈာန်အား ဥပနိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည် ၏အဖြစ်ကို သိစေလို၍ “ပဌမံ ဈာနံ ဒုတိယဿ ဈာနဿ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော” စသည်ဖြင့် ဤပဋ္ဌာန်းပါဠိတော်ကြီးမှာ ဟောတော်မူ၏။ ထိုမှတစ်ပါး အဘိညာဉ်ခုနစ်ပါးကို ရရာရကြောင်း အားထုတ်ကြသော ပရိကမ္မကုသိုလ်တို့က ကုသိုလ်အဘိညာဉ်တို့အားလည်းကောင်း၊ ရှေးရှေးကုသိုလ် အဘိညာဉ်က နောက် နောက်ကုသိုလ် အဘိညာဉ်တို့အားလည်းကောင်း ဥပနိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု သည်၏အဖြစ်ကို သိစေလို၍ “ဒိဗ္ဗဿ စက္ခုဿ ပရိကမ္မံ ဒိဗ္ဗဿ စက္ခုဿ ဥပနိဿယ ပစ္စယေန ပစ္စယော” စသည်ဖြင့် ဤပဋ္ဌာန်းကြီးမှာ ဟောကြားတော်မူ၏။ ထိုမှတစ်ပါး မဂ်လေးပါးတို့ကိုရအောင် ရှေးအဖို့က အသီးသီးအားထုတ်သမျှသော ပရိကမ္မကုသိုလ်

တို့သည် ထိုထိုအသီးအသီးသော မဂ်လေးပါးတို့အားလည်းကောင်း၊ ရှေးရှေးရပြီးသော မဂ်ကုသိုလ်တို့က နောက်နောက်ရမည့် မဂ်ကုသိုလ်တို့အားလည်းကောင်း၊ အားကြီးသော ဥပနိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်၏အဖြစ်ကို သိစေလို၍ “ပဌမဿ မဂ္ဂဿ ပရိကမ္ဘံ ပဌမဿ မဂ္ဂဿ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော” စသည်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ “ပဌမော မဂ္ဂေါ ဒုတိယဿ မဂ္ဂဿ ဥပနိဿယ ပစ္စယေန ပစ္စယော” စသည်ဖြင့်လည်းကောင်း ဤပဋ္ဌာန်းပါဠိတော်ကြီးမှာ ဘုရား ဟောကြားတော်မူအပ်ပါသတည်း။

(တစ်နည်း) သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် မိမိတို့ရသောမဂ်ကို အမှီပြု၍ မဖြစ်သေးသော သမာပတ်ကုသိုလ်တို့ကို ဖြစ်စေ၏။ ဖြစ်ပြီးသော သမာပတ်ကုသိုလ်တို့ကိုလည်း ဝင်စား၏။ ရုပ်နာမ်သင်္ခါရတရားတို့ကိုလည်း အနိစ္စ စသည်ဖြင့် ဝိပဿနာရူကြရုံမက မိမိတို့ရကြသော မဂ်တို့ကလည်း ပါဠိတော်အနက်ကိုသိသော အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါအားလည်းကောင်း၊ မဂဘောဘာ ပါဠိဟူသော သဒ္ဒါကိုသိသော ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါအားလည်းကောင်း၊ အရပ်သူတို့၏ ဘာသာစကား သဒ္ဒါများသိသော နိရုတ္တိပဋိသမ္ဘိဒါအားလည်းကောင်း၊ ထိုအနက် သဒ္ဒါဘာသာသုံးစားကိုသိသော ပဋိဘာနပဋိသမ္ဘိဒါအားလည်းကောင်း၊ အရာဟုတ်သည် မဟုတ်သည်၌ လိမ္မာသောဌာနာဌာနကောသလ္လဉာဏ်အားလည်းကောင်း၊ အားကြီးသော ဥပနိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်၏အဖြစ်ကို သိစေလို၍ “မဂ္ဂေါ သေက္ခာနံ အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါယ ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါယ နိရုတ္တိပဋိသမ္ဘိဒါယ ပဋိဘာနပဋိသမ္ဘိဒါယ ဌာနာဌာနကောသလ္လဿ ဥပနိဿယ ပစ္စယေန ပစ္စယော” ဟူ၍လည်းကောင်း ဤပဋ္ဌာန်းပါဠိတော်ကြီးမှာ ဘုရား ဟောကြားတော်မူအပ်ပါသတည်း။

ဤလောကကြီးတွင်းမှာ ကုသိုလ်ကြောင့် ကုသိုလ်အစားစား ဖြစ်ပွားနေကြသည်၌ ဤပဋ္ဌာန်းပါဠိတော်ကြီးမှာ တိုက်ရိုက်ပါသည့်အတိုင်း ဖြစ်ကြပါမူ ၎င်းပါဠိတော်အတိုင်း ဟောပြောကြ သိရှိကြပါလေ။ အကယ်၍ ဤပါဠိတော်ကြီးအထဲမှာ တိုက်ရိုက်မပါဘဲ တစ်မျိုးမျိုးသောကုသိုလ်ကြောင့် ကုသိုလ်တရား တစ်မျိုးမျိုးစီ ဖြစ်ပွားနေကြတာ အစစ် ဥပနိဿယပစ္စည်း ဖြစ်နေကြသည်၌ ဤပဋ္ဌာန်းပါဠိတော်ကြီးထဲက အကိုးပါဠိတော် ထုတ်ပြလိုကြပါမူ အစီအရင်းခံပြထားသော “ကုသလော ဓမ္မော ကုသလဿ ဓမ္မဿ ဥပနိဿယ ပစ္စယေန ပစ္စယော” ဟူသော ပါဠိတော်အရင်းကြီးထဲတွင် အကုန်လုံးပါဝင်အောင် ထည့်သွင်း၍ ပြတတ်ကြပါစေ သူတော်ကောင်းတွေတို့။ ဤကား ကုသိုလ်ကြောင့် ကုသိုလ်ဖြစ်နေကြသော ဤလောကနယ်ကြီးထဲတွင် ဥပနိဿယပစ္စည်း ငါပဋ္ဌာန်းတရားကြီးအစစ်တို့ ဖြစ်နေကြပုံကို အကျဉ်းမျှ ပြဆိုချက်ကြီး အပြီးသတ်လိုက်ရပါသတည်း။

ဥပနိဿယပစ္စည်း ကုသလပဒါဝသာန ပြီး၏။

၅၂။ ကုသိုလ်ကြောင့် အကုသိုလ်ဖြစ်ပွားပုံများ ငါပဋ္ဌာန်းတရားကြီးများ အစစ်ကိုဖော်ပြချက်

ကုသလပဒါဝသာနကို ဟောတော်မူသည်၏ အခြားမဲ့၌ အကုသလပဒါဝသာနကို ဟောတော်မူ၏။ ထိုအကုသလပဒါဝသာန၌လည်း စာပဋ္ဌာန်း၊ ရွာပဋ္ဌာန်း၊ ငါပဋ္ဌာန်းအားဖြင့် သုံးမျိုးသုံးစားရှိရာတို့တွင် စာပဋ္ဌာန်းအရကို ပြဆိုရပါမူ-

ကုသလော ဓမ္မော အကုသလဿ ဓမ္မဿ ဥပနိဿယ ပစ္စယေန ပစ္စယော၊ အာရမ္မဏူပနိဿယော၊ အနန္တရူပနိဿယော၊ ပကတူပနိဿယော။

ပကတူပနိဿယော - သဒ္ဓံ ဥပနိဿယ မာနံ ဇေပေတိ၊ ဒိဋ္ဌိံ ဂဏှတိ၊ သီလံ၊ သုတံ၊ စာဂံ၊ ပညံ ဥပနိဿယ မာနံ ဇေပေတိ၊ ဒိဋ္ဌိံ ဂဏှတိ။ သဒ္ဓါ သီလံ သုတံ စာဂေါ ပညာ ရာဂဿ ဒေါသဿ မောဟဿ မာနဿ ဒိဋ္ဌိယာ ပတ္တနာယ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။

ဤသည်တို့ကား စာပဋ္ဌာန်းစကားအရတည်း။ ဤစာပဋ္ဌာန်းအရကို ရွာပဋ္ဌာန်းနှင့် ပြဆိုရပါမည်။

ကုသလော ဓမ္မော - ကုသိုလ်တရားသည်၊ အကုသလဿ ဓမ္မဿ - အကုသိုလ်တရားအား၊ ဥပနိဿယပစ္စယေန - အားကြီးသော မှီရာအကြောင်းသတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယော ဥပကာရကော - ထိုထိုကိစ္စ ပြီးစီးကြမှု ကျေးဇူးပြုသည်၊ ဟောတိ - ဖြစ်၏။ အာရမ္မဏူပနိဿယော - အာရမ္မဏူပနိဿယပစ္စည်းလည်းကောင်း၊ အနန္တရူပနိဿယော - အနန္တရူပနိဿယပစ္စည်းလည်းကောင်း၊ ပကတူပနိဿယော - ပကတူပနိဿယပစ္စည်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ - ဤသို့၊ တယော - သုံးပါးတို့တည်း။

တေသု - ထိုသုံးပါးတို့တွင်၊ ပကတူပနိဿယော - ပကတူပနိဿယပစ္စည်းသည်၊ ကတမော - အဘယ်နည်း။ သဒ္ဓံ - သဒ္ဓါကို၊ ဥပနိဿယ - အမှီပြု၍၊ မာနံ - မာနကို၊ ဇေပေတိ - ဖြစ်စေ၏။ ဒိဋ္ဌိံ - မှားသောအယူကို၊ ဂဏှတိ - ယူ၏။ သီလံ - သီလကို၊ သုတံ - အကြားအမြင်ကို၊ စာဂံ - စွန့်ကြဲခြင်းကို၊ ပညံ - ပညာကို၊ ဥပနိဿယ - အမှီပြု၍၊ မာနံ - မာနကို၊ ဇေပေတိ - ဖြစ်စေ၏။ ဒိဋ္ဌိံ - မှားသောအယူကို၊ ဂဏှတိ - ယူ၏။ သဒ္ဓါ - သဒ္ဓါသည်၊ သီလံ - သီလသည်၊ သုတံ - သုတသည်၊ စာဂေါ - စာဂသည်၊ ပညာ - ပညာသည်၊ ရာဂဿ - ရာဂအား၊ ဒေါသဿ - ဒေါသအား၊ မောဟဿ - မောဟအား၊ မာနဿ - မာနအား၊ ဒိဋ္ဌိယာ - ဒိဋ္ဌိအား၊ ပတ္တနာယ - တောင့်တခြင်းအား၊ ဥပနိဿယပစ္စယေန - အားကြီးသော မှီရာအကြောင်းသတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယောဥပကာရကော - ထိုထိုကိစ္စ ပြီးစီးကြမှု ကျေးဇူးပြုသည်၊ ဟောတိ - ဖြစ်၏။ ဤကား ရွာပဋ္ဌာန်စကားအရတည်း။

ဤစာပဋ္ဌာန်း၊ ရွာပဋ္ဌာန်းအရကို ငါပဋ္ဌာန်းအရနှင့် ပြဆိုရပါမူ ဤလောကကြီးအတွင်း၌ မှီတင်းနေထိုင်ကြကုန်သော သူတော်ကောင်းအပေါင်းတို့သည် သတိမထားကြပါမူ မိမိတို့ လေ့လာအားသစ် ဖြစ်ထွန်းလျက်ရှိကြကုန်သော ကုသိုလ်စုကို အကြောင်းပြု၍ အကုသိုလ်တရား ဥပနိဿယပစ္စည်းများ ဖြစ်ပွားနေကြပုံကား အလွန်တရာ ထက်သန်ကြီးမားသော သဒ္ဓါတရားနှင့်ပြည့်စုံသော သူတော်ကောင်းကြီးပင် ဖြစ်လင့်ကစား သတိမထားပါမူ ငါလိုသဒ္ဓါတရား ပေါများပြည့်ဝသူ ဤဇမ္ဗူမှာ မရှိဟု မာနဖြစ်ကြပါမူ မိမိတို့ သဒ္ဓါကုသိုလ်တရားက ဥပနိဿယပစ္စည်း၊ မာနအကုသိုလ်တရားက ဥပနိဿယပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရားအစစ် ဖြစ်ကြကုန်၏။ ထိုမှတစ်ပါး မိမိတို့၏ ကြီးမားသောသဒ္ဓါတရားကို အကြောင်းပြု၍ ငါဟာ သဒ္ဓါတရားကြီးသည်၊ သဒ္ဓါတရားကြီးနေတာသည်ပင်လျှင် ငါပဲဟူ၍လည်းကောင်း၊ ငါမှာ သဒ္ဓါတရားရှိသည်၊ ငါ၌ သဒ္ဓါတရားတည်သည်၊ သဒ္ဓါတရား၌ ငါတည်သည်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ စွဲလမ်းခြင်းရှိကြပါမူ မိမိတို့အားကြီးသော သဒ္ဓါတရားက ဥပနိဿယပစ္စည်း၊ အမြင်မှားသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိတို့က ဥပနိဿယပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရားအစစ်တို့ ဖြစ်ကြကုန်၏။ ထိုမှတစ်ပါး စင်ကြယ်သောသီလ ရှိသောသူသည် မိမိသီလကိုအကြောင်းပြု၍ မာနဖြစ်ခြင်း၊ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ စွဲလမ်းခြင်း ဖြစ်သော အခါတို့၌လည်းကောင်း၊ သုတ အကြားအမြင် ဗဟုသုတနှင့် ပြည့်စုံသောသူသည်လည်းကောင်း၊ ပေးကမ်းစွန့်ကြဲခြင်းများသောသူသည်လည်းကောင်း၊ ပညာကြီးမားသောသူသည်လည်းကောင်း၊ မိမိတို့မှာ ထူးကဲလွန်မင်းစွာ ဖြစ်ပေါ်နေကြသော သုတ၊ စာဂ၊ ပညာကုသိုလ်တရားများကို အကြောင်းထား၍ မာနဖြစ်ခြင်း။ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ စွဲလမ်းခြင်းတို့ ဖြစ်သောအခါတို့၌လည်းကောင်း၊ မိမိတို့ရရှိသော သီလ၊ သုတ၊ စာဂ၊ ပညာကုသိုလ်တို့က ဥပနိဿယပစ္စည်း၊ တက်ကြွသောမာနနှင့် အမြင်မှားသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိတို့က ဥပနိဿယပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရားအစစ် ဖြစ်ကြကုန်၏။ ထိုသို့ ဖြစ်ကြသည်ကို သိစေလို၍ “သဒ္ဓံ ဥပနိဿယ မာနံ ဇေပေတိ၊ ဒိဋ္ဌိံ ဂဏှာတိ” စသည်ဖြင့် ဤပဋ္ဌာန်းပါဠိတော်ကြီးမှာ မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတော်မူအပ်ပါသတည်း။

(တစ်နည်း) ဤလောကနယ်ကြီးမှာ သဒ္ဓါ၊ သီလ၊ သုတ၊ စာဂ၊ ပညာကုသိုလ်တရား ကြီးမားသောသူပင်ဖြစ်လင့်ကစား သတိမထားဘဲ မိမိတို့ဖြစ်ပွားကြီးမားသော သဒ္ဓါ၊ သီလ စသည်တို့ကို သာယာတပ်စွမ်းခြင်းရာဂ ဖြစ်ကြသော အခါတို့၌လည်းကောင်း၊ ၎င်းသဒ္ဓါ သီလ စသည်တို့ကို အကြောင်းပြု၍ နှလုံးမသာယာခြင်း၊ ဒေါမနဿဖြစ်ပွားသောအခါတို့၌လည်းကောင်း၊ သဒ္ဓါ၊ သီလ၊ သုတ စသည်တို့ကိုအကြောင်းပြု၍ သို့လော သို့လော တွေးတောခြင်း၊ ပျံ့လွင့်ခြင်း၊ မောဟဖြစ်ပွားသောအခါတို့၌လည်းကောင်း၊ ၎င်းသဒ္ဓါ၊ သီလ၊ သုတ စသည်တို့ကို အကြောင်းပြု၍ ငါလိုလူ ဇမ္ဗူမှာမရှိ စသည်ဖြင့် မာနဖြစ်ပွားသောအခါတို့၌လည်းကောင်း၊ ၎င်းသဒ္ဓါ၊ သီလ၊ သုတ စသည်တို့နှင့် ပြည့်စုံသူဟာငါပဲ၊ ငါသည်ပင်လျှင်

သဒ္ဓါ၊ သီလ၊ သုတ စသည်တို့နှင့် ပြည့်စုံ၏ဟု အမြင်မှားခြင်း သက္ကာယဒိဋ္ဌိဖြစ်သော အခါတို့၌လည်းကောင်း၊ ဤသဒ္ဓါ၊ သီလ၊ သုတ၊ စာဂ၊ ပညာတို့ကြောင့် မည်သည့်ဘဝ မည်သည့်စည်းစိမ်ချမ်းသာ ကောင်းနိုးရာရာတို့ဖြစ်ရပါလို၏ဟု တဏှာကို အဦးထား၍ ဆုတောင်းပတ္တနာ ပြုသောအခါတို့၌လည်းကောင်း၊ ဤသို့ အသီးသီး ဖြစ်ကြသောအခါတို့မှာ မိမိတို့သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ဖြစ်ပေါ်ကြသော သဒ္ဓါ၊ သီလ၊ သုတ၊ စာဂ၊ ပညာကုသိုလ်တို့က ဥပနိဿယပစ္စည်း၊ ၎င်းကိုအကြောင်းခံ၍ ဖြစ်ပေါ်လာကြသော ရာဂ၊ ဒေါသ၊ မောဟ၊ မာန၊ ဒိဋ္ဌိ၊ ပတ္တနာတို့က ဥပနိဿယပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရားအစစ်တို့ ဖြစ်ကြသည်ကို သိစေလို၍ “သဒ္ဓါ သီလံ သုတံ စာဂေါ ပညာ ရာဂဿ ဒေါသဿ မောဟဿ မာနဿ ဒိဋ္ဌိယာ ပတ္တနာယ ဥပနိဿယ ပစ္စယေန ပစ္စယော” ဟု ဤပဋ္ဌာန်းပါဠိတော်ကြီးမှာ မြတ်စွာဘုရားကိုယ်တော်တိုင် ဟောကြားတော်မူအပ်ပါသတည်း။

ဤ၌လည်း ကုသိုလ်ကြောင့် မာန၊ ဒိဋ္ဌိ စသော အကုသိုလ်တရား ဖြစ်ပွားနေကြသည်များကို ပါဠိတော်မှာပါတိုင်း တိုက်ရိုက်ဖြစ်နေကြပါမူ ၎င်းပါဠိတော်အရ တို့နှင့် သိရှိကြ ပြောဟောကြပါလေ။ ဤပါဠိတော်မှာ တိုက်ရိုက်မပါဘဲ တစ်စုံတစ်ခု ကုသိုလ်စုကြောင့် အကုသိုလ်တရား အစားစားတို့ ဖြစ်ပွားနေသမျှတို့မှာလည်း ဥပနိဿယပစ္စည်းတို့ချည်းပဲ ဖြစ်နေကြရာ ဤပဋ္ဌာန်းပါဠိတော်အရကို ပြဆိုလိုကြပါမူ အရင်းကပြထားသည့် “ကုသလော ဓမ္မော အကုသလဿဓမ္မဿ ဥပနိဿယ ပစ္စယေန ပစ္စယော” ဟူသော ပါဠိတော်အကြီးတွင် အကုန်လုံးပါဝင်၏ဟု သိရှိတော်မူနိုင်ကြ ဟောပြောတော်မူနိုင်ကြပါစေသတည်း။ ဤကား ကုသိုလ်ကြောင့် အကုသိုလ် ဖြစ်နေကြသော ဤလောကနယ်ကြီးထဲတွင် ဥပနိဿယပစ္စည်း ငါပဋ္ဌာန်းတရားတော်ကြီးအစစ်တို့ ဖြစ်နေကြပုံကို အကျဉ်းမျှပြဆိုချက်ကြီး အပြီးသတ်လိုက်ရပါသတည်း။

ဥပနိဿယပစ္စည်း အကုသလပဒါဝသာန ပြီး၏။

၅၃။ ကုသိုလ်ကြောင့် သုခ၊ ဒုက္ခ စသော အဗျာကတတို့ ဖြစ်ကြပုံကို ဖော်ပြချက်

အကုသလပဒါဝသာနကို ဟောတော်မူသည်၏ အခြားမဲ့၌ အဗျာကတပဒါဝသာနကို ဟောတော်မူ၏။ ထိုအဗျာကတပဒါဝသာန၌လည်း စာပဋ္ဌာန်း၊ ရွာပဋ္ဌာန်း၊ ငါပဋ္ဌာန်းအားဖြင့် သုံးမျိုးသုံးစားရှိရာတို့တွင် စာပဋ္ဌာန်းအရကို ပြဆိုရပါမူ-

ကုသလော ဓမ္မော အဗျာကတဿ ဓမ္မဿ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။ အာရမ္မဏူပနိဿယော။ အနန္တရူပနိဿယော။ ပကတူပနိဿယော။

ပကတူပနိဿယော - သဒ္ဓံ ဥပနိဿာယ အတ္တာနံ အာတာပေတိ ပရိတာပေတိ၊ ပရိယိဋ္ဌိမူလကံ ဒုက္ခံ ပစ္စနဘောတိ။ သီလံ သုတံ စာဂံ ပညံ ဥပနိဿယ အတ္တာနံ အာတာပေတိ ပရိတာပေတိ။ ပရိယိဋ္ဌိမူလကံ ဒုက္ခံ ပစ္စနဘောတိ။ သဒ္ဓါ သီလံ သုတံ စာဂေါ ပညာ ကာယိကဿ သုခဿ ကာယိကဿ ဒုက္ခဿ ဖလသမာပတ္တိ ယာ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။ ကုသလံ ကမ္မံ ဝိပါကဿ ဥပနိဿယ ပစ္စယေန ပစ္စယော။ အရဟာ မဂ္ဂံ ဥပနိဿယ အနုပ္ပန္နံ ကိရိယသမာပတ္တိံ ဥပ္ပါဒေတိ၊ ဥပ္ပန္နံ သမာပဇ္ဇတိ။ သင်္ခါရေ အနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတော ဝိပဿတိ။ မဂ္ဂေါ အရဟတော အတ္တပဋိသမ္ဘိဒါယ၊ ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါယ၊ နိရတ္တိပဋိ သမ္ဘိဒါယ၊ ပဋိဘာန သမ္ဘိဒါယ၊ ဌာနာဌာနကောသလ္လဿ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။

ဤကား စာပဋ္ဌာန်းစကားအရတည်း။ ဤစာပဋ္ဌာန်းအရကို ရွာပဋ္ဌာန်းအရနှင့် ပြဆို ရပါမူ—

ကုသလော ဓမ္မော - ကုသိုလ်တရားသည်၊ အဗျာကတဿ ဓမ္မဿ - အဗျာ ကတတရားအား၊ ဥပနိဿယပစ္စယေန - အားကြီးသော မှီရာအကြောင်းသတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယောဥပကာရကော - ထိုထိုကိစ္စ ပြီးစီးကြမှု ကျေးဇူးပြုသည်၊ ဟောတိ - ဖြစ်၏။ အာရမ္မဏူပနိဿယော - အာရမ္မဏူပနိဿယပစ္စည်းလည်းကောင်း၊ အနန္တ ရူပ နိဿယော - အနန္တရူပနိဿယပစ္စည်းလည်းကောင်း၊ ပကတူပနိဿယော - ပကတူပ နိဿယပစ္စည်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ - ဤသို့၊ တယော - သုံးပါးတို့တည်း။

တေသု - ထိုသုံးပါးတို့တွင်၊ ပကတူပနိဿယော - ပကတူပနိဿယပစ္စည်း သည်၊ ကတမော - အဘယ်နည်း၊ သဒ္ဓံ - သဒ္ဓါကို၊ ဥပနိဿာယ - အမှီပြု၍၊ အတ္တာနံ - မိမိကိုယ်ကို၊ အာတာပေတိ - ပူလောင်စေ၏။ ပရိတာပေတိ - ထက်ဝန်း ကျင်မှ ပူလောင်စေ၏။ ပရိယိဋ္ဌိမူလကံ - ရှာမှီးခြင်းအရင်းရှိသော၊ ဒုက္ခံ - ဆင်းရဲကို၊ ပစ္စနဘောတိ - ခံစား၏။ သီလံ - သီလကို၊ သုတံ - အကြားအမြင်ကို၊ စာဂံ - စွန့်ကြဲခြင်းကို၊ ပညံ - ပညာကို၊ ဥပနိဿယ - အမှီပြု၍၊ သတ္တာနံ - မိမိကိုယ်ကို၊ အာတာပေတိ - ပူလောင်စေ၏။ ပရိတာပေတိ - ထက်ဝန်းကျင် ပူလောင်စေ၏။ ပရိယိဋ္ဌိမူလကံ - ရှာမှီးခြင်းလျှင် အရင်းရှိသော၊ ဒုက္ခံ - ဆင်းရဲကို။ ပစ္စနဘောတိ - ခံစား၏။ သဒ္ဓါ - သဒ္ဓါသည်၊ သီလံ - သီလသည်၊ သုတံ - သုတသည်၊ စာဂေါ - စာဂသည်၊ ပညာ - ပညာသည်၊ ကာယိကဿ - ကိုယ်၌ဖြစ်သော၊ သုခဿ - ချမ်းသာအား၊ ကာယိကဿ - ကိုယ်၌ဖြစ်သော၊ ဒုက္ခဿ - ဆင်းရဲအား၊ ဖလသမာ ပတ္တိယာ - ဖလသမာပတ်အား၊ ဥပနိဿယပစ္စယေန - အားကြီးသော မှီရာအကြောင်း သတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယော ဥပကာရကော - ထိုထိုကိစ္စ ပြီးစီးကြမှု ကျေးဇူးပြုသည်၊ ဟောတိ -

ဖြစ်၏။ ကုသလံ - ကုသိုလ်ဖြစ်သော၊ ကမ္မံ - ကံသည်၊ ဝိပါကဿ -ဝိပါက်အား၊ ဥပနိဿယပစ္စယေန - အားကြီးသော မှီရာအကြောင်းသတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယော ဥပကာရကော - ထိုထိုကိစ္စ ပြီးစီးကြမှု ကျေးဇူးပြုသည်၊ ဟောတိ -ဖြစ်၏။ အရဟာ - ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ မဂ္ဂံ - မဂ်ကို။ ဥပနိဿယ - အမှီပြု၍၊ အနုပန္နံ -မဖြစ်သေးသော၊ ကိရိယာသမာပတ္တိံ - ကိရိယာသမာပတ်ကို၊ ဥပ္ပါဒေတိ -ဖြစ်စေ၏။ ဥပ္ပန္နံ -ဖြစ်ပြီးသော သမာပတ်ကို၊ သမာပဇ္ဇတိ - ဝင်စား၏။ သင်္ခါရေ - သင်္ခါရတရားတို့ကို၊ အနိစ္စတော - အနိစ္စအားဖြင့်၊ ဒုက္ခတော - ဒုက္ခအားဖြင့်၊ အနတ္တတော - အနတ္တအားဖြင့်၊ ဝိပဿတိ - ဝိပဿနာရှု၏။ မဂ္ဂေါ - မဂ်သည်၊ အရဟတော - ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏၊ အတ္တပဋိသမ္ဘိဒါယ - အတ္တပဋိသမ္ဘိဒါအား၊ ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါယ - ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါအား၊ နိရုတ္တိပဋိသမ္ဘိဒါယ - နိရုတ္တိပဋိသမ္ဘိဒါအား၊ ပဋိဘာနသမ္ဘိဒါယ - ပဋိဘာနပဋိသမ္ဘိဒါအား၊ ဌာနာဌာနကောသလ္လဿ - ဌာနာဌာနကောသလ္လဉာဏ်အား၊ ဥပနိဿယပစ္စယေန - အားကြီးသော မှီရာအကြောင်းသတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယော ဥပကာရကော - ထိုထိုကိစ္စ ပြီးစီးကြမှု ကျေးဇူးပြုသည်၊ ဟောတိ - ဖြစ်၏။ မဂ္ဂေါ -မဂ်သည်၊ ဖလသမာပတ္တိယာ - ဖလသမာပတ်အား၊ ဥပနိဿယပစ္စယေန -အားကြီးသော မှီရာအကြောင်းသတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယောဥပကာရကော - ထိုထိုကိစ္စ ပြီးစီးကြမှု ကျေးဇူးပြုသည်၊ ဟောတိ - ဖြစ်၏။

ဤသည်တို့ကား ရွာပဋ္ဌာန်းစကားအရတည်း။

ဤစာပဋ္ဌာန်း၊ ရွာပဋ္ဌာန်းအရကို ငါပဋ္ဌာန်းအရနှင့်ပြဆိုရပါမူ ဤလောက၌ ယုံကြည်သော သဒ္ဓါတရားကိုအရင်းထား၍ ထိုထိုဒါနအလုပ်၊ သီလအလုပ်၊ ဘာဝနာအလုပ်၊ ဝေယျာဝစ္စအလုပ် စသည်တို့ကို အလွန်ဆင်းရဲခြင်း၊ မိမိကိုယ်ကို သာမညပူန်ခြင်း အထူးထူးအပြားပြား ပူန်ခြင်းတို့ကိုခံ၍ အားထုတ်ပြုလုပ်ကြကုန်၏။ (တစ်နည်း) ဥစ္စာစည်းစိမ်တို့ကို ဖြစ်စေ၍ အလှူကောင်းမှုတို့ကိုပြုအံ့ဟု ဥစ္စာစည်းစိမ်တို့ကို ရှာမှီးခြင်းအရင်းရှိသော ဆင်းရဲကိုခံစား၏။ ဤသို့ဖြစ်သောအခါတို့မှာ အကြောင်းရင်းခံသော သဒ္ဓါကုသိုလ်က ဥပနိဿယပစ္စည်း၊ အမျိုးမျိုး အနည်းနည်း ကိုယ်ဆင်းရဲခံရသော အဗျာကတဒုက္ခတို့က ဥပနိဿယပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရားအစစ်တို့ ဖြစ်ကြသည်ကို သိစေလို၍ “သဒ္ဓံ ဥပနိဿယ အတ္တာနံ အာတာပေတိ” စသည်ဖြင့် ဤပဋ္ဌာန်းပါဠိတော်ကြီး၌ မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတော်မူအပ်ပါသတည်း။

(တစ်နည်း) ပုထုဇဉ်၊ သေက္ခဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ထူး ပုဂ္ဂိုလ်မြတ်တို့သည် မိမိတို့အလေ့အလာ ဝါသနာနှင့်တကွ စွဲမြဲနေကြသော သဒ္ဓါတရားကိုလည်းကောင်း၊ သီလကိုလည်းကောင်း၊ အကြားအမြင် ဗဟုသုတကိုလည်းကောင်း၊ ပေးကမ်းစွန့်ကြဲခြင်း စာဂကိုလည်းကောင်း၊ ထိုးထွင်းသောပညာကိုလည်းကောင်း အမှီပြု၍ ရွှင်လန်းဝမ်းမြောက်နှစ်သက်ခြင်းဟုဆိုအပ်သော ပီတိပါမောဇ္ဇကြောင့်ဖြစ်သော ရုပ်ဖြင့်တွေ့

သော ကိုယ်ရှိသောသူအား ကိုယ်၏ချမ်းသာခြင်းဖြစ်သော အခါတို့၌လည်းကောင်း သဒ္ဓါတရား စသည်တို့ကို အမှီပြု၍ အလွန်ဆင်းရဲခံပြီးလျှင် ကျင့်ကြံအားထုတ်သော သူတို့သည် ကိုယ်၏ဆင်းရဲခြင်းဖြစ်သော အခါတို့၌လည်းကောင်း၊ ၎င်းသဒ္ဓါ စသည် တို့ကို အမှီပြု၍ အောက်ဖလသမာပတ်သုံးခုကို ဝင်စားသောအခါတို့၌လည်းကောင်း ရှေးကစွဲမြဲခဲ့ကြသော သဒ္ဓါ၊ သီလ၊ သုတ၊ စာဂ၊ ပညာကုသိုလ်တို့က ဥပနိဿယပစ္စည်း၊ ကာယိကသုခ၊ ကာယိကဒုက္ခ၊ ဖလသမာပတ် အဗျာကတတို့က ဥပနိဿယပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရားအစစ်တို့ ဖြစ်ကြသည်ကို သိစေလို၍ “သဒ္ဓါ၊ သီလံ၊ သုတံ၊ စာဂေါ၊ ပညာ ကာယိကဿသုခဿ ကာယိကဿ ဒုက္ခဿ ဖလသမာပတ္တိယာ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော” ဟု ဤပဋ္ဌာန်းကြီးမှာ ဘုရား ဟောတော်မူအပ်ပါသတည်း။

(တစ်နည်း) ဤလောကကြီးမှာ သတ္တဝါတိုင်းတို့၌ မြင်သိ၊ ကြားသိ၊ နံသိ၊ စားသိ၊ တွေ့သိတို့သည်လည်းကောင်း၊ အိပ်ပျော်ခြင်း၊ မိန်းမောတွေဝေခြင်း၊ ဘဝင်စိတ်တို့သည်လည်းကောင်း ဖြစ်ကြကုန်၏။ ဤသို့ဖြစ်ကြသမျှသော ဝိပါက် နာမက္ခန္ဓာတို့သည် အတိတ်နာနာက္ခဏိက ကံကြောင့်ချည်း ဖြစ်ကြလေသောကြောင့် အတိတ်ကပြုခဲ့ကြသောကုသိုလ် နာနာက္ခဏိကကံကြောင့် ယခုဘဝ နောက်ဘဝတို့မှာ ကောင်းသောမြင်ခြင်း၊ ကြားခြင်း၊ နံခြင်း၊ စားခြင်း၊ တွေ့ရခြင်း၊ အိပ်ပျော်ရခြင်း စသော ကောင်းခြင်းသုသလ ဝိပါက် အဗျာကတအကျိုးကို ခံစံကြရကုန်၏။

(တစ်နည်း) အတိတ်ကမကောင်းမှု အကုသိုလ်နာနာက္ခဏိကကံတို့ကြောင့် ယခုဘဝ နောက်ဘဝတို့မှာ ဆိုးဝါးယုတ်မာ မကောင်းကြသော မြင်ခြင်း၊ ကြားခြင်း၊ နံခြင်း၊ စားရခြင်း၊ တွေ့ရခြင်း၊ အိပ်ပျော်ခြင်း၊ တွေ့ဝေမိန်းမောခြင်း စသော မကောင်းခြင်း အနိဋ္ဌဖလရုပ် ဒုက္ခအမျိုးမျိုးတို့ကို တွေ့ကြုံခံစားကြရကုန်၏။ ဤသို့ ကောင်းကျိုးတရား မကောင်းကျိုးတရား ဝိပါက်နာမက္ခန္ဓာများ ဖြစ်ကြတိုင်းတို့မှာ ရှေးအဖို့ကပြုခဲ့ကြသော ကုသိုလ် အကုသိုလ် နာနာက္ခဏိကကံတို့က ဥပနိဿယ ပစ္စည်း၊ မြင်သမျှ၊ ကြားသမျှ၊ နံသမျှ၊ စားသမျှ၊ တွေ့သမျှ၊ အိပ်ပျော်သမျှ၊ တွေ့ဝေမိန်းမောသမျှ အဝဝတို့က ဥပနိဿယပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရားအစစ်တို့ ဖြစ်ကြသည်ကို သိစေလို၍ “ကုသလံ ကမ္မံ ဝိပါကဿ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော” ဟု ဤပဋ္ဌာန်းပါဠိတော်ကြီးမှာ မြတ်စွာဘုရားကိုယ်တော်တိုင် ဟောကြားတော်မူအပ်ပါ သတည်း။

ဤကုသလပဒ အဗျာကတပဒါဝသာနအရသည် သဒ္ဓါ စသော ကုသိုလ် များကိုအကြောင်းပြု၍ ကိုယ်အဆင်းရဲခံသမျှ ကိုယ်၏ချမ်းသာခြင်းရသမျှ အကုန်လုံး တို့သည် ပါဝင်လေသောကြောင့် “သဒ္ဓံ ဥပနိဿာယ” စသည် တိုက်ရိုက်ပါဠိတော် နှင့် ဆုံဆည်းသမျှတို့ကို ပါဠိတော်အတိုင်း သိရှိကြ ဟောပြောကြပါလေ။ တိုက်ရိုက်

ပါဠိမပါရှိမှု ပဌမတည်ရင်း “**ကုသလော ဓမ္မော အဗျာကတဿ ဓမ္မဿ ဥပနိဿယ ပစ္စယေန ပစ္စယော**” ဟူသော ပါဠိတော်ကြီးထဲတွင် အကုန်ပါဝင်သိရှိ ဟောပြောကြ ပါလေ။

ထိုမှတစ်ပါး မြင်သိ၊ ကြားသိ၊ နံသိ စသည်ဖြစ်ခြင်း အိပ်ပျော်ခြင်း စသည်တို့မှာ ကုသလံ ကမ္မံ ဝိပါကဿ ဟူသော ပါဠိတော်မှာ တိုက်ရိုက်ပါပြီးသား ဖြစ်သောကြောင့် သတ္တဝါတိုင်းတို့မှာ ဤကုသလော အဗျာကတဿ ဥပနိဿယ ပစ္စည်းက သုဂတိသတ္တဝါတို့ လက်ပစ်တတွက်အတွင်း လွတ်ကင်းအောင်ရှောင်နိုင်ကြ ပါမူ ဆုအများ ပေးသနားမည်ဆိုစေကာမူ ဆုရရန် ဤဥပနိဿယပစ္စည်းကြီးက မရှောင်ကွင်းနိုင်လောက်အောင် ပေါများလှသော ကုသိုလ်ပစ္စုပ္ပန်ညာဏ်ဘဝင်တို့ကို ဉာဏ် လက်ညှိုးနှင့် ထိုးကာ ထိုးကာ ဤပဋ္ဌာန်းပစ္စည်းများ ငါပဋ္ဌာန်းတရားကြီးတွေ ဆိုတာ ငါတို့အတွင်းထဲမှာ ရှိနေသည် “ဟောတာတွေပဲဟဲ့၊ ဟောတာတွေပဲဟဲ့” ဟု တည့်တည့်ကြီး တိုက်ရိုက်ကြီး ဟောပြောနိုင်ကြ၊ ပြသနိုင်ကြ၊ သိရှိနိုင်ကြပါစေ သတည်း။

(တစ်နည်း) ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် မိမိတို့ရခဲ့ပြီးသော အရဟတ္တမဂ်ကုသိုလ် ကို အကြောင်းပြု၍ မရဘူးသေးသော ကြိယာ မဟဂ္ဂုတ်ဈာန်တို့ကို ရအောင် အားထုတ်၏။ ရပြီးသော၎င်းဈာန်တို့ကို ဝင်စား၏။ သင်္ခါရတရားတို့ကိုလည်း ဝိပဿနာရှု၏။ ဤသို့ အားထုတ်သောအခါ ရပြီးသောအရဟတ္တမဂ်ကုသိုလ်က ဥပနိဿယပစ္စည်း၊ မဟဂ္ဂုတ်ကြိယာဈာန်နှင့် မဟာကြိယာဝိပဿနာ အဗျာကတ တရားတို့က ဥပနိဿယ ပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရားဖြစ်ကြသည်ကို သိစေလို၍ “**အရဟာ မဂ္ဂံ ဥပနိဿယ အနုပ္ပန္နံ သမာပတ္တိံ ဥပ္ပါဒေတိ**” စသည်ဖြင့် ဤပဋ္ဌာန်း ပါဠိတော်ကြီးမှာ ဟောကြားတော်မူ၏။

(တစ်နည်း) ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ရပြီးသောအရဟတ္တမဂ်ကုသိုလ်ကို အကြောင်းပြု၍ ပဋိသမ္ဘိဒါလေးပါးနှင့် ဌာနာဌာန ကောသလ္လဉာဏ်များကို ရကြ သောအခါ အရဟတ္တမဂ်ကုသိုလ်က ဥပနိဿယပစ္စည်း၊ ပဋိသမ္ဘိဒါလေးပါးနှင့် ဌာနာဌာနကောသလ္လဉာဏ်များ အဗျာကတတရားတို့က ဥပနိဿယပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရားများ ဖြစ်ကြသည်ကို သိစေလို၍ “**မဂ္ဂေါ အရဟတော အတ္ထပဋိ သမ္ဘိဒါယ**” စသည်ဖြင့် ဤပဋ္ဌာန်းကြီးမှာ ဘုရားသခင်ကိုယ်တိုင် ဟောကြားတော် မူ၏။ ဤကား ကုသိုလ်ကြောင့် အဗျာကတဖြစ်နေကြသော ဤလောကနယ်ကြီးထဲ တွင် ဥပနိဿယပစ္စည်း ငါပဋ္ဌာန်းတရားတော်ကြီး အစစ်တို့ဖြစ်နေကြပုံကို အကျဉ်းမျှ ပြဆိုချက်ကြီး အပြီးသတ်လိုက်ရပါတော့သတည်း။

ဥပနိဿယပစ္စည်း ကုသလပဒအဗျာကတပဒါဝသာန ပြီး၏။

၅၄။ အကုသိုလ်တစ်ခုကို အမှီပြု၍ အကုသိုလ်အစားစား ပဋ္ဌာန်းတရားကြီးများ ဖြစ်ပွားပုံကို ဖော်ပြချက်

ကုသလပဒကို ဟောတော်မူသည်၏ အခြားမဲ့၌ အကုသလပဒကို ဟော
တော်မူ၏။ ထိုအကုသလပဒ၌လည်း အကုသလပဒါဝသာန၊ ကုသလပဒါဝသာန၊
အဗျာကတပဒါဝသာနအားဖြင့် သုံးပါးအပြားရှိကုန်၏။ ထိုသုံးပါးတို့တွင် အကု
သလပဒါဝသာနကို ရှေးဦးစွာဟောတော်မူ၏။ ထိုအကုသလပဒါဝသာန၌လည်း
စာပဋ္ဌာန်း၊ ရွာပဋ္ဌာန်း၊ ငါပဋ္ဌာန်းအားဖြင့် သုံးမျိုးသုံးစားရှိရာတို့တွင် စာပဋ္ဌာန်းအရကို
ပြဆိုရပါမူ-

အကုသလော ဓမ္မော အကုသလဿ ဓမ္မဿ ဥပနိဿယ ပစ္စယေန
ပစ္စယော။ အာရမ္မဏူပနိဿယော။ အနန္တရူပ နိဿယော။ ပကတူပ
နိဿယော။

ပကတူပနိဿယော - ရာဂံ ဥပနိဿာယ ပါဏံ ဟနတိ၊ အဒိန္နံ
အာဒိယတိ၊ မုသာ ဘဏတိ၊ ပိသုဏံ ဘဏတိ၊ ဖရသံ ဘဏတိ၊ သမ္ပံ
ပလတိ၊ သန္တိံ ဆိန္တတိ၊ နိလ္လောပံ ဟရဟိ၊ ဧကာဂါရိကံ ကရောတိ၊ ပရိပန္နေ
တိဋ္ဌတိ၊ ပရဒါရံ ဂစ္ဆတိ၊ ဂါမဃာတံ ကရောတိ၊ နိဂမဃာကံ ကရောတိ၊
မာတရံ ဇီဝိတာ ဝေါရော ပေတိ၊ ပိတရံ ဇီဝိတာ ဝေါရောပေတိ၊ အရဟန္တံ
ဇီဝိတာ ဝေါရောပေတိ၊ ဒုဋ္ဌေန စိတ္တေန တထာဂတဿ လောဟိတံ
ဥပ္ပာဒေတိ၊ သံဃံ ဘိန္တတိ။ ဒေါသံ ဥပနိဿာ ယ။ မောဟံ ဥပနိဿာယ။
မာနံ ဥပနိဿာယ။ ဒိဋ္ဌိံ ဥပနိဿာယ။ ပတ္တနံ ဥပ နိဿာယ ပါဏံ
ဟနတိ၊ အဒိန္နံ အာဒိယတိ၊ လ။ သံဃံ ဘိန္တတိ။ ရာဂေါ။ ဒေါသော။
မောဟော။ မာနော။ ဒိဋ္ဌိ ပတ္တနာ ရာဂဿ။ ဒေါသဿ။ မောဟဿ။
မာနဿ။ ဒိဋ္ဌိယာ၊ ပတ္တနာယ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။

ပါဏာတိပါတော ပါဏာတိပါတဿ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။
ပါဏာတိပါတော အဒိန္နာဒါနဿ။ ကာမေသု မိစ္ဆာစာရဿ။ မုသာဝါဒဿ။
ပိသုဏာယဝါစာယ။ ဖရသာယ ဝါစာယ။ သမ္ပပ္ပလာပဿ။ အဘိဇ္ဈာယ။
ဗျာပါ ဒဿ။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယာ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။ အဒိန္နာဒါနံ
အဒိန္နာဒါနဿ။ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရဿ။ မုသာဝါဒဿ။ ပိသုဏာယ
ဝါစာယ။ ဖရသာယ ဝါစာယ။ သမ္ပပ္ပလာပဿ။ အဘိဇ္ဈာယ။ ဗျာပါဒဿ။
မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယာ။ ပါဏာတိပါတဿ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။ ကာမေသု
မိစ္ဆာစာရော။ မုသာဝါဒေါ။ ပိသုဏာဝါစာ။ ဖရသဝါစာ။ သမ္ပပ္ပလာပေါ။
အဘိဇ္ဈာ။ ဗျာပါဒေါ။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယာ ဥပနိဿယ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ပါဏာတိပါတဿ။ ပ။ ဗျာပါဒဿ ဥပနိဿယ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

မာတုဃာတိကမ္မံ မာတုဃာတိကမ္မဿ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။ မာတုဃာတိကမ္မံ ပိတုဃာတိကမ္မဿ။ အရဟန္တဃာတိကမ္မဿ။ ရုဟိရုပ္ပါဒကမ္မဿ။ သံဃဘေဒကမ္မဿ နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယာ ဥပနိဿယ ပစ္စယေန ပစ္စယော။ ပိတုဃာ တိကမ္မံ ပိတုဃာတိကမ္မဿ။ ပ။ မာတုဃာ တိ ကမ္မဿ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။ အရဟန္တဃာတိကမ္မံ အရဟန္တဃာတိကမ္မဿ။ ပ။ ပိတုဃာတိကမ္မဿ။ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။ ရုဟိရုပ္ပါဒကမ္မံ ရုဟိတုပ္ပါဒကမ္မဿ။ ပ။ အရဟန္တဃာတိ ကမ္မဿ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။ သံဃဘေဒကမ္မံ သံဃာဘေဒကမ္မဿ။ ပ။ ရုဟိရုပ္ပါဒ ကမ္မဿ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။ နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယာ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။ နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ မာတုဃာတိကမ္မဿ။ ပ။ သံဃ ဘေဒကမ္မဿ ဥပနိဿယ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

ဟု စာပဋ္ဌာန်းအရကို ပြဆိုအပ်ပါသတည်း။ ဤစာပဋ္ဌာန်းအရကို ရွာပဋ္ဌာန်းအရနှင့် ပြဆိုရပါမူ-

အကုသလောဓမ္မာ - အကုသိုလ်တရားသည်။ အကုသလဿဓမ္မဿ - အကု သိုလ်တရားအား။ ဥပနိဿယ ပစ္စယေန - အားကြီးသော မှီရာအကြောင်းသတ္တိဖြင့်။ ပစ္စယောဥပကာရကော - ထိုထိုကိစ္စ ပြီးစီးကြမှု ကျေးဇူးပြုသည်။ ဟောတိ - ဖြစ်၏။ အာရမ္မဏူပနိဿယော - အာရမ္မဏူပနိဿယပစ္စည်းလည်းကောင်း။ အနန္တ ရူပနိဿ ယော - အနန္တရူပနိဿယပစ္စည်းလည်းကောင်း။ ပကတူပနိဿယော - ပကတူပ နိဿယပစ္စည်းလည်းကောင်း။ ဣတိ - ဤသို့။ တယော - သုံးပါးတို့တည်း။

တေသု - ထိုသုံးပါးတို့တွင်။ ပကတူပနိဿယော - ပကတူပနိဿယပစ္စည်း သည်။ ကတမော - အဘယ်နည်း။ ရာဂံ - ရာဂကို။ ဥပနိဿယ - အမှီပြု၍။ ပါဏံ - သတ္တဝါ၏အသက်ကို။ ဟနတိ - သတ်၏။ အဒိန္နံ - အရှင်မပေးသော သူတစ်ပါး၏ ပစ္စည်းဥစ္စာကို။ အာဒိယတိ - ခိုးယူ၏။ မုသာ - ချွတ်ယွင်းဖောက်ပြန် မမှန်သော စကားကို။ ဘဏတိ - ပြောဆို၏။ ပိသုဏံ - ချောပြစ်ကုန်းတိုက်သောစကားကို။ ဘဏတိ - ပြောဆို၏။ ဖရသံ - ကြမ်းတမ်းသော စကားကို။ ဘဏတိ - ပြောဆို၏။ သမ္ပံ - ပြန်ဖျင်းသောစကားကို။ ပလပတိ - ပြောဆို၏။ သန္ဓိ - အိမ်ခြံစပ်ကို။ ဆိန္ဒုတိ - ဖြတ်၏။ နိလ္လောပံ နိလ္လယိတွာ - ပုန်းအောင်းချောင်းမြောင်း၍။ ဟရတိ - လုယက် ယူဆောင်၏။ ဧကဂါရိကံ - တစ်အိမ်တည်းကို ခြံရံသည်ကို။ ကရောတိ - ပြု၏။ ပရိပဇ္ဇေ - ခရီးလမ်းဆုံ၌။ တိဋ္ဌတိ - ရပ်၏။ ပရဒါရံ - သူတစ်ပါးသားမယားကို ပြစ်မှား ခြင်းသို့။ ဂစ္ဆတိ - ရောက်၏။ ဂါမဃာတံ - ရွာကိုဖျက်ဆီးခြင်းကို။ ကရောတိ -

ပြု၏။ နိဂမဃာတံ - နိဂုံးကို ဖျက်ဆီးခြင်းကို၊ ကရောတိ - ပြု၏။ မာတရံ - အမိကို၊ ဇိဝိတာ - အသက်မှ၊ ဝေါရောပေတိ - ချ၏။ ပိတရံ - အဖကို၊ ဇိဝိတာ - အသက်မှ၊ ဝေါရောပေတိ - ချ၏။ အရဟန္တံ - ရဟန္တာကို၊ ဇိဝိတာ - အသက်မှ၊ ဝေါရောပေတိ - ချ၏။ ဒုဋ္ဌေနစိတ္တေန - ပြစ်မှားသောစိတ်ဖြင့်၊ တထာဂတဿ - မြတ်စွာဘုရား၏။ လောဟိတံ - သွေးကို၊ ဥပ္ပါဒေတိ - ဖြစ်စေ၏။ သံဃံ - သံဃာကို၊ ဘိန္ဒုတိ - ခွဲ၏။ ဒေါသံ - ဒေါသကို၊ ဥပနိဿာယ - အမှီပြု၍၊ မောဟံ - မောဟကို၊ ဥပနိဿာယ - အမှီပြု၍၊ မာနံ - မာနကို၊ ဥပနိဿာယ - အမှီပြု၍၊ ဒိဋ္ဌိံ - မှားသော အယူကို၊ ဥပနိဿာယ - အမှီပြု၍၊ ပတ္တနံ - တောင့်တခြင်းကို၊ ဥပနိဿာယ - အမှီပြု၍၊ ပါဏံ - သတ္တဝါ၏အသက်ကို၊ ဟနတိ - သတ်၏။ ပ။ သံဃံ - သံဃာ ကို၊ ဘိန္ဒုတိ - ခွဲ၏။ ရာဂေါ - ရာဂသည်၊ ဒေါသော - ဒေါသသည်၊ မောဟော - မောဟသည်၊ မာနော - မာနသည်၊ ဒိဋ္ဌိံ - ဒိဋ္ဌိသည်၊ ပတ္တနာ - တောင့်တခြင်းသည်၊ ရာဂဿ - ရာဂအား၊ ဒေါသဿ - ဒေါသအား၊ မောဟဿ - မောဟအား၊ မာနဿ - မာနအား၊ ဒိဋ္ဌိယာ - ဒိဋ္ဌိအား၊ ပတ္တနာယ - တောင့်တခြင်းအား၊ ဥပနိဿယ ပစ္စယေန - အားကြီးသော မှီရာအကြောင်းသတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယောဥပကာရကော - ထိုထိုကိစ္စ ပြီးစီးကြမှု ကျေးဇူးပြုသည်၊ ဟောတိ - ဖြစ်၏။

ပါဏာတိပါတော - ပါဏာတိပါတသည်၊ ပါဏာတိပါတဿ - ပါဏာတိပါတအား၊ ဥပနိဿယ ပစ္စယေန - အားကြီးသော မှီရာအကြောင်းသတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယော ဥပကာရကော - ထိုထိုကိစ္စ ပြီးစီးကြမှု ကျေးဇူးပြုသည်၊ ဟောတိ - ဖြစ်၏။ ပါဏာတိပါတော - ပါဏာတိပါတသည်၊ အဒိန္နာဒါနဿ - အဒိန္နဒါန်အား၊ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရဿ - ကာမေသုမိစ္ဆာစာရအား၊ မုသာဝါဒဿ - မုသာဝါဒအား၊ ပိသုဏာယဝါစာယ - ပိသုဏဝါစာအား၊ ဖရုသာယဝါစာယ - ဖရုသဝါစာအား၊ သမ္ပပ္ပလာပဿ - သမ္ပပ္ပလာပအား၊ အဘိဇ္ဈာယ - အဘိဇ္ဈာအား၊ ဗျာပါဒဿ - ဗျာပါဒအား၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယာ - မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိအား၊ ဥပနိဿယ ပစ္စယေန - အားကြီးသော မှီရာအကြောင်းသတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယော ဥပကာရကော - ထိုထိုကိစ္စ ပြီးစီးကြမှု ကျေးဇူးပြုသည်၊ ဟောတိ - ဖြစ်၏။ အဒိန္နာဒါနံ - အဒိန္နဒါန်သည်၊ အဒိန္နာဒါနဿ - အဒိန္နဒါန်အား၊ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရဿ - ကာမေသုမိစ္ဆာစာရအား၊ ပ။ ပါဏာတိပါတဿ - ပါဏာတိပါတအား၊ ဥပနိဿယ ပစ္စယေန - အားကြီးသော မှီရာအကြောင်းသတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယော ဥပကာရကော - ထိုထိုကိစ္စ ပြီးစီးကြမှု ကျေးဇူးပြုသည်၊ ဟောတိ - ဖြစ်၏။ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရော - ကာမေသုမိစ္ဆာစာရသည်၊ မုသာဝါဒေါ - မုသာဝါဒသည်၊ ပိသုဏဝါစာ - ပိသုဏဝါစာသည်၊ ဖရုသဝါစာ - ဖရုသဝါစာသည်၊ သမ္ပပ္ပလာပေါ - သမ္ပပ္ပလာပသည်၊ အဘိဇ္ဈာ - အဘိဇ္ဈာသည်၊ ဗျာပါဒေါ - ဗျာပါဒသည်၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိံ - မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိသည်၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယာ - မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိအား၊ ဥပနိဿယ ပစ္စယေန - အားကြီးသော မှီရာအကြောင်းသတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယော ဥပကာရကော - ထိုထိုကိစ္စ ပြီးစီးကြမှု ကျေးဇူးပြုသည်။

ဟောတိ-ဖြစ်၏။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ - မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိသည်၊ ပါဏာတိပါတဿ - ပါဏာတိပါတအား၊ ပ။ ဗျာပါဒဿ - ဗျာပါဒအား၊ ဥပနိဿယ ပစ္စယေန - အားကြီးသော မှီရာအကြောင်း သတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယော ဥပကာရကော - ထိုထိုကိစ္စပြီးစီးကြမှု ကျေးဇူးပြုသည်၊ ဟောတိ - ဖြစ်၏။

မာတုဃာတိကမ္မံ - အမိကိုသတ်သော မာတုဃာတကကံသည်၊ မာတုဃာတိ ကမ္မဿ - မာတုဃာတကကံအား၊ ဥပနိဿယ ပစ္စယေန - အားကြီးသော မှီရာ အကြောင်းသတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယော ဥပကာရကော - ထိုထိုကိစ္စ ပြီးစီးကြမှု ကျေးဇူးပြုသည်၊ ဟောတိ - ဖြစ်၏။ မာတုဃာတိကမ္မံ - မာတုဃာတကကံသည်၊ ပိတုဃာတိကမ္မဿ - ပိတုဃာတကကံအား၊ အရဟန္တ ဃာတိကမ္မဿ - အရဟန္တ ဃာတကကံအား၊ ရဟိ ရုပ္ပါဒကမ္မဿ - ရဟိရုပ္ပါဒကံအား၊ သံဃဘေဒကမ္မဿ - သံဃဘေဒကကံအား၊ နိယတ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယာ - နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိအား၊ ဥပနိဿယ ပစ္စယေန - အားကြီးသော မှီရာ အကြောင်းသတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယော ဥပကာရကော - ထိုထိုကိစ္စ ပြီးစီးကြမှု ကျေးဇူးပြုသည်၊ ဟောတိ - ဖြစ်၏။ ပိတုဃာတိကမ္မံ - ပိတုဃာတကကံသည်၊ ပိတုဃာတိကမ္မဿ - ပိတုဃာတကကံအား၊ ပ။ မာတုဃာတိကမ္မဿ - မာတုဃာတကကံအား၊ ဥပနိဿယ ပစ္စယေန - အားကြီးသော မှီရာအကြောင်းသတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယော ဥပကာရကော - ထိုထို ကိစ္စ ပြီးစီးကြမှု ကျေးဇူးပြုသည်၊ ဟောတိ - ဖြစ်၏။ အရဟန္တ ဃာတိကမ္မံ - အရဟန္တ ဃာတကကံသည်၊ ပ။ အရဟန္တ ဃာတိကမ္မဿ - အရဟန္တ ဃာတကကံအား၊ ပ။ ပိတုဃာတိကမ္မဿ - ပိတုဃာတကကံအား၊ ဥပနိဿယပစ္စယေန - အားကြီးသော မှီရာအကြောင်းသတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယော ဥပကာရကော - ထိုထိုကိစ္စ ပြီးစီးကြမှု ကျေးဇူး ပြုသည်၊ ဟောတိ - ဖြစ်၏။ ရဟိရုပ္ပါဒကမ္မံ - ရဟိရုပ္ပါဒကကံသည်၊ ရဟိရုပ္ပါဒ ကမ္မဿ - ရဟိရုပ္ပါဒကကံအား။ ပ။ အရဟန္တ ဃာတိ - ကမ္မဿ အရဟန္တ ဃာတက ကံအား၊ ဥပနိဿယ ပစ္စယေန - အားကြီးသော မှီရာအကြောင်းသတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယော ဥပကာရကော - ထိုထို ကိစ္စ ပြီးစီးကြမှု ကျေးဇူးပြုသည်၊ ဟောတိ - ဖြစ်၏။ သံဃ ဘေဒကမ္မံ - သံဃဘေဒကကံသည်၊ သံဃဘေဒက ကမ္မဿ - သံဃဘေဒကကံ အား၊ ပ။ ရဟိရုပ္ပါဒကမ္မဿ - ရဟိရုပ္ပါဒကကံအား၊ ဥပနိဿယပစ္စယေန - အားကြီး သော မှီရာအကြောင်းသတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယော ဥပကာရကော - ထိုထိုကိစ္စ ပြီးစီးကြမှု ကျေးဇူးပြုသည်၊ ဟောတိ - ဖြစ်၏။ နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ - နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိသည်၊ နိယတ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယာ - နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိအား၊ ဥပနိဿယ ပစ္စယေန - အားကြီးသော မှီရာ အကြောင်းသတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယော ဥပကာရကော - ထိုထိုကိစ္စ ပြီးစီးကြမှု ကျေးဇူးပြု သည်၊ ဟောတိ - ဖြစ်၏။ နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ - နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိသည်၊ မာတုဃာတိ ကမ္မဿ - မာတုဃာတကကံအား၊ ပ။ သံဃဘေဒက ကမ္မဿ - သံဃဘေဒက ကံအား၊ ဥပနိဿယ ပစ္စယေန - အားကြီးသော မှီရာအကြောင်းသတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယော ဥပကာရကော - ထိုထိုကိစ္စ ပြီးစီးကြမှု ကျေးဇူးပြုသည်၊ ဟောတိ - ဖြစ်၏။

ဤသည်တို့ကား ရွာပဋ္ဌာန်းစကားအရတည်း။

ဤစာပဋ္ဌာန်း၊ ရွာပဋ္ဌာန်းအရကို ငါပဋ္ဌာန်းအရနှင့် ပြဆိုရပါမူ ဤလောကကြီးအတွင်းဝယ် အချို့သောသူတို့သည် လိုချင်နှစ်သက်၊ စုံမက်သာယာခြင်းရာဂကို အကြောင်းရင်းထား၍ သူ့အသက်ကိုလည်း သတ်နေကြ၏။ ဥစ္စာရှင်မပေးသော သူတစ်ပါး၏ဥစ္စာကိုလည်း ခိုးနေကြ၏။ လိမ်လည်လှည့်ဖျား မုသားစကားကိုလည်း ပြောဆိုနေကြ၏။ တစ်ယောက်သည် တစ်ယောက်အား မေတ္တာပျက်ငြား ကွဲပြားကြအောင် ကုန်းတိုက်ခြင်း၊ ဆဲရေးခြင်း၊ ကိန်းခန်းထုတ်ကာ အနှစ်မရှိငြား ပြိန်းဖျင်းသော စကားကို ပြောဆိုနေကြ၏။ နံရံအကာတို့ကို ဖောက်ထွင်းခိုးယူနေကြ၏။ တောအုံကနား စသည်များ၌ ပုန်းအောင်းချောင်းမြောင်း၍ လုယက်ခိုးယူနေကြ၏။ လူတို့သွားလာရာလမ်းဆုံ၌ တည်လျက် တိုက်ခိုက်လုယက်နေကြ၏။ တစ်အိမ်တည်းကို ဝန်းဝိုင်း၍ တိုက်ခိုက်လုယက်နေကြ၏။ သူတစ်ပါးသားမယားတို့ကိုလည်း ကာမဂုဏ်အစားစားတို့ဖြင့် ကျူးလွန်နေကြ၏။ ရွာငယ်ကိုလည်း တိုက်ခိုက်ဖျက်ဆီးနေကြ၏။ နိဂုံးမြို့ရွာကြီးများကိုလည်း တိုက်ခိုက်ဖျက်ဆီးနေကြ၏။ ထိုထက် ဝန်လေးလှသော အမိကိုလည်းကောင်း၊ အဖကိုလည်းကောင်း၊ ရဟန္တာကိုလည်းကောင်း သတ်ဖြတ်နိုင်ကြကုန်၏။ လွန်ကျူးလိုသောစိတ်ဖြင့် မြတ်စွာဘုရား၌ သွေးစိမ်းတည်အောင် ပြုလုပ်နိုင်၏။ သံဃာများကိုလည်း သင်းခွဲနိုင်၏။ ဤသို့ သူ့အသက်သတ်ခြင်းအစ သံဃာသင်းခွဲခြင်းအဆုံးသို့ ကျရုံမက လောကတွင် ရှိရှိသမျှ အမှောက်အမှား အမိုက်အမဲတို့ကို ရာဂံ ဥပနိဿယပါဠိတော်အတိုင်း ရာဂကိုအမှီပြု၍ မှောက်မှားကျူးလွန်နိုင်ကြလေသောကြောင့် အကြောင်းရင်းခံသည့် ရာဂက ဥပနိဿယပစ္စည်း၊ သူ့အသက်ကိုသတ်ခြင်း၊ သူ့ဥစ္စာကို ခိုးယူခြင်း စသော ဒုစရိုက် အမိုက်အမှားတို့နှင့် အနန္တရိယကံကြီးများတို့က ဥပနိဿယပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရားအစစ် မိုက်မှားကျူးလွန်စော်ကားနေတဲ့ လူမိုက်များမှာတောင် ဖြစ်နေကြသည်ကို သိစေလို၍ “ရာဂံ ဥပနိဿယ ပါဏံ ဟနတိ၊ အဒိန္နံ အာဒိယတိ” စသည်ဖြင့် ဤပဋ္ဌာန်းကြီးမှာ သေသေချာချာ ဂဃနဏ ဘုရားသခင်ကိုယ်တော်မြတ်က ဟောပြတော်မူအပ်ပါသတည်း။

(တစ်နည်း) ဤရှေးက ရာဂ၌ ပြဆိုအပ်ပါသည့်အတူ ဒေါသကိုအမှီပြု၍ လည်း သူ့အသက်သတ်ခြင်း၊ သူ့ဥစ္စာခိုးခြင်း စသော ဒုစရိုက်အမိုက်အမှားတို့ကို လည်းကောင်း၊ မိဘသတ်ခြင်း စသော ဂရုကံကြီးများကိုလည်းကောင်း၊ ကျူးလွန်မိုက်မှားကြသည်လည်း ဒေါသံဥပနိဿယ-ပါဠိတော်ပြတိုင်း၊ ဒေါသကိုအမှီပြု၍ မိုက်မှားကျူးလွန်နိုင်ကြလေသောကြောင့် အကြောင်းရင်းခံသည့်ဒေါသက ဥပနိဿယပစ္စည်း၊ သူ့အသက်သတ်ခြင်း၊ သူ့ဥစ္စာခိုးခြင်း စသော ဒုစရိုက်အမိုက်အမှားတို့နှင့် အနန္တရိယကံကြီးများတို့က ဥပနိဿယပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရားအစစ် ဖြစ်ကြသည်ကိုလည်းကောင်း ရှေးကပြခဲ့ပြီးသော ရာဂ ဒေါသအတူ မောဟကိုအမှီပြု၍

လည်းကောင်း၊ မာနကို အမှီပြု၍လည်းကောင်း၊ ဒိဋ္ဌိကို အမှီပြု၍လည်းကောင်း၊ ဆုတောင်းခြင်းကို အမှီပြု၍လည်းကောင်း၊ သူ့အသက်သတ်ခြင်း စသော ဒုစရိုက် အမိုက်အမှားနှင့် အနန္တရိယကံကြီးများကိုလည်း ကျူးလွန်မိုက်မှားနေကြသည်၌ အကြောင်းရင်းခံသည့် မောဟ၊ မာန၊ ဒိဋ္ဌိ၊ တောင့်တခြင်းပတ္တနာတို့က ဥပနိဿယ ပစ္စည်း၊ သူ့အသက်သတ်ခြင်း စသော ဒုစရိုက်အမိုက်အမှားနှင့် အလွန်ဝန်လေးသော အနန္တရိယကံကြီးများက ဥပနိဿယပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရားအစစ် ဖြစ်ကြသည် ကိုလည်းကောင်း-

(တစ်နည်း) ရှေးကပြခဲ့ပြီးသော ရာဂ၊ ဒေါသ၊ မောဟ၊ မာန၊ ဒိဋ္ဌိ၊ တောင့်တခြင်း ပတ္တနာတို့ကို အကြောင်းရင်းခံ၍ နောက်ထပ်တစ်ဖန် ထပ်မံ၍ ရာဂ၊ ဒေါသ၊ မောဟ၊ မာန၊ ဒိဋ္ဌိ ပတ္တနာတို့ဖြင့်လည်း လာပြန်သည်၌ ရှေးရှေးရာဂ၊ ဒေါသ စသည်တို့က ဥပနိဿယပစ္စည်း၊ နောက်ထပ်တစ်ဖန် ဖြစ်ပေါ်ပြန်သည့် ရာဂ၊ ဒေါသ စသည်တို့က ဥပနိဿယပစ္စယုပ္ပန်များ၊ ငါပဋ္ဌာန်းတရားအစစ် မိုက်မှားကျူးလွန် စော်ကားနေကြတဲ့ လူမိုက်များမှာတောင် ဖြစ်နေကြသည်ကို လည်းကောင်း သိစေလို၍ “ဒေါသံ ဥပနိဿယ ပါဏံဟနတိ၊ အဒိန္နံ အာဒိယတိ” စသည်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ “မောဟံ ဥပနိဿယ မာနံ ဥပနိဿယ ဒိဋ္ဌိ ဥပနိဿယ ပတ္တနံ ဥပနိဿယ ပါဏံ ဟနတိ” စသည်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ “ရာဂေါ၊ ဒေါသော၊ မောဟော၊ မာနော၊ ဒိဋ္ဌိ၊ ပတ္တနာ၊ ရာဂဿ။ လ။ ပတ္တနာယ ဥပနိဿယ ပစ္စယေန ပစ္စယော” ဟု လည်းကောင်း ဤပဋ္ဌာန်းကြီးမှာ သေချာစွာ မြတ်စွာဘုရား ဟောပြတော်မူအပ်ပါသတည်း။

(တစ်နည်း) ဤလောကကြီးမှာ လူတစ်ယောက်ကို စေဦး သတ်မိသဖြင့် သွေးစွန်းလာသောကြောင့် ငါ့မှာ ယခုဖြင့် ဘာမျှမထူးတော့ဘူးဟု သူ့အသက်ကို လည်း သတ်နိုင်၏။ သူ့ဥစ္စာကိုလည်း ခိုးယူနိုင်၏။ သူ့သားမယားကိုလည်း ကျူးလွန် နိုင်၏။ မုသားစကားကိုလည်း ပြောဆိုနိုင်၏။ ကုန်းတိုက်နိုင်၏။ ဆဲရေးနိုင်၏။ ပြန်ဖျင်းသော စကားကိုလည်း ပြောဆိုနိုင်၏။ သူတစ်ပါးစည်းစိမ်ကို မိမိဟာဖြစ်လို သော ကြံစည်မှု အဘိဇ္ဈာလည်း ဖြစ်ပွားနိုင်၏။ သူတစ်ပါးပျက်စီးကြောင်းကို ကြံစည်မှု ဗျာပါဒလည်း နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိအယူကြီးများကိုလည်း ယူနိုင်ကြကုန်၏။ ဤသို့ အမိုက်အမှားတွေ ဆက်လက်၍ ဖြစ်နေကြသောအခါ အကြောင်းရင်းခံသော သူ့ အသက်ကိုသတ်မှုက ဥပနိဿယပစ္စည်း၊ နောက်ထပ်တစ်ဖန် ဆက်လက် မိုက်မှားနေ ပြန်သော ဒုစရိုက်ဆယ်တန်တို့က ဥပနိဿယ ပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရားအစစ် ဖြစ်ကြသည်ကိုလည်းကောင်း၊ ရှေးကပြခဲ့ပြီးသော ပါဏာတိပါတအတူ သူ့ဥစ္စာကို ခိုးယူခြင်းကို အကြောင်းခံ၍ သူ့အိမ်ရာ ပြစ်မှားခြင်းကို အကြောင်းခံ၍ မုသားဆိုခြင်း၊ ကုန်းတိုက်ခြင်း၊ ဆဲရေးခြင်း၊ ပြန်ဖျင်းသောစကားကို ပြောဆိုခြင်း၊ အဘိဇ္ဈာဖြစ်ခြင်း၊

ဗျာပါဒဖြစ်ခြင်း၊ နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကို ယူခြင်းတို့ကို အကြောင်းခံ၍ ယခုတော့ဖြင့် ငါ့မှာ တစ်လမ်းသွား ဘာမျှမထူးခြား တော့ပြီဟု ဒုစရိုက်ဆယ်ပါး အစားစားတို့ကို အကြိမ်ကြိမ်အထပ်ထပ် မိုက်မှားကျူးလွန်နေသောသူတို့၌ သူ့ဥစ္စာကိုခိုးယူခြင်း အစရှိရေသာ ရှေးဦးအစဖြစ်ကြသည့် ဒုစရိုက်ကိုးပါးတို့က ဥပနိဿယပစ္စည်း၊ နောက်ထပ်တစ်ဖန် ထပ်မံ၍ မိုက်မှားနေကြသော ဒုစရိုက်ဆယ်ပါး အစားစားတို့က ဥပနိဿယ ပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရားအစစ်တို့ မိုက်မှားကျူးလွန်စော်ကား နေကြတဲ့ တေလေကြမ်းပိုး အစားစား လူမိုက်များမှာတောင် ဖြစ်နေကြသည်ကို သိစေလို၍ ဤပဋ္ဌာန်းပါဠိတော်ကြီးမှာ **“ပါဏာတိပါတော ပါဏာတိပါတဿ”** စသည်ဖြင့် မြတ်စွာဘုရားကြီးက သေသေချာချာ ဂဃနဏ ဟောပြောတော်မူအပ်ပါ သတည်း။

(တစ်နည်း) သန္တာန်ဒြပ်ပြား ရှေးဘဝက အမိကိုသတ်ခဲ့ငြားသော မာတု ဃာတကကံကိုလည်းကောင်း၊ ဤဘဝ သန္တာန်တူအမိ၌ပင် ကံမြောက်အောင် တစ်ကြိမ်စေခိုင်းမိ၊ တစ်ကြိမ်ရိုက်သတ်မိသော မာတုဃာတကကံကိုလည်းကောင်း အကြောင်းရင်းခံ၍ ငါသည် ယခုဖြင့် ဘာမျှမထူးတော့ပြီဟူ၍ နောက်ထပ်ကံမြောက် လောက်အောင်လည်းကောင်း အမိကိုပင် အကြိမ်ကြိမ် အသတ်ခိုင်းခြင်း၊ အကြိမ်ကြိမ် ရိုက်နှက်ခုတ်သတ်ခြင်းကို ပြုနိုင်ကြကုန်၏။ အဖကိုလည်းကောင်း၊ ရဟန္တာကိုလည်း ကောင်း သတ်နိုင်ကုန်၏။ ဘုရားကိုလည်း သွေးစိမ်းတည်အောင် ပြုလုပ်နိုင်၏။ သံဃာကိုလည်း သင်းခွဲနိုင်၏။ နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိအယူကြီးများကိုလည်း ယူနိုင်ကြကုန် ၏။ ဤသို့ဖြစ်သောအခါ အကြောင်းရင်းခံသော မာတုဃာတကကံက ဥပနိဿယ ပစ္စည်း၊ ၎င်းကံနှင့်တကွ ဂရုကံကြီးတို့က ဥပနိဿယပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရား အစစ်ဖြစ်ကြသည်ကိုလည်းကောင်း၊ ထိုမှတစ်ပါး ပိတုဃာတကကံ စသော ဂရုကံကြီးများ တစ်ပါးပါးကို အကြောင်းခံ၍ ၎င်းကံနှင့်တကွ ကြွင်းဂရုကံကြီးများကို လည်း မိုက်မှားနိုင်ကြသည်တို့၌ အကြောင်းရင်းခံသော ဂရုကံကြီးများက ဥပနိဿယ ပစ္စည်း၊ ထပ်မံမိုက်မှားသော ဂရုကံကြီးများက ဥပနိဿယပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်း တရားအစစ်တို့ ဖြစ်ကြကုန်၏။

ရှေးကပြခဲ့ပြီးသော တစ်ဘဝက မကောင်းမှု ဥပနိဿယပစ္စည်းစုကြောင့် လည်းကောင်း၊ ရှေးဘဝက ပြုခဲ့ကြသည့် အကုသိုလ် ဥပနိဿယစုကြောင့်လည်း ကောင်း ဤဘဝမှာလည်း တစ်ဖန် အကုသိုလ်ပြုပြန်သော ဝတ္ထုသက်သေကား အဖဖြစ်သော ဗာရာဏသီပြည့်ရှင်မင်းကြီးကိုသတ်၍ ထီးနန်းကိုယူခဲ့ဖူးသောအကြောင်း ဥပနိဿယသတ္တိကြောင့် တို့ဘုရား ပွင့်တော်မူသောအခါ အဖေကျောင်းဒါယကာ ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီးကိုလည်း ထီးနန်းစည်းစိမ်ကို သာယာ၊ မကောင်းသောဆရာကိုလည်း ဆည်းကပ်၊ တစ်ဘဝကသတ်ခဲ့မိသော ဉာဉ်အရပ်ရပ်တို့ကြောင့် အဖသတ်ကံကြီး

တစ်ဖန်ပြုပြန်သည့်အဖြစ်ကို-

န ဘိက္ခဝေ ဣဒါနေဝ၊ ပုဗ္ဗေပေသ ပိတုဃာတိကမ္မံ ကတ္တာ မံ
နိဿာယ သုခံ သယတိ အစရှိသည်ဖြင့် သဋ္ဌိနိပါတ် သံကိစ္စဇာတ်၌
ဟောတော်မူ၏။

ဘိက္ခဝေ - ရဟန်းတို့၊ အဇာတသတ္တု - အဇာတသတ်သည်၊
ဣဒါနေဝ - ယခုအခါ၌သာလျှင်၊ ပိတုဃာတိကမ္မံ - အဖသတ်ကံကို၊
ကရောန္တော - ပြုသည်ကား၊ န-မဟုတ်သေး။ ပုဗ္ဗေပိ - ရှေးဗာရာဏသီ
မင်းသားဖြစ်သောအခါ၌လည်း၊ ဝေ - ဧသော၊ အဇာတသတ္တု - ဤ
အဇာတသတ်သည်၊ ပိတုဃာတိကမ္မံ - အဖ ဗာရာဏသီမင်းကြီးကို သတ်
သည့် ပိတုဃာတကံကို၊ ကတ္တာ - ပြု၍၊ မံ - ငါဘုရားအလောင်း
သံကိစ္စရသေ့ကို၊ နိဿာယ - မှီ၍၊ သုခံ - ချမ်းသာစွာ၊ သယတိ - အိပ်ရ၏။

ဟု သက်သေကိုထောက်၍ တစ်ဘဝက အလေ့အလာ အထုံဝါသနာဉာဉ်တို့က
နောက်နောက်ဘဝတို့မှာလည်း ဥပနိဿယပစ္စည်းဖြင့် ကျေးဇူးပြုကာ အထပ်ထပ်
ပြုကျင့်ကြတတ်သည်ကို သိကြပါလေ။ ဤသို့ အလွန်အလွန်ကြီး မိုက်မှားကျူးလွန်
စော်ကားနေသော လူမိုက်ဗိုလ်ကြီးများမှာတောင် ပဋ္ဌာန်းတရား ဖြစ်ပွားနေကြသည်ကို
သိစေလို၍ “မာတုဃာတိကမ္မံ မာတုဃာတိကမ္မဿ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။
မာတုဃာတိကမ္မံ ပိတုဃာတိကမ္မဿ အရဟန္တဃာတိကမ္မဿ” စသည်ဖြင့်
ဤပဋ္ဌာန်းပါဠိတော်ကြီးမှာ ဘုရားကိုယ်တော်တိုင် သေသေချာချာ ဂဃနဏ ဘုရား
သခင်ကိုယ်တော်မြတ်ကြီးက ဟောပြောတော်မူအပ်ပါသတည်း။

ဤအကုသိုလ်ကြောင့် အကုသိုလ်ဖြစ်ပွားနေကြသော အချက်များကို ဤပါဠိ
တော်မှာပါတိုင်း တိုက်ရိုက်ဖြစ်နေကြပါမူ ၎င်းပါဠိတော်အရနှင့် သိကြ ဟောပြော
ကြပါလေ။ ဤပါဠိတော်မှာ တိုက်ရိုက်မပါဘဲ တစ်စုံတစ်ခု အကုသိုလ် ဥပနိဿယ
ပစ္စည်းစုကြောင့် အကုသိုလ်တရား အစားစားတို့ ဖြစ်ပွားနေသမျှတို့မှာလည်း
ဥပနိဿယပစ္စည်းတို့ချည်းပဲ ဖြစ်နေကြရာ ဤပဋ္ဌာန်းပါဠိတော်ကြီးအရ ပြဆိုလိုကြ
ပါမူ အရင်းကပြထားသည့် “အကုသလော ဓမ္မော အကုသလဿ ဓမ္မဿ ဥပနိဿယ
ပစ္စယေန ပစ္စယော” ဟူသော ပါဠိတော်ကြီးတွင် အကုန်လုံးပါဝင်၏ဟု သိရှိတော်မူ
နိုင်ကြ ဟောပြောတော်မူနိုင်ကြပါစေသတည်း။ ဤကား အကုသိုလ်ကြောင့်အကုသိုလ်
ဖြစ်သော ဤလောကနယ်ကြီးထဲတွင် ဥပနိဿယပစ္စည်း ငါပဋ္ဌာန်း တရားတော်ကြီး
တို့ အစစ်ဖြစ်နေကြပုံကို အကျဉ်းမျှ ပြဆိုချက်ကြီး အပြီးသတ်လိုက် ရပါသတည်း။

အကုသလပဒါဝသာန ပြီး၏။

၅၅။ အကုသိုလ်များ အကြောင်းထား၍ ကုသိုလ်အစားစား ပဋ္ဌာန်းတရားတို့ ဖြစ်ပွားနေကြပုံကို ဖော်ပြချက်

ကုသလပဒါဝသာနကို ဟောတော်မူသည်၏ အခြားမဲ့၌ အကုသလ ပဒါဝသာနကို ဟောတော်မူ၏။ ထိုအကုသလပဒါဝသာနသည်လည်း စာပဋ္ဌာန်း၊ ရွာပဋ္ဌာန်း၊ ငါပဋ္ဌာန်းအားဖြင့် သုံးမျိုးသုံးစားရှိရာတို့တွင် စာပဋ္ဌာန်းအရကို ပြဆို ရပါမူ—

အကုသလော ဓမ္မော ကုသလဿ ဓမ္မဿ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။

ပကတူပနိဿယော ရာဂံ ဥပနိဿယ ဒါနံ ဒေတိ၊ သီလံ သမာဒိယတိ၊ ဥပေါသထကမ္မံ ကရောတိ။ ဈာနံ ဥပ္ပါဒေတိ၊ ဝိပဿနံ ဥပ္ပါဒေတိ၊ မဂ္ဂံ ဥပ္ပါဒေတိ၊ အဘိညံဥပ္ပါဒေတိ၊ သမာပတ္တိံ ဥပ္ပါဒေတိ။ ဒေါသံ။ မောဟံ။ မာနံ။ ဒိဋ္ဌိံ။ ပတ္တနံဥပနိဿယ ဒါနံ ဒေတိ။ သီလံ သမာဒိယတိ၊ ဥပေါသထကမ္မံ ကရောတိ၊ ဈာနံ ဥပ္ပါဒေတိ၊ ဝိပဿနံ ဥပ္ပါဒေတိ၊ မဂ္ဂံ ဥပ္ပါဒေတိ၊ အဘိညံ ဥပ္ပါဒေတိ၊ သမာပတ္တိံ ဥပ္ပါဒေတိ။ ရာဂေါ။ ဒေါသော။ မောဟော။ မာနေော။ ဒိဋ္ဌိံ။ ပတ္တနာ သဒ္ဓါယ။ သီလဿ။ သုတဿ။ စာဂဿ။ ပညာယ ဥပနိဿယ ပစ္စယေန ပစ္စယော။ ပါဏံ ဟန္တော တဿ ပဋိဃာတ္တာယ ဒါနံ ဒေတိ၊ သီလံ သမာဒိယတိ၊ ဥပေါသထ ကမ္မံ ကရောတိ၊ ဈာနံ ဥပ္ပါဒေတိ၊ ဝိပဿနံ ဥပ္ပါဒေတိ၊ မဂ္ဂံ ဥပ္ပါဒေတိ၊ အဘိညံ ဥပ္ပါဒေတိ၊ သမာပတ္တိံ ဥပ္ပါဒေတိ၊ အဒိန္နံ အာဒိယိတွာ။ မုသာ ဘဏိတွာ။ ပိသုဏံ ဘဏိတွာ။ ဖရသံ ဘဏိတွာ။ သမ္ပံ ပလပိတွာ။ သန္နိံ ဆိန္နိတွာ။ နိလ္လောပံ ဟရိတွာ။ ကောဂါရိကံ ကရိတွာ။ ပရိပန္နော ဌတွာ။ ပရဒါရံ ဂန္တော။ ဂါမဃာတံ ကရိတွာ။ နိဂမဃာတံ ကရိတွာ တဿ ပဋိဃာတတ္တာယ ဒါနံ ဒေတိ၊ သီလံ သမာဒိယတိ၊ ဥပေါသထကမ္မံ ကရောတိ၊ ဈာနံ ဥပ္ပါဒေတိ။ ဝိပဿနံ ဥပ္ပါဒေတိ၊ မဂ္ဂံ ဥပ္ပါဒေတိ၊ အဘိညံ ဥပ္ပါဒေတိ၊ သမာပတ္တိံ ဥပ္ပါဒေတိ၊ မာတရံ ဇီဝိတာ ဝေါရောပေတွာ တဿ ပဋိဃာ တတ္တာယ ဒါနံ ဒေတိ၊ သီလံ သမာဒိယတိ၊ ဥပေါသထကမ္မံ ကရော တိ။ ပိတရံ ဇီဝိတာ ဝေါရောပေတွာ။ အရဟန္တံ ဇီဝိတာ ဝေါရောပေတွာ။ ဒုဋ္ဌေန စိတ္တေန တထာဂတဿ လောဟိတံ ဥပ္ပါဒေတွာ။ သံဃံဘိန္နိတွာ တဿ ပဋိဃာတတ္တာယ ဒါနံ ဒေတိ၊ သီလံ သမာဒိယတိ၊ ဥပေါသထကမ္မံ ကရောတိ။

ဤသည်တို့ကား စာပဋ္ဌာန်း စကားအရတည်း။ ဤစာပဋ္ဌာန်းအရကို ရွာပဋ္ဌာန်းအရနှင့် ပြဆိုရပါမူ -

အကုသလောဓမ္မော - အကုသိုလ်တရားသည်၊ ကုသလဿဓမ္မဿ - ကုသိုလ် တရားအား၊ ဥပနိဿယပစ္စယေန - အားကြီးသော မှီရာအကြောင်းသတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယော ဥပကာရကော - ထိုထိုကိစ္စ ပြီးစီးကြမှု ကျေးဇူးပြုသည်၊ ဟောတိ - ဖြစ်၏။

ပကတူပနိဿယော - ပကတူပနိဿယပစ္စည်းသည်၊ ကတမေ - အဘယ် နည်း-

ရာဂံ - ရာဂကို၊ ဥပနိဿယ - အမှီပြု၍၊ ဒါနံ - အလှူကို၊ ဒေတိ - ပေးလှူ၏။ သီလံ - ငါးပါးသီလ အာဇီဝဋ္ဌမကသီလကို၊ သမာဒိယတိ - ဆောက်တည်၏။ ဥပေါ သထကမ္မံ - ဥပုသ်သုံးခြင်းအမှုကို၊ ကရောတိ - ပြု၏။ ဈာနံ - ဈာန်ကို၊ ဥပ္ပါဒေတိ - ဖြစ်စေ။ ဝိပဿနံ - ဝိပဿနာကို၊ ဥပ္ပါဒေတိ - ဖြစ်စေ၏။ မဂ္ဂံ - မဂ်ကို၊ ဥပ္ပါဒေတိ - ဖြစ်စေ၏။ အဘိညံ - အဘိညာဉ်ကို၊ ဥပ္ပါဒေတိ - ဖြစ်စေ၏။ သမာပတ္တိံ - သမာပတ် ကို၊ ဥပ္ပါဒေတိ - ဖြစ်စေ၏။ ဒေါသံ - ဒေါသကို၊ မောဟံ - မောဟကို၊ မာနံ - မာနကို၊ ဒိဋ္ဌိံ - မှားသောအယူကို၊ ပတ္တနံ - တောင့်တခြင်းကို၊ ဥပနိဿယ - အမှီပြု၍၊ ဒါနံ - အလှူကို၊ ဒေတိ - ပေးလှူ၏။ သီလံ - သီလကို၊ သမာဒိယတိ - ဆောက်တည်၏။ ဥပေါသထကမ္မံ - ဥပုသ်သုံးခြင်းအမှုကို၊ ကရောတိ - ပြု၏။ ဈာနံ - ဈာန်ကို၊ ဥပ္ပါ ဒေတိ - ဖြစ်စေ၏။ ဝိပဿနံ - ဝိပဿနာကို၊ ဥပ္ပါဒေတိ - ဖြစ်စေ၏။ မဂ္ဂံ - မဂ်ကို၊ ဥပ္ပါဒေတိ - ဖြစ်စေ၏။ အဘိညံ - အဘိညာဉ်ကို၊ ဥပ္ပါဒေတိ - ဖြစ်စေ၏။ သမာပတ္တိံ - သမာပတ်ကို၊ ဥပ္ပါဒေတိ - ဖြစ်စေ၏။ ရာဂေါ - ရာဂသည်၊ ဒေါသော - ဒေါသသည်၊ မောဟော - မောဟသည်၊ မာနော - မာနသည်၊ ဒိဋ္ဌိံ - ဒိဋ္ဌိသည်၊ ပတ္တနာ - တောင့်တ ခြင်းသည်၊ သဒ္ဓါယ - သဒ္ဓါအား၊ သီလဿ - သီလအား၊ သုတဿ - သုတအား၊ စာဂဿ - စာဂအား၊ ပညာယ - ပညာအား၊ ဥပ နိဿယ ပစ္စယေန - အားကြီးသော မှီရာအကြောင်းသတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယော ဥပကာရကော - ထိုထိုကိစ္စ ပြီးစီးကြမှု ကျေးဇူး ပြုသည်၊ ဟောတိ - ဖြစ်စေ၏။

ပါဏံ - သတ္တဝါ၏အသက်ကို၊ ဟန္တာ - သတ်၍၊ တဿ - ထိုမကောင်းမှု အကုသိုလ်ကို၊ ပဋိဃာတတ္ထာယ - ပယ်ဖျောက်ခြင်းငှာ၊ ဒါနံ - အလှူကို၊ ဒေတိ - ပေးလှူ၏။ သီလံ - သီလကို၊ သမာဒိယတိ - ဆောက်တည်၏။ ဥပေါသထကမ္မံ - ဥပုသ်သုံးခြင်းအမှုကို၊ ကရောတိ - ပြု၏။ ဈာနံ - ဈာန်ကို၊ ဥပ္ပါဒေတိ - ဖြစ်စေ၏။ ဝိပဿနံ - ဝိပဿနာကို၊ ဥပ္ပါဒေတိ - ဖြစ်စေ၏။ မဂ္ဂံ - မဂ်ကို၊ ဥပ္ပါဒေတိ - ဖြစ်စေ၏။ အဘိညံ - အဘိညာဉ်ကို၊ ဥပ္ပါဒေတိ - ဖြစ်စေ။ သမ္မာပတ္တိံ - သမာပတ်ကို၊ ဥပ္ပါဒေတိ - ဖြစ်စေ၏။ အဒိန္နံ - အရှင်မပေးသောဥစ္စာကို၊ အာဒိယိတွာ - ခိုးယူပြီး၍၊ မုသာ - ချွတ်ယွင်းသောစကားကို၊ ဘဏိတွာ - ပြောဆိုပြီး၍၊ ပိသုဏံ - ချောပစ်ကုန်းတိုက် စကားကို၊ ဘဏိတွာ - ပြောဆိုပြီး၍၊ ဖရသံ - ကြမ်းတမ်းသောစကားကို၊ ဘဏိတွာ -

ပြောဆိုပြီး၍၊ သမ္ပ - အနှစ်မဲ့ငြား ပြန်ဖျင်းသောစကားကို၊ ပလပိတွာ - ပြောဆိုပြီး၍၊ သန္တိ - အိမ်ခြံစပ်ကို၊ ဆိန္ဒိတွာ - ဖြတ်ပြီး၍၊ နိလ္လာပံ - ပုန်းအောင်းချောင်းမြောင်းလှယ်ကန်ခြင်းကို၊ ဟရိတွာ - ဆောင်ပြီး၍၊ ဧကဂါရိကံ - တစ်အိမ်တည်း၌ ဝန်းဝိုင်းတိုက်ခိုက်ခြင်းကို၊ ကရိတွာ - ပြုပြီး၍၊ ပရိပန္နော - ခရီးဆုံး၌၊ ဌတွာ - ရပ်၍၊ ပရဒါရံ - သူတစ်ပါးသားမယားကို ပြစ်မှားခြင်းသို့၊ ဂန္တော - ရောက်၍၊ ဂါမဃာတံ - ရွာကို လှယ်ကန်ဖျက်ဆီးခြင်းကို၊ ကရိတွာ - ပြုပြီး၍၊ နိဂမဃာတံ - နိဂုံးကို လှယ်ကန်ဖျက်ဆီးခြင်းကို၊ ကရိတွာ - ပြုပြီး၍၊ တဿ - ထိုအပြစ်ကို၊ ပဋိဃာတတ္ထာယ - ပယ်ဖျောက်ခြင်းအကျိုးငှာ၊ ဒါနံ - အလှူကို၊ ဒေတိ - ပေးလှူ၏။ သီလံ - သီလကို၊ သမာဒိယတိ - ဆောက်တည်၏။ ဥပေါသထကမ္မံ - ဥပုသ်သုံးခြင်းအမှုကို၊ ကရောတိ - ပြု၏။ ဈာနံ - ဈာန်ကို၊ ဥပ္ပါဒေတိ - ဖြစ်စေ၏။ ဝိပဿနံ - ဝိပဿနာကို၊ ဥပ္ပါဒေတိ - ဖြစ်စေ၏။ မဂ္ဂံ - မဂ်ကို၊ ဥပ္ပါဒေတိ - ဖြစ်စေ၏။ အဘိညံ - အဘိညာဉ်ကို၊ ဥပ္ပါဒေတိ - ဖြစ်စေ၏။ သမာပတ္တိံ - သမာပတ်ကို၊ ဥပ္ပါဒေတိ - ဖြစ်စေ၏။ မာတရံ - အမိကို၊ ဇီဝိတာ - ဇီဝိတိန္ဒြေမှ၊ ဝေါရောပေတွာ - ချ၍၊ တဿ - ထိုမကောင်းမှုကို၊ ပဋိဃာတတ္ထာယ - ပယ်ဖျောက်ခြင်းအကျိုးငှာ၊ ဒါနံ - အလှူကို၊ ဒေတိ - ပေးလှူ၏။ သီလံ - သီလကို၊ သမာဒိယတိ - ဆောက်တည်၏။ ဥပေါသထကမ္မံ - ဥပုသ်သုံးခြင်းအမှုကို၊ ကရောတိ - ပြု၏။ ပိတရံ - အဖကို၊ ဇီဝိတာ - ဇီဝိတိန္ဒြေမှ၊ ဝေါရောပေတွာ - ချ၍၊ အရဟန္တံ - ရဟန္တာကို၊ ဇီဝိတာ - ဇီဝိတိန္ဒြေမှ၊ ဝေါရောပေတွာ - ချ၍၊ ဒုဋ္ဌေနစိတ္တေန - ပြစ်မှားသောစိတ်ဖြင့်၊ တထာဂတဿ - မြတ်စွာဘုရား၏။ လောဟိတံ - သွေးကို၊ ဥပ္ပါဒေတွာ - ဖြစ်စေ၍၊ သံဃံ - သံဃာကို၊ ဘိန္ဒိတွာ - ခွဲ၍၊ တဿ - ထိုမကောင်းမှုကို၊ ပဋိဃာတတ္ထာယ - ပယ်ဖျောက်ခြင်းအကျိုးငှာ၊ ဒါနံ - အလှူကို၊ ဒေတိ - ပေးလှူ၏။ သီလံ - သီလကို၊ သမာဒိယတိ - ဆောက်တည်၏။ ဥပေါသထကမ္မံ - ဥပုသ်သုံးခြင်းအမှုကို၊ ကရောတိ - ပြု၏။ ဤသည်တို့ကား ရွာပဋ္ဌာန်းစကားအရတည်း။

ဤစာပဋ္ဌာန်း ရွာပဋ္ဌာန်းအရကို ငါပဋ္ဌာန်းအရနှင့် ပြဆိုရပါမူ-

ဤလောက၌ အချို့သောသူတို့သည် ထိုထိုဘဝစည်းစိမ်တို့ကို သာယာတပ်မက်သော ရာဂကို အကြောင်းပြု၍ ရရာရကြောင်း ကောင်းမှုဒါနကိုလည်း များစွာပြု၏။ သီလဥပုသ်တို့ကိုလည်း စောင့်ရှောက်အားထုတ်၍ ဈာန်ကိုလည်းရ၏။ ဝိပဿနာကိုလည်း စီးဖြန်း၏။ မဂ်ကိုလည်းရ၏။ အဘိညာဉ်ရအောင်ကိုလည်း ပြု၏။ ဈာန်သမာပတ်ကိုလည်း ဝင်စား၏။ ထိုထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့မှာ ဤလောကီလောကုတ္တရာ ကုသိုလ်တို့ကို ရကြရာ၌ ထိုထိုဘဝစည်းစိမ်ကို တပ်မက်သောရာဂက ဥပနိဿယပစ္စည်း၊ ထိုရာဂကို အကြောင်းခံ၍ အားထုတ်ပြုလုပ်ရရှိသော ဒါန၊ သီလ၊ ဥပေါသထကုသိုလ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ ဈာန်၊ ဝိပဿနာ မဂ်ကုသိုလ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ အဘိညာဉ်သမာပတ် ကုသိုလ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ ဥပနိဿယပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရားအစစ် ဖြစ်ကြသည်ကိုလည်းကောင်း။

(တစ်နည်း) ဤလောကကြီးမှာ ဒေါသထွက်၍ ရက်စက်စွာ မိုက်မှားပြီး နောက် ထိုမကောင်းမှု ပျောက်ခြင်းငှာလည်းကောင်း၊ တွေဝေမိုက်မှားမသိလို့ မောဟကြီးထွားသောသူသည်လည်းကောင်း၊ မောဟမှ ပျောက်ကင်းခြင်းအကျိုးငှာလည်းကောင်း၊ အလွန်အလွန် ကြီးမားသော မာနရှိသောသူသည် ၎င်းမာနစု မကောင်းမှုကို ပယ်ဖျောက်ခြင်းငှာလည်းကောင်း၊ ချွတ်ချော်မှားယွင်းသော မိစ္ဆာအယူဝါဒများကို ယူပြီးနောက် ထိုမိစ္ဆာမကောင်းမှုတို့ကို ပယ်ဖျောက်ခြင်းအကျိုးငှာလည်းကောင်း၊ ထိုထိုဘဝစည်းစိမ်ကို ရရန် ဆုတောင်းသောသူသည် ၎င်းတောင့်တသည့်ဆုနှင့် ပြည့်စုံရန်လည်းကောင်း၊ ဒါနကိုပြု၏။ သီလဥပုသ်ကိုလည်း ဆောက်တည်၏။ ဈာန်၊ ဝိပဿနာ၊ မဂ်ဉာဏ်၊ အဘိညာဉ်၊ ဈာန်သမာပတ်ကုသိုလ်တို့ကိုလည်း ရအောင် အားထုတ်၏။ ဤသို့ဖြစ်ကြသောအခါ ဒေါသ၊ မောဟ၊ မာန၊ ဒိဋ္ဌိ၊ ပတ္တနာတို့က ဥပနိဿယပစ္စည်း အားထုတ်ဖြစ်ပွားလာသော ကာမ၊ ရူပ၊ အရူပကုသိုလ်၊ မဂ်ကုသိုလ်တို့က ဥပနိဿယပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရားအစစ် ဖြစ်ကြသည်ကို လည်းကောင်း။

(တစ်နည်း) ရှေးကပြခဲ့တိုင်း ရာဂ၊ ဒေါသ၊ မောဟ၊ မာန၊ ဒိဋ္ဌိ၊ ပတ္တနာတို့ကို အကြောင်းရင်းခံပြီးနောက် သဒ္ဓါ၊ သီလ၊ သုတ စာဂ၊ ပညာတို့ ပေါ်ပေါက်လာကြကုန်၏။ ဤသို့ ပေါ်ပေါက်လာကြသည်၌ ရှေးအဖို့က အကြောင်းရင်းခံ၍ ဖြစ်ကြသော ရာဂ၊ ဒေါသ၊ မောဟ၊ မာန၊ ဒိဋ္ဌိ၊ ပတ္တနာတို့က ဥပနိဿယပစ္စည်း၊ ၎င်းအကြောင်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော သဒ္ဓါ၊ သီလ၊ သုတ၊ စာဂ၊ ပညာတို့က ဥပနိဿယပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရားအစစ်တို့ သတိထားသော သူများမှာ ဖြစ်ပွားနေကြတာကို သိစေလို၍ “ရာဂံ ဥပနိဿယ ဒါနံ ဒေတိ၊ သီလံ သမာဒိယတိ” စသည်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ “ဒေါသံ ဥပနိဿယ” စသည်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ “ရာဂေါ ဒေါသော မောဟော မာနော” စသည်ဖြင့်လည်းကောင်း ဤပဋ္ဌာန်းကြီးမှာ ဘုရားကိုယ်တော်တိုင် ဟောပြောတော်မူအပ်ပါသတည်း။

တစ်နည်း-ဤလောက၌ အချို့သောသူတို့သည် သူ့အသက်ကို သတ်ပြီး၍ ၎င်းကို ပယ်ဖျောက်ခြင်းအကျိုးငှာ ဒါန၊ သီလ၊ သမထ၊ ဝိပဿနာ၊ ဈာန်၊ အဘိညာဉ်၊ မဂ်သို့ရောက်အောင် အားထုတ်ကြကုန်၏။ ဤအတူ သူ့ဥစ္စာကို ခိုးယူခြင်း စသော ဒုစရိုက်အမှုတို့ကိုပြု၍ ထိုမကောင်းမှုတို့ကို ပယ်ဖျောက်ခြင်း အကျိုးငှာ ဒါန၊ သီလ၊ ဘာဝနာ၊ ဈာန်၊ အဘိညာဉ်မဂ်တရားများကို ရအောင်အားထုတ်ကြကုန်၏။ ဤသို့ဖြစ်ကြသောအခါ သူ့အသက်သတ်ခြင်း စသော ဒုစရိုက်ကံတို့က ဥပနိဿယပစ္စည်း၊ ၎င်းဒုစရိုက်ကို အကြောင်းရ၍ အားထုတ်ပြုလုပ် ကြသော ဒါန၊ သီလ စသော ကာမကုသိုလ်၊ ရူပ၊ အရူပကုသိုလ်၊ အဘိညာဉ် သမာပတ်ကုသိုလ်၊ မဂ်ကုသိုလ်တို့က ဥပနိဿယ ပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရားအစစ် ဖြစ်ကြသည်ကိုလည်းကောင်း။

(တစ်နည်း) အမိကို သတ်ခြင်း စသော ဂရုကံကြီးများကို ကျူးလွန်ပြီး နောက် ၎င်းမကောင်းမှုတို့ကို ပယ်ဖျောက်ရန် ဒါန၊ သီလ၊ ဥပေါသထ စသော ကာမကုသိုလ်မျှကိုသာ ပြုနိုင်ကြကုန်၏။ မဟဂ္ဂုတ်၊ လောကုတ္တရာတို့ကိုမူကား မရနိုင်တော့ချေ။ ဤသို့ ကာမကုသိုလ်ကို ပြုကြသောအခါ အမိကို သတ်ခြင်း စသော အလွန်ဝန်လေးသည့် အကုသိုလ် ဂရုကံကြီးတို့က ဥပနိဿယပစ္စည်း၊ ဒါန၊ သီလ၊ ဥပေါသထ စသော ကုသိုလ်တို့က ဥပနိဿယပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရားအစစ် ဖြစ်ကြသည်ကိုလည်းကောင်း သိစေလို၍ “ပါဏံဟန္တာ တဿ ပဋိဃာတတ္ထာယ ဒါနံ ဒေတံ၊ သီလံ သမာဒိယတံ၊ ဥပေါထကမ္မံ ကရောတံ” စသည်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ “မာတရံ ဇိဝိတာ ဝေါရောပေတွာ တဿ ပဋိဃာတတ္ထာယ ဒါနံ ဒေတံ” စသည်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဤပဋ္ဌာန်းပါဠိတော်ကြီးမှာ ဘုရားကိုယ်တော် တိုင် ဟောပြောဆုံးမအပ်ပါသတည်း။

ဤ၌လည်း အကုသိုလ်ကြောင့် ကုသိုလ်တရား ဖြစ်ပွားနေကြသည်များကို ပါဠိတော်မှာပါတိုင်း တိုက်ရိုက်ဖြစ်နေကြပါမူ ၎င်းပါဠိတော်ကြီးအရတို့နှင့် သိကြ ဟောပြောကြပါလေ။ ဤပါဠိတော်မှာ တိုက်ရိုက်မပါဘဲ တစ်စုံတစ်ခု အကုသိုလ် စုကြောင့် ကုသိုလ်တရား အစားစားတို့ ဖြစ်ပွားနေသမျှတို့မှာလည်း ဥပနိဿယ ပစ္စည်းတို့ချည်းပဲ ဖြစ်နေကြရာ ဤပဋ္ဌာန်းပါဠိတော်ကြီးအရကို ပြဆိုလိုကြပါမူ အရင်းကပြထားသည့် “အကုသလော ဓမ္မော ကုသလဿ ဓမ္မဿ ဥပနိဿယ ပစ္စယေန ပစ္စယော” ဟူသော ပါဠိတော်အရကြီးတွင် အကုန်လုံးပါဝင်၏ဟု သိရှိတော် မူနိုင်ကြ ဟောပြောတော်မူနိုင်ကြပါစေသတည်း။ ဤကား အကုသိုလ်ကြောင့် ကုသိုလ် ဖြစ်နေကြသော ဤလောကနယ်ကြီးထဲတွင် ဥပနိဿယပစ္စည်း ငါပဋ္ဌာန်းတရားတော် ကြီးအစစ်တို့ ဖြစ်နေကြပုံကို အကျဉ်းမျှ ပြဆိုချက်ကြီး အပြီးသတ်လိုက်ရပါသတည်း။

ဥပနိဿယပစ္စည်း၊ အကုသလပဒ ကုသလပဒါဝသာနုပြီး၏။

၅၆။ အကုသိုလ်ကြောင့် ချမ်းသာ၊ ဆင်းရဲ အနည်းနည်းတို့ အမြဲပဋ္ဌာန်းတရားဖြစ်ပွားပုံကို ဖော်ပြချက်

အကုသလပါဒါဝသာနုကို ဟောတော်မူသည်၏အခြားမဲ့၌ အဗျာကတပဒါ ဝသာနုကို ဟောတော်မူ၏။ ထိုအဗျာကတပဒါဝသာနုသည်လည်း စာပဋ္ဌာန်း၊ ရွာပဋ္ဌာန်း၊ ငါပဋ္ဌာန်းအားဖြင့် သုံးမျိုးသုံးစားရှိရာတွင် စာပဋ္ဌာန်းအရကို ပြဆိုရပါမူ—

အကုသလောဓမ္မော အဗျာကတဿ ဓမ္မဿ ဥပနိဿယ ပစ္စယေန ပစ္စယော။ အနန္တ ရူပနိဿယော။ ပကဘူပ နိဿယော။ ပကတူပ

နိဿယော - ရာဂံ ဥပနိဿာယအတ္တာနံ အာတာပေတိ ပရိတာပေတိ
 ပရိယိဋ္ဌိမူလကံ ဒုက္ခံ ပစ္စနဘောတိ။ ဒေါသံ။ မောဟံ။ မာနံ။ ဒိဋ္ဌိ။
 ပတ္တနံ ဥပနိဿာယ အတ္တာနံ အာတာပေတိ၊ ပရိတာပေတိ။ ပရိယိဋ္ဌိမူလကံ
 ဒုက္ခံ ပစ္စနဘောတိ။ ရာဂေါ။ ဒေါသော။ မောဟော၊ မာနော။ ဒိဋ္ဌိ။
 ပတ္တနာ ကာယိကဿသုခဿ ကာယိကဿဒုက္ခဿ ဖလသမာပတ္တိယာ
 ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။ အကုသလံ ကမ္မံ ဝိပါကဿ ဥပနိဿယ
 ပစ္စယေန ပစ္စယော။

ဤကား စာပဋ္ဌာန်းစကားအရတည်း။ ဤစာပဋ္ဌာန်းအရကို ရွာပဋ္ဌာန်းအရနှင့်
 ပြဆိုရပါမူ -

အကုသလောဓမ္မော - အကုသိုလ်တရားသည်။ အဗျာကတဿဓမ္မဿ -
 အဗျာကတတရားအား၊ ဥပနိဿယပစ္စယေန - အားကြီးသော မှီရာအကြောင်းသတ္တိ
 ဖြင့်၊ ပစ္စယော ဥပကာရကော - ထိုထိုကိစ္စ ပြီးစီးကြမှု ကျေးဇူးပြုသည်။ ဟောတိ -
 ဖြစ်၏။ အနန္တရူပနိဿယော - အနန္တရူပနိဿယပစ္စည်းလည်းကောင်း။ ပကတူပ
 နိဿယော - ပကတူပနိဿယပစ္စည်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ - ဤသို့၊ ဒွေ - နှစ်ပါးတို့
 တည်း။ တေသု - ထိုနှစ်ပါးတို့တွင်၊ ပကတူပနိဿယော - ပကတူပနိဿယပစ္စည်း
 သည်၊ ကတမော - အဘယ်နည်း။ ရာဂံ - ရာဂကို၊ ဥပနိဿယ - အမှီပြု၍၊ အတ္တာနံ -
 မိမိကိုယ်ကို၊ အာတာပေတိ - ပူလောင်စေ၏။ ပရိတာပေတိ - ထက်ဝန်းကျင်ပူလောင်
 စေ၏။ ပရိယိဋ္ဌိမူလကံ - ရှာမှီးခြင်းလျှင် အရင်းရှိသော၊ ဒုက္ခံ - ဆင်းရဲကို၊ ပစ္စနဘော
 တိ - ခံစား၏။ ဒေါသံ - ဒေါသကို၊ မောဟံ - မောဟကို၊ မာနံ - မာနကို၊ ဒိဋ္ဌိ -
 မှားသောအယူကို၊ ပတ္တနံ - တောင့်တခြင်းကို၊ ဥပနိဿာယ - အမှီပြု၍၊ အတ္တာနံ -
 မိမိကိုယ်ကို၊ အာတာပေတိ - ပူလောင်စေ၏။ ပရိတာပေတိ - ထက်ဝန်းကျင် ပူလောင်
 စေ၏။ ပရိယိဋ္ဌိမူလကံ - ရှာမှီးခြင်းလျှင် အရင်းရှိသော၊ ဒုက္ခံ - ဆင်းရဲကို၊ ပစ္စနဘော
 တိ - ခံစား၏။ ရာဂေါ - ရာဂသည်၊ ဒေါသော - ဒေါသသည်၊ မောဟော - မောဟ
 သည်၊ မာနော - မာနသည်၊ ဒိဋ္ဌိ - ဒိဋ္ဌိသည်၊ ပတ္တနာ - တောင့်တခြင်းသည်၊ ကာယိ
 ကဿ - ကိုယ်၌ဖြစ်သော၊ သုခဿ - သုခအား၊ ကာယိကဿ - ကိုယ်၌ဖြစ်သော၊
 ဒုက္ခဿ - ဆင်းရဲအား၊ ဖလသမာပတ္တိယာ - ဖလသမာပတ်အား၊ ဥပနိဿယ
 ပစ္စယေန - အားကြီးသော မှီရာအကြောင်းသတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယောဥပကာရကော - ထိုထို
 ကိစ္စပြီးစီးကြမှု ကျေးဇူးပြုသည်။ ဟောတိ - ဖြစ်၏။ အကုသလံ - အကုသိုလ်ဖြစ်သော၊
 ကမ္မံ - ကံသည်၊ ဝိပါကဿ - ဝိပါက်အား၊ ဥပနိဿယပစ္စယေန - အားကြီးသော
 မှီရာအကြောင်းသတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယောဥပကာရကော - ထိုထိုကိစ္စ ပြီးစီးကြမှု ကျေးဇူးပြု
 သည်။ ဟောတိ - ဖြစ်၏။ ဤသည်တို့ကား ရွာပဋ္ဌာန်းစကားအရတည်း။

ဤစာပဋ္ဌာန်း ရွာပဋ္ဌာန်းအရကို ငါပဋ္ဌာန်းအရနှင့် ပြဆိုပါမူ ဤလောက၌ အချို့သောသူတို့သည် ထိုထိုပစ္စည်းအာရုံ ကာမဂုဏ်တို့ကို သာယာခင်မင်လိုခြင်း တပ်မက်သော ရာဂအကြောင်းခံပြီး ကိုယ်၏ဆင်းရဲကိုခံ၍ ရရန်အားထုတ်၏။ ထိုထက်မကလည်း အလွန်အလွန် ကြီးကျယ်လှ၍ ထက်ဝန်းကျင်မှ ပူပန်စေကြသော ဒုက္ခကြီးများကိုခံ၍ ရရန်အားထုတ်၏။ တစ်နည်း ဥစ္စာစည်းစိမ်ကိုစု၍ ထိုထို ကာမဂုဏ်ကို ခံစားအံ့ဟု ဥစ္စာစည်းစိမ်ကို ရှာမှီးခြင်း အရင်းရှိသော ဆင်းရဲကို ခံစား၏။ ဤသို့ဖြစ်သောအခါတို့မှာ အကြောင်းရင်းခံသော တဏှာ ရာဂက ဥပနိဿယပစ္စည်း၊ အမျိုးမျိုး အနည်းနည်း ကိုယ်ဆင်းရဲခံရတဲ့ ဗျာကတဒုက္ခတို့က ဥပနိဿယပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရားအစစ်တို့ ဖြစ်ကြသည်ကိုလည်းကောင်း၊

(တစ်နည်း) ပြစ်မှားသောဒေါသကို အကြောင်းရင်းခံ၍လည်းကောင်း၊ တွေဝေမိန်းမောခြင်း မောဟကို အကြောင်းရင်းခံ၍လည်းကောင်း၊ လွန်စွာမောက်မာ သောမာနကို အကြောင်းရင်းခံ၍လည်းကောင်း၊ “**အလွန်ပူ အလွန်အေးသော ဒုက္ခ ကိုခံမှ ကိလေသာကုန်ခန်းကြသည်**” စသည်ဖြင့် မှားသောဒိဋ္ဌိအယူကို အကြောင်းရင်း ခံ၍လည်းကောင်း၊ ထိုထိုအာရုံတစ်ခုခုကို ရရန်တောင့်တခြင်း ပတ္တနာကိုလည်းကောင်း အကြောင်းပြု၍ ကိုယ်၏ဆင်းရဲကိုခံ၍ ထိုထိုအမှုကို အားထုတ်၏။ ထိုထက်မက လည်း အလွန်အလွန်ကြီးကျယ်လှ၍ ထက်ဝန်းကျင်မှ ပူပန်စေကြသော ဒုက္ခကြီး များကို ခံ၍ ထိုထိုအမှုကို အားထုတ်၏။ (တစ်နည်း) ရည်ရွယ်သောကိစ္စ ပြီးစီး ကြအောင် ကြံဆောင်ကာ အားထုတ်ခြင်းလျှင် အရင်းရှိသော ဆင်းရဲဒုက္ခကို ခံစား ရ၏။ ဤသို့ဖြစ်သောအခါတို့မှာ အကြောင်းရင်းဖြစ်သော ဒေါသ၊ မောဟ၊ မာန၊ ဒိဋ္ဌိ၊ ပတ္တနာတို့က ဥပနိဿယပစ္စည်း၊ အမျိုးမျိုးအနည်းနည်း ကိုယ်ဆင်းရဲခံရတဲ့ အဗျာကတဒုက္ခတို့က ဥပနိဿယပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရားအစစ်တို့ ဖြစ်ကြ သည်ကိုလည်းကောင်း၊

(တစ်နည်း) ရှေးကပြခဲ့တိုင်း ရာဂကိုလည်းကောင်း၊ ဒေါသကိုလည်းကောင်း၊ မောဟကိုလည်းကောင်း၊ မာနကိုလည်းကောင်း၊ ဒိဋ္ဌိကိုလည်းကောင်း၊ ပတ္တနာကို လည်းကောင်း အကြောင်းခံ၍ ရှာကြံစုဆောင်းထားသော ပစ္စည်းအာရုံ ကာမဂုဏ် တို့ကို ခံစားခြင်း ကာယိကသုခ၊ ရှေးကပြခဲ့သည့်အတိုင်း ရာဂ စသည်ကို အကြောင်း ခံ၍ ရှာကြံအားထုတ်သဖြင့် တွေ့ကြုံရသော ကိုယ်ဆင်းရဲခြင်း ကာယိကဒုက္ခ၊ ထိုထိုရာဂ၊ ဒေါသတို့မှ အလွန်အလွန် ကင်းဝေးကြရန် အကြောင်းခံ၍ ဝင်စားသော ဖလသမာပတ် အဗျာကတတရားများ ဖြစ်ပွားကြကုန်၏။ ထိုသို့ ဖြစ်ပွားကြသော အခါ အကြောင်းရင်းခံသော လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟ၊ မာန၊ ဒိဋ္ဌိ၊ ပတ္တနာတို့က ဥပနိဿယပစ္စည်း၊ ၎င်းအကြောင်းတို့ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်တွေ့ကြုံရသော ကာယိကသုခ၊ ကာယိကဒုက္ခ၊ ဖလသမာပတ်တို့က ဥပနိဿယပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရား အစစ် ဖြစ်ကြသည်ကိုလည်းကောင်း၊

(တစ်နည်း) ရှေးမကောင်းမှုကံကြောင့် မကောင်းသောအဆင်း စသည်ကို သတ္တဝါတိုင်းတို့ မြင်နေကြရ၊ ကြားနေကြရ၊ နံနေကြရ၊ စားနေကြရ၊ တွေ့နေကြရ ကုန်၏။ အပါယ်သတ္တဝါတို့၏ ပဋိသန္ဓေနေခြင်း၊ အိပ်ပျော်ခြင်း၊ သေခြင်းဟု ဆိုအပ်သော ပဋိသန္ဓေ၊ ဘဝင်၊ စုတိတို့လည်း ဖြစ်ကြရကုန်၏။ ဤသို့ဖြစ်ကြရသော အခါတို့၌ ရှေးမကောင်းမှုကံတို့က ဥပနိဿယပစ္စည်း၊ အကုသိုလ်၏အကျိုး ဖြစ်သော မြင်သိ၊ ကြားသိ၊ နံသိ၊ စားသိ၊ တွေ့သိနှင့်တကွ အပါယ်သားတို့၏ ပဋိသန္ဓေဘဝင်၊ စုတိ ဖြစ်ကြသည့် ဝိပါက်အဗျာကတတို့က ဥပနိဿယပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရားအစစ်ဖြစ်ကြသည်ကိုလည်းကောင်း သိစေလို၍ “ရာဂံ ဥပနိဿယ အတ္တာနံ အာတာပေတိ၊ ပရိတာပေတိ” စသည်ဖြင့် လည်းကောင်း၊ “ရာဂေါ၊ ဒေါသော၊ မောဟော၊ မာနော” စသည်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဤပဋ္ဌာန်းပါဠိတော်ကြီးမှာ မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတော်မူအပ်ပါ သတည်း။

ဤအကုသလပဒ အဗျာကတပဒါဝသာန အရသည် ရာဂ စသော အကုသိုလ်များကို အကြောင်းပြု၍ ကိုယ်အဆင်းရဲခံသမျှ ကိုယ်၏ချမ်းသာခြင်းရသမျှ အကုန်လုံးတို့သည် ပါဝင်လေသောကြောင့် “ရာဂံဥပနိဿယ” စသည့် တိုက်ရိုက် ပါဠိတော်နှင့် ဆုံဆည်းသမျှတို့ကို ထိုဆုံဆည်းသည့် ပါဠိတော်အတိုင်း သိရှိကြ ဟောပြောကြပါလေ။ တိုက်ရိုက်မပါရှိမူ ပထမတည်ရင်း “အကုသလောဓမ္မော အဗျာကတဿ ဓမ္မဿ ဥပနိဿယ ပစ္စယေန ပစ္စယော” ဟူသော ပါဠိတော်ကြီး ထဲတွင် အကုန်ပါဝင် သိရှိဟောပြောကြပါလေ။

ထိုမှတစ်ပါး မြင်သိ ကြားသိ စသည်ဖြစ်ခြင်း၊ အိပ်ပျော်ခြင်း စသည်တို့မှာ “အကုသလံ ကမ္မံ ဝိပါကဿ” ဟူသော ပါဠိတော်မှာ တိုက်ရိုက်ပါပြီးသာ ဖြစ်သော ကြောင့် အပါယ်သတ္တဝါတိုင်းတို့မှာ ဤအကုသလော အဗျာကတဿ ဓမ္မဿ ဥပနိဿယပစ္စည်း ဒုဂ္ဂတိသတ္တဝါတို့ လက်ပစ်တစ်တွက်အတွင်း လွတ်ကင်းအောင် ရှောင်နိုင်ကြပါမူ ဆုအများပေးသနားမည်ဆိုစေကာမူ ဆုရရန် ဤဥပနိဿယ ပစ္စည်း က မရှောင်ကွင်းနိုင်လောက်အောင် ပေါများလှသော အကုသိုလ် ပဉ္စဝိညာဏ်၊ ဘဝင်တို့ကို ဉာဏ်လက်ညှိုးနှင့် ထိုးကာ ထိုးကာ ဤပဋ္ဌာန်းပစ္စည်းများ ငါပဋ္ဌာန်း တရားကြီးတွေဆိုတာ ငါတို့အတွင်းထဲမှာ ရှိနေသည့် ဟောတာတွေပဲဟဲ့၊ ဟောတာ တွေပဲဟဲ့ဟု တည့်တည့်ကြီး တိုက်ရိုက်ကြီး ဟောပြောနိုင်ကြ၊ ပြသနိုင်ကြ၊ သိရှိနိုင်ကြ ပါစေသတည်း။

(အဗျာကတပဒါဝသာန ပြီး၏)

၅၇။ ရှေ့ရုပ်နာမ် အဗျာကတကြောင့် နောက်ချမ်းသာဆင်းရဲ စသည်များ ပဋ္ဌာန်းတရားအစားစားတို့ ဖြစ်ပွားနေကြပုံကို ဖော်ပြချက်

အဗျာကတပဒ အဗျာကတပဒါဝသာနကို ပြချက်

အကုသလပဒကို ဟောတော်မူသည်၏ အခြားမဲ့၌ အဗျာကတပဒကို ဟောတော်မူ၏။ ထိုအဗျာကတပဒ၌လည်း အဗျာကတပဒါဝသာန၊ ကုသလပဒါဝသာန၊ အကုသလပဒါဝသာနအားဖြင့် သုံးပါးအပြားရှိ၏။ ထိုသုံးပါးတို့တွင် အဗျာကတပဒါဝသာနကို ရှေးဦးစွာ ဟောတော်မူ၏။ ထိုအဗျာကတပဒါဝသာနသည်လည်း စာပဋ္ဌာန်း၊ ရွာပဋ္ဌာန်း၊ ငါပဋ္ဌာန်းအားဖြင့် သုံးမျိုးသုံးစားရှိရာတို့တွင် စာပဋ္ဌာန်းအရကို ပြဆိုရပါမူ -

အဗျာကတော ဓမ္မော၊ အဗျာကတဿ ဓမ္မဿ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။ အာရမ္မဏူပနိဿယော၊ အနန္တ ရူပနိဿယော၊ ပကတူပနိဿယော။

ပကတူပနိဿယော - ကာယိကံ သုခံ ကာယိကဿ သုခဿ၊ ကာယိကဿ ဒုက္ခဿ၊ ဖလသမာပတ္တိယာ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။ ကာယိကံ ဒုက္ခံ ကာယိကဿ သုခဿ၊ ကာယိကဿ ဒုက္ခဿ၊ ဖလသမာပတ္တိယာ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။ ဥတုကာယိကဿသုခဿ၊ ကာယိကဿဒုက္ခဿ၊ ဖလသမာပတ္တိယာ ဥပနိဿယပစ္စယေနပစ္စယော။ ဘောဇနံ ကာယိကဿသုခဿ၊ ကာယိကဿ ဒုက္ခဿ၊ ဖလသမာပတ္တိယာ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။ သေနာသနံ ကာယိကဿ သုခဿ၊ ကာယိကဿ ဒုက္ခဿ၊ ဖလသမာပတ္တိ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။ ကာယိကံသုခံ။ ကာယိကံဒုက္ခံ။ ဥတု။ ဘောဇနံ။ သေနာသနံ ကာယိကဿသုခဿ၊ ကာယိကဿ ဒုက္ခဿ၊ ဖလသမာပတ္တိယာ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။ ဖလသမာပတ္တိ ကာယိကဿသုခဿ၊ ဥပနိဿယပစ္စယေနပစ္စယော။

အရဟာ ကာယိကံ သုခံ ဥပနိဿယ အနုပ္ပန္နံ ကိရိယသမာပတ္တိံ ဥပ္ပါဒေတိ၊ ဥပ္ပန္နံ သမာပဇ္ဇတိ၊ သင်္ခါရေ အနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတော ဝိပဿတိ။ ကာယိကံ ဒုက္ခံ။ ဥတုံ။ ဘောဇနံ။ သေနာသနံ ဥပနိဿယ အနုပ္ပန္နံ ကိရိယသမာပတ္တိံ ဥပ္ပါဒေတိ၊ ဥပ္ပန္နံ သမာပဇ္ဇတိ၊ သင်္ခါရေ အနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတော ဝိပဿတိ။

ဤသည်တို့ကား စာပဋ္ဌာန်းစကားအရတည်း။ ဤစာပဋ္ဌာန်းအရကို ရွာပဋ္ဌာန်းအရနှင့် ပြဆိုရပါမူ -

အဗျာကတောဓမ္မော - အဗျာကတတရားသည်။ အဗျာကတဿ ဓမ္မဿ - အဗျာကတတရားအား။ ဥပနိဿယပစ္စယေန - အားကြီးသော မှီရာအကြောင်း သတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယောဥပကာရကော - ထိုထိုကိစ္စ ပြီးစီးကြမှု ကျေးဇူးပြုသည်။ ဟောတိ - ဖြစ်၏။ အာရမ္မဏူပနိဿယော - အာရမ္မဏူပနိဿယ ပစ္စည်းလည်းကောင်း၊ အနန္တ ရူပနိဿယော - အနန္တ ရူပနိဿယပစ္စည်းလည်းကောင်း၊ ပကတူပနိဿယော - ပကတူပနိဿယပစ္စည်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ - ဤသို့၊ တယော - သုံးပါးတို့တည်း။ တေသု - ထိုသုံးပါးတို့တွင်၊ ပကတူပနိဿယော - ပကတူပနိဿယပစ္စည်း သည်။ ကတမော - အဘယ်နည်း။ ကာယိကံ သုခံ - ကိုယ်၌ဖြစ်သော သုခသည်။ ကာယိကဿသုခဿ - ကိုယ်၌ဖြစ်သော သုခအား၊ ကာယိကဿဒုက္ခဿ - ကိုယ်၌ ဖြစ်သော ဒုက္ခအား၊ ဖလသမာပတ္တိယာ - ဖလသမာပတ်အား၊ ဥပနိဿယ ပစ္စယေန - အားကြီးသော မှီရာအကြောင်းသတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယော ဥပကာရကော - ထိုထိုကိစ္စပြီးစီးကြမှု ကျေးဇူးပြုသည်။ ဟောတိ - ဖြစ်၏။ ကာယိကံ ဒုက္ခံ - ကိုယ်၌ဖြစ်သော ဒုက္ခသည်။ ကာယိကဿ သုခဿ - ကိုယ်၌ဖြစ်သော ချမ်းသာအား၊ ကာယိကဿ ဒုက္ခဿ - ကိုယ်၌ဖြစ်သော ဆင်းရဲအား၊ ဖလသမာပတ္တိယာ - ဖလသမာပတ်အား၊ ဥပနိဿယ ပစ္စယေန - အားကြီးသော မှီရာအကြောင်းသတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယော ဥပကာရကော - ထိုထိုကိစ္စပြီးစီးကြမှု ကျေးဇူးပြုသည်။ ဟောတိ - ဖြစ်၏။ ဥတု - ဥတုသည်။ ကာယိကဿ သုခဿ - ကိုယ်၌ဖြစ်သော ချမ်းသာအား၊ ကာယိကဿ ဒုက္ခဿ - ကိုယ်၌ဖြစ်သော ဆင်းရဲအား၊ ဖလသမာပတ္တိယာ - ဖလသမာပတ်အား၊ ဥပနိဿယ ပစ္စယေန - အားကြီးသော မှီရာအကြောင်းသတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယော ဥပကာရကော - ထိုထိုကိစ္စပြီးစီးကြမှု ကျေးဇူးပြုသည်။ ဟောတိ - ဖြစ်၏။ ဘောဇနံ - ဘောဇဉ်သည်။ ကာယိကဿ သုခဿ - ကိုယ်၌ဖြစ်သော ချမ်းသာအား။ ကာယိကဿ ဒုက္ခဿ - ကိုယ်၌ဖြစ်သော ဒုက္ခအား၊ ဖလသမာပတ္တိယာ - ဖလသမာပတ်အား၊ ဥပနိဿယ ပစ္စယေန - အားကြီးသော မှီရာအကြောင်းသတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယော ဥပကာရကော - ထိုထိုကိစ္စပြီးစီးကြမှု ကျေးဇူးပြုသည်။ ဟောတိ - ဖြစ်၏။ သေနာသနံ - အိပ်ရာ နေရာ ကျောင်းသည်။ ကာယိကဿ သုခဿ - ကိုယ်၌ဖြစ်သောချမ်းသာအား၊ ကာယိကဿ ဒုက္ခဿ - ကိုယ်၌ဖြစ်သော ဆင်းရဲအား၊ ဖလသမာပတ္တိယာ - ဖလသမာပတ်အား၊ ဥပနိဿယ ပစ္စယေန - အားကြီးသော မှီရာအကြောင်းသတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယော ဥပကာရကော - ထိုထိုကိစ္စပြီးစီးကြမှု ကျေးဇူးပြုသည်။ ဟောတိ - ဖြစ်၏။ ကာယိကံသုခံ - ကိုယ်၌ဖြစ်သော သုခသည်။ ကာယိကံဒုက္ခံ - ကိုယ်၌ဖြစ်သော ဒုက္ခသည်။ ဥတု - ဥတုသည်။ ဘောဇနံ - ဘောဇဉ်သည်။ သေနာသနံ - အိပ်ရာနေရာ ကျောင်းသည်။ ကာယိကဿ သုခဿ - ကိုယ်၌ဖြစ်သော ချမ်းသာအား၊ ကာယိကဿ ဒုက္ခဿ - ကိုယ်၌ဖြစ်သော ဆင်းရဲအား၊ ဖလသမာပတ္တိယာ - ဖလသမာပတ်အား၊ ဥပနိဿယ

ပစ္စယေန - အားကြီးသော မှီရာအကြောင်းသတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယော ဥပကာရကော - ထိုထိုကိစ္စပြီးစီးကြမှု ကျေးဇူးပြုသည်။ ဟောတိ - ဖြစ်၏။ ဖလသမာပတ္တိ - ဖလသမာပတ်သည်။ ကာယိကဿ သုခဿ - ကိုယ်၌ဖြစ်သော ချမ်းသာအား၊ ဥပနိဿယ ပစ္စယေန - အားကြီးသော မှီရာအကြောင်းသတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယော ဥပကာရကော - ထိုထိုကိစ္စ ပြီးစီးကြမှု ကျေးဇူးပြုသည်။ ဟောတိ - ဖြစ်၏။

အရဟာ - ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ကာယိကံ သုခံ - ကိုယ်၌ဖြစ်သော ချမ်းသာကို၊ ဥပနိဿယ - အမှီပြု၍၊ အနုပ္ပန္နံ - မဖြစ်သေးသော၊ ကိရိယသမာပတ္တိံ - ကိရိယာသမာပတ်ကို၊ ဥပ္ပါဒေတိ - ဖြစ်စေ၏။ ဥပ္ပန္နံ - ဖြစ်ပြီးသော ကိရိယာသမာပတ်ကို၊ သမာပဇ္ဇတိ - ဝင်စား၏။ သင်္ခါရေ - သင်္ခါရတရားတို့ကို၊ အနိစ္စတော - အနိစ္စ အားဖြင့်၊ ဒုက္ခတော - ဒုက္ခအားဖြင့်၊ အနတ္တတော - အနတ္တအားဖြင့်၊ ဝိပဿတိ - ဝိပဿနာရှု၏။ ကာယိကံ ဒုက္ခံ - ကိုယ်၌ဖြစ်သော ဆင်းရဲကို၊ ဥတံ - ဥတုကို၊ ဘောဇနံ - ဘောဇဉ်ကို၊ သေနာသနံ - အိပ်ရာနေရာကျောင်းကို၊ ဥပနိဿယ - အမှီပြု၍၊ အနုပ္ပန္နံ - မဖြစ်သေးသော၊ ကိရိယသမာပတ္တိံ - ကိရိယာသမာပတ်ကို၊ ဥပ္ပါဒေတိ - ဖြစ်စေ၏။ ဥပ္ပန္နံ - ဖြစ်ပြီးသော သမာပတ်ကို၊ သမာပဇ္ဇတိ - ဝင်စား၏။ သင်္ခါရေ - သင်္ခါရတရားတို့ကို၊ အနိစ္စတော - အနိစ္စအားဖြင့်၊ ဒုက္ခတော - ဒုက္ခအားဖြင့်၊ အနတ္တတော - အနတ္တအားဖြင့်၊ ဝိပဿတိ - ဝိပဿနာရှု၏။ ဤသည်တို့ကား ရွာပဋ္ဌာန်း စကားအရတည်း။

ဤစာပဋ္ဌာန်း ရွာပဋ္ဌာန်းအရကို ငါပဋ္ဌာန်းအရနှင့် ပြဆိုရပါမူ ဤလောက၌ အချို့သောသူတို့သည် ကိုယ်၏ချမ်းသာခြင်းကို အကြောင်းရင်းခံ၍ နောက်သို့လည်း ကိုယ်ချမ်းသာအောင်ပင် နေကြ၏။ ဤသို့နေကြသောအခါ ရှေးကိုယ်ချမ်းသာခြင်း ကာယိကသုခက ဥပနိဿယပစ္စည်း၊ နောက်တစ်ဖန် ချမ်းသာခြင်း ဖြစ်လာပြန်သည်က ဥပနိဿယ ပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရားအစစ်တို့ ဖြစ်ကြသည်ကိုလည်း ကောင်း၊ ထိုမှတစ်ပါး ရှေးအဖို့က ကိုယ်၏ချမ်းသာခြင်းကို အကြောင်းရ၍ နောက်အခါတို့မှာလည်း ဤချမ်းသာမျိုးရရန် အဆင်းရဲခံ၍ အားထုတ်ပြုလုပ်ခြင်း ဖလသမာပတ်ကို ဝင်စားခြင်း ဖြစ်ကြကုန်၏။ ဤသို့ဖြစ်သောအခါ ရှေးအဖို့ ချမ်းသာက ဥပနိဿယပစ္စည်း၊ နောက်အဖို့ အဆင်းရဲခံသည့် ကာယိကဒုက္ခ၊ ဖိုလ်ဝင်စားခြင်း ဖလသမာပတ်တို့က ဥပနိဿယပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရား အစစ်တို့ ဖြစ်ကြသည်ကိုလည်းကောင်း၊

(တစ်နည်း) ကိုယ်၏ ဆင်းရဲဒုက္ခရောက်ကြသည်ကို အကြောင်းရင်းခံ၍ ထပ်မံဒုက္ခခံခြင်း၊ ၎င်းဒုက္ခအတွက် ၎င်းဒုက္ခခံ၍ ရလာပြန်သော သုခကို ခံစံခြင်း၊ ဖလသမာပတ်ကို ဝင်စားခြင်းတို့ ဖြစ်ကြကုန်၏။ ဤသို့ဖြစ်သောအခါ ကိုယ်၏ ဆင်းရဲခြင်း ကာယိကဒုက္ခက ဥပနိဿယပစ္စည်း၊ ၎င်းအကြောင်းကြောင့် ရရှိလာသော ကာယိကသုခ၊ ကာယိကဒုက္ခ၊ ဖလသမာပတ်တို့က ဥပနိဿယပစ္စယုပ္ပန်များ

ငါပဋ္ဌာန်းတရားအစစ်တို့ ဖြစ်ကြသည်လည်းကောင်း၊ ဤ၌ ရှေးသုခ၊ ဒုက္ခအကြောင်း ကိုရ၍ နောက်ထပ်တစ်ဖန်ထပ်မံ၍ သုခ ဒုက္ခဖြစ်နေကြပြန်သည်တို့ကား အလွန်ကြီး ပေါများကြကုန်၏။ ပေါများသမျှသည် ဥပနိဿယပစ္စည်းတို့ချည်းပဲ ငါပဋ္ဌာန်းတရား အတွင်းသို့ ဉာဏ်သွင်းကာ သွင်းကာ ဟောဟဲ့ ဟောဟဲ့ တည့်တည့်ကြီး ထင်မြင် အောင် ဟောပြောနိုင်ကြပါစေသတည်း။

(တစ်နည်း) ကောင်းသောအပူ၊ အအေး ဥတုကိုလည်းကောင်း၊ အစာ အာဟာရ ဘောဇဉ်ကိုလည်းကောင်း၊ ကျောင်း အိမ် အိပ်ရာ နေရာကိုလည်းကောင်း ရ၍ ကိုယ်၏ချမ်းသာခြင်း၊ အညံ့ကိုရ၍ ကိုယ်၏ဆင်းရဲခြင်း၊ ကောင်းမကောင်း နှစ်ရပ်တို့မှာပင် ဖလသမာပတ်ကို ဝင်စားခြင်းဖြစ်ကြသောအခါတို့၌ ကောင်း မကောင်းသော ဥတု၊ ဘောဇဉ်၊ ကျောင်း အိမ် အိပ်ရာ နေရာတို့က ဥပနိဿယ ပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရားအစစ်တို့ ဖြစ်ကြသည်ကိုလည်းကောင်း။

(တစ်နည်း) ကိုယ်၏ချမ်းသာခြင်း၊ ဆင်းရဲခြင်းများ အကြောင်းရင်းထား၍ လည်းကောင်း၊ ကောင်းမကောင်း ဥတု၊ အာဟာရ၊ ကျောင်း အိမ် အိပ်ရာနေရာများ အကြောင်းရင်းထား၍လည်းကောင်း၊ နောက်ထပ်တစ်ဖန် ချမ်းသာခြင်း၊ ဆင်းရဲခြင်း နှင့်တကွ ဖလသမာပတ်ကို ဝင်စားခြင်းဖြစ်ကြပြန်ကုန်၏။ ဤသို့ဖြစ်ကြသောအခါ အကြောင်းရင်းခံသော ချမ်းသာဆင်းရဲနှင့်တကွ ဥတု၊ အာဟာရ၊ သေနာသနတို့က ဥပနိဿယပစ္စည်း၊ နောက်ထပ်တစ်ဖန် ဖြစ်ပေါ်ပြန်သော သုခဒုက္ခဖလသမာပတ် တို့က ဥပနိဿယပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရားအစစ်တို့ ဖြစ်ကြသည်ကိုလည်း ကောင်း။

(တစ်နည်း) ဖလသမာပတ်ကို ဝင်စားသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ကိုယ်၏ ချမ်းသာခြင်းကိုသာ ရသောကြောင့် ဖလသမာပတ်က ဥပနိဿယပစ္စည်း၊ ကိုယ်၏ ချမ်းသာခြင်း သုခက ဥပနိဿယပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရားအစစ်တို့ ဖြစ်ကြ သည်ကိုလည်းကောင်း သိစေလို၍ “ကာယိကံ သုခံ ကာယိကဿ သုခဿ၊ ကာယိကဿ ဒုက္ခဿ၊ ဖလသမာပတ္တိယာ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော” စသည် ဖြင့်လည်းကောင်း၊ “ကာယိကံ သုခံ၊ ကာယိကံ ဒုက္ခံ၊ ဥတု ဘောဇဉံ၊ သေနာသနံ ကာယိကဿ သုခဿ ကာယိကဿ ဒုက္ခဿ ဖလသမာပတ္တိယာ ဥပနိဿယ ပစ္စယေန ပစ္စယော” ဟူ၍လည်းကောင်း၊ “ဖလသမာပတ္တိ ကာယိကဿ သုခဿ ဥပနိဿယ ပစ္စယေန ပစ္စယော” ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဤပဋ္ဌာန်းကြီးမှာ မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတော်မူအပ်ပါသတည်း။

(တစ်နည်း) ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ကိုယ်၏ချမ်းသာခြင်း၊ ဆင်းရဲခြင်းကို အကြောင်းရင်းခံ၍လည်းကောင်း၊ လျှောက်ပတ် မလျှောက်ပတ်သော အပူအအေး ဥတု၊ အစာအာဟာရ ဘောဇဉ် ကျောင်း အိမ် အိပ်ရာ နေရာများကို အကြောင်း

ထား၍လည်းကောင်း မဖြစ်သေးသော ကြိယာစျာန်သမာပတ်တို့ကို ရရှိဖြစ်ပေါ်အောင် အားထုတ်ခြင်း၊ ရပြီးသော သမာပတ်တို့ကို ဝင်စားခြင်း၊ ရုပ်နာမ်ဓာတ် ပရမတ် သင်္ခါရတရားတို့ကို ဝိပဿနာရှုခြင်းတို့ ဖြစ်ကြကုန်၏။ ထိုသို့ဖြစ်ကြသောအခါ ချမ်းသာဆင်းရဲနှင့် ဥတု၊ ဘောဇဉ်၊ ကျောင်း အိမ် အိပ်ရာနေရာတို့က ဥပနိဿယ ပစ္စည်း၊ ကြိယာစျာန်နှင့် ဝိပဿနာကြိယာဇော စသည်ဖြစ်ဖြစ်သမျှ အဗျာကတတို့က ဥပနိဿယပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရားအစစ်ဖြစ်ကြသည်ကိုလည်းကောင်း သိစေ လို၍ “အရဟာ ကာယိကံ သုခံ ဥပနိဿယ အနုပ္ပန္နံ ကိရိယာသမာပတ္တိံ ဥပ္ပါဒေတိ” စသည်ဖြင့် ဤပဋ္ဌာန်းကြီးမှာ မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတော်မူအပ်ပါသတည်း။

ဤအဗျာကတပဒါ အဗျာကတ ပဒါဝသာန အရသည် ကိုယ်၏ချမ်းသာ ခြင်း ဆင်းရဲခြင်း စသော နာမ်ရုပ်တရားတို့ကို အကြောင်းပြု၍ ကိုယ်အဆင်းရဲခံသမျှ၊ ကိုယ်၏ချမ်းသာခြင်းရသမျှ ဖလသမာပတ်ကို ဝင်စားသမျှအကုန်လုံးတို့သည် ပါဝင်လေသောကြောင့် “ကာယိကံ သုခံ ကာယိကဿ ဒုက္ခဿ” စသည် တိုက်ရိုက် ပါဠိတော်နှင့် ဆုံဆည်းသမျှတို့ကို ထိုဆုံဆည်းသည့် ပါဠိတော်အတိုင်း သိရှိကြ ဟောပြောကြပါလေ။ တိုက်ရိုက်ပါဠိမရှိမူ ပထမတည်ရင်း “အဗျာကတော ဓမ္မော အဗျာကတဿ ဓမ္မသုပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော” ဟူသော ပါဠိတော်ကြီးထဲတွင် အကုန်ပါဝင် သိရှိဟောပြောကြပါလေ။ ဤကား အဗျာကတကြောင့် အဗျာကတ ဖြစ်နေကြသော ဤလောကနယ်ကြီးထဲတွင် ဥပနိဿယပစ္စည်း ငါပဋ္ဌာန်းတရားတော် ကြီးအစစ်တို့ ဖြစ်နေပုံကို အကျဉ်းမျှ ပြဆိုချက် အပြီးသတ်လိုက်ရပါသတည်း။

အဗျာကတပဒါဝသာန ပြီး၏။

၅၈။ ချမ်းသာဆင်းရဲ ရုပ်၊ နာမ်တို့နှင့်တွဲ၍ ကုသိုလ်အစားစား
ပဋ္ဌာန်းတရားကြီးများ ဖြစ်ပွားနေကြပုံကို ဖော်ပြချက်

အဗျာကတပဒါဝသာနကို ဟောတော်မူသည်၏ အခြားမဲ့၌ ကုသလပဒါ ဝသာနကို ဟောတော်မူ၏။ ထိုကုသလပဒါဝသာနသည်လည်း စာပဋ္ဌာန်း၊ ရွာပဋ္ဌာန်း၊ ငါပဋ္ဌာန်းအားဖြင့် သုံးမျိုးသုံးစားရှိရာတို့တွင် စာပဋ္ဌာန်းအရကို ပြဆိုရပါမူ—

အဗျာကတော ဓမ္မော ကုသလဿ ဓမ္မဿ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော၊ အာရမ္မဏူပနိဿယော၊ အနန္တရူပနိဿယော၊ ပကတူပ နိဿယော။

ပကတူပနိဿယော - ကာယိကံ သုခံ ဥပနိဿယ ဒါနံဒေတိ၊ သီလံ သမာဒိယတိ၊ ဥပေါသထကမ္မံ ကရောတိ၊ ဈာနံ ဥပ္ပါဒေတိ၊ ဝိပဿနံ ဥပ္ပါဒေတိ၊ မဂ္ဂံဥပ္ပါဒေတိ၊ အဘိညံ ဥပ္ပါဒေတိ၊ သမာပတ္တိံ ဥပ္ပါဒေတိ။

ကာယိကံ ဒုက္ခံ။ ဥတုံ။ ဘောဇနံ။ သေနာသနံ ဥပနိဿယ ဒါနံ ဒေတိ။
သီလံ သမာဒိယတိ။ ဥပေါသထကမ္မံ ကရောတိ။ ဈာနံ ဥပ္ပါဒေတိ။ ဝိပဿနံ
ဥပ္ပါဒေတိ။ မဂ္ဂံ ဥပ္ပါဒေတိ။ အဘိညံ ဥပ္ပါဒေတိ။ သမာပတ္တိံ ဥပ္ပါဒေတိ။
ကာယိကံ သုခံ။ ကာယိကံဒုက္ခံ။ ဥတု။ ဘောဇနံ။ သေနာသနံ သဒ္ဓါယ။
သီလဿ။ သုတဿ။ စာဂဿ။ ပညာယ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။

ဤသည်တို့ကား စာပဋ္ဌာန်းစကားအရတည်း။ ဤစာပဋ္ဌာန်းအရကို ရွာ
ပဋ္ဌာန်းအရနှင့် ပြဆိုရပါမူ -

အဗျာကတောဓမ္မော - အဗျာကတတရားသည်။ ကုသလဿဓမ္မဿ - ကုသိုလ်
တရားအား။ ဥပနိဿယပစ္စယေန - အားကြီးသော မှီရာအကြောင်းသတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယော
ဥပကာရကော - ထိုထိုကိစ္စပြီးစီးကြမှု ကျေးဇူးပြုသည်။ ဟောတိ - ဖြစ်၏။ အာရမ္မဏူ
ပနိဿယော - အာရမ္မဏူပနိဿယပစ္စည်းလည်းကောင်း၊ အန္တရူပနိဿယော - အနန္တ
ရူပနိဿယပစ္စည်းလည်းကောင်း၊ ပကတူပနိဿယော - ပကတူပနိဿယပစ္စည်းလည်း
ကောင်း၊ ဣတိ - ဤသို့၊ တယော - သုံးပါးတို့တည်း။

တေသု - ထိုသုံးပါးတို့တွင်၊ ပကတူပနိဿယော - ပကတူပနိဿယပစ္စည်း
သည်။ ကတမော - အဘယ်နည်း။ ကာယိကံသုခံ - ကိုယ်၌ဖြစ်သော ချမ်းသာကို၊
ဥပနိဿယ - အမှီပြု၍၊ ဒါနံ - အလှူကို၊ ဒေတိ - ပေးလှူ၏။ သီလံ - သီလကို၊
သမာဒိယတိ - ဆောက်တည်၏။ ဥပေါသထကမ္မံ - ဥပုသ်သုံးခြင်းအမှုကို၊ ကရောတိ -
ပြု၏။ ဈာနံ - ဈာန်ကို၊ ဥပ္ပါဒေတိ - ဖြစ်စေ၏။ ဝိပဿနံ - ဝိပဿနာကို၊ ဥပ္ပါဒေတိ -
ဖြစ်စေ၏။ မဂ္ဂံ - မဂ်ကို၊ ဥပ္ပါဒေတိ - ဖြစ်စေ၏။ အဘိညံ - အဘိညာဉ်ကို၊ ဥပ္ပါဒေတိ -
ဖြစ်စေ၏။ သမာပတ္တိံ - သမာပတ်ကို၊ ဥပ္ပါဒေတိ - ဖြစ်စေ၏။ ကာယိကံဒုက္ခံ -
ကိုယ်၌ဖြစ်သော ဆင်းရဲကို၊ ဥပနိဿယ - အမှီပြု၍၊ ဥတုံ - ဥတုကို၊ ဘောဇနံ -
ဘောဇဉ်ကို၊ သေနာသနံ - ကျောင်းအိပ်ရာနေရာကို၊ ဥပနိဿယ - အမှီပြု၍၊ ဒါနံ -
အလှူကို၊ ဒေတိ - ပေးလှူ၏။ သီလံ - သီလကို၊ သမာဒိယတိ - ဆောက်တည်၏။
ဥပေါသထကမ္မံ - ဥပုသ်သုံးခြင်းအမှုကို၊ ကရောတိ - ပြု၏။ ဈာနံ - ဈာန်ကို၊ ဥပ္ပါ
ဒေတိ - ဖြစ်စေ၏။ ဝိပဿနံ - ဝိပဿနာကို၊ ဥပ္ပါဒေတိ - ဖြစ်စေ၏။ မဂ္ဂံ - မဂ်ကို၊
ဥပ္ပါဒေတိ - ဖြစ်စေ၏။ အဘိညံ - အဘိညာဉ်ကို၊ ဥပ္ပါဒေတိ - ဖြစ်စေ၏။ သမာပတ္တိံ -
သမာပတ်ကို၊ ဥပ္ပါဒေတိ - ဖြစ်စေ၏။ ကာယိကံသုခံ - ကိုယ်၌ဖြစ်သော ချမ်းသာ
သည်။ ကာယိကံဒုက္ခံ - ကိုယ်၌ဖြစ်သော ဆင်းရဲသည်။ ဥတု - ဥတုသည်။ ဘောဇနံ -
ဘောဇဉ်သည်။ သေနာသနံ - အိပ်ရာနေရာကျောင်းသည်။ သဒ္ဓါယ - သဒ္ဓါအား။
သီလဿ - သီလအား။ သုတဿ - သုတအား။ စာဂဿ - စာဂအား။ ပညာယ -
ပညာအား။ ဥပနိဿယ ပစ္စယေန - အားကြီးသော မှီရာအကြောင်းသတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယော
ဥပကာရကော - ထိုထိုကိစ္စ ပြီးစီးကြမှု ကျေးဇူးပြုသည်။ ဟောတိ - ဖြစ်၏။

ဤသည်တို့ကား ရွာပဋ္ဌာန်းစကားအရတည်း။

ဤစာပဋ္ဌာန်း၊ ရွာပဋ္ဌာန်းအရကို ငါပဋ္ဌာန်းအရနှင့် ပြဆိုရပါမူ ဤလောကကြီးမှာ စိတ်ကောင်းရှိကြပါသော အချို့သောပုဂ္ဂိုလ်မြတ်တို့သည် ကိုယ်၏ချမ်းသာခွင့်ကိုရ၍ “ဪ... ငါသည် ဤကဲ့သို့ ကိုယ်၏ချမ်းသာခြင်း ရရှိသည့်အခိုက်အခါအတွင်းမှာ ဒါန၊ သီလ၊ ဥပေါသထ ဝိပဿနာဘာဝနာတို့ကို အားထုတ်မှပဲ” ဟု ကိုယ်၏ချမ်းသာခြင်းကို အကြောင်းပြု၍ အမျိုးမျိုးသော ဒါနကိုလည်း ပြု၏။ ဥပုသ်သီလကိုလည်း ဆောက်တည်၏။ ဈာန်ကိုရအောင်လည်း အားထုတ်၏။ ဝိပဿနာကိုလည်း ပွားများ၏။ မဂ်ကိုလည်း ရအောင် အားထုတ်၏။ အဘိညာဉ်ကိုလည်း ရအောင်အားထုတ်၏။ ကုသိုလ်ဈာန် သမာပတ်လည်း ဝင်စား၏။ ဤသို့ ဖြစ်ကြသောအခါ ကိုယ်၏ချမ်းသာခြင်းက ဥပနိဿယပစ္စည်း၊ ၎င်းကို အကြောင်းပြု၍ အားထုတ်ပြုလုပ်သော ဒါန၊ သီလ၊ ဥပေါသထနှင့် သမထ၊ ဝိပဿနာ ကာမကုသိုလ် ဈာန်အဘိညာဉ်၊ သမာပတ်ဟု ဆိုအပ်သော ရူပ၊ အရူပကုသိုလ်၊ မဂ်ကုသိုလ်တို့က ဥပနိဿယပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရားအစစ်တို့ ဖြစ်ကြသည်ကိုလည်းကောင်း၊ အချို့သောသူတို့သည်ကား “ငါသည် ကိုယ်၏ဆင်းရဲခြင်းသို့ ရောက်နေဆဲအခါထဲမှာ သံဝေဂ စသည်တို့နှင့်တွဲ၍ ကုသိုလ်ဟူသမျှ ပြုမှပဲ” ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ထိုမှတစ်ပါး “ဥတု၊ အာဟာရ၊ ကျောင်း အိပ်ရာနေရာတို့ မျှတသောအခါတို့မှာ ဝမ်းမြောက်စွာနှင့် တွဲကာ မမျှတသောအခါတို့မှာ နိဗ္ဗိန္ဒသံဝေဂတို့နှင့် တွဲကာ ကုသိုလ်ဟူသမျှ ပြုမှပဲ” ဟူ၍လည်းကောင်း၊ နှလုံးပိုက်ကာ ဒါန၊ သီလ၊ ဘာဝနာ ဈာန်အဘိညာဉ် မဂ်တရားတို့ကိုပါရအောင် အားထုတ်ပြုလုပ်ကြကုန်၏။ ဤသို့ ကုသိုလ်တရားတွေ ဖြစ်ပွားနေသောအခါ ကိုယ်၏ဆင်းရဲခြင်း ကာယိကဒုက္ခကလည်းကောင်း၊ မျှမမျှသော ဥတုကလည်းကောင်း၊ လျှောက်ပတ် မလျှောက်ပတ်သော အာဟာရကလည်းကောင်း၊ ကျောင်း အိပ်ရာနေရာကလည်းကောင်း၊ ဥပနိဿယပစ္စည်း၊ ၎င်းတို့ကို အကြောင်းခံ၍ ပြုလုပ်အားထုတ်သော ဒါန၊ သီလ၊ ဘာဝနာ၊ ဈာန်အဘိညာဉ် မဂ်ကုသိုလ်တို့က ဥပနိဿယ ပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရားအစစ်တို့ ဖြစ်ကြသည်ကိုလည်းကောင်း၊

(တစ်နည်း) ကိုယ်၏ချမ်းသာခြင်း၊ ဆင်းရဲခြင်း၊ ကောင်း၊မကောင်းသော ဥတု၊ ဘောဇဉ်၊ ကျောင်း၊ အိမ်၊ အိပ်ရာနေရာတို့ကို အကြောင်းပြု၍ သဒ္ဓါ၊ သီလ၊ သုတ၊ စာဂ၊ ပညာ စသော သူတော်ကောင်းတရား ကုသိုလ်များဖြစ်ပွားကြကုန်၏။ ထိုသို့ဖြစ်ပွားကြသောအခါ ကိုယ်၏ချမ်းသာခြင်း၊ ဆင်းရဲခြင်းတို့ကလည်းကောင်း၊ ကောင်း၊မကောင်းသော ဥတု၊ ဘောဇဉ်၊ အိပ်ရာနေရာ ကျောင်းတို့ကလည်း ဥပနိဿယ ပစ္စည်း၊ ၎င်းကို အကြောင်းခံ၍ ဖြစ်ပေါ်လာသော သဒ္ဓါ၊ သီလ၊ သုတ၊ စာဂ၊ ပညာ စသည်တို့က ဥပနိဿယပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရားအစစ်တို့ ဖြစ်ကြသည်ကိုလည်းကောင်း သိစေလို၍ “ကာယိကံ သုခံ ဥပနိဿယ ဒါနံ ဒေတိ သီလံ

သမာဒိယတိ” စသည်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ “ကာယိကံ သုခံ ကာယိကံ ဒုက္ခံ ဥတုံ ဘောဇနံ သေနာသနံ ဥပနိဿာယဒါနံ ဒေတိ” စသည်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ “ကာယိကံ သုခံ၊ ကာယိကံဒုက္ခံ၊ ဥတု၊ ဘောဇနံ၊ သေနာသနံ သဒ္ဓါယ သီလဿ။ သုတဿ။ စာဂဿ။ ပညာယ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော” ဟူ၍လည်းကောင်း ဤ ပဋ္ဌာန်းပါဠိတော်ကြီးမှာ မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတော်မူအပ်ပါသတည်း။

ဤအဗျာကတပဒ ကုသလပဒါဝသာန အရသည် ကိုယ်၏ချမ်းသာခြင်း၊ ဆင်းရဲခြင်း စသော ရုပ်နာမ်တရားတို့ကို အကြောင့်ပြု၍ ဒါနကုသိုလ်၊ သီလကုသိုလ်၊ သမထဝိပဿနာကုသိုလ်၊ မဂ်ကုသိုလ်၊ အဘိညာဉ်သမာပတ်ကုသိုလ်တို့သည် အကုန် လုံး ပါဝင်ပြီးဖြစ်လေသောကြောင့် “ကာယိကံ သုခံ ဥပနိဿာယ ဒါနံ ဒေတိ၊ သီလံ သမာဒိယတိ” စသည်ဖြင့် မြတ်စွာဘုရား တိုက်ရိုက်ဟောကြားတော်မူအပ်သော ဤဥပဋ္ဌာန်းပါဠိတော်ကြီးအရနှင့် သိရှိကြ၊ ဟောပြောကြပါလေ။ ဤပါဠိတော်ကြီးမှာ တိုက်ရိုက်မပါဘဲ၊ ဤအဗျာကတအားကြီးသော ဥပနိဿယအကြောင်းစုကြောင့် ကုသိုလ်တရား အစားစားတို့ ဖြစ်ပွားနေသမျှတို့မှာလည်း ဥပနိဿယပစ္စည်း ငါပဋ္ဌာန်းတရားတို့ချည်းပဲ ဖြစ်နေကြရာ ဤပဋ္ဌာန်းပါဠိတော်အရကို ပြဆိုလိုကြပါမူ အရင်းက ပြထားသည့် “အဗျာကတော ဓမ္မော ကုသလဿ ဓမ္မဿ ဥပနိဿယ ပစ္စယေန ပစ္စယော” ဟူသော ပါဠိတော်ကြီးအရတွင် အကုန်လုံးပါဝင်၏ဟု သိရှိ တော်မူနိုင်ကြ၊ ဟောပြောတော်မူနိုင်ကြပါစေသတည်း။ ဤကား အဗျာကတကြောင့် ကုသိုလ်ဖြစ်နေကြသော ဤလောကနယ်ကြီးထဲတွင် ဥပနိဿယပစ္စည်း ငါပဋ္ဌာန်း တရားတော်ကြီးအစစ်တို့ ဖြစ်နေကြပုံကို အကျဉ်းမျှ ပြဆိုချက်ကြီး အပြီးသတ်လိုက်ရ ပါသတည်း။

ဥပနိဿယပစ္စည်း အဗျာကတပဒကုသလပဒါဝသာန ပြီး၏။

၅၉။ ချမ်းသာဆင်းရဲ ရုပ်နာမ်တို့နှင့်တွဲ၍ အကုသိုလ်အစားစား ပဋ္ဌာန်းတရားကြီးများ ဖြစ်ပွားနေကြပုံကို ဖော်ပြချက်

ကုသလပဒါဝသာနကို ဟောတော်မူသည်၏ အခြားမဲ့၌ အကုသလပဒါ ဝသာနကို ဟောတော်မူ၏။ ထိုအကုသလပဒါဝသာနသည်လည်း စာပဋ္ဌာန်း၊ ရွာ ပဋ္ဌာန်း၊ ငါပဋ္ဌာန်းအားဖြင့် သုံးမျိုးသုံးစားရှိရာတို့တွင် စာပဋ္ဌာန်းအရကို ပြဆိုရပါမူ—

အဗျာကတော ဓမ္မော အကုသလဿ ဓမ္မဿ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော၊ အာရမ္မဏူပနိဿယော၊ အနန္တရူပနိဿယော၊ ပကတူပ နိဿယော။ ပကတူ ပနိဿယော - ကာယိကံ သုခံ ဥပနိဿယ ပါဏံ

ဟနတိ၊ အဒိန္နံ အာဒိယတိ၊ မုသာ ဘဏတိ၊ ပိသုဏံ ဘဏတိ၊ ဖရသံ ဘဏတိ၊ သမ္ပံ ပလပတိ၊ သန္နိံ ဆိန္ဒတိ၊ နိလ္လောပံ ဟရတိ၊ ဧကဂါရိကံ ကရောတိ၊ ပရိပန္နော တိဋ္ဌတိ၊ ပရဒါရံ ဂစ္ဆတိ၊ ဂါမဃာတံ ကရောတိ၊ နိဂမဃာတံ ကရောတိ၊ မာတရံ ဇီဝိတာ ဝေါရောပေတိ၊ ပိတရံ ဇီဝိတာ ဝေါရောပေတိ၊ အရဟန္တံ ဇီဝိတာ ဝေါရောပေတိ၊ ဒုဋ္ဌေန စိတ္တေန တထာ ဂတဿ လောဟိတံ ဥပ္ပါဒေတိ၊ သံဃံ ဘိန္ဒတိ။

ကာယိကံ ဒုက္ခံ၊ ဥတု၊ ဘောဇနံ၊ သေနာသနံ ဥပနိဿာယ ပါဏံ ဟနတိ၊ အဒိန္နံ အာဒိယတိ၊ မုသာ ဘဏတိ၊ ပိသုဏံ ဘဏတိ၊ ဖရသံ ဘဏတိ၊ သမ္ပံ ပလပတိ၊ သန္နိံ ဆိန္ဒတိ၊ နိလ္လောပံ ဟရတိ၊ ဧကဂါရိကံ ကရောတိ၊ ပရိပန္နော တိဋ္ဌတိ၊ ပရဒါရံ ဂစ္ဆတိ၊ ဂါမဃာတံ ကရောတိ၊ နိဂမဃာတံ ကရောတိ၊ မာတရံ ဇီဝိတာ ဝေါရောပေတိ၊ ပိတရံ ဇီဝိတာ ဝေါရောပေတိ၊ အရဟန္တံ ဇီဝိတာ ဝေါရောပေတိ၊ ဒုဋ္ဌေန စိတ္တေန တထာဂတဿ လောဟိတံ ဥပ္ပါဒေတိ၊ သံဃံ ဘိန္ဒတိ။ ကာယိကံ သုခံ။ ကာယိကံဒုက္ခံ။ ဥတု။ ဘောဇနံ။ သေနာသနံ ရာဂဿ။ ဒေါသဿ။ မောဟဿ။ မာနဿ။ ဒိဋ္ဌိယာ။ ပတ္တနာယ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။

ဟု စာပဋ္ဌာန်းအရကို ပြဆိုအပ်ပါသတည်း။ ဤစာပဋ္ဌာန်းအရကို ရွာပဋ္ဌာန်းအရနှင့် ပြဆိုရပါမူ -

အဗျာကတော ဓမ္မော - အဗျာကတတရားသည်၊ အကုသလဿဓမ္မဿ - အကုသိုလ်တရားအား၊ ဥပနိဿယပစ္စယေန - အားကြီးသောမှီရာ အကြောင်းသတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယော ဥပကာရကော - ထိုထိုကိစ္စ ပြီးစီးကြမှု ကျေးဇူးပြုသည်၊ ဟောတိ - ဖြစ်၏။ အာရမ္မဏူပနိဿယော - အာရမ္မဏူပနိဿယပစ္စည်းလည်းကောင်း၊ အနန္တ ရူပ နိဿယော - အနန္တရူပနိဿယပစ္စည်းလည်းကောင်း၊ ပကတူပနိဿယော - ပကတူပ နိဿယပစ္စည်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ - ဤသို့၊ တယော - သုံးပါးတို့တည်း။

တေသု - ထိုသုံးပါးတို့တွင်၊ ပကတူပနိဿယော - ပကတူပ နိဿယပစ္စည်း သည်၊ ကတမော - အဘယ်နည်း။ ကာယိကံ သုခံ - ကာယိကသုခကို၊ ဥပနိဿာယ - အမှီပြု၍၊ ပါဏံ - သတ္တဝါ၏အသက်ကို၊ ဟနတိ - သတ်၏။ အဒိန္နံ - အရှင်မပေးသော ဥစ္စာကို၊ အာဒိယတိ - ခိုးယူ၏။ မုသာ - ချွတ်ယွင်းဖောက်ပြန် မမှန်သောစကားကို၊ ဘဏတိ - ပြောဆို၏။ ပိသုဏံ - ချောပစ်ကုန်းတိုက်သော စကားကို၊ ဘဏတိ - ပြောဆို၏။ ဖရသံ - ကြမ်းတမ်းသောစကားကို၊ ဘဏတိ - ပြောဆို၏။ သမ္ပံ - ပြန်ဖျင်းသောစကားကို၊ ပလပတိ - ပြောဆို၏။ သန္နိံ - အိမ်ခြံစပ်ကို၊ ဆိန္ဒတိ - ဖြတ်၏။ နိလ္လောပံ နိလ္လယိတွာ - ပုန်းအောင်းချောင်းမြောင်း၍၊ ဟရတိ - ဆောင်၏။ ဧကဂါရိကံ - တစ်အိမ်တည်း၌ ဝန်းဝိုင်းတိုက်ခိုက်ခြင်းကို၊ ကရောတိ - ပြု၏။ ပရိပန္နော -

ခရီးလမ်းဆုံ၌၊ တိဋ္ဌတိ - ရပ်၏။ ပရဒါရုံ - သူတစ်ပါးမယားကို ပြစ်မှားခြင်းသို့၊
 ဂစ္ဆတိ - ရောက်၏။ ဂါမယာတံ - ရွာကို လုယက်ဖျက်ဆီးခြင်းကို၊ ကရောတိ - ပြု၏။
 မာတရံ - အမိကို၊ ဇီဝိတာ - ဇီဝိတိန္ဒြေမှ၊ ဝေါရောပေတိ - ချ၏။ ပိတရံ - အဖကို၊
 ဇီဝိတာ - ဇီဝိတိန္ဒြေမှ၊ ဝေါရောပေတိ - ချ၏။ အရဟန္တံ - ရဟန္တာကို၊ ဇီဝိတာ -
 ဇီဝိတိန္ဒြေမှ၊ ဝေါရောပေတိ - ချ၏။ ဒုဋ္ဌေန စိတ္တေန - ပြစ်မှားသောစိတ်ဖြင့်၊
 တထာဂတဿ - မြတ်စွာဘုရား၏၊ လောဟိတံ - သွေးကို၊ ဥပ္ပါဒေတိ - ဖြစ်စေ၏။
 သံဃံ - သံဃာကို၊ ဘိန္ဒုတိ - သင်းခွဲ၏။

ကာယိကံဒုက္ခံ - ကိုယ်၌ဖြစ်သော ဆင်းရဲကို၊ ဥတု - ဥတုကို၊ ဘောဇနံ -
 ဘောဇဉ်ကို၊ သေနာသနံ - အိပ်ရာနေရာကျောင်းကို၊ ဥပနိဿာယ - အမှီပြု၍၊ ပါဏံ -
 သတ္တဝါတို့၏အသက်ကို၊ ဟနတိ - သတ်၏။ အဒိန္နံ - အရှင်မပေးသော သူတစ်ပါး၏
 ဥစ္စာကို၊ အာဒိယတိ - ခိုးယူ၏။ မုသာ - ချွတ်ယွင်းဖောက်ပြန် မမှန်သောစကားကို၊
 ဘဏတိ - ပြောဆို၏။ ပိသုဏံ - ချောပစ်ကုန်းတိုက်သောစကားကို၊ ဘဏတိ - ပြောဆို
 ၏။ ဖရသံ - ကြမ်းတမ်းသောစကားကို၊ ဘဏတိ - ပြောဆို၏။ သမ္ပံ - အနှစ်မဲ့ငြား
 ပြန်ဖျင်းသောစကားကို၊ ပလပတိ - ပြောဆို၏။ သန္ဓိ - အိမ်ခြံစပ်ကို၊ ဆိန္ဒုတိ -
 ဖြတ်၏။ နိလ္လာပံ နိလ္လယိတွာ - ပုန်းအောင်းချောင်းမြောင်း၍၊ ဟရတိ - ဆောင်၏။
 ကေဂါရိကံ - တစ်အိမ်တည်း ဝန်းဝိုင်းတိုက်ခိုက်ခြင်းကို၊ ကရောတိ - ပြု၏။ ပရိပဇ္ဇေ -
 ခရီးလမ်းဆုံ၌၊ တိဋ္ဌတိ - ရပ်၏။ ပရဒါရုံ - သူတစ်ပါးသားမယားကို၊ ဂစ္ဆတိ - သွားလာ
 ၏။ ဂါမယာတံ - ရွာကို လုယက်ဖျက်ဆီးခြင်းကို၊ ကရောတိ - ပြု၏။ နိဂမယာတံ -
 နိဂုံးကို လုယက်ဖျက်ဆီးခြင်းကို၊ ကရောတိ - ပြု၏။ မာတရံ - အမိကို၊ ဇီဝိတာ -
 ဇီဝိတိန္ဒြေမှ၊ ဝေါရောပေတိ - ချ၏။ ပိတရံ - အဖကို၊ ဇီဝိတာ - ဇီဝိတိန္ဒြေမှ၊ ဝေါရော
 ပေတိ - ချ၏။ အရဟန္တံ - ရဟန္တာကို၊ ဇီဝိတာ - ဇီဝိတိန္ဒြေမှ၊ ဝေါရောပေတိ - ချ၏။
 ဒုဋ္ဌေနစိတ္တေန - ပြစ်မှားသောစိတ်ဖြင့်၊ တထာဂတဿ - မြတ်စွာဘုရား၏၊ လောဟိတံ -
 သွေးကို၊ ဥပ္ပါဒေတိ - ဖြစ်စေ၏။ သံဃံ - သံဃာကို၊ ဘိန္ဒုတိ - ခွဲ၏။ ကာယိကံသုခံ -
 ကိုယ်၌ဖြစ်သောချမ်းသာသည်၊ ကာယိကံဒုက္ခံ - ကိုယ်၌ဖြစ်သော ဆင်းရဲသည်၊ ဥတု -
 ဥတုသည်၊ ဘောဇနံ - ဘောဇဉ်သည်၊ သေနာသနံ - အိပ်ရာနေရာ ကျောင်းသည်၊
 ရာဂဿ - ရာဂအား၊ ဒေါသဿ - ဒေါသအား၊ မောဟဿ - မောဟအား၊ မာနဿ -
 မာနအား၊ ဒိဋ္ဌိယာ - ဒိဋ္ဌိအား၊ ပတ္တနာယ - တောင့်တခြင်းအား၊ ဥပနိဿယပစ္စယေန -
 အားကြီးသော မှီရာအကြောင်းသတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယောဥပကာရကော - ထိုထိုကိစ္စ ပြီးစီးကြ
 မှု ကျေးဇူးပြုသည်။ ဟောတိ - ဖြစ်၏။

ဤသည်တို့ကား ရွာပဋ္ဌာန်းစကားအရတည်း။

ဤစာပဋ္ဌာန်း ရွာပဋ္ဌာန်းအရကို ငါပဋ္ဌာန်းအရနှင့် ပြုဆိုရပါမူ ဤလောက၌
 အချို့သောသူတို့သည် ကိုယ်၏ချမ်းသာခြင်းကို ရရှိသဖြင့် ငါကဲ့သို့ ကိုယ်၏ချမ်းသာ

ခြင်း ရရှိသောသူသည် ဘယ်အမှုကိုပြု၍ မဖြစ်ဘဲရှိနိုင်ပါအံ့နည်းဟု ကိုယ်၏ချမ်းသာခြင်းကို အမှီပြု၍ သူ့အသက်ကိုလည်း သတ်နေကြ၏။ ဥစ္စာရှင်မပေးသော သူတစ်ပါး၏ဥစ္စာကိုလည်း ခိုးယူနေကြ၏။ လိမ်လည်လှည့်ဖြား မုသားစကားကိုလည်း ပြောဆိုနေကြ၏။ တစ်ယောက်သည် တစ်ယောက်အား မေတ္တာပျက်ပြား ကွဲပြားကြအောင် ကုန်းတိုက်ခြင်း၊ ဆဲရေးခြင်း၊ ကိန်းခန်းလုပ်ကာ အနှစ်မရှိငြား ပြိန်ဖျင်းသောစကားကိုလည်း ပြောဆိုနေကြ၏။ နံရံအကာတို့ကို ဖောက်ထွင်းခိုးယူနေကြ၏။ တောအုံကန္နား စသည်များ၌ ပုန်းအောင်းချောင်းမြောင်း၍ လုယက်ခိုးယူနေကြ၏။ တစ်အိမ်တည်း၌ ဝန်းဝိုင်း၍ လုယက်တိုက်ခိုက်နေကြ၏။ လူတို့သွားရာလမ်းဆုံ၌ ရပ်တည်လျက် တိုက်ခိုက်လုယက်နေကြ၏။ သူတစ်ပါး၏ သားမယားတို့ကိုလည်း ကာမဂုဏ်အစားစားတို့ဖြင့် ကျူးလွန်နေကြ၏။ ရွာငယ်ကိုလည်း တိုက်ခိုက်ဖျက်ဆီးနေကြ၏။ နိဂုံးမြို့ရွာကြီးများကိုလည်း တိုက်ခိုက်ဖျက်ဆီးနေကြ၏။ ထိုထက်ဝန်လေးလှသော အမိကိုလည်းကောင်း၊ အဖကိုလည်းကောင်း၊ ရဟန္တာကိုလည်းကောင်း သတ်ဖြတ်နိုင်ကြကုန်၏။ လွန်ကျူးလို့သောစိတ်ဖြင့် သက်တော်ထင်ရှား မြတ်စွာဘုရား၌ သွေးစိမ်းတည်အောင် ပြုလုပ်နိုင်၏။ သံဃာများကိုလည်း သင်းခွဲနိုင်၏။ ဤသို့ သူ့အသက်သတ်ခြင်းအစ သံဃာသင်းခွဲခြင်း အဆုံးသို့ကျရုံမက လောကတွင် ရှိရှိသမျှ အမှောက်အမှား အမိုက်အမဲတို့ကို “ကာယိကံ သုခံ ဥပနိဿယာယ” ပါဠိတော်ပြတိုင်း ကိုယ်၏ချမ်းသာခြင်းကို အမှီပြု၍ မိုက်မှားကျူးလွန်နိုင်ကြလေသောကြောင့် အကြောင်းရင်းခံသည့် ကိုယ်၏ချမ်းသာခြင်းက ဥပနိဿယပစ္စည်း၊ သူ့အသက်သတ်ခြင်း၊ သူ့ဥစ္စာကို ခိုးယူခြင်း စသော ဒုစရိုက်အမိုက်အမှားတို့နှင့် တကွ အနန္တရိယကံကြီးများတို့က ဥပနိဿယပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရားအစစ်တို့ ဖြစ်ကြသည်ကို သိစေလို၍ “ကာယိကံသုခံ ဥပနိဿာယ ပါဏံဟနတိ၊ အဒိန္နံ အာဒိယတိ၊ မုသာ ဘဏတိ။ ပိသုဏံ ဘဏတိ။ ဖရသံဘဏတိ” စသည်ဖြင့် ဤပဋ္ဌာန်းပါဠိတော်ကြီးမှာ သေသေချာချာ ဂဃနဏ ဘုရားသခင် ကိုယ်တော်မြတ်ကြီးက ဟောပြတော်မူအပ်ပါသတည်း။

(တစ်နည်း) ဤလောက၌ အချို့သောသူတို့သည် ကိုယ်၏ဆင်းရဲခြင်းကို တွေ့ကြုံကြရ၍ ၎င်းဆင်းရဲမှ ကင်းလွတ်ရန် ရည်သန်၍လည်းကောင်း၊ ကောင်းမကောင်းသော အပူအအေးဥတု၊ အစာအာဟာရဘောဇဉ်၊ ကျောင်းအိမ် အိပ်ရာနေရာတို့ကို အမှီပြု၍ သူ့အသက်ကိုသတ်ခြင်း၊ သူ့ဥစ္စာကို ခိုးယူခြင်း စသော ဒုစရိုက်အမိုက်အမှားတို့ကိုလည်းကောင်း၊ မိဘကိုသတ်ခြင်း စသော ဂရုကံကြီးများကိုလည်းကောင်း၊ ကျူးလွန်မိုက်မှားနေကြသည်တို့၌လည်း အကြောင်းရင်းခံသည့် ကိုယ်၏ဆင်းရဲခြင်း ကာယိကဒုက္ခနှင့်တကွ ကောင်းမကောင်းသော အပူအအေးဥတု၊ အစာအာဟာရဘောဇဉ်၊ ကျောင်းအိမ်အိပ်ရာနေရာတို့က ဥပနိဿယပစ္စည်း၊ သူ့

အသက်ကိုသတ်ခြင်း စသော ဒုစရိုက်အမိုက်အမှားတို့နှင့်တကွ မာတုဃာတက စသော အနန္တရိယကံကြီးများတို့က ဥပနိဿယပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရားအစစ် တို့ ဖြစ်ကြသည်ကိုလည်းကောင်း၊

ထိုမှတစ်ပါး ကိုယ်၏ချမ်းသာခြင်း၊ ဆင်းရဲခြင်းများကို အကြောင်းရင်းထား၍လည်းကောင်း၊ ကောင်းမကောင်းသော ဥတု ဘောဇဉ်၊ ကျောင်း အိမ် အိပ်ရာ နေရာများကို အကြောင်းရင်းထား၍လည်းကောင်း၊ တပ်ခြင်းအစားစား ရာဂတရား တို့လည်း ဖြစ်ပွားနေကြသည်၌လည်းကောင်း၊ ၎င်းတရားတို့ကို အကြောင်းရင်းထား၍ နှလုံးမသာမယာ ဒေါသအဖြာဖြာတို့ ဖြစ်ပွားနေကြသည်၌လည်းကောင်း၊ ၎င်းတရားတို့ကို အကြောင်းထား၍ အမျိုးမျိုးအစားစား တွေဝေမိန်းမောသော မောဟတရားတို့ ဖြစ်ပွားနေသည်၌လည်းကောင်း၊ ၎င်းတရားတို့ကို အကြောင်းရင်းထား၍ တက်ကြွသော မာန်မာနတရား အစားစားတို့ ဖြစ်ပွားနေကြသည်၌ ၎င်းတရားတို့ကို အကြောင်းရင်းထား၍ “ချမ်းသာနေတယ်၊ ဆင်းရဲနေတယ်ဆိုတာ ငါပဲ။ ငါသည်ပင်လျှင် ချမ်းသာဆင်းရဲကို ခံနေသည်” ဟူ၍လည်းကောင်း၊ “အပူအအေး ခံနေရတာ ငါပဲ။ ငါသည်ပင်လျှင် ဤအပူအအေးတွေကို ခံနေရသည်” ဟူ၍လည်းကောင်း၊ “ကောင်းမကောင်းသော အစာအာဟာရတို့ကို စားနေရတာ ငါပဲ။ ငါသည်ပင်လျှင် ဤကောင်းမကောင်းသော အစာအာဟာရတို့ကို စားနေရသည်” ဟူ၍လည်းကောင်း၊ “ကောင်း မကောင်းသော ကျောင်းအိမ်အိပ်ရာနေရာတို့မှာ နေထိုင်တာ ငါပဲ။ ငါသည်ပင်လျှင် ကောင်းမကောင်းသော ကျောင်းအိမ် အိပ်ရာနေရာတို့၌ နေထိုင်ရသည်” ဟူ၍လည်းကောင်း သက္ကာယဒိဋ္ဌိတရား အစားစားတို့ ဖြစ်ပွားနေကြသောအခါ၌ လည်းကောင်း၊

၎င်းကိုယ်၏ ချမ်းသာခြင်း ဆင်းရဲခြင်း၊ ကောင်းမကောင်းသော ဥတု၊ ဘောဇဉ်၊ ကျောင်းအိမ် အိပ်ရာနေရာတို့ကို အကြောင်းရင်းထား၍ “ဘာလိုဖြစ်ရပါလိမ့်၊ ညာလိုဖြစ်ရပါလိမ့်၊ ဘာကြီးတွေကို ရပါလိမ့်၊ ညာကြီးတွေကို ရလိုပါမိမ့်” စသည်ဖြင့် တောင့်တခြင်းပတ္တနာဖြစ်သောအခါတို့၌လည်းကောင်း၊ ရှေးကပြခဲ့သော ထိုထိုကာယိကသုခ၊ ကာယိကဒုက္ခတို့ကလည်းကောင်း၊ ကောင်းမကောင်းသော ဥတု၊ ဘောဇဉ်၊ သေနာသနတို့ကလည်းကောင်း၊ ဥပနိဿယပစ္စည်း၊ ၎င်းတို့ကို အကြောင်းခံ၍ ဖြစ်ပွားနေကြသော ရာဂ၊ ဒေါသ၊ မောဟ၊ မာန၊ ဒိဋ္ဌိ၊ ပတ္တနာတို့က ဥပနိဿယပစ္စယုပ္ပန်များ ငါပဋ္ဌာန်းတရားအစစ်တို့ မိုက်မှားကျူးလွန် စော်ကားနေကြ တဲ့ လူမိုက်များမှာတောင် ပဋ္ဌာန်းတရား ဖြစ်ပွားနေကြသည်ကိုလည်းကောင်း၊ သိစေလို၍ “ကာယိကံဒုက္ခံ၊ ဥတုံ။ ဘောဇနံ။ သေနာသနံ ဥပနိဿယပါဏံဟနတိ။ အဒိန္နံ အာဒိယတိ” စသည်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ “ကာယိကံသုခံ၊ ကာယိကံဒုက္ခံ၊ ဥတု၊ ဘောဇနံ၊ သေနာသနံ ရာဂဿ။ ဒေါသဿ။ မောဟဿ။ မာနဿ။ ဒိဋ္ဌိဿ။

ပတ္တနာယ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော” ဟူ၍လည်းကောင်း ဤပဋ္ဌာန်းပါဠိတော်ကြီးများမှာ သေသေချာချာ ဂဃနဏ ဘုရားသခင်ကိုယ်တော်မြတ်ကြီးက ဟောပြောတော်မူအပ်ပါသတည်း။

ဤအဗျာကတပဒ အကုသလ ပဒါဝသာနအရသည် ကိုယ်၏ချမ်းသာခြင်း ဆင်းရဲခြင်း စသော ရုပ်နာမ်တရားတို့ကို အကြောင်းပြု၍ သူ့အသက်သတ်ခြင်း၊ သူ့ဥစ္စာ ခိုးယူခြင်း စသော ဒုစရိုက်အမိုက်အမှားတွေ ပြုနေကြသည်၌လည်းကောင်း၊ အနန္တရိယကံကြီးတွေပါ ပြုနေကြသည်၌လည်းကောင်း “ကာယိကံ သုခံ ဥပနိဿယ ပါနံဟနတိ၊ အဒိန္နံအာဒိယတိ” စသည်ဖြင့် မြတ်စွာဘုရား တိုက်ရိုက်ဟောကြားတော်မူအပ်သော ဤပဋ္ဌာန်းပါဠိတော်ကြီးထဲမှာ အကုန်လုံးပါဝင်ပြီးဖြစ်သည့်အတိုင်း ဤပါဠိတော်ကြီးအရတို့နှင့် သိရှိကြ ဟောပြောပါလေ။ ဤပါဠိတော်ကြီးမှာ တိုက်ရိုက်မပါဘဲ ဤအဗျာကတအားကြီးသော ဥပနိဿယပစ္စည်းကြောင့် အကုသိုလ်တရား အစားစားတို့ ဖြစ်ပွားနေသမျှတို့မှာလည်း ဥပနိဿယပစ္စည်း ငါပဋ္ဌာန်းတရားတို့ ချည်းပဲ ဖြစ်နေကြရာ ဤပဋ္ဌာန်းပါဠိတော်ကြီးအရကို ပြဆိုလိုကြပါမူ အရင်းကပြထားသည့် “အဗျာကတော ဓမ္မော အကုသလဿ ဓမ္မဿ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော” ဟူသော ဤပါဠိတော်ကြီးအရတွင် အကုန်လုံးပါဝင်၏ဟု သိရှိတော်မူနိုင်ကြ ဟောပြောတော်မူနိုင်ကြပါစေသတည်း။ ဤကား အဗျာကတကြောင့် အကုသိုလ်ဖြစ်နေကြသော ဤလောကနယ်ကြီးထဲတွင် ဥပနိဿယပစ္စည်း ငါပဋ္ဌာန်းတရားတော်ကြီး အစစ်တို့ ဖြစ်နေကြပုံကို အကျဉ်းမျှ ပြဆိုချက်ကြီး အပြီးသတ်လိုက်ရပါသတည်း။ ဥပနိဿယပစ္စည်း၊ အဗျာကတပဒ၊ အကုသလပဒါဝသာန ပြီး၏။

ဤသည်တို့ကား ဒါန၊ သီလ၊ ဥပေါသထ စသော ပညတ်နယ် အသွယ် သွယ်တို့နှင့် ဆက်စပ်ကြပြီးလျှင် ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၊ အဗျာကတတရား အစားစားတို့ ထင်ရှားသိသာလွယ်အောင် ပဋ္ဌာန်းအရနှင့် အာရမ္မဏပစ္စည်း၊ ဥပနိဿယပစ္စည်း အနည်းနည်းတို့ဖြင့် ဟောပြောတော်မူအပ်သည်ကို သာမန်လူများ သူငါအစားစားတို့ပင် သိမြင်လွယ်ကြရန် အနည်းငယ်မျှ ငါပဋ္ဌာန်းတရားအရနှင့် ပြခဲခြင်းများဖြစ်ပါသည်။ ထိုမှတစ်ပါး ဟေတု၊ အဓိပတိ စသော ပဋ္ဌာန်းတရားကြီးများနှင့် သိရှိဖွယ် မှတ်သားဖွယ် အကျယ်တဝင့် တစ်ဆင့်ထက်တစ်ဆင့် မြင့်ထက်မြင့်အောင် သိရှိနားလည်ကြရန် များ အစားစားတို့ ရှိသေးပါသော်လည်း ဤစာအုပ်မှာ ရေးခွင့်မသာဘဲ လျစ်လျူသာထားလိုက်ရပါသတည်း။ နောက်နောင် သိလိုသူများ အစားအစားနှင့် အဘိယာစက အများတို့က လျှောက်ထားကြပါမူ အကြောင်းညီညွတ်သလို ရေးသားရန် မျှော်လင့်တောင့်တလျက်ရှိကာ ဤမျှနှင့် ဒု. ပြီးသတ်လိုက်ရပါသတည်း။

၆၀။ ကျမ်းပြီးနိဂုံးနှင့် ဆုတောင်း

တ္ထောဝတာ စ -

- (၁) နိဗ္ဗိတာယာနာယာသေန၊ ပဋ္ဌာနဒေသနက္ကမော။
 ဧဝံ ကလျာဏသင်္ကပ္ပိ၊ သီဃံ သိဇ္ဈန္တုပါဏိနံ။
 (ပဌမ - မကာရ - ပထျာ - ဝတ္တဂါထာ)
- (၂) ပဋ္ဌာနံ သမသန္တဿ၊ ဆဗ္ဗဏ္ဍရံသိနိက္ခန္တံ။
 ယထာ အတ္တ - ပရေသာနံ၊ ဉာဏာလောကာ ပဝဗုန္တု။
 (ဝတ္တဂါထာ)
- (၃) ဣဓေဝ ဇနာ ပုဇ္ဈန္တု၊ သန္တာသမ္မောဓိဘာဂိနော။
 ဣဒ္ဓညဉ္စ ပုညာဟံ၊ ဧဟေယျံ ဣမ ဇာတိယံ။
 (ပဌမ - မကာရ - ပထျာဝတ္တဂါထာ)
- (၄) ဒေ ဝေါ ဝဿတု ကာလေန၊ ရာဇာ ရက္ခတု ဘူမိကံ။
 သဗ္ဗေ ပူရေန္တု သင်္ကပ္ပိ၊ သိဒ္ဓန္တု ဇယမင်္ဂလာ။
 (ပထျာဝတ္တဂါထာ)

(၁) စ - နိဂုံးကမ္ပတ် အဆုံးသတ်ဦးအံ့။ တ္ထောဝတာ - တ္ထေဝန္တေနဝစနက္ကမေန-ဤမျှအတိုင်းအရည်ရှိသော သဒ္ဓါအစဉ် အနက်အစဉ်ဖြင့်၊ မယာ - ငါသည်၊ ရစိတော - စီရင်အပ်သော၊ အယံပဋ္ဌာနဒေသနက္ကမော-ဤပဋ္ဌာန်းဝိပဿနာကျင့်စဉ် ကျမ်းသည်၊ အနာယာသေန-မငြိုမငြင် မပင်မပန်းသဖြင့်၊ နိဗ္ဗိတာယထာ - ၁၂၉၈ ခု သီတင်းကျွတ်လဆုတ် (၂) ရက် ကြာသပတေးနေ့၌ ပြီးဆုံးသကဲ့သို့၊ ဧဝံ - ဤအတူ၊ ပါဏိနံ - သတ္တဝါတို့၏၊ ကလျာဏသင်္ကပ္ပိ - ကောင်းသောအကြံအစည်တို့သည်၊ သီဃံ - လျင်မြန်စွာ၊ သိဇ္ဈန္တု - ပြီးပြည့်စုံကြပါစေကုန်သတည်း။

(၂) ပဋ္ဌာနံ - ပဋ္ဌာန်းကျမ်းကို၊ သမ္မသန္တဿ - သုံးသပ်တော်မူသော၊ ထထာဂတဿ - ရှေးဘုရားတို့ကဲ့သို့၊ လာခြင်းကောင်းတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားအား၊ ဆဗ္ဗဏ္ဍရံသိနိက္ခန္တံ - ခြောက်ပါးသော ရောင်ခြည်တော်တို့၏ ထွက်တော်မူခြင်းသည်၊ ဟောတိယထာ - ဖြစ်တော်မူသကဲ့သို့၊ ဧဝံ - ဤအတူ၊ အတ္တပရေသာနံ - မိမိသူတစ်ပါးနှစ်မျိုးနှစ်စားသောပုဂ္ဂိုလ်တို့အား၊ ဉာဏာလောကာ - ဉာဏ်တည်းဟူသော အရောင်အလင်းတို့သည်၊ ပဝဗုန္တု - တစ်နေ့တခြား တိုးပွားကြစေကုန်သတည်း။

(၃) ဣမိနာ ပုညေန - ကျမ်းသစ်ပြုစု ဤကောင်းမှုကြောင့်လည်းကောင်း၊ အညေနပုညေန - ဤကုသိုလ်မှတစ်ပါး အခြားသောကုသိုလ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ သန္တာ - သဒ္ဓါလူလူ စိတ်ကြည်ဖြူ၍ သူတော်ကောင်းအစစ်အမှန် ဖြစ်ကြကုန်သော၊ ဇနာ - လှရှင်အပေါင်း သူတော်ကောင်းတို့သည်၊ ဣဓေဝ - ရှင်ချစ်ဂေါတမ ဘုရားရှိက်

ရာ ဤသာသနာတော်၌ပင်လျှင်၊ သမ္မောဓိဘာဂိနော - သမ္မာဒိဋ္ဌိ အမှန်သိဖို့ ကုသိုလ်တို့နှင့် မချို့ကုန်စ ပြည့်စုံကြကုန်သည်ဖြစ်၍၊ ပုရန္တု - ဘုံစဉ်စံညောင်း ဗောဓိ နှောင်းနှင့် အကြောင်းသင့်၍ ပွင့်တော်မူကြပါစေကုန်သတည်း။ အဟံစ - ငါသည် လည်း၊ ဣဒ္ဓပုညံ - ပဋ္ဌာန်းကျမ်းကို ရေးသားပြုရ ဤကုသလကိုလည်းကောင်း၊ အညဉ္ဇပုညံ - ပဋ္ဌာန်းကျမ်းကို ရေးသားပြုရ ဤကုသလမှ တစ်ပါးသောကုသိုလ်ကို လည်းကောင်း၊ ဣဇောတိယံဝေ - ဤပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌ပင်လျှင်၊ ဇဟေယျံ - စွန့်ရပါလို၏။

(၄) ဒေဝေါ - မိုးသည်၊ ကာလေန - သင့်လျော်လျောက်ပတ် ကောင်းမြတ် သော အခါကာလ၌၊ ဝဿတု - ရွာပါစေသတည်း။ ရာဇာ - နိုင်ငံအရှင် ဘုရင်မင်းမြတ် သည်၊ ဘူမိကံ - မြေ၌တည်ငြား သတ္တဝါအများကို၊ ရက္ခတု - ရင်ဝယ်မွေးဖွား သား အလားသို့ စောင့်ငြားပါစေသတည်း။ သဗ္ဗေ - ခပ်သိမ်းကုန်သော၊ သင်္ကပ္ပါ - ကောင်း သောအကြံအစည်တို့သည်၊ ပူရေန္တု - ပြည့်စုံကြပါစေကုန်သတည်း။ ဇယမင်္ဂလာ - အောင်ဆုချမ်းသာ အောင်မင်္ဂလာတို့သည်၊ သိဒ္ဓန္တု - ပြည့်စုံကြပါစေကုန်သတည်း။

ပဋ္ဌာန်းဝိပဿနာကျင့်စဉ်ကျမ်း ဤတွင်နိဋ္ဌိတံ။

